

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

J. W. Tegner & Kitzendorff lith. Inst.

Conradine Müller.

GAMLE DAGE.

ERINDRINGER OG TIDSBILLEDER

AF

CONRADINE B. DUNKER,

FØDT HANSTEEN.

MED FORFATTERINDENS PORTRAIT.

KJØBENHAVN.

FORLAGT AF DEN GYLDENDALSKE BOGHANDEL (F. HEGEL).

THIELES BOGTRYKKERI.

1871.

FORORD.

De Optegnelser, som her forelægges Publicum, ere i Aarene 1852—55 efter Hukommelsen nedskrevne af Fru Conradine Birgitte Dunker, fød Hansteen, da hun allerede var nogle og sytti Aar gammel. Forfatterinden, af hvem hidtil intet foreligger trykt med Undtagelse af en Prøve af nærværende Memoirer, optaget i »Illustreret Nyhedsblads« Nytaarsgave for 1860, var en Søster af den endnu levende, bekjendte Astronom, Professor Christopher Hansteen. Hun fødtes i Christiania 25de August 1780 og døde paa Sønnens, Regjeringsadvocat Dunkers, Landsted paa Malmøen ved Christiania 11te September 1866. Hendes Forældre vare Consumptions-Inspecteur Johannes Matthias Hansteen, Dansk af Fødsel (f. 1744 † 1792), og Anne Cathrine Treschow fra Frederikshald (f. 1754 † 1829), en Cousine af den som Philosoph bekjendte Dr. Niels Treschow, der døde som Statsraad 1833. 8de Marts 1796 blev hun gift med Artillericapitain Ulrik Anton Nicolai Blix Aamodt (f. 1758 † 1806 5te Mai), med hvem hun havde en eneste Datter, Elisabeth Aamodt (f. 20de Novbr. 1798, † ugift 7de Decbr. 1856).*) Anden

*) See A. Munchs Digt ved hendes Død i »Nyeste Digte« Chra. 1861. S. 86—88. Hun er Forfatterinde af en meget velskreven Feuilleton-Artikel i »Den Constitutionelle« for 1842 Nr. 93, betitlet: »Ti Damen i den graae Silkekjole«, I. Den slutter sig bifaldende til Fru C. Colletts »Strikketøisbetragtninger« i samme Blads Nr. 82 og 83, men er desværre ikke fortsat.

IV

Gang blev hun i 1807 gift med churfyrstelig Hessisk Berg-assessor Johan Frederik Wilhelm Dunker (f. i Kassel 16de Marts 1775, † i Thronhjem 12te Marts 1844), i hvilket Ægteskab hun blev Moder til 3 Sønner og 2 Døtre, af hvilke en Søn døde som Barn, og en anden var den 1870 28de Juli afdøde høitbegavede Jurist og Forfatter, Regjeringsadvocat Carl Christian Henrik Bernhard Dunker. Den ældste af Døtrene, Henriette Elise Jacobine Wilhelmine Dunker, der var født i Rodenberg i Schaumburg 5te Februar 1808 og døde ugift ved Christiania 2den Februar 1857, besad ligeledes en ualmindelig Begavelse, der stadig drev hende til Production, i den yngre Alder i æsthetisk, i den senere i grammatisk Retning (hun var nemlig en anseet Lærerinde i Thronhjem), men intet af hendes Arbejder er trykt, og heller ikke er nu noget af dem længere bevaret. Den yngste Søn og den yngste Datter leve endnu i Christiania. Først strax efter sit andet Ægteskab forlod Fru Dunker for nogen Tid Christiania, idet hun med sin Mand i omtrent 3 Aar opholdt sig i Tydskland, hvoraf $1\frac{1}{2}$ Aar i Rodenberg og en Tid i Slesvig. Efter Hjemkomsten (1810) forblev hun atter i Christiania til Aaret 1831, da Familien flyttede til Thronhjem, hvor Dunker bestyrede den af ham selv anlagte Lerens Chromfabrik. Den allerstørste Deel af nærværende Erindringer er egenhændig nedskreven i Thronhjem i Breve til Broderen, Professor Hansteen, der atter har besvaret dem, og af hvis Breve enkelte Dele nedenfor ville findes indtagne paa forskjellige Steder; kun de sidste, mindre Stykker af Memoirerne ere dicterede, efter at Forfatterinden var bleven blind. Sine sidste Leveaar (fra Sommeren 1857) tilbragte hun atter i sin Fødeby, hvis selskabelige og kunstneriske Liv hun altid omfattede med megen Interesse, og hvoraf hun, som disse hendes Optegnelser vise, har været en skarp og dygtig Iagttager. Lige fra det dramatiske

Selskabs Oprettelse i Christiania i Aaret 1799 og til sin Afreise til Throndhjem var hun — med Undtagelse af Aarene 1807—10, da hun opholdt sig i Udlandet — en activ og heldig Deeltagerinde i Selskabets sceniske Præstationer, ligesom ogsaa hendes første Mand var et virksomt Medlem af Selskabet baade som Directeur og Skuespiller. Hendes Hovedfag var de ældre, comiske Roller, hvori hun ikke alene høstede meget Bifald blandt det større Publicum men ogsaa hos Samtidens kyndigste Kritiker, Slotsprest (senere Biskop) Pavels, i hvis Dagbøger hun ofte omtales med stor Anerkjendelse. Sin Interesse for dette Selskab har hun — foruden paa talrige Steder i sine Erindringer — lagt for Dagen ved Forfattelsen af et særskilt lidet Skrift, der indeholdt interessante Efterretninger om dette i Byens hele sociale Liv dybt indgribende Selskabs Virksomhed, men dette Arbeide, der kun existerede i et eneste Exemplar, er ved Laan og Frenlaan frakommet Familien, saa det i alle Fald for Tiden maa ansees for tabt; de faa Blade, af hvilke en Afskrift findes, ere ikke medtagne her, saameget mindre som de formeentlig snart paa anden Maade ville blive Publicum forelagte. Det sidstnævnte Arbeide tilligemed de allersidste Stykker af Memoirerne ere først nedskrevne i Christiania efter hendes Dictat.

Naar nærværende, i vor Literatur omtrent enestaaende, Verk allerede nu overgives til Trykken, da er Grunden — foruden den mangesidige Interesse, det i sig selv besidder, og det Ønske om Fortsættelse, som Udgivelsen af de ovennævnte Brudstykker i sin Tid vakte, — ogsaa tildeels den, at saadanne Sager undertiden kunne blive for gamle, hvilket netop var at befrygte ved nærværende Arbeide, der baade existerer i flere Afskrifter og med Beredvillighed er udlaant til en stor Kreds, ikke alene til Gjennemlæsning men ogsaa til Benyttelse, hvorved det efterhaanden kunde hende, at flere af de interessanteste Partier deraf tildeels

gik over i andre Verker, der bevægede sig paa de samme Feldter som disse Optegnelser. Paa den anden Side opstaaer der vistnok ved en forholdsviis tidlig Udgivelse en Deel Betæneligheder, der ikke vilde existere i en længere fremrykket Tid. Hensyn til endnu levende Personer, der enten selv omtales, eller hvis nære Slægtninge nævnes paa en Maade, som muligviis kan støde en meer eller mindre berettiget Familiefølelse, ja vel endog undertiden Hensyn til de forskjellige Tidens Anskuelse og Smag kunne ikke ganske sættes tilside; imidlertid maa man stadig have for Øie, at hvis disse Hensyn skulde drives til det yderste, vilde Udgivelsen af Skrifter som nærværende saagodtsom blive umulig, før de vare blevne saa gamle, at en stor Deel af de Forudsætninger, hvorpaa de hvile, ikke længer existerede, og de allerede ved Udgivelsen kunde tiltrænge vidtløftige Commentarer. Utallige Exempler i Memoireliteraturen vise derfor ogsaa, at alle disse Hensyn ikke blive eller kunne blive fyldestgjorte, ja, at det endog er Sædvane, at der ved Udgivelsen vises en efter vore Begreber temmelig høi Grad af Indiscretion. Man har i Betragtning af den mindre Literaturkreds, hvori nærværende Verk fremkommer, saavidt muligt søgt at undgaae enhver berettiget Beskyldning herfor, og enkelte hele Afdelinger, mange mindre Stykker, skarpe, om end fuldkommen berettigede, Udtalelser og Domme ere derfor udeladte. Hvor derimod Fortællingen er af en ganske harmløs Natur, hvor det fortalte allerede før er bekjendt gennem trykte Skrifter, hvor enten slet ingen eller idetmindste ingen nær Slægtning af de nævnte Personer vides at leve, eller hvor man har fundet Stemningen derfor gunstig blandt flere eller færre af de nærmest Beslægtede, er som oftest alt medtaget, medens man i andre Tilfælde har meent at imødekomme alle rimelige Fordringer ved at udelade Vedkommendes Familienavn og kun beholde Forbogstavet.

At det uagtet alle disse Forsigtighedsregler ikke vil kunne undgaaes, at En og Anden føler sig ubehagelig berørt, er vel alligevel muligt, men det kan herimod oplyses, at Stemmer, hvis Vegt i Literaturen maa kunne opveie adskillige Klager, have nedlagt Paastand og Begjæring om at beholde det mest mulige af det oprindelige Manuscript. Det tør paa den anden Side nok ogsaa hende, at Historikere og Literater senere ville bebreide nærværende Udgave at have været altfor hensynsfuld og derved unddraget Eftertiden interessante og høist karakteristiske Træk af Fortidens Liv. Disse Anker ville dog maaskee være lettere at tilfredsstille end de ovenantydte, da Forfatterindens Familie har bestemt sig for — i Lighed med hvad der er skeet f. Ex. med Biskop Pavels's Dagbogsoptegnelser — at deponere et fuldstændigt Exemplar af nærværende Erindringer i Rigsarchivet til Brug ved senere Undersøgelser, hvorunder der vil findes tilstrækkelig Veiledning til at opsøge det Borttagne i de Udeladelsestegn, der ere satte overalt, hvor et længere eller kortere Stykke er bortskaaret, medens det derimod selvfølgelig ikke har kunnet betegnes, hvor en heel Afdeling er udeladt, hvad der dog kun er skeet paa ganske faa Steder. Enkelte mindre betydelige Forkortelser, Sammendragninger, Omflytninger for at bringe sammenhørende Ting paa et Sted og Sammenstøbninger af forskjellige Redactioner af samme Emne ere naturligviis heller ikke angivne. — Forfatterindens Orthographi er i alt væsentligt bibeholdt.

Med Hensyn til det factiske Stof, der indeholdes i disse Optegnelser, da yde de al den Garanti, som Forfatterindens udprægede Sandhedskjærlighed og beundringsværdigt tro Hukommelse formaae at give dem, men da hun dog ikke har seet eller hørt Alt, hvad heri berettes, bliver følgelig nogen, om end den mindste, Deel deraf rettest at betragte som den Skikkelse, hvori Beretningen

om de refererede Begivenheder have verseret blandt Publicum, og hvori de have naaet hende, noget, der jo forøvrigt er Tilfældet med alle Meddelelser af denne Natur, og som oftest i høiere Grad end her. De fleste Fortællinger indeholde imidlertid selv tilstrækkelige Momenter til Bedømmelsen af deres Paalidelighed, og denne vil nok i de fleste Tilfælde vise sig hævet over al Tvivl. At der alligevel i saa vidtløftige, kun efter Hukommelsen nedskrevne Optegnelser maa indløbe enkelte Erindringsfeil og Misforstaaelser, siger sig vel selv, men de ere hverken mange eller betydelige; nogle ere uden videre Bemærkning rettede, andre, hvis Berigtigelse kun kunde skee ved en større Forandring i det oprindelige Manuscript, ere rettede i Noterne (hvor ogsaa enkelte Oplysninger og Tillæg ere meddeelte) — og ved endnu nogle faa har man ikke engang anset det nødvendigt at gjøre nogen Bemærkning. Endelig maa man i denne Forbindelse heller ikke ganske glemme den Retouche og Farve, som en livligere Fremstilling giver ethvert Billede; men det Skjær af Fortællerens Subjectivitet, som paa denne Maade meddeles samme, vil ingen billig og kyndig Læser forvexle med Upaalidelighed.

Seete fra et æsthetisk Standpunkt vidne disse Breve om en ualmindelig Fremstillingsevne, der lader de fortalte Smaatræk og Begivenheder fremtræde paa en særdeles anskuelig og fængslende Maade, hvortil det ikke bidrager lidet, at al unødige Reflection er holdt borte. Ofte er en meget stor Virkning opnaaet ved de simpleste Midler — saa simple, at det ved en flygtig Gjennemlæsning maaskee vil undgaae adskillige Læseres Opmærksomhed, at der her i Stilen og Fremstillingen er noget at beundre. Jo mere man gjør sig bekjendt med Arbeidet, desmere vil dette dog selvfølgelig falde i Øinene, og det skal derfor — uden videre Forsøg paa at paapege Enkeltheder til Begrundelse af denne Dom — endnu kun nævnes, at et Par af de mest

IX.

competente Autoriteter i Norden have udtalt den stærkeste Ros over Skildringerne, betragtede fra dette Standpunkt.

Der er endnu en Side ved nærværende Erindringer, der maaskee kortelig bør berøres før at stille Læsere, der ere uvante med den hos os saa lidet udbredte Memoire-Literatur, paa det rette Standpunkt, hvorfra de bør betragtes. Man vil vel nemlig her — som det gjerne altid gaaer i lignende Tilfælde — af overfladiske eller malcontente Læsere faae høre den Bemærkning, at Beretningerne oftere nærme sig Skandalen. Uden at behøve at ty til Udlandets Memoirer eller Culturhistorier for at paavise, at Bebreidelsen med langt større Ret end her vilde kunne rettes mod de fleste andre Arbeider af denne Art, er det formentlig tilstrækkeligt at minde om, at Verker, der levere Tidsbilleder og Culturskildringer, umulig kunne lade det Feldt ligge ubenyttet, der frembyder de mest karakteristiske Træk til Bedømmelsen af et Samfunds hele moralske Standpunkt, da det vel neppe staaer til at negte, at den bedste Prøvesteen for Dannelsens indre Gehalt altid bliver det Forhold, begge Kjøen indtage ligeoverfor hinanden, idet den større eller ringere Grad af sædeligt Alvor og Reenhed hos en Nation eller en Tidsalder betegner en tilsvarende Retning mod den sande Cultur eller det kun slet skjulte Barbari. I Skildringen af dette Forhold til en vis given Tid kommer det derfor langt mindre an paa, hvad der berettes, end paa Maaden, hvorpaa det skeer. At denne her intet vil lade tilbage at ønske, idet man overalt vil mærke den dannede og fintfølende Dames Pen, vil vistnok enhver billigt Dømmende erkjende, om det end i nogen Grad kan være ønskeligt, at man ikke heller ganske glemmer at tage Hensyn til den Tids Smag, Forfatterinden tilhører.

Det vil af det Sagte fremgaae, at nærværende Arbeide vil være af ikke ringe historisk og især personallhistorisk

Interesse, og endnu større skulde denne have været, om det ikke havde været anseet nødvendigt at udelade en Deel Navne. Man maa imidlertid vogte sig for at ansee dets Hovedinteresse knyttet hertil og bedømme det derefter; sit hovedsagelige Værd henter det utvivlsomt især fra de fra alle Samfundets Trin hentede fortræffelige Tidsbilleder og karakteristiske Culturtræk, som det meddeler, og som ville gjøre det til en sand Guldgrube for Enhver, der historisk eller æsthetisk vil søge at skildre den Tid, det omfatter og saa levende afmaler. Som en træffende Dom over Forfatterindens Skildringer i Almindelighed hidsættes følgende Ord af Professor Hansteens Svar paa hendes første Brev angaaende Faderen og Hjemmet: »Den første Deel af din Familiehistorie, som man gjerne ligesom Wawerley kunde kalde »for sixty years since«, omendskjøndt den er mere speciel og indskrænket til en enkelt Familie, har jeg læst med megen Rørelse, og endog med Taarer i Øinene, saa det var godt, at jeg var alene under Læsningen, og altsaa uhindret kunde overlade mig til min Følelse. — — — Din Fremstilling har det Fortrin, at Du lader Facta skildre Personen; dette er langt anskueligere end en Udmaling i almindelige Udtryk, hvori der altid indblander sig noget af Malerens Individualitet. Ved Facta derimod sættes Læserens Phantasie i mere Selvvirksomhed, og deres Virkning paa Gemyttet forholder sig til den af en almindelig Udmaling som friske, naturlige Blomster til malede. Jeg maa ogsaa tilføie, at den klare, vellykkede Fremstilling, den skarpe Opfatning af Charakteren og den trofaste Hukommelse, som vidner om kraftige Indtryk under Beskuelsen af Personerne, og det elskværdige Forhold mellem Fader og Datter (som Mandel- og Rosin-Regnen og de simple, alvorlige Ord: »Saaledes havde det været bedre!«) har vakt en forøget Kjærlighed til og Interesse for Dig. Du blev saa tidlig gift og traadte ind

en Sphære, som laae over vor fattige Moders, saa at jeg ikke i den Barnealder havde Evne til at opfatte dine Egenskaber; jeg følte blot, at Du var venlig stemt imod mig. Senere forhindrede Omstændighederne, mine Anstrængelser for som Universitetslærer paa en nogenlunde anstændig Maade at udfylde min Plads, og meget andet, mig fra at lære Dig at kjende.“

Efter et af Forfatterindens Familie .ytret Ønske har Undertegnede gjerne med Raad og Daad deeltaget i Udgivelsen af et Arbeide som nærværende, der tør ansees for en virkelig Berigelse af vor Literatur, samt derhos ledsaget det med Noter og nogle orienterende Forord. — Navneregisteret er udarbejdet af Cand. jur. O. Gr. Lundh, Assistent ved Rigsarchivet.

Christiania i September 1871.

H. J. Huitfeldt,
Fuldmægtig ved Rigsarchivet.

Trykfeil og Rettelser.

- S. 79 L. 9 fraoven: Hedah læs Hedahl.
 - S. 86 L. 1 franeden tilføies Notetallet 19).
 - S. 146 L. 7 franeden: Kalsenborn læs Kaltenborn.
 - S. 287 L. 14 fraoven: saa læs så?
-

7de Marts 1852.

Min kjere gode Broder! Det har ofte faldet mig i Tankerne, at Du kun var syv og et halvt Aar gammel, da vor agt- og elskværdige Fader ved Døden maatte forlade os, og at Du maaskee derfor neppe erindrere ham og veed kun lidet eller intet om ham, medens jeg, der er fire Aar ældre, erindrere og veed meget om ham, der nu kunde være Dig kjert at erfare. Jeg har derfor længe tænkt paa at opsætte skriftlig disse mine Erindringer og at meddele Dig dem. Jeg har meddeelt mine Døttre denne min Plan, og de have opmuntret mig til at udføre den. Altsaa vil jeg, i Guds Navn, gaae lige til Sagen.

Vor Oldefader, Christopher Hansteen, var Præst i Vordingborg og havde fire Sønner: Henrik, Christopher, Jakob, Bartholomæus. Den sidste gik til Holland og døde der ugift i 1792. Henrik, vor Farfader, var Præst i Tystrup og Hallagerlille. Han var Enkemand og havde tre Døttre. En Søndag, da han stod paa Prædikestolen, saae han nede i Kirken en ung Pige sidde, der syntes ham saaa yndig, at han kun med største Anstrængelse kunde blive færdig med sin Prædiken. Pigens Navn var Conradine Nygaard, og hun var noget langt ude i Slægtskab med Præsten. Han havde ogsaa seet hende før, men hun havde aldrig forekommet ham saaa elskværdig. Da han kom fra Kirken, satte han sig hen at skrive hende til. Brevet var paa Riim og begyndte saaledes:

»Conradine,
 Du af mine
 Venner, Slægt og Søsken
 Ei den flæste,
 Men den bedste,
 Og derhos den deiligste«.

Conradine blev hans Hustru, og i Aarenes Løb bragte hun ham to Sønner og ti Døttre, saa at han saae sig omringet af femten Børn. Hun holdt en Annotationsbog, hvori hun optegnede sine Børns Fødselsdage, deres Fadderes Navne, og ledsagede dette ved hvert Barn med et lidet Vers, der indeholdt Ønsker og Bønner for den Nyfødtes Held og Lykke og glade Anelser desangaaende. Jeg har engang seet dette Skrift blandt vor Moders Papirer; maaskee findes det endnu hos vor Broder Johannes. — Sønnen Jakob studerede ved Universitetet i Kjøbenhavn. Det var dengang Skik, at Studenterne bare Lig til Jorden; de bleve lagte paa en Baare og baarne paa Skuldrene. Jakob Hansteen var engang ved saadan Leilighed den høieste af Bærerne, de andre bare falskt, for megen Tyngde hvilede paa ham, der sprang en Aare i ham, hvoraf han døde. Saa har Sagnet fortalt; mig synes dette problematisk, maaskee var han lavere end de andre?

Faderen ønskede, at Johannes Mathias, den yngste Søn, skulde studere; men denne, som var af et meget livligt og muntert Temperament, hadede Stillesidden og tragtede efter at see sig om i Verden, Bøgerne — elskede han ikke. Efter at Faderen havde anvendt alle mulige Midler til at faae dette sit Ønske opfyldt, undtagen Prygl — hvilket vor Fader siden ønskede, at han havde benyttet — sendte han denne Søn til Island, i hvilken Hensigt veed jeg ikke, men vel, at han der holdt en Dagbog, den vor Moder opbevarede som en Skat. Jeg har ikke læst den; hun sagde, at den bedste af hendes Børn skulde engang blive Eier deraf, maaskee blev den ingen af os tildeel, men findes endnu blandt vor Moders efterladte

Papirer. Vor Fader var begavet med megen naturlig Vittighed, og havde han havt en Heibergs eller en Claus Fastings Lærdom, da havde han sikkert fortjent at staae nær disse saa berømte Mænd. I Omgang var han beleven og underholdende, og med Pennen i Haanden var han ret i sit Element; kun maatte han stedse holde sig paa Overfladen af Tingene, da han var temmelig uvidende. Du vil undres over, at jeg, der kun var et Barn, kunde dømme om dette; men — han havde mange og gøde Bøger, dem han sjelden benyttede, jeg gik i ingen Skole, havde min Frihed hele Dagen og Nøglen til hans Bogskab, og der i den grønne Stue sad jeg den hele Dag, ja Dag ud Dag ind, at læse. Vistnok var der meget, jeg ikke kunde forstaae, men jeg fik dog en Slags Kundskab om adskilligt, saa at jeg imellem hørte vor Fader fremsætte historiske og andre Data, der vare aldeles urigtige. Min Broder Henrik saavel som jeg vare derfor enige om, at vor Moder vidste mere end han, men at vor Fader var hende meget overlegen i det, vi kaldte Forstand.

For at komme tilbage til Conradine, da blev hun ikke gammel; hun var af en spæd og svag Legemsbygning, havde en næsten umærkelig Skjevhed i Rygraden, som i hver af de tolv Barselsenge tog til. Vor Fader talte imellem om hende med Æmhed, og den Forkjerlighed, han havde for mig, reiste sig formodentlig derfra, at jeg bar hendes kjere Navn. En Søndag Eftermiddag sad jeg paa vor Gadetrappe at see paa de Forbigaaende, da begyndte der at regne Mandler og Rosiner ned over mig, jeg saae i Veiret og blev intet vaer, men da Regnen begyndte paa nyt, saae jeg vor Fader i Vinduet af sit Værelse ovenpaa. Dette kjere Minde aflokker mig endnu blide Taarer.

Imellem var han dog meget streng mod mig. Min Moder havde lært mig at læse, og Fader førte mig hen til en ung Mand, Kinck, der skulde lære mig at skrive og tegne. Jeg var der nogle Gange, men Kinck var sjelden

hjemme, og Konen lod mig gaae i Haven eller lege med Børnene. Jeg lærte ikke at skrive, men min Fader gav mig en Lærer i Fransk, Ehlert, og hvorvel jeg fandt den største Fornøielse i denne Underviisning, og Læreren saavel som min Moder vare fornøiede med mig, saa skjendte Fader ofte for min liden Fremgang, ja engang slog han mig derfor i Lærerens Nærværelse og kaldte mig en dum Tøs. Dagen efter gav han mig vistnok den største Satisfaction; da Holm, en Slægtning af vor Moder, sagde, at jeg lignede hans Datter, hørte jeg Fader sige til vor Moder, da Holm var gaaet: »Hvor kan han sige, at Conradine ligner hans Datter? Conradine har mere Forstand i sin Lillefinger end hans Petronelle i sin hele Krop.«

Af vor Faders tretten Søstre bleve to gifte i Norge, alle de øvrige i Danmark; men da Du har opholdt Dig meget i dette Land, og vel endog kjendt nogle af dem personlig, saa er det unyttigt at sige mere herom, kun at vor Fader taledede med Kjerlighed om en Halvsøster Magdalene, der skulde havt en deilig Syngestemme, og da der engang blev talt om Kingos Psalmer, der vare afskaffede, sagde Fader: »De skulde have hørt min Søster Magdalene syng:

»Mit Hjerte dig til Ære
 Skal grønnes som en Skov,
 Og alt mit Liv skal være
 Din Kjerlighed til Lov.«

Vor Farfader havde en Paarørende, der var Byfoged paa Frederikshald; hans Navn var Brunow¹⁾, og hans Kone var ligesom han fra »bitterlige« Jylland. Hendes Moder hed Inger Marie og var Datter af en Artillerieofficer, Bent Winge, hendes Fader hed Bent Brochmann og var en Brodersøns Søn af Biskop Brochmann²⁾. Brunow tilbød vor Fader Ansættelse paa hans Contor, og Fader reiste nu til Frederikshald; han var dengang i sit fem og tyvende Aar. Brunows Kone havde en Søster, der var gift med Toldinspecteuren paa Frederikshald, Albert Treschow³⁾, og

i dette Huus fik Fader sit Logis. Formodentlig var han ogsaa Treschow behjælpelig med Pennen, den han vel forstod at føre, hvorfor han ogsaa lod sig afmale med en Pen bag Øret. Man taler om at have en Skjelm bag Øret, og hans Pen var virkelig en, vistnok godmodig og uskyldig, Skjelm. Desuden var han ogsaa Lotterie-Collecteur, hvilket ikke kastede lidet af sig, da dengang Store og Smaae, ja Alle, spillede i Lotteriet. Han tjente meget, sagde han, men en stor Deel deraf gik i Lotteriet igjen. En Jomfru Tank paa Frederikshald, Søster af Carsten Tank, Statsraaden (hun blev siden gift med Kammerherre Hauch og blev Moder til Carsten Hauch, Digteren), tog en Lotterieseddel hos Fader, og han maatte love hende, at hvis hun vandt, maatte han ikke nævne hende som den Vindende. Hendes Seddel kom ud med en Gevinst af fire hundrede Rigsdaler, og naar en Nysgjerrig spurgte Fader, hvem der havde vundet de fire hundrede Rigsdaler, svarede han: En Bonde. Man vilde nu vide Bondens Navn, og han gav ham et Navn. Nu maatte det hænde sig, at der nogle Mile fra Frederikshald var en Bonde, der virkelig hed saaledes. Rygtet naaede denne, og han spadserede ind til Byen, gik ind til Hansteen og forlangte de vundne Penge. — Lad mig see din Lotterieseddel. — Jeg har ingen. — Har Du da spilt i Lotteriet? — Nei. — Hvorledes kan Du da bilde Dig ind at have vundet? — Jeg har altid hørt, at for Gud er ingenting umuligt. — En fattig Underofficer, Hermann, var en lidenskabelig Elsker af Kaffe. En Dag gik han ind paa et Vertshuus og forlangte en Kop af sin Yndlingsdrik; Konen forlangte Betalingen, og stakkels Hermann havde ingen Penge og gav sin Lotterieseddel for en Kop Kaffe. Lotteriesedden kom ud med trehundrede Rigsdalers Gevinst, og den ulykkelige Hermann gik fra Forstanden, men blev dog omsider helbredet. Kaffe drak han aldrig meer.

I Treschows Huus opholdt sig en Søster af hans Kone tilligemed sin Datter. Søsteren var Enke efter en

Skipper Larsen, Datteren hed Inger Marie og var meget spøgefuld. Moder og Datter folte megen Interesse for unge Officerer. En Dag havde Jomfru Larsen tabt en Lomme, vor Fader fandt den og bragte hende den tilbage, men først tog han ud af den tre Breve fra tre Lieutenanter. (Han gjemte disse Breve, og jeg har læst dem). Jomfruen lovede ham Hevn. Hansteen var meget ordentlig med sit Tøi og sine Sager, han forlod aldrig sit Værelse uden at efterlade Alt i den bedste Orden, men naar han kom tilbage laae alting hulter til bulter. Der blev dengang paa Frederikshald sunget en Vise med Omkvæd: »For at faae alting under«. Hansteen skrev nu en Vise paa samme Melodie, det er Skade, at jeg ikke kan notere Melodien, jeg erindrer den saa grant:

»Men hvordan, hvordan gaaer det tidt
 Paa Kammeret, som kaldes mit?
 Naar jeg mig derfra vender lidt,
 Saa fores alting under,
 Og Borde, Stole, fire, fem,
 Paa Gulvet alle drages frem,
 Glas, Flaske, Ildtang pryde dem,
 For at faae alting under.

Min stakkels Hat et Vidne bær
 Om slig en Færd, thi den en Fjær
 Er gaaet Kokarden altfor nær,
 For at faae alting under.
 O hold dog op, du Spøgerie!
 Thi ellers jeg saa maner dig
 Og sparer ei paa Ild og Staal,
 Men korsers, til jeg naaer mit Maal
 For at faae alting under.«

Der var flere Vers, som jeg har glemt. Vor Pige, som var fra Jylland og havde tjent i Treschows Huus, sang den engang for mig.

Hvorledes det gik til, da Hansteen og Anne Cathrine Treschow bleve Kjerestefolk, skal jeg berette, naar jeg kommer til vor Moders Ungdomshistorie. Albert Treschow

havde ved Hansteens Ankomst tre Døttre: Anne Cathrine, femten Aar, Maren Marie ti og Vilhelmine ni Aar gammel. Ti Aar tilbragte vor Fader i Treschows Huus, da blev han i Aaret 1779 ansat som Consumptions-Inspecteur i Christiania. Samme Aar i November havde vore Forældre Bryllup og begave sig til Christiania. Ida Margrete Weile, en Pige fra Jylland, der havde fulgt vor Bedstemoder til Frederikshald, fulgte vore Forældre til deres nye Bestemmelsessted. Denne Pige var et sandt Mønster paa Troskab og Hengivenhed, jeg har hende meget at takke og ikke for legemlig Pleie alene. Henrik og jeg ærede hende ogsaa fast ligesaa meget som vore egne Forældre. Hun havde tre Ønsker; hun var født samme Aar som vor Fader og ønskede at døe samme Aar som han, at faae en hæderlig Begravelse og at erindres engang imellem af os. Gode retskafne Grethe, disse dine beskedne Ønsker ere alle gaaede i Opfyldelse.

Vore Forældre fik Bolig i Nedre Slots-gade i den Gaard, der nu eies af den Herrnhuttiske Menighed. Dens daværende Eier var en Enkefru Münch⁴), der vulgairement blev kaldet Fru Mønniken, og naar jeg siden kommer til at omtale de Originaler, der besøgte vort Huus, vil hun ikke blive glemt. I dette Huus er jeg født den fem og tyvende August 1780. Vor Fader kaldte mig Conradine, og Moder tillagde Navnet Birgitte, der var hendes Moders. Fader var glad og lykkelig; jeg var en Skrighals, og naar Moder havde dysset mig i Søvn, da kyssede han mig, til jeg skreg paa nyt. Den nittende Juli 1782 fik Moder en Søn, der blev kaldt Henrik Albert. Saa usandsynlig det lader, da er det dog vist, at jeg erindrer den Dag, Henrik var til Daaben. Jeg kom ind i vor Storstue, hvor der sad pyntede Damer, og en Kone, man kaldte Marthe Jordermoder, holdt vor lille Broder paa Armen. Han havde et langt Svøb, indvirket med Sølvblomster og besat med Sølvgaloner.

Vore Forældre boede tre Aar hos Fru Münch, og i den Tid havde de Besøg af vor Faders Søster, Louise Olsen fra Skien; jeg erindrer, hvorledes jeg kom ind til hende en Morgen, hun sad ved Theebordet i en rosenrød Nankins Morgenkjole. Hvor hun var deilig! Etatsraad Hansteen skal samme Aar have besøgt os, havt en Neger til Opvarter, som jeg skal have holdt meget af, men heraf erindrer jeg intet. Den sorte Farve har formodentlig ikke gjort det levende Indtryk som den rosenrøde og Sølvblomsterne.

I Høsten 1783 flyttede vi til vor Faders egen Gaard; den ligger i Øvre Slotsgade, har før tilhørt Delphin, og dens nuværende Eier skal hede Grundt. Han købte den af Justitsraad Dahl og lod den ombygge og dekorere meget smukt; der var mange Værelser, og Alle roste vor Faders gode Smag ved Indretningerne. Jeg har en dunkel Erin-dring om, at Grethe tog mig ved Haanden og førte mig derhen, medens jeg i den anden Haand bar en Dukke, der blev kaldet Jomfru Lene. Aaret efter, den sex og tyvende September, kom Du til Verden; herom har jeg ingen Erindring; men da to Aar derefter vor Moder fik endnu en Søn, erindrer jeg, at der samme Dag hos os var bleven slagtet, og at jeg saae Jordemoderen, Madame Hammer, modtage af Grethe et Fad med Pølser. Du havde faaet Navn efter vor Faders Farbroder; den tredie Søn skulde opkaldes efter Conradine Nygaards Broder. Denne, Peter Nicolai Nygaard, var i Rusland, hvor han havde gjort Lykke som Bygmester, var af Catharina den anden nobiliteret under Navnet Gartemberg, og da han havde anlagt en Stad, der kaldtes Sadagurra, kaldtes han Sadagursky. Vor Fader foreslog at kalde den Nyfødte Peter Nicolai Nygaard Gartemberg Sadagursky, men Moder fandt dette latterligt, og han blev kaldet simplement Peter Nicolai. Henrik og jeg havde hørt tale om, at vor Broder var bleven opkaldt efter en Kammerherre, og da han længer

hen syntes os noget næsviis, kaldte vi ham Kammerherre Næseperle.

Formodentlig var det Aaret efter, at vi havde Besøg af vor Faders Fætter, Lieutenant Hansteen, Toldinspecteur i Drøbak. Jeg var vant til at høre tale dansk, min Fader og alle Embedsmænd ved Tolden vare danske, selv vor Pige var dansk, men dog hørte jeg med Forundring Fru Hansteens Tale, og hvorledes hun raabte, da en Kat gjorde et Hop i Kjøkkenet: »Katten køs mig«. De havde fire Børn, Niels Lynge, Christopher, Mathea og Agathe. Dog var kun Niels Lynge med dem hos os.

I Sommeren 1789 fik vor Fader Brev fra sin Søster Engel Heltberg i Bergen; hendes Mand var død, og hun sad igjen med en Flok Børn, hvoriblandt tre Stedbørn. Fader anmodede hende om at sende ham et af disse, og en Skipper Quisling fra Bergen bragte os en lille Pige, der hed Eva Marie Heltberg. Hun var syv Aar ligesom Henrik. Du, saavel som Henrik og jeg, havde lært at læse af vor Moder; dette Arbeide, sagde hun, var faldet hende let. Eva var opvoxet som Naturens Barn blandt Klipperne paa Bernestangen og kjendte ikke et Bogstav. Moder vilde have hende til at læse og sye, men hun græd, gjorde Modstand og bad ynkelig om at komme hjem igjen. Da Moder sagde: Er her ikke smukkere end paa Bernestangen? svarede hun: »Jo her er meget vakkrere, men det er meget morsommere hjemme.« Da Moder ingen Vei kom med hende, blev hun sat i en Skole, men ogsaa der gik det daarligt med Læsningen. Henrik saavel som jeg vare ubarmhjertige i at spotte den arme Pige. Vi rimede:

†

Et syvaarsgammelt Drog,
der ikke kunde læse i en Bog,
og blev ei derfor mere klog,
fordi hun kom i Skole.

I tre Aar var den stakkels Pige i vort Huus. Da vor Fader var død, sendte Moder hende tilbage til Bernestangen.

Hun blev gift med en svensk Ritmester Bratt og lever formodentlig endnu.

Du, kjere Broder, var i din Barndom stille og dorsk, sjelden vilde Du lege med andre Børn, og ofte faldt Du i Søvn midt paa Dagen; naar vi da vækkede Dig, saa talede Du vildt, raabte, at Vægteren trak afsted med Mama, eller saadant lignende. Lægen sagde, Du havde for tykt Blod og maatte sættes i Bevægelse. En Dag havde vor Moder lagt Æbler paa Kakkellovnen, og et var faldet bag Ovn. Moder kaldte paa Dig og sagde: »Christopher, der er faldet et Æble bag Ovn, vil Du tage Brændet frem, saa finder Du det.« Du stræbede da og fik Brændet frem, men nu sagde Moder: »Før Du faaer Æblet, maae Du lægge Brændet hen igjen«. Dagen derpaa slap hun atter et Æble bag Kakkellovnen, og de følgende Dage gik Du hver Morgen til Ovn og slæbede uopfordret Brændet frem og tilbage. Imellem laae der et Æble, imellem ikke. Denne legemlige Øvelse var Dig til stort Gavn.

En Dag vi sad og spiste, bragte Postbudet vor Fader et Brev; han sagde, det var fra hans Svoger, Nonnegaard, der var gift med hans Søster Sophie. Som Postscriptum var der nogle Linier fra Søsteren, de vare fast ulæselige, og nedenunder dem stod skrevet af Nonnegaard: »Dette Franské er ikke godt at læse.«

En Morgen kom Fader ind i Barnekammeret, før jeg var staaet op; han satte sig paa Kanten af Sengen, hvori jeg laae, og sagde med Spøg og Løier: »Her er nu kommen en Frier til Dig fra Danmark, han heder Nergaard og er en Søn af min Søster. Naar han seer Dig, vil han lægge Haanden paa Hjertet og sige:

«Je vous aime,
Faites de même,
Soulagez mon petit coeur,
Qui soupire
Et désire
D'être votre serviteur.»

Nergaard, Forpagtersønnen, var i Christiania med en Ladning Rug, Fader sagde, at hans Priser vare for høie, og han svarede, at naar han ikke fik det, han forlangte, saa tog han Ladningen med sig igjen. Jeg kan ikke erindre, om han talte til os Børn, men naar vi talte til hverandre, da løe han og sagde til Fader, at det var morsomt at høre Børn tale Norsk.

Fru Hansteen i Drøbak døde pludselig, og Sønnen Christopher faldt i Vandet, blev trukket levende op igjen, men fik en galopperende Tæring og døde nogle Uger derefter. Hansteen blev nu forlovet med en Kjøbmandsdatter i Drøbak, men da han en Dag vilde besøge sin Kjereste, modtog hendes Fader ham med den Besked, at hans Datter umulig kunde indgaae nogen Forbindelse med ham. Denne Pige blev siden gift med Kjøbmand Schriver. Fru Flock og Oberstinde Meyn ere hendes Døttre. Hansteen lod sig dog ikke skræmme heraf; thi nogen Tid efter at jeg havde hørt ham fortælle vor Moder denne Historie, var han atter i Christiania at frie til Frøken E. Ogsaa dette mislykkedes, og han fortalte Moder alle Omstændigheder derved i min Nærverelse. Jeg var en opmærksom Tilhører, men da jeg ikke veed, om de kunne interessere Dig, saa gaaer jeg dem forbi.

I 1788 kom Kronprindsen (Frederik den sjette) til Christiania; Du hørte tale om Prindsen og forlangte at see ham. Vor Moder stillede Dig ved et Vindue, hvor Du maatte see ham gaae forbi. Det traf sig, at han saae til dette Vindue og hilste. Du forlangte atter at see Prindsen. Moder sagde: „Du har jo seet ham, han hilste paa Dig, tog Hatten af for Dig.“ Med vred Tone sagde Du: „Han? han saae jo ud som en anden Mand.“

Aaret før var Bryllup i vort Huus; Moders Søster Vilhelmine blev gift med Spärck, der var bleven Toldkasserer i Christiansand⁵). Vi Børn laae dengang alle syge af Meslinger, og vi saae ikke andet af Brylluppet, end da Pigen Marthe en Aften tog os, den ene efter den anden,

paa Armen, løftede op et Gardin for en Glasrude i Døren mellem vort Kammer og Spisesalen, hvor vi saae et Bord med mange Lys og pyntede Gjester omkring. Da vi havde overstaaet Sygdommen, forlangte vi, at de skulde holde Bryllup paa nyt.

Medens Kronprindsen var i Byen, blev Fader ofte tilsagt og spiste ved Marschalstaffelet; jeg seer ham endnu i den hvide broderede Atlasvest, sorte Fløiels Knæbuxer med slebne Staalspænder, med Kniplings Kalvekryds og Manskjetter, hvide Silkestrømper og Sko med Steenspænder, Chapeau bas under Armen, hvide Handsker og Galanteriekaarde ved Siden. Grethe og jeg betragtede ham med Glæde. Ja nu er han smuk, sagde hun; men dengang han bad Faddere til din Daab, da havde han Uldstrømper paa Benene. Havde han da ikke Silkestrømper udenpaa? sagde jeg. — Hun loe og sagde: Du er nok ikke saa dum, som Du seer ud til. — Fader havde en Kjole af orangerødt, fint Klæde, foret med himmelblaat Sarge de soie og besat med Guldgaloner. Den var vel gaaet af Moden, han bar den aldrig. Skomager Lohrbauer købte den paa Auctionen, og jeg saae ham gaae med den; dog vare Galonerne aftagne.

Fader havde købt en Eiendom i Gamlebyen, lige overfor Ladegaarden og paa dens Grund; der havde staaet tilforn et Nonnekloster, og Rudera af de gamle Mure stode endnu tilbage. Vore Forældre betragtede dem med Beundring og sagde, at den nulevende Slægt ikke kunde opføre noget Lignende. Dog maatte de give Plads for en Bygning med mange smukke Værelser, vor Fader lod opføre. Ved Hjælp af en Gartner, Horn, anlagde Moder to Haver; den ene af disse havde tjent Klosteret til Kirkegaard og blev rensset for en stor Mængde Dødningebæen. Moder plantede her en Mængde Æbletræer, og da hun tyve Aar derefter gik gennem Gamlebyen og saae Træerne i denne Have bugne af Æbler, da glædede hun sig inderlig. Fader tog os ofte med, naar han gik derud. Veien gennem Grønland og Leret var ofte ufremkommelig, men langs

Veien var paa den ene Side lagt flade Stene for Fodgjængere. Disse Stene vare alle Ligstene, tagne fra Gravene; mange af dem vare meget smukt udhugne med Figurer.

Henrik var meget smuk; en Aften klædte Grethe ham som Pige og mig som Dreng og førte os op paa Contoret til Fader; han betragtede os længe, derpaa sagde han alvorlig: Saaledes havde det været bedre. Han omfavnede Henrik med Æmhed og sagde: Gid du hed Henriette! Vi lærte at dandse, og Henrik rostes af alle, der saae ham. Jeg fandt megen Fornøielse i at dandse, men brød mig lidet om, enten de andre fandt det smukt eller ikke; jeg var ogsaa lige glad, hvem jeg dandsede med; men da Dandsemesteren førte Henrik hen til en lille Pige, han skulde dandset med, sagde han: Hende vil jeg ikke dandse med, for hun har rødt Haar.

En Dag sad jeg som sædvanlig paa Gulvet ved Bogskabet i den grønne Stue, da blev der ringet paa Gadedøren; denne Vei kom ingen uden Fremmede i Besøg; jeg skyndte mig til Vinduet og saae en smuk, hæderværdig Mand staae paa Trappen og hilse mig venligt. Jeg lukkede op for ham og førte ham ind til Moder. Det var Niels Treschow, der var bleven ansat som Rector ved Cathedralskolen; han kom fra Helsingør med Kone og to Døttre. Han var otte og tredive, Fruen en og tredive, Judithe to og Christine sex Aar gammel. Judithe var et smukt Barn, Christine saae ud som Gelée paa et Fad, de gustne Kinder hængte ned som Poser. Moderen kaldte hende stedse Præstekonen, hun skal giftes med en Præst paa Landet, sagde hun hver Dag. Fra den Dag af var jeg ligesaa meget hjemme paa Latinskolen som i Faders Huus. Men for ikke at blive altfor vidtløftig vil jeg forbigaae det Mangt og Meget, jeg der saae og hørte, og gaae til Broder Johannes's Fødsel. 1790 den nittende Juli (ogsaa Henriks Fødselsdag) blev Johannes født. Om Natten, der foregik denne Dag, kom Moder sagte ind i Pigekammeret og vækkede Pigerne. Jeg laae i samme Seng som Grethe,

og da Moder var gaaet, hørte jeg Grethe sige: Nu er Herrens Time kommen. Pigerne stode op, og jeg faldt i Søvn igjen. Om Morgen vilde jeg som sædvanlig gaae ind til Moder, men det blev mig sagt, at jeg maatte gaae gennem Spisesalen ind i Dagligstuen. Der kom Henrik mig imøde og sagde grædende: »Jeg veed ikke, hvad de have for med Mama, de mishandle hende, jeg har hørt hende ynke sig; de have ladet en Feldtskjær komme, der har taget Blod fra hende. Jeg faaer ikke Lov at komme til hende.« Dermed forholdt det sig saaledes.

Les effets et les causes: Skuespillerinden Jomfru Winther (i Kjøbenhavn) havde en Søster, der ingen Lykke gjorde paa Theatret og lærte derfor Jordemoder-Haandteringen. Hun kaldte sig Madame Abel. P. A. Heiberg lader v. Bergen i Virtuosen sige: Ein Barbiergesell aus Rostock ist ein Subject, woraus man machen kann alles was man will. Dette sigter til Grev Schimmelman, der virkelig havde været Barbiergesell in Rostock. Han havde en Søster, der var gift i Rostock med en Barbeer, hed Schenck. En Søn af denne Schenck kom til Christiania som Compagniefeldtskjær paa samme Tid som Madame Abel kom der som Jordemoder. Den, der har seet Schenck paa hans gamle Dage, har maaskee vanskeligt for at troe, at han dengang, syv og tyve Aar gammel, var meget smuk, saa han almindelig blev kaldet den vakkre Feldtskjæren. Giftermaal mellem Jordemødre og Compagnie-Chirurger vare dengang meget almindelige, og det var derfor meget naturligt, at Madame Abel, for at vinde hans Gunst, anbefalede alle sine Kunder at lade sig aarelade af ham. Moder havde aldrig før været aareladt, og hun kom snart efter, hvorfor dette var skeet.

Igjen til den nittende Juli. Om Eftermiddagen var Fader paa Toldboden, Du, Henrik og Peter i Barnekammeret, jeg ved mit kjere Bogskab; men denne Gang blev jeg ikke i den grønne Stue, men tog Bogen med i Dagligstuen, hvorfra der gik Dør til Moders Sovekammer.

Jeg læste en Fortælling af Arnaud: Corally og Nelson eller Venskabs Seier over Kjerlighed, da hørte jeg et spædt Barns Skrig, jeg rev Døren op og saae — dog nei, jeg saae egentlig intet, thi Døren blev øieblikkelig lukket igjen. Jeg gik ud i Gaarden, Fader kom i det samme ind af Porten, Grethe gik ham imøde og sagde: Madamen har faaet en Søn. Fire Sønner! raabte han glad; derpaa kyssede han mig og sagde: Nu bliver Du saa rar, som den rareste ægte Perle.

Det Aar, der herpaa fulgte, og der, uden Tvivl, var det lykkeligste i mit Liv, maae jeg gaae forbi — altfor mange Erindringer strømme ind paa mig, og jeg vover neppe at troe, de kunde interessere andre end mig selv. I Høsten 1791 blev Fader syg af Koldfeber; en tydsk Doctor Schminke, der i mange Aar havde practiseret i Christiania, og hvem Mange holdt for en stor, duelig Læge, Andre for en elendig Qvaksalver, blev kaldet. Fader kom sig af Koldfeberen, men ud paa Vinteren blev han atter syg, og Doctoren kaldte Sygdommen Vattersot. Faders Seng blev flyttet ned i den store Spisestue, Doctoren besøgte ham hver Dag og ordinerede en stor Mængde Medicin. Grethe græd, hver Gang Doctoren kom, og de andre Piger knurrede imellem sig og kaldte ham Doctor Fanden. Fader modtog nu Brev fra sin Fætter, Etatsraad Klingenberg i Kjøbenhavn, at dennes Hustru var død, og Fader forlangte, at vor Moder skulde bære Sorg for Fru Klingenberg. Hun opfyldte hans Forlangende; han saae længe paa hende i disse Klæder, og jeg hørte Pigerne hvidske til hverandre: Saadant er ikke at spøge med. Søndagen efter laae Fader tilsengs; hans Tilstand var sørgelig, og da jeg om Eftermiddagen gik i Aftensang, hørte jeg, hvorledes der fra Prædikestolen blev fremsagt en Bøn for Inspecteur Hantsteen. Mandag Morgen gik jeg hen til hans Seng, han var vaagen, men kjendte mig ikke, kaldte mig Broder Jakob og taledede om en Oversvømmelse.

Mandagen derefter stod i vor Storstue en sort Kiste med blanke Skruer, paa Laaget en ophøiet Plade med denne Indskrift: »Herunder hviler Johannes Mathias Hantsteen, fød den 28de December 1744, død den 12te Marts 1792. Mand, Fader, Ven og Borger. Savnet af Hustru, fem Børn, Venner og Stat; hvis Ønsker han forekom, hvis Fordringer han opfyldte med Godhed, Venlighed, Orden og Retskaffenhed, indtil Døden, tidlig men ei overilende, kom for at give ham ganske sig selv igjen«. Ved Hovedet af Ligkisten stode Du og Henrik i sorte Klædes Sørgekapper og smeltende hen i Taarer. Moder sagde, at det var barbarisk at lade eder staae der, men Ligkonen forsikrede, det hørte til Ceremonierne. Kisten blev sat paa Ligvognen, og Følget kjørte efter. I første Vogn sad Du og Henrik, i anden Treschow og Generalauditeur Wessel som Moders Slægtninge. Om Middagen spiste en af Consumptionsbetjentene, Friboe, ved vort Bord; han taled alene; han fortalte om Struensees og Brandts Henrettelse, den han havde været tilstede ved, og om hvorledes deres Skjæg var voxet efter Døden. Vi havde Sagosuppe og Rypesteg, Du spiste, Henrik græd endnu og kunde ikke spise; Du stødte til hans Arm og sagde: »Spiis Du, kanskee varer det nu længe, inden vi faae saa god Mad igjen.«

Hvad Faders Udseende angaaer, da troer jeg, Du er den af hans Børn, der ligner ham meest, maaskee var han noget lidet høiere. Hans Haar var blond (ikke rødligt), hans Øine blaae, Ansigtssfarve hvid og skjær, maaskee for meget for en Mand, Udtrykket i hans Ansigt venligt og jovialt; Hænder, Been og Fødder meget veldannede. Da han engang saae Lohrbauer tage Maal af mig til et Par Sko, sagde han til ham: »Gjør dem ikke for smaae, De seer, hun har Fødder som en Tjenestepige.« Da Fader var gaaet, sagde Grethe: »Fødder som en Tjenestepige! Have da alle Tjenestepiger store Fødder?« Hun saae ned paa sine, der virkelig vare smaae og fine. I den ene Læg havde han et svært Ar; i Brunows Huus var en stor Abe, der

ellers aldrig gjorde Nogen Fortræd, men da den engang saae Fader spøge med en af Husets Piger, beed Aben ham i Læggen. Han viste mig engang Mærket af Abens Tænder.

Her har Du da, kjere Ven og Broder, omtrent Alt, hvad jeg veed og erindrer om den ædle Mand og Fader, der saa tidlig blev os berøvet. Du vil sikkert have forstaaet, at alt dette er den blotte Wahrheit og aldeles ingen Dichtung deri; maatte dette desuagtet, eller netop derfor, behage Dig, da vil det være mig en sand Glæde at give, eller rettere, opsætte for Dig vor dyrebare Moders Ungdomshistorie og dernæst en Beretning om alle de Originaler, der frequenterede vor Faders Huus⁶).

I de første Decennier af det attende Aarhundrede levede der i Christiania en Mand ved Navn Peter Treschow. Han havde, saavidt jeg veed, intet Embede, men var en rig Mand og havde Titel af Admiralitetsraad. Han omtales i den Dagbog, som Ulrik Christian Gyldenløve, en Slegfredsøn af Kong Christian den femte, holdt, da han i Aaret 1704 gennemreiste Norge i Kongens Følge. Gyldenløve siger ikke mere om ham end: Idag spiste Ahlefeldt og jeg til Middag hos en Treschow, der har Titel af Admiralitetsraad. Han havde en Broder i Kjøbenhavn, der var Professor, og en Brodersøn, der var Præst og bekjendt for sine Prædikener eller Andagtsbøger; en Sønnedatter af denne, Petronelle Treschow, var gift med Professor Sverdrup. Peter Treschow havde tre Sønner og to Døttre. Sønnen Albert⁷), der blev vor Moders Fader, blev som Barn sendt til England og opdraget paa Institutet i Eton. Naar jeg i D'Israëlis Skrifter læser om Skikke eller Uskikke, der ere indførte paa denne Skole, da seer jeg med Forundring, at de endnu ere de selv samme, som de vare i vor Morfaders Tid. En af Døttrene blev gift med Johannes Green, Sognepræst til Ager. (Jeg seer nok, at man nu skriver Aker, men k er i mine Øine

et hadværdigt Bogstav, haardt og stødende for Øret, stygt Carricatur for Øiet og vanskeligt at nedskrive. De Sprog have ikke lidet forud, der have nægtet Adgang til dette lille Utske). Faster Green, som Du, kjere Broder, saa vel erindrer, døde i vor Faders Huus i Aaret 1791. Hun var sex og halvfjerdsindstyve Aar gammel. Hun blev anseet for en meget streng, stolt og selvgod Dame; mod mig var hun just ikke venlig, men meget overbærende, — hun skjendte ikke engang paa mig, da jeg havde bragt hendes fine zirlige Strikketøi i Uorden; — hun fortalte mig om sin Ungdom, hvorfor jeg vil indføre hende talende, da jeg erindrer næsten hvert Ord: Min Fader, sagde hun, foretrak mig for alle mine Søsken, ja jeg kunde gjerne sige som Grethe i Kjerlighed uden Strømper, at min Villie var hans Lov. Engang sagde jeg, at det maatte være moersomt at eie en Boutique med Galanterievarer; min Fader lod indrette en liden Boutique i sit Huus, forskrev Galanterievarer og overleverede mig Bod og Varer med Fortegnelse over Varer og Priis. Handle nu dermed! sagde han, Procenterne skulle være dine, Indkjøbsprisen kan Du levere mig tilbage, naar jeg forlanger den. Jeg havde god Af sætning paa mine Varer, min Fader forlangte ingen Indkjøbspriis tilbage, og Du kan da tænke, jeg havde Penge i Overflødighed. Mine Brødre vare herover meget misfor nøiede; en Dag ved Bordet begyndte den ene at tale om, hvor uretfærdigt det var handlet af en Fader at lade en Datter svømme i Overflod, medens Sønnerne maatte behjælpe sig knapt nok; han vidste ikke, sagde han, at mine Fortjenester vare større end deres. Fader saae paa ham med Vrede, og derpaa raabte han: Staae paa Øieblikket op, Knægt! og stil Dig bag din Søsters Stol! Men da kan Du troe, at Hjertet voxede i Livet paa mig. En eneste Gang forbød han mig noget, det var, da jeg vilde vænne mig til at bruge Snuustobak; det klædte ikke godt, sagde han, for et ungt Fruentimmer, og han vilde forbyde mig det. Jeg svarede ham, at naar jeg sad i Kirken, da havde

jeg stor Tilbøielighed til at falde i Søvn under Prædikenen, og dette troede jeg at hindre ved Tobakken. Fader forærede mig nu en meget smuk, indvendig forgyldt Snuustobaksdaase af Sølv, men jeg maatte love ham ikke at benytte den uden i Kirken. Naar jeg derefter gik at spadserere med mine Legesøstre, og vi kom i Nærheden af en Kirke, sprang jeg leende fra dem op ad Kirketrappen og tog mig en Priis. Engang syntes mig, jeg hørte en Banken inden i Kirken og løb forskrækket derfra. — Men den af hendes Fortællinger, der interesserede mig meest, var, om hvorlunde Christian den sjette havde indført Confirmationen her i Landet, eller rettere, hvorledes inden den Tid mangan Pige paa 12—11 Aar var bleven gift og legede endnu med Dukker.

Nu ville vi da lade Faster Green hvile paa sine Laurbær og vende os til Albert Treschow i Eton. Da han var sytten Aar gammel, var han der endnu, men det var formodentlig ikke længe efter den Tid, at hans Fader sendte ham til Paris. Han havde lært Fransk i Eton, og, som man der sagde, on ne peut pas mieux, men da han kom til Paris, kunde Ingen forstaae ham, naar han talte, men heel vel, naar han skrev. — Da hans Fader døde, var Efterladenskabet ikke betydeligt. Han havde bygget den Gaard, som engang var Jørgen Pløens og siden Latin-skolen; den blev solgt for Fjerdedelen af, hvad den havde kostet. Jeg veed nu intet om Albert Treschow, førend han i Aaret 1750 blev gift med Birgitte Marie Brochmann og var bleven Toldinspecteur paa Frederikshald. Den fjortende October 1754 kom vor Moder til Verden, og det følgende Aar i November kom vor Bedstemoder ned med en Søn, der blev kaldet Bent Winge. Natten efter Barnets Fødsel blev min Bedstemoder vækket af et skrækeligt Bulder, det syntes som en Raslen af mange, mange Vogne, der kjørte hendes Vinduer forbi, Huset rystedes, Sengen blev skudt frem og tilbage — det var den Nat, Lissabon forgik ved Jordskjælv.

Anne Cathrine havde saa ofte hørt, at hun var fød fjorten Dage efter Michelsdag, at naar man spurgte hende, hvor gammel hun var, svarede hun: Fjorten Dage efter Michelsdag. Da man lo ad hende, lod hun siden dette Spørgsmaal ubesvaret.

I Albert Treschows Huus var Frøken Colbjørnsen sat i Kost; hun var Datter af en af de tappre Brødre Colbjørnsen, der i Krigen 1716 saa tappert forsvarede Frederikshald; de fik derfor Rang med Oberstlieutenant⁸). De vare Brødre af Anna Ramus. Denne Frøken Colbjørnsen var fød Idiot — ja, det ere vi vel alle, men hun vedblev at være det, — og da hun var syv Aar gammel, havde hun endnu ikke talt et Ord, hvorvel man tydelig blev vaer, at hun ikke var døv. En Dag stod en af Husets Piger og strøg; Barnet vilde tage Strygejernet fra hende, men Pigen turde ikke lade hende faae det, at hun ikke skulde forbrænde sig; da hun paa ingen Maade kunde faae sin Villie frem, løsnede Vreden hendes Tungebaand, og hun raabte: Saa Djævelen annamme Dig! Pigen rendte ind til Forældrene med det glade Budskab; hun fik en Tidalerseddel i Douceur, og den lille Pige taledes saa meget, man vilde, ja vel meer; thi af hendes Mund udgik en meget daarlig Snak. Alderen gav hende ikke mere Forstand; og hun var og blev vanvittig. Da Forældrene døde, blev hun betroet Treschow og hans Kone, og der blev betalt en betydelig Pension for hende. Naar man spurgte hende: Hvorfor skal Du have saadan stor Pension, svarede hun: Fordi Far min gjor'e no'e i Kria. Hun kunde ikke læse, men man havde lært hende en Deel Bønner udenad, som hun ramsede op Morgen og Aften, og blandede da megen gal Snak deriblandt: Gud velsigne og bevare min Faster Elisabeth! Gud velsigne og bevare mit Søskendebarn Johanne — nei, nei, hun har en Mand, han kan bede for hende. Engang forlangte hun at komme i Kirke og gaae til Alters; Treschow var med Rette bange for at opvække Skandal i Kirken, men nu forlangte hun at tale med Præsten;

denne kom, og da han havde talt alene med hende, sagde han, at man maatte opfylde hendes Forlangende. Familien gik nu med hende derhen. Under Prædikenen sad hun taus og stille, men da man gik med hende op til Alteret, saae de med Forskrækkelse, at hun uformærket i Kirkestolen havde spændt af sig begge sine Sko og sokkede op til Alteret i Hoselæsten. Da man dengang gik i høihælede Sko og med meget korte Skjorter, saa maatte dette vel falde i Øinene.

Endvidere logerede der en Lieutenant Brochmann, der var Søvnøganger; engang fik han et Besøg af en Broder fra Frederikstad. Denne fik sit Sovekammer ved Siden af Brochmanns. En smuk Tollekniv, som Brochmann eiede, yttrede Broderen Lyst til at faae, men B. vilde beholde den selv. En Nat stod B. op i Søvn, lukkede op Chattet, tog Tollekniven, gik ind til Broderens Seng, holdt Tollekniven i Veiret over ham og raabte: Der har Du'en! En anden Nat stod han op af Sengen, lukkede Vinduet op og spadserede op paa Taget; da han gik ned, vaagnede han og drattede ned paa Gaden; han ringede paa Gadedøren, og vor Moder, der sov i Værelset lige over Gadedøren, stod op at see, hvem der ringede. Hun saae i Maanelyset en Figur med sorte Haar paa Hovedet, i bare Skjorten, der saae op til Vinduet og raabte: Død og Pine, luk op!

Ved at omtale Faster Green glemte jeg at sige, at Johan Herman Wessels Fader var hendes Søkendebarn, og at hun ofte citerede Wessel. Ligeoverfor hendes Vinduer boede en Skrædder Bruunsteen, og naar han gik forbi og hilste hende, hørte jeg hende sige: O altfor kjere Skrædder!

Vi vende nu tilbage til Albert Treschows Huus. Vor Moder, som jeg vil kalde Thrine, der var det Navn, hun dengang gik under, var, ligesom jeg blev efter hende, en stor Gjæk efter alt Trykt og Skrevet; da hun var færdig med Faderens danske Bøger, forsøgte hun med de fremmede Sprog; Faderen var hende behjælpelig, og endnu mere en fransk Soldat, Martin, der havde sin Gang der i Huset.

Denne Mand, hvorvel kun simpel Soldat, maae have havt megen Aand og Dannels; vor Moder havde nogle smaae Digte af ham, hvilke hun satte megen Priis paa

Jeg har lovet at fortælle, hvorledes det gik til, at vore Forældre bleve Kjerestefolk — jeg maa da holde mit Løfte, hvorvel her møde mig Vanskeligheder, som jeg ikke havde betænkt. Nu — friskt vovet er halvt vundet! — Da vor Fader kom i Treschows Huus, var han i sit fem og tyvende Aar, qvik, munter og livsglad — han begik en Ungdoms Daarlighed, hvad det var, veed jeg ikke — jeg har en Formodning efter et Udtryk af Grethe i Anledning af Abens Bid i hans Læg: Dette skulde tjent ham til Advarsel! — men det er kun en løs Formodning. Hvad jeg veed, er, at Treschow holdt ham en Straffeprediken, og derpaa var Alt igjen i de gamle Folder. Thrine var dengang femten Aar og havde nylig gaaet til Confirmation for en ung Præst, Hammer, der for første Gang forberedede Børn til Confirmation. Han havde hermed anvendt yderste Flid og indprentet dem den reneste Sædelære uden mindste Sværmerie. Thrine vovede at meddele Hansteen af den Moral, hun havde lært, og han hørte paa hende med Opmærksomhed. Formodentlig lagde han nu først Mærke til hende, og de havde nu ofte lange Samtaler om Hammers Moralsystem. Treschow fandt ingen Behag heri og spurgte Hansteen, hvad han havde saa meget at tale om med hans Datter, og Enden af denne Samtale blev, at Treschow lovede at give ham sin Datter, naar han fik Embede.

Sønnen, Bent Winge, var død, Datteren, Vilhelmine, faldt ned af en Lem og forslog det ene Knæ; formodentlig blev Saaret urigtig behandlet, thi Skaden blev betydelig, og Treschow besluttede at sende hende til Frederiks Hospital i Kjøbenhavn for at helbredes. Hun var kun elleve Aar gammel, og Thrine, der var atten, skulde følge med hende. Mine laae paa Hospitalet, og Thrine fik Logis hos Peter Nicolai Nyegaard, et Søkendebarn af Hansteen. Denne Nyegaard var bekjendt ved sine Oversættelser af

Campe, Salzmänn og andre; medens Thrine var i Kjøbenhavn, var han færdig med en Oversættelse af Werther, men blev forbuden at give den ud. Nyegaard boede i Nyhavn; hver Morgen ledsagede han Thrine til Hospitalet og hentede hende tilbage om Aftenen. Hvis hun gik alene, vilde hun faae at høre altfor mange Matrosvittigheder, sagde han. En Dag, da Nyegaard ikke var tilstede, vovede hun det dog; hun havde en bruun Kaabe paa, og hun hørte en Matros sige: »See paa den, hun er saa bruun som en Loppe.« En anden svarede: »Havde jeg den Loppe i min Seng, vilde jeg, den Onde tordne i mig, ikke dræb'en«. — Det var i Sommeren 1772, Struensee og Brandt vare henrettede 28de April. Nyegaards Kone var meget romantisk, hun læste Siegwart og Klopstock, hun hed Mette Margrete, men man maatte kalde hende Meta, efter Klopstock. Hun havde hos sig en Søster, der var meget lidenskabelig; engang havde hun faaet fat paa en Spaamand og vilde af ham vide sin Fremtids Skjebne. Hun forlangte, at Thrine skulde først lade sig spaae, og for at føie hende lod Thrine Spaamanden see sig i Haanden. Han sagde hende, at hun skulde blive gift med en retskaffen Mand, blive Moder til agtværdige og lykkelige Børn og opnaae en høi Alder. Da nu den anden Jomfru forlangte at vide sin Skjebne, saae han hende længe i Haanden og erklærede, at han aldeles ikke forstod Linierne i hendes Haand. Nogle Aar derefter gik den arme Pige fra Forstanden og døde i Dolhuset. — Mines Knæ blev efter flere Operationer lægt, men hun blev halt for Livstid. Hvor længe Søstrene bleve i Kjøbenhavn, veed jeg ikke, men vel, at de vare i Theatret og saae blandt andet Smukt Caroline Walter som Angelique i Destouches's *La fausse Agnès* ou *Le poète campagnard*, oversat af Jomfru Biehl

En af Albert Treschows Brødre, Peter, blev Kjøbmand i Drammen og giftede sig der; hans Kone hed Judith⁹⁾, og hendes Familie, som dengang næsten hele Bragernæs, vare Tilhængere af Zinzendorf. Niels Treschow var en af hans

Sønner. Denne Familie var i høieste Grad bigot, al Spøg, al Munterhed, al Livslyst blev kaldet Synd, Arvesynd hos Børnene. Ved det mindste Tegn til Liv eller Lyst hed det: Der er den gamle Adam igjen! En Dag kom Niels i Besøg til en af sine Tanter, han gik langsomt, traadte ind med en alvorlig Mine; den ene sagde: See Niels, hvor han er smukt adstadig idag; den anden sagde: Hvor er der bleven af den gamle Adam idag? Niels svarede: Han hang paa Nakken af mig, da jeg gik hjemmefra, men da jeg gik forbi Dammen, kastede jeg ham af og druknede ham der. Da Niels Treschow som Student laae ved Universitetet i Kjøbenhavn, fik han Plads paa Regentsen, hvor han først havde Nordahl Brun og siden Johan Vibe til Contubernaler. Han havde ingen anden Indtægt, end hvad han fortjente ved at give Underviisning i Claveerspil. Alle hans Elever vare af Qvindekjønnen; en af dem behagede ham særdeles, jeg veed ikke hendes Navn, men jeg har seet hende, hun var gift med Foged Hørbye. Der var en Sang med Musik af Philidor, der dengang var meget i Mode:

Jeg elskte kun Ismene.
 Ismene elskte mig,
 O Himmel, hvilken Scene!
 Hvor var jeg lykkelig!

Naar Treschow var paa sit Værelse, sang og nynnede han fast uaffadelig: Jeg elskte kun Ismene o. s. v. Vibe blev keed af dette, og nu forfattede han paa samme Melodie en anden Vise:

Utme' den store Bjorka,
 Som Namne' mit sto ti,
 Sat den forbanna Fyrkja,
 Som før va' Soffi mi.

Jeg skal ikke anføre mere deraf, og det af den gode Grund, at jeg aldrig har hørt mere¹⁰). Medens han logerede sammen med Nordahl Brun, saae han, hvorledes denne studerede Voltaires Tragedier — han gik dengang med sin

Zarine i Hovedet. Treschow digtede ogsaa i denne Tid en Tragedie i Alexandriner: »Hagen Adelsteen«. Den blev aldrig trykt, men jeg har hørt ham fremsige Scener deraf, som han kunde udenad.

Vilhelmine Treschow var syv Aar yngre end vor Moder, hun var meget smuk og meget god. Da Spärck friede til hende, sagde hun til ham: Har De ogsaa betænkt, at jeg intet eier, og at jeg er en Krøbling? Han svarede: Ja, søde Barn, det har jeg længe siden betænkt. Spärck var født paa Christiansborg Slot, hvor hans Fader var Castellan. Efter ham fik Øhlenschläger Posten. I Drengaaarene spadserede Spärck ofte om i Slotsgangene og saae meget Forunderligt. En Dag, medens Dronning Caroline Mathilde laae i Barselseng, saae han en Kammerpige komme ud af Dronningens Gemak med noget indsvøbt i et Tørklæde, og en Page, der gik hende imøde og spurgte ivrigt: Hvad har Du der? Tys, svarede hun, det er Dronningens Brystmelk. O, giv mig den, raabte han, rev Glasset fra hende og drak Melken ud.

Schack-Staffeldt, som nogle faa Aar efter Caroline Mathildes Død var i Celle, siger, at den almindelige Mening der var den, at hun havde faaet Gift ind, og at en Page, der havde fulgt hende, og som hun havde megen Godhed for, ligeledes var bleven forgivet og var død førend Dronningen. Skulde dette have været den samme?

Mine Spärck besøgte vore Forældre nogle Aar efter hendes Giftermaal; hun havde med sig to smaae Sønner, Johan og Fritz, samt en Christiansandsk Pige. En Aften, da Madame Spärck og vore Forældre vare i Selskab, og vi Børn, eller dog de ældste af os, vare i Dandseskole hos Hannemann, spurgte denne Pige mig, da vi kom hjem, hvem af Dandserne der var den smukkeste. Jeg svarede uden Betænkning, F.; og nu begyndte hun saaledes at drille mig med F., at jeg gav mig til at skrige og blev ikke rolig før længe efter, da min eiegode Tante var kommen hjem og talte mig tilrette. Denne F. indlagde sig

siden et Rygte, dog ikke af de gode. Han kom til Kjøbenhavn, blev en Dag Officeer, Dagen efter Ægtemand, den følgende var han paa Bal-paré, hvor han stjal Arveprindsens Hat, hvorpaa der var et kostbart Juveelsmykke; den følgende Dag blev han fængslet, overbeviist, kasseret, skilt fra Konen, og saa — ja saa veed jeg ikke mere om ham, end at jeg flere Aar derefter saae ham hos Toldinspecteur Dajon i Drammen, og man sagde, han var Souffleur i det dramatiske Selskab

Lad os igjen gaae til Faster Green. Hun havde foruden Wesselerne endnu et Søskendebarn, der hed Herman Kjørboe og var Kjøbmand i Christiania og en rig Mand. Som Du vistnok erindrer, havde hun tre Døttre. Den ældste af disse tvang hun, da Pigen var femten Aar gammel, til at gifte sig med Herman Kjørboe, der var Enkemand og aldrende. Han maa i Tænkesæt have lignet sin Cousine, og jeg vil kun fortælle dig et Træk af ham. Det var dengang Skik i Familierne at opkalde den ældste Søn efter Farfader, den anden efter Morfader og de følgende efter Faders ellær Moders Brødre; Herman Kjørboe havde en Broder, der var gift og havde to Sønner, der bare Farfaders og Morfaders Navne; nu fik hans Kone en tredie Søn, der skulde kaldes Herman, men Peder Kjørboes Kone havde en Broder, der hed Johan, og bad, at Drengen ogsaa maatte faae et Navn efter denne, saa Drengen blev kaldt: Johan Herman. Da Peder Kjørboe havde berettet sin Broder dette, fik han til Svar: Jeg har modtaget dit Brev, hvori Du lader mig vide, at Du har kaldet din Søn Herman bagefter. Den stakkels Dreng maatte nu taale, at man kaldte ham Herman Bagefter.

Herman Kjørboe havde kun en Søn med sin første Kone; med den sidste havde han mange Børn; saasomt de vare saa store, at det gik an, bleve de sendte til Christiansfeldt; kun en Datter, Stine, blev i Christiania. Efter henimod tyve Aars Ægteskab døde den gamle Kjørboe, og Aaret efter giftede hans Enke sig igjen med Jens Larsen,

Krambodkarlen. Hun var fem og trediv, han fem og tyve Aar gammel. Hans Fader og Moder levede begge; Faderen havde været Fattigfoged og var nu tilligemed Moderen i Fattighuset, Søsteren var Stuepige i Kjørboes Huus. Forældrene bleve tagne ud af Fattighuset og fik et Værelse i Larsens Gaard, Søsteren Marthe vedblev at tjene for Stuepige. Larsen havde intet andet lært end at skrive og regne, men han var en ganske godlidende Mand. De havde to Sønner, som Du formodentlig erindrer, Peder og Nicolai. Kjørboes Datter, Stine, blev saa opbragt over Moderens Giftermaal, at hun sagde, for at komme derfra vilde hun ægte en Skorsteensfeier, om ingen anden vilde frie til hende. Skorsteensfeieren kom ikke, men En, der neppe var saa god. Han hed Knud Holm¹¹⁾ og var en grov Knold, det er alt, hvad jeg veed om ham. Hun fik sin Fædrenearv udbetalt, og da den var fortæret, levede hun med Mand og Børn i Armod.

Den anden af Faster Greens Døttre — hun hed Thrine, paa Plattysk kaldte de hende Trenken — var gift med en Jürgensen, der døde kort efter Brylluppet; Aaret efter giftede hun sig med en Mand, der hed Holm og var i ingen Levevei. Auctionsdirecteur Bierregaard gav ham et Par hundrede Daler for at hjælpe ham ved Auctionsholdet, det var alt, hendes Formue var længe fløiten. Disse Mennesker vare et Carricatur af ægteskabelig Kjerlighed, de kjertegnede hverandre uafsladelig, og naar de ikke kunde komme hen til hverandre, raabte de: Gud velsigne Dig, Mama! Gud velsigne Dig, Papa! Børnene fik Kjertegn og aldrig Skjend.

Den yngste af Faster Greens Døttre, Christiane, var den smukkeste, vittigste og bedste af sine Søkende; hun blev længst hjemme hos den strenge Moder. Niels Treschow og hun vare meget gode Venner, og dette Venskab vedvarede deres hele Liv igjennem. Da Treschow var bleven Rector i Helsingør, skrev hun et Digt i den Anledning — jeg erindrer ikke meget deraf, men det syntes

mig smukt og sagde hverken meer eller mindre, end den ene deeltagende Ven kan sige den anden. Faster Green havde endnu et Søskendebarn, der var Sognepræst til Krogstad (nu har man gjort det om til Kraakstad, er dette smukkere?) og hed Hørbye. En Juul ansøgte han sin Cousine om at tillade Christiane at tilbringe Julen hos dem paa Krogstad, og da Tilladelsen blev givet, sendte han Hest og Slæde efter hende. Den Bonde, der kørte hende, hed Hans Harrestad. Hos Hørbye traf Christiane Præstens Søn, der var theologisk Candidat, og han og Christiane fattede Godhed for hverandre. Den næste Juul ønskede hun meget at komme derhen igjen; hun vidste nok, man vilde indbyde hende, men vilde Moderen tillade? Hun gjorde nu en Vise paa en dengang bekjendt Melodie:

O, Hans Harrestad! jeg nok mindes,
 Sidste Gang jeg Eder saae;
 Mon vi snart igjen skal findes
 Paa det Sted, jeg mener naae?
 Nei, jeg tør ei sikkert haabe,
 Haab og ei, Hans Harrestad!
 Thi om I omsonst Jer glæder,
 I tilsidst af Harme græder,
 Naar I seer, det gaaer fatalt.

Hvad er det for dumt Tøi, Du synger, Christiane? — Det er en Vise, Mama, som jeg har gjort til Hans Harrestad, den brave Mand, der kørte mig til Krogstad ifjor. — Aaret efter døde den gamle Hørbye, Sønnen fik Kaldet efter Faderen, og Christiane blev hans Hustru¹²⁾.

Larsen købte en Gaard i Aas Sogn; Gaarden hed Berg. Moder, Henrik og jeg reiste derhen at tilbringe nogle Uger om Sommeren; dette var min første Udflugt, jeg havde aldrig været længer end til Lysager. Der var en Jomfru Hørbye, Søster af Præsten, og en ung Flensborger, Petersen, en Probenreuter. Petersen og Ragnhild Hørbye havde en Kjerlighedsforstaaelse; jeg forstod det ikke, men Moder saae, at de vexlede Breve. Det er under-

ligt nok, at forlibte Folk stedse maae skrive. Jeg var dem velkommen; thi nu gik Ragnhild at spadsere med mig, og vi stødte paa Petersen. Han havde sin Fløite med, han spillede, eller han sang for os, og vi morede os ret godt alle tre. Henrik og jeg besøgte ogsaa Larsens gamle Forældre, der havde faaet et Værelse nede i Gaarden. Larsen var nylig gaaet fra dem, og jeg hørte den gamle Kone sige til sin Mand: »Du skulde ikke sagt det, Du Lars; han Jens blev stubbete, det saae jeg.« Den gamle Mand lod ogsaa til at være misfornøiet. Moder sad i Haven med Madame Larsen, jeg fik Ordre til at hente hendes Strikketøi, som hun havde ladet efter sig paa Salen ovenpaa. Der gik Flensborgeren og phantaserede paa Fløiten; da jeg kom, begyndte han at synge:

Skjelmske Pige, see paa mig
 Uden Skulen, uden Svig!
 Aabent Hjerte, aabent Øie!
 Jeg vil spørge, svar mig nøie!
 Uden Skulen, uden Svig,
 Skjelmske Pige, see paa mig!

Du er meer end tækkelig,
 Ja, det maa man lade Dig;
 Disse Øine, disse Kinder
 Kunde pryde Keiserinder,
 Ja, det maa man lade Dig;
 Du er meer end tækkelig.

Lille Keiserinde, kom!
 See i mig dit Keiserdom!
 Her regjerer Du, min Pige,
 Dette Hjerte er dit Rige,
 Lille Keiserinde, kom
 Og omfavn dit Keiserdom!

Da jeg nu ikke var mindre belæst i Todes Poesier end han, saa svarede jeg:

Sommerfugl, jeg kjender Dig,
 Tør Du, tør Du see paa mig?
 Sang Du ei den samme Vise
 For Florette og Elise?
 Sommerfugl, jeg kjender Dig,
 Tør Du, tør Du see paa mig?

Aaret efter blev Ragnhild Hørbye gift med Kjøbmand Thurmman, og Flensborgeren hørte jeg aldrig mere om.

Ved samme Leilighed maa jeg lette mit Hjerte ved Tilstaaelsen af en Uret, jeg engang har tilføiet Dig. Det var i Vinteren 1801. Samsøes Dyveke skulde opføres, og da man paa samme Tid fik Efterretning om Forfatterens Død, skrev Enevold Falsen, en af Directeurerne, en Epilog, der blev opført paa vort Theater (denne Epilog staaer ikke i Falsens samlede Skrifter).¹³⁾ De handlende Personer vare de ni Muser. Fru Tullin var Thalia, Fru Falsen Melpomene, Fru Thulstrup Urania, Fru Baumgarten Polyhymnia, Fru Thygeson (dengang Louise Pløen) Erato, Fru Rasmussen (Sophie Arbin) Euterpe, Fru Krog (Lise Arbin) Kalliope, Fru Ingstad (Cathrine Pløen) Terpsichore, Clio var jeg. Der var megen Nysgjerrighed og Spørgen efter Billetter, min havde jeg lovet Dig. Om Formiddagen paa denne Dag kom Tyrholms fra Soon ind til os; de havde forgjeves umaget dem for at faae Billetter, de Reisendes vare bortgivne, og Ingen vilde blive hjemme og overlade sin Plads paa den Aften. Madame Tyrholm var Aamodts Cousine, og hun havde overvældet mig med Kjerlighedsbeviser — jeg gav hende min — ak! nei — din Billet. Neppe var Tyrholms borte, før Du kom efter Aftale at hente din Billet; Du kom fra Skolen, havde dine Bøger under Armen og kom syngende og trallende ind ad Porten. Aldrig har jeg været værre tilmode. Om Aftenen, da jeg havde iført mig Tricot, Sandaler, Gevandt, Laurbærkrands og øvrige Apparater, da var rigtignok Angeren borte — men Historiens Musa havde

optegnet Bedriften paa sine Tavler, og den kunde ikke glemmes — var Du kun ikke kommet syngende ind!

Da Du var en liden Dreng, troer jeg nok, at jeg ikke følte synderlig Deeltagelse for Dig, men da Du voxede til, elskede jeg Dig inderlig. Jeg havde noget overspændte Begreber om Mod og Styrke, som giver Ære; jeg tiltroede Dig vistnok alle de Egenskaber, jeg satte Priis paa, men jeg havde endnu ikke seet noget Beviis paa dit Mod og den Kraft til at bære legemlige Uleiligheder, som var mit Ideal. Da blev der talt om, jeg veed ikke meer, hvad det var, der fattedes Dig, maaskee havde Du Tandpine, nok, der blev sagt, at Du burde have en spansk Flue i Nakken, og vi bleve enige om, at jeg skulde besørge dette. Du kom til mig om Morgen, og jeg lagde Dig et stort Flueplaster i Nakken. Ved Middagstid kom Du igjen, Du var noget bleg og sagde leende: Nu holder jeg det ikke længer ud. Du satte Dig, og jeg tog Plasteret af; det havde ligget der altfor længe, din Nakke var een stor Blære; jeg klippede den op og lagde Salve paa, uden at Du fortrak en Mine. Og saaledes var Du bleven siddende i Skolen, indtil Timerne vare ude! Nu følte jeg Høiagtelse for Dig — og dette var den første Gang, jeg ret var stolt af, at Du var min Broder.

.
 Med Hansteens Frieri til Frøken E. gik det saaledes til: Hun var af en af de meest anseete og rigeste Familier i Christiania; hendes to Søstre vare gifte, den ene med John, den anden med Peter Collett. Mændene vare Tvillingbrødre. Søstrene vare talentfulde Damer, men denne tredie Søster var taabelig, eller rettere, hun var fjantet. Hun saae ret godt ud, og hendes Formue var ikke ubetydelig. . . . Hun blev sat i Kost hos to Fruer Blix, Moder og Datter, meget agtværdige Damer, og Familien behandlede hende med Ømhed og sørgede for hendes Velvære og for hendes Fornøielse. Hansteen henvendte sig til Familien med sit Andragende; de sagde, at hvis han henvendte sig til hende, da vilde

hun uden Tvivl samtykke; men de underrettede ham om hendes Forfatning og bade ham opgive sit Forsæt. Han lovede det og holdt Ord: — Saa ydmyg, nøisom og beskeden en Kjøbmand H..... ikke var, der gives mange Folk herved, som heftig Lyst til Penge har. — H. gik lige til hende selv og fik Ja med Glæde; nu rendte hun hen til Colletts at melde den glade Tidende, og da Herskabet ikke var hjemme, raabte hun til Tjeneren: Jeg skal gifte mig, Du, jeg skal gifte mig! Familien lod skee, hvad de ikke kunde hindre; H. var en solid og formuende Mand, han vilde ikke forøde hendes Penge, men brugte dem i sin Handel.

Jeg maa ellers forundre mig over den Aabenhjertighed, hvormed Mænd i de Dage omtalede mislykkede Giftermaalsprojecter; jeg hørte Carsten Tank, siden Statsraad, fortælle min Fader, hvorledes han havde elsket og friet til en Jomfru Juel paa Vestbye, hvorledes han havde faaet Afslag, og at hun havde foretrukket Ingier¹⁴). Han taledede med megen Pathos og lagde Haanden paa Hjertet, idet han sagde: Dette er Beviis paa, hvad jeg følede for Pigen.

Ida Margrete Weile.

Da det lader til, at Du, min kjere Bernhard, har nogen Deeltagelse for denne mig saa kjere Pige, saa vil jeg med Glæde meddele mere om hende:

Om Vinteraftenerne, medens Pigerne spandt, maatte jeg efter Grethes Opfordring læse for dem. Først Carl Grandison; Miss Biron interesserede mig ikke synderlig; Clementine forstod jeg aldeles ikke; den søde lille Emilie, der var saa forelsket i sin Formynder, var mig usigelig kjær; den muntre Charlotte var min Fryd; Søsteren, Caroline, kunde jeg godt lide, og for Bedstemoder Shirley havde jeg Ærbødighed. Siden læste vi Pamela, der var Grethes Yndlingslæsning.

Engang spurgte Marthe hende, om hun altid havde været saa sky for Mandfolk, som hun nu var. Hun sva-

rede: Jeg begyndte med at staae i nær Berørelse med en, thi jeg kom til Verden i Selskab med en Tvillingbroder. — Men har I aldrig, spurgte Marthe, havt nogen Kjereste? — Kjereste, svarede hun, har jeg aldrig havt, men jeg har havt en Frier. — O, fortæl os det! raabte begge Pigerne. — Det var, sagde hun, medens jeg tjente hos Treschows paa Frederikshald; der boede i Nabolavet en ung Væver, der imellem saae til Vinduet i Kjøkkenet og hilste mig, naar han gik forbi. Engang mødte jeg ham paa Gaden, og han blev staaende og talede til mig; jeg har aldrig været suur eller uvenlig mod Nogen, og altsaa var jeg det heller ikke mod ham. Nogle Dage derefter kom han ind til Treschows og forlangte at tale med mig. Han sagde mig, at han havde gjort Mesterstykke og var bleven Vævermester, og spurgte mig, om jeg vilde ægte ham. Jeg blev saa forlegen, at jeg ikke kunde tale. Han forlangte ikke Svar strax, jeg maatte betænke mig, han vilde hente Svar om nogle Dage. Derpaa gik han ind at tale med Madamen. Da han havde forladt Huset, kaldte Madamen mig ind til sig, hun gjentog for mig Væverens Tilbud, og raadede mig til at modtage det. Der er intet at udsætte paa Manden, sagde hun, hans Rygte er godt, han seer jo ret godt ud, og han har sit anstændige Udkomme, Tilbudet er ikke at forkaste. Jeg svarede hende, at jeg aldeles ingen Lyst havde til at blive gift, og inderlig ønskede at forblive hos hende. Vistnok var Væveren en brav Mand, men han havde sin Moder hos sig, der var en barsk og streng Kone, hvem Ingen kunde gjøre tilpas. Jeg græd, kyssede Madamens Haand og bad hende ikke forskyde mig. Efter nogle Dages Forløb spurgte hun mig, om jeg ikke havde betænkt mig bedre; jeg blev ved min Beslutning, og da Væveren kom for at hente Svar, tog Madamen mod ham, de talte længe sammen; han gik bort i Stilhed og kom ikke igjen. — Men angrede I det ikke siden? sagde Marthe. — Nei, sandelig ikke, var Svaret. Den unge Pige, som blev Væverens Kone, havde Helvede

paa slette Marken, medens jeg havde det saa godt, som et Menneske kan ønske. I Treschows Huus vare Alle muntre, glade, og kappedes om at gjøre hverandre Livet behageligt. Rigtignok var Væveren en god Mand, men hans Moder var en Satan, og da Huus og Indbo hørte hende til, saa var den unge Kone kun hendes Tjenestepige og fik daglig at høre, at hun intet havde medbragt. Gud bevare os, hvad det maatte være for et Liv! —

Men hørte I da aldrig Skjend eller onde Ord, der I var? spurgte Marthe. Grethe loe: Der var nu Jomfru Larsen, hun havde nu saa sine egne Glæder og Sorger; imellem var hun saa lystig, saa hun kunde springe over Borde og Bænke, til andre Tider igjen var hun saa ond som Peber, og ingen kunde være hende tilpas. Engang, da det var hendes Uge i Kjøkkenet, og hun var i det onde Hjørne, overskjendte hun os allesammen. Jeg sagde til hende: Ja, ja! hver Djevel har sit Maaned, nu er det hendes, lille Jomfru Larsen. Nu begyndte de alle at lee, fordi jeg havde sagt: sit Maaned — saa sige vi i Jylland — og Jomfru Larsen maatte lee med.

Har aldrig Madame Treschow skjendt paa Eder? — Nei, hun kunde ikke lide, at man skyndte sig, og formanede stedse til Omhyggelighed og Betæksomhed ved Arbeidet: Forfjas eder ikke, Børn! var stedse hendes Ord; man kan see paa et Arbeide, om det er godt gjort, men man kan ikke see, hvorlænge der er bleven arbeidet derpaa.

Men hvorledes gik det til, sagde Marthe, at Inspecteuren lod Eder afmale? — O ja, sagde Grethe, den kjere Mand var nu stedse saa fuld af Spøg og Løier. Der kom en tydsk Maler, Hosenfeller, til Frederikshald. Hansteen lod ham nu male sit og Jomfru Cathrines Portraiter. Denne Maler kunde træffe Ligheden overordentlig, ja, naar han blot havde seet et Menneske, kunde han male dem af efter Erindringen, uden at de behøvede at sidde for ham. Min Forretning der i Huset var nu at feie Gulvene og

gjøre reent i Værelserne, og Hansteen mødte mig ofte med Støvekosten i Haanden. Den Spøgedoctor lod nu Hosenfeller afmale mig i Legemsstørrelse paa Døren til hans Værelse med Støvekost i den ene Haand og Støvebret med Fjerving i den anden.

Har I ingen Frier havt siden Væveren? vedblev Marthe at spørge. — Ikke uden man vil kalde dette for en, at da jeg en Aften sad i Treschows Kjelder at tappe Øl paa Flasker, og under Arbeidet sang:

Er der ingen Redning til
 For en stakkels Pige,
 Der saa gjerne giftes vil,
 Om jeg sandt skal sige?
 Skal jeg nu end længer gaae,
 Og jeg ei en Mand kan faae,
 Da vil det sig hændes,
 At mit Liv det endes. —

en Mand fra Gaden stak Hovedet ind ad Kjeldergluggen og sagde: Der skal nok blive Raad til — vil I have mig?

Vor Moder havde ved sit Sovekammer, bag Sengen, et lidet Cabinet, hvori hun forvarede Kaffe, Sukker og slige Ting. En Dag, hun gik i Middagsselskab, leverede hun mig Nøglen hertil uden at sige noget derved. Pigerne fik hver Søndag og Onsdag deres Kaffe, som de kaldte Provsten Bruun, og de andre Dage i Ugen fik de Thevand, som de gave Navnet Capellan Hviden. Denne Dag maae have tilhørt Capellanen, thi da Moder var gaaet, kom Marthe og bad mig om Nøglen, at de kunde faae sig en Kop Kaffe. Jeg var vant til at gjøre, hvad de Voxne forlangte, og gav hende Nøglen. Der blev nu lavet Kaffe, men om Aftenen tog Grethe mig for sig alene og forklarede mig, hvor utilladeligt jeg havde handlet i at levere den Nøgle fra mig, som var mig betroet. Nu forstod jeg først Tingen.

Da vor Fader var død og Gaarden solgt, og vi flyttede ud, var jeg meget bevæget; jeg besøgte hvert Rum, hver

Plet, hvor jeg havde levet saa glad; jeg klippede en stor Lok af mit Haar og forstak i en mørk Krog, hvor jeg bildte mig ind, at ingen skulde finde den. Da jeg med Johannes ved Haanden (han var to Aar gammel) gik hen til vor nye Bolig, stod Grethe i Kjøkkendøren og raabte til ham, da hun saae os gaae ud igjennem Gaarden: O, Du arme Dreng! Du maae forlade, saa ung, din Faders Gaard. Mangen en Aften Vinteren efter sneg jeg mig hen i Mørkningen og satte mig i Gadetrappen for at indbilde mig, vi boede der endnu, og da Madame Pohlmann beholdt sine Værelser endnu nogen Tid efter, saa besøgte jeg hende imellem. Engang, en Søndags Eftermiddag, da jeg saaledes spadserede om i Gaarden, mødte jeg Madame Bødtker (Præsten Bødtker havde kjøbt Gaarden efter vor Fader), der sagde til mig: De gaaer paa gamle Tomter, vil De ikke komme nærmere? Jeg tilbragte da denne Aften paa det mig saa kjere Sted. I Delphins Tid har jeg oftere været der, og utallige Gange har jeg i Drømme besøgt dette min Barndoms Paradis, ja selv i den sidst forgangne Nat har jeg været der.

Grethe var aldrig stærk af Helbred, og tungt Arbeide blev derfor heller aldrig forlangt af hende; hun var en meget god Huusholder, dog saae hun mere paa Husets Bedste end paa sit eget; hun havde et Øie paa hver Finger med de andre Piger, dog trættedes hun aldrig med dem. Hun havde et Søkendebarn, Parykmager Weile, der eiede et Huus i Kirkegaden; en Søndag var jeg med hende der. Der var Parykmager Hønem med Kone og Datter og en ung Parykmager Torp, der blev gift med Jomfru Hønem. Alle disse vare meget agtværdige Personer.

Efter min Faders Død blev Grethe hver Dag svagere, ud paa Vinteren kunde hun ikke forlade Sengen. Vor Moder overlod hende sit eget Sovekammer, sin egen Seng, og Moder og jeg laae i Dagligstuen paa en Sopha, der blev slaaet sammen om Dagen. Det lod ikke til, at hun

havde Smerter, hun klagede aldrig. Hun bad, at ingen uden Christine og jeg maatte berøre hendes Lig. En Aften besøgte Weile hende, han sad længe ved hendes Seng; da han var gaaet, sagde hun: Weile blev for længe. Derpaa trak hun sine Halvhandsker af, greb Sengebaandet fat, strakte sig ud, drog et dybt Suk og var død. Christine og jeg pyntede og skrinlagde hende. Moder besøgte hende en Begravelse næsten lig vor Faders, dog blev hun ikke lagt paa samme Kirkegaard, men paa Vaterlands Kirkegaard hviler denne Ædles Been. Saadant Tjenestetyende findes kun i nogle Romaner fra det forrige Aarhundrede.

Hun var sin Gud, sit Herskab tro,
Det Liv var Fred, den Død var Ro.

Med mange Vemodstaarer har jeg nedskrevet disse Erindringer om denne dydige Pige, og jeg veed, at I, mine Kjere, ikke ville fortænke mig heri, at jeg har ladet hele Bladet alene handle om hende. Margareta hed hun, og hun var blandt Tjenestepiger — en Perle. Jeg erindrerr nok, at mange forundrede sig over den kostbare Begravelse med de mange Vogne, — det var ædelt handlet af vor Moder. Hun havde lovet Grethe dette, og Grethe vidste, at Moder aldrig brød et Løfte.

Det Bifald, som I, mine Elskede, have skjænket mine første Erindringer, har givet mig Mod til at nedskrive disse; maatte de kun ikke nedrive, hvad de første have opbygget!

Charlotte Amalie Holtzen.

En meget rig og meget høitstaaende Adelsmand i Kjøbenhavn blev i Aaret 1728 Fader til en Datter, hvis Fødsel eller Forældre han ønskede maatte forblive en Hemmelighed baade for Verden og for Barnet selv. Han besluttede derfor at sende Barnet til Norge og lade det der opdrage. Moderen var en femme de mauvaise vie, som

han gav en Sum Penge til Underholdning for Livstid, og Barnet blev sendt til Peder Colbjørnsen paa Frederikshald. Med den lille Pige fulgte et Gavebrev, der sikrede hende en Rente af fire hundrede Rigsdaler aarlig, saa længe hun levede, enten hun var gift eller ugift. Skulde Moderen finde hendes Spor og ville reclamere hende, da opfordredes Colbjørnsen til ikke at tilstede dette. Det blev virkelig ogsaa Tilfældet, at Moderen indfandt sig i denne Anledning, men Colbjørnsen magede det saaledes, at hun maatte reise tilbage med uforrettet Sag. Peder Colbjørnsen havde en Beslægtet, der hed Anne Jørgensdatter, hun var Enke og nærrede sig med en Høkerhandel; til denne betroede han Barnet og Gavebrevet, kort Alt, undtagen Faderens Navn, der ikke maatte røbes. Barnet var døbt i Kjøbenhavn og kaldtes i Gavebrevet Charlotte Amalie Holtzen.

Da hun var tre eller fire Aar gammel, døde Peder Colbjørnsen¹⁵⁾, og Anne Jørgensdatter var nu Eier af Brevet og forsaavidt af Hemmeligheden, at hun havde Fuldmagt til at lade sig Pengene udbetale. Hun foregav nu, at Pigen var et Fattigbarn, som hun havde taget til sig af Barmhertighed. De fire hundrede Rigsdaler modtog hun aarlig og gjemte dem paa Kistebunden, Pigen lod hun intet lære, og den lille Charlotte, der ingen Anelse havde om sin Stilling i Livet, gik med usle Klæder og var behjælpelig med Udsalg i Høkerboden. Der hviskedes vel hist og her noget om, at dette Barn intet Fattigbarn var; men man vidste jo Intet og kunde Intet sige herom, og Charlotte var sexten Aar og stod endnu i Høkerboden.

Der var dengang paa Frederikshald en Lieutenant Kølpin, der var syv og fyrretyve Aar, og havde endnu ikke bragt det videre end til Lieutenant med ti Rigsdaler maanedlig; han hørte tale om denne Sag og besluttede at gjøre et Forsøg. At faae Charlotte i Tale var ikke vanskeligt, hun stod hele Dagen i Boden og indlod sig gjerne i Snak, med hvem der kom ind. Han spurgte hende om

hendes Forældre, og hun svarede ham, at de vare døde kort efter hendes Fødsel, at de Intet havde efterladt sig, og at Anne Jørgensdatter havde antaget sig hende af Barmhertighed. Han sagde hende nu, at hun var bleven bedraget, at Anne Jørgensdatter hævede hvert Aar store Capitaler, der tilhørte hende, og tilbød sig at sætte hende ind i hendes Rettigheder, naar hun vilde forpligte sig til da at ægte ham. Charlotte lovede dette, og nu paalagde han hende ikke at lade sig mærke med noget, men søge at faae fat paa Nøglen til Anne Jørgensdatters Chatol, naar denne var ude, han skulde da indfinde sig og oplyse Sagen. Det skede, som han bad. Konen havde ingen Mistanke til Charlotte, desuden kunde det arme Barn ikke læse. Charlotte fandt Nøglen; Anne var gaaet ud; Kølpin indfandt sig, søgte Papirerne igjennem, fandt Gavebrevet og flere Breve med Forholdsregler, hvorledes den lille Charlotte skulde opdrages. Der skulde holdes Lærere til hende i Musik, Dands, Sprog, Tegning, og der skulde holdes en Kammerpige til den lille Frøkens Opvartning. Da Anne Jørgensdatter kom hjem, forelagde Kølpin hende Papirerne; hun gjorde intet Forsøg paa at retfærdiggjøre sig, hun var villig til at gjøre, hvad der blev forlangt af hende. Hun leverede strax en Sum Penge, Charlotte fik anstændige Klæder, Meubler og Huusgeraad, der blev leiet Værelser til hendes Bolig. Kølpin fik Gavebrevet og en ung Kone. Anne Jørgensdatter leverede ogsaa Kølpin Penge til at sætte i Enkekassen for sin unge Kone, hvilken Forsigtighed bekom Charlotte vel; thi da hun blev henimod halvfemsindstve Aar gammel og Efterslægten i Kjøbenhavn nægtede at udbetale mere efter Gavebrevet, da kom disse firsindstve Rigsdaler aarlig hende til Gode som den sidste Levning af fordums Velstand. Hun var meget liden og meget enfoldig; han behandlede hende med Æmhed og som et Barn, bar hende paa Armen og forsøgte at lære hende at læse og at skrive sit Navn.

Dog kom han ikke tilende med disse Bestræbelser, thi et halvt Aar efter døde han.

En Enke, sytten Aar gammel, med fire hundrede Rigsdaler aarlig, kunde ikke mangle Friere; hun valgte en ung Lieutenant Aamodt, med hvem hun Aaret efter fik en Datter. Hun var meget taabelig og meget uvidende, hendes Mands Familie behagede hende ikke, og hun rigtignok heller ikke dem; i Selskab med de Kjerlinger fra Gaden, som hun havde gjort Bekjendtskab med i Høkerboden, hyggede hun sig bedst. Naar Manden kom hjem fra en Forretning, saa fandt han hende siddende mellem en Flok Rendekjerlinger, som hun bevertede med Kaffe eller Brændeviin. Dette Syn var ham modbydeligt, og han søgte Adspredelse paa Vertshuus. Siden blev han Capitain-Vagtmester, og da blev det endnu værre; thi nu drak hun Kaffe med Slaverne og morede sig ved Conversation med dem. Datteren havde meget gode Anlæg, blev en agtværdig og forstandig Pige; Forældrene lode hende intet lære, men hun arbeidede sig selv frem med sin gode naturlige Forstand. Hun var langt fra ikke smuk, haltede stærkt og var saa asthmatiske, at det syntes fast utroligt, at hun kunde beholde Livet.

Da Moderen var bleven Enke og Datteren fire og fyrretyve Aar gammel, flyttede de til Christiania. Aaret efter døde Datteren, og Moderen kom i Kost hos vor Moder, hvor Du, kjere Broder, vistnok erindrer hende. Hun havde ikke en eneste Tand i Munden og gik under Benævnelsen Gamlefrua. Den Mand, hos hvem hendes Pension skulde afhentes, var død for mange Aar siden, hans Børn udbetalte Pengene i mange Aar, nu vare ogsaa disse døde, og deres Arvinger nægtede at udbetale Pengene. Dette var i 1814. Hun var da sex og firsindstyve Aar gammel. Hun fik nu en Plads i Hospitalet i Opslo (saa hed det dengang, nu skriver man Oslo). Der døde hun i 1820, to og halvfemsindstyve Aar gammel. . . .

Vor Bedstemoder Treschow og Gamlefruen vare begge fra 1728, i 1793 og 94 vare de samlede med os hos vor Moder; hvor meget mærkværdigt kunde jeg ikke da faaet at høre, hvis ikke Gamlefruen havde været saa overvættets taabelig, og min ungdommelige Letsindighed ikke havde forhindret mig fra at høre Mor Treschows Fortællinger med Opmærksomhed og til Ende. Hun talte meget langsomt og gjorde lange Pauser; naar hun da endelig var midt i Fortællingen, og man spidsede Øren ved Tanken: nu kommer Humlen, — saa sagde hun: Tøv lidt! — herpaa fulgte en lang Pause, og nu havde hun tabt Traaden og begyndte paa en anden Tale. . . . — Vor Bedstemoders Moder, Inger Marie Winge, var født 1700 og var paa Frederikshald i Beleiringstiden; hun havde havt et Møde eller et Eventyr med Karl den tolvte — er det ikke Skade, at jeg ikke veed alle Omstændigheder derved! Kongen pønsede paa, om Soldaterne ikke kunde vænnes til at opholde Livet med Græs, behjælpe sig uden Søvn og uden at drikke. Alt dette forsøgte han først med sig selv, og naar han anstillede disse Forsøg, taalte han ingen om sig. Under Iagttagelsen af et saadant Forsøg var det, at Inger Marie saae ham bleg og halv afmægtig og bragte ham et Glas Vand. Først var han haard mod hende, men siden formildedes han. Historien er her ikke ude, kun er den gaaet mig af Minde.

Mor Treschow havde et Portrait af denne sin Moder, Du erindrere det sikkert, det forekom mig overmaade smukt. Da vor Broder Peter var forlovet med Adelaide, havde hun en Rolle i et Syngestykke, som blev opført i Grændsehaven af Lyceet. Stykket hed: En Times Ægteskab, og der forekom nogle Portraiter, der omtales som hængende paa Væggen; Peter bad Moder om at laane dem de gamle Familieportraiter, og han fik dem. Kort Tid derefter var Theatret udlaant til et andet Selskab, og jeg saae da Skuespillet »Kong Pharaos Datter«, og med Skræk, at vor smukke Oldemoder havde faaet en Kurv med den lille

Moses i Armen og maatte forestille Kong Pharaos Datter. Maaskee staaer hun endnu i Grændsehaven med Moses i Armen!

For at komme tilbage til Beleiringen. En Nat eller seent en Aften var der en Skjermydsel paa Gaden i Frederikshald, flere Svenske og nogle Norske bleve dræbte eller saarede. Kongen var selv med. Om Morgenen sendte Kongen Bud efter Peder Colbjørnsen, og da han kom til Hovedkvarteret, viste Kongen ham sin Hat, som var skudt igjennem af en Kugle, og sin Kjole, som var sønderrevet, og en Rift, han havde faaet i Armen. »See her,« sagde Kongen, »saaledes har Du tilrakkert mig i Nat.« Colbjørnsen blegnede og skjelve: »Det vidste jeg ikke,« sagde han, »at det var Kongen selv. Gud skal bevare mig fra at lægge min Haand paa En, der er Herrens Salyede!«

Det er sandt, kjere Broder, at Grev Schimmelman var Officeer, men hans Fader var Barbeer, og hans Broder var Barbeergesell, og hans Søster var gift med Barberen Schenck. Virtuosen siger ogsaa: Ich habe einen Bruder, der ist Barbiergesell in Rostock. I 1798, da to af Grev Schimmelmans Sønner vare i Christiania, hørte jeg Bielefeldt spørge Schenck, om han ikke vilde besøge sine Fætttere. — Schenck svarede: Jeg var i Kjøbenhavn uden at opsøge min Morbroder, og jeg takkede Gud, at jeg ligesaa godt kan undvære ham, som han kan undvære mig. — Schencks første Kone var et Fattigbarn, som Kammerherrinde Anker havde taget til sig og ladet opdrage. Fru Schencks Søster, der havde, som man siger, gaaet for Lud og koldt Vand, havde giftet sig med en fortrukken Fant, som gik om i Husene og tilbød sig at klippe Hunde, hvorfor man kaldte ham Bikje-Christian. Naar han mødte Schenck paa Gaden, sagde han: Goddag, Svoger! og Schenck svarede: Fanden maa være din Schwauer, dit Schwinebæst! Siden vi tale om Schenck, erindrer Du Guldsmed Christian Smit, almindelig kaldet Guldchristian, fordi hans

Skildt var i en Trekant, hvor man paa den ene Side læste Guld Christian og paa den anden Smed Smit, og hans Bryllupsvers til Schenck, hvori han fortæller, hvorledes Schenck gik omkring i Christiania for at søge sig en Brud, »han sig snued og omrørte«, endelig kom han til Bernt Ankers Huus. Epithalamet endte saaledes:

Vor Brudgom, kjere Schenck,
Lad mig see, at han er flink,
At han kan sin Brud curere,
Saa derefter kommer Flere.

Han havde en Datter, Jomfru Guldchristian, der slog paa Triangel, Faderen slog paa Pauker. Husker Du Jeberg, Budet paa Raadstuen? En Dag han kom ind til Justitiarius Bull, sagde han til Dorthé Bull: »Har Jomfruen seet, hvad der staaer om mig idag i Intelligentssedlen?« Dorthé svarede: »Jeg har læst Intelligentssedlen for idag, men deri staaer intet om ham.« »Har da ikke Jomfruen seet, hvad der staaer om den, som har sin Næse allevegne?« »Jo, det har jeg seet, det er en Comedie, der kaldes saaledes.« »Da troede jeg,« sagde Jeberg, »at det var en »Sature« paa mig.« En Maler, jeg troer Flinthrough, havde afmalet Raadstuen og malet Jeberg staaende i Porten. Det var brav nok, sagde han, men han burde have vidst det før, saa han kunde taget sine nye Klæder paa. — Husker Du, hvordan Jakob Bull dengang saae ud, da Mor Koren kom til Kjøbenhavn, og Øhlenschlæger beskrev hendes Ankomst?

Jakob den lange nærmed sig brat,
Han var saa venlig og væver,
Han snoede sig op ad Mor Koren som en Kat
Og klappede hende med Næver.

Nu passer vist ikke mere Beskrivelsen.

Alette Sophie Rode.

Hvo der har læst *Fastingiana*, udgivet af Sagen i Bergen 1837, veed, hvem og hvad Claus Fasting var, og hvad han maatte lide og døie, fordi han var saa meget klogere og bedre end sine Medborgere, der ikke forstode, ikke kjendte hans Værd. Man læser i samme Bog to Breve fra ham til Henrica Rode, det ene i Anledning af hendes Mands, det andet ved hendes Broders, Lindemanns, Fastings Vens, Død. Der siges tillige, at Madame Rode var en smuk, behagelig og dannet Kone, og dette medfører Sandhed; thi da jeg saa hende i Aaret 1800, da hun var omtrent tredsindstyve Aar, var hendes Skjønhed endnu à l'épreuve du tems. Men hvad *Fastingiana* ikke siger, og vistnok burde fortie, er, at denne Kone var Fastings onde Engel og, efter hans Venners Treschows og Reins Formodning, en af de fornemste Aarsager til hans tidlige Død. Hun elskede ham, men — sie war nicht liebenswürdig, wenn sie liebte. Hendes Lidenskaber vare saa voldsomme, at de grændsede til Galskab, og hendes Kjerlighed var ligesaa farlig som hendes Had. George Sand har skrevet et Drama: *La haine dans l'amour*; jeg har ikke læst det, men visselig kunde Madame Rode tjene til Beviis paa, at saadan en Charakter kan existere. Hun hadede Fasting, fordi hun elskede ham, det er vist, hvorvel usandsynligt. Hun havde ogsaa elsket sin Mand, og dog ofte forfulgt ham med opløftet Kniv for at dræbe eller saare ham, formodentlig af Jalousie. Naar Raseriet kom over hende, slog hun Porcelain og Glas istykker, rev sine Klæder itu, skar med Knive i Stolene. — Da hun var henimod tredive Aar, blev hun Enke, og kort derefter kom Fasting tilbage til Bergen. Hendes Datter, Alette, var dengang ti Aar. Fasting gav Alette Underviisning i Musik; den lille Pige var saa lærvillig, havde saa herlige Anlæg, at Fasting ikke lod det blive ved Musikunderviisning, men lærte hende levende Sprog og dannede hendes

Aand og Hjerte saa aldeles efter sit eget. Hvilken Lærer! og hvilken Elev! Saaledes blev Alette tretten Aar, og Moderen saae, at hendes Planer med Fasting endnu ikke vilde lykkes hende; nu viste hun sig fra den voldsomme Side, og Fasting havde Hang til Satire, han skrev et Skuespil, om dette var »Actierne«, der omtales i Fastingiana, veed jeg ikke, men deri fremstillede han Madame Rodes Charakterer under Figuren af en Onkel. Han tog Manuskriptet med en Aften og læste det høit for Moder og Datter. »Jeg blev saa angst, at jeg var nær ved at synke til Jorden«, sagde Alette, da hun fortalte mig dette, »thi jeg kjendte min Moder ved de første Træk.« Hvad Moderen følte derved, veed Ingen. Fasting maatte gaae til Kjøbenhavn, men han udsatte Reisen til Confirmationsdagen var over. Paa denne Dag, da Alette var bleven confirmeret, sagde han hende, hvor dyrebar hun var ham, han lovede aldrig at elske eller ægte nogen Anden, og forlangte det gjensidige Løfte af hende. Med hvilken Glæde gav hun det! Han foreslog, de skulde give hverandre dette Løfte skriftlig, og de gavede hverandre skriftligt Løfte om Troskab til Døden. Til Moderen vovede de ikke at tale. Fasting reiste. Alette har nedskrevet sin Lidelses-historie og givet mig den at læse. Saavidt jeg erindrer, sendte derpaa Moderen sin Søn Ulrik til Danmark, og flyttede med Datteren til Drammen. I denne By var en Kjøbmand Tyrholm, der havde været gift med en Datter af den rige Zachariasen i Drammen. Han var nylig bleven Enkemand. Han saae Alette, og hun behagede ham; hun var ikke saa smuk som Moderen, men hun var blid, from og god, stille og sat for sin unge Alder, og spillede mesterlig paa Piano. Tyrholm var selv musikalsk og spillede godt Violin. Han forlangte hende tilægtes af Moderen, der samtykkede med Glæde. Madame Rode betydede nu sin Datter, at hun havde lovet hende til Tyrholm. For første Gang vovede Alette at gjøre Moderen Modstand, hun sagde, at hun var Fastings Brud,

at hun havde givet ham sit Løfte, mundtligt og skriftligt, og foreviste hans. De Scener, der nu paafulgte, ere rystende og bør ikke udmales, ogsaa ere de kun løselig berørte i Alettes Opsats; men disse og nogle følgende har jeg ikke saameget af Alette selv som af hendes Amme, den gamle Thorborg fra Bergen. — Fastings skriftlige Løfte blev sønderrevet og brændt, Alettes Gjemmer gjen-nemsøgte, og hvert Brev, hver Billet, hver Bog, hvert Erindringstegn fra ham blev brændt for Alettes Øine. Derpaa blev hun indelukket i sit Værelse med Trudsel om ikke at slippe ud derfra uden for at gaae til Alteret med Tyrholm. I tre Dage og Nætter, sagde Alette, laae jeg paa Gulvet eller paa Knæ foran en Stol — jeg nød intet — jeg ventede og ønskede Døden. Da kom — ak! min Moder og gjentog sin Befaling — jeg bad om at faae Tyrholm i Tale. Jeg sagde ham, at jeg elskede Fasting, at jeg havde givet ham mit Løfte, at han havde været min Lærer og min Velgjører, og at jeg umulig kunde tilhøre nogen Anden. Tyrholm er en saa god Mand, men min Moder havde bildt ham ind, at Fasting var en Uværdig, en slet Mand, der vilde gjøre mig ulykkelig i Tid og Evighed, og at Tyrholm vilde gjøre en god Gjerning ved at redde mig fra Fordærvelsen. Jeg blev atter indespærret. En Nat besluttede jeg at flygte, jeg steg ud af Vinduet og rendte ud paa Landeveien, jeg vilde gaae til Kjøbenhavn og op-søge Fasting — jeg blev snart indhentet. — Den arme Alette maatte omsider give efter. Tyrholm var en inderlig god Mand, i Aandsevner var han meget tilbage for sin unge Kone, men hans Hjerte var ligesaa ædelt. — Et Aarstid derefter kom Alette ned med en Datter; da man bragte hende Barnet, gav hun et høit Skrig og besvimed; hun laae stille uden at tale, som uden Bevidsthed; men nærmede man sig med Barnet, eller viste Moderen sig, da faldt hun i Krampetrækninger; hun blev saa svag, at man frygtede for hendes Liv eller hendes Forstand. En Dag satte den gode Tyrholm sig ved hendes Seng og spurgte

hende, om hans Nærværelse var hende imod; hun svarede ikke, men rakte ham Haanden. Derpaa hviskede hun noget, som han ikke forstod, han lagde Øret nærmere til hendes Mund og hørte: Thorborg! Thorborg, hendes Amme, var i Bergen, Tyrholm skrev strax efter hende, og det varede ikke længe, førend Thorborg stod for hende. Med Kys og Taarer faldt hun den tro Thorborg om Halsen — det var første Gang siden hendes Giftermaal, at hun havde kunnet græde, og disse Taarer reddede hende.

Da hun læste i Aviserne om Fastings Død og Begravelse, da rystede det hende stærkt, og hun faldt atter i en Sygdom; men hun kunde græde med Thorborg, og hendes Tilstand var ikke farlig. Tyrholm forestillede hende, hvorledes hun nu burde tænke mere paa de Levende end paa den Døde, og hun lovede ham at leve for ham og for deres Børn. Hun holdt Ord. Da jeg lærte at kjende hende, var hun sex og tredive Aar, og var Moder til otte Børn. En bedre og kjerligere Moder kan ikke tænkes. Hendes største Glæde var at afhjælpe Lidendes Nød, og da Tyrholm var baade en god og en velhavende Mand, saa undte han hende gjerne denne Glæde. De boede i Ladestedet Soon, og Moderen var flyttet til dem. Tyrholm havde bygget et lidet Huus til hende, hvor hun boede for sig selv. Alette havde gjerne seet, at Huset var bleven opført paa den anden Side af Elven, »thi,« hviskede hun til mig, »hun er bange for Vandet.« En af hendes Døttre, Marie, holdt sig meest til Mormoderen, de andre havde, mere eller mindre, ligesom en Skræk for hende. Alette ønskede at faae denne Datter i en Pensions-skole. »Jeg er saa bange for,« sagde hun til mig, »at hun skal blive min Moder lig.« Thorborg blev hos hende til sin Død. Da Tyrholm lod Alette afmale, omringet af sine Børn, forlangte hun, at Thorborg maatte være med. Alette overlevede ikke alene sin Moder, sin Mand og sin kjere Thorborg, men ogsaa syv af sine otte Børn. Da Tyrholm var død, og tre af hendes Døttre vare gifte og

boede i Bergen, reiste hun derhen og besøgte hver Dag Fastings Grav. Dog vendte hun tilbage til Soon, hvor hun havde en Eiendom. Ved Uheld i Handelen havde Tyrholm i de sidste Aar, han levede, mistet sin Formue; hun maatte sælge Eiendommen, men forbeholdt sig et Værelse og en Have, hvori hun, ligesom fordem Fasting, opelskede Blomster og gjorde Botaniken til sit Studium. De musikalske Kundskaber og Færdigheder, hun skyldte ham, overdrog hun paa sine Børn og Børnebørn. Paa sine gamle Dage var hun vel anset og agtet af Mange, men dog ikke saa høit, som hendes rene Dyder fortjente. I min Stambog skrev Alette disse Linier af P. A. Heiberg:

For Sorger og Kummer at lindre
 Steg Venskab fra Himmelen ned;
 Vi følte Bekymringer mindre,
 Saa tidt som en Ven med os led.

Alettes Broder, Doctor philosophiæ Ulrik Rode, kom til Christiania tilligemed Sverdrup, Rasmussen og Meyer som Overlærer ved Cathedralskolen i Aaret 1799. Sverdrup var sexogtyve Aar, smuk, beleven, munter og vittig; han kom lige fra Göttingen, hvor han havde studeret. Rode var meget lærd; »han er lærdere end jeg«, sagde Treschow til mig, »men der mangler ham meget — vil ikke De forsøge at sætte Skik paa ham?« Han var kun lidt over tredive Aar, men var skaldet og saae mere ud som en gammel end som en ung Mand. Han havde aldrig været ung, sagde han engang, og naar han som Barn havde leget med andre Børn, saa havde han forestillet en Erkebisp Jerusalem, der var tusinde Aar gammel. Du erindrer uden al Tvivl hans Pedanterie, hans Smagløshed, hans Snuustobak og hans Pudder. Han fortalte mig engang om sin Søsters store Kjerlighed til Fasting. »Jeg har nu aldrig kunnet udstaae ham,« lagde han til. Jeg begreb heel vel, at to saa ulige Personer ikke kunde harmonere. De forstode begge Græsk, dette var den eneste Lighed, de

havde med hverandre Der blev i det dramatiske Selskab opført Comedien »Feiltagelserne«, og Jakob Borch forestillede Tonny Lumpkin. Han sang:

Lad den skrantende Magister,
 Fuld af Støv og Snuustobak,
 Rode om i Lærdoms Kister
 Efter alskens Pølsesnak;
 Vi vil efter Bunden lede
 I vor Verts de fulde Glas,
 Der er Løier, der er Glæde,
 Alt det andet er kun Fjas.

Da vi kom hjem, sagde Moder: Jeg blev ganske forskrækket, da Rode blev afmalt fra Theatret, men det værste var, at Borch endog nævnte hans Navn. Rode var vred paa Treschow, da han troede, denne foretrak de andre Lærere for ham. Paa Rasmussen var han meget opbragt. »Han kan hverken Græsk eller Hebraisk,« sagde han, »er det en lærd Mand? — det er ikke andet end en Gap.«

23de April 1852.

Kjere, gode Broder! Idag har jeg atter gjennemlæst dit kjere, venlige Brev fra 24de Marts, hvori Du yttreder Ønske om, at jeg skulde skrive om det for mig saa lykkelige Aar 1790; dette Ønske rører mig, og jeg maae forsøge, om det kan lykkes mig at fremstille mine barnlige Glæder og Følelser saaledes, at de kunne interessere andre. Dog, hvorfor skulde de ikke dette? Ethvert følende Hjerte røres ved Erindringen om Barndommens og den tidlige Ungdoms Glæder og Sorger.

En Eftermiddag, da Moder var gaaet ud, men Fader endnu var hjemme, kom der en fremmed Mand ind til os; Fader kjendte ham fra forrige Tider, og jeg hørte, at Mandens Navn var Moldenhawer. Han sagde, at han var kommen til Byen for en Times Tid siden og var taget ind hos Thoms; han maatte blive her i nogle Dage, men da han havde sin Datter med sig, saa bad han vor Fader om,

at hun saa længe maatte opholde sig hos os. Fader samtykkede med Glæde, og Moldenhawer gik at hente sin Datter. Da de kom, var Fader gaaet paa Toldboden, og Moder var endnu ikke kommet hjem. Moldenhawer gik strax igjen, og jeg var alene med Jomfruen. Jeg gjorde mit Bedste for at underholde eller more hende; jeg tog frem en Perspektivkasse, som Du nok erindrer stod i Rødstuen, jeg lagde frem Billederne: her skal De see en Gade i Petersborg, her er Amalienborg i Kjøbenhavn, her er Rundetaarn o. s. v. Nu kom Moder hjem, ogsaa Fader og Moldenhawer kom tilbage, og jeg traadte af. Der blev sat op en smuk Seng med lyseblaae Gardiner i Karnapstuen for Jomfruen; vi spiste til Aften, Moldenhawer gik, og vi sagde hverandre Godnat. Da jeg skulde gaae ind i Barnekammeret, bad Jomfruen meget bevæget, at jeg maatte blive hos hende; Moder tillod det, og jeg fik nu min Plads i den smukke blaae Seng. Jeg sov snart ind, men vaagnede ved at høre Jomfru M. jammerlig at græde; jeg følede megen Medlidenhed, klappede hendes smukke Kinder og spurgte, hvad der fattedes hende. »Jeg burde ikke tale derom,« sagde hun, »men da Du er saadan en sød lille Pige, og har saadan Medlidenhed for mig, saa vil jeg sigé Dig alt. Min Fader vil tvinge mig til at ægte en Mand, som jeg ikke kan elske, og der er en anden, som jeg elsker saa inderlig« — hun kunde ikke tale mere for Graad; endelig blev hun ved: »Den Mand, min Fader vil jeg skal ægte, er formuende, og min Fader kan ingen Medgift give mig, og derfor skal jeg opofres.« Hun tog mig i sin Arm og græd over mig; vi græd begge, indtil vi græd os i Søvn. Om Morgenens vare vi begge muntre og aftalte, at vi skulde gaae sammen at spadserere paa Fæstningen. Ehlert kom at give mig Lection, og saa kjer som ellers denne Time var mig, saa adspredt og uforberedt var jeg nu. Da han var gaaet, og jeg lagde mine Bøger bort, bemærkede jeg, at han idag var gaaet tidligere end ellers. Det undrer mig ikke, sagde Moder, han maatte vel see,

hvor meget han idag kedede dig. Jeg spadserede nu hver Dag med Jomfru Moldenhawer, græd og loe, sørgede og var glad med hende; Faderen kom med Frieren, han saae ikke ilde ud, men heller ikke Moder billigede Faderens Anslag med Datteren. Jeg hørte aldrig mere til dem siden, og var dette en Roman, saa var den for mig her ude. Ved Afskeden forærede Moldenhawer mig en Bog, der bragte mig til at glemme Savnet af hans mod mig saa kjerlige Datter. Hans Kone havde været Kammerjomfru hos Prindsesse Sophie Amalie (S. Magdalene?), og denne Bog havde tilhørt Prindsessen; det var en fransk Almanak, indlagt i et meget zirligt, forgyldt Futteral; den var indbundet i rødt Fløil og udziret med Guld kroner. Indeni var tolv af de fineste, deiligste Kobberstik, lutter Scener af »La nouvelle Heloïse«. Den første, Scenen i Bosquet de Clarens: »Quand tout à coup je te vis pâler!«; den anden — skal jeg blive ved at beskrive dem alle? — Bogen selv har jeg mistet, men Billederne leve endnu, saa længe jeg er til.

Du erindrer vore Spadseretoure til Gaarden i Gamlebyen, saa erindrer Du vel ogsaa, hvorledes vor gode Fader snart gik med os paa Fæstningen, snart i Sverdrups Have. En Søndag satte han os alle i en Vogn og kjørte med os til Lysager; der var Jolivet og hans Kone og med dem Clausens Døttre (Fru Thulstrup og hendes Søstre). De Voxne bleve siddende i Stuen, Henrik og Du, Eva og jeg gik ud i Gaarden, hvor ogsaa Clausens Døttre gik. Fader aabnede et Vindue og sagde til dem: Tal Fransk med min Datter! De smaae Piger samlede sig om mig, og der begyndte en Samtale: Et vôtre soeur parle-t-elle aussi français? — Elle n'est pas ma soeur. — Elle n'est pas vôtre soeur? elle porte pourtant le même habit que vous. — Elle est ma cousine, elle demeure avec nous. — Saaledes gik det godt, indtil en af dem spurgte: Où demeurez vous? — Her maatte jeg blive Svar skyldig. Jeg tænkte først paa at sige: Vis à vis du cordonnier Lohrbauer, men mig syntes, det var utænkeligt, at saa fornemme Personer skulde vide

af Skomager Lohrbauer. Vi bleve kaldte ind, fik Chokolade og Sukkerbrød, kjørte hjem i det deiligste Veir — det var en glad Dag!

Et Selskab af Amateurer gav Concerter paa Raadstuesalen, jeg troer en Gang om Ugen. Imellem tog vore Forældre mig med derhen. Naar man var kommet ind ad Raadstueporten, saae man ovenpaa bag et Vindue med Jernstænger Arrestanternes blege, sørgelige Ansigter; de havde gjort sig et Slags Punge af Handskefingre, som de ved Traade hidsede ned ad Væggen. Skræk og Medlidenhed betog mig, men naar jeg havde nedlagt de Skillinger, min Fader gav mig, i de improviserede Punge, da gik jeg lettet og glad ved hans Haand ind i Salen. Henrik var ikke fornøiet med, at jeg skulde være med paa Concerten, og jeg hørte ham sige: Nu skal Du vel atter dilte med, Du Dilte-Anders. Imellem var dog ogsaa Henrik paa Concerten, og jeg var hjemme; en Aften fortalte Moder, da de kom derfra, at Jess Anker havde havt sin Søn Morten med, og at disse unge Personer havde holdt følgende Samtale: »Hvad heder Du?« — Jeg heder Henrik; og hvad heder Du? — »Jeg heder Morten.« — Jess Anker loe høit, og jeg maatte ogsaa lee, sagde Moder; thi Navnene ere begge Holbergske, det ene hører hjemme i Comedierne, det andet i Niels Klim.

Der var dengang i Christiania en fransk Consul Pauli, der havde to Døttre. Den ene var gift med Zahr, jeg troer, han havde været Theaterdecorateur, nu havde han og hans Kone en Pensionsanstalt for Pigebørn. Den anden Mademoiselle Pauli havde en lignende Anstalt, hvor Fru Thulstrup og hendes Søstre vare i Pension. Ehlert slæbte til mig saa mange franske Bøger, han kunde faae fat paa, og jeg havde saaledes læst en stor Mængde Skuespil: Molière, Destouches, Sedaine, Madame Riccoboni, Voltaires Comedier og mange andre. Det havde aldrig faldet mig ind, at de kunde give større Fornøielse, end den, man fik ved at læse dem. Paa Theatret i Grændsehaven blev givet Forestillinger af fire forskjellige Selskaber, og Moder

kom en Aften hjem efter at have seet »La belle et la bête« opført af Mad. Zahrs Elever, en anden Gang »Agar dans le désert« og »Le philosophe sans le savoir«, ogsaa opført af disse. Desuden gave Ankers, Collets, Falsens, Thranes og Bukiers Familier Forestillinger paa samme Theater. Bernt Anker havde skrevet en Tragedie: »Major André«, hvori Anker selv spillede Hovedrollen; vore Forældre saae den, og Fader talede meget derom; Interessen for den ulykkelige Major André var dengang hos os meget stor¹⁶). — Endnu et tredie Selskab, der for det meste bestod af Haandværksfolk, og hvor Jomfru Sang var Prima-donna, opførte Holbergs Comedier og flere af »Danske Skueplads«. I alle disse Selskaber var det de Spillende, som indbøde deres Venner som Tilskuere. Theatret var kun lidet, og over Scenen stod den Indskrift:

Du, som sidder der og leer,
Er det ei Dig selv, Du seer?

Jeg hørte fortælle, at der allerede i 1759 var opført paa dette Theater franske Comedier og Tragedier, blandt andet: »Mahomet ou le fanatisme« af Voltaire, og at Peder Anker havde spillet Seïde og Henriette Mathiesen (Fru Falsen) Palmire. Jeg kan ikke erindre, at jeg følede nogen Forlængsel efter at see et Skuespil; men da Fader engang gav mig en Billet dertil, blev jeg meget glad. Mod Aften kom en stærk Regn, han bestilte en Vogn og kørte med mig derhen. Vi Smaapiger fik vor Plads paa forreste Bænk; Bernt Anker gik frem og tilbage og tiltalede snart den ene og snart den anden, ogsaa ved mig standsede han: Vous parlez français? — Si, un peu. — Tant soit peu, mais vous parlez pourtant. — Eva fortalte siden, at hun havde siddet ved Siden af en lille Pige, der havde spurgt hende, om hun forstod Fransk. Eva svarede nei; derpaa havde den Spørgende henvendt sig med samme Spørgsmaal til den lille Pige ved hendes anden Side, og da denne svarede ja, havde den første tiltalt hende i dette

Sprog, hvorpaa den lille Pige ganske forskrækket havde raabt: Nei, det er ikke sandt, jeg kan det ikke. Jeg sad ved Siden af en af Geheimeraad Scheels Døttre, og jeg vovede at spørge: Savez vous le nom de la pièce qu'on va donner? Hun svarede: Les curieuses de Madame Genlis. — Var der Musik? jeg veed det ikke. — Tæppet gik op. Lykkelige Alder, der er modtagelig for saadanne Indtryk! — Madame Sévigné siger om Essais de Montaigne, at hun vilde spise denne Bog; jeg spiste ikke blot, jeg slugede «Les curieuses». Jeg havde aldrig læst den, men jeg kunde den nu udenad. Den lille nysgjerrige Bondepige var Kirsten Clausen, den lille nysgjerrige Frøken var Nore Clausen (Fru Thulstrup); Mally Clausen (Fru Hjorth), en Datter af Zahlkasserer Berg og Augusta Aars (Fru Wagel) havde de andre Roller. Da Marquisen fortalte sin lille letsindige Datter, hvad ondt hun havde stiftet, da hun siger: Vous avez enfoncé le poignard dans le sein de vôtre famille, da græd jeg saa høit, at den Dame, der sad bag mig, formanede mig at være rolig.

Jeg veed ikke, hvor han fik dem fra, men Fader gav mig nu ofte Billet til de franske Comedier. Jeg saae L'Aveugle de Spà, L'enfant gâté, Les dangers du monde, hvori Mademoiselle Pauli var Tanten og de to unge Damer Nore og Mally Clausen. L'amitié fait de biscuit morede mig meget. — Thrane bragte os Billetter til Generalprøverne paa de danske Comedier, og naar vi saae den gamle Thrane komme ind ad Porten, voldte dette Syn os stor Glæde. Paa Henriks Billet stod at læse: Entréebillet for den unge Hr. Hansteen; paa min stod: For Jomfru Hansteen, og paa en tredie: For Jomfru Hansteens Pige. — Ogsaa til det tredie eller fjerde dramatiske Selskab fik jeg imellem Billet, og hvorvel ikke saa meget som fra de første, saa tog jeg dog ogsaa en stor Deel hjem med mig fra disse Forestillinger. I dette sidste Selskab var der foruden Jomfru Sang, endnu nogle meget gode Subjecter, en Gartner Balle, der var en heel fortræffelig Henrik, og

en Underofficer Sax, der siden blev lønnet Skuespiller i Odense og vandt meget Bifald der. Kammerraad Wexels's ældste Døttre, Maren og Louise, vare Elever af Madame Zahr, og naar jeg nu var samlet med dem hos Treschows, og vi gik op til Lisbeth paa Barnekammeret, hvor vi havde vor Frihed, saa opfordrede jeg dem til at fremsige af de Roller, de havde spillet i Grændsehaven. Jeg saae aldrig Zahrs Forestillinger, men Moder havde seet Louise Wexels som Victorine i «Le philosophe sans le savoir»; ogsaa Maren havde havt en Rolle i Stykket, og jeg havde læst det og beholdt saa meget deraf, at vi nok kunde repetere nogle Scener, men de forsikkrede mig, at de havde glemt det altsammen. Madame Zahr var flyttet til Kjøbenhavn, og de havde nu Zwilmeyer til Lærer, de holdt sig nu meest til det Tydske. *A la bonne heure!*

Ehlert havde været Lærer i Fransk paa Militairskolen eller Academiet, som det dengang kaldtes, men disse Messieurs gjorde ham det altfor broget. De havde gjort en Indretning under Loftet med en Snor og en Hage, hvormed de hidsede Parykken af ham, og flere saadanne grove Drillerier. Nu havde han kun qvindelige Elever. Blandt disse var en Jomfru Sandberg, en voxen Dame; hun blev gift med Overlærer Bohr i Bergen, og hendes Datter blev gift med Byfoged Olsen og blev Moder til Rolf Olsen. Fra denne Jomfru Sandberg fik jeg engang i dette glæderige Aar tilsendt en Bog og en Billet. Det var den første Skrivelse, jeg har modtaget, og den Glæde den voldte mig, er ikke til at beskrive. Bogens Indhold og endog dens Titel har jeg glemt, men Billetten begyndte saaledes: *Monsieur Ehlert m'a prié de vous envoyer ce livre; c'est un bon livre, ma chère Demoiselle.*

En Aften fortalte Fader, da han kom fra Concerten, at der havde været en ung Pige, en Jomfru Hammer, Søster af Musikanten Christen Hammer, «der spiller saa det er en Jammer» (Falbes Vittighed). Denne Pige var meget smuk og dengang femten Aar; hun blev tiltalt af

Jess Anker paa Fransk og sagt mange smukke Ting. Jomfru Hammer neiede og svarede: »Undskyld, jeg forstaaer ikke Latin.« Og Jess Anker vendte sig til Fader: *Connaissez vous cette dame?*

Fru Treschow havde en Broder i Kjøbenhavn, Capitain Maximilian Oldeland; han havde været gift med en Comtesse v. Osten, var bleven Enkemand og gift paanyt med en Baronesse Knuth. Hun havde en yngre Broder, Lieutenant Octave Oldeland, der var gift med en Apothekers Datter i Kjøbenhavn; denne Broder besøgte hende i Sommeren 1790. Han kom ofte at hente mig til Treschows, og jeg blev meget glad, naar jeg saae ham komme, især en Middag, da han kom, idetsamme Ludefisken blev sat paa Bordet, thi den maatte jeg have spiiist min Portion af, ihvor modbydelig den end var mig; nu frelstes jeg for denne Gang.

I dette lykkelige Aar var jeg ofte paa Børnebal; Fru Treschow indbød af de tækkeligste Skoledisciple, Jens, Jonathan og Niels Aars, Christopher Weidemann, Nors, og af Smaa piger Wexels's Døtre, Emerentze Barclay (Fru Munch) og flere. Foruden Treschow var der ogsaa den ædle Menneske- og Børneven, Biskop Keyser, der glædede sig ved at være Vidne til vor Fornøielse, og saa stor var min Ærbødighed og Kjerlighed for disse to saa ophøiede Mænd, at jeg ikke veed, hvad der var mig behageligst, enten at dandse med de smukke Skoledisciple eller at lytte til disse Mænds Samtale med hverandre. Undskyld Sammenligningen i Betragtning af, at jeg kun var ti Aar gammel! En Aften sad jeg ved hans Side ved Bordet, og han nedlod sig til at underholde mig paa det behageligste; han talte om sin store, krumme Næse, hvorfor hans Meddisciple i Kjøbenhavns Skole havde kaldet ham *aduncus nasus*. Han fortalte, hvorledes han som Dreng havde hørt, at naar man spurgte en Jøde paa Hebraisk om hans Navn, saa maatte han besvare Spørgsmaalet, og hvorledes han havde forsøgt dette ved at gaae efter en Jøde paa Gaden og sige: Ma

schim eccæ? Jøden vendte sig om og svarede: Ephraim; men nu var han blevet ved at forfølge Jøden flere Gader igjennem og gjentage Spørgsmaalet, hvilket Jøden hver Gang besvarede, men stedse i en vredere Tone. — Keyser var Enkemand og havde en Datter, Rosine, omtrent paa min Alder (hun blev gift med Paul Preus, som blev Overlærer i Christiansand). En aldrende Jomfru Poppe førte Huusholdningen for ham. I det Aar, jeg nu taler om, blev han forlovet med en meget elskværdig Pige, Kirsten Wangenstein, der var i Huset hos sin Søster og sin Svoger, Postmester Messel. Keyser var meget lykkelig, og Treschow deelte hans Glæde; jeg hørte Treschow spørge ham, hvormange Kys han den Dag havde faaet contant udbetalt af sin Kjereste. Keyser svarede leende: tredive.

Keyser var Garnisonspræst og prædikede i Slotskirken. I 1794, da Christiansborg Slot var afbrændt, hørte jeg en Søndag Eftermiddag Treschow spørge Keyser om Indholdet af den Prædiken, han havde holdt om Formiddagen. Keyser sagde ham den (jeg har glemt den). Treschow gned sine Hænder af Glæde. «Det var herligt,» sagde han; »jeg hørte idag Lumholtz prædike, han sagde netop det modsatte af det, Du har sagt; han sagde, at Christiansborg Slot var afbrændt til Straf for vore Synder.»

Vistnok havde jeg megen Fornøielse i Treschows Huus, men dog maae jeg tilstaae, at Glæderne i Grændsehaven, naar Tæppet var oppe, overgik alt andet.

Ved vor Faders Død havde al denne Herlighed en Ende; den smukke Gaard blev solgt, de smukke Malerier, Bøgerne, alt hvad der kunde undværes, lige til en liden Skee af Guld, som Fader havde givet mig og Moder gjemt for mig, blev sat til Auction. Fader havde været føielig nok til at gaae i Caution for en Skrædder Hammer for 300 Rd., for en Bager Andersen for 700 Rd.; de kunde ikke betale deres Creditorer, der henvendte sig til Cautionisten. Moder lod tage Dom over Skrædder og Bager, men en anden Creditor var kommen hende i Forkjøbet, havde

gjort sig betalt i deres Eiendomme, og hun maatte betale Procurator Wold fjorten Rigsdaler for Dommen. Endnu en Mand i Drammen havde vor Fader cautioneret for; Creditoren var død, og Enken tænkte ikke paa at benytte Cautionen, men Byfogden i Christiania, Justitsraad H., en riig Mand, købte Obligationen af Enken for en Bagatel og tvang vor stakkels Moder ved Rettens Middel til at betale ogsaa denne Sum. Du veed, hvorledes Justitsraad S. bedrog hende for de sidste 3000 Rd. Alt, hvad hun nu havde, var 150 Rd. af Enkekassen. — Fru Treschow reiste til Kjøbenhavn for sit syge Brysts Skyld, Treschow kom sjelden til os; de faa Bøger, vi havde beholdt, kunde jeg udenad, og der kom ingen Ehlert at bringe mig flere, og da mine Venner blandt Skoledisciplene havde foranstaltet et Bal i Balja (Bierregaards Leiegaard), forbød Moder mig at modtage Indbydelsen. Min eneste Tidsfordriv var at spinde og strikke Strømper til mine Brødre. Dette var nu godt om Hverdagene, men om Søndagene maatte jeg heller ikke spinde, og, hvad der endnu var værre, jeg maatte idelig høre min Moders Klager. Grethe var syg og elendig og længedes efter Døden. Christine var ingen god Pige. Naar det blev mørkt, sneg jeg mig ofte ud af Huset, satte mig i Gadetrappen af vort forrige Huus, erindrede vor svundne Lykke og græd mig mæt. Vore fordums Bekjendte eller saakaldte Venner saae vel imellem ind til vor Moder, men disse Besøg vare hende til liden Glæde. »Hvad har De isinde med de fire Drengene? De tænker dog vel aldrig at holde dem til Studeringer med Deres liden Pension? Sæt dem til Haandværkere!« — Gjerne, svarede Moder, naar kun ikke Haandværksdrengene bleve saa slet behandlede. En anden sagde: Hvordan vil De komme ud af det med de fire Drengene? de ville snart voxte Dem over Hovedet! sæt dem til Søes! der ville de lære at lystre. — Hæder og Ære over vor Moder i sin Grav, at hun havde Mod til ikke at agte paa disse Raad! Hun maatte nu opfylde baade en Faders og en

Moders Pligter, og derfor — flettede hun Tampen. Jeg vilde gjerne have taalt den, men hendes Beklagelser pinede mig langt mere; det var en tung Tid.

Vor Bedstemoder Treschow med hendes Datter, Maren Marie, boede paa Frederikshald. De maae have faaet Understøttelse af Fader; thi da han var død, sagde Moder, at hun nu maatte lade dem komme til os, da to Huusholdninger maatte koste mere end een, og Mor Treschows Pension, 100 Rd., var utilstrækkelig til at føre egen Huusholdning for. Mor Treschow var tiltrods for sin Alder en smuk Kone; men hverken hendes eller Mosters Selskab kunde erstatte mig, hvad jeg maatte savne. — Skarlagensfeber bragte jeg med fra Treschows, hvor Børnene havde faaet og meddeelt mig den. Jeg var meget og længe syg af den, og vor stakkels Henrik maatte lade sit unge Liv; ogsaa Johannes var i stor Fare. — En Dag hørte Moder og jeg, der sad nede i Stuen, noget Tungt falde paa Gulvet i Overværelset, der var Mor Treschows Sovekammer; vi skyndte os derop og saae hende siddende paa Gulvet; hun loe og sagde: jeg fattes intet, men jeg faldt overende, da jeg vilde gaae til Døren. Vi hjalp hende op og lagde hende paa Sengen; hun pustede meget tungt. Jeg rendte om Hjørnet for at hente Schenck, der boede hos Steensætter Didrik i Nabohuset. Paa Hjørnet mødte jeg ham. Vil De til mig, Jomfru? Jeg trak ham med mig. Moder blev hos hende hele Natten. Klokken tre om Morgenen døde hun. Dette var det femte Dødsfald i vort Huus i en Tid af tre til fire Aar.

Mor Treschow var sex og tredsindstyve Aar gammel, da hun døde; hun havde aldrig været syg, aldrig taget ind Medicin, aldrig havt Hovedpine eller Tandpine og, hvad der hos os Europæere skal være en stor Sjeldenhed, hun havde alle sine to og tredive Tænder i god Behold, smukke og hvide. Endnu en Besynderlighed; hendes Næse, der efter Faders Sigende var noget for stor, men af et meget godt Snit, kunde hun bevæge, som hun vilde. Vi andre

kunne vel udvide Næseborene og lade dem trække sig sammen igjen, men hun kunde bøie eller bevæge Spidsen af Næsen op og ned, ligesom man bevæger Fingerledet.

Dersom dette befindes mindre interessant eller endog iblandt Gjentakelser af det forhen Meldte, da siger jeg som Du og George Dandin: Tu l'as voulu!

Nogen Tid efter vor Faders Død gik det Rygte i Christiania, at vor Moder skulde giftes med Etatsraad Klingenberg i Kjøbenhavn. Rygtet var formodentlig ugrundet; men vist er det, at hun meget ofte modtog Breve fra Klingenberg, der satte hendes Sind i megen Bevægelse. Engang lod hun mig læse et af disse Breve. Jeg erindrer deraf disse mærkelige Ord: »De græder over, hvad De har tabt, det gjør jeg ligeledes; men vi skulle trøste hverandre; Deres Taarer skulle flyde og forene sig med mine.« Vor Fader havde staaet i venskabelig Forbindelse med Justitsraad Stockfleth i Drammen og laant ham Penge. Stockfleth havde givet ham en Vexelobligation paa tre hundrede Rigsdaler. Den var flere Aar gammel, var aldrig bleven fornyet, og der var revet en lang Rift i den; men den fandtes blandt Faders Papirer. Klingenberg forlangte den tilsendt og fik den fornyet. De, som saae dette, sagde: det er da Fanden til Venner, den Kone har. En Dag, da jeg var hos Treschows, Moder havde lovet at komme efter, traf jeg der Fru Wium (den første), der sagde til Fru Treschow: »Jeg har idag faaet Brev fra min Broder (Bertelsen) i Kjøbenhavn, Etatsraad Klingenberg er død; det maae ikke siges til Madame Hansteen.« Og nu hørte jeg Fruerne overlægge, hvorledes man skulde bringe Moder denne sørgelige Tidende.

Den Dag jeg fyldte tjorten Aar, sagde Moder, at jeg skulde gaae til Lumholtz og lade mig tegne til Confirmation. Lumholtz var dengang tredsindstyve Aar og havde nylig giftet sig for tredie Gang med en Pige, atten Aar gammel. Alle hans Børn, paa Fru Platou nær, vare ældre end Stedmoderen. I Anledning af dette erindrer jeg at

have oplevet en stor Besynderlighed. Controlleur Leuch havde ægtet en meget ung Pige, Datter af Præst Borchgrevink. Denne Præst havde omtrent paa samme Tid ægtet en Jomfru Mandal, der var af samme Alder som Steddatteren, og Jomfru Mandals Fader, Præsten Mandal, der var 70 Aar, giftede sig med Jomfru Bergh, en Søster af Generalauditeuren, og da hun var af samme Alder som Jomfruerne Mandal og Borchgrevink, saa begav det sig, at Moder, Datter og Datterdatter vare alle tre af samme Alder. Jeg saae dem engang paa et Bal, hvor de toge alle tre Deel i Dandsen; de vare dengang alle tre 24 Aar gamle. Lumholtz, om hvem Sneedorff*) har skrevet, at han burde hede Dumholtz, var den største Sladderhank i Byen; om Morgenen tidlig gik han hen til Vandposten at møde Pigerne, der hentede Vand, for at høre Nyt af dem eller Efterretninger om deres Herskaber. Om Vinteraftenerne, eller naar det var blevet mørkt, gik han om i Gaardene, og udsatte sig derved for mange latterlige Ubehageligheder. Da jeg meldte mig til Confirmation, sagde han: »Hvad har hendes Moder under dette, at hun skal confirmeres saa tidligt?« Dengang forstod jeg ikke, hvad han meente dermed, siden gjettede jeg det.

Lumholtz havde meget krumme Been; hans Brodersøn, Lieutenant Lumholtz, ligesaa. Da Du, kjere Broder, var imellem to og tre Aar, var Du noget lidet hjulbenet. Dette er ofte Tilfældet med tunge og fede Børn. Om dine Been blev der nu talt meget; En sagde: den Dreng maae blive Præst, at Simarren kan skjule Benene; en Anden foreslog Moder at svøbe Dig paa nyt, at Benene kunde rette sig. Moder brød sig lidet derom; hun sagde: Benene rette sig nok af sig selv, og det blev da ogsaa snart Tilfældet. Lumholtz saae Dig og sagde: Den Dreng faaer jo Been ligesom min Brodersøn; Gud maa ellers vide, hvor

*) Skal være Hans Hammond i Brev til Suhm (see dennes Levnet ved Nyerup, S. 374).

han har faaet de Been fra, thi i min Familie er ellers ingen hjulbenet. Da Lumholtz var gaaet, loe vore Forældre hjertelig og sagde: Lumholtz maae nok aldrig have seet paa sine egne Been.

Confirmanderne hos Lumholtz vare dengang tolv Dreng, fornemmelig fra Latinskolen; der var to Brødre Randers, to Teilmann, to Flor, Jens Aars, Truels Eger o. fl.; Pigerne vare Frederike Bergersen, som Aaret efter blev gift med Præsten Jonas Rein, Karen Solberg og jeg. Det første Spørgsmaal, Lumholtz gjorde til mig, var: »Hvad har Gud skabt?« Jeg havde kiget noget i Guldbergs Theologie og svarede: »Alt hvad der er til i Rummet og i Tiden«. Lumholtz havde for Vane at lukke Øinene, naar han sad; men nu aabnede han de smaae graae Øine og betragtede mig med Udtryk af dyb Foragt; han gjentog derpaa Spørgsmaalet for Jomfru Bergersen, der svarede: »Himmel og Jord og alt hvad der er derudi«. Han talte ikke mere til mig den Dag, og siden glemte jeg aldrig Troskaben mod Pontoppidan. Engang maa jeg dog have fortalt mig, da jeg havde nævnt »Dyd«, og Dyd findes nok ikke i Pontoppidan; thi Lumholtz blev vred. Han spurgte mig, hvad Dyd var, og jeg vogtede mig vel for at svare ham, da dette vilde opbragt ham endnu mere. Gudsfrygt, sagde han, og Synd, dem kjendte han, men Dyder og Laster vilde han ikke høre tale om. Han sagde meget mere i den Anledning, men det bedste er uidentivl det, som jeg har glemt. Han kunde overalt ikke udstaae de Mennesker, som brugte deres Forstand. Colbjørnsen og Wessel vare i de Dage gangne til Hvile, og der blev holdt Sørgefest i den Anledning, hvorover han skjendte meget og sagde: »Disse Mænd havde ingen Religion.« Med de andre to Præster i hans Menighed var han stedse i Strid og Uenighed.

Den unge Fru Lumholtz var meget smuk; da Christian den ottende var bleven Konge af Norge, saae han Fru Lumholtz, formodentlig i Kirken — hun kom intet andet

Sted —, og Kongen bad sin Fortrolige, Haffner, at hjælpe ham til at gjøre hendes Bekjendtskab, men da han hørte, hvem hun var, saa opgav han denne Idee. — Med sin unge Kone levede Lumholtz i den bedste Forstaaelse, og som det lod, var hun meget tilfreds. Da han døde, om jeg erindrer ret, var han over halvfemsindstyve Aar gammel, var hun meget bedrøvet; dog giftede hun sig et Aar efter med Biskop Sigward.

Den tolvte April 1795 stod jeg til Confirmation. I de tre Aar, som vare forløbne siden vor Faders Død, havde Moder ikke givet mig andre Klæder end Værkenskjoler; hun spandt Liingarn til Rending og Uldgarn til Indslet; Tøiet blev farvet mørkebruunt, og hun syede selv Kjoler til mig deraf. Da det nærmede sig mod Confirmationstiden, lod Moder Skrædder Bader hente; han tog Maal af mig og syede til mig en elegant Kjole af sort Silketøi; Moder forfærdigede en Palatine eller Gorgerette af Melkeflor, kantet med Atlasbaand, og gav mig om Halsen, jeg fik Silkesko og hvide Alunskinds Handsker, og Fru Treschow sendte mig Aftenen før Confirmationsdagen sin københavnske Haarskjærer, som satte Papillotter i mit Haar og kom igjen den næste Morgen for at accomodere «en boucles» efter den Tids Mode. Da jeg var færdig og saae mig i Speilet, kjendte jeg ikke mig selv igjen. Jeg kjørte til Kirken i Provst Lumholtz's Vogn med hans Livretjener bagpaa. — Paa Kirkegulvet kom jeg saa godt som aldeles ikke til orde, da Lumholtz kun gjorde eet Spørgsmaal til mig, der ikke kunde besvares med andet end Ja. Pihl forrettede Confirmationen; jeg trak min Handske af, da jeg rakte ham Haanden med Løftet om at forsage det Onde, men hans Haand var saa stiv og kold som et Stykke Marmor, og han saae ikke paa mig, men saae sig om blandt Tilskuerne i Kirken, medens han taledede til os. Jeg havde tænkt mig dette Oprtrin ganske anderledes. Fru Sundt og hendes Søster, Frøken Petersen, der den Dag kom i Besøg til os, sagde til mig: Jeg er

vis paa, De er glad, at dette er overstaaet; jeg svarede Ja — men det var en stor Usandhed; thi det var den skjønneste Formiddag, jeg endnu havde havt. Siden gik jeg med Moder til Fru Sundt; hændelsesviis kom de til at tale om deres Oldemoder, og jeg hørte nu, at denne havde været den berømte Anna Ramus. De fortalte, at hun havde været gift, da hun var fjorten Aar, og at hun havde havt sex Børn, da hun var tyve Aar. Siden den Tid havde hun ingen Børn faaet og ikke været meget stærk af Helbred. Frøken Petersen skulde ligne hende meget; da jeg saae Portraitet i Norderhaug, fandt jeg denne Lighed paafaldende. Denne Dame var ikke smuk, havde et noget karleagtigt Udseende, endog lidt Skjeg paa Læbe og Hage. Fru Sundt havde været gift en halv Time. Da Enkekassen var betalt og alting istand til Brylluppet, blev Capitain Sundt syg til Døden. Bruden blev viet til ham paa Sygesengen, og en halv Time derefter døde han. Sundt havde en Søn efter sin første Kone; denne, Major Sundt, havde flere Sønner og en Datter, Baronesse d'Albedyhl i Stockholm.

Da jeg var syv Aar (jeg erindrer, Moder sagde: idag er Du syv Aar), gik jeg en kort Tid i Skole hos Kinck. Om Formiddagen lærte vi at sye af hans Kone. Der var flere Smaapiger, hvoraf jeg kun erindrer en Frøken Kreiberg og en Frøken Linde; de vare større end jeg, og jeg mindes ikke deres Fornavne. Kinck boede i Bierregaards Leiegaard, som blev kaldet Balja. Inde i Gaarden boede en gammel, vranten, fattig Mand, der hed Bendeke, (»Bennek«); hans Datter, en iegod Pige, var alene hos ham, pleiede ham og underholdt ham og sig med sine Hænders Arbeide. Naar jeg havde bragt min Traad og mit Sytøi i Uorden og frygtede for Straf af Moder eller Madame Kinck, der engang lovede mig Riis, saa gik jeg til Jomfru Bendeke, der modtog mig venligt og bragte mine Sager igjen i Orden. Du vil snart see, hvor ulykkelig denne saa gode

Pige blev. Madame H..... eiede, som Du erindrer, en Gaard i Kongens Gade, hvori vi holdt vore Dandseøvelser hos Hannemann; hun havde ogsaa Penge paa Rente, og hun var Bogholder i Brandkassen, hvorfor hun havde 400 Rd. aarlig. Der sagdes om hende, at hun var en meget duelig Bogholder, og at hun selv besørgede alle sine Forretninger. Hun havde fire Døttre, der vare meget agtværdige Fruentimmer; i den Tid, jeg nu vil tale om, vare de alle gifte, men ingen af dem boede i Christiania. Madame H..... havde ogsaa en Søn, der var hendes Afgud; hvad hans Forretning var, veed jeg ikke. Den gamle Bendeke døde, og Datteren blev gift med H.....

Det maae have været i Aaret 1793 eller Aaret efter, jeg var endnu hos Moder i den lille Gaard, da hørte jeg en Sommeraften en stor Støi paa Gaden; jeg gik hen til Karnapvinduet og saae H....., der gik frem og tilbage og talte høit om Norges og især om Normændenes Fortrinlighed fremfor alle andre Folkeslag; han holdt denne Tale i den allerplatteste Dialect; der havde samlet sig mange Folk fra Gaden om ham, og jeg hørte ham sige: »Jeg skal vise jer, at jeg er en Normand og en frisk Normand au.« Tre eller fire Aar derefter vaagnede alle i vort Huus midt paa Natten af en stærk Ringen paa Porten, men da man lukkede op, var der ingen. Vort Huus laae kun i en liden Afstand fra Madame H.....s, og om Morgenen fik vi vide det Rædselsfulde, der havde tildraget sig om Natten. H.....s Kone havde bragt ham to Børn, og hun var atter sin Nedkomst nær; han havde i den senere Tid ofte slaaet og mishandlet hende og Børnene, hvorfor hun med dem havde søgt og fundet Tilflugt hos hans Moder. En Dag var H..... kommen derhen, havde bedet sin Kone og sin Moder om Tilgivelse og bedet om Tilladelse at tilbringe Aftenen hos dem. Moderen var strax villig til at tilgive ham, den stakkels Kone gjorde det samme. Efter H.....s indstændige Bønner fik han Tilladelse til at blive der om Natten. Klokkeren to om Natten

vaagnede Madame H..... og Pigen af frygtelige Skrig. H..... havde dræbt begge sine Børn og arbeidede nu med at aflive Konen. Pigen løb om i Nabolavet efter Hjelp, men rendte fra den ene Port til den anden uden at oppebie Nogens Ankomst. Da endelig Hjelp kom, var Børn og Kone døde. Da han kom for Forhør, sagde han: »Jeg angrer ikke, hvad jeg har gjort, men jeg angrer paa, at jeg ikke fik slaaet ihjel den gamle Hexa, Mor mi, au.« Man antog, til Ære for Menneskeligheden, at han var gal, og sendte ham til Dolhuset. Medens han sad i Arresten, sendte Moderen ham udsøgt Spise og Lækkerier, lavede Punsch til ham, og da han var paa Dolhuset, sendte hun ham Penge. Opsynsfolkene der saae intet Tegn til Galskab hos ham, og de lod ham have sin Frihed; han besøgte Krohusene paa Grønland, spillede Kort, trakterede og drak med Gjesterne; han holdt sig en Maitresse, havde et rummeligt Værelse for sig selv og oprettede en Skole for Børn. Omsider blev Øvrigheden opmærksom paa dette Uvæsen, og det blev ham nu formeent at forlade Stiftelsen. — Madame H..... havde en gammel Broder, Hegelund, i sit Huus; han skyede alt Selskab, vilde ikke sove i Seng, men paa det blotte Gulv; han drak aldrig andet end Vand, og den Mad, Søsteren sendte ham, fik hun ofte tilbage, fordi den var for god; naar han fik Kjødsuppe, slog han først Vand i den, førend han spiste deraf; ofte vilde han aldeles ingen Spise have, men fastede een eller flere Dage.

Pebersvenden, Gnieren, den rige Gjested, kaldet »Gisti«, erindrer jeg heel vel, ligeledes hans Arving Henny, der blev gift med Skomager Trondsens smukke Datter, som Skoledisciplene kaldte Jomfru Nyte Der var paa den Tid mange rige Gniere i Christiania; en Pebersvend, der hed Griis og svarede til sit Navn; han havde kun een Skjorte, og denne var lappet over det hele; naar han lod den vadske, blev han liggende i Sengen, til den var tørret. Der var en Pebersvend med store Rigdomme, Peter Buch Hof-

gaard, en ditto Calmeyer, en ditto Levin; dog troer jeg, den sidste var ikke saa riig som de andre. Hofgaard havde en Søster, Madame Cudrio, der var endnu meget rigere end han; da hun var meget svag af Alderdom, raadete Lægen hende til at drikke et Glas Viin, men hun nænnede ikke at købe den; hun erindrede, at der maatte være en Flaske Hvidviin i hendes Kjelder og lod sig bringe den. Vinen var bedærvet og gaaet i Gjær, hun drak den, og den fremskyndede hendes Død. Hun var halvfemsinds-tyve Aar gammel. Hun havde havt to Døttre, hvem hun overlevede; den ene Datter havde været gift med Biskop Lumholtz og havde havt to Sønner og en Datter. Denne Datter havde nu otte hundrede Rigsdaler aarlig i Rente-
penge; disse Penge tog Lumholtz og var meget bange for, at hun skulde blive gift; han lod hende ikke confirmere, førend hun var nitten Aar gammel. Hun havde flere Friere, men Lumholtz havde noget at udsætte paa dem alle. Da Platou meldte sig, vidste han intet andet at sige, end at han ikke vilde give sin Datter til en Skole-
mester. Platou var dengang Overlærer ved Latinskolen. Imidlertid kunde han ikke forhindre, at Datteren forlod hans Huus og lod sig vie til Platou, trods hans Forbud, og han forbød sine andre Børn al Omgang med denne Søster; der siges, at heller ikke dette Forbud blev efter-
levet. Den anden af Madame Cudrios Døttre havde været gift med Sorenskriver Munch, hendes tre Børn, en Søn og to Døttre, vare da ogsaa Madame Cudrios Arvinger, og da Sønnen kort efter døde i Nervefeber, fik Døttrene hele Formuen. Den ene blev gift med Christian Falsen, General-
procureuren, den anden med Jonathan Aars. Deres Moder var bleven Enke efter Munch og giftede sig igjen med Justitsraad Bukier, der haabede saaledes at blive Eier af Halvdelen af Madame Cudrios Formue; men Fru Bukier døde Aaret, før Moderen forlod Verden, og hendes eneste Barn med Bukier døde førend hun, saa at Madame Cudrios Penge gik Bukiers Næse reent forbi.

Johan Herman Wessels Kone var Bukiers Søster. Medens hun endnu var Jomfru Bukier, kom hun engang i et Selskab til at sidde ved Bordet ved Siden af Wessel. Hun gav sig i Snak med ham og spurgte, hvorfor han ikke giftede sig nu, da han dog havde saa megen Indkomst, at han kunde leve med Familie. Han svarede, at der hørte mere til at gifte sig end en tarvelig Indkomst; man maatte ogsaa have noget at sætte Bo med. »Jeg har tusind Daler, jeg«, sagde hun, og nu var da Sagen afgjort. Jeg erindrer som en Drøm at have seet hende.

Hvad Du siger mig om Frøken Flinck og din Taknemmelighed, hvorvel kun Spøg, rører mig meget; ja, Alette Flinck var en sød Pige. Hun blev forlovet med Ritmester Orning, en Mand med et særdeles behageligt Udvortes; han lod hende sidde og giftede sig med en riig Enke, Madame Andersen, Steddatter af Doctor Schminke; den arme Alette døde af *a broken heart*. Det var et smukt Træk af Fru Treschow, at hun tog sig af de Forladte. Oberst Flinck var Enkemand og havde fem Døttre; Fru Treschow indbød dem ofte til sig og søgte at gjøre dem Fornøielse. Faderen var saa sløv, at han hver Dag læste den samme Avis, og den var ham stedse ny. Engang vi vare samlede hos Treschows, sagde Christiane, den næst yngste, til mig: Jeg synes, at alle Fruentimmer burde døe, naar de vare tredive Aar gamle. — Jeg svarede: Da vilde vi ikke være samlede her i Aften, thi Fru Treschow er mere end tredive Aar. — Jeg meente ikke saa, sagde hun, de, der have Børn, skulde leve.

Som Rector ved Latinskolen havde før været Hersleb, der skal have været en meget duelig Mand; hans Enke levede endnu i min Tid og boede paa Sindsen, der var Enkesæde for Rectorernes Enker. Treschow fortalte, at den Dag, han var bleven confirmeret, var han gaaet forbi Latinskolen, og at han tænkte da: »O, kunde Du blive en saadan Mand som Hersleb!« — Han fortalte ogsaa, at i Herslebs Tid var en høitstaaende Mand fra Kjøbenhavn

kommen til Christiania og havde besøgt Latinskolen. Han talte til Hersleb om Nødvendigheden af Strenghed og Tvang og betjente sig af det Udtryk: »Saadanne Dreng«. Hersleb viste paa Eleverne og sagde: »Af saadanne Dreng gjør man saadanne Karle,« her lagde han Haanden paa Stormandens Skulder. — Efter Hersleb kom Søren Monrad, der skal have været en meget lærd Mand, men ikke desmindre var Skolen ved Treschows Ankomst i den største Uorden. En gammel Kone, som blev kaldet Marthe Custos, var Pedel; hun sad paa Skolen og spandt under Læretimerne. Skolen var da indeelt i Lectier, som man kaldte dem. Første Lectie var ikke til; anden Lecties Hører, Wahr, kunde formodentlig ikke finde Behag i Spinderokken, thi han lod Disciplene komme til sig i sit Logis. Tredie og fjerde Lecties Hører var D., kaldet Pilten, der skal have været en meget daarlig Lærer, saa at Forældrene gjerne lod Børnene læse privat, indtil de kunde komme i femte Lectie, hvor Amberg var Hører. Mesterlectien havde foruden Rector Conrector Rosted til Lærer. »Jeg skal sandt for Herren børste ham«, var Rosteds Ord, hvorfor han blev kaldet »Børsten«. Jeg behøver neppe at sige, hvilken fortræffelig Mand i enhver Henseende Rosted var.

Da jeg engang gik at see mig om paa Lofterne i Latinskolen, stødte jeg paa en heel Mængde gamle Papirer, blandt disse var en Art Dagbog, skreven af Monrad. Voltaire siger etsteds: Ah, que les savants sont sots! og her var denne Sarcasme ingen Usandhed. Noget saa smagløst og taabeligt Sniksnak, blandet med latinske Phraser! Jeg lagde Dagbogen hen igjen, hvor jeg havde fundet den. Vor Herre os frie for at skrive sligt og læse det med! Jeg saae aldrig Monrad, men jeg erindrer at have hørt hans skrigende Stemme, da han saae til en Skolediscipel, der logerede hos os, og som var meldt syg, fordi han havde stødt sit Been. »I er en lang Rækel, og en »douen« Esel er I,« sagde Monrad. — Han vilde nødig ud med Skillingen og nægtede at betale Consumption af nogle Varer, der

blev sendt ham fra Landet. Fader sendte en Consumptionsbetjent til ham at fordre Betaling. Endelig bekvemmede han sig dertil; han forlangte Qvittering og spurgte Consumptionsbetjenten: Kan I skrive? Betjenten, han hed Greve, var Student; han svarede: Om Rectoren saa behager, skriver jeg Dem Qvittering paa Latin. Greve skrev en latinsk Qvittering, og Monrad spurgte Fader, om han havde flere lærde Consumptionsbetjente.

Du priser Cantor Flintenberg; hvilken elskværdig gammel Mand! Han var en Trondhjemmer; men forgjæves søger man nu her hans Lige. Han undersøgte ogsaa mine musikalske Anlæg, men da han vistnok fandt, at de ikke vare til, saa gav han sig ikke mere af med mig; jeg ærede og elskede ham ikke mindre derfor. Jeg besøgte ham ofte med Judithe paa hans Værelse, hvor der i Forstuen laae saa mange Svovlstikker paa Gulvet, at de dannede en Stabel op ad Væggen. Han nænnede ikke at give de fattige Drengene, der dengang forfærdigede Svovlstikker, Afslag, men købte alt, hvad de bragte ham. Treschow holdt meget af den gamle Mand, og dette bidrog vel ogsaa til den Ærefrygt og Kjerlighed, jeg følede for ham. Fru Treschow spurgte ham engang, hvori han meente, at Lyk-saligheden i et andet Liv skulde bestaae. — »Jeg mener,« sagde han, »at man opfører Musik, drikker Kaffe, spiller Tarok; gjør man ikke dette, da skjøtter jeg ikke om at komme der.« — Engang spurgte hun ham, om han ikke vilde gifte sig. »Jeg vil gjøre som Jon Drakenberg,« sagde han, »og gifte mig, naar jeg bliver nitti Aar« (dette var første Gang, jeg hørte denne Talbenævnelse).

De tre Piger, Du omtaler, Marthe, Christine og Maren, der consécutivement tjente hos vor Moder, vare Døttre af en fattig Huusmand i Asker Sogn. De havde en Broder, der haltede paa begge Been, han hed Gulbrand og var Gaardskarl hos Kjøbmand Ring; en Søster, Elen, der var meget smuk, var gift med Eieren af Gaarden Skøien ved Tydskestranden. Johannes Skøien havde efter sin første

Kone en Søn, Jon, som er den, Du erindrer. Jon havde solgt sin Odelsret og forødt Pengene; hans Mundheld var: det koster at være Karl. Derefter var han en Tid Tjener hos Treschows. Paa samme Tid tjente der en gammel Pige, Anne Marie, der havde tjent hos Treschows Forældre, og denne tandløse Stakkel fattede en ulykkelig Kjerlighed til den smukke Jon, der var ham til megen Besvær. Han lod derfor hos en Smed forfærdige en Rad Tænder af Jern, og da det var Marked, forærede han de andre Piger i Huset Silkebaand i Markedsgave, og Anne Marie gav han Jerntænderne. Siden kom den gamle Pige i Fattighuset, og Treschows Døtre sørgede omhyggelig for hende. En Dag saae vi Petronelle sye flittigt fra Morgen til Aften, det var ellers ikke hendes Maade, vor Moder undredes over hendes Flid. Det troer jeg nok, sagde Judithe, hun syer Natkapper til Anne Marie i Fattighuset.

Christine kan jeg ikke sige noget godt om, men Marthe holdt vi Alle af. Hos sin Fader, den fattige Huusmand, havde hun kun faaet tarvelig Kost; i vore Forældres Huus, hvor Tjenestefolkene levede særdeles godt, aad hun ofte mere, end hun havde godt af; hun kunde sætte en Flaske Øl til Munden og ikke tage den derfra, før den var tømt. Grethe advarede hende ofte og formanede hende til Maadehold, men det hjalp lidet. Grethe drak aldrig Øl, spiste mere Brød end Kjød og var maadeholden i alt; hun lærte mig at spise Brød til al Mad, og det gjør jeg endnu. Da Marthe kom i Vor Frelzers Kirke og for første Gang hørte Orgelet, virkede Musiken saaledes paa hende, at hun maatte »raabe Ulrik« til meget ubeleilig Tid og Sted. — Maren var meget stor og saa stærk, at hun kunde bære en Tønde Rug, som det skulde være en Vot. Da hun engang kom ind i et Huus i Piper-vigen, hvor hun saae en Mand, der pryglede sin Kone, sagde Maren til hende: Og dette taaler I? Derpaa tog hun Manden, som rigtignok hverken var stor eller stærk,

lagde ham over en Bænk og bankede ham dygtig; derpaa sagde hun til Konen: »Dersom han slaar Jer en anden Gang, saa lad mig det vide! jeg skal strax være ved Haanden og betale ham med samme Mynt.« Hun fik Ansættelse ved Hospitalet, hvor hun var til stor Gavn, da hun var stærk nok til at løfte og bære de Syge.

Du mindes vel neppe Madame Hoel, kjere Broder; hun var saa net og saa yndig, at det gjorde godt at see paa hende; hun havde bragt sin Mand en betydelig Formue, som han havde forødt, nu var hun Enke og fattig. Hun havde en Datter, Inger, der var smuk som Moderen, og en yngre, Marthe, den lille Pige, som Henrik ikke vilde dandse med, fordi hun havde rødt Haar. Jeg hørte en Lieutenant Schnitler, der gjerne vilde gjøre sin Lykke ved et rigt Giftermaal, spørge vor Fader, om han kjendte en ret riig Pige her af Byen. Vor Fader svarede: Jomfru Hoel. Lieutenanten loe og sagde: »Nu spaser De.« »Nei, det er mit Alvor,» svarede Fader, »kan man da ikke være riig paa andet end Penge?«

Madame Hoel havde ogsaa en Søn, der hed Nicolai; disse Børn gik i Dandseskole med os. — Da jeg i Aaret 1809 reiste fra Bremen til Slesvig, havde jeg en Anviisning paa en Kjøbmand Uffhausen i Altona, der indbød mig til sig og sagde, at jeg skulde hos ham møde en Landsmand, en Bekjendt fra Christiania, der hed Nicolai Smith, var en af de rigeste Kjøbmænd i Altona, Capitain ved Borgerskabet og hans (Uffhausens) bedste Ven. En smuk ung Mand kom mig imøde og tiltalte mig som en Bekjendt. Jeg maatte sige, at jeg ikke kjendte ham eller nogen Nicolai Smith. »Kjender De da Nicolai Hoel?« sagde han og fortalte mig, hvorledes han, tolv Aar gammel, var gaaet ombord paa et Skib som Cahytdreng, og hvorledes Lykken havde været ham gunstig. Han havde antaget Navnet Smith, fordi dette Navn havde været hans Moders; for hende havde han arbeidet, men hans store Sorg var, at han ikke havde kunnet dele sin Lykke og Velstand med

hende, da hun var død forinden. Uffhausen fortalte mig om hans utrættelige Flid og kloge Speculationer; han havde ægtet en Pige uden Formue. Smith vilde overtale mig til at blive en Dag over i Altona, men jeg benyttede mig ikke af hans Artighed. Inger Hoel var gift med en Major Beichmann, og Marthe blev hos Søsteren. — Da jeg kom til Slesvig, fortalte Sleep, Landgrevens Secreter mig, at her var en Fru Weingarten, der var fra Christiania og kjendte mig; hendes Fader havde været Kjøbmand og boet i Kirkegaden. Med Udraabet: Kennst Du mich? stod snart for mig — den smukke Jomfru Walther; hun var Enke, havde fire smaae Døtre og var smukkere end nogensinde. Hun spurgte mig om sine Venner i Christiania, fornemmelig om David Thrane, fra hvem Skilsmissen havde været meget tung paa begge Sider; dog var hun ikke nær saa aabenhjertig som en Fru Mandt i Rodenberg, om hvem min Svoger havde sagt mig, at hun engang havde været hans Kjereste. Da jeg mindede hende derom, svarede hun efter nogen Betænkning: »Ach, Liebe, das ist gern möglich, hab' mein Leben so viele Schätze gehabt.« Fru Weingarten indbød mig til sig en Aften, hvor jeg traf Søsteren, der ikke var smuk, og var gift med en aldrende Mand; ogsaa Moderen, Madame Walther, der var sørgelig ukjendelig og, som jeg siden hørte, havde sit Ophold i en Armenanstalt. Pigen Pernille var fulgt med dem fra Christiania; hun talte sit Norsk, hvilket hun havde lært Børnene, saa at Weingarten havde sagt: Ich wollte, das alte Mensch spräche französisch! De havde havt en Tjener, hvem hun ogsaa havde lært sit Sprog; da der nu blev averteret efter en Tjener, som talte Dansk, havde han meldt sig, men man sagde ham, at det Sprog, han taledede, var ikke Dansk, formodentlig maatte det være Svensk. Der var ogsaa en yngre Jomfru Walther, der heller ikke var smuk. Den fattige Madame Hoels Søn nu en af de rigeste Kjøbmænd i Altona, og den rige, elegante, bril-lante Madame Walther i et Fattighuus!

Jeg havde isinde at beskrive de Originaler, der besøgte vor Faders Huus, men her overvældes jeg af Stoffet. Lad os begynde med Mægler Lie. Denne Mands Liv skal have været meget eventyrligt, man sagde, at han havde været Dandsemester; nu var han en riig Mand. Jeg veed ikke, af hvilken Nation han var, men hans Kone var en Skotlænderinde, og hendes Udtale af vort Sprog var høist eiendommelig. Foruden ham og Kone bestod Familien af hans Søn, en smuk ung Mand, Madame Lies Broderdatter, Jomfru Dallas, dennes Broder, den unge Dallas, og den lille Thrine Koefod: Vore Forældre vare ofte i Selskab hos Mægler Lie, og jeg blev buden med, hvorfor Henrik kaldte mig Dilteanders. Lies Huus var meget elegant, en Stue erindrer jeg, hvis Vægge vare betrukne med gul Silkedamask. Anretningen maae ikke have været mindre fortræffelig, thi jeg har endnu ikke glemt Smagen af de Stykker Budding, som Madame Lie lagde paa min Tallerken. Engang saae jeg Koefod og hans Kone der, formodentlig vare de reisende; de havde en ældre Datter med, Jakobine Koefod, der var tretten Aar, hvilket syntes mig at være en betydelig Alder. Thrine var to eller tre Aar yngre end jeg og kunde ikke tydelig udtale alle Bøgstaver. Om Aftenen gik hele Selskabet hen at see et Fyrværkerie, ogsaa Jakobine Koefod blev taget med, Thrine og jeg bleve tilbage. Jeg begyndte nu at græde, fordi jeg ikke kom med, og da Thrine og Lies Piger spurgte, hvad der fattedes mig, svarede jeg, at jeg havde Smerter i Benene, og viste dem røde Pletter, jeg havde paa Læggene efter Suurdeigskager, der Ugen forud havde været mig paalagte. Aldrig før havde jeg sagt denne Usandhed, førend den unge Lie og Dallas kom ind og spurgte, hvad jeg græd for. Thrine svarede: »Hun har tule (sure) Been.« Dette var nu værre end at maatte blive fra Fyrværkeriet. — Lies Familie var ogsaa undertiden i Selskab hos os. Den lille vimse Madame Lie erindrer jeg godt, om Jomfru Dallas erindrer jeg

kun, at hun havde rødt Haar. Af hendes Børnebørn ere flere her i Trondhjem, der have Haar af samme Farve som deres skotske Bedstemoder.

Jomfru Dallas blev gift med Catechet Bull, en saare for-tjenstfuld Mand; han blev siden Præst paa Landet, mig synes Hedemarken. I samme Sogn var en Bonde, H. H., bekjendt af mange slette Handlinger. En Mand, som han vilde ilde, tog han hemmelig Uhret fra, heldte Skedevand deri og lagde det hen igjen; hos en anden sneg han sig om Natten ind i Fjøset og skar Maven op paa Køerne. H. H. var riig og havde to Gaarde, havde en Maitresse paa hver af dem og opholdt sig vexelviis snart hos den ene, snart hos den anden, og havde Børn med dem begge. Saadan Opførsel var forargelig, og da Præsten maatte gjøre ham opmærksom herpaa, fattede han Had til denne, og chicanerede ham paa alle mulige Maader. Man læste i Intelligentsedlerne: En Oxe, skotsk Bull, sort med en hvid Ring om Halsen, er sluppet løs her i Sognet; den har allerede stanget og beskadiget Flere. Hvo der fanger den og bringer den til Undertegnede, erholder en god Douceur af H. H.

Men nu ere vi langt fra vore Originaler. Lader os fremmane Skyggen af Justitsraad Reusch¹⁷⁾, Toldinspecteu-ren, en riig Mand, der lige til sit tresindstyvende Aar havde holdt sig i ærbødig Afstand fra Hymen og hans Fakkell; men nu saae han Fru v. Koss, Enke efter en riig adelig Godseier i Mechlenburg, han saae hende, og han faldt — for hendes Fødder eller i hendes Arme? — jeg troer det første, thi vel vare de nu Mand og Kone, men hun var Peer, og han var Abelone. Fru Reusch var overmaade gjerrig og skammede sig ikke derved. »Jeg kjøber,« sagde hun til Moder, »tre smaae Flyndrer for en Skilling Stykket, vi ere jo kun tre Personer, Justitsraaden, Elisabeth og jeg; jeg skjærer Hovedet og Finnerne af Flyndrerne og strøer lidt Salt derpaa; nu koger jeg Fisken,

og dette er nu eet Middagsmaaltid. Dagen efter koger jeg Suppe paa Hovedet og Finnerne, og saaledes have vi to Maaltider Mad for tre Skilling.« Hun kogte Suppe paa saltede Blodpølser, og i sit Huus fik Reusch aldrig anden Forfriskning end et Glas Skillingsøl eller en Kop tynd The uden Sukker. Hun havde en Datter, Frøken Elisabeth v. Koss, der var meget liden og pukkelrykket; en anden Datter var gift med sin Fætter, Major v. Koss, og havde været gift før med en riig Mand, der hed Moss; hun havde efter ham to Døttre, hvorom mere siden, og en liden Søn, der hed Joseph. Fru Reusch havde ogsaa en Søn, Etatsraad v. Koss, der var Godseier i Mechlenburg; dog opholdt han sig med sin Kone og lille Datter for det meste i Christiania, hvor de boede i General Mangelsens Gaard i Fjerdingen. Alle disse Personer vare ofte i Selskab hos vor Fader; om vore Forældre vare i Selskab hos dem, erindrer jeg ikke, men vel, at der til Etatsraadens Selskaber blev laant hos Moder Dækketøi, Sølvtoi, Glas, Porcelain og Kjøkkentøi. En Aften maae Fader dog have været i Selskab hos Reusch, thi jeg hørte ham fortælle Moder, at Fru Reusch havde forbudt Tjeneren at pudse Lysene, da de brændte længere, naar de ikke saa ofte bleve pudsede. En Søndag spiste alle disse Personer til Middag hos os; jeg vilde gaae i Aftensang, den jeg aldrig forsømte. Jeg havde, uden at Nogen havde opfordret mig dertil, lært Pontoppidans Forklaring (den tykke) med Stregstykker og de almindeligste Tyverænker udenad, og fandt en stor Fornøielse i at staae paa Kirkegulvet og blive catechiseret. Jeg havde nu Lov til at tale høit i Kirken ligesaavel som Præsten. — Da Fruerne hørte, at jeg gik for at staae paa Kirkegulvet, befalede de Joseph at gjøre det samme. Jeg gik med ham op ad Kirkegulvet, men saae ikke efter, hvor han tog Plads; da vi kom tilbage, spurgte Fruerne mig, hvor Joseph havde staaet under Catechisationen. Jeg svarede: Blandt de andre Drengene. Nu maatte han selv gjøre Regnskab for, hvor han havde staaet, og da

de hørte, at han ikke havde staaet øverst, ja ikke engang næst den øverste, da fik han Skjend af hele Familien. Moder vilde forsvare ham, men hun kom vel an; de gave hende at forstaae, at hvad der klæder paa Graat, klæder ikke paa Blaåt. Fader formildede Damerne ved at sige dem smukke Ting, og Majorinden var virkelig en smuk Dame, og Fru Reusch selv var endnu meget godt conserveret.

Vil Du vide den lille Elisabeths Skjebne? Godt. Hun var virkelig interessant med sin Rigdom, sin Adel, sin Pukkel og den strenge Afholdenhed, hendes gjerrige Moder tvang hende til. — Men først maae jeg dog melde om de to Jomfruer Moss, Majorinde v. Koss's Døttre af første Ægteskab. Forældrene boede i Drammen. Da den ældste Datter var femten Aar, giftede Moderen hende med Doktor Gislesen, en Islænder, der var praktiserende Læge i Drammen¹⁸). Gislesen havde en Pige i sit Huus, der var hans Maitresse; da denne fik at vide, at det var hans Alvor at gifte sig, besluttede hun at dræbe ham. Hun fik fat paa en ladet Pistol og gik dermed ind til ham en Morgen tidlig for at skyde ham, medens han sov. Gislesen havde givet Agt paa hende, tog Pistolen fra hende og truede med at dræbe hende, hvis hun endnu engang gjorde et saadant Forsøg; imidlertid beholdt han hende. Hun forskaffede sig nu Arsenik og krydrede dermed en Kop Kaffe, som hun bragte ham om Morgenens; ogsaa dette var Gislesen kommet under Veir med; han tvang hende med den ladte Pistol for Brystet til at drikke Kaffe ud. Siden gav han hende Modgift og beholdt hende fremdeles. Da Brylluppet var holdt, og Jomfru Moss blev ført ind i Brudekammeret, saae hun, at der var uldne Lagener paa Sengen; hun forlangte andre Lagener, men Gislesen svoer en drøi Eed, at der i hans Huus aldrig skulde benyttes andre. Hun sagde siden, at hun havde tilbragt Natten siddende paa en Stol. Om Formiddagen kom Visiter. Den unge Brud var iført en ny-

delig Morgendragt med mange Kniplinger og Atlassløifer; Gislesen gik i en fiddet Slobrok og gamle Tøfler. Da hun bebreidede ham hans Malpropreté, bemægtigede han og Pigen sig hendes Silkekjoler og Pyntesager og kastede det altsammen paa Ilden, og hun maatte see derpaa. Hun flygtede hjem til Forældrene, og der blev søgt om Skilsmisse. — Den yngre Søster blev sendt til Christiania og sat i Pension hos Madame Hober. Der var dengang i Drammen en afskediget Ritmester B . . . , der ingen anden Ressource kjendte end den at gjøre et rigt Giftermaal. At Fru v. Koss vilde give ham sin Datter, kunde han ikke vente, dertil kjendte hun hans Omstændigheder for vel, men han vidste Raad; han begav sig til Christiania, hvor det lykkedes ham at overtale den unge Jomfru Moss til at flygte med ham. Saaledes hørte jeg Berlinerinden Madame Hober fortælle: »Den Jomfru Moss kom til mig, — hun var ikke brav, — hang i Skjørtet paa Moderen — jeg fik hende brav, men so lep hun bort med denne B.« De Flygtende bleve indhentede, og Jomfru Moss blev gift med en tydsk Jægerofficeer Meyer; hun var heller ikke mere end femten Aar gammel. — Reusch var død, og Fru Reusch fulgte snart efter; nu var Elisabeth riig og sin egen Herre; B . . . henvendte sig til hende og fik ikke Afslag. — I den Tid besøgte hun vor Moder, som da var bleven Enke; hun havde en hvid Kjole paa, en Spencer af høirødt Silketøj, som ret udhævede Pukkelen; den ellers saa alvorlige Elisabeths sørgmodige Træk straalende af Glæde, hun smilede til mig, rakte mig Haanden og trykkede min; hendes Ansigt var som forklaret, og man kunde sagt om hende: Elle est belle, car elle est heureuse. Hun blev gift med B . . . og døde et Aars Tid derefter.

Da Reusch var død, blev Søren Pedersen Toldinspec-teur. Disse Mænd vare Contraster, den ene var en sleben, fin, pedantisk Adelsmand, den anden en plump, raa Jydeknold. Vi saae ham imellem hos os, dog, saavidt

jeg kan erindre, ikke i Selskab. Hans Ansigt forkyndte en Bacchi Dyrker, og jeg hørte om, hvorledes der i et Selskab var bragt ind en Bolle rygende Punsch og skjenket deraf i Glassene, men efterat Pedersen havde tømt nogle Glas, sagde han: »Det gaaer for langsomt,« og satte Bollen for Munden. Om det lykkedes ham at tømme den, veed jeg ikke. Han havde to Sønner, men det ei Umagen lønner at tale om hans Sønner. Hans Døtre, Fru Wium og Fru Hedah ere meget agtværdige Fruentimmer. Det lod ikke til, at de skjøttede om at gjøre Bekjendtskab med mig, og dette var maaskee min egen Skyld.

Oprigtig talt, er jeg nu ked af Caricaturerne; skulde Du mod Formodning ikke være det, saa siig et Ord, og jeg har endnu en lang Række at opvarte med. Tiden var dengang frugtbar derpaa.

Et Ægteskab i Drammen.

Det maatte være i Aaret 1787 eller 88, da jeg var omtrent sex eller syv Aar, at jeg hørte vore Piger tale sammen om to Fruentimmer, der vare gifte med hinanden i Drammen. Jeg gav kun liden Agt paa denne Historie, men Fru Mandahl, fød Robsahm, der paa den Tid levede i Drammen og var en voxen Pige, fortalte mig i 1835 hele Historien. Der var i Hallingdal en Bondepige, fjorten Aar gammel, stor af Væxt, der i Hidsighed havde slaaet sin Moder. To Koner, der havde været Vidner hertil, truede hende med, at de vilde give hende an for Øvrigheden, og at den mindste Straf, hun vilde faae, var Tugthuus paa Livstid. For at undgaae Straffen lagde nu Pigen sin Plan. Hun havde havt en Broder, Ole, et Aar ældre end hun, han var for kort Tid siden død, og hans Klæder hang paa Stolpeboden. Hun vidste at forskaffe sig hans Døbeseddel, iførte sig om Natten hans Klæder og gik ud af Bygden. Hun vandrede længe omkring og fik omsider Tjeneste hos en Bonde i Thelemarken. Hun gik til Præ-

sten, foreviste Døbesedlen og blev confirmeret som Dren-gen Ole fra Hallingdal. Præsten var meget vel fornøiet med Ole, og Skolemesteren ligesaa, han lærte ham at skrive og regne. Ogsaa Husbonden var fornøiet med Ole, han var flink og uførtreden, huggede Brænde, røgtede Hestene og var villig og uforsagt, desuden var han sædelig, bandede ikke, drak aldrig Brændeviin og var godt lidt af Alle. Ole blev i denne Tjeneste i fire Aar, da fik han Lyst at see sig lidt mere om i Verden. Forsynet med gode Attester fra Præst, Skolemester og Husbonde, begav Ole sig til Drammen, hvor han fik Tjeneste hos en Høkerenke. Hans Færdighed i at skrive og regne kom ham her tilpas, hans Madmoder kunde ikke noksom berømme ham, og her blev han i fem Aar, da Pigerne i Nabolavet begyndte at falde ham til Besvær. De kappedes om, hvem af dem der skulde faae den vakkre Ole til Kjereste, men jeg behøver ikke at sige, at deres Stræben var forgjeves. Hans Madmoder sagde en Dag til ham: Ole, Du gjør bedst i at vælge en af disse Piger til din Kjereste, saa bliver der Ende paa Sagen, og de andre slaae sig til Ro. Ole forsikkrede hende, at han ingen Kjereste vilde have. Skulde den vakkre Ole have forelsket sig i mig? tænkte Konen. »Ole, vil Du da være min Mand? saa bliver Du Herre i Huset og faaer alt, hvad jeg eier.« Nu maatte Ole græde og fortalte hende sin Historie. Da Konen havde betænkt sig noget, sagde hun: »Dersom Du vil som jeg, da skulle vi fortie alt dette, Du gaaer til Præsten og forlanger Brudevielse, vi lade os vie sammen, vi forlade ikke hverandre, og jeg triumferer over de indbildske Tøse.« Ole gjorde, som hun bød; de bleve viede i Kirken, og de levede (Fru M.s Ord) i et lykkeligt Ægteskab i fem Aar. Efter denne Tids Forløb begyndte Konen at føle Skrupler, hun meente, hun havde begaaet en stor Synd, vanhelliget Guds Huus; desuden var hun bleven vred paa Ole, Fru M. sagde endogsaa, hun var jaloux paa ham. Nok, hun gik til Politiet og gav ham an. Ole blev

nu arresteret, og da han blev ført til Raadstuen, gik en Pige hen til ham og sagde: »Tak skal Du have, Ole, at Du ikke vilde have mig.« Borgemester Strøm kaldte Politimesteren til sig og sagde til ham: »Denne Sag vil gjøre os latterlige for det hele Land; giv Slutteren Ordre til at lade Raadstueporten staae aaben i Nat! dette vil være den bedste Maade at komme derfra paa.« Raadstueporten blev staaende aaben; om Morgenen var Ole borte, og man hørte aldrig mere til ham.

Jeg hørte ogsaa meget fortælle om Arve Bravkarl, der tog fra de Rige og gav de Fattige. Steffens har benyttet hans Historie i en af sine Noveller, dog er der et Træk, som ikke findes hos Steffens. Engang, da Arve sad i Arrest, taledes en Embedsmand fortrolig og venlig med ham og spurgte ham, om han aldrig ved sine mange Indbrud havde følt Frygt eller Samvittighedsnag. Arve svarede: Jo, engang. Vi brød ind i en Kirke gjennem Ligkjelderens; for at naae op til et Vindue, vi maatte ind igjennem, steg jeg op paa en Ligkiste, men da den ikke var høi nok, stillede jeg den paa Enden. Da jeg nu var steget op paa den, gik den itu, og jeg faldt ned i Ligkisten. I det Øieblik følte jeg Skræk. En af Arve Bravkarls Følgesvende, almindelig kaldet Malice-Knud, har jeg seet. Han kom ind til Aamodt og tilbød sig at kurere en syg Hest paa Kongens Stald. Han forstod sig bedre paa saadant, sagde han, end Kursmedene; de havde ikke været længere end paa Veterinairskolen i Kjøbenhavn, medens han havde reist det europæiske og asiatiske Rusland igjennem og samlet Kundskab og Erfaring. Han havde et klogt, noget fremmed, ikke ubehageligt Udseende. Han gik ind i et Huus i Christiania og bad om Arbeide; man satte ham til at rulle Tøi. Ved dette Arbeide vare to af Husets Piger behjælpelige. »Veed Du vel,« sagde den ene, »at Malice-Knud skal være her i Byen?« — Da vilde jeg ønske, jeg maatte faae ham at see, sagde den anden. — »Saa see nu paa ham«, sagde Knud, »for

her staaer han.« Pigerne løb forskrækkede ind, og Malice-Knud gik og blev ikke mere seet i Christiania.

Ogsaa om Taterkvinden Grisilda hørte jeg Pigerne tale, hun var allerede dengang hundrede Aar gammel; men om Valborg med Guldhaaret hørte jeg intet, og Fabelen af Storm Wang er vistnok kun et Foster af hans egen Hjerne. Formodentlig vilde han skrive noget ret piquant og hevne sig paa en Morbroder, der ikke havde sat den tilbørlige Priis paa Søstersønnens Talenter.

I Anledning af den hundredaarige Grisilda erindrer jeg at have hørt af Capitain Blom, at der i Trondhjem i Aaret 1820 var død en Kone, der ikke vidste sin Alder, og Kirken var brændt, hvor hun var født; men efter hvad man af hendes Opgivende kunde udregne, maatte hun idetmindste være 117 Aar gammel. Hun havde aldrig været ude af Trondhjem, hvor hun kunde erindre at have seet Tordenskiold, om jeg mindes ret, som Skrædderdreng lege paa Gaden med andre Dreng. Hun viste ogsaa Huset, hvor han var fød, — det er nu nedbrændt.

Da jeg i Aaret 1833 var paa Munkholmen, stod Falkenskiolds Huus der endnu, det han havde faaet Tilladelse til at lade bygge under sin Forviisningstid. Her maatte denne ædle Mand penitere i fire Aar, fordi han havde staaet i et venskabeligt Forhold til Struensee, uagtet han aldrig havde taget ringeste Deel i hans Planer, og stedse raadet ham til Forsigtighed. Huset var meget simpelt, jeg behøver ikke at sige hvor mærkværdigt. Det er nu taget bort, jeg veed ikke engang, om man har taget en Tegning deraf. Ogsaa paa Griffenfeldts Værelse har jeg været, der skal have været at læse mange latinske og græske Inscriptioner af hans Haand paa Væggene; men til Kong Carl Johans Kroning lod Hjort, dengang Commandant paa Munkholmen, Værelset istandsætte og Væggene male. Maae man her ikke raabe med Johan Huss: O sancta simplicitas!

Louise Hesselberg.

I Aaret 1763, da vore Tropper kom hjem fra Holsteen, blev der lagt Garnison i Drammen, hvor aldrig Garnison havde været før. Indbyggerne af Drammen, fornemmelig Bragernæssiden, vare næsten alle Sekterere, Herrnhutere eller saakaldte Mähriske Brødre, og havde Afsky for alt militairt; de nægtede at modtage Indqvarteringen. Præsten paa Strømsøe, Hr. Hesselberg, var af Sekten og havde samme Modbydelighed for Krigsstanden; ikke desmindre holdt han det for sin Pligt at formane sin Menighed til Lydighed mod Konge og Øvrighed, og for at foregaae dem med et godt Exempel var han villig til at modtage en Officeer i sit Huus. — Lieutenanten, Hesselbergs Logerende, var en Holstener, en meget dannet og talentfuld ung Mand; han havde været bestemt til Studeringer, kjendte og elskede de gamle Sprog og havde endog studeret Theologie. Videnskabsmænd fandtes der paa den Tid ikke mange af i Drammen, og Hesselberg var en lærd Mand og fandt stor Fornøielse i at samtale med denne saa studerede unge Mand. Om Aftenen bad Præsten ham ned til sig, og Lieutenanten fulgte Indbydelsen med Glæde, ikke blot fordi Præstens Underholdning var ham behagelig, men endnu mere fordi hans Datters Yndigheder havde rørt Lieutenantens Hjerte. Hesselberg var Enkemand, hans Datter Louise var atten Aar, desuden havde han to yngre Sønner, som han selv gav Underviisning; medens Konen levede, havde han ogsaa havt Fremmedes Sønner i Pension, blandt disse Niels Treschow; nu var der ingen saadanne. Lieutenanten erklærede Louise sin Kjerlighed og bad om Tilladelse at begjere hendes Haand af hendes Fader. Louise tilstod ham, at hun deled hans Følelser, men sagde ham tillige, at hendes Faders Fordom mod hans Stand var saa stor, at et Skridt som det foreslaede ikke vilde tjene til andet, end at han maatte flytte ud af Huset, og at det vilde blive Louise

forbudt at see ham igjen. De bleve nu enige om at vente noget godt af Tiden, søge lidt efter lidt at vinde Faderens Yndest, saa at den engang vilde seire over Fordommen. Det lod ogsaa til, at det vilde lykkes dem; Præsten kunde ikke mere undvære Lieutenantens Selskab, og de Elskendes Haab voxede daglig, dog vovede Lieutenanten endnu ikke at udtale Ordet, der skulde afgjøre hans Skjebne.

En Eftermiddag kom tre af hans Kammerater op til ham paa hans Værelse; de beklagede sig over, at de aldrig saae ham, og spurgte ham, om han var bleven af de Hellige; de vilde have ham med sig til en Lysttour. Han sagde dem da oprigtig alting og bad dem ikke lægge Hindringer iveien for hans Lykke. De svarede: »Godt, vi ere dine Venner og ville bevise det ved at lade Dig være i Ro; men i Aften blive vi hos Dig og spille en Quadrille.« Lieutenanten sagde dem, at der var intet, Præsten havde større Afskye for end Kortspil. Her kommer han jo ikke, sagde de, vi lukke Døren af, og vi spille i al Stilhed. Jeg har ingen Kort, sagde Lieutenanten. Qu' à cela ne tienne! sagde den ene af Vennerne og tog et Spil Kort op af Lommen. Da de havde begyndt at spille, hørte de Nogen komme op ad Trappen; de stak hurtig Kortene i Lommen, og Lieutenanten gik at aabne Døren. Den Indtrædende var en af Præstens Sønner, der meldte, at Fader var bleven tidlig færdig med sin Prædiken (det var Løverdags Aften, da ellers Præsten studerede sin Prædiken og ikke pleiede at indbyde Lieutenanten) og bad Lieutenanten komme til sig. Vennerne toge Afsked, og Lieutenanten gik til Præsten, der den Aften var usædvanlig oprømt, og Lieutenanten og Louise skiltes med glade Forhaabninger. Søndag Morgen fulgtes den hele Familie til Kirken, Lieutenanten naturligviis med. Da Gudstjenesten var endt, gik Præsten ind i Kirkestolen for at følge med sin Familie ud af Kirken; idetsamme de gik over Kirkegulvet, vilde Lieutenanten bruge sit Lomme-

tørklæde, og da han trak det op, fulgte nogle Kort med og faldt paa Kirkegulvet. Præsten tog sin Datter ved Haanden og skyndte sig hjem. Da Lieutenanten kom, bevidnede han ham, at efter Scandalen i Guds Huus kunde han ikke længer beholde ham hos sig, han maatte i denne Dag søge sig et andet Qvarteer. Louise kunde ikke skjule sin Sorg, Faderen anede Forholdet og forbød Lieutenanten at betræde hans Huus.

Paa samme Tid var der i Zeist en Grevinde, Enke, der eiede Godser og var af Brødremenigheden. Hun fik Ordre af Forstanderen i Zeist at begive sig til Drammen og blev anbefalet til Hesselberg. Han modtog hende med Venlighed og Opmærksomhed, og hun fattede megen Godhed for hans Datter. Engang da Louise besøgte Grevinden, traf hun Lieutenanten der; Grevinden var nu begges Veninde, og de samledes oftere, men da Præsten fik dette at vide, forbød han sin Datter at besøge Grevinden. Dette var et haardt Stød for dem begge, og Lieutenanten blev melancholsk. Grevinden sagde til ham: »Dersom De antager det Forslag, jeg vil gjøre Dem, da skal De ikke alene faae deres Kjereste at see hos mig, men endog faae Adgang som før i hendes Faders Huus. De giver mig Tilladelse at tilmelde Præsten, at De og jeg ere Forlovede, da vil han ingen Vanskeligheder gjøre, men lade Louise komme til mig og modtage Dem i sit Huus.» »Dersom Louise samtykker heri,« svarede Lieutenanten, »da modtager jeg med Taknemmelighed Deres ædelmodige Tilbud.« Grevinden meddeelte nu Planen til Louise, der bifaldt den. Grevinden meldte nu Præsten, at hun var forlovet med Lieutenanten. Præsten svarede: »Var De min Datter, skulde det ikke skee, saalænge mine Øine vare aabne, men over Dem har jeg ingen Myndighed, og De er Deres egen Herre.« De Elskende saae hverandre nu næsten daglig og vare glade; men efter nogen Tids Forløb blev Lieutenanten tungsindigere end før. Han sagde til Grevinden: »Jo mere jeg lærer at kjende Louise, jo høiere

elsker jeg hende, og nu er dog alt Haab om Forening med hende fjernere end nogensinde.« Grevinden havde megen Medlidenhed med dem begge og lagde en ny Plan. Hun indviede sin Læge i Hemmeligheden, lagde sig syg, og Lægen erklærede hendes Tilstand for yderst farlig. Hun forlangte Louise til sig, og Faderen indvendte intet herimod. Nu forlangte Grevinden at vies til sin Forlovede, for i Tilfælde af hendes Død at sikkre ham sine Eien-domme, og Præsten blev kaldet at vie dem. Lægen og Louise vare Vidner. Den Syge taalte ikke Lyset, Gardinerne vare trukne for Vinduerne, der stod et Skjermbrædt for Sengen. Præsten foretog Vielsen. Den Person, der laae i Sengen og blev viet til Lieutenanten, var Louise Hesselberg, og den Person i Louises Klæder, der var Vidne, var Grevinden. Louise opholdt sig med Faderens Tilladelse længe hos den Syge, men da denne kom sig, maatte hun hjem til Faderen, dog besøgte hun ofte sin Veninde. Efter nogle Maaneders Forløb begyndte de To atter at blive sørgmodige; Grevinden erkyndigede sig om, hvad der fattedes dem, og de betroede hende deres Nød. Hun loe. »Mene I ikke, at jeg har tænkt paa, at saadant kunde hænde? Jeg har allerede forskaffet mig Ordre fra Zeist at vende tilbage til mine Godser, min Gemal følger mig, og Hesselberg har allerede lovet mig, at Louise skal faae Tilladelse at følge mig. De reiste. Louise maatte døe i Barselseng, og det samme Brev, der bragte Præsten den sørgelige Tidende om hans Datters Død, indeholdt den Efterretning, at Grevinden var nedkommet med en Søn, der i Daaben var givet Navnet Louis Hesselberg. Hvor længe det var derefter, veed jeg ikke, da sagde Lieutenanten til Grevinden: »Længe have vi været Ægtefolk for Verden, skulle vi nu ikke være det i Virkelighed?« Hun tilstod, at hun elskede ham. De fik flere Sønner, og den ældste, Louis Hesselberg, blev Eier af Godserne.

En tydsk Dame i Christiania i 1780.

I Aaret 1831 boede der i Raadstuegaden en gammel Kone, Madame Jakobsen; hun besøgte imellem Generalinde Schilling, og der hørte jeg hende fortælle følgende Historie. Madame Jakobsens Moder, hvis Navn ogsaa var Jakobsen, var Enke og eiede en liden Gaard i Kongens Gade. Hun havde kun den ene Datter, som dengang var tyve Aar. De vare ikke meget formuende, men havde saa meget, at de kunde hjælpe sig igjennem uden at være andre til Besvær. En Dag kom Borgemesteren ind til hende og sagde, at han havde faaet i Commission at bestille Logis til en Dame, der var afgaaet med et Skib fra Hamborg og vilde opholde sig i Christiania. Hun ønsker, sagde han, at faae Logis og Kost hos en anstændig Enke, og ønskede helst en Enke, der havde Døtre eller Datter omtrent paa hendes Alder; hun er fem og tyve Aar. Hun er meget riig og vil nok ikke see paa Skillingen. Madame Jakobsen modtog Tilbudet med Glæde. Damen kom, hun fik to smukke Værelser ovenpaa, lod til at være vel fornøiet med alt, havde medbragt Forraad af Bøger og Musikalier, og da Madame Jakobsen yttrede Frygt for, at Tiden vilde falde hende lang i et saa stille Huus, svarede hun, at Roe og Stilhed var hendes eneste Ønske, at hun ingen Bekjendtskaber agtede at gjøre, men at hendes Vertindes og dennes Datters Selskab, Læsning, Musik og Tegning vilde være tilstrækkelig til at beskæftige hende paa den Maade, hun helst ønskede. Mine Forældre, sagde hun, døde saa tidlig, at jeg ikke erindrer at have seet nogen af dem, jeg har hverken Søskende eller andre Slægtninge, men blev opdraget hos en Formynder. Jeg var neppe fjorten Aar gammel, førend min Formynder vilde have mig gift med hans Søn. Han havde nu ingen Ret til at tvinge mig, og ophørte at trænge ind paa mig; men mine Penge lokkede snart andre Friere til Huset, og paa min Begjæring skaffede min Formynder mig befriet fra dem. Men da jeg var bleven myndig, blev

det endnu værre, og for at komme fra dette besværlige Overhæng har jeg begivet mig herhid, og jeg haaber i Deres Huus at være frie for Ægteskabstilbud; thi jeg vil ikke gifte mig. Sommeren gik hen, den unge Dame gjorde ingen Bekjendtskaber og lod til at være vel fornøiet med sin nærværende Stilling. En Dag sagde hun til sin Vertinde: Kan De give mig Anviisning paa en Lærer i Fransk? jeg har vel lært dette Sprog, men der mangler mig dog meget, og jeg vil nu anvende nogen Tid og Flid herpaa. Madame Jakobsen svarede: Jeg kjender en Student, der ønsker at give Underviisning heri; det er en meget duelig og meget sædelig og i enhver Henseende roesværdig ung Mand, der ingen anden Feil har end den, at han er fattig. Jeg maae dog see ham først, sagde Damen. Lad ham komme her under et Paaskud, saa jeg faaer ham at see, men siig ham intet om min Hensigt. Studenten kom, og da han var gaaet, sagde Damen: Jo, tal til ham! han maae give mig Underviisning i Fransk. Men De maae love mig ikke at forlade mit Værelse, saalænge han er her; skulde De nødes til at gaae derfra, om end kun et Øieblik, da maae Deres Datter træde i Deres Sted. Gjerne, var Svaret, imidlertid vær forsikkret, at De intet vover ved at være i Selskab med ham. Jeg kjender ham nøie: sædelig og beskeden, retskaffen og god. Ligemeget, sagde Damen, De vil gjøre, hvad jeg beder Dem om. Underviisningen begyndte, og Madame Jakobsen var hver Gang tilstede. Efter et Par Maaneders Forløb, da Madamen i Timen maatte gaae fra dem og efter Aftale sendte Datteren op i sit Sted, blev denne vaer, at under Læsningen laae Jomfruens Haand i Studentens. Da hun siden fortalte sin Moder dette, blev denne meget glad. Denne værdige unge Mand, sagde hun, fortjener en saadan Lykke; jeg sagde jo om ham, at han fattedes intet uden Penge og Gods, nu faaer han sikkert ogsaa dette. Madame Jakobsen passede nu lidt efter lidt mindre paa at være tilstede ved Underviisningen, og da Damen heller

ikke mere erindrede hende derom, saa blev baade hun og Datteren ganske derfra.

Saaledes hengik nogle Maaneder, da blev Madame Jakobsen vaer en betydelig Forandring i Damens Udseende; hun taledede i Enrum med Studenten. — Jeg gratulerer Dem af Hjertet; De bliver, saa vidt jeg kan forstaae, snart den rige og smukke Dames Mand. — Vistnok haaber jeg dette. — Naar skal Bryllupet være? — Jeg kan ikke faae nogen Bestemmelse desangaaende; naar jeg taler derom, bliver hun ilde tilmode og giver mig intet Svar. — Har der da været Misforstaaelse mellem eder? — Langtfra, hendes Kjerlighed til mig er stedse den samme. — Har hun da ikke lovet Dem Ægteskab? — Egentlig talt ikke, men — det er dog ikke muligt andet. Tal De med hende og bring hende til at bestemme Dagen! — Madame Jakobsen henvendte sig nu til Damen: De har i Sandhed gjort et meget godt Valg og vil ikke fortryde, at De har givet denne ædle unge Mand Deres Hjerte. Deres Bryllupsdag skal være ogsaa for mig en Glædesdag, og De maae nu ikke udsætte den længer. — Dette er en forunderlig Tale; hvad vil De sige med min Bryllupsdag? jeg har jo sagt Dem, at jeg aldrig vil gifte mig. — Det var dengang, men nu vil De dog? — Nei sikkert ikke, min Frihed er det dyrebareste, jeg eier. Hvem har bragt Dem paa saadanne Tanker? — Umulig kan jeg troe andet, det kan ikke være Deres Alvor. Studenten — Har han sagt, at jeg har lovet at ægte ham? — Nei, men efterat De har været saa fortrolig med ham — Har jeg derfor ikke isinde at opoffre min Frihed for hans Skyld; jeg har allerede føiet de fornødne Anstalter, og om et Par Dage forlader jeg dette Land. — Madame Jakobsen blev maalløs af Forundring; endelig sagde hun: Og ham vil De gjøre saa ulykkelig? — Jeg har ingen Fortræd gjort ham. — De har ikke, siger De, med Ord lovet ham, at De vilde ægte ham, men maatte ikke Deres Handlinger overtyde ham om, at den Lykke var ham vis, snart at eie en smuk, yndig Kone,

der bragte ham en betydelig Formue, og nu vil De forlade ham, fattig som han var før og med et saaret Hjerte. — De har Ret, dette var ikke faldet mig ind. Han er fattig, han haabede ved mig at blive riig. See der — (hun gik hen til sin Pult og tog ud fem Hundrededalersedler, som hun leverede Madamen), naar jeg er reist, saa giv ham dette fra mig! — Fortællerinden vidste ikke, om Studenten havde modtaget Pengene.

Endnu en lille Historie om en Bondepige paa Hovind. Gaarden Hovind i Ager Sogn, nær ved Christiania, forsynede i forrige Tider — maaskee gjør den det endnu — en Deel af Christiania Indbyggere med Melk og Fløde. En Pige, som tjente paa denne Gaard, og hvis daglige Forretning det var at bære Melk og Fløde til Byen, brugte at standse ved Bækken, helde Melk i Fløden og Vand i Melken, og ved denne Industrie, om man kan kalde det saaledes, havde Pigen Leilighed til at forskaffe sig smukke Klæder og Pynt. Hun fik flere Friere og blandt disse en Lieutenant. Naturligviis foretrak hun ham. Da hun en Dag spadserede med sin Mand, gik de Hovind forbi; hun standsede ved Bækken og sang:

Gud velsigne Dig, min Hovi'-Bæk!
 Du har gi't mig baade Skjort og Særk,
 Du har gi't mig Brokad' til e Lue,
 derfor er jeg naa e Lieutenants-Frue!

Kjere Broder! Du havde ladet mig haabe, at jeg endnu kunde vente at modtage flere af dine Barndoms og Ungdoms Erindringer, saasom Efterretning om vor Faders Søstre, som Du formodentlig har kjendt personligt. De Breve, Du har skjænket mig, har jeg læst saa ofte, at jeg — les sais par coeur — er ikke dette det rigtige Udtryk? og er det ikke med Hjertet, man lærer? Vil Du glæde mig med flere, da modtager jeg dem med inderlig Glæde

og Taknemmelighed, men finder Du ingen Fornøielse derved, da vil dette ikke afholde mig fra at fortsætte mine Erindringer til min egen Fornøielse og i Henhold til din Bevidnelse om, at de ere Dig til Behag.

Erindrer Du Birthe Amunds? Erindrer Du Fragtemanden Axel Olsen fra Frederikshald, der i vor Faders Tid ofte bragte os røgede Sild? de bleve kaldte Pilkesild eller Pibesild, fordi man sagde, de gav en pibende Lyd fra sig, naar de bleve trukne op af Vandet. Han bragte os ogsaa Kurve med levende Krebs, og hans Ankomst var en stor Glæde, især for Henrik, der var en Gjæk efter Østers, Krebs og den Slags Lækkerier, fruits de mer. Efter vor Faders Bortgang kom Axel Olsen kun eengang til os; han bragte os hverken Pibesild eller Krebs, men han bragte os Birthe Amunds. Hun havde givet ham fire og tyve Skilling for at tage hende med i Fragtebaaden fra Frederikshald til Christiania. Hun var vor Moder hjertelig velkommen og blev hos os i flere Uger; den meste Tid af Dagen sad hun i Skorstenen og røgede Tobak af en kort Kridtpibe.

Birthe Amunds havde tjent i mange Aar i Albert Treschows Huus, hvorfra hun tilligemed en anden Pige, hvis Navn jeg har glempt, hvorvel jeg ofte hørte det, var bleven gift samme Dag, hver med sin Brudgom. Albert Treschow — er ikke Albert et smukt Navn? — holdt Pigernes Bryllup i sit Huus. Der var mange Gjester indbudne, og Anretningen var paa det bedste. Tjenerne hørte til Familien, og der blev gjort liden Forskjel mellem dem og Børnene. Dagen efter Bryllupet blev der talt mellem Brudfolkene om, at de havde havt et saa deiligt Bryllup og vare blevne saa herligt bevertede. Der var nok god Mad, sagde den ene Brudgom, og god Viin var der ogsaa, men der manglede dog meget; og da man trængte ind paa ham om at sige, hvad han havde savnet, saa sagde han: „Der var jo hverken Lundefisk eller Peberrod kjød.“

En Pige, Anne, havde ogsaa tjent i vore Bedsteforældres Huus; hun var nu Lem af Dolhuset i Opslo. Den arme Pige havde havt en ulykkelig Kjerlighed, og for at bedøve sin Smerte havde hun vænnet sig til Drik. Man kunde længe ikke begribe, hvor hun fik Spirituosa fra, da vor Fader engang fandt hende i Kjelderen, ivre mort; hun havde ved at stikke et Halmstraae i Hullet paa et Anker Alcohol, der laae i Kjelderen, fundet Middel til at suge Indholdet til sig. Siden blev hun vanvittig. En gang, da vi vare i Gamlebyen, tog Moder mig med og gik ind i Gaarden af Dolhuset at spørge til hende. Hun er stille og reenlig, sagde Opsynsmanden, vi lade hende gaae omkring i Gaarden; see, der er hun! Hun gik op og ned og strikkede paa en Strømpe; Moder gik hen og taledes til hende, hun stirrede paa Moder, svarede ikke; det lod, som om hun ikke kjendte hende. Hun var endnu meget smuk. Smukke Piger, hvis Yndighed ikke bliver paaagtet, og unge begavede Mænd, hvis Talenter ikke blive erkjendte, ere formodentlig mere end andre udsatte for den Ulykke, der rammede den stakkels Anne.

Vor Bedstefader Albert maae have været en særdeles elskværdig Mand. Moder og Grethe taledes imellem ham, da var jeg en opmærksom Tilhører. Det var Grethes Forretning at holde vor Faders hvide Silkestrømper i tilbørlig Stand; naar hun havde vadsket dem, gned hun dem ind med Qviksølv og rullede dem, indtil de saae ud, som om de vare komne lige af Krammen. Da hun engang viste Moder et Par saadanne vellykkede Silkestrømper, sagde denne leende: „Grethe, husk paa Fader Alberts sorte Silkestrømper!“ og nu hørte jeg af Samtalen, at vor Morfader aldrig havde baaret andre Strømper end de af Silke, til daglig Brug vare de sorte. Nu hændte det ofte, at naar han om Morgenens trak dem paa, gik en Maske istykker, og Grethe blev kaldet at raade Bod paa Skaden; men dette maatte gjøres saaledes, at Reparationen var umærkelig. Dette var et meget vanskeligt Ar-

beide, der havde voldt den arme Grethe meget Hovedbrud, og at minde hende derom var at drille hende. Endnu et andet Drillerie havde Pigerne i Treschows Huus havt med Grethe. Der voxer i Omegnen af Christiania en Frugt, som man kalder Tranebær; disse Bær modnes under Sneen, og om Vaaren, naar Sneen smelter, finder man dem. De have ingen ubehagelig Smag, men ere meget skarpt sure, saa de ikke ere gode at spise, medens Saften fortyndet er meget god. Omkring Frederikshald finder man dem ogsaa, og der kaldes de Trenter. Mor Treschow forsynede sig hvert Aar dermed, og det blev Grethes Forretning at vride Saften; hun maatte vel engang have smagt paa dem, saa de havde angrebet hendes Mund og Tænder, og hun kunde siden ikke tænke paa dem, uden at faae Munden fuld af Vand. Dette havde de skjelske Piger lagt Mærke til, og hun maatte ofte høre Udraabet: »Trenterne, Grethe!»

Jeg har sagt, at vor Bedstefader Treschow var en elskværdig Mand, og dog har jeg intet sagt for at bevise min Paastand uden dette, at han gik i sorte Silkestrømper; finde I dette Beviis ikke gjeldende, kjere Børn, saa anfører jeg den dybe Ærbødighed og inderlige Kjerlighed, hvormed Moder og Grethe talede om ham. Vel gave hans Huusfolk ham det fortrolige Navn Albert, men dette var ikke af Mangel paa Ærefrygt; de vidste, at Albert var ikke at spøge med, saasnt der var noget urigtigt, og hans yngste Datter, den lille Vilhelmine, sagde ved saadan Leilighed: »Vogt Dig, at ikke Albert stevner Dig for Thingebordet sit!» — Siden vi nu engang ere i Albert Treschows Huus, saa lad os dvæle der lidt, der er godt at være. Rectoren, Doctoren, Professoren, Etatsraaden, Statsraaden, Philosophen Treschow talede endnu paa sine gamle Dage om, hvorledes han i sine Studenterdage havde tilbragt nogle Uger der. Aldrig, sagde han, saae jeg et Huus, hvori der herskede en saa god Tone, hvor Alle vare saa glade og tilfredse. — Skulde vi ikke see lidt

til den lille letsindige Jomfru Larsen med sine mange Kjerlighedsbreve? Vel havde vor Fader taget tre fra hende, men han forsikkrede, at hun havde en Mængde tilbage, og at hele Lommen var fyldt dermed. Af de tre, jeg læste, var det smukkeste fra en Lieutenant Thombsen. Denne Mand logerede hos Madame Brunow, en Søster af vor Bedstemoder. Moster Brunow var en meget streng og meget sparsommelig Kone. Thombsen laae syg, meget syg, hans Liv var i Fare, der maatte vaages hos ham om Natten; Madame Brunow havde kun een Pige, denne kunde dog ikke vaage hver Nat, at leie en Vaagekone var en Tanke, der aldrig kunde falde Moster Brunow ind. Hun forlangte nu Mor Treschows Pige til at vaage hveranden Nat, men Mor Treschow svarede: Pigerne kunne ikke vaage hveranden Nat og gjøre Arbeide om Dagen, det vil jeg ikke forlange af min Pige, og Du burde heller ikke forlange saadant af din. — Nu, saa lad din Datter og Inger Marie vexle med dem, saa vaager hver af dem hver fjerde Nat, det overgaaer vel ikke menneskelige Kræfter. — Dette skede, Lægen erklærede den Syge uden Fare, og der blev ikke vaaget mere. — Jeg veed ikke, hvorlænge det var derefter, da man opdagede, at Jomfru Larsen var frugtsommelig. Moster Brunow forbitret skyndte sig til sin Søster. — Skammer Du Dig ikke? hvordan Opsigt har Du med dine Døttre? og saadant kan skee i dit Huus! — Mor Treschow svarede ganske sindig: Det er saamæn skeet i dit Huus; Du forlangte Inger Marie til at vaage hos Thombsen, nu seer Du Følgen heraf. — Det var vanskeligt for Thombsen at skaffe sig Giftetilladelse, da hverken han eller Bruden eiede noget; omsider fik han den dog. De maatte behjælpe sig heel kummerlig i nogle Aar, da fik han Compagnie i Bergens Stift, og Svigermoderen fulgte med dem. De havde to Døttre. Den Ældste, Anne Cathrine, blev forlovet, da hun var sexten Aar, med en Lieutenant. En Søndag Eftermiddag spadserede Familien paa Isen, Lieutenanten med sin Kjereste gik foran, Thombsen, Fruen og Datteren Justine fulgte et Stykke bag-

efter. Isen brast under de første. Hjælpen kom for seent, Lieutenanten og Anne Cathrine druknede begge. Justine blev gift med en Skipper, og for nogle Aar siden saae jeg af Morgenbladet, at hun var Enke og søgte om en Pension, som hun af Stortinget blev nægtet. — Jeg har sagt, at Thombsens Svigermoder fulgte ham til Bergen; denne Madame Larsen, Enke efter en Skipper Larsen og Søster af Mor Treschow, blev ikke savnet eller var respecteret i Treschows Huus. Ogsaa hun coquettede med de unge Officerer, dog indlod hun sig ikke i Brevvexling med dem af meget gode Grunde. Hun kunde vel skrive Bogstaver, men ikke bogstaver. Da hun engang tilbragte nogen Tid paa Landet i et Besøg, skrev hun hjem og bad dem sende hende en »Sliktøre« og en »Sauderau«, som hun havde ladet efter sig. Der var ingen, som forstod, hvad hun meente; det faldt ingen ind, at det skulde betyde en Silketrøie og Dorothea Biehls Oversættelse af Don Quixote, hvor der paa Titelbladet stod Forfatterens Navn, Miguel Cervantes Saavedra.

Kjere Broder, Du erindrer saa nøie Faster Green, erindrer Du ogsaa hendes Søster, den lille vimse Faster »Kisten«? Jeg seer hende saa tydelig i den gule Silke-damaskes Kjole, med den lille sorte Fløiels Bispekaabe og den polske Hue med Qvasten over det venstre Øre. I Anledning af Bispekaaben erindrer jeg fra den Tid Biskop Schmidts høie, ranke Skikkelse i den hvide Sølvmoires Camail, da han engang indviede fire unge Præster. Hans to Sønner vare begge Præster og Digtere. Den Ældstes Digte (si »Digt« y a) bleve holdte for meget maadelige, dog lærte jeg nogle af dem udenad, og jeg erindrer endnu et:

Helt Ragnvald drager paa Korstog hen
For hellige Land at vinde o. s. v.

Den yngstes, Fredrik Schmidts, Digte haaber jeg endnu ikke ere forglemte hverken i Norge eller i Danmark.

Jeg kan ikke nægte mig den Fornøielse at fremsætte et af hans Smaadigte, der sikkerlig aldrig har været trykt.

Til Louise Stockfleth.

Vent ei Fortunas høie Gunst at vinde!
Madamen er af Deres eget Kjon;
Hun sine Luner har og nok tør finde,
At De er altfor vittig, yndig, skjon.

.....
Var Lykken derimod en Adams Søn,
Han vandred stedse glad ved Deres Side
Og fandt i Deres Smil sin bedste Løn.

Fredrik Schmidt var den smukkeste Mand, jeg nogensinde saae, og den stakkels pukkelryggede Jette D . . . var ham til megen Besvær; han vilde ikke som Præsten Bull sige til hende: Gaae! Afskum — Fløden i Kjøkkenet! — Han var Præst i Tugthuset, og hun forsømte naturligviis aldrig nogen Søndag at gaae i Tugthuuskirke. Hun var bleven vaer, at han, naar Gudstjenesten var ude, almindeligen gik ind til Inspecteuren, Justitsraad Hartvig, for at spise Frokost. Hun havde til disse Folk intet Bekjendtskab, men da Gudstjenesten var mod Enden, styrtede hun en Søndag ind i Hartvigs Stue, kastede sig paa en Stol og vilde besvime. Døren til Gangen stod aaben, og hun saae Schmidt gaae forbi for at gaae ud af Huset. Det gaaer over, raabte hun og rendte efter ham. Fru Hartvig fortalte mig denne Scene. Man paastod, hun lagde an paa Præsten Wilse. Jeg saae et Brev fra Sara Boyesen til Fru Koren, hvori stod disse Linier, der vare dicterede af Fredrik Schmidt:

Fremdeles bedes meget hilse
Fra Jette D Præsten Wilse.
Hans nye røde Stoffes Trøie
Den stikker stærkt i hendes Øie,
Hun brænder høit af Elskovs Lue
Og ønsker snart at blive Frue.

(Rygtet sagde, at Wilse havde ladet sig gjøre en rød Nattrøie.) Det er fast ikke muligt at være mere affecteret og smagløs, end den stakkels Pige var. Hun vilde ikke gaae ind i

det dramatiske Selskab, sagde hun, thi der maatte man jo tage imod den Rolle, man blev tildeelt, og hun hverken kunde eller vilde spille Elskerinde-Roller. Ja, dersom hun var gift, og hun da kunde, ligesom Fru Thulstrup, spille Elskerinde-Roller med sin Mand! Allerværst var det med hende, naar hun, som ofte var Tilfældet, forsnakkede sig. Du erindrer, at Bulls havde en stor Hund, der kaldtes Burman, og en Tjener, der hed Mads. En Aften ved Bordet, hvor Mads vartede op og Burman gik om Bordet, vilde hun sige: Jeg har Lyst til at tage Burman i Rumpen, men forsnakkede sig og sagde Mads istedetfor Burman. Justitiarius svarede ganske alvorlig: Tous les goûts sont pour moi respectables. Det var kun meget sjelden, og naar Fru Koren var i Byen, at jeg havde Anledning at komme i Bulls Huus; Du, kjere Broder, der saa ofte havde Adgang der, har sikkert beholdt mange kjere Minder fra denne elskelige Familie. Fru Koren, der havde fattet Godhed for mig og kaldte mig sin Datter, lod mig læse de Breve, hun modtog fra Dichmann, der engang havde været hendes Forlovede, stedse hendes Ven, og fra Øhlenschläger:

Mor Koren, Mor Koren!
 Du altid har Horn
 I Siden paa mig.
 Mor Koren, Mor Koren!
 Om jeg er uvoren,
 Hvad rager det Dig?
 Mor Koren, Mor Koren!
 Til Skriveren soren
 Du drager nu hen o. s. v.

Der var engang i Agershuus Stift²⁰) en Biskop, der hed Scavenius. Han havde en eneste Søn, der hed Morten. Biskoppen var en godmodig, føielig Mand, der elskede Magelighed og god Mad; han havde ogsaa en stor For-
 kjerlighed for Sølvtoi, som vi snart skulle see; men høiest

af Alt elskede han sin lille Morten. Denne var ogsaa det yndigste Barn, man kunde see, god og venlig, munter og opvakt, lærvillig og for det meste lydig. Morten havde kun een Feil, der bestod deri, at han gjerne vilde drille Andre, men hans Drillerier vare uskyldige, og man kunde ikke vredes paa ham. En Dag kom hans Moder ud i Gaarden og saae med Forskrækkelse, at der var sat en Stige til Taget, og at Morten var gaaet op ad den, og gik at spadserere i Tagrenden. Hun raabte til ham og befalede ham at gaae ned, men Morten blev ved at vandre. Bispinden kaldte sin Mand ud, og de raabte begge til Morten, bad og befalede ham at gaae ned. Morten svarede: Jeg gaaer ikke ned, førend Fader siger: Dævelen gale i min tykke Mave. Derpaa begyndte Morten at klavre stedse høiere op paa Taget. Moderen var ude af sig selv af Skræk, Faderen, der svedede Angstens Sved, gjorde hvad Morten forlangte, og nu gik han forsigtig ned. — Da Morten var tolv Aar gammel, sendte Faderen ham til Kjøbenhavn, hvor han blev ansat som Page ved det kongelige Hof. Biskoppen skrev til Page-Hovmesteren og bad ham om at have et vaagent Øie med Morten. Han havde ikke været der længe, før Hovmesteren fik vide, at Morten Aftenen før havde havt sine Cammerader hos sig, beværtet dem med Viin, og at de havde været meget lystige og høirøstede. Morten blev nu kaldet, og Hovmesteren forestillede ham, hvor ilde det sømmede sig for ham, Søn af en Biskop, at forlede sine Cammerader til uordentligt Levnet; man maatte vente af ham, at han vilde foregaae dem med et godt Exempel. Morten svarede: Da jeg reiste fra Hjemmet, forærede min Fader mig sin Bibel og formanede mig til at holde mig dens Lære efterrettelig. Dette har jeg gjort igaar, og dette skal jeg bevise Dem. Derpaa hentede han Bibelen og slog op et Sted, hvor det heder: Drik Dig en Maade Viin til dit Maaltid. I en Note stod skrevet: en Maade er tolv Potter. Der kan De see, der staaer, at jeg skal drikke tolv Potter,

men da jeg ikke er istand dertil, saa bad jeg mine Cammerader hjælpe mig. —

Sagnet beretter nu intet mere om Morten, førend da han var tyve Aar gammel og kommen tilbage til Forældrene som Student. Han havde faaet sine Examina med Udmærkelse og var yndet af alle dem, der saae ham. Hans største Glæde var at hjælpe Nødlidende, og naar han saae et bedrøvet Ansigt, da maatte han komme efter, hvad der fattedes Personen, og nu hvilede han ikke, før han havde hjulpet eller opmuntret den Lidende. En Dag saae han en theologisk Candidat, der var hans gode Ven, med et bedrøvet Ansigt. — Siig mig, hvad der fattes Dig! maaskee kan jeg hjælpe Dig. — Du er meget god, Morten, men her kan Du neppe komme mig til Hjælp. Du veed, det Præstekald jeg søger, var jeg temmelig vis paa at erholde; der er kun een foruden mig, der søger det, og jeg har meget bedre Charakter ved Examen end han, og jeg er desuden bedre kjendt og yndet af din Fader end han. — Nu, din Nar, saa faaer Du jo Kaldet. — Nei, jeg faaer det ikke. Den anden Candidat har igaar sendt din Fader en stor Sølvkande til Foræring, og nu begriber Du vel, at han faaer Kaldet. — Kan da ikke Du ogsaa sende min Fader en Sølvkande? — Det maae jeg vel lade være, Du veed, hvor fattig jeg er. — Du skal faae en Sølvkande af mig. Vær hjemme paa dit Værelse iaften! jeg bringer Dig den. — Det var en let Sag for Morten at faae fat paa sin Moders Nøgleknippe. Han tog den største Sølvkande ud af Skabet; da det var bleven mørkt, bragte han Candidaten den. — Gaae nu imorgen tidlig til min Fader med Sølvkanden, og gaae ikke fra ham, førend han har lovet Dig Kaldet. — Candidaten gjorde, hvad Morten sagde ham. Bispen blev meget glad og lovede Candidaten med Haand og Mund, at han skulde faae Kaldet. Da Candidaten var gaaet, kaldte Bispen paa sin Kone: See engang, Moer, hvilken Sølvkande! en saa stor en have vi dog ikke før. — O jo, vi have en, der er ligesaa stor, om den ikke er

større. — Nei deri tager Du feil, Kone, denne er meget større end nogen af de andre. — Det kan vi snart komme efter. — Hun tog sine Nøgler, de gik begge at aabne Sølvs-kabet; den store Sølvkande var der ikke mere. Dette har Morten gjort, raabte de begge. — Candidaten fik Kaldet. Moderen truede ad Morten med Fingeren: Morten! Morten! Bisp'en berørte aldrig Sagen.

En anden Gang saae Morten en af sine bedste Venner med nedslagen Mine, og holdt ikke op at trænge ind paa ham, førend han fik at vide, hvad der fattedes ham. — Naar Du endelig vil vide Aarsagen til min Tungsindighed, Morten, saa er det den, at jeg er saa forlibt, at jeg er nær ved at gaee fra min Forstand. — Og hvem er da din Dulcinea? — Her nævnte Vennen en ung, meget smuk, meget behagelig og meget riig Enke i Christiania. — Jeg seer ingen Ulykke heri, sagde Morten, Du er en brav Karl, og en smuk Karl, det vil vistnok lykkes Dig at vinde hendes Kjerlighed. — Ak, var hun kun ikke saa riig! — Nu, hvad skader det? — Aldrig vover jeg at bede om hendes Haand; hun vil troe, at jeg, som intet eier, tragter efter hendes Penge, hun vil foragte mig. Rige og anseete Mænd beile til hende; hun vil vælge en af dem, jeg skal see dette, og — det er til at blive gal over! — Nei, det skal ikke skee, baade hun og hendes Penge skulle blive dine. — Morten, jeg siger Dig alvorlig, gaee ikke hen at spille en af dine Uglspeil-Streger! dette er en alvorlig Sag, gaee ikke hen at bilde hende noget ind! — Jeg skal ikke sige hende et Ord, der ikke er den rene Sandhed; kom til mig imorgen Eftermiddag Klokken fire! min Fader er reist paa Visitats, Du skal gjøre, hvad jeg siger Dig, og har Du mindste Betænkning derved, saa lad det være; men Du skal see, det er det uskyldigste af Verden. — Vennen kom, og Morten førte ham op paa sin Faders Studeerkammer, lod ham trække Kjolen og Støvlerne af, gav ham Faderens vaterede Slobrok, Tøfler og Papahue paa, trak den mage-lige Lænestol frem, lagde Røgelse paa Ovn'en, satte et

Bord foran Lænestolen med en Flaske Mallaga og Glas, en Asiette med Syltetøi og en dito med Makroner. Nu sætter Du Dig, sagde han, i Lænestolen og bliver siddende, til jeg kommer tilbage. Af og til spiser Du en Makron og en Skefuld Syltetøi og nipper til Vinen. Har Du nogen Betænkelse herved? — Jeg fatter ikke, hvad Du har isinde, Morten. — Behøves ikke heller. Sid kun rolig, faaer Du Dig en Blund, det skader ikke. — Nu lukkede Morten Døren i Laas og skyndte sig hen til Enken. Morten var velkommen overalt, han var det ogsaa der. Efter en spøgeful, livlig Samtale blev Morten ved: Hvorfor vil De, skønne Frue, lade Deres Beilere sukke saa længe, inden De rækker en af dem denne smukke Haand? — Oprigtig talt, fordi ingen af dem behager mig. — De har Ret, men hvad synes De om (han nævnede sin Ven), er dette ikke en smuk, behagelig Mand og fremfor alt en Mand, comme il faut? — Jeg vil ikke modsige Dem i dette. — Nu da, De tilstaaer dette; vilde De ogsaa give ham Afslag, om han bad om Deres Haand? — Ja, upaatvivlelig, jeg vilde give ham Afslag. — Og vil De sige mig, af hvad Aarsag? — Ogsaa det, han eier aldeles intet. — Derfor vilde De give ham Afslag? De, som selv er riig? — Just derfor. Jeg ægter ingen Mand, om hvem jeg kan formode, at han frier til mine Penge. — Det kan De jo, naar De er saa tilbøielig til Mistanke, trods Deres personlige Yndigheder, formode hos flere. — Ikke saa let hos den, der selv eier nogen Formue. — Er De da vis paa, at den Person, vi tale om, intet eier? — Det er jeg vis paa. — Jeg vil ikke sige Dem imod heri, jeg veed ogsaa, at han for meget kort Tid siden intet eiede; men jeg veed ogsaa med Vished, at han i dette Øieblik sidder saa godt i det, og har det saa godt, at min egen Fader ikke har det bedre. — Enken blev tankefuld, Morten tog Afsked, skyndte sig hjem, tog Slobrokken og Nathuen af sin Ven, lod ham iføre sig sin egen Kjole og sagde til ham: Nu afsted til din Enke! udøs dit Hjerte for hende! hun

vil ikke give Dig Afslag. — Vennen gik, Enken gav ham sin Haand og sin Kjerlighed. De kom snart efter, hvad Morten havde gjort, men hun blev ikke vred derover, hun takkede ham, — man kunde jo ikke blive vred paa Morten.

Hvorlænge Morten blev hjemme hos Forældrene, melder Sagnet ikke; da fik han en Bestilling i Kjøbenhavn. I den senere Tid var det, som om al Glæde og Livlighed var veget fra Morten, han kunde sidde hele Timer stille som i dybe Tanker, og naar man talede til ham, foer han op som af en tung Drøm. Hans Haand var endnu, som Digteren siger, aaben som Dagen for den smeltende Medlidenhed, men han viste ingen Glæde derved. Alle hans Drillerier vare tilende. Da bad han en Aften sine unge Venner til sig. Anretningen var særdeles god, men Morten kunde intet nyde og var taus og stille. Da de lavede sig til at gaae, sagde han til dem: Jeg har indbudet eder for at tage Afsked med eder, og sige eder, aabenbare eder, hvad der tynger mit Hjerte. I have seet, hvorledes hidtil alt har lykkedes for mig; jeg har opnaaet alt, hvad der faldt mig ind at ønske mig; jeg har kunnet drille og plage, hvem jeg vilde, uden at Nogen tog mig det ilde op, saa det var bleven til et Ordsprog: man kan ikke blive vred paa Morten. Hvorledes er dette gaaet til? — ak, det maae herud, — jeg havde forskrevet mig til Djævelen. Min Sjæl tilhører ham; i denne Nat, naar Klokken slaaer tolv, henter han mig. I, som vare mine Venner, forlader mig ikke i dette skrækkelige Øieblik! — Han kastede sig tilbage i Lænestolen og lukkede Øinene. Vennerne bleve bange og gik bort en efter anden. Kun een blev tilbage, og da Klokken var nær tolv, faldt denne paa Knæ, korsede og bad af alle Kræfter. Da Klokken var slagen tolv, sprang Morten op og faldt ham om Halsen: Nu seer jeg, det er, som jeg troede, Du er den bedste og oprigtigste af mine Venner, — men hvor kan I alle lade eder saadant bilde ind?

Morten fik et Embede ved Hoffet i Kjøbenhavn, han blev gift med en elskværdig Dame, og han vedblev at være yndet af alle, ogsaa af de kongelige Personer. En Dag sagde Dronningen til ham: Hvorfor faaer man aldrig Deres Kone at see? jeg ønskede at gjøre hendes Bekjendtskab. — Deres Majestæt er altfor god; min stakkels Kone har en Naturfeil, der gjør hende undseelig for at træde frem, hun vover aldrig at vise sig ved Hoffet; hun er saa tunghørt, at man maae skrige himmelhøit, om hun skal høre det. — Jeg kan godt tale høit, sagde Dronningen, og jeg vil med det første besøge Fru Scavenius. — Morten sagde derpaa til sin Kone: Nu har da Dronningen faaet et forbistret Indfald, hun vil komme hid at besøge Dig. — Ih, det er jo en Glæde og en stor Ære, kjere Mand. — O javist, dersom der ikke var en uheldig Omstændighed derved. Dronningen er saa døv som en Blok, man maae skrige ind i Øret paa hende. — Er vor Dronning tunghørt? det har jeg aldrig hørt. — Nei det troer jeg nok, der skal ingen vide det, hun bliver meget vred, naar man lader sig mærke dermed. Kommer hun, da vær klog, tal saa høit Du kan, men lad Dig ikke mærke med, at Du troer, det er nødvendigt. Dronningen kom; Fru Scavenius talede saa høit, som hun formaaede; Dronningen gjorde det samme. Da de begge næsten havde skreget sig hæse, sagde Dronningen: Fru Scavenius, De behøver ikke at tale saa høit til mig, jeg er ikke tunghørt. — Jeg veed, at Deres Majestæt — men jeg — Ja, at De er tunghørt, har Deres Mand sagt mig. — Jeg er ikke tunghørt, sagde Fru Scavenius. — Og jeg ligesaalidt, sagde Dronningen. Deres Mand har drevet Spas med os begge; vi ville lade, som om ingenting var foregaaet mellem os; hils ham fra mig, og besøg mig snart! vor Samtale skal være lige behagelig, om vi ikke istemme saa høie Toner.

Morten Scavenius var den kjerligste Ægtemand, og da hans Hustrue havde bragt ham en Søn, var hans Glæde saa stor, at han nødig vilde forlade disse to et Øieblik,

men Barselvisitter indfandt sig hos Fru Scavenius fast den hele Dag, og da turde intet mandligt Væsen være tilstede i Barselstuen, og naar Morten indfandt sig hos sine Kjere, saa blev han strax-viist ud. En Aften blev han vaer, at ingen Visitter var der, og han skyndte sig derind, men neppe var han kommet ind, før Jordepoderen fornåm, at en Visit var i Farvandet, og opfordrede ham til at forlade Værelset. Men istedetfor at gaae steg Morten op i Sengen og lagde sig under Dynen ved Siden af Barselkone. Hun fik netop Tid til at kaste en liden Hovedpude over hans Hoved, da den fremmede Dame traadte ind. Conversationen varede temmelig længe, og Morten begyndte at kede sig. Han gav nu fra sig en uhyggelig Lyd, og den fremmede Dame, som naturligviis troede, at Lyden kom fra Barselkone, lod, som om hun ikke havde hørt den, og vedblev at conversere; men da samme Lyd kom igjen fra velbemeldte skjulte Ven, saa stod Damen op og sagde: Jeg mærker nok, at Fruen er incommoderet, og tog Afsked. Da hun var borte, sprang Morten med høi Latter op af Sengen. Men Fru Scavenius sagde: Morten, hvor kan Du ville gjøre mig saadan Skam? — og Morten sagde: Nu har jeg lært Dig, hvordan Du skal bære Dig ad for at blive dem qvit.

Her ender Sagnet om Morten Scavenius.

Da Kronprinds Fredrik i 1788 var i Christiania, besaae han Alunværket, som dengang tilhørte den gamle James Collet. Han saae noget rødbrunt Alunvand i en Grøft og sagde: Dette seer ud som Krebsuppe. — Det skal jeg erindre, saa længe jeg lever, raabte Collet, at Deres kongelige Høihed har sagt, det seer ud som Krebsuppe. — Da vilde jeg ønske, svarede Prindsen, at jeg havde sagt noget klogere, siden De saa længe vil erindre det. Kronprindsen besaae ogsaa Bogstad, hvor Kammerherre Peder Anker boede. Anker havde høvt en Kudsk, der hed Peder Roverud,

som forstod mesterlig at kjøre Hestene. Denne havde nu arvet sin Fader og var bleven Eier af Gaarden Ørager og en riig Mand. Ikke desmindre tilbød han sig at fungere som Kudsk paa Bogstad under Prindsens Ophold der. Prindsen lagde Mærke til den udmærket færdige Kudsk, og ved Afreisen bad han Anker at lade sin Kudsk komme ind, da han ønskede at give ham en Belønning. Anker sagde nu, at denne Kudsk ikke var hans Tjener, men en riig Gaardmand. Prindsen forlangte at tale med ham. Deres udmærkede Færdighed i at kjøre, sagde han, har glædet mig, og jeg ønskede at gjøre Dem en Fornøjelse igjen. Siig mig, hvormed jeg kan tjene Dem! — Jeg ønsker intet for mig selv, svarede Peder Roverud, men jeg har en Søn paa Latin-skolen, jeg vil lade ham studere Theologie; naar han har faaet sine Examina, vil da Deres kongelige Høihed betænke ham med et Præstekald? — Sikkerlig, svarede Fredrik, og annoterede Peder og Lars Roveruds Navne i sin Lomme-bog. Men Lars Roverud vilde ikke studere Theologie, og derfor gjorde Faderen ham arveløs.

La nature humaine est toujours belle,
mais non pas également belle.

Der er nu hengaaet flere Dage, maaskee et Par Uger, siden jeg fortsatte det vistnok behagelige Arbeide at opskrive mine Erindringer for eder, kjære Børn og Venner; en Slags Frygt eller Undseelse har holdt mig tilbage. Naar jeg taledede om min ædle Fader, om den gode Grethe, om den elskværdige Alette, da betalte jeg Kjerligheds og Taknemmeligheds Tribut, da fyldestgjorde jeg mit Hjertes Trang, min Tale gik fra Hjertet, og hvo, som selv havde Hjerte, deelte mine Følelser. Naar jeg derimod fremfører Personer paa Scenen, der have været mig mere eller mindre fremmede eller ligegyldige, og Situationer, der kun lidet have vakt min Deeltagelse, da staaer jeg i Fare for at blive kedsommelig; thi det Vid og Lune, der

udfordres til at gjøre saadanne Skildringer interessante, er en Gave, som Naturen kun tildeler enkelte af sine Yndlinge.

.....

Maren Marie Treschow var født paa Fredrikshald den tiende Decbr. 1759, hun var fem Aar yngre end min Moder og to Aar ældre end Mine Spærck. Hun havde engang været ung. Da Niels Treschow i et af sine sidste Aar atter taledede om det behagelige Ophold i Albert Treschows Huus, sagde jeg i en spørgende Tone: Moster Maren? Han smilede og sagde: Hun var ung. Hvor meget ligger der i disse faa Ord! Hun havde været ung! ogsaa hun havde været i Arcadien. Livet gav hende kun Lidet, men hendes Fordringer vare nøisomme og beskedne, og aldrig har Nogen troligere fulgt den apostoliske Lære: »Naar I have Føde og Klæder, skulle I dermed lade eder nøie.« I de mange Aar, jeg levede sammen med hende, hørte jeg aldrig en Yttring, der tydede paa, at hun forlangte eller ønskede mere. Dog havde hun en Ven eller Trøster, der havde fulgt hende om just ikke fra Vuggen, saa dog fra den tidlige Ungdom, til Graven; denne var hendes Snuustobaksdaase. — Jeg veed ikke, om hun fulgte med til Christiania, da mine Forældre havde havt Bryllup, men Aaret efter var hun der og stod Fadder til mig, tilligemed Faster Green, Fru Münch, Regimentsquarteermester Brochmann, Casserer Leth og jeg troer Secreteer Arbin. En af disse Dage stod Moster i Kjøkkenet, da en fremmed Kone kom ind og spurgte hende: Er det hende selv, Moder? Moster svarede beskedent: Nei. Vor Moder kom til i det samme og hørte dette: Hvad siger Du, er Du ikke Dig selv? — Dengang sagde Tjenerne »de Selve«, naar de talte om Herren og Fruen i Huset, eller, som det dengang oftere hed, Huusbond og Madmoder. — En Dag kom Lægen Schmidt ind til os og fandt Moster med et forandret Udseende; han følede hendes Puls og erkyndigede sig om, hvad der var foregaaet med hende. Man kom da efter, at hun havde læst

Siegwart af Miller, og havde over denne Læsning grædt sine smaae Øine ganske røde. Tode skrev om denne Bog, at den havde forstyrret Manges Concepter, — raser hun à la Siegwart, siger Tode, og taler om hellige Kys i Guds velsignede Maaneskin. — Præsten Birch til Glostrup havde oversat den, og den fandtes dengang i hvert Huus i Christiania. Grethe yndede den ikke — Moder sagde til mig: Je sais que vous brulez d'envie de le lire; — jeg var dengang ti Aar og havde læst den: den var jo i Bogskabet, men den havde ingen Taarer kostet mig dengang; men da jeg fire Aar derefter læste den paanyt, da græd jeg hede Taarer over Siegwart paa sin Marianes Grav. — Da Albert Treschow var død, kom Mor Treschow og Moster til os i et Besøg. Denne Gang erindrer jeg intet om Moster, det var som oftest den stakkels Piges Skjebne at blive ubemærket. Da vor Fader var død, og hun og Mor Treschow flyttede til os i den lille Gaard for ikke mere at forlade os, da bragte hun med sig en Bog, der indeholdt en Samling Klubsange af Rahbek, Tode, Thaarup, Pram, Zetlitz, Vibe. Jeg vil ikke tale om de herlige Sange, da kom jeg altfor langt fra mit Thema, kun saa meget: de ville sikkerlig aldrig glemmes, thi Falsens lille Emilie, der endnu ikke har fyldt fem Aar, kan recitere: Du Plet af Jord o. s. v. fra Begyndelsen til Enden; formodentlig har hun lært den af sin Bedstemoder. — Moder havde før ofte sunget for os, nu sang hun ikke mere, Claveret havde hun solgt, men Moster sang daglig, og jeg hørte hende med Fornøielse; dog interesserede Ordene mig meget mere end Melodien. Da hun var fire og tredive og jeg fjorten Aar, bleve vi indbudne til et Bal i Halfdans Klub paa Thoms's Sal; hun havde en hvid Netteldugs Kjole paa og et Livstykke af lyseblaat Silketøi; hun havde meget smaae, nydelige Fødder, en fin Figur, og jeg troer, hun dandsede ikke ilde. Til første Dands blev hun engageret af Lieutenant Hummel, der var en af den Tids bedste Dandsere i Christiania. Da jeg siden spurgte hende, om hun havde moeret sig,

svarede hun: Aa ja, havde jeg kun faaet mig en Priis, naar vi stod stille. — Denne hendes kjere Snuusdaase spillede hende engang en slem Streg. Alt, hvad hendes Moder havde efterladt hende, var 200 Rdl., og da disse siden bleve omskrevne i Rigsbank og derpaa i Specier, vare de smeltede sammen til 20 Spd. Da Moder var flyttet til Johannes, sendte hun hende aarlig 10 Spd. af sin Pension, og dette var Moster Marens hele Indtægt i de sytten Aar, hun efter Moders Afreise tilbragte hos os. Da hun nu engang h havde modtaget sin Tidalerseddel og gik dermed ud pour faire ses emplettes, havde hun lagt den i Posen tilligemed Snuusdaasen. Paa Gaden maatte hun følge Næsens Krav, og uformærket fulgte Bancosedlen med og blev liggende paa Gaden. Da hun mærkede, at den var borte, var den ikke mere til at finde. Da vi i 1831 reiste til Trondhjem og maatte efterlade hende, fik hun en Plads i Gamlebyens Hospital. Jeg veed ikke rigtig, hvad Aar hun døde, formodentlig 1841, hun var altsaa to og firsindstyve Aar.

Da vor Konge, Carl Johan, var død, holdtes her i Trondhjem en Sørgefest paa Latinskolen, hvorved Rector Bugge holdt en Tale. Hans gamle Fader, Biskoppen, hørte jeg sige til Ophelia R., der sad ved Siden af ham, idet han viste paa sin Søn: »Der har jeg staaet mange Gange at holde Tale over Fredrik den sjette — det var et tørt Emne, det.« Jeg haaber ikke at have fornærmet Moster Marens Manes ved at sætte hende i Categorie med Kong Fredrik.

Rotteanders.

Omtrent i Midten af det attende Aarhundrede boede der ude ved Vaterlands Bro en Kjøbmand, der hed Andreas Colding. Beliggenheden ved denne Bro var stedse anseet som den fordeelagtigste for Handelen, og alle Kjøbmændene ved »Brua« vare eller bleve rige Folk; Oplandet er meget stort, og den Mængde Bønder, der søgte til

Byen for at handle, standsede eller fik Qvarteer og handlede der. Men af alle de Kjøbmænd, der boede ved Brua, blev ingen saa riig som Andreas Colding, og den, der hjalp ham til al denne Velstand, var — en Rotte. Han kunde hverken skrive eller regne, men gjorde dog en meget rigtig Calcul. Han havde ladet gjøre et Jernbuur og indespærrede deri en levende Rotte. Buret satte han paa sin Kramboddisk, og Bønderne gabede og gloede paa Rotten, og den ene Bonde sagde til den anden: Har Du seet Rotta? — har Du seet Rotta? — Og alle Bønderne stimlede ind at forundres over Rotta, og Andreas Colding fik saa godt som al Bondehandelen alene og blev en af de rigeste Mænd i Christiania; rigtignok fik han ogsaa Øgenavnet Rotteanders, men dette tog han sig kun lidet nær. Han døde gammel og mæt af Dage og efterlod sin Rigdom til sin eneste Datter. Da jeg saae hende, var hun gift med General Oppen, der boede i Gamlebyen. Hun var meget pyntet og lignede et gammeldags Modekobber eller en fransk Modedame sur le retour. Oppen havde taget Afsked og var drikfældig. Der kom en ung Franskmand til Byen, hans Navn var Jolivet; han købte en Gaard i Kirkegaden, og Rygtet vilde vide, at Fru Oppen gav ham Pengene dertil. Jolivet gav Selskaber, hvor der gik meget lystig til. Jeg hørte Fader fortælle Moder om et saadant Selskab, hvori han havde taget Deel. De bleve herlig bevertede, fik de udsøgteste Vine og spillede meget høit Spil. Da baade Verten og Gjæsterne vare blevne meget lystige, blev Jolivet opfordret til at sige dem, af hvem han havde faaet den kostbare Ring, han bar paa Fingeren. Han svarede: »Af Madame Op—pen.« Men nu vilde de vide, hvorfor han havde faaet Ringen. »Kan int' si',« sagde Jolivet. Dagen efter dette Selskab var holdt, havde Jolivet besøgt Fader paa Toldboden; Talen faldt paa Selskabet og det høie Spil den forrige Dag. »De drak min Viin, og de vandt min' Peng',« sagde Jolivet. Da General Oppen var død, solgte Fruen Eiendommen i Gamlebyen

til Stenersen, siden kjøbtes den af General Meyer; hun kjøbte en Gaard i Kirkebakken, hvor hun boede til sin Død. Jolivet giftede sig med hendes Huusjomfru og blev Fader til en Søn og to Døttre. Den ene af disse ernærede sig kummerlig ved at holde Skole her i Trondhjem. Hun havde intet bevaret af sin franske Herkomst uden Navnet.

Fru Oppen havde en Søn og en Datter. Sønnen var Lieutenant, blev afskediget, sat i Daarekisten, hvor han forblev i mange, mange Aar. Hans Vanvid viste sig i et unaturligt Had, han havde fattet til sin Moder, hvem han flere Gange havde gjort Forsøg paa at tage afdage ved Gift. Omsider havde General Wedel Medlidenhed med ham og forskaffede ham sin Frihed. Han yttrede aldrig andet Tegn paa Galskab, men nævnte man Moderens Navn for ham, da sagde han: Hun er min værste eller eneste Fiende. Han havde endnu 7000 Spd. tilbage af sin Formue, hvad han gjorde med dem, veed jeg ikke. — Søsteren, Frøken Oppen, der var gift med Biskop Schmidts Søn, døde i Danmark saavel som hendes Mand uden Livsarvinger eller Testamente, og saaledes retournerede de sidste Levninger af Rotteanders's Formue til Norge, før at deles mellem en Mængde langt ude Beslægtede af Biskop Schmidt og hans Hustrue, fød Lemmich.

Regimentsquartærmester Brochmann.

Denne Mand kan Du vel neppe mindes, kjere Broder, dog kom han ofte i vort Huus. Vor Fader elskede ham, Moder saavel som Grethe agtede og ærede ham, og selv vor Kokkepige Marthe sagde om ham: »Hvilken brav Mand, og spiser saa reent op af sin Tallerken!» — Moder fortalte, at jeg engang ved Bordet sagde til en af Gæsterne, der lod endeel af Maden ligge igjen paa Tallerkenen: »Spiis det op! mener Du, at nogen anden vil have dine Skjedgelevninger?» — Jeg havde megen Ærbødighed for Brochmann og kyssedè hans Haand, naar han kom til os; men da Moder opfordrede mig til at gjøre det samme ved

Casserer Leth, var jeg ulydig. Denne Mand havde jeg Ringeagt for; han stammede meget stærkt, kunde ikke udtale Bogstavet F, og syntes mig at være det modsatte af en Mand. Der var saa meget, han ikke kunde taale, og saa mange, han ikke kunde lide. Han spiste aldrig Smør eller Ost; dette kunde jeg nu ikke fortænke ham i, da jeg selv var og er endnu ingen Helt i det Capitel; men han kunde ikke engang taale at see disse Sager og flyttede fra et smukt og beqvemt Logis, fordi han havde mødt Vertinden paa Gangen med en Smørtallerken i Haanden. Han var Pedant i høieste Grad.

Brochmann eiede en stor Gaard i Pilestrædet, som dengang blev kaldet Rakkegaden, fordi den Eiendom, som nu kaldes Bakkehuset, havde i umindelige Tider tilhørt Rakkeren; forgjæves opfordrede Brochmanns Familie Folket til at kalde Gaden Pilestrædet, det klang dem for dansk; »Rakkegata« var ægte norsk. — Sønnen, Assessor Brochmann, var sin Fader meget ulig; han var vranten, suur og uselskabelig. Datteren havde i sit ottende Aar havt et apoplektisk Anfald, der havde standset Væxten i den ene Halvdeel af hendes Ansigt; hun saae stedse ud, som om hun heldede Hovedet til den ene Side. Jeg saae hende aldrig smile, men hun var dog mere selskabelig end Broderen. Hun blev gift med Bremer i Fredriksstad og døde tidlig. — Den gamle Fru Brochmann døde, og Brochmann giftede sig igjen med Frøken Storm, en aldrende Dame, som havde været nogle Aar i hans Huus. Denne elskværdige gamle Mand døde kort efter, og Sønnen, der fik en yndig Kone, var det modsatte af sin Fader. Efter ti Aars Ægteskab fik Fru Brochmann en Datter, der blev gift i det tyvende Aar med en Svenske, Uggla, og efter atter ti Aars Førløb døde Fru B. i Barselseng. Medens hun laae paa det Yderste, holdt Brochmann en svare Støi i Huset over to Kjødølser, der vare blevne borte i Kjøkkenet. Han gik til sin Kones Seng at beklage sig derover, men hun hørte ikke hans Pøseklage, — hun var allerede død.

Et si le sentiment ne vous frappe, sa verité vous touche.

Hver Gang jeg tager Pennen, kjere Broder, for at nedskrive mine Erindringer, synes mig at see vor Fæder staae for mig. Jeg hører ham sige: »Skriv om mig hvert Ord, Du har opbevaret i dit Hjerte. Har ikke Welhaven bragt Christopher min Seddel til Mægler Lie, og gemmer ikke han og hans Døttre den af Pietet²¹)? skriv Du kun!« og nu lægger han til med sit skalkagtige Smil: »Dine egne Barnestreger faae de paa Kjøbet, og glem ikke at skrive derunder: Fecit, sa'e Kari Næs.« (Dette var et af vor Faders Udtryk.)

Der gives en Art Væsener, som vistnok have været til i meget gamle Tider, men meget ofte have skiftet Navn. Nutildags kaldes de, saavidt jeg veed, Løver. I den Tid, jeg nu vil tale om, kaldtes en saadan i Paris Petitmaitre, i Stokholm Sprethök og i Christiania Bixe. Der gaves ogsaa Kaxer, men disses Aristocratie grundede sig fornemmelig paa Penge, og de stod i langt mindre Anseelse end Bixerne. Til at være en ret Bixe, hørte jeg vor Fader sige, maatte man spille Billard til Fuldkommenhed, forstaae alle Slags Kortspil, eie en smuk Ridehest, afrettet til at gjøre Caprioler udenfor visse Damers Vinduer; desuden maatte Bixen logere i et Karnap og være forlibt i Jomfru Bremer. Kun een Bixe havde sin Gang i vort Huus; han hed Peder Smith, og om ham mere siden. Men den fornemste Bixe var uden tvivl en Lieutenant F. Nogle Dage efter at Johannes var kommet til Lyset (jeg var dengang ni Aar og omtrent elleve Maaneder; i den Alder er en Maaned af større Vigtighed end længere hen et Aar — jeg erindrer, Du sagde engang, da Madame Hober's Skolepiger en Aften havde omringet Dig paa Gaden: »Harde jeg kun været et Fjerdingaar ældre!«), blev jeg buden til Controleur Behmann. Du erindrer vistnok denne comiske Person; hans Kone var Søster af Westye Egeberg senior, og han havde den Gaard i Kirkegaden, der senere tilhørte Conditor

Zuwan. Han havde mange Børn, og de ældste vare omtrent af min Alder; der var ingen Fremmede uden Lieutenant F.....; han spøgede længe med mig og spurgte mig, om jeg vilde være hans Kjereste. Dette Spørgsmaal var saa ofte bleven gjort til mig næsten af Enhver, der kom i Huset, endog de Gifte spurgte mig, om jeg vilde være deres anden Kone. Moder sagde, at da jeg var mindre, saa havde jeg svaret: nei, Du er for gammel, og naar da Personen havde indvendt, at han ikke var gammel, saa havde jeg følt ham paa Hagen og sagt: jo, Du er lidt gammel paa Hagen. I de sidste Aar svarede jeg ikke mere paa dette Spørgsmaal, men da F. spurgte mig herom, svarede jeg: Ja. Han tog nu de Tilstedeværende til Vidne paa, at vi vare forlovede; derpaa gik han ud og kom tilbage med en smuk Syæske, fyldt med Sukkertoi, som han forærede mig, og da vor Pige kom at følge mig hjem, sagde han og Behmann til Pigen, at hendes Jomfru var forlovet, og spurgte mig, om det ikke var saa, og jeg svarede jo. Dagen efter besaae jeg Æsken med Fornøielse, og Henrik roste den, fandt Smag i dens Indhold og sagde: »Det var da ret en snild Lieutenant, der gav Conradine den smukke Æske.« — Nogle Dage derefter blev jeg atter buden til Behmanns; da jeg kom derhen, sagde Madame Behmann til mig: »Det er Lieutenant F., som har buden Dem og mine Børn til sig.« Nu anede jeg intet godt og begyndte at blive bange; men da de andre Børn gik, maatte jeg vel gaae med. De førte mig til Professor Rawerts Huus, hvor F. havde anden Etage; han tog mod os i et meget smukt Karnapværelse, lod os derpaa gaae ind i en smukt meubleret Sal ved Siden, hvor der stod et Bord med Chocolate, Vanillecreme, Kager og Syltetoi; han forsøgte at more os med alskens Løier, men jeg kunde nu hverken tale eller smile. Derpaa tog han frem nogle Smaasager og viste os, hvoriblandt nogle Sølvmynter, hvoraf han vilde forære mig en, men nu blev jeg saa forskrækket, at jeg brød ud i et Skrig. Da jeg nægtede at

modtage noget af ham, spurgte han, om jeg da ikke længer vilde være hans Kjereste. Jeg raabte: nei, nei, nei! Han lod nu, som om han blev fortvivlet; han vilde dræbe sig, søgte efter et Værktøi, men fandt ikke andet end en Stump Voxlys, som han vilde stikke i Hjertet, men da det ikke vilde lykkes, kastede han den bort. »Det gaaer ikke,» sagde han, »saa vil jeg frie til Amalie;« men Amalie svarede: »Jeg vil ikke være Deres Nar.« Nu kom Behmann, F. gik ham imøde: »Tænk engang, hun vil ikke vide af mig at sige; i Fortvivlelsen har jeg stukket mig ihjel med en Stump Lys og friet til Amalie.« Behmann tog os nu alle hjem til sit. Den anden Morgen var jeg meget ilde tilmode. Raillerierne, der faldt af, brød jeg mig kun lidet om; jeg veed ikke, om dette havde sin Grund i Ydmyghed eller i Stolthed, og besynderligt nok, for Moder var jeg heller ikke bange, men hvad vilde Fader sige, og hvad vilde han tænke om mig? — Da han kom hjem til Middag, saae jeg ikke mere det venlige Ansigt. »Hvad er det for dumt Tøi, jeg hører om Dig? Behmann siger mig, at Du er F.s Kjereste, og da jeg spørger ham, hvad det Galmandssnak betyder, siger han, at Indbydelsen igaar var fra F., og at Du har været hos ham.« — Jeg kunde ikke svare; Fader saae vel, hvor lidende og hvor skamfuld jeg var, og han talte aldrig mere herom. Nogle Dage efter hørte jeg Fader sige til Moder: »Nu har jeg seet den Nar, Lieutenant F., han kom hen til mig og sagde: De har en charmante Datter; hvor gammel er hun? Jeg svarede: hun er sex Aar, og gik fra ham.« — Søndagen efter gjorde F. Visit hos os; jeg forsømte ellers aldrig at gaae ind i Storstuen, naar der kom Visiter, men da jeg hørte, hvem der var, blev jeg i Dagligstuen; heller ikke Moder gik ind. Da han var gaaet, kom Fader ind til os med et muntert Ansigt. »For at være Cavalier comme il faut,« sagde Fader, »maae man ikke lade sig genere; hans Conversation er ret livlig og behagelig; midt i en Mening afbrød han den for at vise paa mit Kalvekryds, hvor der var bleven liggende en liden

Brødkrumme fra Frokosten: Hvad er det, De har der? er det S....? — Man kan jo ikke blive vred paa en saadan Gjak.« — Der kom flere Visiter, og nu gik jeg ind. Der var en Visiteur Schlangenbusch, der vilde gaae, og Fader søgte at holde paa ham, men han sagde, at han maatte gaae, da han skulde til Tugthuset; Fader svarede: »Derhen kommer man altid tidsnok.« Schlangenbuschs Ansigt blev meget alvorligt og Faders endnu mere; han omfavnede S. og sagde: »Mon cher ami, tilgiv mig! jeg sagde en Dumhed, da jeg vilde anbringe et bon mot, jeg vilde ikke fornærme Dem, tilgiv!« — Det lod ikke til, at S. blev formildet herved. Da han var gaaet, sagde Fader: »Hvor kunde et saa uforsigtigt Ord slippe mig af Munden! til hver Anden havde det intet havt at betyde, mentil ham!« Jeg veed forøvrigt intet om denne Mand, uden at han var Adelsmand og styg af Ansigt. — Derefter kom Præsten Thulesius; denne Mand var meget gammel og meget plump og grov; efter den første Hilsen sagde han til Fader: Naa, hvor store ere nu Deres Indtægter per fas et nefas?

Da vor Fader var bleven syg og endnu ikke flyttet ned i Rødstuen, men laae paa en Seng i sit Contoir, hvor jeg ofte sad hos ham, kom en Dag Peder Smidt, Bixen Nr. 2, op til ham. Smidt satte sig ved Sengen, og de havde en livlig Samtale. Kammerherre Kaas var dengang i Christiania, og Smidt fortalte om et Bal Dagen før, og at han havde dandset med Fru Kaas, og hvorledes hun midt i Dandsen var bleven vaer, at Garneringen paa hendes Kjole var gaaet løs. Den raske Dame, uden at standse et Øieblik, rev Garneringen af, kastede den væk og fortsatte Dandsen. *Quel trait sublime!* — Siden gik han hen til mig og vilde kysse mig; da jeg gjorde Modstand, sagde han med en vigtig Mine: »Mig refuserer man ikke.« Fader befalede mig at være rolig. Ved vor Faders Begravelse vare Smidt og en Simonsen Marschaller, og nogle Dage efter gjorde Moder Selskab for disse unge Herrer. — Omtrent fire Aar derefter var

Smidt med Collets, Ankers og flere Familier paa en Jagt-tour i Enebak. Bielefeldts Gevær gik af uforvarende, og Kuglen gik Smidt lige gennem Hjertet; han var død i samme Øieblik. Jeg var nylig bleven gift og var med min Mand hos Fru Bielefeldt om Aftenen, hvor vi ventede Bielefeldts Tilbagekomst; han kom meget ilde tilmode over den sørgelige Tildragelse. En fransk Demoiselle Cathier, der var Gouvernante hos hans Døttre, fortalte mig siden, at Bielefeldt, der havde dræbt et Menneske, aldrig havde Roe hverken Dag eller Nat, at Peder Smidts Aand viste sig for ham om Natten, og at hun ofte hørte ham staae op og gaae gennem den store Sal for at undflye Aanden. Jeg tvivlede ikke paa Sandheden af, hvad hun havde hørt, men tænkte ved mig selv, at det nok var en anden Aand end Peder Smidts, der bragte ham til at gaae igjennem Salen om Natten.

Jeg har en dunkel Erindring om en af vor Faders Fødselsdage; jeg kan ikke have været mere end syv Aar, Henrik fem, Du tre og Peter eet Aar. Vi gik til ham om Morgenens med et Brev, hvori der laae en fin gul Silkesnor. Brevet var paa Vers, skrevne og forfattede af Moder; jeg erindrer desværre intet deraf uden de Ord, »at dine Børn Dig binde.« Nogle Dage efter at han var begravet, gik Johannes, der endnu manglede fire Maaneder i to Aar, og saae under Borde og Bænke, løftede Gardinet op og kigede under Sengen; naar vi spurgte ham, hvad han søgte efter, svarede han: jeg leder efter Papa. Men Peter trak mig afsides og sagde: Veed Du hvad Christopher siger? De have gravet et stort Hul i Jorden, og der have de lagt ham, vi faae ham aldrig mere at see.

Siden Du erindrer saa noie, hvorledes det gik til, da Stabschirurgus Schmidt inoculerede os Smaakopperne, erindrer Du da ogsaa, at Treschow var tilstede under hele Operationen, der begyndte med mig og endte med Johannes? Han skrabede med Lancetten paa det tykke af Armen, til Huden var tynd, derpaa befugtede han Stedet med en liden Svamp, hvori der var Koppematerie, og

derpaa lagde han et Heftplaster over Stedet. Da det var forbi, sagde Treschow: Nu veed jeg, hvad jeg vilde vide. At Conradine ikke klagede, kunde være af Ambition, maaskee kunde dette ogsaa være Tilfældet med de ældre Drengene, men da selv Johannes ikke græd, saa veed jeg, hvad jeg rigtignok formodede, at det var af Grimace, at mine Børn have skreget, som om der blev tilføiet dem de største Smerter. — Schmidt fortalte en sørgelig Tildragelse, som skulde være foregaaet i de Dage, dog var det nok ikke i Christiania. En Kone, som havde en eneste Søn, fik isinde at inoculere Barnet, medens hendes Mand var fraværende paa en Reise; hun forskaffede sig Koppematerie og bildte sig ind, at det sikkest Middel var at give Barnet Materien ind. Barnet svælgede den og døde i Convulsioner. Da Manden kom hjem og fik dette at vide, vilde han dræbe sig og stikke Hovedet ind i Kakkelovnen.

Endnu et Ord af vor Fader falder mig ind, formodentlig vil det blive det sidste. Han og Moder tog mig med til Grændsehaven, hvor vi saa Geert Westphaler (der var endnu et Stykke, men det har jeg glemt). Lasse (paa Grini) var Henrik, den smukke Jomfru Bremer var Pernille, hendes ældre Søster var Leonora; men de lysende Stjerner vare Madame Peter Collet som Gunnild og Kammerjunker Petersen som Geert. Da vi kom hjem, blev der meget talt og med Berømmelse om Mester Geert. Moder sagde: »Det var dog altfor vældige Ørefigen, han fik.« Fader svarede: »Det er en saa sød Kone, jeg troer, han tog dem med Fornøielse.« — Petersen²²) var en Datterdattersøn af Anna Ramus, og han var en meget elskværdig Mand; han var gift med en Datter af Geheimeraad Scheel, hvis yngre Søster var gift med Prinds Emil af Augustenborg. Jeg læste et Brev fra denne Prinds til Mademoiselle Urbin, hvori han meldte hende sit Giftermaal (Urbin havde været Gouvernante hos Scheel). Brevet var halv tydsk, halv fransk: »Je l'aime avec Schwärmerei. In den Armen meiner liebenswürdigen Gattin schreibe ich

diess.« Paa Randen stod skrevet af hendes Haand: »Saa længe det varer.«

Skulde det interessere Nogen at vide mere om Lieutenant F., saa siges: han blev forlovet med Frøken B... paa Ringeriget; hun døde sexten Aar gammel. Kort Tid derefter kom Fru B... ned med et Pigebarn, der blev opkaldt efter den afdøde Søster. F. var Enkemand, da denne Pige blev confirmeret, og giftede sig nu med hende. Han havde en Søn, der blev Officeer og er gift med General Nilsons Datter, Petra. Jeg erindrer ikke at have seet ham siden mit Besøg i Rawerts Gaard. — Peder Smidt blev meget savnet af Christianias beaumonde, og jeg hørte i et Selskab hos Bielefeldt Lieutenant Stockfleth sige, idet han ved Billarden lagde Queuen fra sig: »Det er ingen Fornøielse mere at spille Billard, siden man har skilt os af med vor bedste Billardspiller.« Jeg hørte de andre Gjester yttre, at dette var en uforsigtig Tale i Bielefeldts Huus.

Dit Brev, kjere Christopher, har skjænket mig megen Glæde, og jeg takker Dig hjertelig saavel for din Polemik som for alt det øvrige. Du maa dog ikke troe, at jeg trakter i ringeste Maade efter at være Sproggransker eller Sprogforbedrer (Sprogfordærver). Hvad jeg har sagt om Bogstavet K, var mit Spøg og skulde betyde en Qvikhed. Min Uvillie mod dette Bogstav kommer af, at jeg aldrig har gaaet i nogen Skole og heller ikke blev holdt hjemme til at skrive. Da nu Ehlert ofte paa lagde mig at skrive Oversættelser af en dansk Bog paa Fransk, og Fader opgav mig at nedskrive Beretning om et eller andet, der foregik, ogsaa paa Fransk, saa var dette den eneste Øvelse, jeg havde i Skrivning. Da Jomfru Bonsach engang spurgte mig, om jeg kunde skrive, saa svarede jeg: ja Fransk, hvorover hun loe, men det var sandt. Da jeg nogle Aar senere gjorde Forsøg med at skrive i vort Sprog, faldt Initialbogstaverne mig meget vanskelige, da jeg saa sjelden havde behøvet at gjøre Brug af dem, og K — ja det er ikke værd at tale om.

Jeg forsøgte at benytte Negativet ei istedet for det besværlige ikke, — men det vilde ikke flaske sig. Siden disse Erindringer ganske mod min Forventning have vundet Bifald, angrer jeg paa ikke selv at have taget Copie deraf. Nu er jeg ikke sikker paa, om jeg undgaaer Gjen-tagelser af det tilforn sagte.

Jerome Napoleon.

Det var i 1808, Jerome var Konge af Westphalen; han havde ladet sig skille fra sin amerikanske Hustrue, Elisabeth Patterson, var gift med den Prindsesse, Napoleon havde udsøgt til ham, og havde sin Residents i Cassel. Min Mand og jeg opholdt os dengang i Rodenberg i Graf-schaft Schaumburg. Den lille Bye Rodenberg er beliggende saa nær ved Badestedet Nenndorf, som Gamlebyen er ved Christiania. Det var om Sommeren i Badetiden, og vi gik næsten hver Dag til Nenndorf, hvor der især for mine to unge Svigerinder, Henriette og Philippine Dunker, var megen Moerskab at hente, især i den store Sal, hvor der hver Aften blev dandset. Imellem gik vi vel ogsaa ind i Spilleværelset, hvor en Chevalier Londaix lagde Bank, og hvor det idelig lød: valet a gagné, dame a perdu o. s. v. Det var for mig et frappant Syn at betragte de store Gulddynger, der laae opstablede ved Banqueurens Side, og hans Medhjelpere med de smaae Skraber paa lange Stokke, hvormed de ved hvert Udraab skrabede Guldet til sig. Der blev ikke spillet uden om Guld, og mindste Indsats var en Pistole. Denne Badetid gik det roligt af, men Aaret før havde en ung Mand skudt sig for Panden i Salen. Londaix betalte tusinde Rigsdaler for den Tilladelse at lægge Bank. Blandt Badegjesterne dette Aar var Løvenskiold (senere vor Statholder) med sin Gemalinde og to smaae Sønner. Fru Løvenskiold var en Søsterdatter af Grev Gebhard Moltke, som dengang var Stiftamtmand i Christiania. Jeg havde nogle Gange seet Fru Løvenskiold hos Moltke, og hun forekom mig at være en sand, udmærket Skjønhed; hun var meget høi og rank

af Skabning, og da hun engang stod mellem en Flok unge Damer, hvidskede Fru Müller (den engelske) mig i Øret: Calypso! Ved Badet betragtede jeg Fru Løvenskiold med Beundring, og, stolt af en saadan Landsmandinde, gjorde jeg nogle tydske Damer af mit Bekjendtskab opmærksomme paa hende. Veed Du, hvad en af dem svarede mig? »Ja, das ist so recht ein schlottriges Schätzchen.«

En Aften, som vi kom til Nenndorf, fandt vi Alt i stor Bevægelse. Kongen, Jerome, var kommen for at tilbringe Badetiden der. Han havde med sig et stort Følge, otte dames d'honneur (Dronningen var ved et andet Bad), mange Hofcavalerer, tolv Kokkedrenge, Gardes du corps o. s. v. Grev Fürstenstein, den berømte Historiker Johannes Müller og en hollandsk Gesandt vare i hans Følge. Udenfor Palaiet, paa hver sin Side af Indgangen, stode to Skildvagter til Hest. Den menneskelige Skildvagt var i hvid Uniform med lyseblaae Rabatter, Hestene vare sorte; Hest og Mand aldeles ubevægelige, man skulde svoeret paa, de vare Statuer. Da vi gik op ad den store Allee, kom en af de franske Kokkedrenge os syngende og hoppende imøde; han kom fra Landsbyen, hvor han havde hentet nykjernet Smør, det kunde vel være et Bismerpund, og han bar det i et Trug paa sit Hoved. Idet han hoppede og dandsede, tabte Truget Ligevægten, Smørret laae i Alleen og Truget derovenpaa. Drengen tog Truget op igjen, og Smørret tog han med begge Hænder og kastede eller øste det ind mellem Træerne, derpaa rendte han syngende ned i Landsbyen efter en ny Leverance. — Der var Musik i Palaiet, og da vi gik der forbi, saae vi, at der blev dandset; Cavalererne vare næsten alle i brillante Uniformer; den mindste af dem var meget simpelt klædt, og denne maatte være Kongen, thi vi saae, at han, da han havde endt Touren, kyssede sin Dame. — Dagen efter gik jeg igjennem Landsbyen; en Kone, der mødte mig, sagde: »Da kemmt de Kenig.« Jeg saae mig om og saae Jerome komme gaaende. Foran ham sprang en stor hvid Vindspiller, ved hans Arm gik Grevinde Scheele og der-

efter et Følge af Hofcavalerer. En Bonde, der slog Græs i Nærheden, lagde sin Lee for hans Fødder, som for at spærre ham Veien, Kongen lagde nogle Guldstykker paa den. Han havde den hvide Uniform paa og saae bedre ud end Dagen før. Grevinden var stor og feed, hendes Ansigtsfarve var Roser og Lilier, men det var neppe naturlige Blomster, hendes Kjole var af lyseblaat Atlas. Kongen var dengang fire og tyve Aar. En anden Dag saae jeg i Alleen to Dreng, der sloges og droge hverandre i Haarene; Kongen kom i Alleen, og den ene Dreng standsede og sagde: »de Kenig kemmt;« men Modstanderen brød sig ikke derom og vedblev sit Typto. Drengen stirrede paa Kongen og gjængjeldte ikke Slagene. Kongen gik hen til denne Dreng og gav ham to Pistoler. Drengen, der aldrig før havde seet en Guldmynt, rendte hjem til sin Moder og fortalte hende, at Kongen havde givet ham »zwe Fennige.« — Der blev talt meget om hans overdrevne Luxus, han badede sig, sagde man, i Rødviin, og intet Menneske i Nenndorf vilde mere drikke Rødviin; der brændtes Voxlys i Staldene, og hver Dag blev leveret en stor Mængde Levnetsmidler til det kongelige Kjøkken; hvad der ikke samme Dag blev fortæret, blev kastet ud gjennem Vinduerne i Kjøkkenerne, saa at Passagen derforbi var meget ubehagelig for mere end een Sands. Ogsaa Breve og andre Papirer bleve kastede ud af Vinduerne, og jeg saae oftere for mine Fødder aabne Breve med Adresse »Au Roi, à Madame la Blanchepful, dame d'honneur, à Madame la Comtesse de Scheele« o. s. v. En Formiddag var jeg med mine Svigerinder i Besøg hos Pastor Häusinger, Præsten i Nenndorf; denne Mand havde megen Agtelse for de Franske. »Hver Soldat,« sagde han, »er en Helt, og Æresfølelsen er hos Officerer og Menige lige stor. Bliver den franske Soldat indquarteret hos en fattig Familie, da søger han at tjene den paa alle Maader og deler sin Indtægt med den; ogsaa behandler Officeren Soldaten som sin Ligemand, og corporlig Straf er aldeles afskaffet.« Grev Fürstenstein kom

ind til Præsten for at forkynde ham, at Kongen havde antaget hans to Sønner til sine Gardes du corps. Han gjorde ham opmærksom paa, hvor fordeelagtig denne Ansættelse var, og sagde, hvorledes der tilligemed de unge Häusinger var antaget ligeledes to unge Prindsere, den ene var en Prinds af Philipsthal, den andens Navn har jeg glemt. »Tjenesten er vel noget besværlig, gardes du corps maae stedse tilhest escortere Kongens Vogn og ride ligesaa hurtigt, som han kjører, men de føre forresten et meget behageligt Liv, der bliver sørget for alle deres Fornødenheder, der holdes Lærere til dem i Fægtning, Ridning, Musik, Dands, Sprog, og de tilstaaes hver daglig en Specie pour les ménus plaisirs.« Greven sagde videre, at da det næste Dag var femtende August, Keiserens Fødselsdag, vilde Kongen udstyre tre Brudepar af Landsbyen; de skulde faae Huusgeraad, Klæder, Brudepynt, Ringe, og hvert Par hundrede Pistoler. De skulde indfinde sig med Præsten i Kirken næste Morgen Klokken syv, hvor Kongen vilde være tilstede ved Vielsen. Præsten spurgte sine Sønner, om der vel var tre Brudepar i Landsbyen; de vidste ikke af mere end eet, men tilbøde sig at være Brautwerber. Greven meente, det vilde ikke være vanskeligt at bringe istand: tous les jeunes gens aiment à se marier, meente han. Men det var ikke saa let endda. Ud paa Eftermiddagen hørte jeg Häusingers Tjenestepige sige: »Die jungen Herren haben sich beinahe die Beine abgelaufen, sind im ganzen Dorfe herumgewesen, haben doch nichts ausgerichtet.« Mod Aften kom en af Sønnerne hjem; det forlovede Par havde jublet af Glæde, men de andre unge Karle i Landsbyen vilde nok gjerne have de hundrede Louisdorer og det øvrige, de vilde vel ogsaa giftes, men de kunde ikke bestemme, hvilken Pige det skulde være, som de vilde ægte. Forgjeves nævnte Häusinger dem de smukkeste, han vidste; de fandt altid noget at udsætte paa dem. Endelig traf han en Karl, der sagde, at han vilde gifte sig, dersom han kunde faae Carline Wachsening; Häusinger gik med ham til Carline,

og hun samtykkede. »Jeg har nu gjort mit«, sagde Häusinger, »nu faaer min Broder skaffe det tredie Brudepar.« Lidt efter kom Broderen. Med megen Møie var det lykkedes ham at overtale en Bondekarl og en Pige at indgaae med hverandre i Ægteskab. Han var meget træt, satte sig ned og bad om noget at spise; idetsamme blev banket paa Døren, en ung Bonde stak Hovedet ind: »Heren Se mal, Hr. Häusinger, ik mak dok dat Maike nit lien.« — Häusinger stod op, førte Bonden, just ikke paa nogen venlig Maade, ud i Gangen. Hvad han der sagde, forstod jeg ikke, men man kunde, som Tapper siger i »Gulddaasen«, saa Skam nok høre, at han var vred. Enden paa Samtalen var, at Bonden bad om Forladelse og lovede at indfinde sig i Kirken til bestemt Tid med sin Brud. — Den femtende August var da en stor Folkefest i Nenndorf; alle Rodenbergere vare indbudne, og en stor Mængde Folk fra Hannover strømmede til. Om Morgenén bleve de tre Brudepar viede i Kirken, Kongen og Hoffolkene bivaanede Ceremonien. Brudfolkene bare deres Nationaldragt og tog sig godt ud deri; om Middagen bleve de med deres Slægtninge, i alt fir-sindstyve Personer, bespiste i Schaumburgs Hotel, hvor der blev opført Taffelmusik for dem. Der var Liniedandsere, alskens Gjøglerere, der viste deres Kunster gratis, flere Musikkorps, måt de cocagne, behængt med mange smukke Sager, i Toppen et kostbart Gulduhr. Stangen var besmurt med Sæbe, og naar Drengene kom et Stykke op, gled de ned igjen til Latter for Tilskuerne. En Dreng — der Bisterfeldjunge — fandt paa Raad; han fyldte sine Lonmer med Aske og kastede denne paa Stangen, ligesom han klattrede op; han naaede virkelig Toppen, og i det samme hans Haand greb Gulduhret, skraldede Trompeter og Pauker, og saasnart han var gledet ned, toge to af de franske Herrer ham imellem sig og førte ham, saa tilsølet han var, til Kongen, som foruden Uhret gav ham endnu en Haandfuld Pistoler. Om Aftenen kom Brude-

folkene i Dandsesalen; jeg saae ikke, om de dandsede, der var umaadelig fuldt, Kongen var der, Trængslen var meget stor, og det saae ud, som om han var bange; han blev der ikke længe. Festen endte med et stort Fyrværkerie. — Blandt Badegjesterne vare flere rige Jøder; en Familie Frenckel, hvoraf en smuk Datter (Rodenbergerne kaldte hende spotviis Baronesse Frenckel) gjorde megen Opsigt i Dandsesalen. En Student, Philip Cock, der boede i samme Huus som vi, havde gjort nogle Forsøg paa at faae en Dands med hende, hvilket omsider en Aften lykkedes ham. Da han var glad herover, gjorde hans Cammerader ham opmærksom paa, at hun den Aften ikke havde gjort Toilette, men var i Deshabillé, og nu forvandlede sig hans Glæde til Harme. Der opholdt sig en stor Mængde Jøder i Rodenberg og i Nenndorf. Da der skulde aflægges Ed til den nye Regjering, trængte Jøderne sig frem til Raadhuusdøren, de vilde være de første til at aflægge Eden. Da Borgemesteren, Deichmann, viste dem tilbage, sagde de til ham: Keiseren har erklæret, at vi ere lige saa gode som I. — Lad saa være, svarede Deichmann, men da han ikke har sagt, at I ere bedre end vi, saa vedblive vi dog at være de første.

Kongen havde antaget en Lærer i Tydsk, .. men ved den anden Lection sprang han op af Stolen og erklærede, at det var ham umuligt at lære dette Sprog. Da han engang kjørte igjennem Landsbyen, og en Bondepige saae Kongens Vogn komme, skyndte hun sig at binde en Bouquet, men da hun syntes, at det ikke var sømmeligt at række ham Bouquetten med bare Haanden, lagde hun den paa en Tallerken, som hun tog i Hast i Kjøkkenet; Kongen tog Tallerken og Bouket. Tallerkener af Fayance havde alle Inscription, og Pigen havde hændelsesviis taget en, hvorpaa der stod: »Du bist gut, ich liebe dich!« Kongen erkjendte sig om, hvad disse tydske Ord betydte, og da han hørte det, viste han sig meget venlig mod Pigen.

Nær ved Rodenberg ligger Herregodset Aplern; det eiedes dengang af en Fru v. Münchhausen, en gammel, inøget elskværdig Kone, hos hvem vi imellem tilbragte Aftenen. Hun var ofte til Taffels hos Kongen, Jerome, og fortalte os adskilligt om ham og Hofdamerne, dog maae det ikke have været noget videre mærkværdigt, da jeg ikke kan samle det. Fru v. M. havde to Sønner; hun var selv liden og spæd, men Sønnerne vare store og stærke. Begge vare gifte, men havde ingen Børn, hvorover der var stor Sorg, da de vare de sidste af deres Navn. Den ældste havde for flere Aar siden af denne Aarsag ladet sig skille fra sin Gemalinde og giftet sig med en anden, men heller ikke denne havde Børn. Den fraskilte Kone havde giftet sig med en Garderofficer i Cassel og tilskrev Münchhausen hvert Aar et Brev, hvori hun meldte ham, at hun var lykkelig nedkommet snart med en Søn, snart med en Datter.

Saalænge Du, kjere gode Broder, ikke bliver træt og ked af at følge mig gjennem Livsvandringen paa Papiret, saa bliver jeg neppe træt derved, hvorvel jeg nu i nogle Uger ikke har formaaet at sætte Pen til Papir. — Hvad Vinterkulde og egen Uagtsomhed aldrig har udrettet, det gjorde disse enkelte Sommerdages strenge Hede, den kastede mig Gigtsmerter paa — ja, ikke paa Halsen, men paa den høire Skulder, og da jeg ingen Stoiker er, saa har jeg i de sidste tre Uger uafadelig erkjendt den Sandhed, at Smerten er et Onde, ja, i mangt et Øieblik været tilbøielig til at erkjende den for det høieste Onde. Dog nok herom.

Nylig læste jeg i Aviserne om en Fru Bay, fød Stilau, hvis Død i en høi Alder blev bekjendtgjort af hendes Børn og Børnebørn; denne Frøken Stilau og hendes Broder, Capitain Stilau, vare blandt de Personer, der i vor Faders Huus ofte vare kjere og velkomne Gjester. Du havde jo bemærket, at vor Fader var en Beundrer af qvindelig Skjønhed — jeg vilde lægge til, af alt Skjønt — men det er vist, at han med tilsyneladende lige stor Fornøielse converserede Faster Green og den gamle Fru

Münch, som den smukke Frøken Stilau og de øvrige unge Damer. Naar der var Selskab, blev imellem spillet Gnav eller Lotterie, hvorved vi Børn fik Tilladelse at spille med. Vi havde et smukt Lottospil, hvoraf hver Spilende fik en Seddel, hvorpaa stod foruden Talnummerne en Devise og et Quatrain, hvoraf nogle vare ret vittige; underligt nok, erindrer jeg kun eet af dem, og dette gider jeg ikke anføre, da det er flaut. Naar vi spillede Lotto, vilde Frøken Stilau, at jeg skulde sidde hos hende; jeg maatte læse Versene paa hendes Seddel for hende og sige hende, naar eet af hendes Nummere kom ud. Moder sagde engang: Det er dog fast utroligt, at Frøken Stilau hverken kan skrive eller læse Skrift. Fader svarede: Jeg har kjendt flere Fædre, der ikke vilde lade deres Døttre lære at skrive, fordi de ellers kunde benytte denne Kunst til at skrive Kjerlighedsbreve. Om Broderen erindrer jeg intet andet, end at han var en høi Mand i en smuk Uniform. — Fru Münch havde en Tid en Selskabsjomfru, Mariane Widing, en Søster af Oberstlieutenant Widing; hun var en smuk, munter og beleven Pige. De kom til os hver Søndag, og Fader spillede L'hombre med Fruen og Mariane. Fru Münch maatte hver Aften spille Kort, og naar hun intet andet Parti kunde faae, saa maatte Tjenestepigen Bodil ind at spille Perial med hende og Jomfruen. Mariane blev snart ked baade af L'hombre og Perial og tog bort, uagtet Fruen vilde indsat hende til sin Arving, hvis hun vilde blive hos hende. Jomfru Bonsach kom nu i hendes Sted; hun var toogtredivte Aar, og hun holdt ud hos Fruen i otte Aar; da døde denne og efterlod Marthe Bonsach sin hele Formue paa fire hundrede Rigsdaler nær, som vare testamenterede til Bodil. Jomfruen, der nu var fyrretyve Aar, giftede sig med Overlærer Amberg, der var fire og fyrretyve²³). Ægteparret gjorde en Tour til Kjøbenhavn, morede sig overordentlig, saae mange Skuespil; Amberg elskede meget det dramatiske og havde med meget Bifald spillet Magdeloneroller i det Borupske Selskab. Jomfru Bonsach var ofte plaget af Gigt i Hovedet; da Madame

Amberg kom hjem fra Kjøbenhavn, spurgte Moder hende, hvorledes det havde gaaet hende hermed paa Touren. Hun svarede: Saalænge jeg var i Kjøbenhavn, vidste jeg ikke af, at jeg havde Hoved. — Bodil, en aldrende Pige, giftede sig med en blotung Hattemagersvend, de firehundrede Rigsdaler vare snart fortærede, og hun maatte tage ud igjen at tjene paa sine gamle Dage. Mariane Widing blev gift med Toldbetjent Holte i Drammen, hun havde en Datter, der blev gift med Toldbetjent Jens Blom.

.

I den Tid, vor Fader levede, var Cathedralskolen i Christiania meget riig. Gaarden Sindsen var udlagt til Enkesæde for Rectors Enke, og en stor Mængde beneficeret Gods, der vel i ældre Tider maae have tilhørt Klostrene, var nu Latinskolens. Disciplene betalte ingen Skoleløn, men fik Stipendier, og de, der ingen Forældre havde, eller hvis Forældre ikke boede i Christiania, fik endog fyrretyve Rigsdaler i Kostpenge. Der var altsaa mange fattige Folk, der havde Sønner paa Latinskolen. Vore Forældre havde stedse et Par Skoledisciple, der havde Spisedage hos os et Par Gange om Ugen. Du erindrer maaskee Ole Hygen, eller Oge Hygen, som han kaldte sig selv, da han ikke kunde sige l. (Dette var formodentlig den eneste Lighed, han havde med Ewald.) Han kunde heller ikke sige s og ikke r. Da han engang saae gennem Kjøkkenvinduet, at der stod Ryper paa Spid, raabte han til den anden Discipel, der ligeledes skulde spise hos os: Fem Gype paa Pete! Den anden Skolediscipel hed Niels Schytte, var fra Frederikshald og havde alt frit hos os, ogsaa Logis. Til vor Broder Peters Pleie var antaget en Barnepige, der hed Lisbeth Sesterfleth, hun var Datter af en Lieutenant, der uagtet sin knappe Gage havde giftet sig med en Pige, der bragte ham hvert Aar en Arving og efter faa Aars Forløb døde fra dem. Faderen satte Børnene i Kost paa Landet, og den stakkels Lisbeth kom til en slettænkende

Kone, som, da hun syntes, at Barnet spiste for meget, kogte Grød med Lud og gav hende at spise. Barnet fik Convulsioner og var Døden nær. Hun blev taget fra den onde Kone, kom i bedre Hænder og blev helbredet, dog havde hendes Nervesystem lidt meget, som vi snart skal see. En Vintermorgen, det var endnu ganske mørkt, vaagnede vore Forældre af hvinende Skrig; det lød som fra to eller flere Personer og var ledsaget af Støi og Tummel. Lyden kom fra Kjøkkenet, hvorfra der gik en Dør til Sengkammeret. De stode begge op i Hast og aabnede Døren til Kjøkkenet. Skriget og Tummelen blev ved, men det var saa mørkt, at de ikke kunde see, hvem der skreg og tumlede sig. Da de fik tændt Lys, saae de Lisbeth og Schytte væltende sig paa Gulvet; med den venstre Arm holdt hun ham convulsivisk fast, saa han med al Stræben ikke kunde komme løs, og med den høire Haands Negle havde hun forkradset hans Ansigt, saa Blodet flød i Strimer. Det lykkedes Fader at skille dem ad, men hun var ganske fra sig selv, havde Anfald af Epilepsie, og Fraaden stod hende for Munden. Schytte fortalte nu, at han var gaaet ganske sagte ned ad Trappen og havde lagt sig under Kjøkkenbænken, og da Lisbeth var gaaet til den for at slaae Ild, havde han slaaet Armene om hende; hun havde skreget, holdt ham saa fast og kradsat ham saaledes, at ogsaa han havde maattet skrike, da det havde været ham umuligt at slippe fra hende. Lisbeth laae tilsengs i et Par Dage, og nu var hun igjen i de gamle Folder, kun naar hun saae Schytte, begyndte hun at skjelve og bæve. Efter ham kom Schumann, der snart blev demitteret og gik til Universitetet i Kjøbenhavn. Han anbefalede i sit Sted Wettergreen, Søn af en Sadelmager i Skien. Da han første Gang kom til os, spurgte Fader ham om hans Navn. Wettergreen, svarede han. Det er noget vanskeligt at erindre, sagde Fader, men om jeg tager fejl og kalder Dig Donnerwetter, da maae Du ikke blive vred derover.

Wettergreen blev Præst til Edsberg, og jeg har ofte og til forskjellige Tider seet og talt med ham.

Endnu logerede hos vore Forældre to Skoledisciple, Stabell og Schnitler. Stabells Fader var Præst til Onsøe. Sønnen var atten Aar, flittig og ordentlig. Han blev siden Capellan hos Faderen og gift med en Frøken Piro; hans Datter er gift med Præst Julius Aars. Schnitler var ogsaa atten Aar og ligeledes en Præstesøn fra Landet. Bønderne fra hans Sogn kaldte ham Lorentz Præstgaren, og en af dem kom at spørge Moder, om det ikke er her, Lorentz Præstgaren »tener«? han kunde ikke forstaae, at nogen kunde sende sine Børn til Byen uden for at tjene der; en anden Bonde havde dog fundet ud, at Lorentz var i Byen i Præstlære. Lorentz Præstgaren var stor og velskabt, men doven og ulærvillig; det var ham, som Monrad kaldte en lang Rækel og en doven Esel. — En Aften i Mørkningen mødte vor Fader ude i Gaarden en fremmed Mand, der spurgte: Er det Jer, der heder Schnitler? Fader svarede ja. — Jeg skal sige Jer fra den unge Hammersteen, at I maae komme til Halvorsen imorgen tidlig Klokken otte, der skal I møde ham, og den Sag, I veed nok, skal da blive afgjort. Fader havde hørt denne Halvorsen omtale som en Aagerkarl og en stor Bedrager. Han indfandt sig til den bestemte Tid og kom efter, at Halvorsen havde laant de unge Mennesker Penge, ikke blot mod Aagerrenter, men de havde maattet give ham Beviis for en dobbelt saa stor Sum som den, de havde modtaget. Fader jagede Skræk i Halvorsen, klarede Sagen og reddede for denne Gang de to unge Mennesker af Aagerkarlens Kløer. Hammersteen var Søn af en Sadelmager, og han blev siden Vognfabrikant i Christiania. — I Aaret 1788, da vor Konge som Allieret med Rusland sendte otte hundrede Mand Hjelpetropper ind i Sverige, tog Schnitler Afsked fra Skolen og blev Maanedslieutenant. Da han fik sin Uniform, var han meget lykkelig; han gik fra det ene Spiel til det andet og kunde ikke see sig mæt paa sin egen

Deilighed. Justitsraad Brochmann i Agersgaden førte et af de første Huse i Byen, hans Døttre vare de meest anseete blandt Byens unge Damer. Schnitler var noget i Familie med dem og blev imellem buden i Selskab til Brochmanns. Han var buden derhen, havde ladet sit Haar kruse af en Friseur, iført sig Uniformen, speilet sig, og nu spurgte han mig: Hvad heder det paa Fransk: taler Hun Fransk? — Jeg svarede: *parle-t-elle français?* Han saae ud, som om han ikke troede mig, og jeg sagde: Man kan ogsaa sige: *est-ce qu'elle parle français?* — Idetsammé kom Moder ind, og han forelagde hende Spørgsmaalet. Hun, der forstod, hvad han vilde benytte dette til, svarede: *Parlez-vous français?* Han tilkastede mig et foragteligt Blik, idet han gik. — Hans militaire Løbebane var snart tilende, og nu blev han gift med Madame Thoresen, en aldrende riig Enke, og han fik Charakter af Krigsraad.

Aamodterne.

I Aaret 1700, eller saa omtrent, var der en Præst i Aamodt Sogn, som hed Hornemann; denne Mand havde fire Sønner, og da der i den Tid var almindelig Værnepligt i Landet, saa sendte han sine Sønner ind til Christiania for at lade dem indskrive som Soldater. De tre ældste, som vare store og velskabte, bleve indskrevne; men den yngste, som var liden af Væxt og noget halt, blev erklæret for udelig til Krigstjeneste og vendte tilbage til Faderen. Han blev sendt til Kjøbenhavn, hvor Faderen satte ham i Lære hos en Parykmager; han blev siden selv Mester i sin Profession og giftede sig i Kjøbenhavn. Han havde en Søn, Justitsraad Hornemann, der var Assessor i Høiesteret og en Mand af megen Anseelse.

De tre Brødre bleve indskrevne som Præstesønner fra Aamodt, og man kaldte dem Aamodterne saalænge, at de beholdt dette Navn. Den ældste døde, formodentlig ugift, og om ham veed jeg intet; den mellemste veed jeg intet

andet om, end at han havde en Sønnedatter, en Jomfru Aamodt, der var gift med en af Peder Ankers Forvaltere, Grorud, og efter hans Død med Grauer, Eieren af Kjørboe.

Den tredie Aamodt, som var Officeer, havde tre Sønner, hvoraf de to vare Officerer og den tredie Toldcontroleur i Christiania. Lieutenant Aamodt giftede sig paa Frederikshald med Charlotte Amalie Holtzen, hvis Historie jeg har fortalt; han havde en eneste Datter, der døde ugift. Den anden Broder, Major Aamodt, var ogsaa gift paa Frederikshald; han havde to Døttre, hvoraf den ene blev gift med Capitain Leth, den anden med Capitain Hals, ingen af dem havde Børn. Den tredie Broder, Controleur Aamodt, var gift med Anne Karine Rode, en Søster af den Rode, hvis Datter, Alette Sophie, man har lært at kjende af disse Blade. Om denne Madame Aamodt blev der meget talt i Christiania. Naar jeg lægger alle de besynderlige Rygter sammen, der gik om hende, kan jeg ikke komme til andet Resultat, end at hun maae have været en ualmindelig forstandig Kone med sjeldne Kundskaber, der dog er svag nok til at ærgre sig over at blive miskjendt af Mængden. Den almindelige Mand var overtydet om, at hun var en Troldqvinde. Hun holdt kun een Koe, men hun solgte Fløde i Potteviis, og der sagdes, at hun forvandlede al Melken til Fløde. I en Familie bleve alle syge om Natten, efter at de til Aften havde spiiist Jordbær med Fløde. Fløden var kjøbt hos Madame Aamodt, og der blev klaget for Politiet. Madame Aamodts Pige blev stævnet, og hendes Udsagn ved Forhøret var, at saasnart hun havde malket Koen, maatte hun bringe Melken ind til Madamen tilligemed et Fyrfad med Gløder; derpaa lukkede Madamen Døren i Laas efter hende, og naar hun siden blev kaldet ind igjen, var al Melken bleven til Fløde. (Jeg tænker, at hun har forstaaet ved en chemisk Opløsning, maaskee ved Hjælp af Zink, at drive alt det fede ud af Melken). Controleur Aamodt saae jeg imellem hos vore Forældre, Konen har

jeg aldrig seet, men jeg hørte engang hendes Stemme, der var meget vred, da jeg med nogle andre Børn gik til Dandseskolen hos Hannemann, som boede i Kongens Gade i Huset næst ved Aamodts, og vi gik fejl og vilde gaae derind. — Rygtet sagde ogsaa om hende, at hun hadede eller mindre elskede sin eneste Søn, og derimod havde gjort til sin Afgud et fremmed Barn, som hun havde taget til sig; man taledede ogsaa om hendes choleriske Temperament, og jeg hørte en Dag, at en Slagterkone i vort Kjøkken sagde til Moder: Hutetu, hvad det er for et fælt Veir idag! ja, man kan ikke vente andet, Madame Aamodt, Troldqvinden, bliver lagt i Jorden idag.

Sønnen, Ulrik Anton Nicolai Blix Aamodt, gik i Militairskolen; han og Marcus Gjoe Rosenkrantz vare Skolekammerater og Venner, hvilket sidste de forbleve, til Døden adskilte dem. De vare Prydtz's bedste Elever og fik af ham Medaillen: For Dyd og Flittighed. Da Aamodt var bleven Lieutenant ved Artilleriet, kom han til Kjøbenhavn, hvor han blev modtaget som Slægtning og Ven af Justitsraad Horriemann og hans Familie. Siden fik han sin Post paa Frederikshald, og naar han imellem besøgte sine Forældre, kom han til os, hvor Fader og Moder yndede ham meget. Aaret før sin Faders Død blev Aamodt ansat som Stabscapitain ved det ridende Artillerie i Christiania; han overtalede sin gamle Fæster til at flytte med sin Datter til Christiania, Datteren skulde blive hos ham og føre hans Huusholdning, saa at der af Moderens Pension, 400 Rdlr., kunde oplægges noget aarlig, der efter hendes Død kunde komme Datteren tilgode. Moderen blev sat i Kost hos vor Moder.

Da Aamodt i 1793 flyttede til Christiania og tog Faderens Huus i Besiddelse, var jeg kun tretten Aar gammel. Controleur Aamodt, som nu var Enkemand, begyndte at blive selskabelig ved Sønnens Ankomst. En gammel Consumptionsbetjent Tofte, som Du maaskee erindrer, kom ind til vor Moder en Morgen, bukkede og

sagde: »Rart, som sjelden skeer, Controleur Aamodt har Selskab hos sig i Aften,« og nu fulgte en Indbydelse til Moder, Moster og mig. Sønnen besøgte os ofte, og vi bleve ofte indbudne af Faderen. Nu gik det Rygte i Byen, at Moder skulde giftes med Controleuren og hans Søn enten med Moster eller mig. Vel var jeg endnu ikke fjorten Aar gammel og ikke confirmeret, men de fleste meente dog, at det maatte være mig, som det gjaldt, og da Moder paa samme Tid sendte mig til Lumholtz at lade mig tegne til Confirmation, saa kan jeg nu forstaae, hvad han, som hørte saa vel efter alle Byrygter, tænkte paa, da han sagde: »Hvad har hendes Moder i Sigte dermed, at hun skal confirmeres saa tidlig?«

I denne Tid døde Controleur Aamodt, men derom har jeg ingen videre Erindring. Den første Jan. 1794 kom Capitain Aamodt til os og bragte mig en dansk Musenalmanak. Den laae i et ziirligt Futteral og var indbunden i rosenrødt Atlas med forgyldte Zirater. Indholdet var smaae Digte af Frankenau, Haste, Pavels, Louise Lindenkrone, Bunkeflod, Brødrene Frederik og Jakob Schmidt. Foran i Bogen havde Aamodt skrevet: Til min Veninde Conradine Hansteen:

Faur er Skjønheds Krands i Ungdoms Aar,
 Men naar Vaarens Dage brat henrinde,
 Naar dens Krands henvisner og forgaaer,
 Uskyld blomstrer end i evig Vaar.
 Uskylds Krands forskjønner Dig, Veninde,
 Ømhed straalere i Din hulde Mine,
 Skyldfri er Du, blid og god og skjøn.
 Pige, lev til Held for Dig og Dine!
 Dydens Hæder vorde selv Din Løn!

Den tolvte April 1795 stod jeg til Confirmation, jeg var dengang fjorten og et halvt Aar gammel. Søndagen efter vare vi budne til Aamodts. Selskabet var samlet i Storstuen, og Døren til en anden Stue stod aaben; jeg gik derind for at see paa nogle Kobberstik, som vare lagte frem paa et Bord. Jeg tog et Blad i Haanden, der

forestillede en Dronning med Krone, Scepter og Hermelinus Kaabe. Nedenunder stod disse Ord:

Femme et fille de rois, l'éclat de la couronne
 Brille moins sur mon front que mes propres vertus,
 Et je m'applaudis moins du rang qu'elle me donne
 Que de voir à mes pieds les vices abattus.

Da Aamodt kom ind i det samme, antog jeg, saa godt jeg kunde, Dronningens Mine og declamerede Verset med Pathos og Svulst. Han tog Papiret fra mig, greb min Haand og holdt en Tale til mig, hvori han bad mig om Tilladelse til at anholde om mig hos min Moder. I det samme kom Moder og flere af Selskabet til, og der blev talt om andre Ting. Jeg taledede hverken til Moder eller Nogen, om hvad der var forefaldet. Nogle Dage derefter kom han til os. Jeg var alene i Dagligstuen, Du og Peter vare i Skolen, Moder og Moster vare ovenpaa hos den gamle Fru Aamodt. Han gjentog sin Begjering, og jeg gik at hente Moder, men jeg kom ikke ned igjen, førend man kaldte paa mig; jeg blev kaldet, og Sagen blev afgjort, uden at jeg havde sagt et Ord. Han gik, men han kom tilbage og bragte mig mange Foræringer; af en ubegribelig Undseelse vovede jeg næsten aldrig at benytte nogen af disse smukke Sager. — Jeg var hverken glad eller bedrøvet; jeg vilde været glad, hvis ikke vor Pige Christine havde hvisket mig Djevlé i Øret; det meste heraf var Usandhed, men forstod jeg vel dengang at skjelne dette?

Controleur Leuch mødte Aamodt paa Gaden og spurgte ham, om det var sandt, at han var forlovet med Jomfru Hansteen, og da Aamodt bekræftede dette, sagde Leuch: Ei, hvad vil De gjøre med hende? hun er ikke duelig til nogen Ting, uden til at sidde paa en Stol og læse i en Bog. — Han havde desværre Ret.

Da jeg var en liden Pige, kaldte Grethe mig ofte Fru Aamodt; det var ikke, fordi hun havde nogen Anelse

om, hvad der skulde skee, men fordi Majorinde Aamodt paa Frederikshald var noget skjødesløs i sin Paaklædning og bar gjerne Halstørklædet paaskakke, og da jeg havde samme Feil og brød mig kun lidet om, hvorledes jeg saae ud, hvilket Grethe ofte bebreidede mig, saa vidste jeg, naar hun sagde til mig: der kommer Fru Aamodt, at mit Halstørklæde sad skakt, eller at jeg havde gjort mig skyldig i en anden Skjødesløshed i min Paaklædning.

Bielefeldt havde en meget smuk hvid Hest, som han havde faaet til Foræring af Kronprinds Frederik; den stod paa Kongens Stald og havde der faaet Livsbrød. Denne Hest blev nu givet til min Disposition. Aamodt var Eier af en smuk bruun Ridehest, der havde baaret ham paa sin Ryg fra Frederikshald og til Rendsburg og tilbage igjen. Vi gjorde nu ofte Ridetoure i Omegnen. Engang red vi til Bogstad, hvor Peder Anker boede; Fru Anker førte os ind i en Sal, hvor hendes lille Datter Karen Anker (Grevinde Wedel), som dengang var syv Aar gammel, og Elisabeth Grorud, der var af samme Alder, gik og legede — Soldater. De havde smaae Geværer og Sabler af Træ. Elisabeth var Rekrut, og den lille Frøken exercerede Rekruten. Da vi kom ind, raabte hun: Præsenteer Gevær! Da de begge havde præsenteret, lagde den lille Frøken Geværet bort og kom hen til mig og vilde kysse mig paa Haanden. Moderen havde lært hende saaledes at hilse alle voxne Damer.

Jeg veed ikke, kjere Broder, om Du har nogen Erindring om min Bryllupsdag, imidlertid vil jeg samle mine. Den blev aftalt mellem Aamodt og Moder; vistnok blev jeg taget med i Raadslagningen, men da jeg ikke formaaede at bringe et Ord frem, saa bleve de enige om, at den, som tier, samtykker. Moder sagde mig da, at Klokken fire den følgende Eftermiddag, skulde hun og jeg gaae til Kirken, hvor Vielsen skulde skee. Om Eftermiddagen tog jeg en hvid Kjole paa af dem, man kaldte Chemiser, som blev bunden til paa Ryggen med Trække-

baand. Tøiet i denne Kjole var langt fra at være fint, og vor Pige, Christine, som bandt den til for mig, sagde, at jeg havde taget paa den sletteste Kjole, jeg havde. For at raade Bod herpaa bandt jeg om Livet et meget smukt Silkeskjærf, jeg havde faaet af Aamodt. Nu gik jeg op paa et Værelse, hvor jeg var alene, og satte mig til at skrive, indtil Moder aabnede Døren og sagde: Conradine, Klokken er fire. Det var den ottende Marts og temmelig koldt; vi toge Kaaber paa og gik til Kirken. Efter Moders Opfordring lagde jeg Kaaben af i Kirkestolen, da vi gik til Alteret, men jeg følede ingen Kulde. Det maae vel have været Lumholtz, der forrettede Vielsen, men jeg erindrer ikke et Ord af, hvad han sagde, jeg troer ikke engang, at jeg hørte eller forstod noget deraf dengang. Om Aftenen var samlet hos vor Moder Treschow og Frue, Justitsraad Smith og Frue, Capitain Hals med Frue. Den gamle Fru Aamodt og Frøken Aamodt vare vistnok ogsaa tilstede, men om dem har jeg paa den Dag ingen Erindring. Jeg havde ønsket at have Judithe Treschow hos mig den Dag, men jeg tænkte, at det kunde ikke gaae an, da hun endnu var et Barn. Hvad var da jeg? — Mændene spillede L'hombre, og Treschow sagde, at Aamodt vandt alle sine Spil i Hjerter. Vi fik fire Retter varm Mad, og ved Bordet udbragte Justitsraad Smith en Skaal for Jomfru Brud. Det hele Selskab fulgte os hjem, og den følgende Formiddag havde vi Visitter af alle Artillerieofficererne og deres Fruer og mange andre, hvoraf jeg erindrer Fru Kammerherreinde Kaas, Stiftamtmandens Frue, som jeg af lutter Ærbødighed ikke vovede at svare, naar hun taledes til mig. Søndagen efter var jeg med min Mand i Tugthuskirken, vi havde Plads i Directionsstolen, hvor Rosenkrantz hvidskede mig nogle venlige Ord i Øret. Om Aftenen var der Selskab hos os. Om denne Dag har jeg saa liden Erindring, at jeg ikke engang veed, hvem Gjesterne vare; Aamodt og hans Cousine havde arrangeret alt, og dette var

den sidste Gang, at den stakkels Frøken var i Virksomhed; de følgende Dage var hun saa svag, at hun sjelden kunde forlade Sengen, og faae Uger efter døde hun.

Nu fulgte en Række af Selskaber, men mine Erintringer fra den Tid ere kun svage og ubestemte. Paa Ruseløkken hos Justitsraad Smith var et stort Selskab, hvoraf jeg erindrer Kammerraad Wexels med Familie, og at jeg var Treschows Borddame, og at vi fik en stor Mængde Retter, saa at Treschow ønskede, at det snart maatte faae en Ende. — Jeg var neppe nogen god Huusmoder, og var i megen Forlegenhed for at opfylde de Pligter, som nu paalaae mig; men jeg var ogsaa kun femten Aar. Ødeland var jeg ikke; jeg gav intet ud til Pynt eller Overdaad, jeg skrev nøiagtigt op, hvad jeg gav ud til Huusholdningen, og stræbede efter at komme ud med lidet. I Februar 1797 var jeg kommet ud med otte Rd., hvilket glædede mig saa meget, at jeg endnu erindrer det. Dette synes fast utroligt, da vi havde to Tjenestefolk; men jeg købte hverken Brød eller Brænde, og disse to Artikler ere efter min Beregning noget nær det haardeste i Huusholdningen.

I de Maaneder, som gik næst foran Brylluppet, tog Aamodt mig ofte med sig paa Baller og Assembler i Halfdans Club, og herom har jeg bevaret flere Erintringer end om de sildigere Selskaber. Paa Assemblerne blev ikke dandset, men de, som ikke converserede, spillede Kort. Jeg beundrede Frøken Wackenitz (Fru N. Anker) for hendes Skjønhed og Livlighed, men hun taledede ikke til mig. Bernt Anker henvendte imellem Talen til mig, men jeg vovede sjelden at svare. Der var en Frøken Haffner fra Kjøbenhavn, atten Aar gammel, som vandt mit hele Hjerte, hun var saa yndig og god. Hun fortalte mig om Digteren Haste, som hun kjendte personlig, men just ikke yndede. Hun taledede om Jean Jacques Rousseau og La nouvelle Héloïse, og nu var jeg i mit Element. Engang yttrede hun endog, at hun ønskede, jeg maatte være hendes Veninde, og nu

følede jeg den meest levende Glæde. Ikke længe derefter reiste hun tilbage til Kjøbenhavn, hvor hun blev gift med en Præst i Sjælland og levede der, sagde Bornemann, i et ulykkeligt Ægteskab, og har, lagde han til, som alle Koner i ulykkelige Ægteskaber, mange Børn.

Jeg vovede aldrig at spørge Aamodt om hans Moder, eller, for at være oprigtig, hun interesserede mig dengang kun lidet; men han lod mig læse et Gravskrift, som han havde forfattet over hende; det var meget smukt, sønligt og erkjendeligt, dog ingen overdrevne Lovtaler, der blev endog, hvorvel med megen Skaansel, hentydet paa, at hun, som vi alle, ikke var uden Feil. En meget ordentlig og stræbsom Huusmoder maae hun have været, thi Huset var fuldt af Mindesmærker om hendes Flid. Sengklæder og Linned var der en fast utrolig Mængde af og Huusgeraad og Meubler af alle Slags. Meublerne bleve solgte og ombyttede med modernere, dog ikke efter min Tilskyndelse; alt saadant ansaae jeg dengang for uvigtigt.

I Sommeren 1796 gjorde vi mange og lange Ridetoure, engang til Krogstad til Provsten Hørbye, hvis Hustru Christiane Green var vor Moders Søkendebarn. Vi bleve der i nogle Dage, og Fru Hørbye kaldte mig stedse ma soeur og viste mig den største Opmærksomhed og Ven-skab. — Videre om dette Ophold erindrer jeg kun en Have med mange spanske Jordbær, og en Stuepige Elisabeth, som siden hed Madame Roth og Madame Berger. Skulde jeg finde det Umagen værdt, vil jeg en anden Gang melde mere om hende.

Den længste Ridetour, vi gjorde i denne Sommer, var til Major Michelet paa Gaarden Solberg i Trøgstad²⁵). Jeg reed syv Mile paa en Dag, hvilket ikke generede mig i mindste Maade; det undrede mig, at man talederom som noget besynderligt. Hos Michelet blev vi mange Dage. Der var Capitain Hals og Frue. Hun var en Frøken Harbou og Michelets Søsterdatter. Michelet var riig og Pebersvend. Han havde adopteret denne sin Søsterdatter

og gjort hende til sin Arving. Han var en meget jovialsk Mand, og vi havde megen Moroe af at høre paa ham. Den franske Revolution var idelig hans Thema. De franske Navne lemlæstede han gudsjammerlig. Jeg erindrer ikke mere det latterlige Navn, han gav Dumouriez, men han bad mange Gange Dævelen besplitre sig paa, at Sieyes — som han kaldte Seies — var det klogeste Hoved i hele Frankrige, ja i hele Europa.

Den nærmeste Gaard til Solberg var Vægger. En Nat i den Tid, vi tilbragte paa Solberg, var der brudt ind en Tyv paa Vægger. Eieren, Frederik Vægger, mærkede Uraad, stod op og vilde gribe Tyven. Denne tog Flugten, og Frederik Vægger rendte efter ham i sit bare Linned, indhentede ham og kastede sig paa Ryggen af ham. Tyven tog sin Tollekniv og gav Frederik Vægger et Stik i Maven, saa at han maatte slippe Taget. Jeg hørte ikke sige, at han var kommet til nogen betydelig Skade; men Tyven blev uopdaget²⁶).

Den Dag, jeg var sexten Aar, erindrer jeg meget levende, ikke for den Fornøielse, jeg nød, men for den Skamfuldhed, der betog mig. Aamodt havde indbudet nogle Venner. Der var Husar-Ritmester Juell, Capitain-Vagtmester Juell, Rector Rosted, Tréschow og nogle flere. Moder kom til mig om Formiddagen og tilbød at hjælpe mig. Vor saa kloge og forstandige Moders største Force var ikke Kogekunst, Anretningen var mislykket. Om Fødselsdagen blev der ikke talt, og dermed var jeg vel fornøiet. Aamodt sagde siden, at han ikke vilde nævne noget derom, fordi Anretningen ikke var, som den burde. Maaskee havde det dog været det bedste, der kunde siges til min Undskyldning.

Dagen efter denne uheldige Dag reiste vor lille elskværdige Cousine, Henriette Spærck, tilbage til Christianssand. (Stamfaderen, Castellanen paa Christiansborg Slot, var en Tydsker og hed Sparck; Sønnerne kaldte sig Spærck eller Spærk; hvorfor den ene Brodersøn foran-

drede sit Navn til Spørck, er mig ubekjendt). Sikkert erindrer Du denne søde lille Pige, og hvorledes Johannes, som da var fem Aar, en Dag var saa vranten og uskikkelig, at Moder gav ham af Riset; om Aftenen var han venlig og artig, og Henriette sagde i sin smukke Christiansandske Dialect: »Seer man nu, hvor sød og god han blev, da han fik Riis.« — Vor Tante, Wilhelmine Spärck, maae have havt et eget Talent til at opdrage sine Børn, de vare frimodige og muntre, aldeles uden Næsviished. Jeg erindrer, at hun tog Johan ved Haanden og førte ham ind i Storstuen hos vore Forældre, hvor der var Selskab, og sagde til ham, at han skulde hilse paa Damerne. Han var dengang sex Aar. Han gik forbi de voxne Damer, hen til en lille Pige paa hans Alder, bukkede for hende og sagde: »Ydmyge Tjenere, Du lille vakkre Jente!« — Jeg har seet af et Brev at han i Sommer har opsøgt Dig i Kjøbenhavn Den elskværdige Henriette fik en sørgelig Død, kort efter at hun havde forladt os. For at see ud af en Loftsluge var hun steget op paa et Bret og havde traadt et Søm i Foden; der blev kaldt en Læge, som trak Sømmet ud, og Saaret groede til, men der gik Koldbrand i Foden, og hun maatte døe.

Den Dag, jeg fyldte mit syttende Aar, erindrer jeg ogsaa meget nøie, og den var behageligere end den forrige Fødselsdag. Et Par Maaneder før, medens Artilleriet exercerede paa Etterstad, havde Aamodts Hest ved at kaste Hovedet i Veiret givet sin Rytter et Slag over Næsen; der blev lagt en Smule engelsk Plaster over Saaret, og Ingen formodede, at det havde noget at betyde; men Dagen efter var hans Ansigt opsvulmet, og han var alvorlig syg. Han sendte Bud efter Doctor Müller, som sagde, at Stødet var Aarsag i Sygdommen, men at det var uden Betydning. Han kom sig saavidt, at han kunde forlade Sengen, men Saaret udvidede sig og suppurerede stærkt. Af en Hendelse kom Schenck ind; han sagde,

at dette umulig kunde helbredes uden en foregaaende chirurgisk Operation. Doctor Müller yttrede, at Chirurgerne immer ville skjære og operere; han gav sit Ord paa at ville helbrede Skaden uden Operation; men nogle Dage efter sagde han: »Her er kommen en meget duelig Chirurg til vor Bye, Thulstrup, jeg vil tage ham med herhid.« — Thulstrup kom, han saae Skaden, blev bleg og foldede Hænderne. — Morgenen efter kom Thulstrup alene. Jeg har ikke sovet den hele Nat, sagde han, for at tænke over Deres Forfatning. Det gaaer lige til Hjernen, og en Operation maae foretages. Schenck var Assistent, og Doctor Müller var tilstede derved. Med Sølvstifter blev Næsen paa begge Sider gjennemboret. Operationen maae have været smertelig, jeg var i næste Værelse og hørte den ellers saa stærke Mands Udraab og Klager. Efter Operationen ophørte alle ængstelige Symptomer, og den fem og tyvende August toge vi med Thulstrup og nogle flere gode Venner en Landtour for. Fru Koren skrev mig til i den Anledning: »Hvor ønskede jeg at have været tilstede for at dele min syttenaarige Datters Glæde!«

Prahl, kaldet Pilen Palen.

Prahl var en af de norske Studenter, som i det norske Selskab i Kjøbenhavn i Forening med Johan Herman Wessel, Johan Vibe, Niels Treschow, Pram, Ove Gjerløv Meyer, Brødrene Bull, Stenersen, Germann og flere ved Lune, Vid og Smag gjorde det norske Navn agtet og hædret i Danmark.

Prahl fik en liden Bestilling i Trankebar; efter to Aars Forløb kom han igjen til Kjøbenhavn, men vendte siden tilbage igjen og giftede sig i Pondichery. I Aaret 1808 kom han til Christiania. Han var da Enkemand og havde med sig en liden Datter, som han satte i en Kostskole. Kongen havde givet ham Charakter af Cancellieraad, formodentlig ogsaa en liden Pension. Han behjælp sig heel kummerlig, dog vedligeholdt han sin Aands Mun-

terhed, gik hver Aften paa Clubben, fortalte Historier, sang lystige Viser, endog Visen om Pilen Palen. Lars Clausen, som dengang levede i Velstand, tog sig af ham og sørgede for, at han blev pleiet i sin sidste Sygdom. Han døde paa Overværelset til Gaden i den Gaard i Kongensgade, der nu beboes af Tønsberg, og som i sytten Aar var min og mines Bolig. Hans Skrifter, de der ere mig bekendte, ere: Skygger af romerske Mænd — denne Bog fandtes engang i næsten hvert Huus i Christiania — og Beskrivelse over Nicobar - Øerne; istedetfor Fortale Forfatterens Biographie.

I Aaret 1829, da vor ædle, ærværdige Moder i sit sex og halvfjerdsindstyvende Aar, uden Sygdom eller Smerte, blideligen var indgaaet til den evige Hvile, modtog jeg Brev fra Johannes, hvori han meldte det sørgelige og indbød min Mand og mig at komme til ham i Rødnæs at være tilstede ved Begravelsen. Dagen derpaa gave vi os paa Reisen til Rødnæs. Om Aftenen toge vi ind paa et Skifte, kaldet Sagstuen, hvor vi agtede at tilbringe Natten. Medens vi sad der, kom der et ungt Fruentimmer ind og satte sig hos os. Hun taledede om Christiania, om Strømbergs Theater, om det dramatiske Selskab. Vi antog hende for Datteren i Huset, og da hun var gaaet ud, sagde min Mand: Denne Bonde maae have holdt sin Datter paa et Institut, hun taler et andet Sprog end de andre Bønder. Da nu Mør Sagstua kom ind, spurgte vi hende, om dette unge Fruentimmer var hendes Datter. Nei, sagde hun, det er Madame Stoltenberg, en Datter af Cancellieraad Prahls. Og nu fik vi vide, at Prahls Datter havde arvet syvtusinde Species efter en Morbroder i Pondichery. Hun var derpaa bleven gift med en ung Kjøbmand Stoltenberg, og Aaret derpaa, medens Konen laae i Barselseng, var Manden flygtet ud af Landet, og hans Creditorer havde bemægtiget sig alt, hvad han havde efterladt, undtagen Konen og Barnet. Da hun var aldeles hjælpeløs, saa havde Stoltenbergs Slægt-

ninge skudt sammen og gave hende otte Species om Maanedene, hvoraf hun betalte Mor Sagstua sex for sin og Barnets Underholdning. Den anden Morgen kom Mad. Stoltenberg med sin fireaarige Datter ind til mig og indbød mig til at drikke The med hende. Hun fortalte mig det samme, som jeg havde hørt af Mor Sagstua, og lagde til, at hun havde hørt, at hendes Mand skulde leve i Bordeaux paa et Handelscontoir; nogen directe Efterretning havde hun aldrig havt fra ham, siden han hemmelig forlod hende. Det var hende meget tungt at modtage Understøttelse af hans Familie; hun var tilbuden en Post som Gouvernante, men da maatte hun forlade sit Barn, og dette kunde hun ikke bekvemme sig til. Hun vilde nu flytte til en Bye for at forsøge ved at give Børn Underviisning at fortjene Brødet til sig og Barnet. Med rørt Hjerte tog jeg Afsked med Prahls Datter, og da jeg var kommen tilbage til Christiania, pønsede jeg paa, om jeg ikke kunde gjøre noget for hende. Det norske Selskab var jo endnu til, det levede jo i Christiania, skulde det ikke ville gjøre noget for Prahls Datter? Jeg skrev til Statsraad Petersen og foredrog ham Sagen. Svaret var, som man kunde vente det af ham, forstandigt og ædelt. Han var ikke Medlem af norske Selskab, men havde overdraget Sagen til Mægler Winge, som havde fremsat Sagen for Selskabet. Directeuren, Admiral Fabricius, havde aldrig hørt tale om Prahls; som det lod, kjendte de andre ham heller ikke, men de vare villige til at skyde noget sammen til Mad. S., hvortil ogsaa Petersen tilbød sig. Jeg kunde gjøre Regning paa tyve Species. Gjorde jeg Ret eller Uret? — jeg lod Sagen fare. Prahls Datter havde ikke anmodet mig om at samle Bidrag til hende, jeg var dertil uberettiget. Dersom norske Selskab af Agtelse og Pietet for hendes Faders Minde havde sendt hende en Foræring, da kunde hun vist have modtaget den uden at rødme, det havde været en Gave, hun

havde en elsket Fader at takke for; men Prahl var glemt af norske Selskab, og Almisse forlangte hun sikkert ikke.

Bull, en anden af det norske Selskabs Coryphæer, var i 1795 Politiemester i Christiania; hans Kone var dansk. Hun var fiin, ziirlig, næsten snerpet; han var ligefrem som Fod i Hose, næsten plump. De vare i et Selskab hos Treschows, hvor der kom en Ret paa Bordet, som Fru Bull ikke kjendte; hun betragtede længe det, hun havde paa Tallerkenen; derpaa sagde hun i sin »køvenhavnske« Dialect: »Kan jeg spise dette, lille Mand?« Bull svarede: »Ja, vor Herredød, kan ikke Du kvelve det i Dig.« — Bull læste og studerede flittig, han var hjemme i flere Fag; men Politiemester var han ikke og vidste neppe, hvad der blev forhandlet paa Politiekammeret. Engang havde han dømt en Mand til Tugthuset, hvis Forseelse var saa ubetydelig, at den kunde være udsonet med de ringeste Bøder. Manden gik siden hen til Bull og beklagede sig over, at han var gjort Uret. Bull, som havde glemt hele Sagen, sagde: Hvad ondt har jeg gjort Dig? — De har jo dømt mig til Tugthuset for saadan en Ubetydelighed; er det noget at dømme Folk til Tugthuset for? — Har jeg dømt Dig til Tugthuset? — Javist har De. — Men er Du da ogsaa sat paa Tugthuset? — Nei, det er jeg rigtignok ikke. — Naa, saa har Du jo intet at beklage Dig over.

Førend jeg forlader Andreas Bull, maae jeg dog tilføie nogle Linier af hans »Dovrefjeld«, saasom jeg frygter for, at hans Digte, om de ikke ere strandede, dog ere stærkt paa Veien til Lethe.

Ærværdigt Norges Fjeld, jeg stiger paa Dig op;
 Jeg fødtes ved din Fod, modtag mig paa din Top!
 Blot Synet af Dig kan forskrække og fornoie,
 Og Sjælen synes alt paa Veien til det Hoie.
 Naturens Underværk udfordrer mig til Sang,
 Kom, Freia! kom, og giv min Dovre-Harpe Klang!

Velsignet være Du, som gjerder om vort Land!
 Graahærdet staaer Du her som Fjeldets Oldermænd.
 Her Skyen i sin Fart for første Gang sig hviler,
 Og Himlens hvide Dug til vante Leie iler.
 Her frit jeg syngte kan paa Friheds Opholdssted,
 Thi Normænd, født hos dig, af ingen Lænker veed.

Og nu kun et af de sidste Vers, der næsten lyder som en Spaadom:

Et Folk saa friskt og sundt, der fordem Skræk indjog,
 Ja kloge Valland selv blev bange for dets Tog,
 Bekjendt det altid er for Troskab og for Styrke,
 Og lykkelig den Tid, naar hjemme det kan dyrke,
 Hvad hidtil manglet har, sin Muse med Forstand,
 Thi Helte, Kunstnere jo fødes i vort Land.

Omtrent paa samme Tid opholdt sig i Christiania endnu en Mand af store Aandsgaver, Rosenstand-Goiske. Det maae vel have været Laugmanden. Ogsaa denne Mand havde jeg ofte den Fornøielse at see og høre tale hos Treschows og nogle Gange hos Bernt Anker. Han indgjød Respekt selv hos Anker, der i hans Nærværelse aldrig reciterede Vers af franske Digtere, dem han udgav for sit eget Arbeide. Engang da Rosenstand ikke var der, reciterede Anker et fransk Digt, hvortil han udgav sig at være Forfatter, og Dagen efter lod Treschow mig læse det samme Digt i Dorat. — Rosenstand havde efter sin første Kone en Datter omtrent paa min Alder; hun havde et Ansigt, der forkyndte en god Sjæl, men hun var saa stille og tilbageholden, at saa gjerne jeg havde ønsket det, kunde det dog ikke lykkes mig at gjøre hendes Bekjendtskab. Fru Rosenstand var, som de fleste danske Fruentimmer ere, meget snaksom, og hende var det ikke vanskeligt at faae i Tale. Hun fortalte mig, at hun var to og tredive Aar, havde været gift i ti Aar, og i de første sex Aar havde hun ingen Børn havt, saa hun troede, at hun heller ingen skulde faae, da fik hun den lille Datter, som nu var med hende i alle Selskaber. Denne lille Skabning, neppe

fire Aar gammel, havde allerede lagt Barnet af, forlangte at spille en Rolle blandt de Voxne, og naar man ikke skjenkede hende den tilbørlige Opmærksomhed, klagede hun over Ennui. Gud, hvor jeg ennuyerer mig! hørte man ofte af denne lille Mund. — Rosenstand fandt ofte Fornøielse i at spøge med os og drille os (jeg siger os, hvorvel han aldrig henvendte Talen til mig). Hans Sarcasmer gik da fornemmelig ud saavel over os som over vort Land. Treschow tog sjelden til Gjenmæle, men Cathrine Devegge, siden Fru Treschow Nummer tre, munter, beleven, vittig og talentfuld, optog ofte Stridshandsken. Treschow hørte til, loe og gned sig i Hænderne af Fornøielse. »Dette Land er frataget Ulve og Bjørne,« sagde Rosenstand, »og hvori bestaaer vel dets Skjønheder? nævn mig en eneste!« »Vore Grantræer,« sagde Cathrine, »de ere evig grønne.« »Og evig stive,« var Svaret. Treschow, Bernt Anker og Professor Møller bleve enige om at holde Forelæsninger og dertil indbyde deres Venner og Bekjendte. Møller vilde læse over Mineralogie, Treschow over Kants Philosophie og Anker over Experimentalphysik. Forelæsningerne holdtes i Ankers Bibliotheksal. Jeg vidste, at der kun skulde indbydes otte Damer, og blev derfor ikke lidet forundret, da der blev sendt os et Program, hvorpaa stod skrevet: »Capitain Aamodt og Frue indbydes«. Moder fortalte mig, at Anker havde gjort Indvendinger og sagt, at jeg var altfor ung, men at Treschow havde svaret: »Vistnok er hun meget ung, men af sin Alder er hun den Første her i Christiania.« Jeg saae i denne Yttring intet andet end min kjære Onkels Partiskhed for mig; thi naar jeg kom i Selskab med de glimrende, vittige og talenrige Damer af min Alder — Fru Tullin, Fru Falsen (Louise Kalsenborn), Fru Thygeson (Louise Pløen) —, da følte jeg heel vel min egen Ubetydelighed, og hvor langt jeg stod tilbage ogsaa for mine Medaldrende. De indbudne Damer vare: Kammerherrinde Anker, Fru Møller, Fru Treschow, Fru Rosencrantz, Sara Boyesen, Cathrine Devegge, Marie Devegge og jeg. Møller holdt den første Forelæsning;

der mødte ingen Damer. Den anden Forelæsning holdt Treschow, der var kun Fru Anker og jeg; siden besøgte de Alle disse Forelæsninger. Den tredie gav Anker, der hertil havde indbuden tyve til tredive Damer. Han fortalte os om Experimentalphysikens Fremgang i Frankrig, om Lavoisier, Fourcroy og Fleres Opdagelser, om hvorledes man i forrige Tider havde holdt Luft og Vand for Elementer, fordi man troede, at de ikke vare sammensatte. Han fortalte om Gasarterne, om Oxygen og Azot, om Vandstofgas m. m. Derpaa udbredte han sig meget vidtløftigt om den store Anstrengelse og den megen Møie, det havde kostet disse store Mænd at udgrandske disse Naturens Hemmeligheder; han gav os ikke utydeligt at forstaae, at ogsaa han ved den natlige Lampe havde ikke uden Held arbeidet i denne Retning. Og nu blev han ved at tale om Videnskab og Kunst i Almindelighed. Selskabet var indbudt til Aften, og han gjorde en Slags Undskyldning for Rosenstand, fordi han havde talt om adskilligt, der ikke kom Physiken ved. Rosenstand svarede: »De har gjort Ret; Fanden maatte fylde dem med bare Physik!«

Miss Euphrosyne Talma.

Hun var en Søster af den berømte Sküespiller Talma i Paris. Forældrene vare Englændere, og Sønnen saavel som Datteren vare fødte i London. Faderen var med sin unge Søn reist til Paris, og Moder og Datter bleve tilbage i London. Der gjorde de Bekjendtskab med John Collett og hans Kone, som boede nogle Aar i denne By. Da Colletts Familie vendte tilbage til Christiania, fulgte Miss Talma med dem. Hun var en af de Personer, som man aldrig glemmer, om man kun har seet dem een Gang. Hun var liden af Væxt, ikke det mindste større end jeg, hun var noget gul af Hud, der var intet egentlig smukt i hendes hele Udvortes; men hvilken Skjønhed skulde ikke have vundet ved at bytte med hende! Det er noget, der ikke lader sig beskrive, det er den Aand, den Ild i hver en Mine

— vel mig, at jeg saae hende og kan endnu i min Erindring see det livlige, yndige Billede. Hun var kaldet Euphrosyne efter den yngste af Gratierne, og hun bar Navnet med Rette.

Den første Gang, jeg saae hende, var paa Theatret. Bernt Anker havde skrevet en Comedie, som blev opført i Grændsehaven. Jeg saae ikke Manuskriptet, men jeg formoder, at Stykket hed Emigranten, thi Hovedpersonen var en fransk Emigrant. Anker var selv Emigranten og gav denne Rolle med megen Adel og Værdighed. Madame Collett var hans Hustrue, Fredrikke Hober deres Datter, og Tina Collett, et Barn, deres yngste Datter; Haffner var deres Søn, en Søofficeer, og Zulima, en Tyrkinde og Sønnens Elskerinde, var Miss Talma. Handlingen foregik i London. Jeg behøver ikke at sige, hvor elskelig Zulima var, endog den noget fremmede Udtale af Sproget var behagelig, hun var jo en Tyrkinde. Om hendes Alder kan jeg intet sige med Vished; jeg formoder, at hun var atten Aar. Jeg hørte engang Bergmester Baumann spørge hende, hvor gammel hun var. Hun svarede: »I England holder man det for en Fornærmelse at spørge en Dame om hendes Alder.« Hun taledede vort Sprog med Lethed, dog blev der dengang ofte i Selskaber talt Fransk. Hun yttrede engang, at hun ønskede at lære Tydsk. Baumann, som var en Tydsker, tilbød sig at lære hende dette. »Vi ville begynde Lectionen strax; siig nu efter, hvad jeg siger for: Ich liebe!« — Miss Talma: »Ich liebe!« — Baumann: »Nu kan De Tydsk og behøver ingen Veiledning mere.«

I Aaret 1802 fik hun Brev fra sin Broder i Paris; han anmodede hende om at komme til Paris og boe hos ham; han skulde dengang følge Første-Consulen paa en Reise, i hans Fraværelse skulde hans Hotel, hans Eqvipager, alt hans være til hendes Raadighed. Hun afslog Tilbudet; hun elskede sin Broder, og Livet i Paris behagede hende, men — hun havde forlovet sig med Lieutenant S og vilde ikke forlade ham. Her passer Ordet »forlove« ret godt, hun havde virkelig lovet for meget, og denne Mand

var hende ikke værd. Henrik S. var Søn af Justitsraad S. i Drammen. Hans Forældre vare begge Skjønaander, de havde havt isinde at kalde denne deres førstefødte Søn François Arouet, men det faldt dem itide ind, at han muligens ingen Voltaire blev, og de kaldte ham Henrik. Han blev ogsaa virkelig den af sine mange Sødskende, der blev holdt for den mindst aandrige. Frederik Moltke var dengang Stiftamtmand i Christiania, hos ham var Frøken Staffeldt, en Søster af Digteren Schack-Staffeldt og Broderdatter af den General Staffeldt, der paa sine gamle Dage maatte gennemgaae saa haarde Gjenvordigheder i vort Norge. Denne Frøken Staffeldt var hverken smuk eller behagelig. Imidlertid opsagde S. Miss Talma Huldskab og Troskab og giftede sig med Frøken Staffeldt. Han vilde dog, at hun skulde troe, at han endnu elskede hende. Han skrev: I can marry an other woman, but I can not love an other woman.

Nu reiste Miss Talma til sin Broder og blev gift med den unge Ducis, en Søn af Skuespilleren, Digteren, Shakspeares Oversætter, Talmas Ven, Ducis. Denne unge Mand var ogsaa Kunstner, han var Portraitmaler. Han havde malet sin yndige Kones Portrait i Miniatur, det han flere Aar derefter sendte Colletts, hos hvem jeg har seet det. Jeg har læst i en Revue, at Talma havde givet den unge Ducis sin elskværdige Datter; men dette er en Feiltagelse, jeg veed ikke, at Talma havde nogen Datter; formodentlig har man taget Euphrosyne for hans Datter, da hun var saa meget yngre end han.

I ti Dage, næsten kunde jeg ogsaa sige ti Nætter, i Rad' (der blev kun levnet liden Tid til Sønnen) havde jeg det Held at tilbringe Tiden i hendes Selskab. Det var i Julen 1800, da min Mand og jeg vare indbudne af Collett, der hvert Aar tilbragte ti Dage af Julen paa sin Gaard Fladebye i Enebak med et Selskab af tredive indbudne Gjester, til stor Forargelse for Lumholtz, der ivrede paa Prædikestolen over dem, der fore paa deres »flade« Veie. Selskabet samledes om Morgenen hos Kammerherrinde Anker, og

derfra gik Toget til Fladebye. Det Aar, jeg nu taler om, var ingen Snee faldet, og vi maatte kjøre i Vogn. Jeg havde faaet min Plads ved Siden af Bielefeldt i en fiirhjulet Vogn, og der var ingen fleer i Vognen. Omtrent midtveis paa en høi Bakke væltede Vogn og Heste hulter til bulter ned over Kanten af Veien; jeg laae under Vognen, Bielefeldt ligeledes. Jeg klagede ikke, var heller ikke bange, thi jeg havde intet Stød faaet og følte ingen Uleilighed. Bielefeldt skreg: »Ach Herre Jesus, ich habe meinen Arm gebrochen!« — Han blev ført ind i et Huus ved Siden af Veien og tog Hoffmannsdraaber, som han havde i Lommen, og det befandtes, at han ligesaa lidet var kommet til Skade som jeg. (I Kjøbenhavns Bombardement, syv Aar efter, viste han sig ligesaa kjek som ved denne Leilighed.)

Da vi kom til Fladebye, kom Bernt Anker og Elieson strax efter. De havde kjørt over en Is, som var brusten under dem, dog havde de ingen Skade havt deraf, kun bleve de vaade. Ved Bordet blev der talt om, naar Aarhundredet begyndte, nogle meente første Januar 1800, andre 1801; Debatterne varede noget længe, og Bernt Anker improviserede følgende Sang:

»Lad de Lærde trættes om,
 Naar vort Seculum har Ende,
 Hjernen bliver derved tom,
 Og vort Hjerte kan ei brænde.
 Men det Hjerte, som ei brænder
 For vor Collett og hans Huus,
 Det til Venskabs Fryd ei kjender — «²⁷).

De følgende Stropher ere gaaede mig af Minde. Derpaa blev af hele Selskabet afsunget smukke Vers til Kammerherrinde Ankers Priis, og nu sang Madame Collett alene:

»Og jeg, som fik af denne Moder
 Det største iblandt Livets Goder,
 — Selv dette Hjertes Følelser, —
 Min inderligste Tak fremstræber
 At trænge gjennem matte Læber — «

Ja — her slaaer atter Hukommelsen mig feil.

Der blev ballotteret. Femten Kugler for Damer blev lagte i en Pose og femten for Herrer i en anden. Kuglerne vare numererede fra en til ti, de fem vare Nuller. Den Dame og Herre, der fik samme Nummer, forestillede Elsker og Elskerinde for ti Dage. Nummerne 1 skulde samme Aften opføre en Comedie, Optog, som det der kaldtes. Optoget skulde endes med deres Forlovelse, og de skulde indbyde fra Theatret Selskabet til deres Bryllup Dagen efter. De skulde da forestille Vert og Vertinde og besøge en Opsats paa Middagsbordet, der havde Hensyn til Optoget. Dagsordenen var denne: om Morgenen samledes man i den store Sal, hvor Frokostborde vare dækkede. Dagens Vert og Vertinde maatte være de Første i Salen; indfandt der sig en Gjest førend dem, da bleve de hentede med Trommeslag und brauchten für Spott nicht zu sorgen. Vertinden skjenkede The, Kaffe, Chocolate, sørgede for Gjesternes Bekvemmelighed. Collett og Madame vare Gjester som de andre. Verten skaffede Piber, Tobak, Fidibus, og der blev ofte forlangt mere af ham, end han kunde bestride. Efter Frokosten gik enhver til sin Function. Vertinden gik i Kjøkkenet for at faae vide af Huusholdersken, hvilke Retter der skulde komme paa Bordet til Middag; thi hvis Nogen spurgte Vertinden om Maden, og hun ikke vidste Beskeed, da blev hun udleet. Vert og Vertinde gik nu ned i et Værelse dertil bestemt, hvor der fandtes alle Slags Apparater til at forfærdige Opsatser af; tjenstagtige og behændige Gjester hjalp dem med dette Arbeide, og i Mangel af saadanne fandtes paa Gaarden Dreier, Maler og Paparbeider. De ubeskjeftigede Herrer og Damer legede Julelege eller havde Kjøretoure for, eller morede sig med at synge og musicere. Ved Middagsbordet blev sunget og udbragt Skaaler for Selskabet, for Vert og Vertinde, for Obervert og Obervertinde:

»Saa skjenke vi en Bumpert i for Obervert og Vertinde,
 Paa Glæder riig, for Sorger fri, der' Levetid hensvinde!
 Og hør engang, stem op en Sang for Jul og glade Dage!«

Efter Bordet var Lystigheden meget stor, og jeg erindrer ikke, at der blev foretaget andet end leet og støiet, saa at Haffner engang foreslog at servere Kaffeen i Blikkopper. Dog erindrer jeg ikke, at der blev slaaet noget istykker, uden imellem et Glas, hvorover Collett geraadede i megen Angest, indtil han fik see, hvad det var for et Glas; thi alle de udmærkede Mænd, der i Aarenes Løb havde tilbragt Julen paa Fladebye, havde skrevet deres Navne paa det Glas, de havde drukket af. Sir Sidney Smith, der stak Ild paa den franske Flaade ved Toulon, havde tilbragt en Jul paa Fladebye, og det Glas, han havde skrevet sit Navn paa, var for Collett en Helligdom. Der var endnu mange Mindesmærker af udmærkede Personer, men de ere desværre gaaet mig af Minde. Om Aftenen blev der dandsset, og efter et let Aftensmaaltid, der imellem bestod af Grød, — Collett og Familie spiste aldrig til Aften — gik man ind igjen i den store Sal, hvor, efter et kort Forspil, Dækket gik op, og følgende Dags Vert og Vertinde opførte et lidet Skuespil. At der samlede sig mange af Sognets Bønder, er naturligt; de havde Tilladelse at see til gennem den aabne Dør. Derefter blev opført en Leg, der var engelsk, men ingenlunde smuk eller human. Bondedrengene fik Tilladelse at træde ind i Salen, hvor der blev kastet Smaapenge til dem, hvorom der gramsedes. Naar Klokken var tolv, satte Verten to Stole midt paa Gulvet, han satte sig paa den ene og Vertinden paa den anden; nu gik Herrerne frem den ene efter den anden og kyssede Vertinden paa Haanden og paa Munden, og Damerne kyssede Verten, han kyssede sin Vertinde, satte Stolen bort, og dermed toge Gjesterne Afsked for den Dag. Nytaarsaften gjorde en Undtagelse, den Aften var intet Optog, men Maskerade; man gik ikke tilsengs, men dandsede hele Natten. I et Værelse i underste Etage fandtes Masker og Maskeradedragter, som man havde at benytte sig af. Hele den store Bygning var opvarmet, og alle Døre stode aabne. Der var en Fyrbøder, hvis eneste Forretning var at lægge i Ovnene. Værelserne bleve af Tjenestefolkene gjort rene

om Nætterne. — Nu tilbage til Optogene. Der opholdt sig paa den Tid en Trup Italienerne i Christiania, der gave Forestillinger i Liniedands, opførte Pantomimer og Balletter. Tullin gav os et lidet Optog, hvori en Bonde fra Enebak, der havde været i Christiania, kom hjem og fortalte sin Familie om de Vidundere, han havde seet, om Casorti, Fersi, Pinoli, Pettoletti o. s. v.; det var meget moersomt. Derefter opførte han Ombres chinoises, der ikke vandt mindre Bifald. Lodtrækningen havde givet mig Niels Ring til Vert. For dem, der ikke have seet ham, maae jeg vel sige noget om ham. Han var en meget peen, blond, fin, hvid, ziirlig liden Mand, almindelig kaldet Jomfru Ring. Han var saa ziirlig, at han ikke hilsede simpelt hen: »god Morgen«, men: »en stadselig god Morgen med Sølvfryndser paa«. Han havde staaet i Kramboden hos en Onkel, der var død, og Enken havde overdraget ham Boutiken og Handelen. Hans høieste Attraae var Omgang med, hvad man i England kalder high people, og da Grev Moltke var Stiftamtmand i Christiania, gav Ring dennes Tjener Løfte om fem Rigsdaler, hvis han kunde mage det saaledes, at han, Ring, blev buden i Selskab til Greven. Tjeneren fortalte sin Herre, hvad Ring havde lovet ham, og Greven tillod Tjeneren at vinde de fem Rigsdaler.

Jeg havde sat sammen nogle Scener til mit Optog; Ideen havde jeg taget af Kotzebue, men jeg erindrer ikke mere af hvilket Stykke, heller ikke erindrer jeg noget deraf, uden at de handlende Personer vare Bønder, at jeg var en Bondepige Grethe, og Madame Collett min Stedmoder Marthe. Ring havde formaaet Lieutenant Schiøtt til at sætte sammen nogle Scener for ham; Vedkommende vare saa artige at foretrække mit Makværk, og Schiøtt var formeget galant homme til at fortryde derpaa, — om Ring kunde ikke være Tale; han besørgede en Opsats, der passede til Stykket. Madame Collett og Jakob Borch, de bedste Skuespillere, vi havde, vare mig behjælpelige ved Udførelsen. Collett yttrede imidlertid nogen Misfornøielse herover, dog ikke for mig, men vi horte ham sige til sin

Kone, at dette var imod al gammel Skik og Orden, at Optoget stedse var bleven besørget af Verten og Opsatsen af Vertinden. — Miss Talma maae have trukket en Nite, thi jeg erindrer ikke, at hun var Vertinde, eller udførte noget Optog. Jeg gik imellem op til hende paa hendes Værelse, hvor hun da var beskjeftiget med Læsning eller Skrivning; jeg fandt megen Fornøielse i at høre hende tale, men vi bleve snart forstyrrede. Engang kom jeg derop, der var ingen uden hende og Haffner; hun sagde smilende til mig: »une tête à tête«. Maskeradeaftenen vare hun og jeg eens klædte, og hun havde laant af mig et Par røde Saffians Skoe med sorte Dusker, som jeg almindelig bar, og jeg havde hendes Skoe paa; forresten havde vi eens Dragt, sjellandsk Bondedragt. Jeg havde nu den Fornøielse at blive holdt af Flere for Miss Talma, saalænge jeg havde Masken paa. Ikke mindre glad var Madame Horster, thi man tog hende for Madame Collett, og hun fik dandse hver eneste Dands. Aamodt fik til Vertinde Fru Lindemann, Madame Colletts ældre Søster, Peter Colletts Enke, gift med Lieutenant Lindemann. Aamodt havde valgt et lidet Stykke af Kotzebue: Enken og Ridehesten. Han havde, før vi reiste, lært sin Rolle i dette Stykke, og efter hans Forlangende havde jeg lært Enkens; men Christiane Thoms, som efter Bernt Ankers Instruction nylig før havde spillet Amalie i »Die Räuber«, bad mig saa meget om at overlade hende Partiet, at jeg føiede hende. Hun kunde lidet eller intet deraf, og jeg stod i Coulissen at soufflere hende. Dette gik taaleligt, indtil vi kom til den Replique af Enken: »De troer nok, min Herre, at min Taalmodighed er ligesaa udtømmelig som Enken af Zareptas Oliekrukke.« Efter at jeg forgjeves havde gjentaaget dette to Gange, vendte hun sig mod Coulissen og sagde: »Dette kan Du saagu' sige selv, det kan jeg ikke.«

En Aften blev der holdt Auction, da Bønderne og deres Koner og Døttre bragte alle Slags Smaasager af eget Arbeide, der blev sat til Auction og godt betalt. En anden Aften blev holdt Bank, spillet Basset, vundet

og tabt mange Penge. En Dag var Præsten i Enebak, Nannestad, med sine Døttre paa Fladebye; de kom til Middag, og den Dag blev fornemmelig leget Julelege. Aaret før havde Latocnaye tilbragt Julen paa Fladebye; han havde havt Fru Tullin til Vertinde, og de havde opført en fransk Comedie. Latocnaye har ogsaa i sit Skrift: »Promenade d'un François en Suède et en Norvège« givet en Beskrivelse over Opholdet paa Fladebye, men jeg har aldrig kunnet faae fat paa andet end den anden Udgave af dette Værk, hvori han, efter de Norskes Forlangende, har udeladt mangt og meget af sin første Beretning.

Julen efter var jeg atter paa Fladebye; ville I ogsaa have Beskrivelse herom, saa siig til. En af Fladebyegjesterne dette Aar var Fru Munch (Emerenze Barclay). Dengang havde hun begge sine deilige Øine.

Nu er den forbi, den gemytlige Tid,
 Vor Ungdom har Uro og Klage.
 Kritikens Old er kommen, men blid
 Gaaer Mindets Tone tilbage.

A. Munch.

Dette Blad havde jeg bestemt til at omtale Fladebyeglæderne i det andet Aar, men da jeg vilde begynde herpaa, randt mig i Sinde et Træk af min glade Barndom, som maaskee ikke vil læses uden Interesse; vistnok burde det været anbragt paa et mere passende Sted; men — til Sagen!

Det var formodentlig i Sommeren 1789; vi havde spiiet til Middag, og Kaffeen var bragt ind, da det bankede paa Døren, og Fader lukkede op. Den Indtrædende var en Munk, jeg troer en Capucinermunk, en midaldrende Mand, der saae heel ærværdig ud. Han var fra Calabrien, hans Kloster var forgaaet ved Jordskjelv, og han gik omkring at samle Bidrag til at bygge det op igjen. Moder bød ham Kaffe, men han sagde, at denne Drik var ham forbuden. Jeg erindrer ikke, hvad Sprog han taledede, formodentlig var det Fransk, siden vi alle forstod ham. Henrik stirrede

paa hans Tonsur og hviskede til mig: Munk i Maaneskin. Fader gav ham Penge, hvor meget blev ikke omtalt, men Munkens Ansigt opklaredes derved. Dog kan det derfor gjerne være, at Gaven ikke var stor, men Fader var saa glad, naar han gav, at Modtageren vel maatte dele denne Følelse. Sandelig, Fader var ikke blot en god, men ogsaa en lykkelig Mand; thi:

»Wer sich der Erd' unschuldig gefreut, bis er Asche geworden,
Hat der Seligen Glück schon auf der Erde gekannt!«

Nys slængte jeg min Pen,
Udmattet udaf Klage:
Skal jeg da for en Ven
Nu tage den tilbage?

Saaledes begyndte et Riimbrev, forfattet af en Frøken Sehested, der i sin Tid blev anseet for en meget aandrig Dame, men hvis Poesier nu formodentlig alle ere strandede i Forglemmelsens brandguul-sortsprængte Vande. Men hvor kommer hun fra her? Da jeg havde fremsat den lille Scene af vore Forældres stille, glade, huuslige Liv, blev jeg saa vemodig ved denne Erindring, at jeg lagde Papiret bort, jeg kunde ikke, kjere Broder! tage en anden Materie fat. Nu er der gaaet en Uges Tid hen, og jeg vilde fortsætte. Det herlige Motto af Munch indbyder mig til at melde om Fladebyes Lyksalighed eller Lystighed, men endnu er jeg ikke oplagt dertil. — Da Julius Aars spurgte den tunghørte Bondekone, der roste hans Prædiken, om hun havde hørt den, svarede hun jo: »Nei, men Fars Præken er jo lige god for det.« Saaledes, tænker jeg, er Munchs Motto lige skjønt og godt, fordi det ikke passer til dette Blad.

Paa Hedemarken boede en Mand, der heed Juul, der som Barn havde mistet den ene Haand. Om denne Mand sagde Rygtet, at han var en Søn af den ovenomtalte Frøken Sehested. Medens han var en liden Dreng, spadserede han en Dag med en Tante og løb foran hende hen til en Bordstabel, der faldt ned og slog den ene Haand

af ham. Tanten bar ham hjem, og da han var forbunden og saae Tanten staae grædende ved Sengen, klappede han hende med den Haand, han havde tilbage, og sagde: »Græd ikke, Tante, der voxer nok en Haand ud igjen.« De, der kjendte ham, sagde, at han var glad og veltilmode, var en munter og behagelig Mand i Selskab. Han spillede gjerne Kort og havde gjort sig en Indretning, der stod foran ham paa Bordet, og hvori han stillede Kortene. — Hans Fader holdtes for et vittigt Hoved og skrev mange Sange og Viser, der ofte bleve sungne i min Ungdom; men da de fordetmeste handlede om Politik, saa lagde jeg kun lidet Mærke til dem. De faa Stropher, jeg erindrer, vil jeg efter min Sædvane anføre:

»De Nordmænd de drømte om Høiskole i Norge,
Men Næsen, de fik, var saa lang;
Hvad Norge behøver, skal Blaagaard forstrække
Og bøde paa Oplysningens Trang.«

Og af en anden Drikkevis:

»Den indbildte Værd kun i Ædelsteen var,
Thi fylder Papiret den Mangel, vi har;
Saa drik da, og viis hver Læg og Lærd,
At Vinen er vel Papiret værd.«

Der er en Erindring, som har fulgt eller forfulgt mig siden sidstleden fem og tyvende August, jeg vil skrive den op eller ned — pour m'en défaire. — Det var i Januar 1778, Voltaire var to og firsindstyve Aar; han kom til Paris og steg af hos Marquis de la Villette, hvis Hustrue var en af de unge Piger, Voltaire havde været i Faders Sted; han havde givet hende Tilnavnet: Belle et bonne. Man sagde ham, at Madame Gouverné var i Paris og ønskede at see ham. Hun havde været hans første Kjerlighed, til hende skrev han Digtet: »Elle et moi«, da han var tyve Aar og endnu ikke havde havt Kopperne, der siden defigurerede hans Ansigt. Nu havde han i to og tresindstyve Aar ikke seet hende. Han gik derhen. Madame Gouverné var nu halvfemsindstyve Aar. Over Sophaen hang Portraitet af en ung Mand; Voltaire spurgte hende, hvem det forestil-

lede. Hun svarede: »Det er Portrait af den Digter, der ved sit: »Elle et moi« har skjenket mig Udødelighed.» Da Voltaire kom tilbage, saae han nedbøiet og lidende ud. Belle et bonne gik efter ham paa hans Værelser, hvor han gik frem og tilbage paa Gulvet, hun taledede til ham, han hørte ikke. Endelig standsede han og sagde: »Je le sais, je vais au bord du Styx, mais — je ne radotte pourtant pas encore.« — Lady Morgan, som i Aaret 1822 eller 24 besøgte Madame la Villette i Paris, beretter dette.

Det var i 1802 eller Aaret efter, at Prindsen af Augustenborg, siden Kronprinds af Sverige, var Commandant paa Frederikshald. Han kom til Christiania og tog ind hos Bielefeldt i det Huus i Kongens Gade, der er bygget af Søren Riis, og hvor der formodentlig endnu staaer over Porten et S. R. af Jern. Dette Huus kjøbtes først af Kammerherre Kaas, der maatte lade Portrummet forhøie for sine Equipager, derpaa af Bielefeldt og derefter af Statsraad Collett. Wackenitz var Generallieutenant og i det militaire Prindsens Superieur. Wackenitz gjorde Selskab for ham. Prindsen indfandt sig og blev gaaende med Sabelen paa; W. opfordrede ham til at lægge den fra sig. »Naar min Chef befaler,« sagde Prindsen, idet han desarmerede sig. Han var forbindtlig og artig mod alle, men fornemmelig mod Kammerjunker Petersen, hvem han kaldte sin Svoger. (Fru Petersens Søster var gift med Emil af Augustenborg.)

Dagen efter var der Selskab for ham paa Ullevold hos John Collett. Jeg gik med nogle Damer op paa Madame Colletts Værelse, hvor hun holdt paa at costumere sig som Jagtens Gudinde. Da hun var liden af Væxt, havde hun klogeligen valgt til sine Nympher Pigebørn paa tolvvaars Alder, Tina Collett og Letta Fleischer. Diana saavel som Nympherne vare indtagende, Attributerne, Buer, Kogger og Pile vare: on ne peut pas mieux. Collett spadserede med Prindsen i Granholtet, hvor Diana med Nympherne gik Prindsen imøde og offererede ham Vildt.

Om Aftenen blev dandset. Prindsen skulde have aabnet Ballet med Diana, men en høiere Skjønhed fængslede ham, saa han glemte det. Ved Bordet blev sunget mange Sange, ogsaa: »For Norge, Kjæmpers Fødeland«, hvilket dog af Nogle blev holdt for mindre passende.

Bielefeldt kom til Christiania i 1794 som Chef for Artillerie-Detachementet. Han var gift med en Datter af Doctor Gesenius i Kjøbenhavn, en anden Datter var gift med Admiral Lous. De havde to Sønner, Carl og Ernst, og to Døttre, Vilhelmine og Louise. Ernst var Moderens Afgud, de andre Børn brød hun sig kun lidet om. Fru Bielefeldt skal have været meget cholerisk og capricieuse, og blev det endnu mere, da hendes Yndling Ernst blev syg og døde. Carl blev opdraget paa Christianis Institut i Kjøbenhavn. Den ældste Datter var halt og saae ilde ud, den anden var livlig og takkelig, Moderen behandlede dem begge med Kulde. Bielefeldt havde en Morbroder, v. der Maas, som var Commandant paa Frederikshald, han døde og efterlod sin [Søstersøn ti tusinde Rigsdaler. Samme Aar døde Doctor Gesenius, og Bielefeldt arvede efter ham halvfemsindstve tusinde Rigsdaler. En Tante etsteds i Tydskland døde omtrent paa samme Tid, og efter hende arvede han atter ti tusinde Rigsdaler. Han og Fruen reiste nu til Kjøbenhavn, hvor han anskaffede sig mange kostbare Sager, blandt andet en Kareth, der kostede tusinde Rigsdaler, og som Kronprindsen ikke vilde købe, da han fandt den for dyr. Bielefeldt rivaliserede nu med Bernt Anker i brillant Levemaade. Han købte General Mangelsens Gaard i Fjerdingen, som dengang var et prægtigt Hotel; i de store Værelser vare Væggene betrukne med Silkedamask. (Da Gaarden siden blev solgt til Fattighuus, reve Fattigkonerne Silketøiet af Væggene og gjorde sig Huer deraf. Sic transit gloria mundi!) Hver Søndag var Christiania beau monde samlet hos Bernt Anker paa Frogner om Sommeren, og hver Onsdag hos Bielefeldt. Paa Paraden blev det forkyndt Officererne, i Husene gik en Tjener at melde: Idag er Assemblée hos Bernt Anker,

idag er Assemblée hos Bielefeldt. Der var Dands, Kapridning, endog af Damer, Carrousel og mange Slags Lystigheder. Bielefeldt havde medbragt en Kok, hed Smelling, der vidste at forskaffe Artiskokker, Ananas og mere saadant, der neppe før var frembaaret paa norske Taffeler. — Han havde ogsaa med sig Fru Favin med hendes Kammerpige Lotte og Kammertjener Bastian. Fru Favin var en Datter af Admiral Hooglant og havde været gift med en Oberst Favin. Hun havde med sin Mand boet i Petersborg; man vilde vide, at hun havde været Veninde af Catharina den anden og af Fyrstinde Daschkow og havde været med i Krigen mod Tyrkerne. Hun og hendes Datter, Fru Behagen, skulde paa en og samme Tid have været de første Skjönheder i Kjøbenhavn. Fru Behagen var med sin Mand i Vestindien, og en Datter af hende blev gift med von Holten, der var i Christiania i 1813 hos Christian den ottende. Uagtet Fru Favin var det godmodigste Menneske af Verden, reiste Fru Bielefeldt tilbage til Kjøbenhavn og kom ikke mere til Christiania; sine Døttre lod hun blive tilbage. Faderen gav dem en fransk Demoiselle Cathier til Gouvernante, og Fru Favin var omhyggelig og god mod dem. Vi vare ofte hos dem i Mangelsgaarden, baade naar der var Selskab, og naar de vare alene. Sønnen Carl var kommet tilbage og var bleven Officeer; han var tilbuden Tjeneste i Garden, men han syntes bedre om Husarernes Uniform. Fru Bielefeldt lod spænde for Karethen, og Carl satte sig i Vognen for at hente os. Engang lod hun mig gaae ind i et af de inderste Værelser, hvor der var henlagt alskens Fruentimmerpynt, hun bad mig vælge heraf, hvad der behagede mig, og da jeg vægrede mig, udsøgte hun et meget smukt Kjøletøi af Silke, og endnu en heel Deel andet Nippes, som hun forærede mig.

Fru Favins Tjener, Bastian, var saa hæsliq som en Bavian og ligesaa comisk. Han kom at hente sin Frue fra et Bal; Tullin saae ham og sagde: »Vil han ikke træde nærmere, Bastian, og see sin Frue dandse?« — »Nei, Hr. Tullin, jeg har seet de kongelige Herskaber

dandse i Kjøbenhavn, jeg bryder mig saamen ikke om at see min Frue dandse.« — »Hans Frue dandser gjerne, det kan man da ikke undres over, saadan en smuk, ung Dame.« — »Nei, Hr. Tullin, min Frue er saamen ingen ung Dame, Hr. Tullin, min Frue er over sine halvtred-sindstyve Aar, Hr. Tullin.« — Bielefeldts Søster var gift med General Mechlenburg, som var Commandant i Fredriksstad. Denne Dame var meget stolt, for ikke at sige hovmodig; Bernt Anker havde Fornøielse af at drille hende en Smule. Hun sad i et Selskab hos ham paa Sophaen ved Siden af Grevinde Moltke; han kom ind med Mor Lysgaard under Armen, hvem han førte hen til disse to Damer og placerede hende ved Siden af dem. Mor Lysgaard var en riig Bondekone, hun bar en Kjole af det dyreste og moderneste Silketøi og efter Moden, men paa Hovedet havde hun en Hue, saadan som de andre Bondekoners. Grevinde Moltke havde sikkert intet herimod, men Fru Mechlenburg var vist bleven bleg af Harme, hvis den røde Farve paa hendes Kinder ikke havde været af den saa ægte, at den trodser hver Sindsbevægelse. — Blandt andre Mærkværdigheder havde Fru Favin en Kakadue, der var hvid med rødt Hoved og en meget smuk Fugl. Man gjettede, at dens Alder var hundrede Aar, Admiral Hooglant havde havt den i fyrretyve Aar; hvor længe den havde været i Fruens Eie, taledes hun ikke om. Det var et vredladent Bæst; hvorvel jeg aldrig gjorde den nogen Fortræd, kneb den mig med Næbbet i Fingeren, saa Blodet sprang ud. Da Fruen gjorde en Tour paa Landet, betroede hun Fuglen til Lotte, som var bleven gift med Major Blendermanns Tjener; da Fruen kom hjem, havde Blendermanns Kat bidt Hovedet af Kakaduen. Der sagdes rigtignok, at Katten havde ædt den, men dette kan jeg ikke troe, med mindre det var Usandhed, at den var hundrede Aar gammel. — Der var den Tid endnu et Par Originaler i Christiania, General Stricker, en elskværdig gammel Mand; han bar Ludvigsordenens Kors²⁸). Da han

havde naaet en høi Alder, boede han i Gamlebyen i det Huus, vor Fader havde bygget; jeg besøgte der hans Datter og saae ham sløv og affældig. Han morede sig med at plante Kartoffler, og jeg vidste ikke, om jeg skulde lee eller græde, da jeg hørte Tjeneren sige: »Hr. General! her er en Mand, der vil kjøbe et Fjerdingskar Potetes.«

October, 1852.

Bernt Anker.

Skulde det ikke være et dristigt Foretagende af mig at forsøge paa at udkaste en Skildring af denne store Mand? — Lee ikke, fordi jeg kalder ham en stor Mand. Hvem fortjener dette Navn uden den, der udretter store Ting og er en Velgjører for Mange? Men denne Mand var forfængelig — vistnok, men hvem er ikke dette? — Thulstrup var tresindstyve Aar, da han i det dramatiske Selskab spillede Wahrbergers Rolle i »Jægerne«; Madame Wahrberger, der glædede sig saa meget over, at hendes Gamle endnu saae saa godt ud, havde bundet ham et rosenrødt Silketørklæde om Halsen; det klædte Thulstrup særdeles vel, og naar han mellem Acterne kom ind i Pyntekammeret, saae han sig i Speilet og smilede af Velbehag. Man sagde til ham, at han var forfængelig; han svarede: »Hvorfor ikke? Den, der aldeles ingen Forfængelighed havde, maatte jo være en Klods.« — Vel var Ankers Forfængelighed for stor til at kaldes en lille elskværdig Feil, den var vistnok en Lyde, men mange store Mænd have havt Lyder.

Bernt Ankers Oldefader skal have været en tydsk Ankersmed og en riig Mand. Han flyttede til Christiania, hvor han giftede sig og havde flere Sønner, hvoriblandt Sognepræst Anker, hvis Søn, Justitsraad Anker, igjen havde tre Sønner: Bernt, Jess og Peder. Jess var meget smuk og havde mange Talenter, han var en lidenskabelig Elsker af Jagt og af Hazardspil; han var gift med Frøken Elieson, en meget elskværdig Dame. Jeg hørte Mademoiselle Urbin sige til

Treschow, hvorlunde man kunde anvende paa hende de Linier af Gleim:

»Minervens Kunst erneuert sich in dir,
Du redest, schreibest, malst und stickst gleich ihr.«

Da Bernt Anker var i sit syv og tyvende Aar, blev han gift med Matthea Collett. Hun var nær sex og tredive Aar og var Enke efter Morten Leuch, med hvem hun havde været gift i ti Aar. I Tullins Maidag, der er forfattet i Anledning af hendes Bryllup med Leuch, beskrives hun som deilig, dydig, vittig, riig. Da jeg saae hende, var hun en meget gammel Kone, men det er troeligt, at hun engang havde været smuk; hun var agtet af Alle og elsket af Mange. I Bernt Ankers Biographie, den han selv dicterede J. Chr. Berg, siger han, at hans Giftermaal var den Begivenhed i hans Liv, hvori hans Hjerte ingen Deel havde havt. Dette Udtryk har saaret Mange, og han er bleven meget dadlet derfor; jeg vil vistnok ikke forsvare det, dog mener jeg, det indeholder Sandhed, og at han i sin unge Alder blot har været sine Forældres lydige Son, — men ikke alle Sandheder ere gode at sige.

I min Barndoms Dage hørte jeg ofte omtale Etatsraad Anker, siden troer jeg man kaldte ham Conferentsraad og omsider Kammerherre. Fader var imellem hos ham i Selskab og, som det lod, fornoiede sig godt der. En Dag sad jeg som sædvanlig i den grønne Stue paa Gulvet foran det aabne Bogskab og forsøgte paa at læse »Fräulein von Weissensee«, uagtet jeg intet Tydsk havde lært; da ringede det paa Gadedøren, Fader Greens Pige lukkede op, og ind kom Bernt Anker. Hurtig var jeg oppe af Gulvet og neiede. Han forlangte at tale med Fader, og jeg sprang i Hast efter ham. Saameget jeg forstod af deres Samtale, saa anmodede Anker Fader om Efterretninger, Raad eller Anviisninger, og Fader lovede at indfinde sig paa hans Contoir Dagen efter. Ved Middagsbordet næste Dag hørte jeg Fader fortælle Moder, om hvor

glad han var, over at det var lykkedes ham at bevise Anker en Tjeneste.

Nogen Tid efter at vor uforglemmelige Fader var gaaet fra os, modtog Moder fra Bernt Anker et Brev, hvori der var flere Banknoter; hvor stor Summen var, veed jeg ikke, men Brevet læste jeg, det var smukt og ærbødighedsfuldt, det Indsluttede, skrev han, var en Gjæld, han skyldte den Afdøde. — Aldrig har der levet nogen Mand i Norge, hvis Finantser have været saa udtømmelige som Bernt Ankers. Jeg hørte en af hans Agenter sige, at han i eet Aar ved Speculationer havde vundet 100,000 Rigsdaler. Man meldte ham en Bankerot, hvorved han tabte 10,000 Rigsdaler, han svarede: »Det koster mig ti Minuters Speculation, saa har jeg dem igjen.« Jeg vil ikke sige, at han hjalp alle Nødlidende, men der gik sjelden nogen Nødlidende fra ham uden Hjælp, og ofte opsøgte han selv den Trængende. Kammerherreindens Virksomhed udstrakte sig fornemmelig til Vaisenhuset; de Pigebørn, der havde Anlæg, holdt hun alle Slags Lærere til, valgte sine Kammerpiger blandt dem og udstyrede dem anstændig. Ogsaa de Drengene, der havde Lyst og Anlæg til Studeringer, bleve holdte dertil, og endnu leve der Embedsmænd blandt os, der have faaet deres første Dannelse i Ankers Vaisenhuus.

Man kaldte ham alle Daarers Formynder, og det er vist, at han ofte hjalp dem, der ved Uforsigtighed eller Daarskab stode med Familie vis à vis de rien. Assessor S....., Foged paa Thoten, havde en raffineret Kone, men var selv en Simplex; han havde forkommet tusinde Rigsdaler af den betroede Kasse, og der forestod en Regnskabsdag. Konen sendte ham til Christiania at bede Anker om det Manglende. S. lod sig melde hos Anker en Formiddag. Man lod ham træde ind. Anker sad i Pudderkjole og blev friseret af Kammertjeneren. »De er Assessor S.? behag at sidde ned! jeg er strax til Deres Tjeneste.« S. satte sig. Almindelig Taushed. Anker vinkede paa

en Tjener: »Bring Assessor S. en Bog!« — Tjeneren lagde en Bog hen, S. bladede deri, det var en engelsk Bog; S. forstod ikke Engelsk, han lagde Bogen ned. »Bring Assessor S. den Blomsterpote, der staaer!« Tjeneren bragte Blomsterpotten, og S. lugtede paa Blomsterne. Nu var Friseringen færdig, Puddermantelen aftaget og Kammertjeneren gaaet ud. — »Nu, Hr. Assessor S., er jeg til Deres Tjeneste, hvad har De at sige mig?« — »Ak, Hr. Kammerherre! jeg er en ulykkelig Mand; jeg er Foged paa Thoten, der mangler mig tusinde Rigsdaler i Fogedkassen, jeg er i den største Forlegenhed, og mit Ærinde er at bønfalde Hr. Kammerherren om at laane mig denne Sum.« — »Det er mere, end jeg havde ventet. Staaer mit Rygte saaledes? en Fremmed fra Gaden behøver kun at gaae ind til Bernt Anker og sige: jeg har forkommet tusinde Daler af den mig betroede Kasse, og Bernt Anker leverer ham de tusinde Daler. Nei, min Hr. Assessor, det gaaer for vidt.« — »Ja, det tænkte jeg nok; det var min Kone, der vilde have, jeg skulde henvende mig til Hr. Kammerherren; vel sagde jeg til hende: det gaaer aldrig an, Kone; jeg har jo ikke det ringeste Bekjendtskab til Hr. Kammerherren, lad mig gaae til Rosenkrantz, ham kjender jeg jo dog noget til, og han kjender mig; men min Kone vilde endelig, at jeg skulde gaae til Hr. Kammerherren.« — »Til Rosenkrantz vilde De henvende et saadant Forlangende? og De kunde troe, at Rosenkrantz vilde laane en uvederhæftig, utilforladelig Oppebørselsbetjent tusinde Daler? Nei, det gjør han ikke; det gjør Ingen — uden Bernt Anker.« Og S. modtog tusinde Rigsdaler.

Jeg hørte engang Kammerherreinden tale om sin Mands Godgjørenhed. »Han har,« sagde hun, »mangfoldige Pensionister; sjelden giver han mindre end hundrede Daler, men Ingen faaer mere end fem hundrede aarlig.« Jeg troer ikke, han gav mindre end tyve Daler ad Gangen. En Jomfru Hagerup, Søster af Præsten i Opdal, tjente i hans Huus

som Huusholderske, hun blev uenig med en af sine Medtjenere og flyttede derfra. Da hun nogen Tid derefter var uden Condition, gik hun til Anker og beklagede sig. Han gav hende til en af sine Agenter, Jakob Nielsen, en Seddel af følgende Indhold: »De behage at udbetale til Jomfru Lydia Hagerup tyve Rigsdaler om Maanednen indtil videre. B. Anker.« Jomfru Hagerup hentede nu hver Maaned sine tyve Daler, og da Anker i sit Testamente havde bestemt, at alle de, der stode i hans Tjeneste, eller fik Pension af ham, skulde beholde Løn eller Pension, saa længe de levede, saa beholdt ogsaa hun tyve Daler maanedlig til sin Død.

Da Fru Anker var død og blev begravet, var hele Christiania By i Bevægelse, og saadan Begravelse har der aldrig været seet. Jeg var selv med og saae alting paa det Nøieste. Det var en Sommermorgen tidlig Klokken sex. Efter Ligvognen gik Anker og de nærmeste mandlige Slægtninge, derefter Vaisenhuusbørnene, derefter tolv hvidklædte unge Piger med Krands, derefter to hundrede af Embedsmænds og Borgeres Koner og Døttre, der strøede Blomster og bare Krands, derefter Mændenes Skare. Paa Byens Torv, eller rettere paa den dengang saakaldte Hestekirkegaard, var opreist et Slags Kapel, hvor Kisten blev sat paa en Katafalk, førend den blev bragt ind i Gravkapellet. Vaisenhuusbørnene stillede sig rundt om Kisten; Anker kastede sig over Kisten, omfavnede den og sagde: »Nu bedrøvede Du mig for første Gang!« Børnene sang nu nogle Vers, forfattede i den Anledning af Fru Delphin. Derpaa traadte de tolv unge Piger frem, lagde deres Krands paa Kisten og sang nogle Vers, hvoraf jeg kun erindrer en Linie:

»O, den Bedste blandt os er ei meer!«

Ogsaa disse Vers vare af Fru Delphin. Den qvindelige Deel af Familien holdt i dybeste Sørgedragt i lukte Vogne paa Torvet omkring Kapellet. Der hørtes Graad og Hulken,

og Tjenere hentede Vand til de Besvimedede. — Den otte og tyvende Mai var hendes Fødselsdag, og denne Dag blev hvert Aar høitideligholdt med megen Hjertelighed paa Ullevold hos John Collett. Ogsaa dette Aars otte og tyvende Mai havde jeg seet hende paa Ullevold, hvor der blev sunget til hendes Priis:

»I Sekler lever til din Ære
 Vor første Digtets Foraarsdag.
 Af den dit hele Kjon kan lære,
 At Kvindens Roes er Dyd og Smag.«

Sangen blev sunget ved Bordet, og medens man sang, skar hun for en Mandelkage og lagde deraf ogsaa et Stykke paa min Tallerken. — Den otte og tyvende Mai hed dengang Wilhelm, det har gjort mig ondt at see, at han nu er borte af Almanakken.

Det Talent, som Anker var meest stolt af, var det dramatiske. Jeg hørte ham declamere efter Talma en Scene af Voltaires »Tancred«. Obersten i »Das Kind der Liebe« og Morland i »Die Verläumder« vare de Roller, han yndede meest og gav Publikum i Christiania og paa Moss, hvor han lod opføre et Theater. Jeg var for ung og for uvidende til at kunne bedømme ham endog i denne Henseende. Jeg har nogle Gange været hans Medspillende paa Theatret, og engang — det var i »Kun sex Retter«, hvor han var Obersten og jeg Hofraadinden, — forekom det mig, som om han bifaldt mit Spil, dog har han aldrig yttret et Ord, der tilkjendegav noget Bifald. Madame Collett roste han meget, om hende sang han:

»Kun Pierider selv maae Krandse flette.
 Naar vor Thalia viser sig.
 Hvo kan med Dig om Fortrin trætte,
 Med Dig, i Alt ulignelig?«

Efter Kammerherreindens Død hørte jeg ham engang tale om at gifte sig igjen. »Hvor findes den Pige,« sagde han, »der vilde ægte mig? Der gives vistnok mange, der

attraae smukke Klæder, Equipager o. s. v., men mig, Bernt Anker, ægter Ingen pour l'amour de moi.« Dog troede han engang at have fundet en saadan Pige. I Kjøbenhavn gjorde han Bekjendtskab med en Fru Falbe, der havde en yndig Niece i sit Huus. Frøken Falbe havde ingen Formue, og da Tanten blev vaer, at Anker beundrede Niecen, og hun syntes, det maatte være en stor Lykke for denne at ægte en saa riig Mand, saa søgte hun at faae Anker til at troe, at Frøkenen nærede ømme Følelser for ham. Det lykkedes hende. Anker erklærede sig, og Frøkenen gav ham sit Ja. Men Anker saae snart, at hun elskede og blev elsket af en ung Lieutenant af hans Familie. Han skjenkede hende halvtredsindstyve tusinde Rigsdaler og forenede hende med sin unge Elsker²⁵). Maaskee var det denne Sjelekamp, der var Aarsag i, at man bemærkede nogen Sindsforvirring hos ham, da han kom tilbage.

I den Tid saae jeg ham kun een Gang, det var paa Latinskolens store Auditorium; Broder Peter var der oppe til Examen artium. Moder og jeg vare gaaede derhen at høre til; Anker var en af Censorerne. Da Moder og jeg vilde i al Stilhed begive os bort, maatte vi gaae forbi det Bord, hvorved Censorerne sad. Anker stod op med de Ord: »Der seer jeg en Veninde,« og gik hen og omfavnede mig med en Inderlighed, jeg kun havde seet hos ham eengang før, og det var paa Theatret. Dette var en Afsked; et Par Dage efter reiste han udenlands og kom ikke mere levende tilbage. En Dag, da min Mand og jeg spadserede paa Fæstningsvolden, hørte vi de Ord: »Der kommer Anker!« og vi saae fra Volden et Skib med sænket Flag — det bar hans Lig. Dette lae i en Kiste af Mahogny inde i en Blykiste, der var loddet sammen med Laaget, og yderst var en Trækiste, der var overtrukket med sort Fløiel og udziret med hvid Atlas. — Dersom denne Beretning vinder Bifald, saa kan jeg vel skrive endnu et Blad om denne saa mærkværdige Mand.

Julen paa Fladebye 1801.

Selskabet samledes som sædvanlig om Morgen den 22de December hos Kammerherreinde Anker i det nu saakaldte Palais, og derfra udgik Toget, der bestod af tredive Slæder; dette Aar havde vi Slædeføre. Paa Veien mødte os intet Eventyr eller Fatalitet, med mindre man vil regne det dertil, at det sneede noget lidet, og at Frøken Kaas blev søsyg. For at skjule, at hun maatte »raabe Ulrik«, holdt hun Lommetørklædet for Munden og vilde siden, da hun troede sig ubemærket, kaste det fra sig paa Veien; men Skydsdrengen blev det vaer og vilde hente det tilbage, hvilket hun med Møie fik forhindret. Fladebye, der dengang tilhørte John Collett, er beliggende i Enebak, om jeg ikke tager fejl, fire Mile fra Christiania. Om Eftermiddagen kom vi derhen. Den første Forretning, man foretog sig, var at vælge Embedsmænd. Lieutenant Schiøtt havde udført saa vel sin Function forrige Aar som Protocol-Secretair, at han blev valgt paa nyt. En gammel, munter, jovialsk Mand, Justitsraad Dahl (den samme, kjere Broder, som vor Fader havde kjøbt sin Gaard af), blev udvalgt til Læge. Der indfandt sig ofte Patienter, og han var heldig nok til at læge dem øieblikkelig. Ved at anføre een af hans Cure kan man gjette sig til de øvrige. En af de unge Herrer beklagede sig over Smerter i den ene Haand; Lægen ordinerede ham at lægge sig paa Gulvet i Salen paa Ryggen og strække Armene ud, derpaa skulde Damerne gaae hen, den ene efter den anden, og sætte en Fod paa den syge Haand. Jeg behøver ikke at sige, hvorlunde Curen lykkedes. — Derpaa blev trukket Lod om, hvem der skulde vexles til at forestille Vert og Vertinde i de ti Dage. Madame Horster lod mig see, at hun havde trukket et Nul, det kunde jeg vide forud, at hun vilde faae. Jeg fik Nummer med Schiøtt; han bukkede for mig og sagde: »Jeg har den Ære.« Jeg troer ikke, han var synderlig glad over sit Nummer, jeg derimod havde Aarsag at være tilfreds, da

jeg havde faaet en Vert, der vilde og kunde besørge alt paa det bedste. Vi havde et lidet Optog: Florentineren eller den Hildede i sin egen Snare. Stykket blev extemporeret, men gik dog ret godt. Florentineren (Jakob Borch) var en gammel Formynder, der selv vil ægte sin rige Myndling; han spærrer hende inde, men en ung Elsker har vidst at skaffe sig Adgang til at tale med hende i Haven. Formynderen lader en Smed forfærdige en Snare for deri at fange Elskeren, men denne har bragt Smeden paa sin Side, og da han kommer for at forevise Snaren, faaer han Florentineren til først at forsøge den. Smeden nægter nu at løse ham, Myndlingen og Elskeren komme til og hjælpe ham ikke ud, før han har givet Samtykke til deres Forening. Saavidt gik det godt, saalænge vi extemporerede, men nu skulde vi til Slutning frømsige nogle Vers, som vi havde lært udenad. Da jeg havde fremsagt mit, gik Schiøtt frem; men han havde spillet Kort og været uheldig, tabt betydeligt — jeg troer henimod hundrede Rigsdaler —; han sagde den første Linie, men kunde ikke mere, han stammede og begyndte paa nyt. Da begyndte Smeden, Lieutenant Carlsen, at lee høit. Schiøtt vendte sig nu til ham: Hvad leer han af, min kjere Smed?

„Jojo, de ere fede,
Som vil Poeter hede,“

svarede Smeden, og nu brast alle i Latter baade paa Scenen og i Parterret. Schiøtt førte mig nu frem med sig og sagde: Siden dette vort Optog har faaet en saa lystig Ende, saa haabe vi, at Selskabet ikke nægter os den Ære og Fornøielse imorgen at være vore Gjester. Teppet faldt under Applaus. Bordopsatsen var en Piedestal, hvorpaa der stod en Dukke i en Snare. Dukken var costumeret ligesom Florentineren. Piedestallen var prydet med Tegninger, der var endog en Krands med vore Navne i. Min Vert havde besørget alt, jeg hjalp ham blot med at klistre de af ham forfærdigede Tegninger paa Piedestallen.

Thulstrup havde faaet til Vertinde Madame Clausen, en yndig, allerkjæreste lille Kone, en Englænderinde, nyligen kommen fra London. Hendes Moder, Mistress Parson, en dengang berømt Forfatterinde, havde skrevet ti forskellige Romaner, der alle skulde bevise eller rettere indeholde den Lære, at ethvert Giftermaal, indgaaet imod Forældrenes Villie eller uden deres Vidende, maatte blive ulykkeligt. Datteren var gift med Jeronimus Clausen, en Stedsøn af Kjøbmand Horster, der var gaaet til London i Handelsforretninger, og Mistress Parson gav ham gjerne sin Datters Haand, da Kjøbmands Søn og selv Kjøbmand har en god Klang i engelske Øren. Madame Clausen forstod intet af vort Sprog, med os taledede hun Fransk; de eneste norske Ord, jeg hørte af hende, vare, da hun engang saae hen til sin Mand og sagde: »han er saa dum.« Siden sagde hun, at hun ikke vidste, hvad de Ord betydede. Det være nu saa eller saa, men Ordene indeholdt en Sandhed. Den Aften, Thulstrup skulde have sit Optog, blev jeg ingen Forberedelser vaer. Da Tiden nærmede sig, gik jeg op paa Madame Clausens Værelse; hun havde pyntet sig, stod for Speilet og lagde Rouge paa Kinderne. Jeg spurgte hende, hvad der skulde forestilles. Hun svarede mig, hun vidste intet derom; Thulstrup havde bedet hende holde sig færdig, han vilde komme at hente hende. Han kom, bød hende Armen, og de gik ned. Jeg gik ned i Salen, hvor Tilskuerne allerede havde taget Plads. Musikken begyndte, Teppet gik op. Paa Scenen stod et Bord med Flasker, Glas, Tobakspiber, om dette sad nogle lystige Karle, der sang muntre Viser. Da vi havde hørt en Stund paa dem, kom Thulstrup ind med sin Dame ved Armen og bad dem meget høffigt om at overlade ham Scenen, da han og hans Dame her skulde opføre et Skuespil, men de lystige Fyre vedblev at synge og nægtede at gaae af Pletten. Thulstrup bad nu Publicum undskylde, at han ikke kunde give nogen Forestilling den Aften, da Scenen var optaget af berusede Mennesker, der ikke vilde

modtage nogen Raison. Han og hans yndige Dame indbøde imidlertid Selskabet til den følgende Dag. Opsatsen var en Voxfigur, Madame Clausen havde bragt med, den forestillede en Ceres, og da En spurgte, hvad den forestillede, og da Figuren var noget vel fyldig, saa var en af de unge Mænd saa ubetænksum at svare: Den skal forestille en Barselkone. Uagtet Madame Clausen efter sit Sigende intet Norsk forstod, havde hun dog forstaaet dette; hun gik op paa sit Værelse, og da jeg kort derefter gik efter hende, saae jeg hende i Armene af Frøken Kaas, hysterisk Latter og Graad afveklede med Krampetrækninger. Jeg, som aldrig havde seet et hysterisk Anfald, blev meget forskrækket, men Madame Collett sagde mig, at det ikke havde stort at betyde, at næsten alle engelske Fruentimmer ofte havde saadanne Anfald, og at de snart gik over. — Madame Horster strikkede hele Formiddagen paa en Begyndelse til en Strømpe; naar hun havde en Tommes Længde, havde hun gjort en Feil og rækkede op igjen; dette vedvarede hele Tiden, og Madame Clausen lignede dette Strikketøi ved Pænelopes Væv. Dette er nu alt, hvad jeg veed om Madame Horster. Bernt Anker og Rosenkrantz vare med af Partiet, men de bleve ikke de ti Dage tilende. Anker tilbragte den meste Tid paa Vestbye hos sin Ven Juel, en Broder af Fru Rosenkrantz og af den svenske Juel³⁰). Haagen Mathiesen, af Pøbelen kaldet Smør-Haagen, var der hele Tiden, men han havde intet Nummer faaet.

Schandorff var den Lykkelige, der fik Nummer med den Skønneste blandt alle Skjønne, med Fru Thulstrup. De opførte et lille Lystspil, Ægteskabet ved Feiltagelse. Clara, en ung Enke (Fru Thulstrup), har givet flere Beilere Afslag; Ferdinand, en ung Officeer (Schandorff), betroer sin Søster Sophie (Madame Collett), at han har seet Clara, ubemærket af denne, bleven forelsket, ladet sig melde hos hende, men svæver i stor Frygt for, at han vil have samme Skjebne, som de andre Beilere. Uden at lade

Broderen vide noget deraf, har Sophie udtænkt en List til hans Fordeel; hun forklæder sig som Bondepige og gjør sig et Ærende i Claras Huus; hun faaer Kammerpigen Lise (det var mig) itale, lader, som hun tjener i samme Huus, som Ferdinand og Sophie boe, og da de to ere komne i en ret fortrolig Passiar om deres Herskab, er hun villig til at betroe Lise en Spøg af hendes Frøken: »men ulykkelig er jeg, dersom Du røber mig.« Lise lover høit og dyrt intet at røbe, og nu fortæller Bondepigen, at den unge Officeer, der har ladet sig melde hos Clara, er ingen anden end Frøken Sophie, der har taget sin Broders Klæder paa. Du kan troe, det var Løier at see paa, hvordan hun stod for Speilet og øvede sig i at gjøre Complimenter paa Mandfolkemaneer. — Saasnart Bondepigen er borte, fortæller Lise sin Frue alt dette, og da Ferdinand kommer, bliver han mod Formodning modtaget saa venligt og forekommende af Clara, at han vover en Kjerligheds-Erklæring; ogsaa denne møder ingen Indvending, han beder om hendes Haand, hun rækker ham den. Den uventede Lykke gjør Ferdinand saa glad og henrykt, at Clara begynder at see, hun er ført bag Lyset. Sophie kommer, og Clara seer nu, hvorledes hun har taget feil, men Ferdinand behager hende, og hun tager ikke sit Ord tilbage. — Schandorff var dengang fire og tyve Aar, han var ikke stor af Væxt og af meget spæd Figur. Opsatsen var en Forhøining, hvorpaa en Stang med alle Slags Klæder, Bondedragt, Damekjole, paa Toppen en Officeers Hat og en Kaarde. Ogsaa dette Stykke blev extemporeret.

Lise Lillianskiold havde faaet Nummer med en ung Mand fra Porsgrund, der heed Møller, jeg veed intet mere om ham. De opførte en Farce kaldet: Lieutenant Compas eller Den sovende Elsker, der havde John Collett selv til Forfatter. Rollerne dertil vare lærte udenad. Personerne vare: Apothekeren, John Collett; hans Kone, Madame Collett; Judith, deres Datter, Lise Lillianskiold; Susse, deres Tjenestepige, blev mig tildeelt; Compas, Sølieutenant, Judiths Elsker, Møller

fra Porsgund; Peer, en Matros, Susses Kjereste, Thulstrup. — Apothekeren og Konen staae færdige til at gaae ud; Madamen giver Susse mange Forholdsregler at iagttage, medens de ere fraværende, og Apothekeren leverer hende en Flaske Mixtur, der skal afhentes til en Person, der lider af Coliksmarter. Susse lover at udrette alt troligen. Apothekeren og Madamen gaae. Peer kommer, og der bliver nu megen Glæde og en kjerlig Scene mellem ham og Susse, der ikke formodede hans Hjemkomst saa nær. Men hvor bliver der af din Lieutenant? vil han ikke benytte det heldige Øieblik til at see sin Judith? Nu fortæller Peer i sit Sømandssprog, hvorledes Lieutenanten allerede var gaaet i Land, men overfaldet af en piinagtig Colik ligger paa Sengen i Huset næst herved og vrider og vender sig af Pine. Susse giver Peer Flasken med Mixturen, beder ham skynde sig dermed til Lieutenanten, den indeholder Lægemedel mod Colik. Peer skynder sig afsted dermed. Susse kalder paa Judith og fortæller hende alt dette. Judith ytrer Frygt for, at Mixturen kunde gjøre Skade, men Susse er vis i sin Sag og beroliger hende. Lieutenanten kommer, ledet af Peer. Coliksmarterne ere gaaede over, men Mixturen har havt en stærk Tilsats af Opium, og for at være ret sikker har han tømt mit eins hele Flasken; han overvældes af Søvn, falder om paa en Stol og sover. Judith taler kjerlige Ord til ham, Compas sover. Susse raaber ham ind i Øret, Compas sover. Peer rusker i ham, Compas sover. Du sover, min Compas? saa vaagn dog, naar din Judith taler til Dig! Compas sover. Da Judith hører, at Lieutenanten har tømt hele Flasken, bliver hun meget forskrækket og sender Susse hen at opsøge Apothekeren, men da Susse vil gaae, møder hun ham og Konen i Døren. Apothekeren henter Medicin, holder den ved Peers Hjelp i Lieutenantens Mund; han kommer lidt efter lidt til sig selv og anholder om Judiths Haand. Apothekeren giver ikke gjerne sin Datter til en Sømand. Disse have ofte, siger han, en Kjereste i hver Havn. Ma-

damen overtaler sin Mand, han giver sit Samtykke, og da Lieutenanten om faa Dage maae reise igjen, saa tillader han, at Brylluppet maae være Dagen efter. Nu følger Indbydelse til Selskabet. — Nogen Tid, maaskee Aaret efter, blev Frøken Lillienkiold gift med Professor M. I Aaret 1829, altsaa 28 Aar efter denne Fladebyetur, kom Møller fra Porsgrund til Christiania. Paa et Bal saae han Professor M.'s Datter Emilie; hun lignede meget sin Moder af Udseende, det vil sige, som Moderen havde seet ud for otte og tyve Aar siden. Møller gik hen til hende: Med Tilladelse, er De ikke Fru M.? Emilie, som kun havde bemærket det sidste Ord, svarede Ja. Erindrer De da vel endnu de glade Dage paa Fladebye for otte og tyve Aar siden, og den for mig saa behagelige Aften, jeg var saa heldig at have Parti med Dem? For otte og tyve Aar siden! da var jeg sandelig endnu ikke fød. Er De da ikke Fru M.? Jeg er Fru M.'s Datter, der sidder Moder; hvor kunde De troe, at Moder endnu dandsede?

Aamødt havde Nummer med Madame Collett, og den Dag blev opbudet alt, hvad Kjøkken og Kjelder, Vid og Smag formaaede. Et qvikt lidet Lystspil: Væddemaalet, oversat af Fransk, blev opført. Greven og hans Hustrue boe paa Landet paa deres Slot; Greven er nylig reden ud, og Kammerpigen, Gotte, kommer og siger Grevinden, at hun har seet en ung Dame sidde ved Vinduet i Grevens Værelse. Grevinden sender Gotte hen at indbyde den unge Dame. Adele kommer, hun er Grevens Myndling; han har hentet hende fra Pensionsskolen og befalet hende at blive paa hans Værelse, indtil han kommer tilbage. Grevinden tillader hende at begive sig derhen igjen, og nu befaler hun Gotte at stille sig ved Landeveien og indbyde til Slottet den første Reisende, der kommer forbi. Gotte kommer tilbage med Theodor, en ung Officeer, der med Glæde har modtaget Indbydelsen; men nu seer Grevinden gennem Vinduet Greven komme op ad Alleen; hun lader Officeren gaae ind i et Cabinet og tager Nøglen dertil i

sin Lomme. Greven kommer, hun leverer ham fire hundrede Ducater, som ere indbetalte til ham i hans Fraværelse; men, siger hun, jeg vil indgaae et Væddemaal med Dem og sætte andre fire hundrede Ducater derimod, at De ikke er istand til at nævne mig alle de Stykker, der høre til en Dør. Greven mener, dette er en let Sag, og regner op Hængsler, Skodder o. s. v. Væddemaalet, siger hun, har De nu vel vundet, og jeg vil nu fortælle Dem, hvad der har tildraget sig i Deres Fraværelse. Jeg sendte Gotte hen at indbyde den første Reisende, der kom forbi, og der kom en meget elskværdig ung Mand, der sagde mig mange smukke Ting; da saa jeg Dem komme, og da jeg veed, De er jaloux, saa lod jeg ham gaae ind i dette Cabinet. Greven vil nu gaae derind, men Nøglen er ikke i Døren. Han raaber med Heftighed: Nøglen! Væddemaalet har De tabt, siger hun, Nøglen hører til Døren, og den havde De glemt. Historien med den Fremmede er ikke desmindre sand, og der er Nøglen. Den unge Mand træder frem og befindes at være Adeles bestemte Brudgom. Aamodt var Greven, jeg var Grevinden, Schandorff var den unge Elsker, Fru Thulstrup var Adele, og Lise Lillienkiold var Gotte. Opsatsen var fire Fløidøre, ved hver stod en Rouleau med Paaskrift 100 Ducater.

Pleasure has gone to bed with the rouge on her cheeks.
Well, friend, let us walk through the day, sober and
sad, but friendly. Thackeray.

Kjere Broder! Da jeg sluttede mit sidste Brev til Dig, havde jeg isinde ikke at skrive meer om Fladebyes Forlystelser, men siden er det faldet mig ind, at denne Materie, hvoraf endnu er meget tilbage i min Erindring, dog maaskee ikke er uden Interesse. Men nu gaaer det mig som stedse; saasntart jeg tager Pennen, staaer Billedet af vor Fader for mig, og jeg er vis paa, at det er ogsaa det, Du helst dvæler ved. — Altsaa først en Scene af vor

lykkelige Barndom. Du erindrer den lille Trappe i vor Faders Huus, paa høire Haand udenfor Kjøkkendøren, den førte til et Værelse med to Fag Vinduer til Gaarden og en saakaldet Svenskeovn; naar man gik hen ad Svalgangen, kom man til en Dør, der førte til et Kammer, hvor man om Høsten lagde Frugt hen, indtil Kulden kom, da Frugten blev bragt ned i Kjeldereren. Vi Børn passede nu paa, naar Fader mod Aften kom hjem fra Toldboden; vi sprang ham imøde i Gaarden, kyssede hans Hænder og hoppede af Glæde. Nu hentede han en vis Nøgel, og vi sprang foran ham opad den smale Trappe; vi bankede paa Døren: Luk op, Æbler og Pærer, vi have et Ærinde til eder! — Han aabnede Døren — der laae de deilige Caviller, Gravenstener, Borsdorfer og en Sort, som Moder kaldte Flaskeæbler, men Fader kaldte Nonnentitchens; der var ogsaa Bergamotter, Bon-chrétiens og Steenpærer og Stopbirnen. (Dengang havde vi intet Storthing, der lagde saa høi Told paa Frugt, at nu Pluraliteten maae undvære den.) Vi stode stille og beundrede, nu tillod han os at tage, og naar vi vare beskedne, saa forsynede han os med mere. Siden legede han med os, oftest Gjensel; engang tog han mig ind i sin Slobrok, hvor jeg stod længe med Armene om hans Liv, inden I fandt mig; engang satte han Dig op paa Sølvs-kabet i Dagligstuen, og vi gjennemsogte alle Kroge, indtil Henrik saae i Veiret og blev Dig vaer. Engang lod han os gaae ind i Dagligstuen, medens han vilde gjemme Henrik i Sengkammeret; han havde stillet Henrik bag sig, og i det samme han aabnede Døren og lod os gaae ind i Sengkammeret, lod han Henrik ubemærket af os smutte ind i Dagligstuen. Da vi længe havde søgt for-gjeves, kom Henrik ind — Latter og Glæde.

Siden vi nu atter ere komne til Scener fra vor Barndom, maae jeg fortælle noget om mig selv fra den Tid. Jeg var meget iilsindet, utaalmodig, og i Vreden kom jeg vel ofte frem med upassende Yttringer; Moder truede mig med Straf, og jeg besluttede at forbedre mig. Jeg havde

læst i Madame Beaumonts Magazin des enfans, hvorlunde Lady Charlotte af Gouvernanten bliver paalagt at nedskrive alle de uartige Ord, hun har talt i Vrede, for at skamme sig derved og forbedre sig. Jeg besluttede at gjøre som den lille Charlotte, og ligesom hun skrev jeg disse mine Confessions paa Fransk. Paa Faders Contoir og ved hans Skrivebord satte jeg mig ned og opskrev alle de ubesindige og latterlige Ord, jeg havde betjent mig af; men hvor skulde jeg nu forvare dette Papiir? Du erindrer vist den brede Trappe, der gik op til Faders Contoir; paa den samme Gang, et Par Skridt fra Døren til Contoiret, var en Dør, der førte ind til et Loftkammer, hvor der blandt andre tomme Kar stod en stor Kasse fyldt med Hvede; her, nede i Hveden, gjemte jeg mit Papiir; her syntes det mig at være i fuldkommen Sikkerhed. Da jeg næste Gang vilde gaae til min skriftlige Bekjendelse, var der hverken Hvede eller Papiir mere, Kassen var tom. Jeg vovede ikke at spørge efter Papiret og fik ikke vide, hvo der havde fundet det. — Blandt de franske Bøger, Ehlert bragte mig, var ogsaa Molières Comedier; Fader lod mig læse for ham af disse. George Dandin med sit: Tu l'as voulu, morede ham meget, men Slutningen af Stykket misbilligede han særdeles. Den slette Kone, sagde han, burde dog ikke have gaaet ustraffet derfra. Fader gav mig ofte Opgaver at løse, der langt overgik mine Evner. Fastings franske Digt til Hauch, der nu er at læse i Fastingiana og dengang stod i Intelligentssedlen, maatte jeg levere ham en skriftlig Oversættelse af. Paul Thrane havde tiltrukket sig Pøbelens Had, jeg erindrer ikke mere hvormed, og de sloge alle Vinduer ind i hans Gaard i Storgaden; om denne Begivenhed maatte jeg skrive en Beretning paa Fransk. — Du erindrer vor Faders Dødsdag, erindrer Du ogsaa vor Moders Tilstand paa denne ulyksalige Dag? Det var den tolvte Marts, Gregoriusdag. Paa denne Dag udmaiede nogle fattige Koner deres smaae Pigebørn med Blomster og Floers Lapper, og

sendte dem om i Husene som Gregoriusbrude. Imellem havde de en Dreng med, der forestillede Helgenen selv. Aaret før sad jeg paa denne Dag i Gaarden ved Solvæggen ved Faders Side og saae de smaae Brude nærme sig ham undseeligen, nogle grædende; han talte venligen til dem og gav hver nogle Skillinger. Dette Aar kom de smaae Brude vel igjen, men bleve viste bort af Pigerne i Kjøkkenet; det Hjerte slog ikke meer, den Haand, der havde rakt dem den milde Gave, laae nu stiv og kold. Et halvgalt Menneske, der havde givet sig Navnet Peter Staalhandske, havde gjort sig en Krave af Papiir, taget en Træsabel i Haanden og gik Gregorius. Han trængte sig lige ind i Værelset til vor stakkels Moder og gjorde alskens Narrestreger og bragte hende næsten til Fortvivlelse. Vor Moder, skjønt liden og spæd af Legeme, havde en stærk Sjæl, hun var en kjek Qvinde, men her forlod Kræfterne hende. Jeg seer af dit Brev, at Moders efterladte Papirer ikke forefindes mere; foruden det Omskrevne veed jeg, at hun gjemte alle Klingenberges Breve og et Riimbrev til vor Fader fra hans Ven, Johan Nordahl Bruun, med Copie af vor Faders Svar, ligeledes i lystelige Riim. Og alt dette er tabt! Vor Moders Moder, Birgitte Marie Brochmann, var en Brodersøns Datter af Biskop Brochmann²). Da hendes Fader havde fire Døtre, men ingen Søn, saa gav han vor Bedstemoder en Sølvskæ, han havde arvet efter sin Fader, og som var den Skee, Biskoppen daglig havde benyttet. Bladet af Skeen var ligesaa bredt som langt, indvendig forgyldt, og paa Bagsiden af Bladet latinske Inscriptioner, Skaftet var udskaaret Arbeide og forestillede Christus paa Korset. Moder gav denne Skee til Johannes; forhaabentlig er denne Reliquie endnu til.

Saasart Fader var død, blev Ehlert afskediget, og al Underviisning for mig ophørte. Min Trodsighed og Uskikkeligheid maae have vedvaret, thi Moder beklagede sig over mig for Treschow. Min Kjerlighed og Ærbødighed for

denne Mand var særdeles stor. Han lærte mig, at et Fruentimmer maatte være pliable — det var det Ord, han betjente sig af — han reciterede for mig Lafontaines Fabel *Le chêne et le roseau*; næst efter at have gjort mig opmærksom paa dens Skjønheder sagde han, hvorledes mit Kjøen maatte tage Exempel af *le roseau*. — Jeg lærte Fabelen *par coeur*, Moralen deraf gjennemtrængte mig Hjerte og Hoved, og neppe er nogen Lære bleven stadigere efterlevet. — Her lægger jeg Papiret bort, maaskee bliver jeg om nogle Dage igjen istand til at gjøre en lille Udflugt til Fladebye.

Nu har jeg ladet Pennen hvile i nogle Dage; idag er Søndag, og jeg vil gjøre mig tilgode med Skrivning, men at vandre til Fladebye, endog kun paa Papiret, har jeg idag ingen Lyst til. — Du, min Bernhard, ønsker at vide meer om Bernt Anker. — Det er sandt, at Maurits Hansens Fortælling »Moderen« er meget interessant; de handlende Personer, Bernt Anker, Treschow, Rosted, Holmboe og mange Flere, ere sande *Tableaux vivants*, og de Ord, han lægger dem i Munden, ere i bogstavelig Forstand deres egne. Slutningen af Fortællingen, der er af Autors egen Opfindelse, har behaget mig mindre. — Grethe og de andre Piger taledede imellem om Massy i Kjelderens, og jeg har en dunkel Erindring om at have været med Grethe i Kjelderens ved Bryggerne og seet Massy, der var en smuk og venlig Kone; jeg undrede mig over, at der kunde være saa smukt og saa hyggeligt i en Kjelder. Ogsaa hendes lille Johannes saae jeg; det er tyve Aar siden jeg læste Moderen og jeg kan tage feil af Erindringen, men mig synes, at Maurits Hansen hentyder paa, at Johannes var en Søn af Bernt Anker; men herfor har han nok ingen Hjemmel. Pigerne sagde, at Jess Anker var hans Fader. — Omtrent paa samme Tid, som jeg var med Grethe i Kjelderens hos Massy, havde jeg et Syn, som gjorde et uudsletteligt Indtryk paa mit dengang saa unge Hjerte. Fru Münch havde

en Veninde i sit Huus, Madame F., der bestyrede Huusholdningen; denne Kone havde en Søn, der var Kjøbmand i Arendal, og en Datter, der var sat paa Tugthuset i Christiania. Sorg over Datteren havde lagt Moderen paa Sygeleiet, og Fru Münch pleiede sin Matthea med Omhyggelighed. En Søndags Formiddag tog Grethe mig med sig, og vi gik til Tugthuset; man lod os gaae ind i en stor Stue, hvor de qvindelige Fanger sad ubeskjeftigede omkring paa Træbænke. De saae vel alle gustne og elendige ud, men saadant et Jammerbillede som Karen F. har jeg aldrig seet. Da hun saae Grethe, vilde hun staae op, men Knæerne svigtede hende, og hun sank ned igjen paa Bænken. Grethe gik hen til hende og sagde til hende, at hendes Moder vel havde været syg, men nu var uden Fare og i god Bedring, at Moderen havde sendt hende (Grethe) for at bringe hende denne Efterretning. Den ulykkelige Pige zittrede som et Espeløv, hun vilde tale, men kunde ikke faae et Ord frem; hendes Taarer strømede og havde gjort Furer i hendes Kinder. Jeg trak Grethe i Skjørtet for at faae hende til at gaae, og da vi kom udenfor, spurgte jeg hende, hvad den stakkels Karen F. havde forbrudt? Grethe vilde ikke sige mig det, og da jeg kom hjem, spurgte jeg Moder herom, som sagde, at Karen F. var dømt til Tugthuset, fordi hun havde havt et Barn med en gift Mand. Jeg saae ogsaa i Tugthuset et tolvaars gammelt Pigebarn; om denne sagde Grethe, at hun var kommen i Tugthuus, fordi hun havde slaaet sin Moder.

Og nu til Bernt Anker! En bekjendt Forfatter, jeg erindrer ikke hvilken, har sagt, at naar man vil skrive en Mands Historie, da skal man begynde med at omtale hans Moder. Saa lad mig da sige det, vistnok ikke meget, jeg har erfaret om denne agtværdige Dame. Saa langt jeg kan erindre tilbage, var hun blind og kom aldrig ud af sit Huus; jeg saae hende derfor ikke i Selskab med sine Sønner; men naar jeg hørte Bernt Anker tale om hende, da var det altid med en vis Stolthed. Jeg har kun een-

gang seet hende, da jeg besøgte Frøknerne L., hendes Niecer, der opholdt sig hos hende. Hun bad ofte Gjester til sig, ordinerede Retterne og erkyndigede sig, om Maden smagte dem, og om de havde spiiist godt. Man havde saa ofte sagt hende, at man havde tømt Fadene, saa hun ikke vilde troe det, men forlangte Fadet til sig for at føle efter. Hendes Hørelse var meget god, men Gjesterne Navne forplumredes ofte i hendes Mund, Major Gyldenfeldt kaldte hun Dydenfeldt, og Maschmann blev kaldet Basmann. — En Øienlæge kom til Christiania, han var en Svensker og heed Noring; han saae Fru Anker og lovede at skaffe hende Synet igjen. Denne unge Mand var meget riig og gjorde alle sine Cure gratis; han havde i forskjellige Lande gjort mange heldige Øienoperationer, endnu var aldrig nogen mislykkedes for ham. Man gjorde ham opmærksom paa Fru Ankers Alder, der maatte gjøre Curen vanskelig, for ikke at sige umulig; men han havde med Held foretaget Operationer paa Personer af hendes Alder. Fru Anker blev opereret, men Operationen mislykkedes. Lægen maatte gaae tilsengs, forgjeves vare Fruens og den hele Families kjerlige Trøstegrunde, den ulykkelige Mand vilde ingen Trøst modtage; efter nogle Dages Forløb var han død. Han laae syg og døde i Fru Ankers Huus og blev begravet derfra. Jeg behøver ikke at tilføie, hvor inderligt Familien sørgede over ham³¹). Fru Anker var uden For-domme; hun havde intet imod, at hendes Niece ægtede M., der var Apotheker; hvorimod Fru L. nægtede at give sit Samtykke, hvilket det dog omsider lykkedes Bernt Anker at erholde. Vel gjorde Fru L. den Betingelse derved, at M. skulde lade sig nobilitere, eller dog idetmindste skaffe sig en Titel, men Bernt Anker fandt, at dette var ufor-nødent, og Fru Anker holdt Brylluppet uden videre. — Jeg kan ikke erindre, naar Fru Anker afgik ved Døden, maa-skee var det i et af de Aar, jeg tilbragte i Tydskland; hvis saa er, da overlevede hun sin Bernt, der allerede havde forladt denne Verden et Par Aar før 1807; 1810

kom jeg tilbage til Christiania, da var hendes Gaard solgt til Thor Olsen. — Jeg glemte at omtale hendes elskværdige Sønesøn, Christian Anker, der underholdt og morede hende paa det behageligste; om ham og om Bernt Anker mere en anden Gang.

Jonas Rein.

Ogsaa denne ædle, høitbegavede Mand skylder jeg en taknemmelig Erindring; han forhøiede Glæden i min Ungdoms, ja i min Barndoms Dage, thi jeg var neppe tolv Aar gammel, da jeg læste hans Digte og bevarede dem i mit Hjerte og i min Erindring. Treschow, der elskede ham meget, prisede meest hans Ode til Uforskammenhed:

»Jeg seer Dig
Din Mine er trodsig, dit Vink er et Bud,
Og glimrende Ordener pryde din Throne,
Herolder fra Dig over Jorden gaee ud.«

Arbin, der ofte taledede om ham, rosedede meest den delicate Berømmelse, han havde henvendt til Generalauditeur Wessel, der havde været hans Velgjører:

»Forgjebes byde Muserne mig nævne
Ham, som umærket vil min Bane jævne;
Han Offer bær paa deres Alter frem
Og elsker alt, kun ei sin Roes, fra dem.«

Moder fandt meest Behag i hans vemodige Tanker »Ved en Børneleeg«, og jeg kjendte Intet saa henrivende som »Mine Ønsker«. Lina forestillede jeg mig som en Engel, der vandrede paa Jorden i Pigeskikkelse, og min Phantasie laante hende alle optænkelige Yndigheder Da jeg læste om Linas Død, da sørgede jeg med ham og tænkte, at det maatte være umuligt, at der kunde findes nogen saa elskværdig Pige meer, der kunde erstatte et saadant Savn. Jeg læste i Rahbeks Tilskuer:

»Vor Rein gaaer sorgfuld mellem mørke Grave,
Hvor al hans Glæde lagdes hen;
O skaan mig, skaan mig! sukker Du,
Opriv ei flere Vunder nu!«

Ikke længe derefter hørte jeg, at Rein var forlovet med Jomfru Bergersen. Denne Efterretning glædede mig meget, men forundrede mig endnu meer. Jeg havde saa inderlig ønsket, at Rein maatte finde en anden Lina, men var Frederikke Bergersen denne anden Lina? — Jeg har fortalt, at jeg af Lumholtz blev forberedet til Confirmation i Samfund med tolv Disciple af Latinskolen og to Pigebørn, Karen Solberg og Frederikke Bergersen. Med denne sidste gjorde jeg snart nøiere Bekjendtskab. Hun var fra Frederikshald, Moder havde kjendt hendes Forældre, hun besøgte mig imellem, og vi vare Veninder; dog meddeelte jeg hende aldrig mine Sværmerier med Reins Digte, alt saadant beholdt jeg stedse for mig selv. Anne Frederikke Bergersen havde tidlig mistet sine Forældre, hun havde ingen Sødskende, ingen Slægtinge. Forældrene havde efterladt hende tre tusinde Rigsdaler, og en Biedermann, han hed Lyche, var sat til hendes Formynder og tog hende til sig. Han sendte hende til Christiania og satte hende til Jomfru Sørensen i en Pigeskole, hvor hun lærte at sye og brodere. Da hun var confirmeret, blev hun sendt til Frederikshald igjen til Formynderen, og et Par Maaneder derefter blev hun forlovet med Rein. — Var hun smuk? vil man maa-skee spørge. Jeg troer, hun var som Folk i Almindelighed ere, hverken smuk eller styg. Ungdommen har jo altid en vis Ynde, men paafaldende smuk var hun ikke. — Jeg skrev hende til og lykønskede hende; jeg meldte hende min Forlovelse med Capitain Aamodt og — nævnte intet om Lina. Kort Tid derefter spurgte Treschow mig, om jeg havde Copie af det Brev, jeg havde tilskrevet Reins Kjereste; Rein havde talt til ham derom, og han ønskede at see det. Jeg havde skrevet Brevet om, før jeg sendte det, og viste ham mit første Forsøg. Han gjorde mig opmærksom paa, at det første Ord deri var urigtig bogstaveret, hvilket vistnok ikke var forunderligt, da dette var det første Brev, jeg endnu havde skrevet, og, næst Oversættelsen af Fastings Digt til Hauch, vare disse Linier

de første, jeg nogensinde havde nedskrevet i vort eget Sprog. Det Svar, jeg modtog fra Frederikke, var omtrent, som jeg kunde vente, men det var velmeent, og en utilgivelig Handling af mig, som jeg vil tilstaae, og som i mange Aar har tynget paa min Samvittighed, var den, at jeg viste Brevet til Cathrine og Marie Devegge, hvis Bekjendtskab jeg i den senere Tid havde været saa lykkelig at gjøre. De vare talentfulde og aandrige Piger; Reins Valg havde forundret dem, og den stakkels Frederikkes Brev — ak! vi lod ogsaa Georg Sverdrup see det. Han sagde blot: »Saaledes ere de Fleste.« Et Par Maaneder derefter var hendes Bryllup og mit omtrent paa samme Tid. Strax efter Brylluppet kom Rein til Christiania med sin unge Kone; han kom til os med hende, og jeg saae Rein for første og sidste Gang. Jeg sad ved Siden af hans Kone, og han stod og betragtede os. »Naar Nogen spørger,« sagde han, »hvor gamle de to Madamer ere, da svare vi: de ere tredive Aar — tilsammen.« Jeg havde Mod til at takke ham for den Glæde, han ved sine skjøne Digte havde forskaffet min Moder og mig, og han svarede, at det var hans skjønneste og maaskee eneste Belønning at vinde Bifald hos Folk af Smag. — De bleve nogle Dage i Christiania, og Fru Rein besøgte mig oftere. Jeg taledes til hende om hans Digte; hun vidste aldeles intet derom. Jeg taledes til hende om hans Bogsamling, som jeg havde hørt Treschow omtale; hun svarede, at hun aldrig havde seet i hans Bøger, de vare allé latinske. Jeg viste hende »Mine Ønsker«, som jeg havde afskrevet efter Hukommelsen; de lod ikke til at interessere hende. Jeg spurgte hende, hvorledes hun havde gjort Bekjendtskab og var bleven forlovet med Rein; hun svarede, at medens de sad i Slagtingen, var Rein kommen ind og havde forlangt at tale med Lyche; de vare gaaede ind i et andet Værelse, og der havde han afgjort Sagen med Lyche. Jeg gik med hende til Reins Søster, en yndig Kone, gift med Ener Holm; der saae jeg første Gang hendes Søn Ole Rein

Holm, han var dengang to Aar gammel. Jeg anede ikke, i hvor mange forskellige Skikkelser jeg siden skulde see ham ³²).

Jeg saae ikke Rein mere, men jeg modtog Breve fra ham; det var skjønne Breve, og jeg behøver ikke at sige, hvor de glædede mig I min Stambog har han skrevet:

»Lee, det er sundt, spøg Tiden hen!
Naar Narren griner, grin igjen,
Ja gjør med selve Skurken Loier!
Naar da der under Spøg og Tant
Lidt Bittert nydes maae iblandt,
Det Glædens sande Smag forhøier.«

Og paa det følgende Blad havde han ladet Frederikke skrive:

»For ikke selv at skrive flere,
Jeg kjerligst vil mig referere
Til Plattituden, som fløi hen
Nu effen fra Gemalens Pen.
Kun maae jeg foie til en velmeent Bagatel:
Lev, bedste Conradine, vel!«

Jeg erindrer ikke mere, i hvilken Anledning Rein første Gang skrev mig til, men i et af hans senere Breve laae en Subscriptionsplan paa hans samlede Digte, og i Postscriptum stod: »Jeg indeslutter denne Plan, ikke med den uforskammede Begjering, at De skulde samle Subscribenter for mig, men, da De er den eneste, jeg skriver til i Christiania, for at bede Dem levere den til En, der besøger Clubber og Selskaber.« — Jeg fik fire og tyve Subscribenter. Rein solgte hele Oplaget til Arntzen et Hartier i Kjøbenhavn, og fra disse Herrer modtog jeg to Exemplarer af Reins samlede Digte.

I Christopher Anker Berghs Stambog (han var dengang Regimentsquarttermester) har Rein skrevet følgende Linier:

»At Lykke er en ædel Sjæl,
Du troer, men gjør deri ei vel.
Jeg troer, at Slyngel er det bedste,
Det gjelder mere hos vor Næste.

Du dyrker ogsaa din Forstand,
 Du tænker: sov, min kjere Mand!
 Saa skal Du vaagne op til Ære,
 Og Ridder eller saadant være.

Men hvis Du Dig ei vil forandre,
 Da, troe din Ven, da skal Du vandre
 Som Qvarteermeister i din Grav,
 Ja maaskee gar skal sættes af.
 Ifald saa skeer, som jeg formoder,
 Saa kom til mig med de Unoder,
 Saa gaae vi Verden rundt omkring
 Som Venner og — som Ingenting.«

Bergh, eller Regimentet, som hans Venner dengang kaldte ham, havde et Album, der indeholdt mange smukke og vittige Vers. Fra Fredrik Schmidt stod der et Vers, hvoraf jeg kun erindrer de sidste Linier:

»Jeg ei paa noget Ønske prøver,
 Du skaber selv dit eget Held,
 Thi Du har Forraad nok af Sjæl,
 Meer end et Regiment behøver.«

Men det bedste af dem var fra Digteren Faye, men hvoraf jeg desværre kun erindrer en ringe Deel. Gud Odin sidder paa Lidskjalf, seer ud over Norden og ærgrer sig over de norske Piger:

»Gud Odin besaae dem med haanende Sniil
 Og brummede: »Hum, for en evig Ulykke,
 Nu mærker jeg først, jeg har gjort dem for tykke,
 Hvad bruger man nu disse Skjoldmøer til?
 Til norske Dragoner for korte de ere,
 Og til at omfavnes — de falde for svære.«

»Du væver igjen paa din gamle Maneer,«
 Saa hæved' den fyldige Freia sin Stemme,
 »Viid, Dosmer! de falde særdeles bekvemme
 Og føde de velskabte Normænd, Du seer.
 Luk Øinene op og betragt hvilke Karle —
 Saa ranke og rette som Oldtidens Jarle!«

»Vel talt,« svarte Odin, »min Engel, jeg troer,
 Min Hypochondrie gjør mig Hovedet broget;

Det glæder os ret, at de due til noget.
 Velsignede være de Piger i Nord!
 De føde os Mænd, naar de bli'er til Madamer,
 Der ligne de Fædre, fra hvilke de stammer.«

Min Bergh, at din Moder var een iblandt dem,
 Som Guden velsigned', jeg klarlig fornemmer,
 Thi naar jeg beseer dine trofaste Lemmer,
 Saa stikker skinbarlig Velsignelsen frem.
 Ja tit har dit Blik og din smilende Hage
 Mig sat i den sorgløse Oldtid tilbage.«

Ja, det er vist, at hvem der har seet C. A. Bergh og hans vennefulde, smilende Blik og Mine, vil aldrig kunne glemme det. Det øvrige af Fayes Digt har Tiden ud-slettet af min Erindring, kun de to sidste Linier har jeg beholdt:

«Bliv hos os og elsk os! — Du seer, hvad det nytter,
 At opsøge Lykken i Cimbrenes Hytter.» ³³)

Bergh havde en Tante, som han agtede og elskede meget høit. Hun havde først været gift med Sorenskriver Bærøe og siden med Oberberghauptmand Hjort. Bergh sagde engang om hende: »Begge hendes Mænd have tilbudet hende, og det kunde vel ikke være anderledes. Jeg hjalp hende engang med noget Skriverie,« blev Bergh ved; »medens jeg skrev, sad hun ved den anden Side af Bordet, skræl-lede Mandler, og med de smaae, fine, hvide Fingre pillede hun Kjernerne ud af Rosiner, stak den skrællede Mandel istedet og stoppede mig saaledes den ene Rosin efter den anden i Munden.« — Vor Ven Bergh var, som man heraf seer, en stor Liebhaber af Studenterhavre.

I den Tid, hvorom jeg nu taler, vare Zetlitz's Sange paa Alles Læber, og jeg har seet gamle lærde Mænd (Rosted f. Ex.) fælde Taarer ved Sangen: »Hvor saare lidet vil der til« o. s. v. Jeg kan ikke bare mig for at anføre et Vers af denne Sang, som Treschow satte meest Priis paa:

»Guld har sin Glands og Magt sit Værd,
 Og Rang fornædrer Ingen,

Det er ret skjønt at være lærd,
 Men det er ikke Tingen.
 Nei, agte ei paa Daarens Dom,
 Og tage Dagen, som den kom,
 Er meer end Guld og Ære værd,
 Og det Dig røver Ingen.»

Endnu nogle Linier af Zetlitz, der havde Treschows fulde Bifald:

»Jeg seer det grant, vor Jord er ei forbandet,
 Nei, overalt jeg seer Velsignelsen,
 Den flyder op af Havet, groer paa Landet
 Og regner ned fra Himmelen.
 Jeg seer det grant, vor Lod er stor,
 Velsignet er den faldne Jord.«

Med alt dette synes mig dog, at saavel Zetlitz som Rein og Fredrik Schmidt bleve mere paaskjønnede i Danmark end i deres eget Land. Kunstdommerne i Kjøbenhavn kaldte vel Rein kun en Digter af anden Rang, men denne Dom var vistnok ikke ubillig, og han var meget yndet blandt dem. Reins haarde og bittere Udfald mod de saakaldte Store skaffede ham Fiender og vare Aarsag i, at han ingen anden Ansættelse fik end et Præstekald i Kautokeino. Han spurgte sin Læge i Kjøbenhavn, om han kunde modtage det. Svaret var: De kan modtage det, men De dør, naar De kommer der. Da Generalauditeur Wessel, Broder af Digteren, var bleven gift med den rige Fru Holter, var bleven Eier af Hafslund og derved havde faaet Kaldsrettighed til Skjeberg, blev Rein af ham kaldet til Præst ved denne Kirke. Nationalbladet omtaler aldrig Rein, men den uværdige Maade, hvorpaa dette Blad omtaler Zetlitz og Fredrik Schmidt, har givet mig Afskye for det. Schmidt nedlagde sit Kald i Eger og modtog et mindre Kald i Danmark; Zetlitz trøstede sig paa en anden Maade.

Og nu en Scene af Zetlitz's Ungdom. Fru Brochmann fra Frederikshald havde været i Kjøbenhavn og

vendte tilbage med agende Post. Hun havde sin Huusjomfru med, og i Vognen med dem kjørte Zetlitz og en aldrende, stiv, pedantisk Magister, der hed Gjør, og som var ansat som Rector ved Latinskolen i Christianssand. Zetlitz havde spurgt Jomfru Rested, om hun havde lært noget Dansk i Kjøbenhavn, og da hun benægtede dette, sagde han: »De maae dog i det mindste kunne sige, jo jeg gør.« Paa Veien gjorde han hende nu alskens Spørgsmaal, hvortil hun svarede: »Jo jeg gør.« Omsider brød Magisteren ud i Vrede, at han ikke længer vilde taale, at man drev Spot med hans Navn. Jomfruen spurgte ham, hvad han hed, og da han ikke svarede, vendte hun sig til Zetlitz: »Veed De denne Herres Navn?« Zetlitz svarede: »Jo, jeg gør.«

Hjertelig Tak, min gode, kjere Broder, for dit Brev og dine Bemærkninger! Det var mere, end jeg kunde haabe eller vente, at Du vilde besvare mine Breve, saaledes som Du gjør. Jeg har min Tid aldeles til min Raadighed — om Kræfterne lønner det ikke Umagen at tale — medens Du er beskjeftiget med de vigtigste Ting, der fordre Tid og Kraft. — Da jeg tog Pennen, foresatte jeg mig kun at fremsætte, hvad jeg i min Ungdoms blide Dage havde hørt og seet, intet tage fra eller lægge til, beholde min egen Mening in petto og lade Læseren dømme selv. Hvorvidt jeg er blevet mit Forsæt troe, maae Andre dømme. — Den Søndag Morgen, jeg skrev Bladet om Bernt Anker, var jeg i et meget oprømt Lune; hvad jeg skrev, var mere Skjemt end Alvor, og at det er optaget for reent Alvor, kommer af, at jeg er ubehændig i mit Spøg. — Anker har aldrig viist mig nogen Opmærksomhed, undtagen den ene Gang, jeg har omtalt; han har stedse overseet mig, hvilket jeg har fundet meget naturligt; han har endog raillet mig for Andre, saa jeg har hørt det, to Gange, men han havde Ret, og jeg havde fortjent det; dog var jeg dengang for

letsindig til at tage mig det ad notam. Men han har skjenket Christiania Palæet, Academiøgaarden og Vaisenhuset, og om den der levende Generation ikke troer at skyldte ham en taknemmelig Erindring, da kan jeg dog ikke betragte hans Minde med Ligealdighed. — Efter din og Bernhards Opfordring vil jeg derfor paa min Livsvandring paa Papiret tage ham med, naar jeg støder paa ham. Paa denne min frie Vandring har jeg Tilladelse at tage med alt, hvad jeg møder paa min Vei, og dette gjør Vandringen behagelig, i det mindste for mig selv.

Kom nu, lader os vandre et halvt Seculum tilbage i Tiden. Det var i Aaret 1798, at det norske Jægercorps, der havde ligget i Garnison paa Moss, fik sin Station i Christiania. Mossianerne sørgede herover meget, thi Jægerofficererne vare høiligen agtede og elskede paa Moss. Der blev foranstaltet et Afskedsselskab for dem, og en Mossianer forfattede en Afskedssang, der blev afsunget og siden indført i Christiania Intelligentssedler, da Moss dengang intet Bogtrykkerie havde. Visen var kun slet og tjente til Latter i Christiania; men Arenfeldt sagde: »Versøene ere slette, men de have afflokket os Taarer.« Jeg erindrer kun een Strophe deraf:

Hæder og Ære, du norske Jægercorps!
Du glemmes aldrig, glem du ei os!

De fleste af Jægerofficererne vare Tydskere, og næsten alle vare talenrige og interessante Personligheder. Min Mand og jeg bleve ofte indbudne til Justitsraad Hartvig, der var Oberinspecteur paa Tugthuset; der traf vi Arenfeldt, som var Chef for Jægercorpset, og hans elskværdige Kone, en Frøken Harbou, og hans Søster, Frøken Arenfeldt, hvem jeg aldrig vovede at tale til, da hun saae ikke saa venlig ud som hendes joviale Broder. Vi vare ogsaa i Selskaber hos Arenfeldt, hvor vi lærte at kjende næsten alle Officererne ved Corpset, og havde især Glæde af at høre ham med dem synge herlige, muntre Sange af Claudius eller Pfeffel, især Sangen: »Gott grüss'

euch, Alter!» Arenfeldt sang den Gamles Parti og Ratlew Herremændens. Jeg beholdt hele Sangen i Erindringen og har den der endnu. — Da jeg har stødt paa Hartvig, saa lad mig i Forbigaaende sige et Par Ord om ham. Før hans Tid bleve Tugthuusfangerne barbarisk behandlede; strax indenfor Porten af Tugthuset laae en Stok, hvorover den indtrædende Fange blev lagt og modtog, hvad man kaldte en Velkomst, der bestod i en Dragt Prygl. Naar man kom ind i Gaarden, indaandede man en bedærvet Luft, især paa den Kant, hvor Spisemesterens Kjelder laae; i frie Luft kom Fangerne aldrig, og naar de slap ud af Tugthuset og gik om at betle, da vare deres Ansigter saa gule som ubleget Vox, og man kaldte denne Farve Tugthuuscouleur. Disse og mange andre Afskyeligheder bleve afskaffede, da Hartvig blev Oberinspecteur. Han lod Fangerne give sund og nærende Føde, holdt den gamle Cyniker, Fabrikmester Veith, i de tilbørlige Skranker; men han lod det ikke blive derved, han vilde ogsaa een Gang om Aaret gjøre Fangerne en Fornøielse. Naar det var hans Fødselsdag, og han indbød sine Venner, saa lod han ogsaa Fangerne gjøre sig tilgode, lod spille op for dem, og de dandsede. Jeg var med hans øvrige Gjester gaaet ned i Tugthusets Locale at see paa dette Bal, men det var intet glædeligt Syn. Denne Lystighed, om man kan kalde det saaledes, havde kun Sted de to første Aar efter hans Ankomst. Fruen sagde, at det havde givet Anledning til Uordener og maatte afskaffes.

Jeg har fortalt, at der paa Theatret i Grændsehaven blev opført Skuespil af to forskjellige Selskaber; det ene bestod af Colletts, Ankers, Bukiers, Thranes Familier, Gram paa Ullern, Lasson paa Grini o. fl. Det andet Selskab bestod for det meste af Haandværkere: Tinstøber Lund, Gartner Balle, en Underofficeer Sax; der var ogsaa et Par Elever af Latinskolen, Schou og Christopher Weidemann. Jeg saae der »Maskeraden« af Holberg, »Datum in blanco« af Wivet, »Lykken bedre end Forstanden« af Wessel,

»Træhusaren« o. fl. Jeg saae min forrige Skolemester Kinck som Magdelone i »Maskeraden«, og Christopher Weidemann som Nille i »Jeppe paa Bjerget«. . . . Jomfru Sang var Primadonna; hendes Talent blev siden anerkjendt, og endnu paa hendes Dødsleie talte hun om, hvorledes Enevold Falsen havde kysset hendes Haand efter at have seet hende spille en Rolle i et af hans Stykker. Maaskee ved en anden Leilighed mere om hende; hun er endnu ikke ganske forglemt; ifjor talte General Thome til mig om hende og hendes Pernille i »Den Stundesløse«. Men det var jo Jægerofficererne, hvorom vi talte før. Disse fik nu det Indfald at opføre »Die Räuber« af Schiller. Stykket blev saaledes besat: Lieut. Lindemann, Carl Moor; Lieut. Ratlew, den gamle Moor; Apotheker Stinzinger, Frantz Moor; Lieut. Hummel, Schweizer; Capitain Haffner, Spiegelberg; Lieut. Fleischer, Kozinsky; Lieut. Wolff, Roller; Lieut. Schiött, Hermann; Thulstrup var Schufterle, og en gammel tydsk Jæger var en fortræffelig Daniel. Men nu kom det an paa at finde en Amalie. Fru Thulstrup forstod ikke Tydsk; Fru Tullin havde herved ingen Vanskelighed, men hun havde aldrig spillet Comedie og vovede ikke at paatage sig saa svær en Rolle. Bernt Anker foreslog Christiane Thoms: »Hun kan ikke Tydsk, men hun har godt Hoved og lærer det snart.« Det blev Stinzinger overdraget at lære hende Tydsk, Anker lærte hende Declamationen, og efter tre Ugers Forløb spillede hun Amalie. Jeg glemte at sige, at Kammerjunker Petersen var Pateren, og denne Scene var ikke den mindst gribende i Stykket. — Den Sensation, dette Skuespil vakte, var stor; det gjorde Epoke i Christiania. De Lidenskaber, det opflammede, de Baand, der bleve opløste, de nye, der bleve knyttede, vover jeg ikke videre at omtale; paa mig gjorde det samme Virkning som dengang, jeg i min Barndoms Dage saae »Les curieuses«; flere Scener deraf indprentede sig uudsletteligen i min Hukommelse, og naar jeg nu læser i de sildigere Udgaver af Schiller og støder paa de Forandringer,

som formodentlig Forfatteren selv har anbragt deri, saa synes mig, at Forandringen langt fra er heldig. — Jeg havde aldrig haft nogen Underviisning i dette Sprog og havde ikke læst nogen tydsk Bog uden »Der dicke Mann« af Nicolai, men i de Selskaber, vi kom, blev der talt og sunget Tydsk, og saaledes var jeg kommet til at forstaae det.

I Aaret 1799 blev det dramatiske Selskab organiseret. Selskabet kjøbte Grændsehaven af Collett, der blev valgt Directeurer og Repræsentanter, trykt Love og bestemt Contingent. Det første Stykke, der blev givet, var »De to Brødre« af Kotzebue. Gram og Aamodt vare Brødrene; Fru Thulstrup Mally; Petersen Procuratoren; Tullin Hans Bloch; Thulstrup Lægen; Schiøtt Greven; Mad. Collett Anne, og Christiane Thoms Mad. Isegrim. Forestillingen begyndte med en Prolog, forfattet og fremsagt af Bernt Anker. Jeg erindrer intet deraf uden det, at han kom leende ind og fortalte, at de Spillende næsten alle vare misfornøiede med deres Roller, især vare to unge smukke Damer uvillige over at træde frem som gamle rynkede Koner. Under hele denne Forestilling var jeg som i Himlen. Det næste Stykke var »Den honette Ambition« og Efterstykket »De to Sedler« af Florian. Thrane var Jeronimus, Lieut. Fleischer (Statsraaden) Leander, Cathrine Devegge Leonora, Christiane Thoms Pernille, Jakob Borch Henrik, Jeronimus Clausen Lakeien, Butenschøn Dobre Podolski, og mig havde man tildeelt Magdelone. Kammerherreinde Anker var Directrice, men Madame Collett fungerede i hendes Sted. Hun bragte mig nogle gammeldags Klæder, og Christiane Thoms malede mit Ansigt næsten ganske sort; men da Madame Collett kom til, lod hun mig vadske Sværten af, idet hun sagde til Christiane, at om Folk vare gamle, vare de derfor ikke sorte i Ansigtet. »See paa Fru Anker! hun er en meget gammel Kone og har endnu røde Kinder, kun at hendes Roser ere sunkne længer ned paa Kinderne.« Hun lagde mig nu noget Carmin paa, og

Treschow sagde siden, at jeg havde snarere seet yngre end ældre ud, end jeg var, nemlig nitten Aar. Kritiken var spagfærdig i den Tid, hvorvel der dog fandtes enkelte competente Kunstdommere; man morede sig, var taknemmelig derfor, og ved det, der mislykkedes, tav man for det meste stille, og denne humane Fremgangsmaade havde den Fordeel, at intet godt Subject blev skræmt tilbage ved det første, om end mislykkede, Forsøg. Min Magdelone var uidentivl slet, men jeg hørte hverken Dadel eller Roes.

Bielefeldt kom tilbage fra Pymont, han bragte mange tyske Skrifter med, blandt andre forærede han mig »Die Tochter der Natur« af Lafontaine. Da Aamodt engang yttrede, at jeg dog neppe forstod Tydsk, saa satte jeg mig til at oversætte dette Stykke for at vise ham, at jeg havde forstaaet det. Da jeg havde begyndt paa dette Arbeide, kom Treschow ind, og da han saae det, antog han, at Meningen var at faae det opført. Bielefeldt var af samme Formening, og jeg hørte ham sige til Aamodt: »Kann nicht Ihre Frau die Rolle spielen?« Her gik et Lys op for mig; den Tanke var aldrig falden mig ind; til at spille saadanne Roller, tænkte jeg, maatte man være belle comme le jour; men da Cathrine og Marie Devegge og flere Personer, jeg havde Tillid til, sagde mig, at det gik an, da var jeg lykkelig. Aamodt leverede Oversættelsen til Directionen, der antog og besatte Stykket. — Leopold, forfulgt af Vanskjebne, paaført ham af en mægtig Mand, der har søgt at forføre hans Hustrue, har skyet Menneskers Selskab og lever med sin Datter, som han har ladet opvoxe som Naturens Barn, i en afsides Krog paa Landet. Carl, en Søn af denne mægtige President, kommer paa en Reise, ledsaget af sin Tjener Henrik, hen til dette Sted; han møder Louise, taler med hende, og hendes naive Uskyldighed fængsler ham til Stedet. Ogsaa Henrik har forliebet sig i Bondepigen Rose. Presidenten, der er bleven underrettet om Sønnens Opholdssted og Kjerlighedsforstaaelse, reiser efter ham med Lieutenant Woldek for at gjøre Ende paa

Sagen. De komme til Vertshuset, hvor de spørge en ung Bonde, Bosse, om den unge Herre, der skal opholde sig incognito i Landsbyen. Bosse, der har seet Henrik, troer, at han er den forklædte unge Herre, og svarer, at han kjender ham kun altfor vel, han har taget Rose fra ham. Vel havde Rose ikke lovet at ægte ham, Bosse, men hun havde sagt: vi ville see til, og naar Pigerne sige, vi ville see til —. Presidenten befaler ham at hente Pigen og siger hende, at den unge Mand, der har villet ægte hende, er hans Søn, at han forbyder dette Ægteskab, men dersom hun paa Øieblikket vil lade sig vie til Bosse, da vil han give hende et godt Udstyr. Henrik kommer nu og gjør Indsigelse, men Rose raaber forskrækket: »Jeg vil have Bosse, ingen anden i Verden end Bosse, det har aldrig været mit Alvor, at jeg vilde ægte den fornemme Herres Søn.« Henrik forsikkrer, at hun gjerne tager ham, og Presidenten byder hende at vælge mellem de to. Forbauset herover vælger hun Henrik og siger, i det hun gaaer for at lade sig vie til ham: »Naadige Herre, jeg er uskyldig, hvis det skulde angre Dem.« Presidenten bliver noget urolig ved disse Ord og siger til Woldek: Pigens sidste Ord klang som en Trudsel. — Carl og Louise mødes efter Aftale, hun taler til ham om hendes Faders Lærdomme og Frygt for Mennesker: »Min Fader har Uret, kjere Carl, ikke alle Mennesker ere onde — og Du er god.« Louise fortæller Leopold alt om hendes og Carls Kjerlighed og Sammenkomster; med Naturens Veltalenhed beskriver hun ham, hvor lykkelig hun nu er. Leopold, forskrækket, siger hende, at den unge Mands Hensigt er at gjøre hende ulykkelig og derpaa forlade hende. »Dersom han virkelig elskede Dig, da havde han sagt dette til mig og ikke til Dig.« — »Og hvorfor da til Dig? og hvorfor ikke til mig? Det var jo, som om jeg vilde sige til vor gamle Thomas, at jeg elskede Dig — nei, det siger jeg til Dig selv.« — Presidenten lader sin Søn vide, at Pigen nu er viet til hans Tjener, og med hendes eget Samtykke. Han vil nu

reise med Faderen. Leopold underretter Datteren om Carls Afreise; »han har bedraget Dig, han er borte.« Hun besvimer, og han bærer hende ind i Huset. — I den følgende Act er Louise gaaet ud at indhente Efterretning om Carl, hun møder Obersten, Presidentens Broder. Hvo er Du? siger hun, seer ham i Ansigtet og seer, at han er en god Mand, at han ligner Carl; hun spørger efter denne og fortæller ham alt hende angaaende. Obersten bliver strax hendes Ven og Beskytter, og det viser sig nu, at Presidenten er den mægtige Mand, der har voldet Leopolds Ulykke, været Aarsag i hans Hustrues tidlige Død o. s. v. Ved den muntre og godmodige Oberstes Mægling tilgiver Leopold Presidenten, og denne samtykker i Sønnens Ægteskab med Louise. — Arenfeldt var Obersten, Aamodt Presidenten, Fleischer Woldek, Haffner Carl, Treschow Leopold (til Forargelse for Lumholtz, som sagde: vi have kun een eneste Doctor theologiæ i hele Landet, og han spiller Comedie), Schandorff var Henrik, Cathrine Devegge Rose, Halvorsen, en af Colletts Contoirbetjente, Bosse. Jeg behøver ikke at sige, hvem der var Louise. Cathrine og Marie Devegge havde hjulpet mig med Costumet, Marie havde bundet en Krands, som jeg bar paa Haaret. — Om Publicum fandt Behag i min Maade at fremstille Naturens Datter paa, veed jeg ikke, men Generalauditeur Bornemann, der var administrerende Directeur, var utrættelig i at berømme min fortræffelige Declamation, som han kaldte det. Den Replique, jeg har anført, og nogle lignende, troer jeg nok, at jeg fremsagde med Sjæl, men hvorvidt dette tilkommer Navn af Declamation, veed jeg ikke. Saalænge Bornemann var hos os, foretrak han mig ved mange Leiligheder, og hvis jeg sidenefter brak min theatralske Hals, saa havde jeg ham at takke derfor. Naturens Datter var ogsaa Aarsag i, at jeg fik en anden og mere decideret Tilbeder end Bornemann i Doctor Rode; dog derom mere en anden Gang. Vale!

Den hellige Vilhelmus lønne Dig, kjere Broder, at Du vil give ham sin Plads igjen i Almanakken; han fortjener denne Ære, da hans Dag i mange Aar har været en Glædesdag baade for Fattige og Rige i vor Bye. Den norske Helgen, der havde fortrængt ham, vil ikke vredes paa mig, fordi jeg har givet Anledning hertil — at sige, hvis han har nogen Følelse af Billighed, hvilket man vel maae forudsætte hos en Helgen, — i Betragtning af, at jeg, vel ikke drager hans Fortjenester i Tvivl, men kun ikke kjender det ringeste til ham, medens derimod St. Vilhelm stedse har viist sig som min Skytspatron og endnu fylder mit Hjerter med glade Erindringer. Paa Vilhelmsdagen, den 28de Mai, fødtes Matthea Collett, der i sin Tid og vistnok med Rette blev anset som den Ypperste blandt Qvinderne i Christiania. Digteren Tullin sang til hendes Priis, hun var hans Melicerta og hans Melicrona. Paa denne Dag forærede Bernt Anker Ullevold med Indboe og Besætning til hendes Brodersøn John Collett, og paa denne Dag var hvert Aar en Høitidelighed paa Ullevold, hvor der opbødes alt, hvad Hygge og Kjerlighed formaae. Dette vedvarede, saa længe hun levede, og endnu mange Aar efter hendes Død, og flere Aar efter Colletts Død, og da omsider Ullevold blev solgt og blev fremmed Eiendom, da vandrede endnu Folket paa Vilhelmsdagen til Ullevold for at nyde en Reminiscence af de tabte Glæder. Den sidste Gang, jeg bivaanede en saadan Fest, var i Aaret 1812, elleve Aar efter Fru Ankers og to Aar efter Colletts Død. Paa den store Gaard var dækket lange Borde, hvorved Fattige bleve bevertede med Kjødssuppe og Oxesteg; hvad de ikke formaaede at fortære, havde de Tilladelse at tage med; naar de stod op fra Bordet, blev dem leveret hver fire og tyve Skilling, og nu indlodes en ny Skare, der ligeledes bevertedes. Brødet var opskaaret i store Kurve, saadanne som man ellers bruger til Brænde, og som der maae to Mand til at bære. Jeg hørte en Kone sige: »Man har sagt os, at Kongen er vor jordiske Herre, men jeg siger,

Madame Collett er det.« Denne Tale vandt Bifald. Maa-
skee jeg ved en anden Leilighed omtaler videre de Lystig-
heder, der paa denne Dag fandt Sted, og de Mærkværdig-
heder, der gaves til Skue. Om dette Selskab denne Gang
intet meer, uden at Prinds Fredrik zu Hessen var en af
Gjesterne.

Fru Ankers anden Brodersøn, Peter Collett, holdt
ikke Dagen mindre i Ære. Han døde tidlig, men hans
Enke, der eiede Lilleager, havde givet en liden Dal, be-
voxet med Træer, Navn af Vilhelmsdal; der havde Helgenen
sin Bolig. Paa en aaben Plads mellem Træerne havde han
bygget sig en Hytte, ved Siden var en liden Have, der
omhyggelig var passet og vandet, og en Gravhøi med et
sort Kors; hvem han der havde begravet, vidste man ikke.
Naar man aabnede Døren til Hytten, saae man paa Væg-
gen hængende et Træbæger, en Spade og andet Have-
redskab. Ved den ene Væg stod en Løibænk, og paa
denne laae Eremitten med det lange hvide Skjæg og i
Munkedragt; foran ham stod et Bord, hvorpaa et Time-
glas og et Memento mori; der laae ogsaa en opslagen Bog
og Pen og Blæk. Det blev kun tilladt En ad Gangen at
betræde Hytten; naar man nærmede sig Bordet for at
skrive Devise eller Navn i Bogen, reiste Eremitten sig op
og blev staaende ved den anden Side af Bordet; naar man
gik derfra, sank han igjen ned paa Leiets. Mekanismen
herved var vistnok meget simpel, men det var dog impo-
nerende den første Gang. — Mor Koren gav mig en Ring,
hvori stod Navnet Vilhelm; jeg bar den hver otte og
tyvende Mai. — I den Tid var Christiania une partie de
moi, et j'étais une partie de Christiania. Nu omstunder:

«Du tems écoulé tout me semble cher,
Jusqu'au souvenir du mal que j'ai souffert.»

Generalauditeur Bornemann var en meget munter, vittig
og underholdende Mand. Han havde havt Johan Herman
Wessel til Lærer, han kunde hans Digte udenad og frem-

sagde mesterlig Johan v. Ehrenpreis. Han var udtømmelig i Anekdoter. Kun een til en Prøve. Eieren af Gaarden Huus hed Glad, hans Kone havde været Dandsesinde ved Theatret i Kjøbenhavn; hendes Fader var en tydsk Under-officeer ved Navn Dallas. Da min Moder var død, fortalte Bornemann, var min Fader meget bedrøvet og nedbøiet; han sad en Dag i sørgelige Tanker og blev ikke vaer, at Dallas, som havde noget at melde ham, var traadt ind og stod og betragtede ham. »Ach!« udbrød nu Dallas, »hätte doch der liebe Gott Ihre Frau am Leben gelassen, die meinige genommen, so wären wir beide geholfen.« — Bornemann var fortræffelig i comiske Roller, hans Sadelmager Wunderlich i »Kun sex Retter« er det fortrinligste, jeg har seet i dette Genre. Han var heel vel fornøiet i Christiania og var heller end gjerne bleven hos os, men hans Kone følte sig ulykkelig, og Længsel efter Kjøbenhavn for-tærede hende.

»En Kjøbenhavner, kastet ud paa Landet,
Er som en Fisk, der kommer op af Vaudet,«

siger Rahbek, og Fru Bornemann var virkelig at ligne ved en saadan Fisk. Damerne i Christiania loe og sagde, at hun savnede nogle Smørrebrøds-Assembléer, hun havde været Deeltager i, medens hun var i Kjøbenhavn. De havde to smaae Børn, Thalia og Vilhelm, og en Barnepige ogsaa fra Kjøbenhavn, der følte sig lige saa ulykkelig som Fruen. Hun kom imellem med Børnene ind til Treschows. Hvad det er for et elendigt Liv, hørte jeg hende sige, at passe Børn i denne Bye. I Kjøbenhavn der satte jeg Børnene op i Vinduet, der vare de rolige og morede sig noksaa godt; men her — hvad kan det nytte at sætte dem i Vinduet? her er jo intet at see, her foregaaer jo ingenting. — Omsider blev Fru Bornemanns Tilstand saa betænkelig, at man frygtede for hendes Forstand; Rygtet gik, at hun var vanvittig. Bornemann fortalte selv om et latterligt Rygte, der sagde, at der var en Deficit i hendes Hjerne. Hun

reiste nu med sine Børn tilbage til Kjøbenhavn. — Den engelske Madame Clausen havde en Søster, Miss Parsons, der var noget melancholsk af Temperament. Hvorvel hun ikke var Catholik, havde hun dog været Kostgjengerinde i et Kloster i Frankrige og havde Længsel efter Klosterlivet. Da jeg med Flere en Aften fulgte hende hjem fra et Selskab, og Clausens Port blev oplukket for hende, sagde hun til mig med bevæget Stemme: »Ak, gid dette var mit Klosters Porte, der aabnede sig for mig for at indeslutte mig for stedse!« Mennesker af ganske forskjellig Charakter kunne imellem finde Behag i hverandre, og det er vist, at af alle de Personer, der dengang levede i Christiania, var Miss Parsons den, for hvem Bornemann følede den høieste Interesse. — Paa denne Tid var det, at Treschow og hans Kone vare blevne enige om at skilles; Fruen reiste med den ældste Datter til Kjøbenhavn, og de to yngste bleve satte i en Pensionsskole paa Vilberg hos Madame Wangenstein. Treschow havde ofte sine Venner hos sig, om Vinteren i Byen og om Sommeren paa Sindsen, Bergh med Kone, Madame Devegge med sine Døttre og Sara Boyesen, vor Moder, Aamodt og jeg, de fire Overlærere, Bornemann, imellem Gram fra Ullern. En Aften kom Bornemann i Kareth og havde Miss Parsons med, hun var stille og melancholsk som ellers, alle vi andre vare muntre som sædvanlig. Der undslap Sverdrup nogle Ord, jeg erindrer ikke, hvad det var, men det forekom mig meget langt fra at være fornærmeligt, om mit Kjøen i Almindelighed. Miss Parsons fik hysteriske Anfald, og Bornemann blev heel forskrækket. — Jeg hørte siden Sverdrup spørge Bergh, om han meente, at Bornemann, hvis nogensinde Miss Parsons blev hans Kone, vilde ved slige Anfald blive forskrækket. Bergh svarede: »De første Gange vil han vel løbe efter Draaber, men kommer Anfaldet ofte igjen, da vil han sige: Aa, S....!«

Bornemann fik Embede i Kjøbenhavn. Før hans Afreise kom Bergh og bad mig gaae med ham til Treschow

for at formaae denne til at skrive en Epilog, der kunde fremsiges i det dramatiske Selskab til Afsked for Bornemann. Da vi kom derhen, sad Treschow allerede og skrev en saadan Epilog. Den blev fremsagt af Fleischer den ældre, og blev siden trykt; jeg erindrer ikke mere deraf end een Linie: »Du elskede vort Land, for Dig og os den Roes var skjøen.«

Miss Parsons reiste tilbage til sin Moder i London. Treschow blev Professor ved Kjøbenhavns Universitet. Fru Bornemann døde; Bornemann skrev til Miss Parsons i London, indbød hende at komme til Kjøbenhavn og blive hans Hustrue. Treschows Familie (Treschow var nu gift med Cathrine Devegge) modtog hende med Glæde; hun kom, og Brylluppet stod hos Treschows. I Kjøbenhavns Bombardement skal Fru Bornemann have udstaaet meget, saavel af »ses amis, les ennemis« som af Kjøbenhavnerne.

Blandt de Gjester, der samledes paa Sindsen, glemte jeg at nævne Justitarius Bull og engang imellem ogsaa hans Søn Jakob, den senere Justitarius. Bandhunden paa Sindsen, Grip, var ikke at spøge med, den havde nylig dræbt en næsviis Kat. Jakob Bull kom den for nær, og den beed ham i Laaret; jeg stod og saae det, og Bulls dødblege Ansigt staaer endnu for mig. Han blev strax kjørt hjem, og Dagen efter gik jeg hen til Bulls at see til ham. Han laae i Sengen, men baade han og Moderen vare ved godt Humeur, og Dorthe Bull sad ved Sengen og reparerede de gjennembidte Pantalons.

Paa Sindsen havde vi alle Slags Løier for, imellem gjorde vi bouts-rimés. Treschow fik engang de Riim: Nat, Kat, Dør, Smør. Han skrev:

»Det hendte sig forleden Nat,
Grip bed ihjel min stakkels Kat;
Den stjæler aldrig mere Smør .
Og sniger gjennem ingen Dør.«

Engang legede vi endog Blindebuk, men da Treschow gik Blindebuk, stødte han Hovedet mod en Dør, og hvorvel

han ingen Skade fik, saa fik denne Leg en Ende for stedse. Engang spillede vi Rakker, og Sverdrup gjorde Kneb i Spillet. Siden blev der talt om Theatret, og han sagde, at alle Sørgepil vare for lidet tragiske. »Kjerlighed uden Strømper« var det eneste Sørgepil, hvori alle Personer stak sig ihjel, men han vilde gjøre det endnu bedre og skrive et Sørgepil, hvori alle Personerne hængte sig. Derpaa taledes han om en Visit, han skulde aflægge hos Provst Lumholtz, og spurgte, om ikke en af os var bekendt med denne Mand og vilde give ham en Recommendation med. Sara Boyesen sagde, at hun kjendte Lumholtz, hun havde staaet til Confirmation for ham, da hun var tretten Aar, og at hun vilde skrive den forlangte Recommendation. Og hun skrev som følger:

» Af nærværende Patron
 Bli'er der vist en stor Person.
 Han kan lyve, stjæle, myrde;
 Derfor, kjere Sjelehyrde,
 Stil ham hen blandt dine Faar;
 Lad ham staae iblandt de Saue,
 Som paa hiin Dag, flade, flæue,
 Paa din venstre Side staaer.«

Da vi næste Gang vare samlede, medbragte Sverdrup en skriftlig Beretning om sit Besøg hos Lumholtz.

Da Sverdrup havde studeret i Göttingen, saa havde han ogsaa lært der at lave Dreyfuss, som jeg troer bestod af Rødviin, Æggeblommer og Chocolate. Treschow sagde til Gram: »Iaften skal De faae en Drik, som De formodentlig ikke før har smagt.« Gram svarede: »Hvad er det for en Drik? er det reent Vand?« Gram var en Gastronom af første Skuffe, eller om man vil, af første Rang. Han gjorde Selskaber, hvori Bevertningen var saa udsøgt delikat som muligt. Han var ikke gift, men han havde en Huusholderske (hun hed Kirsten, men han kaldte hende sin Anne Malene), hvem han selv havde oplært i Kogekunst;

thi han havde studeret Gastronomie som en Videnskab. Fruentimmer, hørte jeg ham sige, kan man inddele i tre Klasser: Annemalener, Sjokkemalener og Dullemeier. Annemalener ere de, i hvis Huse alting gaaer som efter en Snor; velsmagende, veltillavede Retter, Orden, Propretet, Hygge overalt, og den ene Dag som den anden. Den første blandt Annemalener er Madame Collett. Sjokkemalener ere saadanne, hos hvem der en Dag er Orden og Velbehag, en anden Dag mangler der Noget hist, Noget her, de ere aldrig at lide paa. Dullemeier have ikke Skik paa nogenting; de glemme Peberen til Erterne. — Rosendal i Falsens Oversættelse af Ifflands »Pebersvendene« ligner Gram, som om den var skrevet om ham; han blev tildeelt denne Rolle og spillede den mesterligt, men da han havde læst den, sagde han leende til Directeurerne: »I ere dog ret nogle Kjeltringer.«

Et Bal i Mangelsgaarden 1796.

Bielefeldt havde arvet sin rige Svigerfader, Doctor Gesenius, han kom tilbage fra Kjøbenhavn og vilde rivalisere med Bernt Anker i at glimre ved prægtige Gjestebud og Baller. Han havde kjøbt General Mangelsens Gaard, som dengang endnu var en Pragtbolig. Ballet blev holdt i Anledning af den unge Niels Ankers Formæling med Excellencen General Wackenitz's eneste Datter. Vi kjørte derhen og maatte holde længe i Gaarden for de mange Equipagers Skyld. Hele Façaden af Mangelsgaarden var oplyst og behængt med couleurve Lamper. Jeg var dengang netop sexten Aar, og den Pragt, jeg her saae, var ny for mig, men der maae være noget mahomedansk i min Natur, da alt saadant aldrig har opvakt nogen For- eller Beundring hos mig. Hvad der herimod drog mit Sind og Tanker og Øine til sig, var Synet af en gammel, tør, spinkel, ærværdig Mand i Generalsuniform og med et Ludvigskors. Der var flere blaae og hvide Riddere, Ordensbaand og Stjerner, men Ludvigskorset alene tiltrak sig

min Opmærksomhed. Slaget ved Minden, de tappre Franske, Chevalier d'Eon, Hertugen af Broglio, Nivernais, Ludvigskorset — jeg saae intet andet: Denne gamle Mand var General Stricker. Jeg stirrede endnu paa ham og Ludvigskorset, da Musiken begyndte; en ung Officeer kom at engagere mig til første Dands; i det samme kom en høi, stor Dame leende hen til mig, gav mig et lidet Slag paa Kinden og sagde: »Skal Du dandse med min Søn, din Taske!« Denne Dame var Generalinde Stricker, om hvem man sagde, at hun oftest drak en Taar over Tørsten ²⁸). Der blev sunget til Dagens og Anledningens Priis, Sangene vare forfattede af Frederik Schmidt:

En Stemme: »Held vor Annette!
Kjerligheds Rosenbaand,
Yndige, lette,
Fængsle din Haand.

Chor: Held vor Annette!
Held den, hun gav sin Haand!
Hymen dem flette
Yndige Baand!

Nu erindrer jeg ikke mere heraf end de to Linier:

At Du maa vandre med din Ven
Saa froe ad Banen hen.

Til Fru Wackenitz:

Moder, som med Glædestaarer,
Saae din Datter ynderig,
Kold mod Flitterglands af Daarer,
Skjönt og herligt danne sig!
Mødre kun din Glæde fatter,
Den er Moderømheds Løn.
Snart Du see en Datterdatter,
Som Annette god og skjøn!

Og til Kammerherre Wackenitz:

Ædle Olding, Du, hvis Hjerte
Luer høit af Faderfryd,
Du din skjønnne Datter lærte
Selv at adle sig ved Dyd.

O, den Tanke Dig foryngte,
 At hun vorder lykkelig!
 Snart en Datterson skal slynge
 Kjælent spæde Arm om Dig.

Spisebordene vare dækkede i flere Værelser, og hvers Plads var bestemt af Verten. Jeg hørte ham beklage sig iforveien for Aamodt over, at han først ved det tredie Bord kunde placere Madamerne Collett. »Jeg vilde ønske,« sagde han, »at jeg kunde sætte dem ved det første, men det gaaer aldeles ikke an.« Ved det første Bord var Bielefeldt selv Vert, ved det andet var Aamodt Vert, det tredie erindrer jeg ikke. Min Plads var ved det andet Bord, ved Siden af Lieutenant Holst, der siden blev Adjutant hos Prindsen af Augustenborg, der blev Kronprinds af Sverige. Paa den anden Side havde jeg Kammerjunker Kaalund, som var forlovet med den yngste Frøken Stricker. Frederik Schmidt kunde ikke lide ham og kaldte ham saa smaat Kaalhund. Ligeoverfor sad Jess Anker, der havde Fru Stricker til Borddame. Han skjenkede for hende, og hun skjenkede endnu flittigere for sig selv, blev mere og mere høirøstet og førte megen og utilbørlig Snak. Midt i en saadan Tale standsede hun og sagde derpaa til Anker: »Ja, die Weiber! die Weiber!« Anker svarede: »Ikke saa, das Weib! das Weib!« — Bielefeldts nye Kok, Smelling, havde opbudt alle sine Kunster. General Mansbach, der sad ved Enden af Bordet, ikke langt fra mig, nød aldeles intet af de kostelige Retter; man bragte ham en Tallerken med Kartofler, stegte i Asken, han skrællede dem selv og spiste dem og intet andet. Ved den anden Side af Lieutenant Holst sad Frøken Kløcker, Datter af Justitsraad Kløcker paa Frederikshald; hun var af min Alder, vi bleve snart bekendte og enedes om at kalde hverandre Du; herefter saae jeg hende kun et Par Gange. Hun blev gift med Holst. Her ende mine Bemærkninger om Ballet. Damernes Pynt gav jeg ingen Agt paa, dog saae jeg, at den unge Fru Niels Anker var overordentlig

smuk. Justitsraad Kløcker og hans Datter toge Deel i Ballet; Fru Kløcker var der ikke. Om hende hørte jeg sige, at hun var langt fra at see godt ud, og at hun og hendes Mand stedse taledes Engelsk med hverandre, og Manden kaldte hende da: my dear. Tjenestefolkene, der hørte dette, sagde imellem sig: Vistnok er Fruen ikke vakker, men det er dog stygt at kalde hende: mit Dyr.

Maaskee erindrer Du, kjære Broder, en General Stricker, Broder af den ovennævnte, som boede i Fru Münchs Gaard efter os, og med hvis Børn vi imellem legede. Dog, jeg var kun otte Aar dengang, Henrik sex og Du fire, og jeg erindrer ikke, om Du var med os hos Strickers. Han var kommet med sin Familie fra Rendsborg og var bleven Chef for Artillerie-Detachementet i Christiania. Børnene taledes halv Tydsk, halv Dansk, dog forstode vi hinanden ret vel. Til Familien hørte ogsaa en Mamsel Lobetanz, der ikke forstod Dansk. — Naar man kom ind ad Fæstningsporten til den nedre Fæstning, som dengang kaldtes Huustangen, var der paa høire Haand en stor Have; der staaer nu et Ridehuus. Denne Have var fuld af store Træer, der bare de deiligste Frugter: Æbler, Pærer, Blommer og Kirsebær. Haven var til Artilleriechefens Disposition, og derhen gik vi med Strickers Børn at fylde Maver og Lommer med de herlige Frugter. — Da Bielefeldt havde faaet Haven til sin Disposition, og havde kjøbt Lilleager, hvor der var Haver med megen Frugt, overlod han denne til Aamodt. Naar vi høstede Æblerne og lod dem bære hjem, gik vi forbi Waisenhuset. En stor og dyb Kurv, fyldt med Æbler, blev baaret af to Karle, som bare paa Skulderen hver sin Ende af en Stang, der var stukket igjennem Hankerne af Kurven. Aamodt og jeg gik ved Siden. Naar vi kom til Waisenhuset, hvor der stod mange af Børnene udenfor at see paa os og Æblerne, lode vi Folkene sætte Kurven ned, og vi indbøde Børnene at tage for sig af Æblerne. De lode sig dette ikke sige to Gange, og nu kom de halvhundrede

Børn alle ud, og en Lærer fulgte med og takkede paa Børnenes Vegne.

Og nu atter en Scene af min glade Barndoms Tid, det skal blive den sidste, dog — det har jeg lovet en gang før.

«Naar efter en Alders Forløb eller meere Erindringen af det Forbigangne bliver varmere end Indtrykket af det Nærværende, da gid De ogsaa med en behagelig Traurighed maae erindre Niels Treschow.» Saaledes skrev denne Elskværdige i min Stambog i Aaret 1800, og hans Ønske er opfyldt, thi ved Siden af Erindringen om Fader og Moder er der intet Billede, der paa mere behagelig og rørende Maade syssel sætter min Erindring end hans. Ingen Musik har frydet mig mere end de smaae Arier af Philidor, han spillede og sang ved Claveret. Cathrine og Marie Devegge spillede Sonater af Clementi; i disse fandt han ingen Smag, han kaldte dem hak-hak; men naar de sang og spillede af Mozart, da glædede han sig. — En Aften var der ingen hos ham uden hans Børn og jeg, som dengang var tolv Aar gammel. Han tog sin lille Judithe paa Skjødets og sang:

«Marlborough s'en va-t-en guerre,
Mirontou ton ton mirontaine,
Ne sais q' 'en revenir.

Il reviendra à Pâques
Ou à la trinité.

La trinité se passe,
Marlborough ne revient pas.

Madame à la tour monte,
Si haut qu'elle peut monter.

Elle voit venir un page,
De noir est habillé.

Mon page, mon beau page,
Quelle nouvelle m'apportez?

Aux nouvelles, que j'apporte,
 Vos beaux yeux vont pleurer.

Quittez vos habits roses
 Et vos satins brochés!

Monsieur Marlborough est mort,
 Est mort et enterré!

Il fut porté en terre
 Par quatre z'officiers.

L'un portait son grand sabre,
 L'autre son bouclier.

L'un portait sa culotte,
 L'autre ne portait rien.

À l'entour de sa tombe
 Romarins on planta.

Sur la plus haute branche
 Le rossignol chanta.

On vit voler son ame
 À travers des lauriers.

Chacun mit ventre à terre,
 Et puis se releva,

Pour chanter les victoires
 Que Marlborough remporta.

La cérémonie faite
 Chacun s'en fut coucher,

Les uns avec leurs femmes
 Et les autres tous seuls.

Ce n'est pas qu'il en manque,
 Car j'en connais beaucoup,

Des brunes et des blondes
 Et des châtaignes aussi.

Je n'en dis pas davantage,
 Car en voilà assez.»

Jeg havde ikke isinde at nedskrive hele Visen, men kunde ikke modstaae Fristelsen dertil; hvo den ikke interesserer, kan jo benytte det Huusraad at gaae den forbi. Havde Du, min Læser, siddet som jeg, paa en Skammel ved denne min Gamaliels Fødder, seet ham i det ærværdige Ansigt, og med det yndige Barn paa hans Skjød, hørt den hele Sang med alle Gjentakelser og sit Mironton ton ton mirontaine, og været saa lykkelig derved, som jeg var, da vilde Du, ligesom nu jeg, søgt at fæste det Hele, saavidt det lod sig gjøre, paa Papiret, ligesom det stod fæstet i dit Sind.

O Haab, og Du, Erindring! thi kun eder
 Betroer den Evige
 Magt, at tilveie Støv Lyksaligheder
 Og himmelsk Følelse.

(Ewald.)

Omkring Aar 1800 kom der, som allerede omtalt, fire nye Overlærere til Latinskolen i Christiania, Bergenseren Doctor philos. Ulrik Rode, Trondhjemmeren Georg Sverdrup, Christiansanderen Søren Rasmussen, og Theologen Meyer, der blev gift med en af Kammerraad Wexels's Døttre og blev Præst, siden Biskop i Danmark. Rodes Fader og Aamodts Moder vare Sødskende, — dog dette har jeg jo fortalt engang før, — men dog ikke, at hans Moder, Fasting's Henrika, besøgte mig. Hun var henimod tresindstyve Aar, men man kunde see, at hun havde været meget smuk. Hun forærede mig en Voxfigur af hendes Arbeide, der var et sandt Kunstproduct. I min Stambog skrev hun:

»Du Gratiernes Yndling er,
 Dit hulde Smil, dit lyse Øie
 Er fød for Venner at fornøie;
 O, nyd den Lykke, Du er værd!
 Men ak! vi leve paa en Klode,
 Hvor tusind Torne om en stakkels Rose gro'de,

Hvor Dyden tidt af Sorg maae græde,
 Og ofte er ulykkelig.
 O, maatte Glædestaarer her kun dine Kinder væde,
 Og aldrig Torne saare Dig!«

Rode bragte mig engang et Brev fra sin Søster, Alette Tyrholm. Hun skrev, at hun stedse havde tænkt sig det som en stor Lykke at finde en Veninde, hvem man kunde meddele sine Følelser, og som kunde forstaae dem; hun havde søgt, men hidtil ikke fundet en saadan. Nu troede hun, at den, der med Hjerte og Sjel havde fremstillet »Naturens Datter«, maatte være den, hun saa længe havde søgt. Hun bad derfor, at Aamodt og jeg maatte komme til dem i Soon; »min Broder,« skrev hun, »vil blive glad, meget glad, ved at maatte følge med Dem.« Inden i Brevet laae et lidet grønt Blad, og Rode sagde mig siden, at Brevet havde været ham sendt aabent, og at han havde lagt Bladet deri for at gjøre det mere rørende. Bladet var af min Krands som »Naturens Datter«, han havde saa længe bedet mig derom, til jeg maatte give ham et Stykke af denne Krands. Jeg viste Brevet til Treschow, der smilede og sagde: »Dersom dette Brev var fra en Mand, da vidste De, hvad det betydede.« Om vor Reise og Opholdet i Soon har jeg fortalt, men dog ikke, at vi en Dag med hele Tyrholms Familie reiste til Moss, og at vi gik ind i Haven ved Værket, som de kaldte det. Her var meget smukt at see, i Særdeleshed en Cascade, hvor Vandet faldt ned over en høi Trappe. Vandet var standset ved en Sluse, og Magdalene Tyrholm, dengang fjorten Aar, faldt paa at bestige Trinene og stille sig øverst paa Trappen. Det var virkelig et smukt Syn; vare end ikke Trinene af Marmor, saa saae de dog saaledes ud, og den skønne Pige paa Toppen og i den hvide Dragt forestillede en deilig Statue. Vi stode Alle og saae paa dette, indtil vi bleve vaer, at ogsaa Bernt Anker stod midt iblandt os, ikke mindre indtaget af Synet end vi. Han indbød os Alle til Middag, og vi tilbragte hele Dagen

hos ham. Han underholdt os paa den behageligste Maade, førte os om paa Glasværket, Kanonstøberiet, og forklarede os alt, hvad vi saae der. At le bon homme Tyrholm var imponeret af ham, er vel ikke at undres over, men at ingen af os var mere forgabet i Anker end vor lærde Doctor, det maatte synes underligt. — Rode skrev imellem Digte, dem han dog ikke gav i Trykken. Engang havde han forfattet et Digt til mig, men da han fik en, vistnok ubeføiet, Mistanke om, at jeg havde villet drille ham, saa holdt han det tilbage og lod mig vide, at det ikke var Lidet, jeg derved havde tabt.

. . . . Nu tager jeg Pennen igjen for endnu engang at gaae tilbage til det lykkelige Aar 1790. Det var i October, jeg havde fyldt mit tiende Aar i August. Fader holdt Minerva, Poulsens Iris, Det almindelige danske Bibliothek, Todes poetiske og prosaiske Skrifter, Smaae Digte af Baggesen, P. A. Heibergs Comedier, Rigsdalersedlens Hændelser og flere Brochurer af samme Forfatter; alle disse Skrifter læste jeg saa ofte, at jeg kunde dem næsten udenad. I Juli dette Aar var Kronprinds Frederik bleven formælet med sin Cousine, Marie Sophie Frederikke, Landgreven af Hessen, dengang kaldet Prinds Carl, hans ældste Datter, de havde holdt deres Indtog i Kjøbenhavn med megen Høitidelighed. — Det var en Aften i October, Faster Green spiste til Aften hos os. Fader kom ind med en ny Vise af Heiberg, den han læste for hende, og ledsagede hvert Vers med Anmærkninger; Visen og Anmærkningerne prægede sig uudsletteligt i min Hukommelse:

»Hver Mand i Byen om Indtoget taler,
Om Transparenter og Dandserens Gang,
Decorationer og Porte man maler,
Synger, hvad elleve Muser besang.«

Her fortalte Fader, at der i Prologen havde staaet ni levende Muser paa Theatret og desuden ved Siderne paa

Scenen Billedstøtterne af Thalia og Melpomene, altsaa ialt elleve Muser.

»Alle beglo'de,
Faa kun forstode
Digterens Fingal og Frode.«

Her gav Fader en urigtig Forklaring, om hvad der forstodes ved Digterens Fingal og Frode. Jeg havde læst i Minerva, at Pram havde forfattet et Skuespil til Indtoget, og at dette Stykke hed Fingal og Frode, men jeg var klog nok til at beholde min Viisdom for mig selv.

«Ordener hænger man paa Idioter,
Stjerner og Baand man kun Adelen gi'er,
Men om de Mallinger, Sulmer og Rother
Man ei et Ord i Aviserne seer.«

Her nævnte Fader nogle ubetydelige Adelsmænd, der ved denne Leilighed vare blevne decorerede, og udhævede de nævnte Mænds Fortjenester, og Fader Green gav sin Sennep med i Laget; hun havde læst Mallings store og gode Handlinger og noget af Suhms Skrifter; om Rothe vidste hun intet, og Fader sagde kun, at det var en Lærd og en fortjenstfuld Mand.

«Og har man Hjerne,
Kan man jo gjerne
Undvære Orden og Stjerne.«

Disse Linier gjentog vor Fader med megen Velbehag.

«Rigdommen voxer i Adels Bleer,
Og, som en Skomager nylig har sagt,
Ene de Von'er og Van'er og De'er
Holde Fortuna og Plutus i Agt.«

Disse Linier gav Fader et lydeligt Bifald. Jeg veed ikke, hvad der frydede ham meest, enten Adels Bleer eller Skomageren.

«Har vi ei meget,
Er det vort eget,
Som ei fra Staten er sveget.»

«Her man despotiske Satser ei lærer,
Lighed blandt Mennesker drive vi paa
Og ei, som Jydernes Proprietairer,
Ønske os Slaver og Bønder at flaae.»

Fader fortalte her om flere jyske Herremænds skammelige Adfærd mod deres Bønder, og om Lüttichau og Flere, der havde villet bekjæmpe den ædle Bernstorffs Bestræbelser for Stavnsbaandets Løsning.

«Selv vi os føde;
Agerens Grøde
Vi ei som Dosmere øde.»

Fader fandt det Prædicat, Heiberg gav de jyske Herremænd, meget passende.

«Stormanden svirer og glemmer den Arme,
Kan ham med kold Ligegyldighed see;
Vi ere Smaafolk og føle med Varme
Midt under Sviren Elendigheds Vee.
Hungriges Mave
Fordrer en Gave.
Giver, og Tak skal I have!»

Fader fortalte nu om de Gaver til de Fattige, der vare givne af Selskabet paa Skydebanen, og videre, at Heiberg for denne Vise var dømt i to hundrede Dalers Mulct, men at flere formuende Mænd i Kjøbenhavn sagde til ham: skriv De kun, Heiberg, vi betale Bøderne med Glæde.

Ogsaa i Christiania blev dette Indtog høitideligholdt. Paa Torvet blev opført en Salon, hvor der blev holdt en Fest, der begyndte med Middagsmaaltid, og hvori vore Forældre toge Deel. Vi Børn, eller maaskee kun de ældste af os, bleve indbudne til Paul Clausen paa Torvet, hvor vi sad paa Gadetrappen og ved Vinduerne og hørte Musiken og saae Salonen og Ære-

porten og Stimmelen af Mennesker. Da vi vare mætte af dette Syn, førte Madame Clausen os ned i sin Have, siden fortalte hun Historier, og at hun havde været gift, da hun var femten Aar, havt sexten Børn, hvoraf de ældste havde staaet Fadder til de yngste, og at der blandt de sexten Børn var fire Par Tvillinger. Den ældste Datter var gift med Kjøbmand Winge paa Moss, de ældste Sønner vare etablerede og gifte. Datteren Abigael (hun blev gift med Justitsraad Thrane) var fjorten Aar, Petrine (hun blev gift med en af Thranes Sønner) var tolv Aar, Lars (han blev gift med Thranes Datter) var ti Aar og gik i Latin-skolen. Pauline (Statsraadinde Falbe), et yndigt Barn, var fire Aar. Madame Clausen vilde, at Petrine og jeg skulde dandse en engelsk Menuet, og hun sang dertil: »Lægerne slaaes om en Nellikerod«. Den lille Pauline fandt formodentlig ingen Behag i Dandsen eller i Nellikeroden, thi hun istemmede et høit Skrig. Moderen tog hende just ikke lempelig ved Armen og gik i det næste Værelse med hende, her opstod en Kamp, som dog ikke varede længe. Moderen kom ind igjen med sin lille Datter ved Haanden, og den lille Pige sang med høi Røst:

»Jeg er af Naturen saa ferm som en Mand,
 Jeg veed, hvad jeg vil, og jeg vil, hvad jeg kan.
 Fornoiet og frit har jeg alt i min Magt,
 Jeg er sjelden bekymret og aldrig forsagt.«

Da vi kom hjem fra Clausens, kom ogsaa vore Forældre fra Festen; de vare begge i meget godt Lune. Fader spurgte Moder, om den franske Consul (jeg synes, han kaldte ham Mr. Martin), hvis Borddame hun havde været, havde sagt hende beaucoup de belles choses. Hun svarede, at han i Førstningen havde anstrængt sig meget for at komme frem med nogle danske Ord, men da han hørte, at hun forstod Fransk, saa var Samtalen bleven heel livlig. . . . Derpaa spurgte han mig, hvorledes jeg havde moeret mig, og hvad Madame Clausen havde foretaget sig. Jeg for-

talte, hvordan jeg og Petrine havde dandset engelsk Menuet, og at Madame Clausen havde sunget dertil »Lægerne slaaes om en Nellikerod«, og da dette lod til at moere ham, saa fortalte jeg videre om hendes tidlige Giftermaal og om de sexten Børn, hvoraf de ældste havde staaet Fadder til de yngste, og om de fire Par Tvillinger. Her loe Fader og sagde — dog nei, stop a little, pleiede han ofte at sige, jeg vil dog ikke anføre, hvad han sagde, hvorvel det ikke var noget Usømmeligt.

Det var dengang blevet Mode med en Slags Kjoler, som man kaldte Chemiser, de vare uden Fiskebeen og uden Foder, de bleve bundne om Liv og Ærmer med Trækkebaand. Moder syede en Chemise til mig af hvid Netteldug; naar jeg havde den paa og en Straahat med couleuerte Baand, da var jeg meget lykkelig; heller aldrig spøgede Fader mere med mig, end naar jeg, som han sagde, gik i Chemisen. En Middag kom han hjem og gav Moder en Comediebillet, som han havde faaet af Thrane; hun maatte, sagde han, tage mig med. Moder meente, at det ikke gik an, da Billetten kun gjeldte for Een, men han svarede, at Thrane havde sagt, at hun kunde tage mig med. Jeg fik nu min Chemise paa, og vi kjørte afsted til bestemt Tid. Da vi kom ind i Vestibulen i Grændsehaven, og Moder havde leveret sin Billet, tog Lasson fra Grini mig i Armen og sagde, at naar jeg ingen Billet havde, kunde jeg ikke komme ind. Moder sagde: Det gjør mig ondt, saa reise vi begge. Nu blev Lasson meget høflig og bad mig gaae ind. Comedien var »Den politiske Kandestøber«; jeg erindrer deraf kun, at Thrane var Herman og Tullin Henrik. Da Moder fortalte Fader, hvorledes man vilde viist mig tilbage, tog han mig i sine Arme og sagde medlidende: Og de vilde ikke lade Dig gaae ind, endskjøndt Du var i din smukke Chemise!

Vi hørte intet om, at Faster Green var syg, men en Aften kom hendes Pige ind og sagde, at Madame Green laae død i sin Seng. Fader gik derind og kom tilbage

med den Besked, at Cathrine havde sagt Sandhed. Der blev sendt Bud til hendes Døttre, de kom og vilde ikke troe, at hun var død; de sendte Bud til Stabschirurgus Schmidt, han kom og sagde det samme som vor Fader. Døttrene forsikkrede, at de kunde føle hendes Puls slaae, Lægen sagde, at den Puls, de følte slaae, var i deres egne Fingre. Hun blev begravet med Pragt og Ceremonie; Aftenen før Begravelsen var der »Ligstue«, der stod mange Gueridoner med brændende Voxlys rundt om Kisten, og tykke Voxlys med malede Skildter, og givne til Kirken, stode i Stuens fire Hjørner. Paa Kisten var en Plade med en Gravskrift, forfattet af Treschow; jeg erindrer ikke mere deraf end den ene Linie: Stille og velgjørende gled hendes Liv. Moder sagde: Dette kan man tage i mere end een Betydning. (Hun havde just ikke Ord for at være gavmild eller velgjørende.) Jeg fik en sort Kjole paa og sad med de andre i Sørgestuen; der var Taushed, men jeg troer ikke, der var nogen Sorg. Om Eftermiddagen kom hendes Døttre og forærede vor Fader hendes Cabinet-Uhr. Det er dette Uhr, der endnu staaer i vor Stue og har fulgt Moder og mig, saa at sige, mit Liv igjennem. Talskiven, Fødderne og Ziraterne ere af Sølv, Træværket af Ibenholt. Det er vist meget gammelt, det blev allerede dengang anseet for en Antiquitet. — Nu kom Julen. Jeg havde læst i Salzmanns Børnebøger om Juletræer og Julegaver til Børn, men jeg formodede, at dette kun i Tydskland var Skik, da vi aldrig saae noget saadant hverken i vort Huus eller hos Treschows eller hos nogen anden af vore Bekjendte. Om Juleaften fik vi Risengrød og Steg, og Stadsmusikanten kom med sine Folk ind i Gaarden og musicerede, hvorpaa Fader gik ud og gav ham Penge. (Da Groth var bleven Stadsmusikant, fandt han dette under sin Værdighed, men da han vilde have Indtægten, fik han Skadesløsholdelse af Bykassen.) Første Juledag var der Selskab hos os, dette er alt, hvad jeg erindrer; men Tilberedelserne til Julen vare det bedste: der blev slagtet,

brygget, baget, og jeg fik Lov til at være med, ælte smaa Brød og Pebernødder — det var en Glæde.

I Januar 1792 blev vor Fader syg, han kom ikke ud af sit Værelse; blandt andre Lægens Ordinationer var den, at han skulde sage Brænde; der blev sat en Sagstol paa hans Værelse, og jeg saae ham ofte at sage; da han ikke formaaede dette mere, blev den Gyngge anskaffet, som Du erindrer. Jeg gik ofte ind til ham, og i den første Tid modtog han mig venlig, dog spøgede han ikke mere; han gav mig Kager og Æbler, og naar jeg kun tog et Stykke deraf, sagde han: Du er beskeden, og gav mig det hele. Senere hen taledede han ikke mere, han sad og skrev, eller gik op og ned ad Gulvet. Jeg tog Johannes, der var halvandet Aar, med mig, naar jeg gik ind til ham, men Grethe bad mig ikke at gjøre dette mere. Synet af denne lille Uskyldige, den han, ak! saa snart maae forlade, sagde hun, maae være tungt for ham.

Endnu nogle Erindringer fra 1791 og om Paul Thrane.

Paul Thrane var en Bondesøn, jeg troer fra Hedemarken, hans Fader kaldtes Johannes Næs efter Gaarden, og hans Broder, der var Officeer, blev kaldet Capitain Næs. Thrane var Kjøbmand og boede i Storgaden, han maae have havt en Tobaksfabrik, thi udenfor hans Huus stod som Skildt en Dukke, der forestillede en tyk Hollænder med en Tobaksrul i Haanden; naar vi Børn gik med vore Forældre til Gamlebyen, da standsede vi i Storgaden og morede os ved at betragte den tykke Hollænder. Thrane elskede meget Musik og Dramaturgie, hos ham blev opført Concert paa en bestemt Dag hver Uge, og dertil vare indbudne engang for alle hans Venner og Bekjendte. Jeg erindrer ikke at have været der mere end een Gang, da Cathrine Devegge tog mig med. Jeg har sagt, at vi bleve glade, naar vi saae ham komme, fordi han gjerne bragte os Comediebilletter, jeg hørte ogsaa gjerne til, naar han og Fader taledede sammen, Samtalen

var saa munter og livlig. Thrane var gift med en Jomfru Dørker fra Frederikshald. Hun var meget elskværdig, Fader havde kjendt hende før hendes Giftermaal og taledede om hende med Begeistring; for hende havde jeg den største Ærbødighed. — Naar Thrane kom til os, gik han ind ad Porten, over Gaarden ind i Kjøkkenet og derfra i Sengkammeret, hvor han tog Plads. Naar hun imellem besøgte vor Moder, kom hun ind ad Gadedøren, igjennem Grønstuen, Storstuen og ind i Dagligstuen. Engang mødte jeg hende der, hun saae venlig paa mig, klappede mig paa Kinden og sagde: »heder ikke Du Vilhelmine?» — Siden sagde jeg mange Gange til mig selv: »heder ikke Du Vilhelmine?» — Engang tog Moder mig med til Madame Thrane. Jeg saae der en gammel Bondeskone, som blev kaldet Moer Næs, og som var Thranes Moder, hun saae meget ærværdig ud, og vor Moder saavel som Madame Thrane viste hende megen Agtelse og Godhed.

Madame Thrane havde fire Sønner, hvoraf de to, Johannes og David, vare nogle Aar ældre end jeg. Johannes spillede en deilig Violin, og David var meget elskværdig; begge taledede Fransk og spillede med i de franske Comedier i Grændsehaven, hvori Fru Thulstrup og hendes Søstre udmærkede sig. Johannes Thrane erindrer jeg især som Père Antoine i L'aveugle de Spa. — Thrane selv spillede v. Bergen i Virtuosen og Herman v. Bremen og Jeronimus i de Holbergske Comedier. Madame Thrane saae jeg som Magdelone i »Det lykkelige Skibbrud«. Men hvilken Magdelone! Man søger alene i Holbergs Stykker at udhæve det Latterlige; at der kan være noget, som tiltaler Hjertet, falder Ingen ind. Madame Thranes Magdelone var en i Grunden ædel Kone, der havde laant Øre til smigrende Ord; da hun indseer sin Vildfarelse, vender hun mindre sin Harmen mod den nedrige Smigrer end mod sig selv og sin egen Daarlighed. De Ord: »nu ere vi Ædle og Velbaarne, nylig vare vi Canailler og Stoddere«, hen-

vendte hun mindre til Rosifleng end som en Lære til sig selv, og til Philemon: »herefter skal I sige mig mine Feil, og jeg skal takke Jer derfor«. Den Maade, hun sagde dette paa, fortjente det ædle Svar af Philemon: »Vi have alle vore Feil, Madame, og vi ikke mindre end Hun. Naar jeg hører de Feil afmale, som jeg er beheftet med, bør jeg, i Steden for at ophidses mod Dem, der straffer mine Lyder, søge at rette dem, thi det er den største Hevn, man kan tage«. — Madame Thrane havde en Søsterdatter i Huset, Jomfru Bremer, der var meget smuk og beleven, og blev gift med Lasson paa Grini; hun spillede Pernille-roller, og hendes Søster, der blev gift med Sorenskriver Ole Juell og blev Moder til Biskop Daniel Bremer Juell, spillede Leonora. — En af de kongelige Personer i Kjøbenhavn, mig synes, det var Arveprindsessen, Sophie Frederikke, afgik ved Døden, og Damerne i Christiania anlagde Sorg for hende. Hos Jess Anker var et stort Selskab, hvorved alle Damerne indfandt sig i Sørge dragt, undtagen Madame Thrane, der kom iført en rød Silkekjole. Dette gik saaledes til. Thrane var Democrat og havde ikke tilladt sin Kone hverken at tage sort Kjole paa eller at foregive Upasselighed og blive hjemme. Fru Treschow, som havde været i Selskabet, beklagede meget den elskværdige Kone. To eller tre Aar efter døde Madame Thrane, hun var af samme Alder som vor Moder og altsaa dengang syv og tredive Aar. Frederik Schmidt satte hende et skjønt Mindesmærke i Hermoder, et Tidsskrift, som dengang blev udgivet. Hendes yngste Søn var Valdemar Thrane, bekjendt af sine Compositioner. Hun spillede ikke paa noget Instrument, men jeg hørte Sara Boyesen og Deveggerne sige, at hun havde meget mere Smag og Sands for Musik end Thrane, og at med hende vilde Thranes Huus tabe al Glands. — Thrane giftede sig nu med en af den rige Paul Clausens Døttre; han havde sex Børn efter sin første Kone, den anden bragte ham i Aarens Løb ti til.

I Aaret 1804 var der en heel Deel Haandværkere med Bager Bølling i Spidsen, som ønskede at blive Medlemmer af det dramatiske Selskab, og da man af Mangel paa Plads ikke kunde modtage dem, saa oprettede de et nyt dramatisk Selskab. De leiede paa sex Aar den øverste Etage i den af Major Sadolin beboede Gaard i Kongens Gade, for der at indrette et Theater, lod komme en Svenske, Strømberg, der skulde være Instructeur og Decorateur. Jeg var der een Gang, Orchestret havde Tilladelse at give Billet til en Dame, og jeg fik en af Lieutenant Frost, der var musikalsk Medlem. Jeg saae »Crispin, Laquai og Doctor« og »Den taknemmelige Søn« af Engel. Strømberg var Crispin og Faderen i det sidste Stykke. Han taledes Svensk og de andre Norsk. Datteren i »Den taknemmelige Søn« var Jomfru Reichborn, der blev gift med Kjøbmand N. Andresen, og hun var den eneste Perle. Dagen efter var Prøve i vort Selskab paa »La fausse Agnès ou le poète campagnard« af Destouches, og da Enevold Falsen spurgte mig paa Fransk, hvorledes jeg havde mocret mig den forrige Aften, svarede jeg med disse Ord af min Rolle: »Jamais je n'ai été à telle fête«. Herover blev leet, og det maae være bleven Vedkommende berettet, da Lieutenant Frost blev betydet, at han maatte være mere forsigtig med at overdrage sin Billet. — Da de sex Aar vare omme, opløstes Selskabet, Bølling og Flere kom ind i det ældre dramatiske Selskab, og Strømberg vilde nu oprette et offentligt Theater i Christiania. Han begyndte med at avertere efter Skuespillere; jeg veed ikke, om der meldte sig nogle, men Strømberg fik andre Ideer og vendte tilbage til Sverige. Thrane havde et Ærinde til Tracteur Schou, hvor han saae en fremmed, ung, bleg, blond Mand sidde i et Hjørne, og Manden saae meget forknyt ud. Thrane erkyndigede sig om, hvem denne Mand var, og Schou sagde, at han hed Ibsen og var kommen efter Strømbergs Avertissement for at blive Skuespiller. Thrane taledes nu til ham, og da han hørte, at han

var en Søn af Skuespiller Ibsen i Kjøbenhavn, og at han forstod Musik, saa tog han ham med til Stiftamtmand Falbe, der var en lidenskabelig Musikelsker; Ibsen kunde synges af Bladet; dette var nok til at vinde Yndest hos Falbe. Ibsen opholdt sig nu i Thranes Huus, hvor han underviste Børnene, og var et gavnligt og virksomt Medlem af det musikalske Lyceum og det dramatiske Selskab. Thrane etablerede ham og Sønnen Valdemar og lod dem i Forening drive en Handel; men de vare neppe skikkede dertil, og Handelen blev snart nedlagt. Ibsen levede nu af at give Underviisning i Musik, omsider fik han en liden Bestilling i Banken. Han var gift med en af Professor Pihls Døttre. Han og hans Kone vare hjertensgode Mennesker; han var en af de faa Mennesker, jeg har kjendt, der ere uden Pretentioner. Han var en fortræffelig Peder Erichsen og Jens i Jakob v. Tyboe; i Cavalleerroller var han mindre heldig; Friseuren i »De forliebte Haandværksfolk« var en af hans bedste Roller. — Da jeg skulde reise til Trondhjem, tog jeg en meget rørende Afsked fra Ibsen og fra min Ven, Peter Iver Hoppe, og hans yndige Marie.

I Aaret 1810 levede Thrane som en riig Mand, om Vinteren havde han Baller og Selskaber i sit Huus i Storgaden, om Sommeren paa sin Eiendom paa Ladegaardsøen. Prinds Frederik zu Hessen, Dronningen af Danmarks Broder, var Statholder i Norge; han boede om Vinteren i Bernt Ankers Gaard, det saakaldte Palais, og om Sommeren paa Ladegaardsøen. Der var i Følge med Prindsen Baronesse Clarella Liliencron og hendes Datter Louise, almindelig kaldet den lille Baronesse, Frøken Vasmer, Baronessens Søsterdatter, endnu en Selskabsdame, Frøken Betzy Horn, en Datter af Cancellieraad Horn paa Frederikshald, og en Dreng, syv Aar gammel, kaldet Christian Løvenfeld, der var Prindsens Søn; hans Moder sagdes at være en Pige, der havde tjent paa Schloss Gottorp. Den lille Baronesse var fjorten Aar, hendes Fader og Moder havde været adskilte i flere Aar, og hendes Fader havde

giftet sig igjen i Holsteen. — En Aften, da Thrane havde Bal paa Ladegaardsøen, foreslog Baronessen at gaae derhen; Prindsen med hende, Adjutanterne, Major Gössel, Kammerjunker Wegener, Prindsen af Witgenstein-Berleburg, Selskabsdamerne og den lille Baronesse begave sig nu alle over til Thrane og toge Deel i Dandsen; man kan let tænke, at de vare velkomne. — Jeg traf oftere hele dette Herskab i Selskab hos Colletts paa Ullevold eller hos Thranes — thi han lod det naturligviis ikke blive derved —; ogsaa i Theatret stødte jeg paa Baronessen, hvor hun og Frøken Vasmer traadte op i samme Stykke som jeg. De udførte kun dandsende Partier, som i Figaros Giftermaal, Holbergs Mascarade o. s. v. Baronessen sagde, at hun misundte mig nogle af mine Roller, og hun vilde vistnok have udført dem bedre end jeg, hvis ikke Sproget havde været hende for meget imod. Ikke desmindre havde hun gjort det, hvis ikke Prindsen havde forhindret det. — Den lille Baronesse havde fattet Godhed for mig, hun holdt sig gjerne til mig og fortroede mig sine smaae Glæder og Bekymringer. Moderen lod hende confirmere i Christiania og reiste nu med hende til Holsteen at presentere hende for Prindsesse Juliane, der var Abbedisse for Frøkenklosteret i Itzehoe, hvor Louise var indskrevet som Stiftsdame. Da de vare komne tilbage, fortalte Louise mig, at hun i Rendsborg havde besøgt sin Fader. »Jeg kunde neppe kjende ham igjen, dog blev jeg meget glad ved at see ham,« sagde hun; »men nu gik han ud et Øieblik og kom ind igjen med fire smaae Sødskende, som jeg aldrig havde seet og aldrig vidst, at de vare til, og ved dette Syn og ved denne Tanke brast jeg i en saadan Graad, at jeg ikke kunde fatte mig igjen.« Hun fortalte mig ogsaa, at Prindsen havde forlangt, at hendes Moder skulde tage Christian med paa Reisen og lade ham besøge sin Moder, der var gift med en Bager i Slesvig. I Kjøbenhavn havde Christian besøgt Kongen af Danmark, der havde kjertegnet ham og givet ham Foræringer.

Da min Mand og jeg i Aaret 1809 opholdt os i Slesvig, gjorde vi mange interessante Bekjendtskaber. En ærværdig Claudius, Broder af Asmus Wandsbecker Bote, og hans forstandige Kone, der ogsaa hed Rebekka ligesom Broderkonen, den ældste Datter gift med Apotheker Kolster, en munter Mand, fuld af drollige Einfälle; to yngre Demoiseller Claudius, der med yndige Stemmer sang deres Oncles Lieder, en Familie Miol med elskværdige Døttre, en Lieutenant Lachmann, der var født i Christiania, en Lieutenant Gaffroni, der havde været Adjutant hos General Moreau og havde maattet flygte fra Frankrig; Kongen af Danmark havde givet ham Ansættelse i Armeen. Gaffroni var et paataget Navn. Han var meget smuk og talentfuld, men ikke munter; man såae, at der hvilede noget Tungt paa hans Sind. Sleep, en Ven af min Mand og Secretair hos Landgreven, Kolster, Lachmann og Gaffroni vare dine Faddere, min Bernhard; din Fader kaldte Dig Carl efter sin Fader og Henrik efter sin og min Broder, og Sleep gav Dig to af sine Navne, Christian Bernhard. — Da jeg var kommen tilbage til Christiania, fik jeg et Brev fra Sleep, hvori var indesluttet et Brev med Udskrift „À Madame la Baronne de Liliencron“, og Sleep skrev, at Brevet vilde foraarsage Modtagerinden megen Glæde. Der var en Krone i Seglet, hvorfor din Fader formodede, at Brevet var fra Prindsesse Louise, der dengang opholdt sig paa Schloss Gottorp hos sine Forældre, og han forlangte, at jeg skulde kjøre ud til Ladegaardsøen og levere hende det i egen Haand. Hvor usandsynlig denne Formodning var, saa forekom det mig dog ikke saaledes dengang. Jeg bragte Baronessen Brevet, hun aabnede det strax, Prindsen var da ikke tilstede; der faldt to Haarringe ud af det. Da hun havde læst det, sagde hun til mig: „Gaffroni beklagt sich, dass ich nicht schreibe, aber wie fange ich es an?“ Jeg sagde hende, at jeg havde troet, Brevet var fra Prindsessen, da der stod en Krone i Seglet. „Das ist seine Grafenkrone, Comte de Rosambeau.“

Hun besaae Ringene: »So was macht er nun selbst.« Frøken Horn læste Inscriptionen, paa den ene »Oublié«, paa den anden »Il est à vous«. Frøken Horn spurgte: »Ringen eller Giveren?« Svaret var: »Ich denke beide.« — Baronesse Liliencron havde et stolt og værdigt Udseende, der var noget imponerende i hendes hele Væsen, hun var høi og vel proportioneret. Jeg saa hende komme ind i en Balsal ved Siden af Lieutenant Krog, senere Statsraad; da de kom ind ad Døren for at stille dem op til Dandsen, tænkte jeg paa Göthes Hermann und Dorothea:

»Ja es schien die Thüre zu klein, die hohen Gestalten
Einzulassen, die nun zusammen betraten die Schwelle.«

Et Par Aar derefter gik det Rygte, at hun var bleven gift med Prindsen; dette stod ogsaa i Aviserne, da hun var død. — Frøken Vasmer var meget smuk og meget vægelsindig; hun forlovede sig med Lieutenant Anker, bekjendt under Navnet Capitain Peer Lieutenant, hun slog op med ham og forlovede sig med Lieutenant Haxthausen, og da denne efter Aftale kom ned til Holsteen for at holde Bryllup med hende, var hun allerede gift med en anden. Aaret efter hørte man, at hun var skilt fra sin Mand. Den lille Baronesse var som Pigebørn i Almindelighed, hverken smuk eller styg, hun lod til at have mere Hjerte end Aand, dog mener jeg ikke dermed det Hjerte, der er synonymt med Mod. — Prindsen zu Hessen blev afløst som Statholder af den danske Prinds Christian; i disses Følge var Justitsraad von Holten, en vistnok meget talentfuld Mand, dog maaskee ikke i den Grad, som han selv troede. Hans Kone var en Datterdatter af den engang saa berømte Fru Favin, men var ikke synderlig smuk. Af det dramatiske Selskab vare de virksomme og herlige Medlemmer.

Nu ere vi da komne langt fra Thrane. Da Kongen af Danmark havde løst os Norske fra Troskabseden, og der blev talt om at vælge Prinds Christian til Konge, skal

Populacen have foreslaaet at vælge Far Thrane til Konge. Han havde faaet Titel af Justitsraad, naar erindrer jeg ikke. I 1819 eller 20 spillede Thrane Bankerot for tredje og sidste Gang. Nogen Tid derefter købte han Borregaard og flyttede med Familien derhen. I Anledning af at Thrane spillede v. Bergens Rolle i »Virtuosen« erindrer jeg følgende Træk, hvorover vi dengang moerede os meget. Man erindrer, at Heiberg lader Spazier, som er en Tydsker, bestræbe sig for at tale Dansk og naturligviis meget slet, medens v. Bergen, der er dansk, stræber med lige Held at tale Tydsk. Han siger: *Meine Frau will so gerne auf der Erde liegen o. s. v.* Paa en Generalprøve hørte jeg en Snedkersvend sige: Ja dersom jeg ikke kunde mere Tydsk end Thrane, da vilde jeg saagu' ikke lade nogen høre det.

16de April 1853.

.
 Du nævner Student Møller, han, som med Kone og en talrig Børneflokk levede af at undervise Drengbørn i Latin; han boede i Øvre Voldgade, og i vor Faders Tid saae vi ham ofte gaae med sin Kone forbi vore Vinduer. Han og Konen vare begge trinde og runde og fede, og Fader sagde: det moerer mig ret at see Møller og hans Kone, de see ud, som om de begge vare æltede af en og samme Deig. — Engang kom Møller ind til os, Fader presenterede ham Henrik som hans tilkommende Elev. Møller sagde: »Han seer mig noget stupid ud.« Herover loe Moder ofte, og virkelig var Henrik langt fra at være stupid eller see saaledes ud. Møllers ældste Datter, Birthe, var meget koparret, men forresten en tækkelig Pige, hun besøgte mig imellem. En Dag fortalte hun mig, at Even Steen om Formiddagen havde været inde hos hendes Fader for at bede ham at tage sig af hans to smaae Sønner, da Informatoren, Jakob Borch, var rømt. Han var gaaet ud af Vinduet om Natten og havde efterladt et

Brev, hvori han meldte Steen, at han var gaaet til Kjøbenhavn og kom ikke mere igjen. Dette var første Gang, jeg hørte Jakob Borch omtale. Den første Gang jeg saae ham var i 1799, da jeg kom ind til Devegges, hvor Cathrine havde bedet ham komme for at instruere hende i sin Rolle som Leonore i »Den honnette Ambition«. — Cathrine fortalte mig meget om Borch, om hans store Talent som Skuespiller og hans deilige Syngestemme; det var en Glæde og en Lykke, at han nu var kommen til Christiania; hvorledes Borch ikke var bleven antaget ved Theatret i Kjøbenhavn, fordi Rosing der vilde være den eneste Normand; at han i Sverige havde debuteret som Belmont i »Nonnerne« og vundet det største Bifald, og at han i Stockholm og Gothénborg havde været en yndet Skuespiller i tre eller fire Aar. Borch spillede nu i hvert Stykke, og jeg mødte ham ofte paa Prøverne og paa selve Theatret. Hans tykke, kluntede Kone, der ganske rigtig var Falchs fraskilte Ægtefælle, var nogle Aar ældre end han og behagede ingen hverken paa eller udenfor Theatret. Det var tydeligt at see, at hun var jaloux, og da Cathrine paa en Theaterprøve skjenkede en Kop Thee til Borch, og jeg satte Sukkerdaasen hen til ham, sagde hun: »Jeg behøver vist ikke at sørge for Dig, min Ven, thi Damerne her kappes om at vise Dig Opmærksomhed.« Colmans »Skinsyge Kone« blev opført. Fru Bergh var den skinsyge Kone, og Borch var Mr. Oakly, hendes Mand. Marie Devegge var Kammerpigen, der i en Scene kommer ind at hviske sin Herre en Erindring fra Fruen i Øret. Marie sagde siden, at hun havde hvisket til Borch: »Spiller De ikke Mr. Oaklys Rolle ogsaa udenfor Theatret?«. Efter Comedien var Assemblée, snart hos Rosenkrantz, snart hos Bernt Anker, Bielefeldt, Pløen, Staffeldt o. s. v.; dertil vare de Spillende og Selskabets Directeurer med Familie indbudne. En Aften kjørte jeg i Theatervognen fra Comedien til Rosenkrantz; der var flere Damer i Vognen, og Madame Borch og jeg sadde vis-à-vis. I det samme

vi kjørte ind ad Rosenkrantz's Port, fik Vognen et voldsomt Stød, Glasset gik itu, og Madame Borch og jeg stødte vore Pander mod hinanden. Min Pande holdt Stand, men hendes blødede, og hun maatte kjøre hjem. Dagen efter gik jeg hen at see til hende, og det er den eneste Gang, jeg har været i Borchs Huus. Jeg kan just ikke sige, at hun var meget høflig mod mig. Borch sagde: »Det är mycket beskedligt af frun at titta in til min gumma.« Dengang boede de i Nedre Voldgade. — Det var en stor Fornøielse at spille med Borch, især erindrer jeg et Stykke af Stephani den yngre, der hed, troer jeg, »Den Nysgjerrige«. Borch var Verten, der er saa nysgjerrig, at han har boret Huller i Dørene for at see, hvad Gjesterne foretage sig; jeg var hans Kone, der idelig driller ham for hans Naragtighed, Sverdrup var en Opvarter, Frants, der er en vigtig Person i Stykket, og Cathrine Devegge var Jakobine, Frants's Kjereste; Capitain Munch (Maleren) var en Landstryger, Casimir, der giver sig ud for en Prinds. Det kan gjerne være, at Stykket var maadeligt, det blev ikke heller givet mere end een Gang, men os moerede det ubeskriveligt, og det havde vi fornemmelig Borch at takke for, han kunde gjøre det ubetydeligste interessant. Naar Tyrholms var hos os, indbød vi imellem Borch; Madame Tyrholm yndede ham, og det gjorde vi alle. Engang fortalte han mig noget af sit Levnetsløb. Min Fader, sagde han, er en meget streng Mand, og som Dreng blev jeg holdt i haard Tvang, Fader bandt mig ved Sengestolpen. At jeg var flittig paa Skolen, var fornemmelig for at komme til Kjøbenhavn og jo før jo heller ud af Tvangen. Forløsningens Time slog, og jeg blev dimitteret til Universitetet tilligemed Ludvig Lumholtz og Casper Gad. Lumholtz var flittig, sædelig og agtværdig, jeg elskede og agtede ham; men Casper Gad var et vittigt Hoved og en lystig, livsglad Fugl ligesom jeg selv. Mine Forældre havde udstyret mig rigelig med Penge, og Casper Gad og jeg levede lystigt, saa længe de

varede; siden gjorde vi Gjeld hos Jøder og Christne; om mig vidste man, at jeg havde en formuende Fader, altsaa gjorde vi Gjeld paa hans Navn. Creditorerne henvendte sig til min Fader. En af min Faders Venner kom til Kjøbenhavn, han sagde mig, at min Fader var meget opbragt, dog gav han fornemmelig Gad Skylden for min Uorden, jeg havde ladet mig forlede af ham. Min Faders Ven prædikede saa længe for mig over denne Text, at jeg sprang op og sagde: »Det er sandt, Gad har forledet mig, men det skal faae en Ende.« — »Hvad vil Du da gjøre?« — »Jeg vil slaae Gad ihjel.« — Virkelig stillede jeg mig om Aftenen ved et Hjørne, hvor jeg vidste, at han maatte gaae forbi, og vilde slaae ham i Hovedet med en Steen, men da han kom, var Vreden over, og vi vare Venner som før. — Min Fader betalte al Gjelden og befalede mig ufortøvet at komme hjem. Jeg adlød, og Fader sagde, at jeg nu havde kostet ham Penge nok, jeg maatte nu sørge for mig selv. Nu blev jeg Huuslærer hos en Præst paa Landet (Borch nævnte Præstens Navn, det jeg har glemt). Denne Mand behandlede mig mere som en Opvarter end som en Informator. Mosjø Borch, stop mig en Pibe! Mosjø Borch, kald paa Ole! og saaledes gik det for det meste hele Dagen, Mosjø Borch blev idelig sat i Requisition. Dog kunde jeg vel taalt dette, men jeg blev tilbuden en Plads som Informator hos Even Steen i Christiania, og her havde jeg det meget behageligere end hos Præsten. Her afbrød jeg Borch med det Spørgsmaal: hvorfor forlod De da Even Steens Huus? — Jeg havde lovet hende at komme til hende, naar hun forlangte det; hun skrev, at hun ventede, jeg vilde holde mit Ord; jeg kunde ikke bære den Tanke, at nogen, der stolede paa mig, skulde vente forgjeves.
 Nu fortalte han videre, hvorledes Rosing, selv en Normand (han var fra Røraas), havde sat sig imod, at han blev antagen ved det kongelige Theater i Kjøbenhavn, af den Grund at han var norsk. »I Sverige mødte mig ingen

Vanskelighed,« blev han ved, »men Skuespillerne ved Theatret i Gothenborg, hvor jeg havde ladet mig engagere, vare ryggesløse og fordærvede Subjecter, det var en Aandsfortærelse at leve og virke i Samfund med dem, og jeg modtog med Glæde og Tak min Faders Tilbud at komme herhid og lade ham bestemme min Skjebne.«

Jeg erindrer ikke, hvor længe Borch blev i Christiania; i to Vintre tilbragte han Julen med os paa Fladebye, (om hans Kone var indbuden, veed jeg ikke, men hun var ikke med); formodentlig var han der i tre Aar, og i denne Tid døde hans Fader. Denne havde kjøbt et lidet Huus til ham ved Waterlands Bro, hvor han boede og drev en liden Handel, jeg hørte aldrig hvorned, men det maae vistnok have været, som Du siger, med Brændeviin og deslige Sager, som Bønderne søge efter. En Dag kom han ind til mig og sagde: »Dette kan jeg umulig holde ud, den Handel, jeg driver, er afskyelig; den eneste Behagelighed, den skulde have, maatte være den at tage mod Pengene, men heller ikke dette har noget glædeligt for mig. Min Beslutning er fattet, jeg gaaer til Kjøbenhavn, læser til theologisk Embedsexamen. Vel fyldte jeg igaar mit tredivte Aar, men Sprogene har jeg ikke glemt, og jeg vil sikkert ikke behøve meget lang Tid for at kunne tage Examen. Jeg kommer fra min Moder, jeg spurgte hende, om jeg kunde vente nogen Arv efter min Fader. Hun svarede, at min Fader havde gjort den Beregning, at jeg havde kostet ham saa mange Penge, at mig intet tilkom efter hans Død, og at det, han efterlod, maatte tilfalde min Broder. Har da min Broder aldeles intet kostet? spurgte jeg. Hun betænkte sig noget og svarede: Jo vistnok; og nu lovede hun at give mig Anviisning paa en liden Capital. Rosenkrantz har paataget sig at være mig behjælpelig i to eller tre Aar i Kjøbenhavn.« — Nogle Dage efter kom han ind og tog Afsked med os. »Skibet ligger færdig til Afreise,« sagde han, »men blæser der Søndenvind, kommer jeg herind igjen imorgen.« Han kom ikke. I Aaret 1805

hørte jeg, at Borch havde taget Embedsexamen med bedste Character og var bleven residerende Capellan i Ørkedalen, og ikke længe derefter hørte jeg af Rosenkrantz, at Borch havde paa Prædikestolen faaet et Slag paa Tungen og havde maattet nedlægge sit Embede. I Foraaret 1806 kom Borch med sin Kone til Christiania igjen. Aamodt var syg, og Lægen, Thulstrup, sagde ham, at Borch laae syg og var i en trængende Forfatning. Jeg saae, at Aamodt leverede Thulstrup tyve Rigsdaler til Borch, men bad ham ikke at sige, fra hvem de kom. Fire Dage efter var Aamodt død. — En Søndag gik jeg i Slotskirke for at høre Pavels prædike; dette var noget, jeg aldrig forsømte. Pavels valgte ofte selv den Text, han prædikede over; denne Gang var hans Text: »Glem intet, af hvad dine Øine have seet, dine Øren hørt; gjem det i dit Hjerte alle dine Livs Dage.« De Lærdomme, han uddrog af denne Text, vare sande, klare, indlysende, trøstefulde, uforglemmelige. Da jeg gik ud af Kirken, mødte jeg Borch; han fulgte mig hjem og taledede paa hele Veien om Pavels og den herlige Prædiken; han saae meget bleg ud, og hans Tale var noget forvirret. Nogle Dage efter kom han ind til mig; jeg kunde see, at han var fattig, men jeg vovede ikke at byde ham Penge; jeg spurgte ham, om jeg kunde tjene ham med noget, da skulde det være mig en Glæde. Han svarede, at han havde faaet en Pension af to hundrede Rigsdaler, og at han intet fattedes; han taledede forvirret, men jeg fattede dog en Tankeforbindelse i det altsammen. Han bevidnede mig sin Høiagtelse og gik, men Øieblikket efter kom han igjen og bad mig om tre Rigsdaler til at kjøbe Kaffe for til hans Kone, han vilde levere mig sin Pensionspolice. Jeg gav ham de tre Rigsdaler, men vilde ikke modtage Policen. Da han var gaaet, saae jeg, at han havde lagt den efter sig, men strax derpaa kom han ind igjen og tog den tilbage. — Nu saae jeg ikke mere Borch, men Vinteren efter kom en Kone ind til mig med en Liste, det var en Anmodning fra Rosenkrantz til Medlemmerne af

det dramatiske Selskab om at give den syge og trængende Borch en Understøttelse. Jeg gav fem Rigsdaler, og da denne Kone nogle Dage efter kom ind til mig i et andet Ærinde, sagde hun, at da hun leverede Borch Pengene, og han hørte, de vare fra mig, da havde han grædt. Baade han og Konen laae syge, dog var Konens Sygdom farligere end hans. — Da jeg i Aaret 1810 kom fra Slesvig tilbage til Christiania, var baade Borch og Konen døde. At han skulde have slaaet sig til Drik, har jeg aldrig hørt og kan neppe troe det. I Aaret 1831, da jeg var kommet til Trondhjem, spurgte jeg en Bondekone fra Ørkedalen, som havde kjendt Borch der, om hans daværende Tilstand. Hun sagde, at naar han kom op paa Prædikestolen og havde begyndt sin Prædiken, saa bleve Ordene borte for ham, saa han maatte gaae ned igjen. Ligeledes ved Barnedaab, Ordene bleve borte for ham. Som det lod paa Bondekonon, havde alle i Ørkedalen havt Godhed for ham og Medlidenhed, men Konen var ilde lidt. — »Jeg lider Dig, fast som Du var en Qvinde,« siger Hakon Jarl til Einar, det sanime kunde man have sagt til Borch; hver Mand og hver Qvinde maatte finde ham elskværdig, men han var altfor blød, hans Sjel var qvindelig, og det er jo ingen Roes for en Mand, hvorvel man agter det for en Berømmelse for en Qvinde at sige om hende, at hun har en mandig Sjel. — Som Belmont i »Nonnerne« var Borch i Nonnedragten saa smuk, at Abbedissens (Fru Thulstrups) Berømmelse over den nye Novices Skjønhed ikke fandtes overdreven. Da jeg siden saae Wittrup i denne Rolle, var Scenen latterlig.

Monsieur de Gabre.

Han kom til Christiania i 1798. Han havde en Anbefaling til Treschow; den Dag han kom til Byen, vare nogle Venner samlede hos os, og Treschow tog ham med til os. Han saae ud til at være mellem tredive og fyrretyve Aar; han var meget alvorlig, næsten melancholsk. Han

havde været ved det franske Hof og staaet i det saakaldte maison royale. Efter Treschows Sigende havde han megen Lærdom, hos os maatte han indskrænke sig til at undervise i sit eget Sprog. Da vi flere Aar derefter fik Universitet i Landet, blev vel ingen lærd Franskmand, men en uvidende Kniplingskræmmer sat til Professor i det franske Sprog. Jeg saae ofte Monsieur de Gabre hos Treschows, hvor han gav Børnene Underviisning. Imellem taledede han Latin med Treschow, og de forstode hinanden heel vel ogsaa i dette Sprog, hvorvel de udtalede Ordene forskjelligt. Han taledede sjelden om Begivenhederne i Frankrig, dog erindrer jeg, han taledede om Dronningen og hendes Venkab for Madame de Polignac. Kongen, sagde han, fulgte vel med hende derhen, men han kedede sig der og vilde tidlig hjem og vilde have Dronningen med, hvorfor Hoffolkene havde Dronningens Ordre at stille alle Uhrene tilbage, og paa denne Maade tvang man Kongen til et længere Ophold. — Treschow sagde ham om mig, at jeg havde læst og elskede Rousseau, og nu taledede han længe og meget til mig om dennes Skrifter og Character og endte med disse Ord: »Il était bien le meilleur de tous les hommes«. — Les inséparables, saaledes kaldte sig Sara Boyesen, Cathrine og Marie Devegge, fandt Fornøielse i at tale og musicere for og med ham. Cathrine havde et eget Talent til at underholde og moere, i hendes Selskab blev de Gabre oprømt. Undertiden declamerede han for os, og dette var meget moersomt; men engang bad han Cathrine om at spille Melodramet Ariadne paa Naxos med Musik af Benda, og han declamerede Ariadne; da han var en høi Mand og hverken ung eller smuk, saa kan jeg just ikke sige, at Illusionen var stor. Jeg hørte ham sige til Cathrine, at han mindst havde ventet saa høit i Nord at finde saadanne Talenter forenede som hos hende og Sara Boyesen. Dette var ogsaa ganske vist hans oprigtige Mening. — Monsieur de Gabre lærte mig at spille Reversi, hvilket kom mig til Nytte nogen Tid derefter, da Grev Moltke blev Stift-

amtmand i Christiania, thi Grevinde Moltke spillede intet andet Spil, og foruden Fru Favin og Bielefeldt var der ingen anden der, som kjendte det. Men som jeg stedse har været en daarlig Spiller, saa forstod jeg ogsaa her kun slet at behandle min Quinola, og min Mand raadete mig til ikke mere at spille Reversi. Jeg kom heller ikke mere i Fristelse hertil, da Grevinden lærte sig til at spille Whist. — Monsieur de Gabre logerede hos Madame Juris, det var kun nogle Huse fra os. En Dag saae vi Gaden næsten bedækket med Stumper af iturevne Papirer, som Vinden legede med; de kom fra Monsieur de Gabre, som kastede dem ud igjennem Vinduet. Han havde tabt Haabet om nogensinde at see Frankrige igjen, da den Ulykkelige havde baaret Vaaben mod Fædrelandet; nu havde Napoleon givet almindelig Amnestie, og han benyttede sig deraf saa hastig som muligt. Han reiste, og Treschow fik Underretning om hans Ankomst der. Han var steget i Land, han saae sig om, faldt om paa Stedet og var død — man sagde, af Glæde.

Marquis d'Aryés.

Atter en Emigrant fra den franske Revolutionstid. Ham lærte jeg at kjende i Stockholm i Aaret 1819, han gik til Fru N. Anker at lære hendes Døttre Fransk. Det var behageligt at see, med hvilken Ærbødighed de unge Piger behandlede den gamle Mand, sørgede for hans Bekvemmelighed, hjalp ham Overkjolen af og paa, og hvorledes Grethe Anker knappede Overkjolen til for ham fra øverst til nederst. — Han talede meget om Kong Carl den trettende, hvorledes han havde havt fri Adgang til denne Konge og endog var givet Nøglen til et Værelse paa Slottet, hvor han kunde tale med Kongen, naar han ønskede. Den daværende Konge, Carl Johan, lod det ikke til, at han sympathiserede med; han havde aldrig talt med ham, sagde han. Sit eget Sprog havde han studeret meget nøie, og vi saae nogle Bøger, han havde skrevet om dette

Sprog. Da han nok syntes, at vi ikke viste den tilbørlige Interesse for hans Skrifter, saa pakkede han dem ind igjen, idet han sagde: »Eh bien, puisque cela ne plait pas.» Han sendte mig nogle særdeles gode franske Bøger og viste sig meget venskabelig mod mig. Han taledede meget langsomt, dette er ellers ikke de Franskes Maade; maaskee havde han vænnet sig dertil for bedre at blive forstaaet. Fru Anker, der var noget livlig, faldt ham imellem ind i Talen, hvilket vel imellem ogsaa hændte mig. Han blev derover saa vred, at han sagde: »Jamais elles ne me laisseront finir ma phrase, ces Norvégiennes là». — Nu veed jeg ikke mere om M. le marquis d'Aryés, men sideu jeg nævnede om mit Ophold i Stockholm, saa lad mig nu dvæle ved nogle Minder fra den Tid. Men først lad mig gaae tilbage til den Tid, da jeg første Gang saae vor Konge, Carl Johan. Det var i Aaret 1814, han var Kronprinds og omtrent halvtredsindstyve Aar, hans Søn Oscar femten Aar, meget tynd og bleg af Udseende. Jeg saae dem flere Gange i det dramatiske Selskab, hvor de indfandt sig af Artighed, uagtet de ikke forstod vort Sprog. Malerne Grosch og Munch havde foranstaltet en Udstilling af Malerier, hvortil Madame Berg født Schilling havde leveret noget af sit Arbeide, hvoriblandt ogsaa et Portrait af Carl Johan; jeg havde leveret et Landskab, strikket af Perler. Da de kongelige Personer ventedes paa Udstillingen, saa bleve de, der havde leveret Bidrag, anmodede om at være tilstede, og jeg gik med Lotte Berg derhen. Han kom, han standsede ved et Malerie, der forestillede en Madonna med Barnet, og et andet, der forestillede en bedende Magdalene, og disse Stykker vare upaatvivlelig de skønneste i Samlingen. Han spurgte, hvem de vare af, men enten de tilstedeværende Herrer ikke vidste Beskeed, eller de havde Vanskelighed ved at tale Fransk, de svarede ikke. Jeg kjendte disse Stykker noie, jeg havde seet dem blive til, de vare Copier af en italiensk Mester, og Bernt Anker havde ladet dem male af Petersen eller Kasteruden,

som han ogsaa kaldtes, en Bonde fra Gulbrandsdalen, som ved Ankers Understøttelse havde uddannet sit Genie under Veiledning af Professor Juul i Kjøbenhavn. Naar Petersen var i Christiania at arbeide for Anker, besøgte Aamodt, der ogsaa var Maler, ham ofte paa hans Værksted og tog mig med. Jeg sagde nu Kongen, hvem Maleren havde været, og han udraabte med Forundring: »C'est un paysan qui a fait cela!« Til Madame Berg sagde han i Anledning af sit Portrait, som hun havde malet: »Vous m'avez fait plus beau, Madame, que ne m'a fait la nature.« — I Aaret 1816 opholdt sig Carl Johan og Oscar om Sommeren nogen Tid i Christiania. Stiftamtmand Falbe faldt paa den Idee, at der burde opføres i det dramatiske Selskab en fransk Comedie for de kongelige Personer. Der blev valgt »Le portrait de Miguel Cervantes«, og Dagen til Opførelsen blev bestemt til den fjerde Juli, da Prinds Oscar fyldte sit syttende Aar. Lector Orry havde forfattet en Prolog, der skulde fremsiges af Fru Thulstrup. Orry var Don Murillos, Struve Don Lopez, David Thrane Don Fernando (da han siden blev forhindret, tog Linstow Rollen), Ferdinand Kaltenborn Don Alonzo, Thulstrup Anselmo, Hagbarth Falsen Fabio, Ole Rein Holm Pedrillo, Elise Fru Thulstrup, Jacinthe Fru Tullin og Beatrice var jeg. Vi havde en Læseprøve hos Falbes og flere Prøver i Theatret; der mødte os ingen Vanskeligheder, vi kunde vore Roller og vare uden Frygt. Men — da vi vare samlede til den sidste Prøve, sendte Orry sin Rolle tilbage med et langt Brev, et fuldskrevet Ark paa fire Sider. Det var saa jammerlig skrevet, at det fast var ulæseligt. Saavidt man kunde forstaae, var »der langten Rede kurzer Sinn« den, at han ikke vilde spille Murillos, fordi han havde hørt, at man havde sagt om ham, at han vilde spille Comedie, for at Kongen skulde gjøre ham til Professor. Hvorfor vi saa seent fik denne Efterretning, var fordi det havde faldet ham saa vanskeligt at skrive »lisiblement«. Thulstrup læste det og sagde: man kan ikke vente mere af en

Kniplingskræmmer. Falsen yttrede meest Utaalmodighed, han rev sin Rolle itu og raabte: Papillotter! Papillotter! Falbe loe og sagde: »Dette har vi nu altsammen Fru Dunker at takke for; ja, det er ret en intriguant Kone, den Fru Dunker.« Orry havde længe attraaet at kaldes Professor, hvilket syntes en Latterlighed, og nu havde Sophie Mansbach sagt til ham i Spøg: naar De spiller godt som Murillos, saa bliver De vist Professor.

Naar Kongen var i Christiania, havde jeg flere Gange den Glæde at tale med ham. Han sagde til mig: »Vous avez une teinture de science, Madame, qui me plait, et j'aime à causer avec vous.« Da han efter Kroningen kom tilbage fra Trondhjem, sendte han Ferdinand Kaltenborn til mig med en Foræring af et lidet Gulduhr med en Guld-kjede. — Min Reise til Stockholm Aaret efter var for at tale med Kongen om Anlægget af en Chromfabrik i Christiania. Da jeg kom til Kongsvinger, tilbragte jeg der en Dag hos min gode Ven Ferdinand Hanstein, der i Cotbus havde giftet sig med sin lille Søsterdatter. Der stødte jeg paa Kammerherre Kjelland, Lieutenant Peer Anker, Captain Bloch og Lieutenant Busch, der alle vare paa Veien til Stockholm. Jeg gjorde nu en meget behagelig Reise i dette Følgeskab. I Eskilstuna besaae vi Fabriken, i Strengnæs Kirke alle Mærkværdigheder, lige til en af en hellig Biskops Tøfler, den anden var af Dronning Christine foræret til Paven. — I Stockholm blev jeg modtaget med Godhed, næsten kunde jeg sige med Kjærlighed, af alle vore Norske; jeg var tre Uger i Stockholm, og kun den første Middag spiste jeg i Vertshuset, jeg var indbuden til Fru Niels Anker, eller til Fru Mariboe, eller til Ministeren P. Anker. Denne Sidste havde i Forening med Fru Niels Anker leiet en Loge i Theatret, og de toge mig med derhen. Jeg var med Fru Anker, hendes Døttre, Niels Anker, deres Fætter og Birch at besee Malerier og Statuer i Museet. Hvad der var mig meest paafaldende, var en Marmorgruppe, der forestillede Amor og Psyche; den var af en italiensk

Kunstner og bestilt af Madame Dubarry, men da Ludvig den femtende var død, havde Kunstneren solgt Gruppen til Gustav den tredie. Der var en Laocoon og en sovende Endymion, om hvem jeg siden har læst, at de vare de største Mesterværker; desværre gav jeg ikke tilbørlig Agt derpaa. Ligeledes saae jeg et Malerie, Brylluppet i Cana, det jeg kun gav liden Opmærksomhed, og om hvilket jeg siden har læst, at det var det fortræffeligste i Samlingen; det var ældgammelt og meget ramponeret. I Theatret saae jeg Dupuy som Elskeren i »De to Ord, eller Natten i Skoven«; Pigen med de to Ord var en Demoiselle St. Claire, der i denne Rolle vandt meget Bifald. Dupuy var, som man sagde, allerede Bedstefader, dog tog han sig meget godt ud i sin Elskerrolle; hans Syngestemme, sagde man, var ikke mere saa smuk som før. Jeg saae Hjortsberg som La Roche i Picards »Médiocre et rampant ou le moyen de parvenir«. Schiller har oversat dette Stykke paa Tydsk og kaldt det »Der Parasit, oder die Kunst sein Glück zu machen«; paa Svensk hed det »Medelmåtig och krypande«. Om Hjortsberg sagde man, at han kun behøvede at stikke det ene Been ud af Coulissen for at blive applauderet, og han blev da ogsaa som La Roche tildeelt det fortjente Bifald. Mig syntes, de andre Skuespillere fortjente ikke meget mindre Bifald. — Kongen var syg, og jeg fik ham ikke i Tale, men Ministeren sagde, at jeg kunde reise hjem og stole paa ham, han skulde tale for mig hos Kongen. Jeg reiste tilbage, og ikke længe derefter modtog jeg Brev fra ham. Jeg har, skrev han, ærlig holdt, hvad jeg velvillig lovede, Kongen tilstaaer Dem to tusinde Species til Anlæg af en Chromfabrik. De har at henvende Dem til Consul Rode. — Da Kongen næste Gang var i Christiania, var han venligere mod mig end nogensinde; han satte selv en Stoel frem til mig og satte sig ved Siden af mig, han sagde, at han havde været syg, da jeg var i Stockholm, men jeg burde have ventet endnu i nogle Dage. Han vilde nu oftere sende mig Bud og lade mig

komme til sig, »et je causerai avec vous.« Men han sendte mig ikke Bud, og Rode havde vel faaet Ordre at udbetale min Mand 2000 Sp., men han skulde først hæve disse Penge hos Isachsen i Christianssand, der skyldte Kongen dem og havde derfor givet en Panteobligation i et Huus i Christianssand. Isachsen kunde ikke skaffe Pengene, og Rode satte omsider Pantet til Auction; det blev solgt for fire hundrede Species, og disse Penge bleve mig leveerte af Baron d'Albedyhl. Statsministeren P. Anker var død, og da jeg næste Gang talede med Kongen, sagde han mig, hvorledes det var tilgaaet med Pengene, og gav mig at forstaae, at det vilde være utaknemmeligt af mig, om jeg vilde forlange mere af ham. Med rørt Hjerter bad jeg ham troe, at intet i Verden kunde møde mig smerteligere end at holdes af ham for en Utaknemmelig. Det var sidste Gang, jeg talede med den ædle Mand og Konge. — Endnu et Træk, som viser Kongens venlige Sindelag mod mig. Der blev talt om, at vi maatte sælge vort Huus i Christiania, fordi Præsten Brock paa Ringeriget, der havde en Capital staaende i Gaarden, havde sagt den op; Kongen tilbød sig at skrive til Præsten, at han maatte tage Opsigelsen tilbage. Man skulde næsten troe, at Brock havde anet dette, da han havde ladet os vide, at han ikke mere var Eier af Panteobligationen, men havde solgt den. Paa Ringeriget var Rygtet om min Indflydelse hos Kongen meget forstørret. Sandelig uden min Skyld.

Christopher Hansteen til Conradine Dunker.

21de Februar 1853.

Din Confirmationsdag erindrer jeg godt, hvorledes en Haarskjærer kom om Morgenen tidlig og krøllede, kreppe, accomoderte og pudrede dit Haar i to store Vinger, der dannede to skraa Sideflader som en Sneploug. Paa disse blev der fremtrukket enkelte Lokker, som krølledes over Fingeren og dannede ligesom smaa fremspringende Blomster

paa den flade Bund; hvorledes Du stod øverst blandt Pigerne nærved Chordøren paa venstre Haand, nær Daaben, i sort Taftes Kjole. — Du havde i den Tid, eller maaskee noget tidligere, en Tilbeder, som Du mulig ikke veed noget af at sige, gamle Lars Roverud; dengang var han dog Skolegut i Mesterlectie. En Afglands af denne Tilbedelse kastedes paa mig, uagtet det var usædvanligt, ja uhørt, at en Mesterlectianer nærmede sig til en Andenlectianer, der hørte til plebs, paa anden Maade end med et Ørefigen, et Spark, eller Ordre til at gaae over til Jakob Bølling for at kjøbe et Par fede Smørkager. Han kom undertiden til mig, satte sig i Vedskjulet og spikkede f. Ex. et Skaft til en Fluesmække (hvortil gamle Lohrbauer skar mig en Smække af et tykt Stykke Vexlæder), formodentlig for gjennem det Vindue i Dagligstuen, der vendte lige mod Vedskjulet, at see et Glimt af Dig. Han indbød mig en Løverdag at følge med sig til Ørager, Faderen Peder Roveruds Gaard, og da vi laae paa Broderseng om Natten sammen paa Gulvet, spurgte han mig ud om Dig. Søndag Formiddag havde man skjænket mig et Glas Porter, og da jeg aldrig havde drukket saadanne berusende Sager, blev jeg ustød paa Haanden, saa at den Sauceskaal, der stod paa en Tallerken, som Madame Roverud rakte mig ved Middagsbordet, gled og øste Stegsmørret ud over Dugen, hvorover Madame Roverud tilkastede mig et tilintetgjørende Blik. — Engang, da ingen var hjemme, havde han listet sig ind i Dagligstuen og det lille Kabinet, hvor to smale, perlegraae, malede Bogreoler hængte over Chatollet, og med en Blyant skrevet sit »L. Roverud« paa den Side, som vendte mod Døren. Nogle Dage efter saae jeg, at dette Navn saa grundigt var udvasket med Lud eller udskrabet med Kniv, at Træet paa dette Sted var blottet. Dersom disse Boghylder endnu existere, saa maa den bare Plet endnu vidne om Roveruds Forlibelse.

Kjere Broder Christopher! Jeg har aldrig talt til Rosenkrantz for Borch, men Borch bildte sig dette ind, fordi han i sin Beskedenhed troede, at Rosenkrantz, der selv jo ikke var riig, men kun Forvalter over sin Kones Penge, saalænge hun levede — efter hendes Død skulde han jo intet have deraf —, sjelden tillod sig i saadanne Tilfælde at følge sit gode Hjertes Indskydelse; han maatte derfor være bleven opfordret dertil af en tredie Person, og Gisningen faldt paa mig. Da Borch var i Kjøbenhavn, og Grev Moltke var bleven Stiftamtmand i Christiania, taledede jeg til ham med Forbøn om Borch. Jeg veed, at Moltke skrev til Kjøbenhavn i den Anledning, og det er muligt, at Moltke var den, der skaffede ham Kaldet i Ørkedalen; dog er dette kun en løs Formodning, og jeg har aldrig hørt den fremsat af Nogen. — I et af Sognene her i Stiftet boer en Præst Motzfeldt, der skal være et vittigt Hoved; dengang Borch var Præst i Ørkedalen, skrev Motzfeldt en Comedie, hvori blandt de handlende Personer forekom Jakob Borch og hans Kone. Jeg har ikke kunnet erholde Stykket at læse, men en gammel Jomfru Lykke har efter Hukommelsen fremsagt noget deraf for mig. Efter hvad jeg heraf forstod, var Stykket skrevet i rimede Vers, og Jakob Borch og Kone vare ikke Hovedpersonerne deri. . . . Jeg har endog glemt Titelen af Comedien.

Hvad Du fortæller om Lars Roverud, er meget moersomt; jeg erindrer vel, hvorledes han havde skrevet sit Navn paa Moders Bogreol, og hvorledes hun med Sand og Aske stræbede at skure det ud; men det var gjort saavel, at dette ikke lykkedes, og hun maatte tage Kniven til Hjælp. En Aften kom han ind, klædt som en gammel Kone og med Maske for Ansigtet, stod ved Døren og neiede; Moder blev først forskrækket og siden vred. — Paa Overværelserne i vor Moders Huus logerede dengang tre Skoledisciple: Fredrik Wettergreen, Hans Grüner og Peter

Iver Boll. Wettergreen var jevn, munter og glad uden at være overgiven. Grüner var et Perpetuum mobile og en Spøgefugl. Boll var en Prinds, der gik incognito. Hans Fader, Justitsraad Boll, var Sorenskriver paa Ringerige. Jeg troer, Familien var fra Kjøbenhavn; Boll taledede ingen bestemt Dialect, men hans Sprog var smukkere end vi andres. De vare alle, ligesom Lars Roverud, atten Aar gamle og færdige til at dimitteres til Universitetet i Kjøbenhavn. Grüner havde gjort en Vise om Boll, og Wettergreen satte Melodien til og spillede Accompagnementet paa Violinen, naar Grüner sang den. Ordene lode som Græsk, jeg erindrer kun Begyndelsen: Bollo bollò bibolka. Wettergreen gjorde en Vise om Grüner, som man havde givet Øgenavnet Fattigfogden; det var en Vexelsang mellem Fattigfogden og en Tiggerkjerring. Ogsaa hertil blev sat Melodie. Boll taalte nok, at man spøgede med ham, smilede vel dertil, men han nedlod sig aldrig til at gjengjælde Spøgen. Moder saae gjerne, at de unge Mennesker vare muntre og glade, og ved Spisebordet standsede Conversationen aldrig, kun Boll var stedse taus. Engang spurgte Moder ham ved Bordet, hvorfor han ikke tog Agurk til Stegen, og han svarede: fordi den smager mig ikke. Disse Ord lagde jeg Mærke til, fordi de vare de eneste, jeg hørte af ham ved Bordet. Moder sagde i denne Anledning: Boll holder sig den Lære efterrettelig:

Naar Hver ved Bordet discuterer
 Og opad Væggen raisonnerer,
 Og roser uden Smag og dadler uden Grund,
 Sid Du og spiis din Mad og hold din Mund!

Grüner var Fru Sundts Søstersøn, og han var altsaa en af Anna Ramus's Descendenter; hans Fader var Præst paa Landet og var gift anden Gang. Hans Grüners Halvsøster, den nulevende Fru Næser, kom imellem til Byen og besøgte sin Broder; hun var af min Alder, og vi gjorde da Bekjendtskab, som vi for nogle Aar siden her i Trond-

hjem have fornyet. En Dag leverede Grüner mig et Brev, som jeg formodede var fra hans Søster, men da jeg aabnede Brevet, saae jeg, at det var fra Lars Roverud. Brevet begyndte saaledes: Allerelskeligste Veninde! Med bankende Hjerte og skjælvende Haand skriver jeg disse Linier for at sige Dem— Vistnok læste jeg videre, men erindrer ikke mere deraf. Brevet leverede jeg Moder, som forseglede det igjen og bød mig levere Grüner det tilbage, hvilket jeg ufortøvet gjorde. Kort efter reiste de alle fire til Kjøbenhavn, og jeg erindrer ikke, om eller hvorledes de toge Afsked fra os. — I Anledning af Brevet fra Roverud erindrer jeg, hvad der hendte nogle Aar efter, da Du maaskee var ude af Latinskolen. En af de voxne Skoledisciple havde skrevet et Kjerlighedsbrev til Bolla Hasberg, hvilket hun havde bragt sin Stedfader, Capitain Næss; denne gik med Brevet til Rectoren, og Rosted gav Skoledisciplen en alvorlig Irettesættelse. Der var dengang paa Latinskolen en Discipel, Didrik Hagerup, liden og pukkelrygget, men som altid havde store Ord i Munden, hvorfor hans Kammerater kaldte ham Didrik Menschenschreck. Bjerregaard, som dengang var omtrent ti eller maaskee tolv Aar gammel, skrev i denne Anledning følgende Vers:

»Den dumme Jomfru Bolla!«
 Saa siger Menschenschreck,
 »Den taabelige Fjolla!«
 Han siger i etvæk,
 »Som skulde forevise
 Det Brev til Cap'tain Næss;
 Jeg færdig er at fnise
 Ad hendes dumme Fjæs.«

Grüner havde tre Ønsker: at blive gift med Jomfru Smith, at kunne gjøre en Udenlandsreise og at blive Eier af Kongens Mølle. Da han havde opnaaet det første Ønske og faaet Jomfru Smith og hendes Penge, saa fulgte de andre Ønskers Opnaaelse af sig selv. Jeg har ofte i de senere Aar seet og talt med ham og hans Familie i

Christiania. Ogsaa Wettergreen har i de senere Aar besøgt mig der; han forekom mig endnu mindre poetisk end i sin Ungdom. Erfarenhed, sagde han, havde lært ham, hvordan man skulde omgaaes med Bonden, og denne Lære havde skaffet ham mangan god Kalvesteg. Om Broder Johannes sagde han, at han ikke passede sig til at være Præst paa Landet; han forstod ikke at omgaaes med Bonden; han burde være Universitetslærer. Boll har jeg kun engang seet i den senere Tid; det var i 1807, han var i Besøg hos sin Familie paa Ringerige. Han var Søofficer og ugift; hans Væsen var uforandret. Det undrede mig at see, hvorledes hans Død for et Par Aar siden blev bekjendtgjort af hans Kone og Sønner; jeg havde stedse hørt om ham, at han var Pebersvend; han maae have giftet sig paa sine gamle Dage. — Roverud kom ofte ind til os i Christiania, han gav mine Døtre Underviisning i Musik og var meget venskabelig mod os. Den sidste Gang, jeg saae ham, var i 1843, da han besøgte os her i Trondhjem. Da han traadte ind ad Døren og saae Dunker, raabte han: »Ja, saadan see vi ud, naar vi blive gamle!« Derpaa lod det paa ham, som om han angrede dette Udraab, thi han vendte sig til mig med de Ord: »De er stedse den Samme.« Hans Haar var bleven hvidt, iøvrigt var han ikke synderlig forandret af Udseende. Han fortalte os om sin Stilling og om sin Familie, og skjendte dengang hverken paa Gud eller Naturen.

Lad os nu vende tilbage til vor Moders Huus i 1794. Det var en Søndagseftermiddag, Moder og Moster vare ude, det var Confirmationssøndag, og Christopher Weidemann, der den Dag var bleven confirmeret, kom ind til os. Du havde været i et Ærinde hos Aamodt, og han havde givet Dig et Tørklæde med Æbler og en Roman; det var en dansk Oversættelse af »The fool of quality«. Da vi havde spist Æblerne, tog Weidemann Romanen og læste høit et Par Capitler deri; han spøgede og fjasede, og Henrik ærgrede sig. Nu kom Birthe og Jacobæa Møller og strax derefter Amalie og Frederikke Behmann. Weide-

mann foreslog nu, at vi skulde dandse, Wettergreen tog sin Violin, og vi dandsede. Da Pigebørnene ikke turde blive længere borte uden Tilladelse hjemmefra, saa gik de, og Weidemann gik med dem. Nu gav Henrik sin Harmeluft. Var det en Opførsel, sagde han, af en Confirmand? og jeg fik ogsaa mange Bebrejdelser for min Letsindighed. — Vor stakkels Henrik bar vistnok allerede dengang paa Begyndelsen til den Sygdom, som kort derefter lagde ham i Graven. Hele Latinskolen fulgte ham til Jorden, de Største bare ham, og alle de Smaa fulgte; jeg erindrer ikke, om Du fulgte, heller ikke, om Du allerede dengang gik i Latinskolen. Jeg troer nei; thi Henrik blev kaldet Infimus og Hartvig Supremus, men havde Du været i Skolen, saa havde jo vel Du været Infimus, da Du var to Aar yngre.

Da Grüner og Wettergreen vare reiste, kom Wolfgang Sigismund Resch i Huset til vor Moder; han var fra Moss, og hans Fader og en Pige fulgte ind med ham. Pigen blev nogle Dage i vort Huus. Der er et Ordsprog, som siger, at der ingensteds gaaer saa underligt til som i Verden og paa Moss. Der maae vel være noget sandt heri; thi denne Pige fortalte saa mærkelige Begivenheder, der vare foregaaede paa Moss, at dersom Alexander Dumas kjendte dem, saa vilde han have rigeligt Stof baade til Dramer og Noveller. Ialfald vilde han kunne benytte dem til det uendelige Værk, han nu arbejder paa, og som man med Rette har kaldet: *L'histoire de tout le monde*. Resch var kun tretten Aar, men stor af Vext, og gik allerede til Confirmation. Han havde ingen Contubernal; Du var ham vel for ung, og han holdt sig meest til mig. Han læste alle de Romaner, han kunde faae fat paa, og jeg læste dem med ham; imellem spillede vi Kort med hverandre eller fortalte hverandre, hvad vi før havde læst.

Det forholder sig rigtigt, som Du fortæller, at ogsaa jeg engang fik smage Tampen. Jeg havde glemt, at jeg

havde faaet Tamp, men jeg havde ikke glemt, at jeg fik et Ørefigen om Morgenens paa den Dag, da vor Bedstemoder Treschow blev stedet til Jorden, thi den Gang var jeg fjorten Aar, havde staaet til Confirmation og troede mig i Sikkerhed for baade Tamp og Ørefigen. Hvorfor jeg fik dette Ørefigen, var fordi jeg yttrede Misfornøielse over den Maade, hvorpaa Moder havde accomoderet mit Haar. I Anledning af Tampen maae jeg dog fortælle et Træk af dens Historie; jeg troer, Du ikke var tilstede derved, men dengang allerede ved Universitetet. Bjerregaard og vor Broder Johannes vare af samme Alder og i samme Classe paa Skolen; de vare allerede store, lange Dreng; da gik de en Dag i Stuen hos vor Moder og brødes med hverandre for Spøg; men da dette havde varet en Stund, begyndte de at slaaes for Alvor. Moder hentede Tampen fra Cabinettet og smurte begges Rygge dermed. Kampen fik nu Ende, og Johannes tog sine Prygl med Taalmodighed, men Bjerregaard gik i Vrede op og ned ad Gulvet, derpaa blev han staaende foran Moder og sagde: »Jeg er ikke fornøiet med de Prygl, De har givet mig.« Moder svarede ganske koldsindig: »Det var saamen heller ikke min Hensigt at fornøie Ham dermed.« Han vidste intet at svare derpaa.

Du og William Arbo vare Contubernaler hos vor Moder, og, om jeg erindrer ret, bleve I dimitterede paa samme Tid. I Aaret 1829 eller senere, det var efter Broder Peters Død, saa jeg et Brev fra William Arbo til Peter; det var klippet itu, men da jeg saa dit og mit Navn deri, saa læste jeg det, saavidt det lod sig gjøre. Om Dig skrev han, at Du og han engang havde været Ligemænd og Camerader; nu er han, skrev Arbo, en agtet, æret og anset Mand i Staten, og hvad er jeg? — Huuslærer i Tind. Han bad Peter hilse mig fra ham, hvis jeg endnu kunde eller vilde erindre ham. Nogle Aar derefter saa jeg dog af Aviserne, at han var bleven Præst, og

siden, at han havde taget Afsked. Det var ham, som syntes saa godt om Maden, fordi der var saa god Føde i den.

Kjere Broder! Skulde Du kjedes ved mine Skriverier, da maae Du give mig dette at forstaae, ellers bliver jeg ved; Slusen er nu engang aabnet, og Vandet flyder af sig selv, indtil det faaer en Dæmning. Naar jeg føler mig mindre vel tilmode, tænker jeg som saa: *Retournons au passé! le passé est la patrie de l'âme.* — Jeg har en Anelse om, at Du ikke ynder Citater, og maaskee mindst de franske, men nu staaer det der allerede. Hvorfor jeg helst citerer af det Franske, er, saa vidt jeg forstaaer mig selv, ikke fordi jeg holder dette Sprog og disse Citater bedre end andre, men fordi de falde mig lettere at erindre.

I det sidste Decennium af det forrige Aarhundrede skrev *Mistress Wollstonecraft* en Bog om Qvindekjønnetts Rettigheder, der ikke gjorde mindre Opsigt dengang end i vore Dage *Mistress Stowes* Værk, Onkel Tom. Samme *Mistress Wollstonecraft* reiste i Norge og opholdt sig nogen Tid i Tønsberg og i Christiania. Da hun var kommen tilbage til London, udgav hun sin Reisebeskrivelse, hvoraf jeg engang i mine unge Dage har læst en tydsk Oversættelse. Hun taler der med megen Berømmelse om *Wulfsberg*, som dengang var Byfoged i Tønsberg, og som nok har havt Anledning til at vise hende nogen Tjeneste. Hun fortæller om Kronprinds *Fredriks* Ophold i Christiania 1788, om Slaget ved *Qvistrum*, hvor *Lieutenant Telleqvist* faldt, og om *Cathrine Devegge*, som hun siger var *Telleqvists* Forlovede. Jeg hørte engang *Cathrine* sige i Anledning af denne Dame: »Ja, hun kan godt lyve.« Imidlertid var *Cathrines* Forlovelse med *Telleqvist* et almindeligt Rygte, og *Jomfru Sang*, der kjendte begge meget nøie, vilde vide, at Rygtet taledes sandt. Der blev ogsaa fortalt, at *Kronprindsen* havde spurgt *Cathrine* derom og i det Tilfælde tilbudt hende en Pension, og at hun havde benægtet Sagen. I den tydske Oversættelse af *Reisebeskri-*

velsen stod, at Kronprindsen havde forlangt at see Jomfru Devegge, — »und es erschien ein liebenswürdiges Geschöpf.« At hun har elsket Christian Anker, har jeg aldrig hørt nogen Yttring eller havt nogen Formodning om. Hun var ni Aar ældre end han og havde gjort hans Bekjendtskab, medens han var en liden Dreng. Hun elskede hans Musik og hans skønne Stemme og Declamation. Aldrig hørte jeg noget lignende. Han havde alle sin Faders Talenter, forenet med sin Moders, i en endnu højere Grad, og ingen af Faderens Excentriciteter, der voldte ham en tidlig Død. Den elskværdige Søn maatte vel tidlig forlade Verden, kun syv og tyve Aar gammel, men hans Død var ved Uheld, ikke ved egen Brøde. Schandorff, der var hos ham i de sidste Øieblikke, har fortalt mig alle Omstændigheder derved; blidere og skjønnere Død kan ikke tænkes, han sov ind uden Kamp, som et Barn i Moderens Arme. Dagen før havde han ladet sit Piano stemme, og da Christen Hammer spurgte: »Hvorledes staaer det til med Dem, Hr. Anker?« svarede han: »Ret godt, kun meget mat.« Hans Sygdom var en Nyresygdom, som han havde paadraget sig ved en tilsyneladende liden Uforsigtighed. — Cathrine Devegge, der, som Du erindrer, aldrig havde været smuk, var dog meget indtagende; hendes Søster Marie, der var ligesaa talentfuld og aandrig, maaskee endog Søsteren overlegen, behagede langt mindre. Moderen, en hjertensgod Kone, og dennes Moder, den gamle Fru Riis, med sin Søn, Mekanikus Riis, boede tilsammen i en Gaard, de eiede, i Kirkegaden, som Du nok erindrer. Faderen, Devegge, har jeg aldrig hørt noget om, formodentlig er han død saa tidlig, at Børnene ikke erindrede ham. Fru Leth vilde vide, at Devegge havde været Søn af en Huusmand, at Pladsen hed Devæggestua, og at han derefter havde taget Navnet. Alt, hvad jeg veed om ham, er, at han havde været Sorenskriver. Sønnen, Ole Devegge, udmærkede sig paa Latinskolen ved godt Hoved og kom i Mesterlectie, medens han endnu var en liden Dreng. Da han var di-

mitteret fra Skolen, reiste Moder og Søstre med ham til Kjøbenhavn, hvor de forbleve i to Aar. Ole Devegge fik en Ansættelse som Bogholder ved det Classenske Legat, og da han nu havde saa meget, at han kunde leve, saa brød han sig ikke om at faae nogen Embedsexamen og fik den heller aldrig. — Jeg læste imellem Breve fra ham til hans Søstre, de vare fulde af Vittigheder og Spydigheder, især over Baggesen og andre danske Digtere. Mor Koren gjorde hans Bekjendtskab, naar hun besøgte Kjøbenhavn, men saa høit hun elskede hans Søstre, saa kunde hun ikke ynde ham, især da han fandt sin store Glæde i at drille og pine hendes Ven Oehlenschläger.

Sara Boyesen var i Sandhed en interessant Personlighed. Om hendes Søstre ved Valg, Deveggerne, kunde man sige, at om de ved Aand og Talent vare andre Christiania-Damer overlegne, saa havde et vel benyttet toaarigt Ophold i Kjøbenhavn bidraget hertil; men Sara havde aldrig været ude af Christiania. (Hun var fyrretyve Aar gammel, da hun en Tidlang opholdt sig i London hos en af sine Brødre, som var gift og etableret der.) Et Fortrin havde hun fremfor sine Søstre efter Valg: hun var meget smuk; dog dette behøver jeg ikke at sige den, der har seet hende. En skjønnere Teint end hendes kan ikke tænkes, og Moder fortalte, at i 1788, da hun var atten Aar gammel, blev hun kaldet »Rosen«. En Adjutant hos Kronprindsen, Ries, en talentfuld ung Mand, Digter og Musikus, hyldede hende dengang. »Tasso an Laura« var et Digt af ham, baade Text og Musik, og Sara var hans Laura. »Laura an Tasso« var formodentlig ogsaa af ham:

»Du Jüngling mit dem Feuerherzen,
Du sagst, Ich arme martre dich — «

Da jeg lærte at kjende hende syv Aar derefter, var hun fem og tyve Aar, og hendes Venner meente, at Fredrik Schmidt og hun vilde blive et lykkeligt Par. Den gamle Biskop ønskede, at hans Søn skulde ægte Frøken Oppen,

der vilde bringe sin Ægtemand tolv tusinde Rigsdaler. — Da nu Rygtet sagde, at Fredrik Schmidt var forlovet med Frøken Oppen, spurgte Secretair Arbin ham, om dette var sandt. Schmidt svarede: »Nei, jeg troer ikke, jeg bliver saa fornuftig.« Da han nu kort Tid derefter virkelig var Frøken Oppens Forlovede, sagde Arbin til ham: »Jeg gratulerer Dem, at De har faaet Deres Fornuft, og ønsker, at De fremdeles maae nyde dens Frugter.« Det varede længe, før Faderen fik ham overtalt. I dette Intervalle fik han paa sin Fødselsdag fra Frøken Oppen et Bindebrev, hvorpaa han sendte hende Chocolate og følgende Riim:

»De Baand, som Damerne os flette,
De er' saa yndige og lette,
At man dem vist med Glæde bær.
Men Frihed sød og herlig smager,
Og kan to Chokoladekager
Gjenvinde den, saa er' de der.«

At alle Saras Venner vare misfornøiede herover, er naturligt, men ingen var saa opbragt paa Schmidt som Arbin. Da han en Aften fulgte mig hjem fra Treschows, standsede han udenfor Stiftsgaarden. »Her,« sagde han, »paa denne Plet opdagede jeg, at Fredrik Schmidt var en S Vi kom fra et Selskab, og vi havde lidt i Hovedet; da vi kom her udenfor, begyndte Schmidt at yppe Klammerie og drille Skildvagten.«

I min Stambog har denne elskelige Pige skrevet: »Naar Du, skuffet af Glæden, som smilende lokker Dig, griber blot efter et luftigt Spøgelse, da søg i Dit rene, ufordærvede Hjerte og i Venskabets Arme Trøst, Roe og Tilfredshed.« — Hun sad hos Treschows og spillede paa Pianofortet og sang dertil, da Treschow, som kom fra et Middagsselskab, stod først en Stund og hørte paa hende og raabte derpaa: »Og saadan en Engel af en Pige bliver, til Skam for Norges unge Mænd, upaaskjønnet!« — Sidenefter var han meget undseelig over dette Udraab.

Jeg er vis paa, at Du erindrer Knapmager Freimann, hvis Huus laae lige overfor vor Moders; han havde en Datter, Maren, der var et vakkert Barn, og en mindre, Anne Dorthea, almindelig kaldet Hakkedorthe, hvilket Navn hun havde givet sig selv, da hun taledede utydeligt. I Aaret 1810, da vor Moder havde besluttet at ophæve sin Huusholdning og sælge sit Huus, meldte der sig en Skipper Hovelsrud som Kjøber. Skipperen var en vakker, godlidende, godmodig Mand, saadan en, som beskrives af Eugène Sue, som tænker godt om Enhver i Almindelighed og om Sine i Særdeleshed. Han fortalte os, at han havde et smukt, net og vel indrettet Huus i Pipervigen, men jeg maae flytte derfra, sagde han, fordi det spøger der. Jeg er ikke bange for Spøgerie, lagde han til, men det skræmmer Vettet af Kjærringa mi. Han købte nu Moders Huus og flyttede derind, men Spøgelset fulgte med, og Aaret efter viste det sig, at han ikke havde brautet, da han sagde, at han ikke var bange derfor, thi han greb Spøgelset fat. Følgen af denne kjekke Handling blev en Skilsmisse fra hans Kone, og derefter ægtede han Maren Freimann og var i Roe for Spøgelser, og ere ikke han og hans Maren døde, saa leve de endnu. — For tre eller fire Aar siden (1849 eller senere) modtog jeg et Brev med Udskrift til Fru Generalinde Dunker; jeg leverede Budet Brevet tilbage, da det ikke var til mig. Budet gik og kom igjen dermed. Adressen var forandret til Oberstinde Dunker, og jeg maatte endelig læse det, det var til mig. Brevet var underskrevet Anne Dorthea Freimann og erindrede mig om de behagelige Aftener, vi havde tilbragt sammen paa Ringerige. Jeg leverede atter Brevet tilbage og bad Budet sige hende, at jeg ikke havde seet hende paa Ringerige, og at den Dame, Brevet var skrevet til, var død for flere Aar siden. Nu fik jeg atter et Brev, der denne Gang var underskrevet Dorthea Freimann Schmahr; hun forstod nu, skrev hun, at jeg maatte være en Datter af Madame Hansteen, der havde boet lige overfor hendes

Forældre, og hun bad, jeg vilde give hende noget at købe Kaffe og Mad for. Jeg fik nu vide om hende, at hun i Nordland havde været Huusholderske hos Biskop Kierschow, og at hun nu drog om med den gamle Schmahr og gav med ham et Slags dramatiske Forestillinger i et Ridehuus. Jeg fik nu ofte Sedler fra hende omtrent af samme Indhold. En Aften gav de en Forestilling i Theatret, hvor hun traadte op i et Melodrama. De havde fuldt Huus og bleve applauderede. Men mere end een Gang kunde Publicum ikke finde Moerskab i at see de gamle Mennesker gjøre sig til Nar, og for at undgaae at maatte forsørge dem af Fattiggassen, saa gav man dem Reise-penge for at blive dem qvit. De ere nu i Bergen, hvor Dorthea Freimann stræber at forlyste Publicum. Schmahr, den stakkels gamle Nar, er blind.

Endnu noget Lidet om Bernt Anker.

Du erindrer uden Tvivl fra vor Barndoms Tid Skomager Lohrbauer, der boede ligeover for os; hos ham tjente en Pige, Marthe, der var styg af Udseende, men naar hun imellem om Søndags-Eftermiddage besøgte vore Piger, da blev jeg gjerne tilstede i Pige-kammeret. Hun havde stedse meget at fortælle og satte det frem paa en comisk Maade, det var en naturlig Vittighed, der var grovkornet, men ikke stødende, og selv Grethe, der var streng i den Henseende, hørte gjerne paa hende. Marthe Lohrbauer meldte vel om Jess Anker og hans Bedrifter, om Bernt Anker vidste hun intet latterligt. — Engang havde Anker staaet ved Vinduet og seet nogle Pigebørn gaae forbi, der havde smukke Fødder, men stygge Skoe; da han hørte, at de vare Døttre af en Smed Eliesen, der var en fattig Mand, sendte han dem en Foræring af Skotøi. Han havde imellem, hvad Englænderne kalde en Whim; han overvældede en fattig Stakkell, uventet og uanmodet, med Penge og skønne Sager — ligesom jeg i min Barndom stjal Cathrineblommer fra vor Moder og gav Betlerbørn, fordi jeg

troede, at de aldrig havde smagt noget saadant. Ved en saadan Anledning hørte jeg ham yttre: »Min Kone siger ofte til mig: det er din Lykke, Bernt, at Du ikke har nogen ung Kone; hvordan mener Du, en Saadan vilde finde sig i dine forunderlige Indfald?«

Efter Konens Død, da Bernt Anker en Aften gik forbi Sommerroe, mødte han Huusmandens Datter Karen, der drev Køerne hjem. Pigen var iført et Hvergarns Skjørt og gik barfodet. Han lod hende komme til sig, gav hende prægtige Klæder af Silke med Kniplinger, mange Penge, Værelse i Palæet, lod hende spise ved Bordet, naar der ikke var Fremmede, og hun havde endog en Hest og Gigh til Afbenyttelse. Han tog hende med i sin Vogn, naar han reiste til Moss; der gik hun engang, medens Anker havde Selskab hos sig, ned i Vertshuset og spillede »Flaa Gjeita« med Gjesterne og tabte tre hundrede Daler til nogle Jydeskipper, som vare der.

General Blücher var den Tid i Christiania, og Rygtet gik, at Anker vilde have hende gift med Blücher. Dette var nu vel intet om, men imidlertid maae hun have bildt sig ind, at hun skulde blive Fru Anker. Hun tiltog sig stor Myndighed over de andre Tjenestefolk og vilde tage Nøglerne fra Jomfru Hagerup, saa at denne opsagde sin Tjeneste og flyttede derfra. Hun vilde ogsaa trænge sig til at have Opsigt med Vaisenhuset, uddele Linned og Klæder til Børnene, hvilket Hverv efter Kammerherreindens Død var overdraget Madame Collett; men denne taledes Alvorsord med Kammerherren, og Karen fik Ordre til at holde sig derfra, og heller ikke mere tilbyde sig at skjenke Thee, naar der var Dameselskab. Karen ødslede med Penge, og naar de andre Piger sagde til hende: »Du skulde dog ikke saaledes kaste Penge bort, der kommer vel den Dag, da Du kan trænge til dem,« saa svarede hun: »Pyt! saalænge Bernt har noget, saa har jeg ogsaa.« — Nu reiste Anker til Kjøbenhavn og blev der forlovet med Frøken Falbe.

Der var dengang, som Du nok erindrer, nogle tyske Musikanter i Christiania, Ferrary og hans Kone og hendes Broder, Köhler, tilligemed en, de kaldte Collega, hans Navn var ellers Høier. Madame Ferrary og hendes Broder gave Underviisning paa Harpe, og Köhler blev min Lærer i Harpespil. Han logerede hos en Bundtmagerenke, Mad. Roth, og han fortalte mig, at han var forlovet med Enken. Ikke længe efter fortalte han mig igjen, at hans Forlovelse med Enken var hævet, at hun vilde ægte en af sine Svende, og at han (Köhler) havde et andet Giftermaal isigte. Hvad synes De om Karen Sommerroe, sagde han, er hun ikke meget yngre og smukkere end Mad. Roth? og alle de, jeg taler med, sige, at jeg gjør et godt Bytte, og Karen holder af mig og vil blive min Kone; hun vil kun, at vi skulle opsætte Vielsen, indtil Kammerherren kommer hjem. — En Aften vare vi i et Selskab hos Byfoged Wulfsberg. Verten blev kaldet ud, og da han omsider kom ind igjen, fortalte han os, at de, som havde forlangt ham itale, havde været Karen Sommerroe og Köhler, og at han paa deres Forlangende havde opsat en Ægteskabscontract mellem dem.

Der kom en fremmed Reisende til Christiania, om jeg husker ret, en riig Englænder. Karen gjorde hans Bekjendtskab, og hun behagede ham. Den Fremmede agtede sig til Italien og foreslog Karen at følge med ham, og Dagen efter sad hun i Vognen med den Reisende, og hopsa! til Italien. Men nogle Skifter fra Christiania saae de Bernt Anker komme; han vendte tilbage fra Kjøbenhavn. Karen gjemte sig, og Anker saae hende ikke, men Kammer tjeneren, Hansen, havde faaet et Glimt af hende og underrettet sin Herre herom. Anker lod hende nu betyde, at hun ufortøvet maatte tage Plads i Gighen hos Kammer tjeneren og vende tilbage; hun adlød. Paa Veien bad hun Hansen om Raad; han gav hende dem, men da hun hørte, at Ankers Forlovelse med Frøken Falbe var hævet, saa fulgte hun ikke Hansens Raad, men sine egne taabelige Idcer. — Morgenen efter lod Anker Karen komme

for sig. »Hvad er det for dumme Streger, Du gjør? Jeg hører, at Du har forlovet Dig med Köhler, og saa løber Du bort med en Anden. Elsker Du da ikke Köhler, og vil Du ikke ægte ham?» — »Jeg har aldrig elsket Nogen og vil aldrig ægte Nogen uden Kammerherren,« svarede Karen grædende. — »Nu bliver det for galt,« sagde Anker, »gaae fra mine Øine!« — Karen gik hylende bort. — Den, af hvem jeg har hørt dette, var en ung Officeer af Ankers Venner, der tilfældigviis var tilstede ved denne Scene; han var ogsaa med Anker ved Touren til Moss, hvor Karen spillede Kort med Jyderne.

Denne Gang blev Anker ikke længe i Christiania; han reiste udenlands og kom ikke mere levende tilbage. Om han i sit Testamente har betænkt Karen anderledes end de andre Tjenestefolk, veed jeg ikke; men jeg hørte hans Broder, Peder Anker, sige: »Der skal sørges godt og anstændigt for hende, men med Kniplinger neden om Kjolen skal hun ikke mere gaae.« Hun blev gift med en af Ankers Forvaltere og skal have opført sig vel som Kone og Huusmoder. — Madame Ferrary rømte fra sin Mand med en Harpespiller Nimmerzeich, og Köhler forlod Christiania. Mange Aar derefter traf Dunker ham i en Bye i Tydskland, jeg troer Oldendorf, hvor han var Handelsmand og gift med en riig Enke. Collegaen blev i Christiania, giftede sig med en Pige i Pipervigen og levede af at stemme Instrumenter. — Mad. Roth plagede sin Mand, Berger, saaledes, at han gik i Bjørvigen og druknede sig; hun levede mange Aar efter i taalelig Velstand. Jomfru Lydia Hagerup beholdt efter Testamentet 20 Rd. om Maaneden til sin Død; hun blev gift med en Borthig, og hun, saavel som hendes Søster, Fru Daldorff, ere døde, men Broderen, Præst til Opdal, lever endnu, og er en rask, munter gammel Mand.

Jess Anker var en lidenskabelig Elsker af Jagt; for at ikke Hundene skulde være trætte, førend Jagten begyndte, havde han ladet gjøre en Vogn til dem med særskilte

Pladse til fjorten Hunde. Fru Münch kaldte denne Vogn en »Bekkevogn« (Bikjevogn) og loe ofte derad. Han var ogsaa en lidenskabelig Spiller, og denne Lidenskab voldte ham en brat Død, som han fandt i et Spillehuus ved Badet i Bath. Den Dag Efterretningen herom kom til Bernt Anker, var der Bal hos ham paa Frogner; jeg hørte Børnenes Gouvernante, Mademoiselle Urbin, sige: »Der dandse hans Børn; de vide intet om den skrækkelige Efterretning, og de skulle heller intet faae at vide for det første.«

De vældigste Jægere paa den Tid var Niels Nielsen, Bonden Halvor Blinderen og Jess Anker. En Dag vare Halvor Blinderen og Niels Nielsen komne langt bort fra deres Jagtselskab og kastede sig trætte og mødige paa en Tue. De vare begge meget sultne, og de havde intet at spise. Halvor Blinderen lod, som om han tog noget op af Lommen og spiste; Nielsen bad ham om noget deraf, men Halvor nægtede. Da blev Nielsen vred, kastede sig over ham, reev ham Stykket ud af Haanden og stak det i sin Mund, men spyttede det strax ud igjen. Det var med Tugt at sige en Svinel . . . , som Halvor havde taget op, der de sad. Du erindrer, hvorledes Niels Nielsen kunde skjælde og bande, men her overgik han sig selv. »Dit Bæst,« sagde han, »Din Svinehund! jeg forbander Dig, og den, som har været Fader til Dig, og den, som har været Moder til Dig, og de, som have staaet Fadder til Dig, Din Hund!« -- Treschow, som fortalte denne Begivenhed, loe hjertelig og lagde til, at det herefter vilde blive en betænkelig Sag at staae Fadder.

. Man hørte og læste dengang saa meget om Skindøde og Katalapsie, at vor Moder ængstede sig herover ved hvert Dødstilfælde, hun hørte om. — I vort Nabolag boede en Major Linde³⁴), denne Mand laae som død i tre Dage; han havde hørt, hvorledes man gjorde Anstalter til hans Begravelse, og først den fjerde

Dag lykkedes det ham at give Livstegn fra sig. Doctor Wandel, der nylig var flyttet fra Christiania til Kjøbenhavn, blev i nogle Dage holdt for død, hvorom der læses udførligere i Rahbeks Erindringer. Da jeg nævner Rahbek, maae jeg dvæle lidt ved hans Søster Fru Wandel, som jeg dengang ofte hørte omtale af vore Forældre og Andre med Beundring og Høiagtelse, og Alle vare enige i, at hendes Bortgang var et stort Tab for Christiania, hvis Prydelse hun havde været. En anden Familie fra Kjøbenhavn stod i ikke mindre Anseelse hos os, det var Professor Rawert og Frue, dog var her Manden den, som man prisede meest; han udgav et militairt Tidsskrift, der blev trykt i Kjøbenhavn. Aamodt holdt dette Skrift; jeg læste dette som alt Trykt, der kom i Huset. Det indeholdt blandt andet en Brevvexling mellem et Par unge Officerer, hvorover han blev dadlet i et dansk Blad. Mig syntes disse Breve det Moersomste i hele Værket. Broder Peters Barnepige, Lisbeth, fik siden Tjeneste som Barnepige hos Professor Rawert; hun kom ind til os at see igjen sit Pleiebarn; hun talte om, at Fru Rawert havde faaet en lille Datter; jeg spurgte hende, hvad Barnet hed? Lisbeth svarede: Barnet er endnu ikke døbt, men underligt nok, jeg troer, hun skal hede Klot (Glut), for Fruen kalder hende min Klot, og min søde Klot, og naar hun vil have Barnet til sig, siger hun til mig: bring mig Klotten! — Hvad angaaer Moders Betæneligheder i Anledning af Fru Hansteen, da tabte disse sig, da hun hørte de nærmere Omstændigheder af Hansteen selv. Foruden Jomfru Schnell, som han havde været forlovet med, og Frøken Elieson, som han reiste til Christiania for at frie til, blev der ogsaa talt om tilsigtet Giftermaal mellem ham og en Enke, Madame Bay. Der blev imidlertid intet af, og Hansteen drog med sin Familie til Kjøbenhavn, hvor han formodentlig havde faaet Ansættelse

I de tre Aar, Niels Lynge Hansteen opholdt sig i Christiania, vare han og hans Kone Medlemmer af det dramatiske Selskab; han moerede sig der ofte, især over Hoppes Talent til det comiske; han gav ogsaa selv nogle Roller, Verten i Hexerie eller blind Allarm o. fl. I Figaros Giftermaal var han Bartholo, og jeg var Marcelline. Azora Wittrup var en deilig Cherubin. Blytt var en god Bazile, men dog ikke som i forrige Tider Jacob Borch.

.....

Saa lidet befoiet jeg end føler mig til at være Sproggrandsker, kan jeg dog ikke undlade at gjøre nogle Anmærkninger over den Bogstaveringsmaade, nogle Nyere eller Yngre betjene sig af i Dagbladene. Ofte har jeg Møie med at forstaae enten Ord eller Mening. Saaledes læste jeg forleden i Adresseavisen om en »Qvotadel«. Jeg brød forgjeves mit Hoved for at udfinde, hvad det var for en Adel, som man kaldte saaledes. Jeg vilde tage Molbechs danske Ordbog til Hjælp, da faldt det mig ind, at Ordet kunde være Latin. Men da jeg rakte Haanden ud efter det latinske Lexicon, faldt det mig ind, at det ogsaa kunde være Fransk og have samme Primitivum som quantité, og nu gik der op et Lys for mig, det var Qvota-Deel. Hvorfor gjøre den ulærde Læser saa meget Bryderie for at spare et lidet e?

.....

Formodentlig erindrer Du endnu, kjære Broder, hvorledes Du en Aften, medens Du endnu gik i Latinskolen, kom hjem og fortalte, hvorledes en Flok Pigebørn fra Madame Hober's Institut havde omringet Dig paa Gaden og villet drillet Dig. Du var dengang omtrent femten Aar gammel, og i Din Harmesagde Du: Havde jeg dog kun været et Fjerdingaar ældre!

Mad. Hober var kommen 1793 fra Kjøbenhavn til Christiania for der at anlægge et Institut for Pigebørn; hun var en Berlinerinde, maaskee en Jødinde. Denne Formodning har jeg ikke hørt yttre af Nogen, men jeg

saae i Tydskland mange Jødekoner, der i Et og Alt lignede Mad. Hober. Hendes ældste Datter var gift i Kjøbenhavn med en Jøde, Doctor Meza, to yngre vare med hende i Christiania. Hun maae have havt gode Anbefalinger nede fra Kjøbenhavn, da de bedste Familier i Christiania betroede hende deres Døtre til Underviisning. Fru Treschow tog mig med engang til Mad. Hober, som viste Fruen et Tegnestykke og et broderet Landskab af Fredrikke Hobers Arbeide, der var bestemt til Kammerherre Neergaard i Kjøbenhavn, der var hendes og Datterens Velynder og gjorde dem mange Foræringer. Fredrikke fik ogsaa mange Foræringer af Damer og Herrer i Christiania, og jeg hørte Bernt Anker sige: Hvis jeg eiede et Kongerige, da vilde jeg give det til Jomfru Hober.

Medens vor Fader levede, vare vi ofte i Selskab hos Casserer Leth; der saae jeg Jomfru Hober første Gang. I Aaret 1792 mistede vi vor Fader, men Leth vedblev at indbyde Moder og mig. Han boede dengang paa et Hjørne ved Torvet, ligeoverfor Corps de garde (Kortergaarden); nede i Kjelderen boede Ole Engebretsen, sædvanlig kaldet Ole i Kjelderen, som der ved Høkerie tjente store Midler; siden blev denne Kjelder en Viinkjelder og er det formodentlig endnu. Veier Preus med Kone og deres elskværdige Datter Gertrud, siden Fru Stabel, saae vi ofte der. Preus havde ogsaa en Søn, som blev Rector i Christianssand og gift med Biskop Keyzers Datter Rosine. Leth kunde ikke udtale Bogstavet F og stammede meget stærkt; Preus kunde ikke udtale Bogstavet S. Engang satte han sig hen til mig og sagde: »Jeg vil hee til, om jeg kan inklinuere mig hot Maapigerne.«

Fru Treschow vilde sætte sine Døtre til Mad. Hober, men Treschow forbød dette strengelig. Fruen maatte altid have sin Villie, hendes Ordsprog var: Menneskets Villie er Menneskets Himmerige paa Jorden. Ham uafvidende satte hun Judithe til Mad. Hober og de to yngre til Mad. Kruse, der havde en Syskole. Det traf sig en Dag, at

Treschow gik ud af Huset paa samme Tid, som Børnene gik til Skolen; han saae nu, at Judithe gik en anden Vei end Søstrene; han spurgte, hvad dette betydede, og de sagde, at de gik til Mad. Kruse og Judithe til Mad. Hober. Han blev saa lynende vred, at Fruen tog til sit sædvanlige Huusmiddel at falde i Besvimelse.

Da jeg var bleven gift og kom paa Baller og i Selskaber, saae jeg ofte Fredrikke Hober; hun var med overalt, ogsaa hos Treschows saae jeg hende. Jeg kan ikke erindre, om hun besøgte mig, men en Aften foreslog hun mig at gjøre en Ridetour med hende til Etterstad den følgende Formiddag for at see Artilleriet exercere. Jeg var villig hertil, men Morgenen efter sendte hun mig Bud, at hun havde faaet Forhindring. Mad. Hober saae jeg den Tid kun een Gang, det var hos Capitain Wium. Jeg har anført noget af hendes Passiar i Anledning af Jomfru Moss, og dette synes mig at være nok til at skildre hende. I Aaret 1802 døde Mad. Hober, og Døttrene vendte tilbage til Kjøbenhavn

Christiane Koren.

Christiane Diederichsen var født ved Kjøbenhavn i Aaret 1764. Hendes Barndom og Ungdom vare henrundne for det meste i Sorg og Taarer; hun nævnte aldrig sin Fader, han maae formodentlig være død tidlig fra hende; hendes Moder var fattig og lidende. Christianes eneste Fornøielse var — hendes Dukker; efter at hun havde staaet til Confirmation, gjemte hun dem paa et Loft, besøgte dem ofte og klædte dem af og paa. Hendes Ungdoms Ven var Dichman; han blev siden Lærer ved Søacademiet og var en talentfuld ung Mand, men dengang var han ligesaa fattig som hun. De havde lovet hverandre Troskab i Haab om bedre Tider. Da forlangte Koren hende tilægte; han havde faaet et godt juridisk Embede i Norge, og han var en bemidlet Mand og en agtværdig og takkelig Mand. Christianes Moder og hele Familie

ansaae et saadant Tilbud for en stor Lykke, og selv Dichman raadede hende til at modtage det. Efter megen Kamp og mange Taarer samtykkede hun. Dichman og hun betroede Koren deres uskyldige Kjerlighed og den Beslutning, de havde fattet, at opgive Haabet om tilkommende Forbindelse. Koren tilkjendegav dem sit Ønske, at de bestandig vilde blive Venner, og de bleve Venner til deres Død. — Fru Koren lod mig imellem læse Dichmans Breve til hende, det var skønne Breve. Koren var en hjertensgod Mand, han agtede og elskede sin Kone høiere end Alt, og hun levede med ham i et lykkeligt Ægteskab. Flere Aar derefter blev ogsaa Dichman gift. . . .

Den første Gang, jeg saa Fru Koren, var paa et Bal hos Conrector Rosted, hvor Aamodt presenterede mig for hende. Jeg var dengang femten Aar, og hun var en og tredive, men saa stærkt bygget, at man maatte ansee hende for ældre. Munter og venlig gav hun mig Navn af sin Datter; Sara Boyesen, Cathrine og Marie Devegge vare ogsaa hendes Døtre, nu skulde jeg være den fjerde. Kort derefter reiste hun til Kjøbenhavn, hun havde skrevet et Skuespil, Hanna, som hun ønskede at see opført paa det danske Theater. Jeg hørte Treschow og Søstrene Devegge yttre om dette Stykke, at det sikkert ikke vilde blive antaget, og at det gjorde dem ondt, da dette vilde bedrøve denne deres saa kjere Veninde. Hun kom tilbage, Stykket var ikke blevet antaget, men Dichman havde forlangt det Løfte af hende, at hun ikke skulde ophøre at skrive, førend han havde faaet at see et Skuespil af hendes Arbeide opført paa det danske Theater. Hun var mismodig over det feilslagne Haab, og Treschow søgte at trøste hende. En Datter, sagde han, kan jo være meget elskværdig, om hun ikke tager sig godt ud paa Theatret. Mor Koren skrev nu atter et Skuespil, Blomsterkrandsene, i tre Handlinger, hvortil Sujettet er taget af en Fortælling af August Lafontaine. Dette Stykke er noget livligere end Hanna, men blev dog ikke antaget til Opførelse. Nu

skrev hun et Syngespil, Adolph, i tre Handlinger, jeg veed ikke, om dette blev leveret Theaterdirectionen; jeg veed, at Treschow raadede hende derfra. Nu reiste hun atter til Kjøbenhavn, hvor de tre Stykker kom ud i eet Bind under Titel af: Dramatiske Forsøg af Christiane Koren. Rahbek skrev en Fortale til Bogen, hvori han siger, at den indeholder Skildringer af ufordærvede Menneskers Følelser og Sæder, og de Begivenheder og Forhold, som udgjøre disse Personers Vee og Vel. Han siger videre, at Eftertiden vil finde dem af samme Slags som Rousseaus »Devin du village«, Goethes »Erwin og Elmire«, Florians »Den gode Moder«, og Thaarups »Høstgildet«. Da jeg nu ikke vil give mig ud for at forstaae mig bedre paa Æsthetik end Professor Rahbek, saa vil jeg klogeligen beholde min Mening in petto. — Denne Gang havde Mor Koren nydt megen Fornøielse i Kjøbenhavn; hun var bleven feteret der. Oehlschläger, Ørsted, Rahbek, C. Colbjørnsen havde hyldet hende, saa Cathrine Devegge sagde, at hun var bleven bortskjemt i Kjøbenhavn. Hun var virkelig ikke saa munter som før, og fik først sin rette Livlighed, naar Talen gjeldte Kjøbenhavn. Koren var Sorenskriver og boede paa Gaarden Hovind i Ullensager; Mor Koren var imellem i Besøg i Christiania hos Justitiarius Bull, der var beslægtet med hendes Mand. Under et saadant Ophold var Alette Tyrholm hos mig. »Jeg kjender ikke Fru Koren personlig,« sagde Alette til mig, »men jeg ønskede inderlig engang at tale med hende i Eenrum; jeg troer, hun har kjendt Fasting i Kjøbenhavn; vil Du ikke bede hende fra mig om en Samtale.« Jeg taledede herom til Mor Koren, og Alette blev stevnet til hende. Hun blev længe borte, og da hun kom tilbage, saae jeg paa hendes Øine, at hun havde grædt meget. »Fru Koren har ikke kjendt Fasting personlig,« var alt, hvad hun sagde. Men nogen Tid derefter skrev hun mig til: Hils Fru Koren og siig hende, at de Taarer, jeg paa

Kammeret hos Bulls græd paa hendes Haand, endnu lette mit Hjerte.

Jean Jourdain le cosmopolite.

Saaledes skrev han sit Navn, denne unge, talentfulde Mand; man kaldte ham Lieutenant Petersen. Nogle sagde, at han var Søn af en Skrædder i Slesvig, Andre sagde, at han var en Søn af Prinds Carl zu Hessen, Dronningens Fader, og en Frøken M., Stiftsdame i Itzehoe Kloster. Hendes Broder, den gamle General M., havde sørget for ham og ladet ham give en god Opdragelse; han lod ham faae en Plads som Lieutenant, men Petersen var bleven en Virtuos paa Fløite og ønskede at gaae ind i Capellet som Musikus; dog gav han efter heri. — M. havde skrevet en Bog om Felttoget i 1788; Bogen var skreven paa Fransk, og der skal have været mange Feiltagelser i den, i mere end een Henseende. Petersen blev paalagt at reenskrive Manuskriptet, og brugte den Frihed at gjøre Principalen opmærksom paa Feilene og foreslaae Forandringer, hvorover M. blev saa forbittret, at han aldeles slog Haanden af ham, skaffede ham sin Afsked, og Petersen kom til Christiania, blottet for Alt undtagen Det, som hverken M. eller Nogen kunde tage fra ham. Han fik Logis hos Jomfru Sang, og kort efter Ankomsten blev han farlig syg; Jomfru Sang pleiede ham paa det bedste; dette vilde hun have gjort, om han havde været gammel og hæsliq, hvor meget mere nu, da han var saa ung og saa smuk. Der blev sendt ham Penge i Breve med hans Adresse, men Papiret var forresten in blanco; jeg hørte Formodning om, at de kom fra medlidende Damer. — Den første Gang, jeg saae ham, var paa en Concert i Raadstuesalen, hvør han spillede paa Fløite; jeg maae nok ikke have vendt Øinene fra ham, medens han spillede, thi han kom siden hen til mig og sagde mig en Compliment for min Opmærksomhed; jeg var dengang neppe fjorten Aar, men det var ikke første Gang, at man, uanseet min Lidenhed, talte til mig, som om

jeg var en voxen Pige. — Et Par Aar derefter hørte jeg af Cathrine Devegge, at Petersen var bleven Lecteur hos den gamle, elskværdige General v. Krogh paa Mork, og hvor behageligt dette var for Mor Koren og hendes hele Familie, og Cathrine viste mig interessante Breve, hun havde modtaget fra ham. Blandt de Værker, han havde at forelæse Generalen, var Raynals, og naar han traf paa et Sted, der syntes ham særdeles skjønt, saa skrev han det af og sendte hende. Et af disse Brudstykker var Raynals Beskrivelse over Elisa Draper. Vi forsøgte nu, om vi hos os kunde finde en nogenlunde lignende Elisa — og vi fandt hende i Hanne Bull fra Bergen, en Datter af Apothekeren; hun var nu i Christiania i Besøg hos sin Farbroder, Justitiarius Bull. Denne saa saare elskværdige Pige blev gift med Assessor Heiberg i Bergen. Hun spillede Fredrikkes Rolle i Ifflands Jægere; da man efter de hjerterystende Scener er kommen til en glad Beroligelse, ender Stykket med, at Faderen rækker de Tilstedeværende et Glas Viin til Styrkelse. Fredrikke tog Glasset, men hendes Haand zittrede, saa hun spildte Vinen, og dette var intet Comediespil, det var Sandhed, hun vidste selv intet deraf.

Sommeren efter at jeg var bleven gift med Capitain Aamodt, fik han Besøg af Capitain Waager; de to havde været Cammerater paa Militærskolen, og Waager var i Kjøbenhavn bleven gift med en rig Arving, havde taget Afsked som Lieutenant med Capitains Charakteer, kjøbt en stor Gaard, Brotnov i Ullensager, og boede nu der med sin Kone; de havde ingen Børn. Han indbød os at tilbringe nogle Dage hos dem paa Brotnov. Koren var Sorenskriver i Ullensager, og jeg glædede mig ret til Reisen og til Mor Koren. Munthe var Præst i Ullensager, og hos ham var en Informator, Boetius, som Mor Koren og Søstrene Devegge, der vare hos hende paa samme Tid, satte megen Priis paa som et vittigt Hoved. Det forstaaer sig, at Petersen, der ogsaa hørte til Nabolaget paa

Landet, ikke var mindre yndet. Hos Munthe opholdt sig Capitain Wium, Enroulleringschefen, med sin Kone. Disse Familier vare Danske, ligesom Mor Koren, men dog ikke af hendes — Folk; hun selv raillerede eller ironiserede aldrig, men Søstrene Devegge, især Marie, kunde ikke bare sig for at vise Vittighed. Fru Wium, der var stærkt sur le retour, havde en Hat med ildrøde Baand, der lignede en Schäferhat, hvorfor de kaldte hende Doris, og Boetius hendes Hyrde. Da Mor Koren engang sendte en Indbydelse til Boetius, skrev Marie til ham:

Naar Hjorden ei mere sin Hyrde behøver,
Og ømme Hyrdinde hans Savn ei bedrøver,

her fulgte nogle Linier, som jeg har glemt; Slutningen lød:

Imedens kan Doris, med ildfarvet Baand
Paa nydelig Schäferhat, nære sin Aand.

Om Fru Wium fik noget at vide herom, veed jeg ikke, men at hun havde Nag til Søstrene og udlod sig med mindre end gode Bedømmelser om dem, er vist nok. — Paa Brotnov saae jeg aldrig en Bog, naar jeg undtager et Par tyske Romaner, der vare af det Slags, som Damer ikke vilde vedkjende sig at have læst, og Waager raillerede ofte over Mor Korens Bibliothek, hvortil hendes Mand gav hende halvtredsindstyve Rigsdaler om Aaret; han fortalte ogsaa, at hun nu havde skrevet to nye Skuespil, hvoraf det ene hed Smørtrang, og det andet Brødmangel. Det er vistnok sandt, at hvorvel Koren havde store Indkomster, saa, da de havde en meget stor Huusholdning og et særdeles gjestfrit Huus, saa kunde det vel hænde, at der imellem kunde opstaae en eller anden Forlegenhed. — Fru Waager svarede aldrig paa hans Sarcasmer om Fru Koren, men da hun syntes mig endnu mere blottet for æsthetisk Sands end han, saa forundrede det mig at høre hende sige engang, da vi vare budne i et Selskab i Nabolaget: Gid kun Fru Koren ikke maae faae Forhindring

og blive hjemme; for kommer hun ikke, saa bliver der liden Fornøielse.

Skulde jeg vove at fremsætte for Eder en af Waagers Vittigheder? — Nu ja, lad saa være! Det dramatiske Selskab var endnu ikke kommen i Gang, og jeg havde aldrig været paa Theatret, men jeg havde seet »Die Räuber«, og min hele Sjel var indtaget af det Theatraliske; vi vare paa Brotnov i flere Dage, tilligemed Doctor Baumgarten og hans Kone og en Kjøbmand Edsleff med Kone fra Christiania. Jeg havde med mig et Bind af P. A. Heibergs Skuespil og blev enig med Fru Baumgarten om, at vi af »Forvandlingerne« skulde lære en Scene mellem Grethe og Christiane udenad. Jeg var da Grethe, og vi fremsagde Scenen for Selskabet. Nu skulle vi ogsaa opføre en Comedie, sagde Waager. Jeg forestiller en syg Mand, Baumgarten skal være Lægen, og Edsleff skal forestille Fanden. Han aftalte nu noget hemmeligt med Baumgarten, og derpaa begyndte han at costumere Edsleff som Fanden. »Men jeg maae dog først vide, hvad jeg skal sige eller gjøre,« sagde Edsleff. »Det falder af sig selv,« sagde Waager, »De staaer stille ved Døren, indtil Doctoren siger Dem, hvad De har at gjøre.« Nu begyndte Forestillingen. Den Syge sad i Slobrok i en Lænestol og vaandede sig, Lægen følte hans Puls, foreskrev ham Medicamenter, men den Syge overvældede Lægen med Bebreidelser for urigtig Behandling; efter lange Debatter svoer den Syge, at han aldrig vilde bruge eller benytte hans Recepter eller Ordinationer. »Saa kommer jeg her ikke mere,« sagde Doctoren. Den Syge paastod, at han alligevel skulde fortsætte sine Besøg. »Naar De ikke vil følge mine Forskrifter,« sagde Doctoren, »hvad skal jeg da gjøre her?« — »De skal« — her gav han Doctoren samme Forretning at udføre, som Goethe lader Götz von Berlichingen overdrage Trompeteren som Hilsen til sin Hauptmann. »Nei, det skal Fanden gjøre,« var Doctorens Svar, i det samme han gik. Fanden fulgte efter ham, og Edsleff maae have været

en meget godmodig Mand, da jeg ikke mærkede, at han var fornærmet over det grove Spøg. — Aaret efter tilbragte vi Julen paa Brotnov og vare hver Dag i Gjestebud eller Bal i Omegnen, i Gjerdrum og Sørum Sogn. Især erindrer jeg et Bal hos en Oberst Hiort, en særdeles munter og vittig Mand, der havde skrevet en Sång til Selskabet, der dog er gaaet mig af Minde. Han havde fire voxne Sønner, der alle vare Militaire, hvoraf den ældste var forlovet med hans Moders Søster, Jomfru Werner, der var et Aar eller to yngre end han, og fire Døttre, den ældste var sytten, den yngste fjorten Aar. Den ældste lignede paafaldende en nylig udsprungne Rose. Petersen sang, spillede, dandsede og var venlig sindet mod Alle, og Alle vare det mod ham. Da General v. Krogh var død, kom Petersen til Christiania; jeg erindrer ikke at have seet ham der, men vel hørt adskilligt om ham, som jeg dog ikke vil anføre, uagtet det paa ingen Maade kunde tjene til at nedsætte ham. Siden reiste han til Holsteen, hvor han, som jeg har hørt, blev gift med en riig Enke. Hans formeentlige Moder døde i sit Stift, i en høi Alder, og Faderen, Landgreven af Hessen, levede med sin Gemalinde, som i Slesvig blev kaldet Die Hoheit, i et Ægteskab, der varede i over tredsindstyve Aar. Hun var en Datter af Fredrik den femte, og hendes Datter var Fredrik den sjettes Gemalinde. Efter Die Hoheits Død levede Landgreven endnu i sex Aar og var tre og halvfemsindstyve Aar gammel, da han en Dag sad ved sit Skrivebord med Pennen i Haanden, og en Tjener, der gik hen til ham for at melde ham noget, blev vaer, at han var død. Hans Stræben havde stedse gaaet ud paa at lære den Kunst at gjøre Guld, og denne Stræben havde kostet ham mange Penge. Det Aar, jeg var i Slesvig, havde han en Italiener hos sig, der lokkede mange Penge fra ham ved at give sig ud for at være nær ved at opdage denne Kunst. Landgrevens Secreter Sleep havde studeret Chemie, og nogle Studerende i Slesvig bad ham om at holde che-

miske Forelæsninger for dem, men Landgreven satte sig derimod. »Wo denken Sie hin? wollen Sie meine Geheimnisse verrathen?«

General v. Krogh paa Mork havde en Datter, jeg saae hende kun een Gang; et ædlere og skjønnere Billede er aldrig forekommet mig. Hun havde været forlovet med Ritmester E., der dengang var en smuk og behagelig Mand, men hvis letsindige og tildeels uværdige Opførsel havde nødet hende til at ophæve Forbindelsen. Var det denne Kamp og Strid, der havde nedbrudt hendes Helbred? — hun døde af Brystsyge. Mor Koren skrev: »Ved Hedevig Augustas Grav«.

Naar Helten farer frem paa Dødens Vinger,
Og Blod og Graad betegner os hans Vei,
Hans Navn sig hoit i Mindets Tempel svinger,
Hans stolte Laurbærkrandse visne ei.

Roes lønner Grandskæren, naar han fremdrager
Fra Oldtids Nat Forfædres glemte Daad.
O, standses derved den Forladtes Klager?
Aftørres miskjendt Uskylds bittre Graad?

Beroliges den Tivlende? Formildes
Kun een ulykkelig Medbroders Kaar?
Retvises Ynglingen, naar han forvildes
Og tvivlsom ved uvisse Korsvei staaer?

Dog Roes og Laurbærkrandse lønne ikke
Den Ædles ofte skjulte Handlinger;
Ham lønner reddet Uskylds vaade Blikke,
Et Suk fra takfuldt Bryst hans Lovsang er.

Og Du, som hviler her, Du Kjønnets Hæder,
Elskværdige og tabte Hedevig!
Hvor manges Trøst, hvor manges Haab og Glæder
Sank her i Jordens tause Skjød med Dig!

O, kunde jeg med Thaarupsk Kraft udtrykke
Din sjeldne Aands, Dit store Hjertes Værd,
Jeg skulde selv den Koldeste henrykke,
Han skulde faae min Sang og Dyden kjer.

Men endog denne svage Sang skal vinde,
 Fordi med Sandheds Præg den skildrer Dig,
 Blandt Nordens Døttre mangan øm Veninde,
 Der ønsker sig begrædt som Hedevig.

Hvo har som Datter, Søster og Veninde
 Opfyldt sit Kald med større Lyst end Du?
 Hvo var miskjendte Dyds Beskytterinde,
 Hvo tørred' Kummings Taare bort som Du?

Hvo satte større Priis paa huuslig Glæde,
 Og vidste saadan at fremtrylle den?
 Tilfredshed saaes Du overalt udbrede,
 Dit aabne Blik jog Tvang og Mismod hen.

Men tidt blev pludselig min Fryd til Smerte,
 Naar jeg Dig saae — alt her en Engel lig,
 Da greb den dunkle Anelse mit Hjerte:
 Snart skal hun røves denne Jord og Dig!

Med sagte Fjed sig Dødens Forbud nærmed',
 Saa Lillien staaer i al sin Yndighed,
 Af intet Lye mod Solens Brand beskjermet;
 Dens skjønne Hoved synker langsomt ned.

Dog som om hine Varsler havde givet
 Din Sjel den Kraft, de Legemet fratog,
 Din Munterhed Din elskte Kreds oplived',
 Og første Gang Dit hulde Smil bedrog.

Du vidste, hvad Du var for Alles Hjerte;
 Kun vant til at udbrede Fryd og Fred,
 Forraadte Du ved intet Suk Din Smerte,
 Thi kun for Dine Elskede Du leed;

Og kun for disse høstes Du at klage
 (Naar kjerlige Forældres bittre Taare flød):
 Mit Tab forbittrer deres Alders Dage,
 Den Tanke skrækker meer end Grav og Død.

Blidt, som Du levede, vi saae Dig segne
 Fra ømme Vennebarm i Dødens Favn,
 Sød var Din Overgang til Lysets Egne,
 Men evig bittert bliver os vort Savn.

Græd, ædle Fader, òmme Moder, græder!
 Dog være Tanken sød og qvægende,
 At Hedevig Augusta, Kjønnets Hæder,
 Ved Eder fik sit Liv og Dannelse.

At hun saa her forsøded' Eders Dage,
 Skal hist forøge Eders Salighed.
 Ja, Elskte, der Du gives os tilbage,
 Hvor Grav og Død forstyrrer ei vor Fred.

Der skal jeg takke Dig, min Sjels Veninde!
 Mig Livets Fryd forædledes ved Dig;
 Og til vi samles hisset, skal Dit Minde
 Og svundne Dages Minde trøste mig.

Christiane Koren.

Siden jeg har omtalt Capitain Waager, maae jeg ogsaa omtale et Par andre af Aamodts fordums Cammerater, dem han vist nok satte mere Priis paa end paa Waager, det var Marcus Giøe Rosenkrantz, der blev hans Ven til Døden, og Major Tscherning, Directeur ved Vaabenfabrikken i Frederiksværk. Med den Sidste stod han i flittig Brevvexling; jeg læste ofte Tschernings Breve, der som oftest vare Riimbreve og særdeles humoristiske. Tscherning og Aamodt havde som gænske unge Lieutenanter logeret paa Frederikshald, i det samme Værelse. Aamodt havde Formodning om, at Tscherning havde en Kjerlighedshandel med en Fru H., og da han en Eftermiddag saae Tscherning meget urolig og ofte at see paa Klokken, saa gjettede han, at det gjaldt et Stevnemøde til et vist Klokkeslet. Da nu Tscherning vilde gaae, tog Aamodt Nøglen til Døren, og der hjalp hverken gode eller onde Ord, han kom ikke ud, før han havde skrevet et Vers til Aamodts Priis. Saa vil jeg da skrive dit Gravskrift, sagde Tscherning, og skrev:

Her ligger han,
 Som vendte an
 Al sin Forstand
 Paa Folk at qvæle;

Nu faaer han vist
 Betalt sin List
 Med Tugtens Qvist
 Udaf den Fæle.

Enhver, som har den mindste Gnist af Vid i Panden,
 Kan see, her tales om Blix Aamodt og Hr. Fanden.

Tscherning havde en Broder i Kjøbenhavn, jeg troer, han ogsaa var Artillerie-Officeer, men han var ikke berømt for noget godt Hoved; han havde giftet sig med et Fruentimmer, som nok heller ikke stod i nogen Anseelse i Kjøbenhavn, da man havde givet hende Øgenavnet Smør-Keiserinden. De havde en Søn, der kom til Christiania som Lieutenant i Artilleriet; efter alt, hvad jeg hørte om ham, lignede han mere Fader og Moder end Onkel, hvilket man jo ikke kan eller bør fortænke ham i; han giftede sig med Amalie Behmann. Den Tid var den, som A. Munch kalder Selskabssangens Tid; man hørte muntre og glade Sange i alle Selskaber og ved alle Anledninger og uden Anledning. Enhver, der havde en Smule Røst, sang og moerede — i det mindste sig selv; nu synger man kun for at lade sig høre, og hvo, der ikke har lært at synge, tier klogeligen stille. Dengang sang man:

Ich singe, wie der Vogel singt,
 Der auf den Zweigen wohnet —

og P. A. Heibergs lystige Sange, deriblandt Slutterievisen, der dog aldrig blev sunget i Fru Wiiums Nærværelse, fordi hendes Broder, Bertelsen i Kjøbenhavn, sad i Slutteriet. Jeg kan ikke bare mig for at fremsætte om end kun eet Vers deraf, thi — Peter Andreas Heiberg er jo nu næsten forglemt i sin Faders Fødeland.

Man kan i Slutteriet leve
 Saa herligt og saa godt
 Som nogen Junker eller Greve
 Paa et og andet Slot;
 Der man til ingenting kan trænge,
 Naar man har Penge,

Og er man først med Stedet lidt bekjendt,
 Man lever excellent.
 Det er den værste Ting, jeg veed om Slutterie,
 At man ei der er saa aldeles frie.

.

Endnu Noget om Mor Koren.

I mit Album har hun skrevet:

O kunde jeg et Smil tilbagekalde,
 Et Øieblik af dem, jeg ikke talte,
 Og gribe det og nyde det igjen!
 Dog Tiden fløj paa Lynets Vinger hen.

Danske Bibliothek.

Min Barndoms blide Timer vare faa,
 I Taare svandt min første Ungdoms Dage;
 Dog kunde mine Ønsker det formaae,
 Jeg købte dem ved dobbelt Qval tilbage,
 Men paa et Vilkaar: »at Erfarenhed
 Sank himmelsendt i uerfarne Hjerter.«
 Ei for at sikre de uvisse Fjed,
 Og forekomme hver, tidt selvgjort Smerte;
 Men for ved kjerligt Vink at lære mig
 Den rette Brug og Nydelse af Tiden.
 Dog ak, dens Flugt er ugjenkaldelig,
 Og dette Ønske svandt for længe siden.
 Min elskte Conradine, Du som staaer
 Af Ungdoms, Vids og Yndes Glands omgivet,
 (Mit Raad ved Modernavnet Vægt jo faaer)
 Dig binder alle omme Baand til Livet.
 Veniunde, Datter, Kone, Moder alt —
 Dit Kald er stort — opfyld det glad og nøie!
 Troe ved dit Hjertes Bifald Dig betalt,
 Seer Verden end din Daad med andet Øje.
 Da skal Du, vorder end Din Isse graae,
 See smilende paa Tidens Flugt tilbage,
 Og intet daarligt Ønske skal opstaae
 For at forbitte ellers glade Dage.

Lundberg, den 12te Septbr., 1800.

Christiane Koren
 fød Diederichsen.

Sex Aar herefter, da jeg var bleven Enke, havde solgt min Gaard og var flyttet til Moder, skrev Fru Koren os til og indbød Moder og mig at komme til dem med Wilhelm Koren og tilbringe Skoleferierne hos dem. Vi tilbragte nu tre Uger i dette saa behagelige Selskab. Huusholdningen var stor, hver Dag mellem tyve og tredive Personer tilbords. Foruden Familien selv, fire Skriverskarle, fire Huusjomfruer, Informatoren og hans Søster, Zarine Bilzing, Diederichsen, en Broder af Fru Koren, Thonboe, en Bekjendt fra hendes Ungdom, tyet derhen, da han i Kjøbenhavn var givet Afsked som Skolelærer, formodentlig for Drukkenskab (Thonboes Bibelshistorie blev dengang endnu benyttet som Lærebog i Skolerne i Christiania), endnu to unge Mennesker, atten Aar gamle, af Wilhelms Camerader. En af dem var Søn af en Præst B. i Ringsager. Aaret efter blev han dimitteret til Universitetet i Kjøbenhavn. Ved sit smukke Udvortes og sine fine Manerer vandt han der Velyndere; han blev Secreter hos den sachsiske Minister og blev forlovet med en Frøken v. H.; han gjorde megen Vind, som hans norske Camerader kaldte det, red gennem Gaderne med en Jockey efter sig. En Dag kjørte han med sin Forlovede til et Bal. Da de vilde stige ud af Vognen, havde det regnet, og Stenene udenfor Hotellet vare vaade. Der opstod nu følgende Samtale: Søde Mathilde, Du maae tillade, at jeg bærer Dig herover. — Nei, søde B., Du maae ikke bære mig. — Jo, søde Mathilde, jeg maae bære Dig. — Og B. bar sin Mathilde og tabte i det samme sit Lommetørklæde; en Gadedreng tog det op og rakte ham det: Der, Du søde B., der har Du Dit søde Lommetørklæde, det faldt i den søde S.... B. blev gift med sin Mathilde og fulgte Ministeren til Sachsen; nogle Aar efter kom han i Besøg til Kjøbenhavn; nu viste det sig, at Rygtet havde sagt sandt, som havde forkyndt, at B. nu selv var Minister i Sachsen.

Den anden unge Mand, L., blev ligeledes dimitteret det følgende Aar; han blev i Kjøbenhavn, indtil han havde faaet juridisk Embedsexamen. Da Prindsen af Pontecorvo var bleven Kronprinds og var kommen til Christiania, gik L. til ham at supplicere om et juridisk Embede i Norge. Der var tre Egenskaber, hvorved man hastig kunde vinde Carl Johans Gunst, nemlig: et smukt Udvortes, en velklingende Stemme og den Evne at tale forstaaeligt Fransk. De to første af disse Egenskaber havde L., jeg formoder ogsaa den sidste, nok, Kronprindsen lovede ham et Sorenskriverie, der var vacant. L. indleverede til Departementet sin Ansøgning og sit Testimonium; der stod Charakteren: *Haud illaudabilem*. Vil I engang see, hvilke Latinere man har i Kjøbenhavn, sagde den Første, der besaae Testimoniet. Det er ikke muligt, raabte en anden, vi maae skrive herom til Kjøbenhavn. Der blev nu skrevet og forespurgt, hvilken Charakter L. havde faaet til Embedsexamen, og Svaret var: *Non contemnendus*. Der var ingen Tvivl om, sagde man, at han var bleven Sorenskriver med eller uagtet sit *Non*; nu havde han forfalsket Documentet og blev dømt til Strafarbeide for Falsk. Vel benaadede Kongen ham, men Embede var ikke at tænke paa

Det var nydelsesrige Dage og Uger de, Moder og jeg tilbragte hos Mor Koren; Formiddagen tilbragte vi for det meste med hende i hendes lille hyggelige Bibliothekstue; over Skrivepulten hang et Portrait af Dronning Caroline Mathilde, et Brystbillede i naturlig Størrelse. Hvor det var deiligt! De fortrinligste Værker af dansk, fransk, engelsk, tydsk Literatur indtog Rummet ved Væggene. Her lod hun os læse Dichmans og Oehlenschlägers Breve, her opmuntredes vort Sind ved hendes elskværdige Livlighed. — Der fandtes ogsaa nogle hollandske Forfattere; foruden Hemsterhuis var der en hollandsk Roman, Sara Reinert, som Fru Koren satte Priis paa, og da Sara paa Hollandsk ogsaa kaldes Sarotje, saa kaldte hun og Oehlen-

schläger Sara Koren saavel i Digt som i Prosa: Sarotje. Om Eftermiddagen spadserede vi om i Have og Mark, og om Aftenen blev sunget og dandset, og Vertinden sørgede omhyggelig for, at Alle skulde tage Deel i Fornøielsen. Wilhelm Koren var atten, Sara sexten Aar; begge vare »bildschön«, begge vare Forældrenes Glæde og Stolthed. De yngre Børn vare Jess, Marie og Caroline Mathilde.

Aaret efter blev President Bull paa Tøien syg, jeg troer af Typhus, Wilhelm vaagede flere Nætter hos den syge Onkel. Bull blev helbredet, men Wilhelm blev angrebet af samme Sygdom. Sara kom ind for at pleie ham, og vel forhindrede vor Moder hende fra at vaage hos ham, men kunde ikke hindre hende fra at see til ham og række ham Medicamenterne. Wilhelm maatte døe, og Sara var neppe kommen hjem, førend hun maatte bukke under for samme Sygdom. Enhver, der havde kjendt noksaa lidet til disse saa elskværdige unge Personer, maatte begræde deres tidlige Bortgang. I Aaret 1815 døde Fru Koren i sit en og halvtredsindstyvende Aar. Hendes Dattersøn Schjelderup, Præst i Ullensager, er hende paafaldende liig.

Ved Christiane Korens Grav.

Saa brast da og Dit vennesele Hjerte,
 Det huldeste, der slog i Qvinde-Barm;
 Det slog fra høiest Fryd til dybest Smerte,
 Ak — for at knuses brat i Dødens Arm.

Men nu, vor elskte Moder, nu Du lever,
 Saavist som Livet ud fra Hjertet gaaer,
 Der hoit paa Kjerlighedens Vinge svæver
 Hen over Tid og Grav og evigt staaer.

Dit hulde Hjertes Præg vi har tilbage,
 Saa mangt et Aftryk af Din blide Aand,
 Der deelte Venners Fryd og Venners Klage,
 Og fængsled' Hjerterne med omme Baand.

Sødt toned' den i Harpens Melodier,
 Dybt følte den og tolked' Hjertets Trang,
 Den fandt hver Mislyd løst i Harmonier,
 Thi den var selv en reen harmonisk Klang.

Dens Gjenlyd svæve ned fra hine Sphærer,
 Hvor Seraphs-Harpen bæver i Din Haand,
 Hvor Kjerlighed og Lys saa saligt nærer
 Dit blide Hjerte og Din lyse Aand.

F. Schmidt.

I Aaret 1790 kom der fra Kjøbenhavn en Dame-skrædder B., der nedsatte sig i Christiania. Han syede en Silkekjole til Moder, og hun stod Fadder til den Søn, hans Kone bragte ham. Da Moder kom fra Fadderskabet, talte hun meget om, hvilken agt- og elskværdig Kone Madame B. var. B. syede ogsaa min Confirmationskjole og siden en Ridedragt til mig. Det første Aar havde B. god Søgning; men den franske Revolution gjorde ogsaa Revolution i Klædedragten, Snørlivene og de stive Kjoler bleve afskaffede, Costumet blev græsk, og det blev nu ligesaa let at sye en Fruentimmerkjole som at sye en Skjorte. Damerne syede selv deres Kjoler eller lode dem sye af Sypiger. Nu kom Touren til Madame B., og de levede nu af hendes Fortjeneste. Da hun døde, var Datteren en voxen Pige og traadte i Moderens Sted. Men hun var ikke saa villig til at overlade Faderen al Gevinsten, saaledes som Moderen havde gjort; desuden havde hun forlovet sig med en ung Musikus, Brügger, der var bleven ansat som Stadsmusikus i Christianssand, og de unge Folk vilde holde Bryllup og begive sig derhen. Faderen satte sig mod Giftermaalet, men Brügger tog Kongebrev og bestilte Brudevielse. Han fortalte Præsten de nærmere Omstændigheder, og Lumholtz sagde, at han skulde vie dem uden Faderens Samtykke. Brügger yttrede, at B. formodentlig vilde komme i Kirken og gjøre Indsigelse; Lumholtz svarede: Saa lukke vi Kirkedøren til

for ham. B. kom ogsaa og vilde ind i Kirken, men fandt Døren lukket; han bankede paa, men man lukkede ikke op, førend Vielsen var endt. — Lumholtz tænkte ikke, at han nogle Aar senere skulde gaae frem mod sin Datter ligesom nu B. mod sin og omtrent af samme Grund. B.s Søn var Student og et meget lyst Hoved; han blev ansat som Lærer ved Cathedralskolen i Christiania. Han var en duelig Lærer, men iilsindet, han slog ofte Disciplene. En Dag slog han en af dem, som derved blev saa betaget, at man maatte føre ham hjem; han blev bragt tilsengs, og Dagen efter var han død. Da den Classe, hvori B. var Lærer, næste Gang var samlet, og B. kom ind, sagde den ene Discipel til den anden: B. har slaaet Stoltenberg ihjel. Han lod, som om han ikke hørte det, men der blev indgivet Klage til Skoleraadet, og B. fik Afsked uden Pension. Medlidende Venner, om jeg erindrer ret, fornemmelig Professor Stenersen, vilde hjælpe ham og underholde ham, medens han læste til Embedsexamen. Han modtog Velgjerningen med Taknemmelighed og anstrengte sig af alle Kræfter for ikke altfor længe at falde Velgjøreren til Besvær; men han havde tilforn ført en uordentlig Levemaade, og den store Anstrengelse udtømte hans Kræfter, en voldsom Nervefeber endte hans Liv. Skrædder B. havde endnu en Søn, som var Mediciner.

Jeg erindrer, at vor Fader engang sagde til Moder: Jeg var idag inde hos Johan Riis; den Dreng, han har i sin Bod, Søn af E., som man kalder Pascal, er et forslagent Hoved; han er oplært af — her nævnte Fader et Navn, som jeg ikke vil anføre — til alle Slags Underfundigheder, og som det lader til, vil Discipelen vistnok overgaae sin Mester og blive en udlært Skjelm og Bedrager. Rygtet sagde, at hans Forældre havde nogen Tid opholdt sig paa Corsica, at denne deres ældste Søn var født der, og at den store, berømte General Pascal Paoli havde staaet

Fadder til ham og givet ham sit Navn. Om dette Rygte var sandt, veed jeg ikke, men han heed Pascal Paoli og blev almindelig kaldet Pascal. — Det var vel i 1791, at jeg hørte den ovenmeldte Spaadom af Fader, og otte Aar derefter havde Pascal etableret sin egen Handel, havde kjøbt Jess Ankers Gaard, levede som en Prinds og havde Penge i Overflødighed. Paa samme Tid roulerede der en Mængde Sølv-Otteskillinger. Istedetfor Dalersedler fik man ofte Tutter med tolv Otteskillinger, og da Mængden deraf blev altfor stor, skyndte enhver sig at give dem ud, da man begyndte at ane, at de vare falske, og havde Pascal mistænkt som Falskneren. Fru Haxthausen kom ind i hans Bod, hvor hun købte for en Daler, og leverede ham en Tidalerseddel til at vexle; da han kom frem med ni Tutter Otteskillinger, blev hun ilde tilmode. Maaskee troer Deres Naade, at Otteskillingerne ere falske, og at jeg selv har forfærdiget dem? var han fræk nok til at sige. Fruen svarede, at hun ingen saadan Mistanke havde, og tog mod dem, uagtet han lod, som om han vilde bringe andre Penge. Nogle Dage derefter, da Pascal om Aftenen var i et Selskab og sad ved Spillebordet, blev han hentet af Politiebetjente og sat fast. Man fandt ikke mange Otteskillinger i hans Huus, da han Natten før havde ladet kjøre hele Vognlæs deraf ud og vælte i Bjørvigen, men man opdagede snart, at han havde en Medhjælper, en ung Mand, Brandt, der opholdt sig i England, hvor de falske Penge bleve forfærdigede og derfra afsendte til Christiania. Hans Varebeholdning og alle hans Effecter bleve nu solgte paa Auction for, saavidt muligt, at erstatte de Bedragne deres Tab. Gaarden blev af Bernt Anker foræret til den militaire Skole, for hvilken Anker stedse viste Predilection. — I Anledning heraf maae jeg dog omtale de Fornøielser, jeg har nydt i og ved denne Gaard. Cadetterne, som dengang næsten alle vare Børn, havde deres Vaabenøvelser i den rummelige Gaardsplads, og fra et Loft i Madame Devegges Gaard kunde man, uden at

blive seet, see derind. Vi saae dem nu exercere, holde Vagtparade, sætte Leir o. s. v. Især erindrer jeg, hvorledes Cathrine Devegge beundrede Ditlev Lowzow, dengang en ganske liden Cadet, for den deilige Stemme, hvormed han ved Afløsning raabte: Laus a'! — Engang vare vi indbudne der til en Høitidelighed. Kronprinds Fredrik havde foræret Skolens Elever en Fane, den skulde nu indvies, og Præsten Sandberg havde dertil forfattet en Sang paa samme Melodie som Marseillaisen. Vi saae nu de smaae Soldater samlede om Fanen og hørte dem synge:

Med Blik til Fanen, som leder vor Skare,
Vi love trolig, skjøndt Eed os ei bandt,
Ingen Flid, ingen Møie at spare
For at fortjene det Tillidens Pant —

Efter min gamle Sædvane erindrer jeg ikke mere heraf. — For at gaae fra de Uskyldige til den Skyldige, saa blev han dømt til Fæstningsarrest paa Livstid og sat paa Munkholmen, hvilket mig synes var at vise ham for megen Ære, naar man tænker paa, at der have siddet Griffenfeldt, Falkenskjold, og flere mere og mindre fortjente eller uforskyldt lidende Mænd. Saadanne Tanker maae dog den daværende Commandant paa Munkholmen (mig synes, han heed Lehne) ikke have havt; thi han levede i den bedste Forstaaelse med Pascal og gav ham endog sin Datter tilægte. Dengang da Prinds Christian var bleven udraabt blandt os til Konge af Norge, løslodes i denne Anledning flere Livsfanger og deriblandt Pascal. Konen og Børnene bleve i Trondhjem, og han gik til Christiania; hvilken Industrie han der drev, er mig ikke bekjendt, dog veed jeg, at han fornemmelig drev sit Væsen som Qvaksalver.

I Christiansborg Slot var en Gang, hvorigjennem det, i Fredrik den Femtes Tid, en Tidlang var forbudt Enhver at gaae ved Nattetider. En af Slotsbeboerne havde deelt sit Værelse med en Ven, og denne var staaet op om Natten og gaaet ud en Vei, som ved Dagen var bleven ham anviist, men da han vilde gaae tilbage, tog han i Mørke feil af Veien og kom ind i den omtalte Gang, hvor der brændte Lys, og hvor han stødte paa Kongen, Fredrik den femte. Dagen efter paalagde Kongen sin Fortrolige at komme efter, hvem den Person var, som havde mødt ham i denne Gang, og efter at have indhentet Underretning herom, meldte den Fortrolige for Kongen, at denne Person ikke var nogen af Slotsbeboerne, men en Fremmed ved Navn H., der havde tilbragt Natten der hos en Ven. Vi skulle nok faae ham til at tie, meente den Fortrolige. Det bedste er at sende ham bort, sagde Kongen, give ham en Bestilling i Norge. Hvad kan man bruge ham til? hvad har han lært? — Jeg veed intet andet om ham, var Svaret, end at han her har hørt nogle Forelæsninger over Bergvidenskab. — Godt, sagde Kongen, saa sende vi ham som Oberberghauptmand til Kongsberg, den Post er ledig. Og H. blev ufortøvet sendt afsted til Kongsberg som Oberberghauptmand. Vel forstod han kun lidet af Bergvidenskab, men der var de ved Værket, som vidste mere, og han var en god og elskværdig Mand, og alt gik godt. Han giftede sig med Frøken Haxthausen, en deilig Pige, der skjenkede ham flere Døttre, der vare skjønne som Moderen. Fru H.s Broder var General Haxthausen, der var gift med en Datter af General Oldenburg, Commandant paa Fredrikshald. Oldenburg havde en Søn, der havde Embede i Kjøbenhavn og var gift med en Datter af Confessionarius Bastholm. Da jeg var sexten eller sytten Aar, kom denne Mand i Besøg til sin Familie i Christiania; der var flere Selskaber for ham, og jeg saae paa ham med den største Ærbødighed, som den, der stod i saa nært Forhold til Bastholm, for hvem jeg havde den

dybeste Ærefrygt, og hvis Skrifter jeg med saa megen Glæde og Opbyggelse mange Gange havde læst; hans Philosophie for Ulærde syntes mig især at være den bedste Bog, jeg kjendte. En anden af Oldenburgs Døtre, Regine, var gift med den rige Jan Anker paa Fredrikshald, og den yngste, yndigste og talentrigeste, Isabella, var gift med General Mansbach. Da nu General Oldenburg var Enkemand, og alle hans Børn vare gifte, saa faldt det ham ind ogsaa at indgaae paa nyt i Ægteskab med en Søster af General Haxthausen, der saaledes blev baade hans Svigersøn og hans Svoger. Aaret efter bragte den unge Fru Oldenburg sin Mand tre smaae Sønner. Hvad jeg nu vil fortælle, har jeg af Fru Haxthausens egen Mund, dog, for at blive Sandheden troe vil jeg tilstaae, at hun ikke henvendte Talen til mig — jeg var dengang kun femten Aar og altsaa kun at regne for et Barn, hvorvel jeg havde staaet for Brudeskammelen — men hun taledede til Fru Bielefeldt og nogle flere ældre Damer, og jeg var nærværende. Da min Svigerinde, der tillige var min Stedmoder, sagde Fru Haxthausen, var bleven forløst med de tre smaae Sønner, og vi vare komne nogenledes til Rolighed igjen, og Børnene vare blevne pyntede og viist hende, bad hun mig om, at jeg vilde blive hos hende Natten over; dette havde jeg desuden havt isinde, da jeg ansaae hendes Tilstand for ikke at være uden Fare. Jeg bad hende ikke at tale saa meget, men hendes Glæde over de tre Sønner var saa stor, at hun maatte give den Luft i Ord. En af Pigerne gav mig et Vink, at jeg maatte komme ud. Den ene af Trillingerne, sagde Pigen, ligger og piber saaledes, at jeg troer, den vil døe. »Siig det til min Fader!« »Jeg tør ikke, Generalen har lukket sig inde paa sit Værelse.« Jeg gik op til ham: »Kjere Fader! den ene Trilling er saa svag, vi ere bange, at den døer.« »Min kjere Datter, hvad er derved at gjøre? gaae Du ned igjen!« Da jeg kom ned, var Trillingen allerede død, og en Timestid derefter kom Pigen igjen at kalde

mig ud for at see den anden Trilling, der gispede, ligesom den første havde gjort. Jeg gik atter op til Fader og sagde ham, at den ene Trilling var død og den anden i Fare. Han svarede: »Veed Du hvad, min Hjerte, jeg kan vor Herredød ikke blæse Liv i dem.« Længere ud paa Aftenen vare de døde alle tre, medens Moderen laae hele Natten og taledede med mig om det herlige Fadderskab, der skulde holdes. Om Morgenen døde ogsaa hun.

Kjære Broder! Vil Du med mig foretage en Vandring til den Tid tilbage, da vi levede sammen; Du var syv, otte Aar, og jeg elleve Aar eller saa omtrent. I det Huus og i de Værelser, vor Fader havde ladet indrette, vandrer jeg ofte i mine Drømme; i Virkeligheden vil jeg aldrig see dem, thi kom jeg end til Stedet, saa vilde de dog nu være mig ubekjendte; da jeg sidste Gang for to og tyve Aar siden saae dem, vare de allerede meget forandrede, hvor meget mere nu! I den Tid, jeg nu vil omtale, var jeg engang med vor Moder hos Justitsraad Smith paa Ruseløkken, som Du erindrer var hans Eiendom. Der var i Besøg en gammel Kone, som var en Slægtning af den Ruus, der havde opført Bygningen, eiet Løkken og givet den sit Navn. Hun saae sig om og kjendte neppe Stedet igjen, hun søgte forgjeves efter gamle Minder. I Gaarden pegede hun hen til en vis Kant og sagde: »Der stod en Melkebod, og paa Døren var malet en Pige med en Melkebøtte i Haanden.« »Melkeboden er der endnu,« sagde Fru Smith. »Melkeboden er der vel endnu,« sagde den stakkels Kone, »men Pigen med Melkebøtten er der ikke mere;« og i det hun sagde dette, randt Taarerne hende ned ad Kinderne. Hvorvel jeg ikke dengang, som nu, kunde sætte mig ind i Konens Følelser, saa forstod jeg dog saa meget deraf, at det gjorde et varigt Indtryk paa mit dengang barnlige Sind. Vor Faders Fætter, Peter Nicolai Nyegaard i Kjøbenhavn, havde oversat Salzmanns Værker paa Dansk, han sendte vor Fader flere Exemplarer

i raae Materie af »Underholdning for Børn og Børnevenner«, og som Foræring til mig et indbundet Exemplar af samme. Ehlert paalagde mig at skrive hver Dag nogle Linier af denne Bog oversat paa Fransk, hvilket jeg gjorde, og Moder og Ehlert vare vel fornøiede med disse Oversættelser. Treschow saae dem ogsaa iblandt, men han var ikke fornøiet hverken med mig eller Læreren. Jeg har sagt, at jeg dengang aldrig havde skrevet andet i vort Modersmaal end efter Faders Forlangende en Oversættelse af Fastings franske Digt til Hauch; men jeg erindrer nu ogsaa at have skrevet noget mere. Blandt alle de franske Bøger, som Ehlert bragte mig, var en Mængde Feefortællinger, som vare mig meget kjerkomne, og som det moerede mig meget at fortælle Grethe og mine Legesøstre. Margrethe Walther, din smukke Skolecamerat, bad mig at give hende en af disse skriftlig. Jeg havde ikke Bogen mere, men jeg skrev den op efter Hukommelsen, og gjemte den saalænge i det grønne Skab i Sengkammeret. Vor Fader, der var en stor Rangeur, reviderede ofte dette Skab; han fandt mit Papiir, læste det igjennem, smilte derved og lagde det i sit Chatolle. Vor Broder Henrik, hvorvel to Aar yngre end jeg, skrev ofte Breve, hvilket jeg aldrig dristede mig til at gjøre. Han skrev et Brev til vor Tante i Christianssand, der begyndte saaledes: »Det glæder mig, at De har fattet den fornuftige Resolution at lade Deres Børn inoculere«. Rigtignok gik Henrik i Skole, hvor han lærte at skrive, hvilket ikke var Tilfælde med mig. Treschow gav sig meget af med Henrik, han gav ham endog nogen Underviisning i Latin, hvorved jeg var en opmærksom Tilhører. Blandt de omtalte Fortællinger var der een, jeg formoder af Madame d'Aulnoy, som jeg siden aldrig har fundet nogensteds, uagtet jeg har læst alle de contes, Märchen og Eventyr, der i de sildigere Tider ere udkomne; jeg drister mig derfor til at anføre den her.

Conte de la princesse Merveilleuse.

Vor Fader var stedse munter og oprømt, naar han om Middagen kom hjem fra Toldboden; han havde altid noget moersomt at fortælle Moder; engang om at Lumholtz var kommen op af en Sygdom, og at Klokker Hass i den Anledning havde forfattet et Digt, der begyndte saaledes:

Den store Gud, som leve lod Kong Eze-
chias i fjorten Aar, som vi i Skriften læse, —

en anden Gang om, hvorledes Klokker Hass havde skrevet paa sin Dør: »Gud alene Ære!« og Gadedrengene derunder skrevet: »Og Hass en Hestepære!« Eller han fortalte, at han paa Gaden havde mødt Peter Bruun, der havde sagt: »Jeg har tre Svigersønner, den ene heder Leth, og han er let nok, den anden heder Klein, og han er klein, den tredie heder Arm — og jagu' er'n arm med«. Det var om denne Mand, man dengang havde det Ordsprog: For meget er for meget, sagde Peter Bruun, han fik Prygl baade hjemme og i Skolen. Fader fortalte ogsaa om en Mand, der heed Lein, og som altid gik i Skoe og hvide Strømper, og over hvem der blev gjort følgende Gravskrift:

»Herunder hviler Lein,
Og han var altid rein
Paa sine Bein,
Naar der var L... i Staden.
Han var ei heller sein,
Men hopped paa hver Stein,
Som fandtes udi Gaden.«

Om Politik og Styrvolt.

Styrvolt er et politisk Spil, der nu sjelden spilles med Kort og i det Smaae, men des flittigere uden Kort og i det Store. I Styrvolt er Firen (Firhaken) det samme som Proletairen, den Arme, der søger om Brød og ofte lider Hunger og Nød. Treen (Tristen) er Daglønneren, Arbeideren i Fabriken, der har stadigt Arbeide og, saalænge dette varer, ikke er udsat for Hunger eller stor Nød.

Toen (Dusen) er Bonden, der eier et Stykke Jord, hvorved han kan ernære sig. Sexen (Pausten) er Geistligheden, den stikker Bonden. Knægten (Karnøffelen) er Krigsmanden, han stikker de forhen nævnte, men stikkes igjen af Esset (Styrvolten), der forestiller Handelsstanden, Pengene. Otten og Nien (Frikortene) ere Adelsmændene, de kunne ikke stikke nogen, men kunne heller ikke stikkes af nogen, der er mindre end en Karnøffel. Alt dette gjelder imidlertid kun, naar de ere i Welten; da stikker en Welts Firhak en Udenwelts Karnøffel, en Trist stikker en Dame, en Dus en Konge. Ere de ikke i Welten, da stikke de kun sig selv indbyrdes. De fem Matadorer ere stedse i Welten og stikke endog Styrvolten. Matadorerne bestaae af en Bonde (Hjerter to), en Firhak (Kløver fire), tre Adelsmænd (Spader otte, Hjerter ni og Ruder ni), de stikke hverandre i den anførte Orden. Syven (Besyven) kan ikke stikke Nogen, men kan heller ikke stikkes af Nogen. Besyven er Fanden, over ham har Ingen Magt, men han formaaer heller intet, førend han faaer Indpas; den, som har ham paa Haanden, maae lave det saa, at han først faaer et Stik og kommer ind i Spillet, da spiller han ud sin Besyv, for hvem den største Matador maae falde. I Styrvolt er det Makkerne tilladt at tale og overlægge med hverandre, hvad de skulle spille ud; ville de tilkjendegive hverandre, hvilke Matadorer de have paa Haanden, da kunne de gjøre dette ved Tegn. Ved Hjerter To seer man i Veiret, ved Kløver Fire gjør man et lidet Træk med Munden, Spader Otte stryger man med Haanden over Ansigtet, Hjerter Ni seer man til høire, Ruder Ni til venstre. Der er ingen Tiere i Spillet. Hvem der har opfundet dette Spil, er gaaet mig af Minde, jeg har engang læst Navnet; det er meget gammelt og var en Tid meget udbredt; hos os spilles det endnu paa nogle Steder af Bønder og meget gamle Folk. Wieland har skrevet om dette Spil, dog findes denne Opsats ikke i hans samlede Værker, men i hans Deutsche Mercur.

I min Ungdom blev i Selskaber almindelig spillet L'ombre af Ældre og Triset af de Yngre. Det første Spil bildte jeg mig ind heed à l'ombre (Herman v. Bremen vil have Gedske underviist deri og kalder det Al-lumber), fordi man der gaaer frem, ikke som i andre Spil med, men mod Soleu; men jeg har læst etsteds, at det skal være et spansk Spil og hede Humbro og betyde Mennesket, hvilken Forklaring jeg ikke forstaaer. Triset maae være et fransk Spil, dog har jeg ikke fundet noget derom i franske Bøger, ikke engang i Encyclopedie raisonnée des sciences, des arts et des métiers, hvor man dog ellers finder, hvad man søger efter. I Triset er ligesom i L'ombre Otten, Nien og Tien udelukkede; Treen er den høieste, dernæst Toen og dernæst Esset. Faaer Makkerne alle Stikkene, da kaldes det Gallate, faaer En alene alle Stik, da kaldes det Gallatone, og faaer denne Ene alle Stik i en og samme Couleur, da kaldes dette Gallatontrion. Triset er vistnok et flaut Spil, dog kommer det ikke nær saa meget an paa, hvad man foretager sig, som i hvilket Selskab det skeer, og saaledes erindrer jeg endnu med Fornøielse en Aften hos Rosenkrantz, hvor jeg spillede Triset med Fru Baumgarten (hun var dengang i sin brillanteste Periode) og med Biskop Keyser og Overlærer Sverdrup.

Du, som i höghet tror sällheten vinnas,
 Lyd ei en fåfång, bedrägelig röst,
 Lär af en vän, att den säkrast kan finnas
 I dina känslor och inom ditt bryst.
 Aldrig jag stått i de mächtigas skara,
 Aldrig jag råkat dess förmåga än,
 Men jag är det, som en kung ville vara.
 Hvad är du då? Jag är lycklig, min vän.

Disse Vers og de følgende, som jeg saa ofte hørte syngede i mine unge Dage, klang heel lifligt i mit Øre, og qvægede mit Hjerte. Forfatterens Navn hørte jeg ikke nævne. Det var nok i Sommeren 1802, da vi i et Sel-

skab hos Capitain Waager paa Brotnov stødte paa en svensk Familie; Mandens Navn har jeg glempt. Der var dengang ingen Bro over Dramselven, og man satte over fra Bragernæs til Strømsøe i en Færge; denne Svenske havde paataget sig at bygge en Bro over Elven. Den Bro, han byggede, synes jeg at erindre, faldt ned igjen, og man fik en anden Bygmester. Men, var denne Svenske ingen duelig Brobygger, — enhver har sit Talent i denne Verden, — saa var han en saare qvik og behagelig Selskabsmand; han underholdt og moerede Selskabet med munter Sang og Tale, ogsaa hans Hustrue var smuk og havde en behagelig Stemme baade i Sang og Tale. Ved Bordet improviserede han en Sang til Waager, hvoraf jeg kun erindrer een Linie: »Om ei som far, saa dock som make«. Med dem var en svensk Frøken Lannerstjerna, ogsaa en smuk Pige, meget stille og saae noget tungsindig ud. Jeg spurgte hende, om hun ikke vilde synge lidt for os; hun undskyldte sig vel, men Fruen opmuntrede hende dertil. Jeg bad hende synge: »Du, som i höghet tror sällheten vinnas«. Den maae jeg vel kunne synge, sagde hun, den er digtet af min Fader. Derpaa sagde hun tungsindigt smilende: Fruen måste förlåta mig, om jag sjunger illa. Og nu sang hun de deilige Vers, smukkere, udtryksfuldere, end jeg nogensinde havde hørt dem, og ikke alene de Vers, jeg før havde hørt, men ogsaa nogle flere, som Faderen havde tilføiet. Siden taledede hun meget bevæget om sin Fader, der nu, sagde hun, var lidende og ulykkelig. Jeg hørte siden, at Lannerstjerna levede i Sverige med en stor Familie i yderst trange Kaar. Fru Lannerstjerna havde engang staaet i et venkabeligt Forhold med Fru Anker, Bernt Ankers Moder, og hun havde sendt to af sine Døttre til Christiania med Anbefaling til denne Veninde. Fru Anker havde gjort dem nogle Foræringer, men ikke videre taget sig af dem; Bernt Anker var bortreist, og ingen tog sig videre af de stakkels, fremmede Pigeboern. Den omtalte Svenske tilbød den ene af dem sit Huus, og den anden vendte tilbage til

Forældrene. Man var dengang ugunstig stemt, næsten hadefuld, mod alt svensk, og de stakkels Piger maatte lide meget, saavel ved ufortjent Had eller Ringeagt, som ved en Kjerlighed, der var mere ydmygende end selve Ringeagten. Gud være lovet, at vore Landsmænd synes at være blevne noget mere humane i denne Henseende!

Endnu ere vi i Sommeren 1802.

En Aften sagde Cathrine Devegge til mig: Vi have overlagt med Sverdrup, at vi ville gaae til Kongshavn imorgen, vil Du være med, saa kom til os imorgen tidlig Klokken sex. Paa det nævnte Klokkeslet stod jeg i Madame Devegges Stue, Søstrene stode færdige til at gaae afsted, Pigen blev sendt op at avertere Sverdrup, og han kom paa Øieblikket. Det var en deilig Morgen, vi vandrede til Kongshavn, og Munterhed og Glæde vandrede med os. Jeg vil ikke fremføre de Qvikheder, hvormed Sverdrup moerede os paa Veien; thi hvad siger Digteren:

Den er forbi den gemytlige Tid,
 Vor Ungdom har Uro og Klage;
 Kritikens Old er kommen —

Cathrine havde taget med en liden Tomling af Sølv, og vi drak Vand af Kilden ved Kongshavn, hvilket Vand er endnu renere og klarere end Vandet i Agerselven. Vi opsøgte den Hule, hvori Sagnet gaaer at Christian den anden skjulte sig for sine Forfølgere. Sverdrup fandt Hullet i Bjerget og vilde stige derved, men det stod fuldt af Vand, og han maatte lade Forsættet fare. Mig synes, jeg hører En sige: det maae have været en tarvelig Fornøielse at gaae til Kongshavn, som der saae ud for halvhundrede Aar siden: der var vel neppe en Bænk at sidde paa, intet Huus at træde ind i, ingen Drik at faae uden Vandet i Kilden, og derpaa gaae fastende tilbage igjen. Jeg troer gjerne, at Kongshavn nu seer meget anderledes ud, at man der nu finder det, som Pontoppidan kalder: hvad der føder Øienslyst og et overdaadigt Levnet; men jeg ønsker dem, der nu besøge Kongshavn, at nyde der

saa megen Glæde og Tilfredshed som den, der blev os fire til Deel paa denne skjønne Morgen.

Jeg saae ofte Sverdrup paa Ballerne, men jeg saae ham ikke tage Deel i Dandsen, jeg hørte ham ogsaa sige, at han ikke dandsede. Da han engang havde været bortreist, og jeg første Gang efter Hjemkomsten saae ham igjen, var det paa et Bal, hvor han kom hen at engagere mig til den første Dands. Forundret saae jeg paa ham og sagde: Er dette Dem selv, der vil dandse? Han svarede: Nei, det er ikke mig, det er min Broder. — Engang var jeg med Cathrine og Marie Devegge paa et Værelse i Latinskolen, der stødte til den Classe, hvor Sverdrup foredrog Historie for Skoledisciplene; hans Stemme var saa stærk og kraftig, at intet Ord undgik os. Blandt Eleverne var en Søn af Glasmester Liebe, en Dreng, der gjorde mange taabelige Spørgsmaal. Der blev talt om Hakon Jarl, og en nævnte, at han ogsaa kaldtes Hakon den onde. Liebe spurgte, om ikke Jarl betydede det samme som den onde. Sverdrup svarede: Nei, men Liebe og den dumme betyde det samme. — Sverdrup havde et vittigt Svar ved Haanden til hvert Spørgsmaal; kun een Gang saae jeg ham forlegen og uden at kunne finde Svar. Vi havde spillet Advokaterne af Iffland, hvor jeg var Sophie Gleiser og Jens Aars hendes Elsker, Louise Pløen var Fredrikke og Sverdrup hendes Elsker. Efter Comedien var Assemblée hos Pløen. Da Sverdrup kom ind, gik Madame Pløen ham imøde og sagde: Saa er De da nu forlovet med min Datter. Her maatte han blive Svar skyldig. Dengang da Du, kjære Broder, endnu gik paa Latinskolen, og Sverdrup var Din Lærer i Historie, havde Du efter hans Opfordring skrevet en Afhandling om Aarsagerne til Korstogene. Under denne havde Sverdrup skrevet: »Saare ypperlig«, og tilføiet endnu et Par Linier til Forfatterens og Afhandlingens Berømmelse. Hvorledes dette Papiir var kommet i min Eie, erindrer jeg ikke, men jeg gjemte det i mange Aar, indtil jeg i en Ildebrand mistede alle mine Papirer.

Louise Pløen.

Hun var to eller tre Aar yngre end jeg, men jeg saae op til hende som til noget høiere og bedre, der var noget saa nobelt, næsten imponerende udbredt over denne unge Skabning; hun syntes mig en anden Elisa Draper. Der var paa samme Tid en anden ung Pige i Selskaberne, en Jomfru Giedde (hun blev gift med Kjeld Mostue og efter hans Død med Professor Lange); ogsaa hun var en meget smuk Pige, og Mange fandt, at hun lignede Louise Pløen; jeg hørte engang Nogen yttre dette i Bernt Ankers Nærværelse; han svarede: Jomfru Giedde er en forklædt Cahytjung, Louise Pløen er en Prindsesse, der gaaer incognito. Om hende sang Falsen paa hendes Fødselsdag:

»Med Sang og Dands
Skal Dalens Piger binde
En Blomsterkrands,
Med Roser den omvinde.

Spørges der, hvem den Krands saa skjon,
Flettet med Roser, skal prise,
Svares, at den er Yndets Lon,
At den tilhører Louise.«

Da jeg var bleven gift med Aamodt og var kun femten Aar gammel, var jeg vistnok noget forlegen blandt Fremmede og vel ogsaa, hvad Franskmændene kalder gauche og maussade. Da nogle Dage efter Brylluppet Kammerherre Staffeldt kom ind til os og saae mig for første Gang, gjorde han et lidet, fast umærkeligt Træk paa Skulderen. Jeg havde intet imod ham derfor, jeg fandt det meget naturligt. Men tre Aar derefter gjorde han mig glad og stolt, og jeg var ham taknemlig derfor. Det var paa et Assemblée hos ham selv, han var bleven gift med den smukke Jomfru Herfordt og boede i Mangelsgaarden. Jeg sad ved Siden af Louise Pløen, og Staffeldt kom hen til os med det venligste Ansigt og sagde: Gleich und gleich gesellt sich. — Disse Ord gjorde Epoke i mit Liv. At være Louise Pløens Lige, og høre dette af den Mand, som for faa Aar siden gav mig Tegn paa et Mishag, som jeg var mig saa vel bevidst at have fortjent!

Den graae Sky.

Det var i Aaret 1802, da jeg spillede Lady Fletchers Rolle i Heckingborn; den yndige og talentrige Ulrikke Haxthausen var Harriet. Da Forestillingen var endt, sagde Schandorff: Iaften have Fruentimmerne høstet Laurbærrerne. Bukier og Thrane havde havt Roller i Stykket, og, som en Indvending mod Schandorffs Paastand, nævnte jeg disse. Det var ikke, fordi de havde behaget mig, men jeg havde saa ofte hørt, at de vare gode og øvede Skuespillere, at jeg maatte troe det. Schandorff svarede: Hvergang jeg seer Bukier eller Thrane paa Theatret, da seer jeg en graae Sky, der omringer dem. Jeg maatte give Schandorff Ret, ogsaa jeg saae Skyen, men vidste dengang ikke, hvad den var; nu veed jeg det altfor vel. Skyen var disse Mænds Alder. Med Alderen undgaaer Ingen den graae Sky. Man har sagt, at den ikke naaede Goethe, ikke Carl Johan, — jeg troer det ikke. Enkelte Straaler af en Nimbus kunne vel hist og her gjenembryde den, men fordrive den graae Sky kan ikke selv en Auréole. — Da Baron var halvtredsindstyve Aar gammel, forlod han Skuepladsen. Tredive Aar derefter taledes man endnu om hans uforlignelige Prestationer, Fædre og Mødre fortalte deres Sønner og Døtre om Baron, og den yngre saavel som den ældre Generation ønskede inderlig at see ham. Man bestormede ham med Bønner, og den firsindstyveaarige Baron betraadte atter Scenen i en af sine meest glimrende Roller. Anstand, Gang, Tournure, den ranke Væxt, det skjønne Sprog, den velklingende Stemme var der endnu i hans Magt; Folderne i hans Ansigt havde Kunsten tilsyneladende udjevnet. Første Act endte med Jubel og Bifaldsraab. I anden Act knælede han for sin Dame, han knælede, men — han kunde ikke reise sig igjen. To Karle fra Coulissen traadte ind og hjalp ham at staae op, — og Teppet faldt.

22de August 1854.

Kjere Broder! Allerede for mere end et Aar siden havde jeg ophørt at nedskrive flere af mine unge Dages Erindringer; mig syntes, at jeg burde lade mig nøie med det uventede Bifald, jeg havde nydt, og at det nu var den rette Tid at slutte for ikke at kede istedetfor at underholde; men see, man har fra flere Kanter opmuntret mig til at vedblive, og skulde det, jeg endnu har at sige, ikke finde Bifald — nu ja, qui non multum habet, non multum dat.

Niels Wulfsberg.

Han var fød i Aaret 1775 i Tønsberg, hvor hans Fader var Byfoged. Da han kom til Kjøbenhavn som Student, var han der særdeles yndet; han var smuk, belevet, vittig, og af Udseende saa kraftig og sund, at man sagde om ham, at han havde Sundhed at sælge. Han blev Hovmester til Grev Reventlows Børn, men efter nogen Tid afskedigede Greven ham. Wulfsberg selv har fortalt mig, at Rygtet havde sagt, at Greven havde entlediget ham, fordi han havde overrasket ham i et Lysthuus i Haven paa Knæ for Comtesse Reventlow. For at vise, hvor latterligt dette Rygte var, lagde han til, at da han forlod Grevens Huus, var det Januar Maaned, og der laae Sne i Haven og i det aabne Lysthuus. En af hans bedste Venner og Camerader var Student Hanck, Søn af en Madame Hanck i Christiania. Denne Hanck var ligesom Wulfsberg et vittigt Hoved, og de to havde Adgang i de bedste Kredse i Kjøbenhavn. En Aften i Skumringen

mødte de paa Gaden nogle Damer af deres Bekjendtskab; den ene af disse havde et meget smukt Schawl om, og i Forbigaaende snappede Wulfsberg hende det af Skuldrene og hængte det om sig. Da han skyndte sig bort dermed, snublede han og faldt ned paa et Knæ, og Schawlet fik en Plet. Det var et ægte, et kostbart Schawl, og alle Bestræbelser for at udslette hvert Spoer af Pletten vare forgjeves. Wulfsberg var heel ilde tilmode, og Hanck skrev en Kæmpevise, om hvorlunde en Ridder havde røvet en Jomfru sit Axelskjærf fra. Ridderens Klager vare sørgelige:

Der ruller en Vogn paa mørken Sti.
 Bevogtet af natlige Svende:
 »Christ give, jeg før laae druknet deri,
 End saadant mig skulde hende!«

I Slaget paa Kjøbenhavns Rhed den anden April viste Wulfsberg saa meget Mod og Tapperhed, at Kronprinds Fredrik stante pede gjorde ham til Premierlieutenant. En Dag sagde Kronprindsen til en af sine Adjutanter: Wulfsberg har saa mange Fortjenester og udmærker sig saaledes ved sin Duelighed, at jeg ønskede at vide, paa hvilken Maade jeg bedst kunde belønne ham. Den Tiltalte svarede: Wulfsberg er theologisk Candidat, og han er forlovet; dersom Deres kongelige Høihed giver ham et godt Præstekald, saa er han sikkert paa bedste Maade belønnet. Wulfsberg blev nu tredie Præst ved vor Frelzers Kirke i Christiania, og Rahbek skrev i hans Stambog:

Ærværdige Hr. Lieutenant, strenge Præst!
 Nu vil da Synd og Satan faae sin Rest,
 Naar Du mod dem skal til at manoevrere —

Resten er gaaet mig af Minde. — Da Wulfsberg kom til Christiania, var han sex og tyve Aar, han var gift med Petra Viinholdt fra Lolland, en Steddatter af Biskop Boisen. Han var reist til Drammen og lovede sin Kone at komme tilbage om faa Dage, men han blev længe borte, og da hun spurgte en Bekjendt,

der kom fra Drammen, om ham, svarede denne: Han kommer endnu ikke saa hastig, og han leverede mig noget til Dem. Og dette var en — Proppetrækker. Han fortalte mig, at Rygtet gik om ham, at han i Skumringen gik om paa Gaden i sin Lieutenants-Uniform, hvilket ikke var Tilfældet, han havde kun en eneste Gang i Christiania iført sig den for at føie en Ven eller Veninde, som ønskede at see ham i Uniform. Han taledede imellem om sine tifold lykkelige Lieutenantsdage, og naar han under sit Navn skrev P. L., Pastor loci, saa spurgte man ham, om dette ikke betydede Premier-Lieutenant. — Da Kong Carl Johan som Kronprinds kom til Christiania, fik han megen Godhed for Wulfsberg. Blandt hans mange Fortrin var ogsaa det, at han taledede og skrev med en vis Færdighed saavel det franske som det engelske og tydske Sprog. Kronprindsen sendte ofte Bud efter ham, for at tale med ham om alskens Materier; ogsaa til ham sagde Kongen: *J'aime à causer avec vous.* Wulfsberg gik nu til Stockholm som Prinds Oscars Lærer; siden gjorde Kongen ham til Archivarius. Han kom tilbage til Christiania og udgav Morgenbladet, som dengang var et litterait Blad, frit for Politik; siden solgte han Bladet og gik til Drammen som Toldbetjent. Der døde han syv og halvfjerdsindstyve Aar gammel.

Scener af Livet i Trondhjem, 1793.

Personerne: Oberstlieutenant Colbjørnsen. Fru Colbjørnsen. Madame Holmberg, Vertshuusholderske. Grethe, hendes Pige. Hans, Opvarter i Vertshuset. Synneve, Fru Colbjørnsens Pige. En Reisende.

En Stue hos Madame Holmberg.

Grethe (alene, spinder og synger):

Hvad spørger jeg om Gods og Guld,
 Naar jeg er vel tilfreds;
 Lad Andre have Laden fuld,
 Jeg nøies med min Kreds
 Og synger fro ved Leens Klang
 Min Morgen- og min Aftensang.

Saa manges En har Guld og Gods
 Og Sneese Retter Mad;
 Men Kjedsomhed den sidder hos,
 Og han er sjelden glad.
 Hvo meget har, han meer attraaer,
 Og Ønsket aldrig stille staaer.

Dog skjenker Du, o milde Gud!
 Os Glæder uden Tal.
 Nu blomstrer Engen ved Dit Bud,
 Nu grønnes Mark og Dal.
 Hver Morgen synger Lærken fro
 Og Nattergal ved Aftens Ro.

Hans (som under Sangen er kommet ind og har hørt til).
 Det var en deilig Vise, Grethe; veed Du ogsaa, hvem der
 har skrevet den?

Grethe. O ja, det er Amtmanden i Nordland, Falsen,
 og jeg har seet baade ham og Fruen; de toge ind her,
 da de vare paa Reisen til Nordland.

Hans. Ja, end jeg da, jeg har seet baade ham og
 Fruen og de tre Smaagutterne og den lille Haagine. Ja,
 den Amtmanden, det var noget til klog Karl, og Fruen,
 ja hun var nu saa hjertensgod, at der ikke kan findes
 nogen bedre her i denne syndige Verden. -- Men Visen
 har han nok ikke digtet hverken i Trondhjem eller i Nordland;
 for jeg har nu været der al min Tid, men jeg har saagu'
 endnu aldrig hørt nogen Nattergal eller nogen Fugl synges
 enten Aften eller Nat.

Grethe. Ei, din Tosse! Visen har han digtet i
 Kjøbenhavn, og veed Du da ikke, at der synges Fuglene
 hele Natten.

Hans. Jasaa, det vidste jeg ikke. — Jeg var med
 paa det samme Skibet, da de reiste til Nordland, og Du
 kan troe, jeg hørte vel efter, hvad de sagde. Han vilde
 have mig til at fortælle dem Sagn og Eventyr, og da vi
 kom forbi Habors Fyr, saa maatte jeg fortælle ham Sagnet,
 som vi har det her, og saa fortalte han, hvorledes de har
 Sagnet i Danmark, hvor de der bilde sig ind, at det er

foregaaet. Og saa sagde han til Fruen, at dersom hun fik en Søn i Nordland, da skulde han hede Hagbarth, og fik hun en Datter, da skulde hun hede Signe.

Grethe. Har Du da ogsaa hørt, at Fru Falsen har faaet en Søn i Nordland, og at han heder Hagbarth?

Hans. Nei, det vidste jeg ikke, (leer) det var da moersomt. — Men, Grethe, jeg kom da ikke ind til Dig for at tale om Andre, lad mig nu ogsaa lægge ud om mig selv. Du veed, hvor inderlig jeg holder af Dig. Vistnok er jeg en fattig Karl, men jeg har Lyst og Kraft til Arbeide, og saa skal vi nok slaae os igjennem og synge: Hvad spørger jeg om Gods og Guld, naar jeg er vel tilfreds.

Grethe (forlegen). Madamen sagde mig igaar, at Far forlangte, jeg skulde komme hjem til ham igjen. Far er en streng Mand, — dersom det kun kom an paa mig, — men der kommer Fru Colbjørnsen, hvad mon hun vil? gaae nu, kjere Hans. (Hans gaaer.)

Grethe. Fru Colbjørnsen.

Fruen. Goddag, lille Pige. Er din Madame hjemme?

Grethe. Ja, Frue.

Fruen. Jeg kan sige Dig, mit Barn, at Du ikke bærer Dig maneerlig ad. Vel er jeg en gammel Kone, men jeg er derfor ingen Fantekjerring, og min Mand, Bjønnen min, er Oberstlieutenant, og Du bør have Respect for mig.

Grethe. Det har jeg ogsaa, Frue.

Fruen. Hvad var det for en Compliment, Du gjorde, var det en Hilsen til en Oberstlieutenants Frue? kom hid, jeg skal lære Dig Comport. Hovedet i Veiret! — Skuldrene ned! — nei nu! — lidt dybere — saa, det gaaer an. Kys mig nu paa Haanden. Saa — gaae nu og siig din Madame, at Fru Colbjørnsen vil tale med hende.

Fruen (alene). Det er forskrækkeligt med de gemene Folk, hvor liden Comport de have. Denne Pige er dog ikke af de værste, hende kan man belære; dersom jeg havde hende nogen Tid i min Skole, da vilde hun snart

blive ligesaa maneerlig, som min Synneve, der nu er bleven ganske efter mit Sind; men Folkene af den lavere Stand i Almindelighed her ere saa raae og saa ubehøvlede, at man maae væmmes derved. Det hjælper kun lidet at ville polere dem. Jeg holder mig helst til Børnene, de ere mere modtagelige for Belæring, og naar man giver dem et Stykke Sødkage eller Bonbons, saa neie og bukke de noksaa maneerlig. Den gode Madame lader længe vente paa sig; mig synes dog, at naar en Oberstlieutenants Frue —
 Fruen. Madame Holmberg.

Madamen. Vær saa god at sidde ned, min naadige Frue, hvad er til Deres Tjeneste?

Fruen. Jeg kommer for at raadføre mig med Hende, min gode Madame, i en meget vigtig Sag. Min Mand, Oberstlieutenanten, har faaet Efterretning om, at der om otte Dage kommer hid til Trondhjem to meget fornemme Herrer, General v. Haxthausen og Oberst v. Bielefeldt; de komme i Forretninger og ville tilbringe tre eller fire Dage her. Da nu min Mand er Oberstlieutenant og den første Autoritet, idetmindste blandt de Militaire, saa have vi indbudt disse Herrer til at logere hos os, og nu kan Hun vel tænke, min kjere Madame, hvor meget det er mig om at gjøre, at de fornemme Herrer blive modtagne og bevertede, som deres høie Stand fortjener. Jeg raadførte mig desangaaende med Jomfru Modin, der i Sandhed er en meget klog og poleret Dame, hvilket da ikke er at undres over, da hun har tilbragt otte Aar i Huset hos Kammerherre Suhm. Alt det, hun sagde mig, var vistnok rigtigt og godt, men det var altsammen Noget, jeg vidste før; men Bevertningen, Madame, Maden, derom vidste hun ikke mere end jeg. Derfor kommer jeg til Hende, Madame, at høre hendes Mening om, hvilke Retter jeg helst skulde byde de fremmede Herrer.

Madamen. Naar Fruen henvender sig til mig i denne Anledning, saa henvender De Dem til den rette. Jeg har bevertet saa mange Englændere og andre Fremmede,

at jeg nok veed, hvad de finde bedst Smag i. Den bedste Ret, Fruen kan byde dem, er fersk Lax.

Fruen. Ei, hvad tænker Hun paa, Madame! Lax er jo en ordinair Ret, den kan jeg ikke byde saadanne Herrer.

Madamen. Jo sikkert, Frue. Englænderne blive saa glade, naar man byder dem fersk Lax, at en Engelskmand kyssede mig paa Haanden af Glæde, da jeg satte Lax for ham.

Fruen. Ja, det kan nok være, Englændere; men de Gjester, jeg venter, ere ingen Englændere.

Madamen. De ere fra Christiania, Frue, og der er Lax en ligesaa stor Sjeldenhed, som i England. De have ingen anden Fisk i Christiania end Makrel og en Fisk, som de kalde Horngjel, eller Gubernix med de grønne Been, fordi den har et langt Næb og grønne Been. Troe De mig og kom med Laxen!

Fruen. Ja, naar saa er, vil jeg da følge hendes Raad. Det er dog en stor Fordeel at have Anledning til at see og gjøre Bekjendtskab med fremmede Reisende; man profiterer næsten ligesaa meget heraf som af en udenlandsk Reise. Ja ja, giv mig nu en skriftlig Opsats paa de Retter, som jeg kan byde mine fremmede Gjester, og send mig den endnu idag. Farvel, Madame.

Madamen. Lev vel, Frue, jeg takker, naadige Frue, for Deres ærede Besøg.

Fruen. Ja, jeg kunde jo sendt Bud og ladet Hende komme til mig; men saa faldt Tiden mig lang, medens Bjønnen tog sin Middagsluur, og saa tænkte jeg, Du kan have godt af at tage Dig en liden Spadseretur; men jeg har Intet imod, at Hun antager det for et Besøg, jeg vilde gjøre Hende. Skriv nu Opsatsen, jeg bad Hende om. Adieu. (Fruen gaaer, Madamen følger hende ud og kommer strax tilbage.)

Madamen. Den gode Frue er noget indbildsk af sig. Jeg har dog hørt, at da hun endnu heed Thrine Munch, troede hun sig ikke høiere paa Straae end vi andre, men

siden Bjønner hendes blev Oberstlieutenant, er hun bleven reent forandret; hans Skyld er det sikkert ikke, han er saa jevn, ligefrem og god en Mand, — nu ja, hun er jo ogsaa en god Kone, det kan hun nu ikke for, at hun er lidt naragtig. (Hun gaaer hen til Døren og kalder) Grethe!

Grethe. Her er jeg, Madame.

Madamen. Hør nu, Grethe, lad mig tale et alvorligt Ord med Dig. Jeg har sagt Dig før, at Du ikke skulde høre efter Hans og hans Passiar om Kjerlighed og Ægteskab. Du er en fattig Pige, og Hans eier Intet. I ere nu begge vant til at leve godt i mit Huus, men naar I skulle leve af det, han kan fortjene, da bliver Smalhans snart tredje Mand i Huusholdningen. Desuden skriver din Fader mig til, at Du maae komme hjem til ham, han har et godt Partie til Dig. Kjender Du Arne Gulbrandsen?

Grethe. Ja, — det er dog vel aldrig ham, Far vil, jeg skal gifte mig med?

Madamen. Jo, ham er det.

Grethe. Men han er da ikke rigere end Hans. Arne eier hverken Gaard eller Grund.

Madamen. Nei, men din Fader skriver, at Arne har samlet mange Penge og har leveret din Fader en stor Pose med Penge til Forvaring, dengang han begjerede Dig af ham.

Grethe (grædende). Ak, gode Madame, forskyd mig ikke! lad mig blive hos Dem, tving mig ikke til at reise hjem til Fader, saa længe han har det Forsæt at gifte mig med Arne; jeg kan og vil ikke ægte ham.

Madamen. Jeg har ingen Ret til at beholde Dig hos mig imod din Faders Villie. Betænk Dig kun, saa vil Du see, at Du gjør bedst i at adlyde din Fader.

(Hun gaaer.)

Grethe (alene, tørrer sine Øine). Ja, det forstod jeg nok, at den stygge Arne havde Tanker til mig, og det var derfor, jeg fik Fader overtalt til at lade mig reise til Byen. Her var jeg nu i Sikkerhed for ham. Han lod sig aldrig mærke

med, at han havde Penge, hvor mon han har faaet dem fra? Men om han saa eiede hele Norges Land, saa vilde jeg dog ikke have ham. (Hun græder.)

Hans (kommer ind). Grethe! — men hvad er paafærde? hvorfor græder Du?

Grethe. Aa, der er Ulykke nok paafærde. Far har skrevet, at jeg skal komme hjem, og han vil tvinge mig til at gifte mig med Arne Gulbrandsen, men jeg vil ikke ægte Arne, og jeg vil ikke ægte nogen Anden end Dig, Hans; nu seer jeg først, hvormeget jeg holder af Dig. Arne er ond og uudstaaelig, og Far kunde før ikke lide ham, og Ingen kunde lide ham; men nu har han ladet Far see, at han har Penge, og derfor vil nu Far, at jeg skal tage ham til Mand.

Hans. Naar Du holder af mig, Grethe, saa skal nok hverken Arne eller nogen Anden skille os ad. (Man hører raabe: Hans! Grethe! De løbe ud.)

Madame Holmberg. En Reisende.

Madamen. Behag at træde ind, min Herre. Hvad maae man byde Dem?

Den Reisende. Tak, Madame, jeg behøver Intet for det Første, uden at De vil anvise mig et Værelse, for at rette paa min Paaklædning, og derpaa lade en af Deres Folk vise mig Vei til Stiftamtmanden.

Madamen. Vor Stiftamtmand er nu ikke hjemme, han er reist bort.

Den Reisende. Naar venter man ham tilbage?

Madamen. Han er reist Søndenfjelds og ventes ikke saa snart tilbage.

Den Reisende. Det er meget uheldigt. Paa Veien herhid har man frastjaalet mig næsten alle mine Penge og alle mine Recommendationsbreve. Nu veed jeg ingen Raad, og her kan jeg ikke blive liggende.

Madamen. Da kan jeg give Herren et godt Raad; lad min Tjener vise Dem Veien til Oberstlieutenant Colbjørnsen, han er den bedste og tjenstagtigste Mand i hele Verden,

og han giver Dem, saasnart han har seet Dem, al den Recommendation, De kan forlange.

Den Reisende. Megen Tak, min gode Madame, jeg vil følge hendes Raad. (Han gaaer.)

Stue hos Oberstlieutenant Colbjørnsen.

(Oberstlieutenanten sidder i en Lænestol og sover. Fruen kommer ind med Synneve, som bærer et Caffebret, det hun sætter paa Bordet. Synneve neier ærbødigt for Fruen og gaaer.)

Fruen (gaaer hen til Oberstl. og seer paa ham en Stund i Taushed, derpaa siger hun, idet hun lægger Haanden paa hans Pande:) Nu maae Du ikke sove længer, Bjønnen min, hvordan vil det ellers gaae Dig til Natten? Kom nu vakkert og drik en Kop Caffé.

Oberstl. Tak, lille Thrine, Du veed, jeg følger altid dine Raad, og din Caffé er ogsaa altid god. — Har Du talt med Madame Holmberg, som vi bleve enige om?

Fruen. Ja, jeg har talt med hende, og tænk engang, det første, hun raadede mig til at sætte for vore Gjester, det var fersk Lax.

Oberstl. Det var saamen ikke ilde betænkt af Madame Holmberg; en Lax er et stort Creatur i Christiania; man seer Lax paa Gjestebudsbordene. Det kommer vel deraf, at de der saa sjelden har den, og det man kun sjelden har, sætter man Priis paa, og det man slet ikke kan faae, ja det er nu det allerønskeligste.

Fruen. Det er dog ikke altid saa, Bjønnen min; jeg har nu havt dit Selskab hver Dag i syv og tyve Aar, og vilde ikke bytte det bort med noget andet.

Oberstl. Jeg siger det samme om Dig, og Du er stedse min lille Thrine.

Fruen. Og Du er stedse min egen Bjøn. Men lad nu ikke Cafféen blive kold.

Oberstl. Hør nu, Thrinemor, naar vi to gamle Børn saaledes lege med hverandre og give hverandre Kjelenavne, saa maae vi ikke lade Nogen see eller høre dette, ellers vilde de lee os ud.

Fruen. Ei, lad dem lee! de Tosser lee ad mig, naar jeg vil polere dem og lære dem at comportere sig, men det bryder jeg mig ikke mere om end som saa.

Oberstl. Ja lad nu saa være, Thrinemoer, jeg tager mig heller ikke deres Latter nær; men hvad jeg vilde sige er, at naar vore Gjester fra Christiania komme her, saa maae Du være mere omhyggelig for dem end for mig. Lov Du mig det?

Fruen. Ja, det kan Du være vis paa, jeg skal sørge for dem baade med Fynd og Klem. Men Du maae ogsaa love mig een Ting.

Oberstl. Hvad er det, min Tøs?

Fruen. Det bliver nu min Sag, naar vi har dem hos os, at nøde dem med Maden, og det kan Du lide paa, jeg ikke skal forsømme; men det vil paaligge Dig at nøde dem med Drikken, og naar Du saa drikker dem til, saa kan Du let faae mere, end Du kan taale, og saa falder Du i Søvn ved Bordet, og det er ikke det Værste, men Dagen efter er Du syg, Bjønnen, og hvordan skal det da bære afsted, medens vi have Fremmede? Lov mig derfor, at Du vil tage Dig iagt og skaane Dig selv, saa meget det lader sig gjøre. Lov mig det, saa er Du min egen Bjøn.

Oberstl. Jeg lover Dig, at naar jeg mærker, jeg ikke taaler meer, saa gi'er jeg Dig et Vink, og saa maae Du drikke dem til; jeg troer næsten, Du taaler meer end jeg.

Fruen. Sikken Snak! taaler jeg meer end Du? — Saadan maae Du ikke komme til mig!

Oberstl. Naa naa, lille Thrine, vær nu ikke vred, det var jo kun mit Spøg.

Fruen. Ja ja, Bjønnen min, saa skal det være Dig tilgivet. Men siig mig nu, hvad mener Du, Posten vil bringe os idag?

Oberstl. Jeg mener, den vil bringe os en Provincial-Commissair. Jeg er saa vis derpaa, som om jeg alt havde

den. Jo jo, Thrinemor! Bjønnen din staaer ikke ilde anskrevet paa høiere Steder, det kan Du være vis paa, og hvad han søger om, det faaer han. Er det ogsaa alvorlig meent, min lille Thrine, at Du gjerne vil flytte til Christiania?

Fruen. Ja, det veed Gud, at det er mit Alvor. De fornemme Damer i Christiania ere ganske anderledes artige, end de, vi have her. De gemene Folk, ja, de ere nu vel de samme allevegne; men de Fornemme! Da vi for tre Aar siden vare i Christiania, bleve vi jo budne i alle Selskaber hos de Store, og Damerne vare ganske anderledes artige mod mig, end de her, der mange Gange have grinnet og leet ad mig; men det er deres egen Skam og ikke min. Naar jeg er borte, da kommer nok den Dag, at de skjønne, hvad Nytte de kunde have havt af mig, om de vilde hørt efter mig og ladet sig belære. — Men naar Du bliver Provincial-Commissair, maae Du lade Dig sye en ny Uniform, Bjønnen!

Oberstl. Ja, det skal have gode Veie, — og Thrinemor maae faae en ny rød Silkekjole.

Fruen. Ja, da skal vi ret paradere paa Christiania Gader og i de store Selskaber. Gid vi allerede var der!

Synneve (kommer ind). Her er en fremmed Reisende, som beder om at faae tale med Hr. Oberstlieutenanten.

Oberstl. Bed ham være saa artig at træde ind.
(Synneve gaaer.)

Fruen. Men Du er i Slobrok, Bjøn; dersom det nu er en fornem Mand — vil Du ikke gaae ind og pynte Dig lidt? saa skal jeg tage imod ham saa længe.

Oberstl. Der er han allerede.

Den Reisende. Undskyld, Hr. Oberstlieutenant! min Paatrængenhed. Af dette mit Pas vil De see, at mit Navn er Ludvig Müller. Jeg kommer fra Frankrig, og Maalet for min Reise er Nordcap. Paa Grændsen af Trondhjems Stift blev en Kasse, hvori laae næsten alle

mine Penge og Vexler, og, hvad der næsten endnu er værre, mine Recommendationsbreve, stjaalet fra mig.

Oberstl. Har De da ikke Haab om at faae alt dette tilbage? Har De meldt Sagen for Øvrigheden?

Reisende. Vistnok, jeg har strax anmeldt Sagen og opholdt mig flere Dage paa Stedet for at oppebie Udfaldet af Eftersøgelserne, men de vare forgjeves, og jeg kunde ikke bie længere. Jeg reiste videre i Haab om hos Stiftamtmanden i Trondhjem at faae nye Recommendationsbreve. Nu hører jeg, at han er bortreist, og da min Vertinde, Madame Holmberg, saae min Forlegenhed, raadede hun mig til at henvende mig til Dem, Hr. Oberstlieutenant, der, som hun sagde, var en human, tjenstvillig og god Mand, der finder sin Glæde i at tjene sine Medmennesker.

Fruen. Ja, deri har saamen Madame Holmberg talt Sandhed; min Bj—, min Mand, Oberstlieutenant Colbjørnsen, er vel den bedste Mand paa Jorden, og De, min Herre! hvem der forstaaer sig paa Mennesker, seer strax paa Dem, at De er en Mand com il fo — en Gentihom, en Mand af Stand. (Afsides). Saa deilig en Compliment som hans har jeg endnu aldrig seet før.

Oberstl. Jeg skal med største Fornøielse give Dem et Anbefalingsbrev til Kjøbmand Buck paa Tromsøe; hos denne Mand vil De være som i Abrahams Skjød, og han vil skaffe Dem videre og med Glæde tjene Dem i alt, hvad han formaaer. Naar har De isinde at reise herfra?

Reisende. Saa snart som muligt, jeg tænker imorgen tidlig.

Oberstl. Saa skal jeg sende Dem Brevet endnu iaften.

Reisende. Jeg takker Dem forbindtligst. Ogsaa Dem, Madame, takker jeg meget for de gode Tanker, De har om mig. (Han hilser og gaaer).

Oberstl. Men, lille Thrine, naar saae Du nogensinde en saadan Mand! saa ung, saa smuk, og dog tillige

saa ærværdig; han maae da vist være en Søn af en meget fornem Mand.

Fruen. Ja, jeg var ogsaa ganske indtaget i ham. Men det syntes jeg ikke om, at han kaldte mig Madame, han vidste jo, at Du er Oberstlieutenant.

Oberstl. (leer). Ja, de Franske, de kalde alle Fruentimmer Madame. Jeg har hørt sige, at de kalde Dronningen Madame.

Fruen. Naa, det havde jeg da aldrig troet, at de Franske havde saa liden Levemaade og ikke fik en bedre Opdragelse. Vi Trondhjemmere ere dog ikke tilbage i alle Stykker, mærker jeg; vi vide da nok, hvad Forskjel der er paa en Frue og en slet og ret Madame.

Synneve (kommer). Postmester Lorentzens Bud er her med tre Breve, et til Hr. Oberstlieutenanten og to til Fruen. De koste sex Skilling.

Oberstl. Der er sex Skilling, skynd Dig nu og bring mig Brevene. (Synneve gaaer).

Oberstl. Nu skal Du see, Thrina mi, nu kommer Provincial-Commissairen.

Fruen. Gid det var saa vel, Bjønnen min! (Synneve bringer Brevene og gaaer).

Oberstl. Der har Du dine to Breve, Thrine. Og nu aabner jeg mit — Rigtig, lille Thrine, rigtig, Provincial-Commissairen staaer for Dig. — Hvad siger Du nu?

Fruen. Ja, jeg er glad tilgavns, det kan Du troe. — Nu skulle vi til Christiania, og der i Selskaber hos General Haxthausen og Oberst Bielefeldt og General Mansbach og Kammerherre Kaas og Kammerherre Anker og Generalinde Sehested og Stiftamtmand Moltke med den deilige Frue; vi skulle ogsaa see hendes Søster, Fru v. d. Maas, der er lige saa deilig som hun, og —

Oberstl. Men Moltke er jo ikke længer i Christiania, Kammerherre Kaas er Stiftamtmand, og Moltke er i Danmark igjen.

Fruen. Saa? er Moltke i Danmark igjen, i Kjøbenhavn? (hun leer) ja, saa er det dog nok sandt, hvad Folk sagde.

Oberstl. Naa, hvad sagde Folk om Moltke?

Fruen. De sagde — men det veed Du lige saa godt som jeg.

Oberstl. Jeg veed sandelig ikke, hvad Du mener.

Fruen. De sagde, at Kronprindsen var forliebt i Fru Moltke.

Oberstl. Sikken dum Snak! Nei, Thrina mi, saadant maae Du aldrig gjentage. Jeg skal sige Dig, hvoraf det kom. Kronprindsen har nu ikke Øie for andre end for sin Gemalinde, han seer neppe paa de andre unge Damer og taler sjelden til nogen af dem; nu hendte det engang, at han sad en Stund paa en Sopha, hvorpaa ogsaa Fru Moltke sad, og saa fandt de ud, at han var forliebt i hende.

Fruen. Naar vi komme til Christiania, Bjønnen, saa maae vi gjøre Visit hos Kammerherre Wackenitz, han er dog Generallieutenant og Excellence, og den fornemste af dem allesammen. — Men hos Kjøbmandsfolk ville vi ikke gjøre Visit; der er nu Jørgen Pløen, han er nu med hos alle de Store, men man siger, at hans Kone har været Kokkepige.

Oberstl. Det er vist ikke sandt; Capitain Fuglberg er Madame Pløens Broder, og har Du nogetid hørt, at en Capitains Søster var Kokkepige?

Fruen. Ja, det er mig det samme. Men om hun saa havde ti Brødre, der var Capitainer, og om hun var ti Gange saa riig, som hun er, saa gjør jeg ingen Visit til hende.

Oberstl. Da kunde jeg nok have Lyst til at gjøre Bekjendtskab med Pløen, han er en munter, godslig Mand, han har den bedste Viinkjelder i Christiania, han har muntert Selskab hos sig næsten hver Aften, og jeg har hørt af paalidelige Folk, at der bliver drukket ved hans

Bord for idetmindste femhundrede Rigsdaler Viin om Aaret.

Fruen. Jaja, saa gaae Du kun derhen, naar Du har Lyst dertil, Bjønnen. Nu vil jeg læse mine Breve. — Fra Christianssand, fra min Broder Edwards Kone. Hun skriver, at Søren snart ventes hjem, at Jakob er kommet paa Militair-Academiet i Christiania, at han er indskrevet som Underofficeer og faaer Gage, — at han er saa flink til at tegne og male, at det er en Lyst at see. Han har tegnet for Toldcassererens Kone, Madame Spärck, et Skjerf, som hun har sendt sin lille Søsterdatter, Conradine Hansteen, i Christiania. Skjerfet var af guult Atlas, og foran havde han tegnet en Medaillon med en Dame, der sad under et Løvtræ paa en Græsbænk, og hele Medaillonnen var ikke meget større end en Sølvspecie, og det var altsammen saa toutafait og saa deiligt, — og om Stine skriver hun, at hun er flink baade til at tegne og brodere, og hun underviser sin lille Søster og tager sig af Huusholdningen.

Oberstl. Ja, din Broder har Ære og Glæde af sine Børn; af Jakob bliver der vist noget Stort, og Søren er ogsaa en flink Gut. Gud bevare ham! Søen — ja, der er ingen Bjelker under den.

Fruen. Dette Brev er fra Fru Rummelhof. Nu skal Du høre Løier. (Hun læser). De maae troe, kjere Tante, vi glæde os ikke lidet til Deres Komme; igaar vare vi i Selskab hos Generalinde Sehested, hvor der næsten ikke blev talt om andet end om Dem, og Generalinden bad mig hilse Dem fra hende. Da min Mand idag kom hjem fra Paraden, fortalte han mig, at alle Artillerie-Officererne stode i en Klynge og taledede om, at de nu skulde faae Colbjørnsen igjen — ja, og Fruen med, sagde nogle af dem, og alle loe og glædede sig.

Oberstl. Mon det var et godt Tegn, at de loe saadan?

Fruen. Ei, javist! naar man er glad, leer man; naar man er bedrøvet, græder man — det er jo tydeligt.

Hør nu videre. (Læser.) Vi have oprettet et lille Club-selskab, der bestaaer af fire Damer: Fru Haxthausen, Fru Hagerup, Fru Møller (Oberstlieutenantens Frue), og jeg. Vi skiftes til at samles hos hverandre. Igaar vare vi hos Fru Møller, der ligger i Barselseng; vi flyttede Spillebordet hen til Sengen, og hun sad i Sengen og spillede Boston med os. Fru Rosenkrantz kom for at gjøre Barselvisit; Fru Hagerup gik bag Skjermbrettet, vi flyttede Bordet derhen, kastede et Klæde over Kortene og satte os ved Sengen. Medens nu Fru Rosenkrantz sidder der og passiarer, og vi andre ønskede hende derhen, hvor Peberet groer, kryber Fru Møllers lille Alette under Bordet og trækker Klædet af. Men dette var ikke det værste; Fru Hagerup, der, som Tante veed, er saa døv som en Stok, seer gjennem Sprækken paa Skjermbrettet, at Klædet er borte; hun tænker nu, at Fru Rosenkrantz er gaaet, og styrter frem med de Ord: Naa, saa blev vi da endelig qvit den forbandede Mærra!

Oberstl. Hahaha! det var da en lystig Historie.

Fruen (læser). Major Blendermann gaaer der endnu som Pebersvend; Nogle sige, at han frier til Madame Jakobsen, men det er ikke sandt; Andre sige, at han frier til hendes Datter, men det er heller ikke sandt; han er saa suur som en Edikbrygger, og man kunde ikke faae et Smil af ham med en Pidskesnert. — Man taler om, at Ohme skal komme hid til Christiania — gid han maae blive i Rendsborg, vi have Pebersvende nok ved Artilleriet. — Lise og Antonette ere ret søde Smaapiger, og Antonette er sin Faders Yndling. Snart skulle de profitere af Matantes Underviisning og lære Comport.

Oberstl. Ha, ha, ha! Ja, Fru Rummelhof er nu munter og lystig i Breve og i Tale; og nu er Du vel ikke lidet glad, Thrina mi, at Du kommer til Christiania, der er Du da ret i dit Esse?

Fruen. Javist er jeg glad, Bjønnen min; men vil Du troe, det vil dog ikke falde mig saa ganske let at

forlade Trondhjem og Smaabørnene, som besøgte mig, — den lille Ole Wahl, der kom saa blid og glad, naar jeg kaldte paa ham.

Oberstl. Ja, Børnene bleve vel alle blide og glade, naar Du kaldte paa dem, for Du kaldte vel ikke paa dem uden for at gjøre dem tilgode.

Fruen. Jeg vilde ønske, jeg kunde tage Ole og alle de andre artige Smaadrenge med mig til Christiania.

Oberstl. (leer). Ja, da vilde vi saamen faae en stor Huusholdning.

Grethe (forpustet). Om Forladelse, at jeg gaaer saa lige ind; Madame Holmberg sender mig — er Hr. Müller — er den fremmede Herre ikke her?

Oberstl. Han har været her, men han er gaaet igjen.

Fruen. Hvordan er det med Dig, min lille Pige? — Du skjelver jo. — Er Du syg? — Sæt Dig ned! (hun noder Grethe til at sætte sig).

Grethe (leer og græder paa engang). Siig mig dog, kan man blive syg af Glæde?

Oberstl. Det er vist; jeg har kjendt en Mand, der døde af Glæde. Det var rigtignok en Franskmand, og disse Folk have langt heftigere Sindsbevægelser end vi.

Fruen. Men siig os dog, hvad Du er saa glad over.

Grethe. Jeg vilde gjerne, dersom jeg kunde finde Ord. — Den Fremmede har faaet med Posten sine Papirer og Penge igjen.

Oberstl. Det var da herligt.

Fruen. Og derover er Du saa glad?

Grethe. Nei, det er ikke alt. — Fader havde skrevet til Madamen, at jeg skulde komme hjem til ham, — at Arne Gulbrandsen havde forlangt mig tilægte af ham og leveret ham en Sum Penge til Forvaring, — jeg skulde hjem og gifte mig med Arne, — som er den værste Mand, jeg kjender. — Madamen sagde, at hun ikke kunde beholde mig hos sig, naar Far forlangte mig tilbage, — og at jeg maatte reise og lyde min Fader i alt — og nu —

hvad mener De, Frue! — de Penge, som Arne har leveret Far, er Hr. Müllers Penge, som Arne har stjaalet, — Vexlerne og Brevene ere ogsaa fundne, — Far har afgivet Pengene til Politiet, og Arne har tilstaaet altsammen, — og Far skriver, jeg maae blive hos Madame Holmberg, saalænge hun vil ha'e mig. — O Gud, o Gud!

Fruen. Fat Dig, mit kjere Barn! — Det er jo altsammen godt og vel. (Der bankes). Kom ind! — Ei, der har vi jo Madamen med.

Madam. Med Tilladelse; (træder ind) jeg tog mig den Frihed at sende Grethe hid, og kommer nu selv —

Fruen. Ja, den gode Pige var jo ganske ude af sig selv af Glæde, — og jeg hører, at den fremmede Herre har faaet Penge og Breve igjen.

Madam. Er det ikke en Lykke! — og Grethe har nok Aarsag til at være glad, og endnu gladere vil hun blive, naar hun hører, hvad der siden har tildraget sig. — I sin Glæde har Hans fortalt den Fremmede om sin Kjerlighed til Grethe, og om hvorledes hendes Fader vilde tvunget hende til at ægte Arne, som han da ikke vidste var en Tyv. Og den fremmede Herre blev ganske bevæget, og saa gav han Hans en Hundrederigsdalerseddell og spurgte ham, om han nu ikke kunde ægte sin Grethe.

Grethe (glad). Er det muligt! Gud velsigne ham — og Dem alle! (kysser Madameus Haand, kysser Fruen paa Haanden). Jeg faldt Dem gjerne om Halsen, dersom jeg turde —

Fruen. Det tør Du gjerne, min Pige, (kysser hende) og har Du Lyst til at kysse Bjønningen, saa har Du gjerne Lov dertil.

Oberstl. Hører Du, hvad min Kone siger, lille Grethe?

Grethe. Jeg hører det nok — men —

Fruen. Ja, Du har vel ingen Lyst til at kysse ham? Du synes vel —

Oberstl. Saa kom Du, min lille Thrine, og giv mig et Kys.

Fruen. Ja, Du er nu altid min egen Bjøn. Og Du, Grethe, gaae Du hjem til din Hans.

Madam. Da behøver hun saamen ikke at gaae langt, — han fulgte med mig herhid og staaer nu der udenfor Døren.

Fruen (gaaer hen til Døren). Kom ind, Hans! — her see vi gjerne glade og lykkelige Mennesker.

Hans (træder ind). Ja, jeg er glad og lykkelig — Gud velsigne Hr. Müller og Dem allesammen! (Han skotter til Grethe, men vover ikke at nærme sig hende).

Fruen. Bjønnen min, see paa mig!

Oberstl. Thrine min, hvad mener Du?

Fruen. Jeg mener det, som Du mener, Bjønnen min!

Oberstl. (gaaer hen til Pulten og tager ud et Papiir, han stiller sig fremmest paa Scenen mellem Fruen og Grethe). Hr. Müller har foræret Hans hundrede Daler; her, lille Pige, har Du ogsaa saadan en Lap. (Han giver Grethe Seddelen).

Grethe. Gode Gud! — Hr. Oberstlieutenant! (seer paa Fruen). Tør jeg? (Fruen nikker, Grethe falder Oberstl. om Halsen).

Fruen. Jeg vidste nok, at Du skulde faae Lyst til at kysse Bjønnen. Han er ikke ond — han bider ikke.

Synneve (træder ind). Her er et Brev til Oberstlieutenanten; Budet sagde, at det var fra den fremmede Herre. (Hans og Grethe udtrykke deres Glæde ved Gebærder for hverandre, Fruen og Madame Holmberg staae nysgjerrige ved Siden af Oberstlieutenanten, som læser Brevet midt paa Scenen).

Oberstl. Gud i Himlen, hvad seer jeg! hvem, tænker I, der har været hos os?

Fruen. Hvem? — hvem var den Fremmede?

Oberstl. Chartres, Hertugen af Orleans's ældste Søn — ham var det!

Fruen. Hertugen af Orleans! — Prinds af kongeligt Blod! — ja, det maatte jeg have gjettet, saasart jeg saae ham. Tænk, om han bliver Konge af Frankrige, — da maae vi gjøre ham Contravisit.

Madam. Naar han bliver Konge; Franskmændene ville ikke have nogen Konge.

Fruen. Jo, han maa blive Konge, det siger jeg; han, som er saa god — ikke sandt, Hans? — han har jo givet Dig hundrede Rigsdaler.

Madam. Oberstlieutenanten har ogsaa givet Grethe hundrede Daler, men derfor bliver han dog ikke Konge.

Fruen. Men jeg siger, han bliver Konge, og saa reise vi til Frankrige og besøge ham der, og Hun skal ogsaa være med, Madame Holmberg.

Madam. Ja, det er ikke meer end rimeligt. Han kom først til mig, og det var mig, som viste ham til Dem.

Oberstl. Det er sandt, og det takke vi Dem for, og det skal vi aldrig glemme Dem, og naar han bli'er Konge, saa reise vi Alle til Frankrige, Hans og Grethe med, og besøge Ludvig Philip af Orleans, de Franskes Konge.

(Teppe falder).

Rector Müller havde forfattet en Vaudeville-Comedie med Prolog, Clara Raphael, som han lod opføre paa et lidet Theater, han havde indrettet paa Latinskolen; ved Opførelsen sad jeg ved Siden af Fru R. Da Stykket var endt, sagde hun til mig: »Nu maae De ogsaa skrive et Stykke, som vi kunne opføre hos mig.« Jeg holdt dette for en umulig Ting, men nogle Dage derefter faldt Fru Colbjørnsen mig ind, og jeg satte mig hen at nedskrive disse Linier, der fornemmelig handle om hende. Jeg læste dem for Fru R., som bifaldt dem. En anden Dame meente, at jeg burde udelade Fruens Ømhed for Grethe, da dette ikke passede med det øvrige (*Le vrai n'est pas toujours vraisemblable*). Jeg svarede hende, at jeg havde havt isinde ikke blot at skildre hendes Grandtantes Skyggeside, men ogsaa hendes gode Hjerte, der endnu erindres

med Taknemmelighed af flere. I mine Tanker faldt Fabelen mig ind om Bonden, der gav sig ud for at kunne skrige som en Griis, og til hvem man sagde, at Skriget ikke var naturligt; da tog han Grisen frem, som han havde skjult under Trøien, og som var den, der havde skreget. — Min Griis kan jeg vel ikke tage frem, da den er død og borte, men flere Folk blandt de Gamle, baade i Trondhjem og Christiania, kunne vistnok vidne med mig, at Fru Colbjørnsen var lige saa god, som hun var naragtig. I Christiania saae jeg ofte Bjønnen og Fruen i Selskaber, han glemte imellem Maadehold og faldt da isøvn ved Bordet, — hun holdt altid Stand. De logerede i Kirkegaden hos Martin Probst; Madame Probst elskede Flasken, eller dens Indhold, og var ligesaa arrig og slem, som Fru Colbjørnsen var blid og god. Da Bjønnen var død, sagde Fruen: Nu har vor Herre været her og taget Bjønnen til sig, nu kommer snart Fanden at hente Madame Probst. Da Bjønnen var borte, havde hun ingen anden Hygge end Flasken. Synneve var bleven gift i Trondhjem; jeg tror ikke, hun havde nogen Pige, men den Artillerist, der havde været Oppasser hos Bjønnen, beholdt hun i sin Tjeneste. Hun pleiede ham som før Bjønnen, og hver Morgen efter Frokosten kaldte hun paa: Moppen min! — det var det Navn, hun gav ham — nu ville vi gaae hen at besøge Bjønnen. Jeg har ofte seet hende med en Stok i Haanden, efterfulgt af Moppen, at gaae til Bjønnens Grav paa Kirkegaarden. Intet Veirligt hindrede hende derfra. — Moppen blev saa vel pleiet og skjenket, at man frygtede, han vilde blive uduelig til Tjenesten; det blev forbudt hver Artillerist at være Mop hos Fru Colbjørnsen, og da hun ikke vilde have nogen til sin Opvartning uden den, der havde samme Uniform, som Bjønnen havde havt, saa maatte hun i sine sidste Aar behjælpe sig uden Mop. Den sidste Gang, jeg saae hende, var 1807; hun kom til Fru Rummelhof og forlangte et Værelse hos dem, og da Fru Rummelhof svarede, at hun intet Værelse havde ledigt, sagde hun:

Du veed ikke, hvad Du forkaster, dine Børn kunde have den største Nytte af mit Selskab, jeg skulde lære dem at comportere sig. — Da jeg i 1831 var flyttet til Trondhjem, var endnu Spinderokken min største Hygge, saa en Veninde sagde til mig: Det kan vel omtrent være Dig det samme, enten din Rok staaer i Christiania eller i Trondhjem. Vor Pige, Maren, der var fulgt med os, var ogsaa bleven en flittig Spinderske, vi havde da imellem en Væverkone nødig, og den, der tilbød sig som saadan, var Synneve. Hun fortalte mig om Fru Colbjørnsen og erindrede sin Frue med megen Taknemmelighed. Hun fortalte ogsaa om Haxthausens og Bielefeldts Besøg i Trondhjem, og hvorledes hun og Fruen havde hjulpet hverandre til at besørge alt, hvad der kunde tjene de fornemme Gjester til Hygge og Bekvemmelighed. Ja, det gik godt det, sagde Synneve. Jeg veed ikke, om Synneve lever endnu, men det er meget sandsynligt, thi Folk blive her meget gamle, naar de ikke selv arbeide paa at ødelægge sig. — At Ludvig Philip i 1793 eller 94 var i Trondhjem og logerede hos Madame Holmberg, er bekjendt; ligeledes, at han i 1838 sendte hende et Pendeluhr til Foræring. Hun døde kort efter, og Uhret blev solgt paa Auction, endog under sit materielle Værd. Da jeg for nogle Aar siden flyttede i en anden Bolig, havde den forrige Leier af det ene Værelse ladet staae efter sig et Bord, i hvis Skuffe der fandtes et Papiir uden Underskrift og med Overskrift: Kjere Datter! Brevet indeholdt en Beretning om Ludvig Philips Ophold i flere Dage i Brevskriverens Huus. Blandt andet stod der: »Du var kun fire Aar, han tog Dig paa sit Skjød og kyssede Dig mange Gange. — Samtalen mellem os var i det tydske Sprog, thi han havde vanskeligt for at udtrykke sig i vort Sprog. Han kaldte sig Müller, og hans Ledsager kaldte sig Froberg, men jeg har hørt siden, at hans Navn var Montjoie. — Da de vare borte, fik jeg et Brev fra ham, der var undertegnet Chartres.» Der boede en Fru Hornemann i underste Etage,

jeg talede med hende om dette Papiir, og hun sagde, at det var skrevet til hende af hendes Fader, Kjøbmand Buck paa Tromsøe, at hendes Søn, Lieutenant H., havde boet paa dette Værelse og ladet Bordet blive staaende efter sig; jeg gav hende altsaa Brevet tilbage. Fru H. er nu død, og hendes Fader er død, men Moderen lever endnu i Nordland. Denne Kone var en Jomfru Christensen fra Christianssand, hun blev gift med Buck, da hun var femten Aar. Han kom i Handelsforretninger fra Nordland til Christianssand, hvor han gjorde Bekjendtskab med vor Moders Søster, gift med Spärck. En Dag betroede han hende, at han var bleven forelsket i Jomfru Christensen, og bad vor Tante om at indbyde denne unge Dame til sig. Vor Tante opfyldte hans Forlangende, og Følgen blev snart en ægteskabelig Forening. Da han reiste derfra med sin unge Kone, forærede han vor Tante et Porcelains Thestel, hvorover hendes Mand spøgede og kaldte det en »Kobbelpelts«. Fru Buck gav sin Mand tolv Sønner og sex Døttre og levede med ham i tredsindstyve Aar i et lykkeligt og kjerligt Ægteskab.

Smørgrøden.

I Trondhjems Domkirke bliver der, foran Thomas Angells indmurede Begravelse, uddeelt hver nittende September en stor Sum Penge til Fattige og Huusarme, forrige Aar endog noget over otte tusinde Species. De Fattige modtoges hver indtil halvhundrede Species.

Da jeg første Gang gik ind i Kirken for at see mig om, blev jeg staaende paa dette Sted og saae paa Thomas Angells Portrait, som er indfattet i Muren af Gravstedet. Der stode nogle Mænd i Nærheden, og jeg hørte den ene sige til den anden: Alt dette have vi nu Smørgrøden at takke for. — Ja, Ære være Smørgrøden! svarede den anden. Jeg vidste ikke, hvad de vilde sige hermed, men da jeg erkjendte mig herom, fik jeg følgende at vide. — I Trondhjem boede i det forløbne Aarhundrede to Brødre

Angell, der vare meget rige, hver var Eier af flere Tønder Guld. Den ene var gift og havde et eneste Barn, en Datter; den anden var Pebersvend. Brødrene boede sammen, og Datteren, Karen Angell, skulde arve dem begge. En Mand i Trondhjem skrev til sin Ven og Slægtning, den lærde og berømte Kammerherre Suhm i Kjøbenhavn, og foreslog ham at komme til Trondhjem for at ægte den rige Arving. Suhm fulgte dette Raad; han indfandt sig hos Angell og anholdt om hans Datter. Fader og Oncle samtykkede paa det Vilkaar, at Suhm skulde blive i Trondhjem og boe i deres Huus. Suhm ægtede Karen Angell og forblev i Trondhjem. Onclen tilbragte Formiddagen alene paa sit Værelse, han skyede Omgang og gik aldrig ud; om Middagen gik han ned til Familien, og naar han havde spiiist, gik han op igjen. Ligeledes om Aftenen. Suhm havde ofte Selskab hos sig om Aftenen, og dette generede den gamle Oncle. En Middag spurgte han, idet han gik bort: Skal her være Selskab ogsaa i denne Aften? — og da dette blev besvaret med Ja, saa sagde han: Jeg gaaer ikke ned at spise i Aften, I kan sende mig en Smørgrød paa mit Værelse til min Aftensmad. — Selskabet om Aftenen var talrigt, der var meget at besørge, og — Smørgrøden blev glemt. Morgenen derpaa stod Thomas Angell tidlig op og gik ud; i de sidste tredive Aar havde han ikke været ude af Huset mere end to Gange om Aaret, naar han gik til Alters; han gik hen til en gammel Bekjendt eller Ven — mig synes, han heed Hoff — og i Forening med ham opsatte han et Testament, hvori han gav alle sine store Midler til de Fattige. Han skjenkede sin hele Formue til Betlere, skriver Suhm. Hoff satte han til et Slags Executor testamenti eller Forstander for sine Stiftelser. I Suhms Skrifter og i Minerva læser man mere om denne Sag, dog nævnes der intet om Smørgrøden, der dog var den virkende Aarsag til hele Catastrophen. For Suhm var det en sørgelig Catastrophe, men for de Fattige i Trondhjem var det en glædelig Begivenhed; de have nu

næsten i hundrede Aar spiist af den Smørgrød, som Thomas Angell maatte savne, og derfor sige de: Ære være Smørgrøden!

Det kunde maaskee interessere Nogen at kjende lidt til Lægerne i Christiania mod Slutningen af forrige Aarhundrede, og hertil troer jeg at kunne levere nogle Bidrag. — Nu omstunder kalder man enhver for Doctor, som har faaet medicinsk Examen, eller vel endog uden denne har faaet Tilladelse til at practisere; den Tid kaldte man ingen Doctor, uden den, som havde taget Graden og var promoveret Doctor. Der var kun een Doctor i Christiania, den gamle Schmincke, en Tydsker. De andre Læger kaldtes Regimentsfeldtskjer, Compagniefeldtskjer eller ret og slet Feldtskjer. Doctor Schmincke havde meget stor Praxis, hvorvel der hist og her mumledes om, at hans Duelighed ikke var stor; ja, en Artillerie-Capitain Lunde, som i et Selskab engang var kommen til at sidde ved Bordet mellem Schmincke og Provst Lumholtz, sagde ganske høit: Naa, her sidder jeg godt mellem en legemlig og en aandelig Qvaksalver. De Ældre foretrak ham, fordi han kjender bedst vor Natur, sagde de. Han foreskrev megen Medicin og indrettede sine Recepter tildeels efter Patientens Formuesomstændigheder; jeg hørte ham fortælle Moder, at han havde ordineret Frøken Wackenitz for Kighoste Pulvere, der kostede en Rigsdaler Stykket, og da Moder beklagede, at Lægemidler skulde være saa dyre, sagde han: Jeg kunde ordineret hende Pulvere til en Skilling Stykket, der havde været ligesaa tjenlige, men saa havde Forældrene ikke troet, at de duede noget. — Stabschirurgus Schmidt var, troer jeg, dansk, — han talede samme Sprog som min Fader. Moder holdt mere af Schmidt som Læge, fordi Schmincke havde engang for en liden Upasselighed givet hende et Brækpulver, der virkede saa voldsomt, at det berøvede os en lille Broder, der skulde have været yngre end Du og Peter, men ældre end Johannes. —

Doctor Müller var Læge i London; han var af Fødsel en Jyde, men havde studeret Medicinen i England, giftet sig med en Uldhandlers Datter i London og practiserede der med Held. Anker, Collett og nogle flere af Christiania Notabiliteter skreve Müller til og indbød ham at komme til Christiania; de sikkrede ham tolvhundrede Rigsdaler aarlig. Han kom, den vakkre, takkelige, beskedne Mand, med sin kloge, forstandige Hustrue og sin Søn, den lille August. Hans Fremgangsmaade som Læge var aldeles forskjellig fra Doctor Schminckes; meget sjelden skrev han Recepter, han gav ikke Apothekeren stor Fortjeneste, for det meste forordnede han Huusraad. Saaledes, sagde han, gik man frem i England. — Nu var der to Doctorer i Christiania, eller tre af Navn, da Treschow havde ladet sig promovere til Doctor i Theologie. Dette gik saaledes til: Da Treschow i Helsingør, hvor han var Rector ved Latinskolen, var bleven gift med en adelig Frøken, og Embedsmænd her i Landet, med Undtagelse af de militaire og de høieste civile Autoriteter, dengang ikke vare Rangs-personer, saa søgte hans Kone at overtale ham til at tage Doctorgraden, saasom dermed var forbunden en Rang, og da han ingen Lyst havde dertil, saa lod hun, som om hun troede, at det nok vilde falde ham for vanskeligt at skrive nogen Doctordisputats, og dette Kunstgreb lykkedes hende; han lod sig promovere. — I Aaret 1792 kom Doctor Baumgarten og 1797 Regimentsfeldtskjer Thulstrup til Christiania. Disse Mænd vare begge danske. Thulstrup gjorde sig strax berømt ved heldige og vanskelige Operationer; i de første Dage efter sin Ankomst opererede han en Kone for en Gevæxt paa Tungen, til Beundring for de tilstedeværende Chirurger. Ogsaa Doctor Müller var tilstede herved og kunde ikke nok berømme Thulstrup. Saaledes reddede Thulstrup ved heldige Operationer mange Lidendes Liv, om end ikke altid deres Lemmer. Af saadanne Curer vil jeg dog kun anføre een. En meget gammel og meget riig Frue i Drammen havde indsat til

sin Arving en ung Mand, mig synes, han heed Bugge. Fruen laae syg, og Arvingens Pligt var nu at pleie hende, dette gjorde han trolig og vaagede over hende Nat og Dag. For at holde sig vaagen om Natten havde han vænnet sig til at bruge Snuustobak, men da Lugten heraf faldt den Syge til Besvær, saa brugte han istedet derfor pulveriseret Sukker. Dette troede man var Aarsag i, at han fik en Polyp i Næsen, der snart tog saaledes Overhaand, at den maatte defigurere hans Ansigt. Fruen døde, Rigdommen var hans, men han vovede ikke at komme for Øinene af den unge Dame, han var forelsket i, med sit defigurerede Ansigt. Forgjeves anmodede han Lægerne om at befrie ham fra Polypen; de erklærede, at det var ugjærligt. Thulstrup alene sagde, at denne Operation vel var mulig, men forbunden med saadanne Lidelser og Vanskeligheder, at han raadede ham derfra; heller ikke vilde han (Thulstrup) paatage sig den. Men Bugge vedblev saa længe at overhænge ham, til han føiede ham. Det var en skrækkelig Operation, og Lidelsen var stor for begge Parter. Fire stærke Karle holdt Bugge, og i Convulsioner brækkede han flere Stole istykker. Dog, det lykkedes: han blev befriet for Polypen, uden at hans Ansigt ved Operationen blev marqueret; han ægtede sin Donna, og Thulstrup modtog tusinde Rigsdaler og en Demantring til Belønning. — Ogsaa for Baumgarten lykkedes nogle Undercurer, især ved at curere Patienter, der lede af Vattersot. Han forlovede sig med en Frøken Hegermann, hvis Læge han havde været i hendes Sygdom. Er det sandt, at De er forlovet med Frøken Hegermann? sagde Bernt Anker en Dag til ham, og da Baumgarten bekræftede dette, sagde Anker: Har De seet hende gaae? Baumgarten betænkte nu, at han aldrig havde seet hende uden som Patient i Sengen eller Lænestolen, og da han siden saae hende gaae, og at hun var halt, trak han sig tilbage. Frøken Hegermann blev siden gift med Bernt Ankers Agent, Bagge, og Baumgarten blev gift med Frøken Lachmann, som han bortførte,

da Faderen ikke vilde give ham hende med det Gode. Hans og Frues Historie har givet Stof til en Roman, som man kan læse i Bien. Hovedtrækkene ere sande, men Forfatteren har langt fra ikke vovet at sige alt. — Da Universitetet i Christiania blev oprettet, da haabede Baumgarten at blive ansat derved som Professor, men han blev betydet, at han ikke egnede sig dertil, fordi han var stam, og han fandt denne Grund plausible, men da man satte Schjelderup til Professor, som stammede mere end han, da flyttede han ud af Landet. Vil De nu forlade Norge? sagde jeg til ham. Jeg forlader ikke Norge, sagde han, det er Norge, som forlader mig.

Doctor Schmincke var gift med en meget riig Enke, Fru Prom. Hun havde en Datter efter Prom, som var gift med en Andersen; han døde tidlig, og Enken blev gift med Ritmester Orning. Hun havde en Datter efter Andersen, der nu var en riig Pige; da hun var sexten Aar, blev hun gift med Procurator Hjort, der var berømt for Ødselhed og slet Huusholdning. I et Aar levede Parret i Suus og Duus, da blev Hjort syg og døde, og det befandtes nu, at alle Konens Penge ikke strakte til at betale den Gjeld, Hjort havde gjort. Aaret efter blev hun gift med Kjøbmand Schøller, og saaledes var hun gift i sit sextende Aar, Enke i det syttende og gift anden Gang i sit attende Aar. I den Tid, hun var Enke efter Hjort, tilbragte hun en Juul paa Fladebye; hun fik Nummer med Gram fra Ulleren. Ved deres Optog saae man, da Teppet gik op, Gram at staae i Halsjernet. Flere gik forbi og spottede ham. En Dame sagde: Vel fortjent! erindrer De vel, at De indbød mig engang til et Bal paa Clubben, og at jeg maatte vente Dem forgjeves, De havde glemmt det. En anden Dame sagde: De engagerede mig til en Dands, og satte Dem i et andet Værelse til at spille Kort, saa jeg maatte sidde over den Dands efter at have afslaaet flere Engagements. En Herre sagde: De indbød mig til at spise Middag hos Dem paa Ulleren, og

da jeg kom, var De reist til Bogstad: De havde glemt, at De havde indbudt mig. Saaledes gik det med Flere; da kom Madame Hjort, hun blev saa rørt ved hans Nød, at hun, uden at sige et Ord, gik hen og løste ham ud af Halsjernet. Af Taknemmelighed bad han om hendes Haand, hun gav ham den, han indbød Selskabet til deres Bryllup, og voilà la pièce finie!

December 1854.

I de sidste Aaringer af det foregaaende Aarhundrede og de første af det nærværende boede der i Kongens Gade i Christiania saa mange Artillerie-Officerer, at Fru Haxthausen sagde, at Gadens Navn burde være Artillerie-Gaden. Chefen for Brigaden, Oberste Bielefeldt, havde den Gaard, som nu tilhører Fru Statsraadinde Collett, og ligeoverfor i Gaarden No. 10 boede Artilleriemajor Brock. Da jeg første Gang saae denne Mand, var han vel omtrent halvtredsindstyve Aar og hans Hustrue nogle Aar yngre. De vare begge hvide og blonde af Hud, og deres Haar vare hos begge lyserøde, dog blev man dette ikke saa strax vaer, da de stedse vare ziirligt friserede og puddrede. En Artillerist, Samuel, der var Haarskjærer af Profession, kom hver Morgen at frisere Herren og Fruen. Majoren havde sikkerlig aldrig været i Krigen i sit Liv, og dog hørte jeg ofte Drengene paa Gaden at synge:

»Major Brock er død udi Krigen
Og lagt i sorten Jord!«

De havde to Sønner, Henrik og Bernt. Disses Haar var ildrødt, saa at en jydsk Matros, som engang mødte Henrik paa Gaden, stak sin Tobakspibe op i hans Haar med de Ord: Kan a faae tændt min Piv'? De havde ogsaa havt en Datter, der var død i sin spæde Alder. Af dette Barn havde de taget et Aftryk i Vox, som laae i en Vugge paa et Værelse i øverste Etage, hvortil de

Nøglen, og hvor ingen maatte komme uden de selv; dog indbød de mig engang at følge med dem derind.

Da jeg lærte at kjende dem, vare Sønerne allerede voxne, og jeg formoder, at Forældrene maatte have været gifte med hverandre i over tyve Aar, men aldrig saae jeg kjerligere Ægtefolk. En Billet, som Fruen havde skrevet ham til, medens de endnu vare forlovede, bar han siden stedse hos sig, og hvorvel han kunde den udenad, læste han den dog igjennem hver Dag. For at den ikke skulde opslides ved den saa ofte gjentagne Sammenlægning, havde han klistret den paa et tyndt Bret og gjemte den saaledes i sin Tegnebog. Han lod mig læse den, men jeg erindrer ikke mere deraf, end at Overskriften var: Min Peter, og Underskriften: Din Thea. — Foruden disse Navne, som de ofte gave hinanden, vexlede de med en Mængde Kjelenavne, og engang hørte jeg ham kalde hende: min Tøs, men i Øieblikket derpaa kyssede han hendes Haand og sagde: Om Forladelse, min Nolle, at jeg kaldte Dig min Tøs! — De havde en liden styg, fed, rødhaaret Hund, som i Almindelighed gik under Navnet Riffe, men som havde endnu flere Kjelenavne end selv dens Herre. Brock taledede ofte og meget om denne Hund, og efter dette Vidnesbyrd at dømme, maae Riffe i Dyd og Forstand langt have overgaaet den verdensberømte Melampe, som Holberg saa skjønt har beskrevet os. Blandt Riffes Dyder var især at bemærke hans trofaste Venskab, ikke alene for sin Herre og Frue, men for et Dyr af hans egen Art, en anden Hund, som han havde sluttet et fortroligt Venskab med, og som indfandt sig hos ham hver Dag, og stedse, sagde Majoren, paa det samme Klokkeslet.

Fru Brock var en Datter af Præsten Thulesius, og hendes Moder var en Frøken Orning. Thulesius var Trediepræst ved vor Frelzers Kirke i Christiania, og Frøken Orning gik til Confirmation for ham, og Søndagen efter Confirmationen havde han Bryllup med hende. Hun var en klog Kone, ja saa klog, at hun, som Svensken siger

om en klog Mand, kunde mere end
 Hun gav sig af med at give Raad i
 hun ikke var yndet af Lægerne. Om
 Lægekunsten kan jeg intet bevidne, men
 hun forstod at styre sin urimelige, halstarrige af
 en Mand, og, naar han vilde fare ud af Skindet af Baga-
 teller, saa anstillede hun sig endnu værre end han, saa
 at han sagde: Nu, nu, det er jo ikke Umagen værd at
 lamentere saa over saadanne Smaating.

Hun gad gjerne fortælle Spøgelseshistorier, hvoraf jeg
 vil anføre en med hendes egne Ord. En Dag, da jeg
 med min Mand gik over Kirkegaarden, stødte jeg med
 Foden paa et Dødningeben, og jeg sagde til min Mand:
 jeg ønskede at vide, hvem dette Been engang har tilhørt.
 Natten derefter vaagnede jeg ved at høre, hvorledes Døren
 til Sovekammeret sagte blev oplukket, og jeg saae i
 Maaneskinnet en liden halt Mand at træde ind. Han
 nærmede sig Sengen og sagde: De ønskede at vide, hvem
 det Been, De saae paa Kirkegaarden, har tilhørt. Viid
 da, at jeg var Guldsmed i Christiania, mit Navn var
 Pharo, og Benet var mit. Men De bør have noget for
 Deres Nysgjerrighed. Og derpaa tog han mig i Armen
 og klemte mig saaledes, at jeg skreg og — vaagnede.
 Paa Armen havde jeg en blaae Plet.

Thulesius havde tre Prædikener, som han holdt afvex-
 lende, og holdt aldrig andre, og da Klokkeren engang
 gjorde ham opmærksom herpaa, sagde han: Kan I dem
 udenad? og da Klokkeren ikke bevidnede dette, sagde
 Thulesius: saa vil jeg blive ved dermed, saa længe til I
 kan dem. Blandt alle hans Geniestreger er den meest
 bekjendte, hvorledes han i Sacristiet gav Præsten Cor-
 nisch et Par Ørefigen i Nærværelse af Klokker Hass,
 som Cornisch indkaldte som Vidne i denne Sag. Klok-
 kerens Vidnesbyrd lød saaledes, at Thulesius var gaaet
 op og ned ad Gulvet i Sacristiet og kladsket i Hænderne.
 Da han gik Hass forbi, havde han dreiet dennes Paryk

om, saa at han havde det Bagerste for Øinene; næsten i samme Øieblik havde Klokkeren atter hørt et Klisk-Klask, og da Hass havde vendt Parykken om igjen og faaet Øinene frie, gik Thulesius som før og kladskede med Hænderne ^{3 5}).

Thulesius blev henved halvfemsindstyve Aar gammel. I et Selskab hos Treschow hørte jeg tale om ham, og hvorledes han laae i Sengen og udskjeldte og slog med en lang Stok, den han stedse havde hos sig, Enhver, som han kunde ramme dermed. En af Selskabet yttrede, at man dog burde have Ærbødighed for ham, formedelst hans høie Alder. Treschow svarede, at hans høie Alder var et Held for ham, men jeg kan ikke indsee, lagde han til, at den er nogen hans Fortjeneste.

For at komme tilbage til Major Brock, da kunde man nok mærke, at hans Helbred var i Aftagende, og naar man spurgte til hans Befindende, saa var stedse Svaret: Jeg sparker imod. Han var lige munter og venlig, lige kjerlig mod sin Thea. Da var der en Dag Middagsselskab hos Bielefeldt, og Brock var indbudet. Han havde kun faae Skridt at gaae fra sin Port og lige over Gaden, men det var Vinter, havde været Tøveir og var nylig frosset paa. Brock havde nye Støvler paa, og Saalerne vare glatte. Da han var kommen et Par Skridt udenfor sin Port, faldt han bagover og blev liggende paa Nakken. Man hjalp ham op og bragte ham ind igjen i sit Huus, men fra den Dag af sparkede han ikke mere imod, men døde nogle Maaneder efter i sin Theas Arme. Sønnen Henrik blev Præst til Nordrehaugs Kirke paa Ringerige, og Moderen flyttede til ham og blev der til sin Død.

Jeg hørte engang vor Fader sige: i Trondhjem er der to Meincker, den ene kaldes den rige Meincke, den anden kaldes den fattige Meincke. Den rige Meincke er Eier af tolv Tønder Guld, den fattige Meincke eier sex Tønder Guld.

Den rige Meincke havde en Søster, Enke efter General Sehested, hun eiede Ladegaarden i Opslo og boede der. Jeg hørte meget tale om hende og altid med en vis Ærefrygt; dog saae jeg hende aldrig, førend jeg var bleven gift og blev buden imellem i de Selskaber, hun velvillig gav for at fornøie Unge og Ældre. Fra vort Karnapvindue i Dagligstuen kunde vi see, vistnok i lang Afstand, hendes Gaard i Gamlebyen, og Fader sad imellem der med en stor Kikkert og saae ned i Fru Sehesteds Have. Naar Solen skinnede stærkt paa det store hvide Huus med de mange Vinduer, da saae det ud, som om der var Ildløs i Gamlebyen, og der blev engang løsnat Brandskud i den Anledning. Da Fader havde kjøbt en Gaard i Opslo, og han blev opfordret til at betale Grundskat til Ladegaarden, da næsten alle Husene i Gamlebyen laae paa Ladegaardens Grund, nægtede han dette, og jeg hørte ham sige, at han vilde procedere med Fru Sehested. Mig syntes, det gik ikke an at lægge Sag an mod en saadan stor Dame, og var forundret over, at Fader vilde forsøge paa saadant; men jeg blev vel endnu mere forundret, da jeg hørte ham tale om, at han vilde anlægge Proces mod Kongen. Jeg spurgte hemmelig Moder, om saadant lod sig gjøre, og hun sagde, at det flere Gange var hændt. Men de kunne dog vel aldrig vinde Sag mod Kongen? meente jeg. Moder loe og sagde: Du kan vel tænke, at Ingen lægger Sag an mod Kongen, uden at han har Loven paa sin Side og altsaa maae vinde. Ikke mindre forundret blev jeg, da jeg hørte, at Sagen var, eller handlede, om en halv Skilling. Fader var Consumptions-Inspecteur. Der blev betalt Consumption af alle Fødemidler, der bleve bragte ind til Christiania, for et Slagtenød blev betalt otte og fyrgetyve Skilling; for en Hare, en Høne, en Snees Æg og flere saadanne Smaaheder blev betalt en halv Skilling; men da der i Landet enten slet ikke eller dog kun sjelden gaves mindre Mynt end Enkeltskilling, saa gav Bonden denne istedet, men Fader beregnede Kongen efter Forordningen

den halve Skilling, og dette var det nu, man vilde forbyde ham. — Jeg veed ikke, om Fader taledes i Spøg eller Alvor, men det er vist, at han aldrig anlagde Proces mod Nogen.

Fru Sehested havde ingen Børn; en Steddatter, der var gift med en Kammerherre Schlangenbusch i Holsteen, saae jeg engang i Besøg hos hende; der var ingen af Sehesteds Familie i Christiania. Der var vistnok en Consumptionsbetjent, der blev kaldt saaledes, men det kom deraf, at han havde været Tjener i flere Aar hos General Sehested og var saa længe bleven kaldet Lars Sehested, til han beholdt Navnet for stedse, og Generalinden faldt det ikke ind at gjøre ham det stridig; han havde en Søn, der for nogle Aar siden havde Embede her i Trondhjem og døde her; man kaldte ham Secreteer Sehested. To meget elskværdige Broderdøtre af Fru Sehested vare Sara Krøyer, fød Meincke, gift med Commandeur Krøyer i Kjøbenhavn, og en Søster af hende, gift med Kammerherre Wegener, som besøgte deres Tante. Den sidste havde jeg den Glæde at gjøre Bekjendtskab med, dengang Prinds Fredrik zu Hessen var Statholder i Norge, og Wegener var en af hans Adjutanter; den Tid var Fru Sehested vendt tilbage til sin Fødebye, Trondhjem, og vendte ikke mere tilbage til Christiania. — Min Ærefrygt for denne ædle Dame var taget til ved alt det gode og agtværdige, jeg hørte om hende, og da jeg i Sommeren 1831 kom til Trondhjem, gik jeg hen paa Kirkegaarden for at opsøge hendes Grav; jeg mødte der en Mand, som gav sig ud for at høre til Kirken; han viste mig en Grav, som han sagde var hendes, og fortalte mig om, hvor velgjørende hun havde været, og hvor meget hun havde givet ham til hver Høitid. Men den Grav, han viste mig, var ikke Fru Sehesteds. Ritmester Krohg, hendes Søstersøn, har fortalt mig, at hun ikke hviler paa Kirkegaarden, men at hendes Kiste er indmuret i Domkirken. Han havde selv været tilstede ved denne Ceremonie. Nogle Dage før hendes Død havde hun sagt til ham: Omfavn mig! derpaa

havde hun trykket ham til sit Bryst og grædt. Min Søster Krohgs Børn, havde hun sagt, have ofte aflokket mig Taarer, men aldrig andre Taarer end Glædens.

Rygtet forgaaer,
Men i Erindringens Tempel,
Præget med Evigheds Stempel.
Mindet bestaaer.

Daniel Tullins Frierie.

Medens Fru Sehested beboede Ladegaarden, fortalte hun, at en Dag havde en for hende fremmed Haandværksmand forlangt at tale med hende. — Han sagde, at hans Navn var Daniel Tullin, at han var Hjulmager af Profession, at han var bekjendt for at være en sædelig og skikkelig Mand og drev sit Haandværk med Flid og Held, og hvis Generalinden intet havde derimod, da havde han isinde at frie til hendes Huusholderske. Jeg kan vist intet have derimod, var Svaret, og har aldeles ingen Ret til at sætte mig derimod, hvorvel Partiet synes mig upassende. — Fru Generalinden maae vide, blev Tullin ved, at jeg har meget Arbeide, et stort Værksted og maae holde mange Svende; dersom jeg selv holder dem med Logis og Kost, saa kan jeg have Tilsyn med dem og holde dem til Orden og Arbeide, men giver jeg dem Kostpenge, saa drive de om paa Vertshuse, holde frie Mandag og rangle om, saa det gaaer elendigt med Arbeidet. Jeg har forsøgt det med Huusholdersker, men de ere ikke at stole paa; kan de faae en Tjeneste, som synes dem fordeeltigere, saa gaae de fra mig, og træffer jeg end paa en, der er baade troe og duelig, saa er dog ikke min Interesse hendes, medens en Kone stræber til samme Maal som hendes Mand. De har Ret, sagde Fruen, men jeg maae gjøre Dem opmærksom paa een Ting; min Huusholderske er en fornuftig, flittig, duelig og god Pige, der har tjent mig i mange Aar og aldrig voldt mig Misfornøielse, men hun passer sig ikke for Dem; De er endnu en ung

Mand, og hun, hvorvel hun endnu seer taalelig godt ud, har fyldt sine halvtredsindstyve Aar. — Det veed jeg, svarede Hjulmageren, og det er netop derfor, jeg vil have hende; dersom jeg fik en ung Kone, der hvert Aar laae i Barselseng og fik en Flok Smaabørn at passe, hvad Nytte skulde jeg have af saadan en?

Det var i Sommeren 1799, jeg var dengang i mit nittende Aar, min Datter Elisabeth var sex Maaneder gammel. En Formiddag var Aamodt gaaet ud, men kom strax tilbage og sagde: Her er kommen en Ven og Camerad af mig til Byen, det er Artillerie-Capitain Schilling; han har faaet Compagnie her og er nu kommen fra Rendsborg med sin Familie; Skibet ligger nede ved Bryggen, vi maae gaae ned til dem og indbyde dem til Middag. Jeg skyndte mig, saa godt jeg kunde, at gjøre Anstalt til Middagsmaaltid, og nu gik vi ned til Bryggen. Paa Veien fortalte han mig om Familien og blandt andet, at den ældste Datter maatte nu være en voxen Pige. Da vi kom ned til Bryggen, hvorved Skibet laae, saa vi en lille Pige, to Aar gammel, der stod med Næsen i Veiret og skreg af Livs Kræfter (Fru Lise Hirsch), og et Pigebarn paa syv eller otte Aar, som vi hørte Faderen kaldte Malchen (Krigsraad Hirsch's første Kone), søgte at tysse Søsterens Skrig, to Smaadrenge, Fritz og Adolph, galopperede om paa Kjepeheste. Fritz havde en større Kjep end Broderen, hvorover han ikke var lidet stolt; han galopperede hen til mig, viste paa sin Kjep og paa Broderens og sagde: Das Pferd ist grösser als das. — Faderen førte os ned i Cahytten, hvor Fruen sad med et lidet Barn paa Skjødets eller i Armen. Denne lille Pige heed Sophie, hun var døbt i Rendsborg, og hendes Alder var otte eller ni Dage; tredie Dag efter hendes Fødsel var Familien gaaet ombord, da de ikke kunde forsømme den gunstige Skibsleilighed. Endnu var der i Cahytten

Datteren Charlotte (Madame Berg), som var tolv Aar, og da Aamodt erkjendte sig om den ældste Datter, svarede Moderen: Ach! die Aelteste ist gestorben, nun haben wir nichts als kleines Gewürme. Nu gik hele Toget med os. Jeg erindrer ikke, hvem der bar det lille Barn, men det var vist ingen tung Byrde, den var som en liden Dukke; vi lagde det paa en Seng, og det gav ingen Lyd fra sig hele Dagen. Da Drengbørnene saae et Fad Jordbær paa Bordet, gjorde de store Øine, og det var vist ogsaa en Sjeldenhed for dem; jeg opholdt mig noget over et Aar i Holsteen, men jeg saae der aldrig Jordbær, og Apotheker Kolsters Kone fortalte mig, at Folkene der i Apotheket havde den Rettighed at faae Jordbær engang hver Sommer, og at hun sædvanlig for en saadan Ret maatte give to Species.

Artillerie-Lieutenant v. Schilling blev i Aaret 1784 gift med Frøken Cesarine Eleonore Christine v. Deden. Hun var fød i Fredericia den 16de Marts 1768, altsaa dengang sexten Aar gammel. Det unge Ægtepar flyttede til Kjøbenhavn, hvor Manden havde faaet sin Post. Det første, den unge Frue foretog sig, var at avertere efter en Pige, som forstod at frisere. Der meldte sig En, meget elegant, klæd i Silke, men da hun hørte, at hun foruden Friseringen ogsaa skulde forrette alt andet Arbeide i Huusholdningen, saa recommendede hun sig. Da den unge Frue var sytten Aar, var hun allerede Moder, men hun var endnu saa barnagtig, at naar den lille Datter skreg, skreg hun pr. Compagnie, saa at Manden sagde: Det lille Barn er lettere at berolige end det store.

.

.

.

.

I Aaret 1834 blev General Schillings og Frues Guld- bryllup paa en skjøn, rørende og værdig Maade høitideligholdt af deres Børn. — Kong Carl Johan havde megen

Godhed og Yndest for Schilling, og denne Yndest, der var ham saa dyrebar, blev Aarsag til, at han i sin høie Alderdom blev afknappet 500 Spd. aarlig. Da Schilling var tredsindstyve Aar gammel, anholdt han om sin Afsked (de militaire Embedsmænd, der paa den Tid toge Afsked, beholdt ofte den fulde Gage, saalænge de levede), men Kongen forlangte, med de venligste Udtryk, at han vilde blive i Tjenesten, og gjorde ham til Generalfeldttøimester. Da Schilling nu nogle Aar derefter maatte tage Afsked, tilstodes ham kun to Trediedele af sin Gage, nemlig 1000 Spd. Forgjeves taledede Foss i Stortinget om, hvorledes Kongen havde erkjendt Schillings Fortjenester, og at, hvis han havde faaet Afsked, da han først forlangte den, havde han nu beholdt den hele Gage, 1500 Spd., i Pension. Foss taledede med Varme, og Valstad svarede, at han var bleven saa rørt af Foss's Tale, at han foreslog en endnu yderligere Nedsættelse af Schillings Pension!!!!³⁶)

Schilling var en Mand med megen Æresfølelse, men aldeles ikke ærgjerrig; han tragtede efter at være, ikke efter at synes. Han læste meget og kjendte alle Meninger i Verden; sine egne beholdt han for sig selv, derfor var han kun kjendt af Faa og maaskee, naar jeg undtager hans Familie, af Ingen uden sin Konge; thi dennes skarpe Blik undgik han ikke og søgte heller ikke at undgaae. Jeg hørte ham aldrig tale om Politik, dog hørte jeg ham engang nævne Ordet. Anledningen var denne: Kongen var i Christiania og havde tilsagt til Middagstaffel de ældre militaire og civile Embedsmænd. Efter Taffelet gik man ud i Haven ved Palaiet; det begyndte at blive noget kjøligt i Veiret, og der blev talt om at tage Kapper paa. Kongen sagde: Jeg troer ikke, dette er fornødent, da jeg, som dog er den Ældste af Selskabet, ikke trænger til nogen Kappe. Der var blandt disse Herrer flere, der vare ældre end baade Schilling og Kongen, men de taug Alle stille hertil, og kun Schilling opponerede og erklærede, at han var flere Aar ældre end Majestæten.

De andre ældre Herrer fulgte ikke hans Exempel, og da Schilling fortalte dette til sin Familie, lagde han til: Mig synes, meiner Treu! at de kunde have sagt Sandhed, om ikke af anden Grund, saa af Politik. — Schilling døde i samme Alder og af samme Svaghed som hans Konge.

Jomfru Nyrop.

Den Tid, da jeg med min Mand saavel Sommer som Vinter flere Gange tilbragte nogle Dage ad Gangen paa Brotnov i Ullensager hos Capitain Waager, bleve vi ofte budne i Selskaber i Omegnen, i Sørum og andre nærliggende Sogne, blandt andre hos General Krogh paa Fløgstad i Sørum Sogn. Jeg veed ikke, om Generalen havde været gift, men han havde ingen Familie hos sig, en alderende Jomfru var hans Huusholderske og fungerede som Vertinde. I et Selskab hos ham traf jeg en Præstefamilie, der bestod af Mand, Kone og Konens Søster. Præstens Navn var Smith, og Svigerindens Navn var Jomfru Nyrop, og om denne havde jeg hørt saa meget tale, at jeg betragtede hende med den største Opmærksomhed. Jeg var dengang sytten Aar gammel og vovede ikke at tiltale hende først, saa inderlig jeg havde ønsket at høre hende tale.

Præsten var bleven forlovet og gift med sin Hustrue i Kjøbenhavn og var reist med hende til Norge, medens Svigerinden blev tilbage hos sin Moder i Kjøbenhavn. Med eet begyndte Jomfru Nyrop at vække stor Opsigt i Kjøbenhavn, hun lagde sig tilsengs og taledede uophørlig. Hendes Taler vare aandrige, sublime, beundringsværdige. Mangfoldige Mennesker gik hen at høre hende. Tænkende, aandrige, talentfulde Mænd og Kvinder hørte hende med Beundring. Saadanne Taler, raabte en af dem, have vi ikke hørt, siden vi tabte Bastholm. Bastholm! Bastholm! gjentog Flere, det er jo Bastholm, og man kom efter, at hendes Taler vare Bastholms, som hun havde lært udenad.

Da Moderen var død, tog hun til Søster og Svoger i Norge. Prædikelysten var ikke forgaet hende, og en Søndag, da Præsten var bleven syg om Natten og ikke kunde begive sig til Kirken, tog hun hans Simarre og Pibekrave paa og vilde gaae til Kirke at prædike i hans Sted; det var kun med Vold og Magt, at han fik hindret dette. Jomfru Nyrop såae ud til at være mellem femogtyve og tredive Aar, hun var ikke høi, men af stærke Lemmer, kulsort Haar, og Øine, hvorigjennem der brændte Lys.

Kleinjog.

Det var i Sommeren 1798, da jeg var i mit attende Aar, at jeg tilbragte en af de behageligste Dage i mit Liv. Vor Moders Formaninger om Flid og gavnlig Virksomhed og Læsning af Skrifter om det samme havde givet mig meget høie Begreber om Arbeidsomheds Værd; jeg havde nylig læst om Kleinjog, denne Bonde i Schweitz, der dengang gjorde megen Opsigt ved sin Levemaade og sine Principer. Da kom der en Dag en Mand ind til os, hvis Udseende var mig paafaldende; han saae ud til at være mellem fyrretyve og halvtredsindstyve Aar, hans Paa-kledning var yderst simpel, men anstændig, hans hele Udvortes saa ærværdigt. Det maatte være en Kleinjog.

Jeg hørte nu, at hans Navn var Grauer, at han var Landmand, Eier af Kjørboe, gift med en Cousine af Aamodt, og at hans Ærinde var at indbyde mig til at holde hans lille Søn over Daaben. — Alt, hvad jeg siden hørte om ham, bestyrkede mig endnu mere i den Idee, jeg først havde fattet om ham, ja, han var en Kleinjog, og han var mere end Kleinjog, thi han havde reist næsten hele Europa og endeel af Asia igjennem, ja, opholdt sig en Tidlang i China for at studere sin Videnskab: Agerdyrking. Han havde ikke studeret den i Bøger, skrevne af Mennesker, men i den store Bog, som Gud selv har lagt for vore Øine. Da Aamodt foreslog ham skriftlig at meddele vore Landsmænd sine vigtige Iagttagelser, smilede

han og sagde: Jeg skrive? jeg kan ikke engang bogstavere.

Søndagen efter kørte vi til Kjørboe tidlig om Morgen, det var en deilig Sommerdag og den skønneste Vei. Grauer løftede mig ud af Vognen og førte mig ind i Stuen til sin Kone og til de andre Faddere. De vare Præsten Fredrik Schmidt og hans Forlovede, Frøken Oppen, Artilleriecapitain Oppen, og jeg erindrer ikke, om Fadderne vare flere. Vi kørte med den Nyfødte til Tanum Kirke. Præsten Vogelius døbte Drengen, der blev kaldet Henrik. Da vi kom tilbage til Kjørboe, var der et stort Middagsselskab. Foruden Fadderne var der Vogelius og Kone, almindelig kaldet Mutter Vogel, om hvem Grevinde Wedel sagde, at naar hun spillede Gedske Klokkers Rolle i Barselstuen, da laante hun Mutter Vogels Klæder, og naar jeg faaer disse Klæder paa, sagde Grevinden, da farer hendes Aand i mig. Der var ogsaa en Oberst Sparre med Frue, der allerede dengang vare gamle Folk, han henimod halvfjerdsindstyve, hun tredsindstyve Aar, og som begge siden endnu vare i Live næsten tredive Aar derefter.

Ved Bordet blev ført muntre og behagelige Samtaler. Præsten Vogelius taledede noget om den Prædiken, han den Dag havde holdt, og om hvad Slags Prædikener Bønderne gjerne ville høre, og hvorledes de i Særdeleshed gjerne ville høre citere Bibelsprog. Fredrik Schmidt havde gjort samme Erfaring. Han fortalte, hvorledes han som Student imellem havde besøgt sin ældre Broder, Jakob, der var Præst paa Landet, og som Bønderne kaldte Fa'r, og ham, Fredrik Schmidt, kaldte de Farbro'r. Jeg prædikede imellem for min Broder, sagde han, men, som det lod til, hørte de heller Fa'r end Farbro'r. Men en Søndag, som jeg havde paataget mig at prædike for min Broder og havde skrevet en Prædiken, men ikke givet mig Tid til at lære den udenad, fandt jeg, da jeg kom op paa Prædikestolen, at jeg havde glemt efter mig Papiret, og, hvad der var endnu værre, jeg havde glemt, hvad det var, jeg havde

nedskrevet. Jeg tog Mod til mig, fremsagde alt, hvad der faldt mig ind, og citerede alle de Bibelsprog, jeg fandt i min Erindring. Da jeg gik ud af Kirken, stimlede Bønderne om mig og takkede mig for min Prædiken, og jeg hørte en Bonde sige til en anden: Hørte Du, hvor han Farbro'r lagde ud idag! — Efter Bordet førte Grauer os om paa sin Eiendom; hele Kjørboe var en stor Have, hver Plet var benyttet, og hvorledes! Da vi kom tilbage fra Spadseregangen, kom vi ind i en Stue, hvor der stod et Rosentræ i et af Vinduerne; dette Træ bar to Roser, men saadanne Roser, som man kun i China forstaaer at opelske. Vi saae Alle paa dem med Beundring; Grauer sagde: Jeg seer nok, hvad jeg her har at gjøre, og med et Slags naturligt Galanterie skar han Roserne af og gav Frøken Oppen og mig hver en.

Da vi kjørte hjem om Natten, havde vi et deiligt Maaneskin, og den hele Dag havde været en af mit Livs Solskinsdage. De behageligste Dage i Livet ere uden Tvivl de, hvori man nyder Livet og føler sig glad og vel tilmode, ja lykkelig — om jeg maae bruge dette store Ord — uden at kunne gjøre sig Rede for, hvorfor eller hvorved, uden Lidenskab, uden Uro; Lidenskaben er en Ruus, og naar den, ifølge sin Natur, svinder hen, efterlader den Smerte, eller dog Tomhed i Hjertet; men en Dag som denne efterlader kun en blid og velgjørende Reminiscence over det hele Liv.

Jeg erindrer Alt fra denne Dag, lige til vor Paaklædning. Frøken Oppen havde en hvid klar Musselins Kjole paa, og jeg havde en Kjole af sribet Silketøi med en bred indvævet Bord, som var en Foræring af Fru Bielefeldt, NB. Kjolen, ikke Borden alene. Det eneste, jeg har glemt, er, hvilke aandelige Retter Vogelius satte for os i Kirken, og hvilke legemlige Madame Grauer satte for os ved Hjemkomsten.

Grauer havde to smaae Døttre efter sin første Kone; disse Piger var ikke smukke, men hans Kones Datter

efter hendes første Ægteskab, Elisabeth Grorud, var et deiligt og livligt Pigebarn, der morede Frøken Oppen og mig ved barnlig uskyldig Munterhed.

Jeg har aldrig siden seet nogen af den hele Familie, men nogle Aar derefter hørte jeg, at en af Grauers Døttre var gift med en Søn af Capitain Finne. I Aaret 1821 læste jeg et Avertissement i Rigstidenden af Grauer, hvori han meldte sin Kones Død. — Om min Gudson veed jeg intet andet, end at man har fortalt mig, hvorledes han i sine unge Dage ofte reiste fra Kjørboe ind til Drammen for at udføre en eller anden Rolle i Drammens dramatiske Selskab. — Da han siden solgte Kjørboe, da Stedet ved Faderens Død var bleven hans Eiendom, saa maae jeg slutte, at hans Aand har taget en anden Retning end hans Faders.

Carl Nicolai Dunker.

Fra ham nedstammer den nu i Norge levende Familie Dunker. Han var en Hesse og Casselaner. I sin Ungdom havde han været Soldat og tjent i Syvaarskrigen; han blev Officer, ved Krigens Ende blev han Hauptmann og fik sin Post i Cassel. Han beskrives som en meget stor og stærk Mand, med et vidunderlig tykt og stærkt Haar; han bar det i en Zopf, der naaede ham til Hælene; naar Børnene vare u lydige, slog han dem med Haarpidsken. Han var gift med Johanna von Dalwig af et gammelt berømt adeligt Huus, — om »den Herren von Dalwig« fortælleres i Hessen eventyrlige Ting, — hendes Forældre vare døde efter at have mistet deres Formue ved en Proces. Da Dunker var bleven gift med Datteren, forlangte han og fik Tilladelse til at optage Processen paa nyt. Han betroede sin Sag til en Advokat, som i denne Anledning fik en betydelig Sum Penge i Hænderne. Advokaten rømte med Pengene, og Dunker optog ikke mere Processen. Naar hans Venner opmuntrede ham dertil, svarede han:

»Nicht doch! ist schon Einer zum Schuft darüber geworden, so was soll nicht wieder geschehen.«

Han havde tre Sønner, Heinrich, fød 1769 — han var ikke lidet stolt af, at han var født samme Aar som Napoleon, Chateaubriand, Hertugen af Wellington og saa mange flere berømte Mænd —, Wilhelm, født 1775, og Reinhard, nogle Aar yngre. Han var en god og kjerlig Ægtemand; da hans Børn havde seet sig om i Verden, sagde de aldrig at have seet et saa lykkeligt Ægteskab som deres Forældres; for sine Børn var han en streng, men ogsaa en god Fader; de havde lige megen Respect og Kjerlighed for ham. Imellem nedlod han sig vel til at spøge med dem. Om Juleaften forsømte de aldrig at sætte en tom Tallerken foran deres Seng, og das Christ-kindchen kom om Natten, medens de sov, at bringe dem Gaver. En Juledags Morgen, da Heinrich vaagnede og greb efter sin Tallerken, laae der intet andet derpaa end et raaddent Æble; han blev forbittret og kastede Æblet ud af Vinduet. Ogsaa paa Wilhelms Tallerken laae et saadant Æble, men han satte sig til at betragte det nøie, han vendte det paa alle Kanter, anatomerede det, og see! indeni Æblet laae en Louisdor. Heinrich var nu ikke seen med at hente sit Æble ind fra Gaarden, og han fandt nu ligeledes en Pistole deri.

Heinrich blev sendt til Rinteln og indskrevet som Student ved Universitetet der, men det viste sig snart, at han hverken havde Lyst eller Kald til at studere, og Churfyrsten gav ham en Anbefaling til Kongen af Danmark, der gav ham Bestalling som Lieutenant. Han fik først sin Post i Trondhjem, men der blev han kun kort Tid og blev forsat til Christiania. Han giftede sig med Frøken Lützow, en Datter af General Lützow, og steg efterhaanden til Oberst og Generaladjutant, Ridder af Sværdordenen, og døde i en høi Alder. Han havde tre Sønner og tre Døttre. Sønnerne vare alle Militaire.

I Rinteln var en Professor Holtermann, der var et changeant Genie af dem, om hvem man siger, sie verstehen sich ob alle Dinge. Han var Professor i Mathematik og gav desuden Underviisning i Chemie og Mineralogie, han malede Landskaber og Miniaturportraiter og stak i Kobber, han var Dreier og Snedker og forfærdigede Modeller til alskens Machiner af egen Opfindelse, han gjorde Blyantspenne, og han arbejdede paa et perpetuum mobile. Denne Mand oprettede et Institut for Drengene, og derhen blev Wilhelm Dunker sat. Holtermanns Kone var ligesaa excentrisk som hendes Mand, jeg skal ikke kunne sige, hvad hun beskjeftigede sig med, men med sit Huus var det ikke; meget sjelden havde enten de selv eller Eleverne anden Frokost, Middags- og Aftensmad end kogte Kartofler, og ingen anden Drik end Viin til alle Maaltider. En Følge heraf var, at Wilhelm fik saadan Lede til Kartofler, at han aldrig spiste dem, og Viin kunde han i mange, mange Aar derefter ikke nyde. Da Wilhelm havde faaet Examen i Mineralogie, sendte Churfyrsten ham til Hartzen at arbejde i Bjergværkerne; siden blev han ansat ved Bjergcollegiet i Cassel som Gehülfe og fik Titel af Assessor.

Reinhard, den yngste, var Moderens Yndling; han var hende behjælpelig i Haven og vilde gjerne arbejde paa Marken; han blev bestemt til at blive Econom, Forvalter paa et Herregods eller Forpagter af et saadant. Da de to ældre Sønner havde kostet Faderen mange Penge, og Reinhard derimod faae eller ingen, saa gjorde Faderen et Testament, ifølge hvilket Reinhard skulde arve saavel ham som Moderen, dog var det ham paalagt at sørge for sine Søstre.

Churfyrsten af Hessen brugte at afskedige sine Officerer, naar de bleve gamle, men han gav dem ingen Pension; han havde intet imod, om de søgte at gjøre sig Fordele, saalænge de stode i Tjenesten, og han saae endog gennem Fingre med, om disse Fordele ikke vare tagne aldeles lovlig. Da han engang afskedigede en aldrende

Officer, og man forestillede ham, at denne Mand med sin Familie vilde være aldeles vis-à-vis de rien, sagde Churfyrsten: »Mein Gott! hat er denn nichts zurück gelegt?« og da Svaret var nei, sagde han: »Ich habe doch den Esel an der Krippe gebunden, warum hat er denn nicht gefressen.« Da han gav Hauptmann Dunker Afsked, fik han vel ingen Pension, men en Bestilling som Accise-Einehmer i den lille By Rodenberg i Grafschaft Schaumburg. Her købte han en Eiendom, der bestod af et Vaaningshuus, en Kjøkkenhave, en Frugthave og et lidet Stykke udenfor Byen en Eng og en stor Have, som blev kaldet der Südwisegarten.

Da jeg kom til Rodenberg i Aaret 1807, var Reinhard Forvalter paa Godset Didersen, omtrent en Miil fra Rodenberg; der ligger en Bye, Minden, imellem disse Steder. Didersen tilhørte en General, der boede med sin Familie i Cassel; kun eengang om Aaret, paa den Tid Ferskerne vare modne, opholdt Familien sig nogle Dage paa Godset, al den øvrige Tid af Aaret traadte Forvalteren og Huusjomfruen i Herskabets Sted og havde fri Raadighed over alt. Der var en smuk, elegant Bygning, pragtfuldt meublerede Værelser, et stort, udsøgt Bibliothek, herlige Malerier. Vi tilbragte der nogle ret behagelige Dage. Jeg saae daglig Bønder, der kom til Forvalteren i et eller andet Ærinde, de vare meget smukt klædte og lod til at være velhavende Folk; næsten alle Koner og Piger bare Halsbaand af store Ravperler, og saadant et Halsbaand kostede omtrent otte Rigsdaler. Men, hvad der gjorde mig ondt, var at see, hvorledes de unge Karle kom om Løverdagen at bønfalde Forvalteren om Tilladelse at dandse Søndag Aften, hvilket han maatte afslaae dem. Jeg kan ikke fatte, af hvilken Grund Herskabet nægtede de stakkels Folk denne uskyldige Fornøielse.

De to Søstre, Henriette og Philippine, vare smukke og elskværdige Pigebørn; Henriette lignede sin Moder, var liden, blond, med en Teint som Roser og Lilier, hun var munter og livlig, flittig og ufortrøden til alt nyttigt Ar-

beide som alle Piger i denne Egn. Saasnart et Pigebarn var afvant, begyndte Moderen at spinde til hendes Udstyr, Tjenestefolk gaves der kun faae af i denne Bye, Huusmoder og Døttre forrettede Husets Arbeide, Borgemester og Raad gjorde heri ingen Undtagelse. Jeg tilbragte halvandet Aar i Rodenberg, og i denne Tid saae jeg aldrig nogen Betler, hvorvel der intet Fattighuus var, og jeg hørte aldrig Tale om noget Tyverie; Livets Fornødenheder havde Enhver, og det lod ikke til, at Nogen tragtede efter mere. Philippine var des Vaters Ebenbild: stor, høi af Væxt, med mørkere Haar; hun var upaatvivlelig den klogeste og forstandigste Pige i mange Miles Afstand, og af en regelmæssigere Skjønhed end Søsteren. Hun blev gift med Doctor Meine i Oldendorf og døde i sit tredsindstyvende Aar; Meine meldte mig hendes Død, hun var død af la Grippe.

Reinhard, som havde giftet sig med en Demoiselle Behrends, havde en Søn, Carl Dunker, som nu er Eier af et Apothek i Oldendorf. Fra ham fik jeg for fem Aar siden et Brev, hvori han meldte mig Meines og Henriette Dunkers dødelige Afgang. Philippines eneste Søn, Wilhelm, er Doctor i Marburg.

I Rodenberg var der en stor Mængde Jøder. Da de havde deres Lauberhüttenfest, gik jeg med Henriette og Philippine hen til nogle af disse Familier, der, saa længe denne Fest varer, ikke maae komme under Tag, men opholde sig i Løvhytter, som de udsmykke ved at hænge forgyldte Æbler og alskens Zirater i Grenene. Jeg saae der en Dreng paa syv Aar med et deiligt Ansigt, men pukkelrygget og yderst svag af Helbred; denne Dreng forstod og skrev Latin og Hebraisk og studerede uaffadelig. Hans Moder sagde til os: »Unsere gelehrte Leute finden Vergnügen darin ihm Unterricht zu geben, weil er sogleich alles fassen und begreifen kann, und wir lassen sie gewähren; denn wozu könnten wir ihn brauchen? zum Kälbertreiben taugt er doch nicht.«

Min Svigermoder var syg og for det meste senge-
liggende, da vi kom til hende i Rodenberg. Det var i
Mai Maaned, og ved Badet i Nenndorf, som ligger kun
faae Skridt fra Rodenberg, var der mange Badegjester og
megen Lystighed. En Dag sagde Henriette til mig: »Vor
Moder har nægtet os Tilladelse at gaae til Nenndorf
imorgen; beed De for os, Dem vil hun intet nægte.« Jeg
opfyldte hendes Forlangende og fik til Svar: »Jeg undte
gjærne mine Børn en Fornøielse, og jeg kunde godt hjælpe
mig med Pigen alene, men jeg er svag, og om jeg kom
noget til, medens mine Døttre morede sig, saa vilde de
gjøre sig selv Bebreidelser.« Døttrene forlode hende ikke
den Dag, heller ikke den følgende; Natten derefter vaagede
de og Wilhelm ved Moderens Seng, og henimod Morgenen
slukkèdes hendes Livs Lys.

I Rodenberg var kun een riig Mand, Wilhelmi, og han
levede mere indskrænket og sparsommelig end nogen Anden.
Der var et Vertshuus i Byen, som blev kaldet Stock-
holm; der havde Embedsmændene og de mere Velhavende
en Club, om Vinteraftenerne forsamlede de sig »auf den
Stockholm«, men heller ikke der var Wilhelmi med. Efter
indstændige Bønner af Moder og Datter lod han den sidste
gaae ind i et Pigeinstitut i Hannover, hvor han betalte
300 Rdl. om Aaret for hende; hun blev der i tre Aar og
kom tilbage som en talentfuld og saare elskværdig Pige.
Kort Tid efter Hjemkomsten blev hun syg og døde, og
nu var Faderen utrøstelig, ikke saa meget over hendes
Død, som over at nu de mange Penge vare tdgivne til
ingen Nytte. Han svoer høit og dyrt, at den anden Datter
ikke skulde anvendes det mindste paa til hendes. Under-
viisning: Wenn sie, sagde han paa sit Plattysk, som jeg
ikke kan gjengive, wenn sie kann ein Pot kochen, und ein
Hemd nähen, denn kann sie genug.

I Aaret 1820 besøgte Wilhelm atter sin Familie;
Philippine var gift, og Henriette var hos hende; Reinhard
var afskediget som Forvalter, da Herskaberne nødigt ville

have gifte Forvaltere. Wilhelm kom til Cassel, hvor han havde Audients hos Churfyrsten, som vilde vide Besked om den norske Statsforfatning. Da han fik denne Besked, forundredes han høilig og raabte: »Aber mein Gott! was will denn der König mit so einem Lande, wo er keinen Nutzen vom hat!«

I Aaret 1840 opsøgte Wilhelm for sidste Gang sin Familie i Tydskland. Han kom til Hessen-Oldendorf og spurgte efter Doctor Meine, man viste ham Huset, han gik ind og mødte i Forstuen en lille Pige, som han spurgte, om Henriette og Philippine vare hjemme. Barnet løb op af en Trappe og raabte: »Hier ist ein Mann, der fragt nach Henriette und Philippine.« »Bruder Wilhelm ist da!« raabte de to Søstre og ilede ham imøde.

En Brodersøn af Carl Nicolai Dunker var Professor i Medicin ved Universitetet i Rinteln, og Politiedirecteur Dunker i Berlin, som omtales med saa megen Berømmelse i »Der neue Pitaval«, er formodentlig en Søn af Professorens. Den Gamle skrev sit Navn Duncker.

Jomfru Dampe.

Da jeg første Gang saae hende, det var i Aaret 1798, var hun formodentlig fyrretyve Aar gammel; hendes Paaklædning var beskeden, ikke ungdommelig; man saae Levninger af Skjønhed (de beaux restes), især to blomstrende Kinder, dog vilde de unge Damer vide, at disse Roser vare Kunstproducter. Jeg hørte Bielefeldt tale om, at General Huth havde været forelsket i hende, og at denne gamle General, hvergang Bielefeldt kom til Kjøbenhavn, spurgte ham om, hvorledes det gik den charmante Jomfru Dampe. Jeg troer, at hun var en Søster af den Dampe, som i saa mange, mange Aar, maaskee til sit Livs Ende, sad i Arrest paa en Fæstning i Danmark for en politisk Forbrydelse, der aldrig blev oplyst, men som dog nok mere bestod i Ord end i Gjærning. Han blev ligesom Lofthus hverken forhørt eller dømt.

Lofthuus saae jeg engang, da jeg med Aamodt spadserede paa Agershuus Fæstning; han sad ved et Vindue med Jernstænger for og læste i en Bog. Aamodt sagde, at han havde siddet i denne Arrest i flere Aar uden at være bleven forhørt eller dømt, og at han vistnok vilde blive der, indtil Døden befriede ham; dersom han blev stedet til Forhør, lagde Aamodt til, da maatte man frikjende ham, da han ikke har forbrudt sig mod nogen af vore Love, men man vover ikke at slippe ham ud, derfor bliver han siddende. Capitainvagtimester Juell fortalte os, at Lofthuus havde forsøgt at undvige og til den Ende brudt et Hul i Væggen paa sit Værelse; vel havde han tildækket Hullet, men Juell var bleven det vaer og havde i al Stilhed ladet det mure til. Flere Aar derefter saae jeg paa Krigskirkegaarden en Ligsteen, hvorpaa stod: Lofthuus og nogle Ord, hvis rette Sammenhæng jeg ikke erindrer, men de vare omtrent saaledes: Din frie Aand svæver nu blandt (her nævntes flere af Oldtidens store Mænd, Phocion, Sokrates o. s. v.), som her paa Jorden lede, fordi de vilde vel. Literatus Wangenstein havde efter Sigende besørget denne Ligsteen³⁷). I en af de første Aargange af Rahbeks og Prams Minerva kan man læse om Lofthuus og hans Sag. Saavidt jeg erindrer herom, da havde en vis Amtmand høiligen forurettet Bønderne, Lofthuus havde taget Bøndernes Partie, men gaaet for voldsomt frem.

Men nu ere vi jo komne langt fra Jomfru Dampe. Hun boede i en stor Gaard, som James Collett havde foræret hende, og som blev kaldet Jomfru Dampes Gaard, saalænge jeg var i Christiania. James Collett, en Broder af Fru Bernt Anker, havde villet ægte Jomfru Dampe, men hans Familie fik dette forhindret; hans to Sønner, Peter og John Collett, vare begge gifte, og deres Koner vare Søstre, to Frøkener Elieson. De vilde vel ikke, at Faderen skulde ægte Jomfru Dampe, men de havde intet imod, at han gav hende titusinde Rigsdaler, og de behandlede hende i alle Maader som et Lem af Familien;

hun var med dem i alle Selskaber, og de bleve ved hermed, ogsaa efter at James Collett havde forladt Verden.

Hver Juul, naar Colletts og Ankers Familie med Selskab toge til Fladebye, var stedse Jomfru Dampe med; men een Juul blev foreslaaet kun at indbyde unge, gifte Damer til denne Reise; dette var vistnok for at undgaae Jomfru Dampes Selskab; men James Collett erklærede, at han i det Tilfælde strax vilde lade sig vie til hende. Forslaget blev altsaa forkastet, og Jomfru Dampe var med til Fladebye som sædvanlig. Jeg har før sagt, at hendes Ansigts Roser efter Formodning ikke var Naturens Værk; de unge Damer faldt nu paa at drille hende ved ikke at lade hende være alene et Øieblik til sit Ansigts Restauration.

Sid ikke et heelt Seculum

Der, hvor man gjerne sidder krum!

er en af den salernitanske Skoles Læreregler, siger Tode. De unge Damer paa Fladebye bemærkede, at Jomfru Dampe ikke kjendte eller ikke fulgte denne Læreregel, og man opdagede nu, at hun benyttede Tid og Sted til at besørge den Deel af sit Toilette, som man til sædvanlig Tid og Sted hindrede hende fra.

Man antog i Almindelighed, at Peter og John Collett vare Tvillingbrødre, men jeg seer i Tullins Skrifter, at Peter var fød 1757 og Broderen Aaret efter. Peter Collett døde 1792; han var bleven meget heed, hørte jeg Fru Treschow sige, han drak et Glas kold Viin, og dette voldte ham en pludselig Død. Madame Peter Collett var en meget aandrig og talentfuld Dame, især var hun beundret for sit dramatiske Talent. Hendes bedste Rolle var Fru v. Schmerling i »Kun sex Retter«; jeg seer og hører endnu den Stilling, den Mine og den Tone, hvormed hun sagde: »Pain bis et honneur vaut mieux que de ramper devant la crapule.« Bernt Anker, der forestillede hendes Broder, Obersten, havde saaledes sat sig ind i

Rollens Aand, at da Niels forklarer Lise, hvad et Appendix er, og dertil bruger Exemplet, Obersten og Søsteren, hans Appendix, og Lise falder ham ind i Talen med de Ord: »Nei holdt! ved Siden af Fruen er Obersten et Appendix«, da maatte man vel lee og finde, at Lise havde Ret. Vare disse gamle Stykker bedre end de nyere? eller vare Skuespillerne bedre? Vistnok ingen af Delene; men hvad fattes os? — Modtagelighed.

Da Peter Collett var død, flyttede Enken til Lilleager, et Arvefæste under Bogstad, som hun eiede; her fulgte hun nogle romantiske Ideer, hun plantede Løvtræer fast over hele Eiendommen, og i en Dal, som hun havde givet Navnet Wilhelmsdal, opførte hun den Eremitbolig, jeg før har beskrevet. Nogle Aar efter solgte hun Lilleager til Bielefeldt og flyttede til Hollebye, hvilken Herregaard hun havde kjøbt, dog opholdt hun sig ofte i Christiania. Hun havde to Døttre og en liden Søn. Den yngste Datter blev opdragen hos John Collett, hvis Ægteskab var barnløst; Sønnen, James, var Moderens Afgud, hun forkjelede og tilbad ham saaledes, at Barnet sagde: »Men Moder, hvorledes vilde det gaae Dig, dersom Du mistede mig?« Hun indsaae, at det vilde være til Held for Drengen, om en værdig, god og duelig Mand paatog sig at opdrage og danne ham, og hun overlod ham til en fortræffelig Mand, Præst Bull paa Hedemarken. Drengen var dorsk og søvnagtig; en Dag lagde han sig ned ved en Dam, faldt i Søvn og væltede ned i Dammen; da man fik ham op, var han død. Hvorledes den stakkels Moder bar dette Tab, veed jeg ikke, hun kom i nogle Aar ikke mere til Christiania. Men i Aaret 1799, da »Die Räuber« blev opført paa det dramatiske Selskabs Theater, var hun der. Jeg har omtalt, hvilken Sensation dette Stykke, og hvilken Enthousiasme især Lieutenant Lindemann som Carl Moor opvakte, endog hos Flere, der ikke engang forstode Sproget. Med Et gik det Rygte: Lieutenant Lindemann er forlovet med Madame Collett. Og Rygtet medførte

Sandhed. Hendes Familie var meget derimod; hun var flere Aar ældre end han, og da hun var meget corpulent, saae hun maaskee ældre ud, end hun var; hun havde en voxen Datter, der jo efter Alderen havde passet sig bedre for Lindemann; man vilde ogsaa vide, at hun havde tilbudet ham sin Datter og Godset Hollebye. Ikke desmindre havde de Bryllup samme Aar, og Aaret efter tilbragte Lindemann og Frue Julen paa Fladebye, hvor jeg havde den Fornøielse at være i deres Selskab.

Aaret efter fik Fru Lindemann en Søn, der blev kaldet James og, som jeg formoder, nu er Eier af Hollebye Gods. Hendes ældste Datter, Kaia, blev gift med Iver Steen; hun havde een Datter. Den yngste, Tina, blev gift med Otto Collett; de havde ingen Børn.

Jomfru Dampe havde hos sig en gammel Pige, som havde tjent hende, hendes Forældre og Bedsteforældre i firsindstyve Aar. Denne Pige døde i Jomfru Dampes Huus hundrede og fire Aar gammel.

Tordenskjold.

Han var en Brodersønssøn af den berømte Admiral, Peder Wessel, der blev ophøiet i Adelstand under Navnet Tordenskjold; senere blev dennes Brodersøn ligeledes nobiliteret under samme Navn. Den Tordenskjold, jeg nu vil tale om, var Søofficeer, men blev afskediget i 1804, da han imellem havde Anfald af Galskab. Familien vilde gjerne blive ham qvit, og da han yttrede Lyst til at gaae til Norge, saa lod de ham reise til Christiania. Wulfsberg var der Politiemester og erholdt fra Familien i Kjøbenhavn Efterretning om Tordenskjolds Forfatning og tillige Anbefaling om at have Øie med ham. Wulfsberg var særdeles ivrig i sit Kald, og han modtog Tordenskjold, som kom til ham velforsynet med Penge og Fornødenheder, og vaagede over ham som en Fader. En Tidlang saae man intet Tegn til Galskab hos ham, men en Aften havde han lagt Ild i Kakkellovnen og brændt alt sit Tøi

og sine Klæder, undtagen dem, han havde paa. Med to Pistoler i Beltet gik han ned til Verten og sagde ham, at de Penge, han skyldte ham, laae paa Bordet, og derpaa gik han ud. Verten gik op paa hans Værelse, der laae Pengene paa Bordet, og hans store Kuffert stod aaben, aldeles tom, Indholdet havde han brændt. Saa snart Verten havde berettet dette for Politiemesteren, gik Wulfsberg strax ud for at opsøge Tordenskjold. Han søgte længe omsonst, flere havde seet ham, men Ingen vidste, hvor han var gaaet hen. Omsider mødte Wulfsberg en Pige, der nylig havde seet Tordenskjold gaae ind paa Byens Kirkegaard. Det var allerede sildig paa Aftenen, henimod Midnat, det var Midsommer og lyst nok, men kun hist og her saae man Nogen paa Gaden. Nu mødte Wulfsberg Kise Brochmann — stop a little, pleiede Fader at sige, først maae jeg berette om Kise Brochmann, Tordenskjold gaaer om paa Kirkegaarden og bliver der endnu en Times Tid. Kise var en Søn af Capitain Brochmann paa Abildsøe, hans Navn var Christen, men Forældrene havde givet ham Kjelenavnet Kise, og dette Navn blev givet ham af enhver. Da han var tretten Aar, var han allerede to og halvfjerdsindstyve Tommer høi, og da han var femten Aar, holdt han sex og halvfjerds. Til det dramatiske Selskabs Forestillinger paa Generalprøve var givet Adgang til Børn og Tjenestefolk; da Kise kom derhen med sin Børnebillet, sagde Repræsentanten (Gen. Aud. Bergh), der modtog Billetterne ved Indgangen: Her have i Aften kun Børn og Tjenestefolk Adgang. Hi hi hi! jeg er ikke confirmeret, jeg, hi hi hi! sagde Kise. Han gik til Confirmation for Biskop Keyser, som dengang var Slotspræst; jeg saae ham der staae paa Kirkegulvet mellem de andre Confirmander, hvor han kneisede op som en knudret Eeg blandt alt det andet Smaakrat; Keyser, som var en liden Mand af Væxt, maatte see høit i Veiret, naar han taledes til Kise. Han havde en meget smuk og elskværdig Søster, som var forlovet med Lieutenant Har-

bou, en ikke mindre elskværdig ung Mand. Ferdinand Hanstein, en Preusser, kom til Christiania som Saarlæge, han var fireogtyve Aar, vittig, beleven og behagelig i Omgang. En Dag havde han indbudt nogle unge Venner til en Frokost, Lieutenant Harbou, Lieutenant Krog (nu Statsraad) og flere. Ved en Opvarters Uforsigtighed, der tog fejl af en Flaske, drak hver Gjest et lidet Glas Cantharide-Essents. De bleve alle heftig angrebne, og Lieutenant Harbou maatte døe. Hans unge Brud blev syg af Sorg og svævede længe mellem Liv og Død. Naar man i den Tid spurgte Kise, hvordan det stod til med hans Søster, saa svarede han: Hi hi hi! hun ligger under Felt-skjerhaand, hun, hi hi hi! — Nu tilbage til Tordenskjold. Wulfsberg anmodede Kise om at blive staaende ved Indgangen af Kirkegaarden og hindre Tordenskjold fra at gaae ud, indtil han (Wulfsberg) var kommen med Vagt for at arrestere Tordenskjold. Hi hi hi, jeg er ikke bange for Tordenskjold, jeg, hi hi hi! sagde Kise. Wulfsberg stillede nu en Vægter ved den anden Indgang og gik at hente Vagten. Tordenskjold nærmede sig Porten for at gaae ud, men da han saae Kises formidable Skikkelse, vendte han om og gik til den anden Port, hvor Vægteren blev bange for ham eller for hans Pistoler og lod ham passere. Der gik nu flere Dage hen, uden at Politie-mesteren kunde finde Tordenskjold; da kom han af sig selv ind til Wulfsberg, han bar ikke mere Pistoler, taledede ganske fornuftig og yttrede Lyst til at tilbringe nogen Tid af Sommeren paa Landet. Wulfsberg skaffede ham Kost og Logis hos en Mand i Kongshavn, hvor han holdt sig rolig i nogle Uger. En Dag, da Manden var gaaet ud, og han var alene med Konen, sagde han til hende: Siig mig, hvorledes Hun vover at være alene med mig? er Hun ikke bange for, at jeg kan saare eller dræbe Hende? — Nei vist ikke, svarede Konen, jeg har jo aldrig gjort Dem noget imod, hvorfor skulde De da saare eller dræbe mig? — Men har Hun da ikke hørt sige, at Tordenskjold er gal?

spurgte han. — Jeg har aldrig seet noget galt af Dem, sagde Konen, og derfor troer jeg det ikke. — Ja, da skal Hun nok faae det at see, sagde Tordenskjold, hentede en Øxe og huggede Konen i den ene Arm. Saaret var ikke betydeligt, men Tordenskjold blev nu sat i nøie Forvaring, dog kom han efter nogen Tids Forløb ud igjen. Med tre Sølvdalere i Lommen roede han alene ud i en Baad, som han havde taget ved Bryggerne, og man hørte intet fra ham, førend der kom Efterretning fra Kjøbenhavn, at han var der. Prindsesse Caroline, Kronprinds Fredriks ældste Datter, var dengang tolv Aar gammel; Tordenskjold gik til Kronprindsen og forlangte hans Datter tilægte. Hun er noget for ung endnu, sagde Kronprindsen og loe. En Dag, da Kronprindsen med sin Datter gik forbi det Huus, hvor Tordenskjold logerede, sprang han ud af et Vindue i tredie Etage og blev liggende for Fødderne af Kronprindsen. Han havde brækket begge sine Been. Han blev siden holdt i Kjøbenhavn i sikker Forvaring og fik, saavidt jeg veed, ikke Leilighed til at undvige³⁸).

Du erindrer sikkert, kjere Broder, at der i den Gade, Nedre Slotsgade, hvor vor Moders Huus var beliggende, boede en Mængde Haandværksfolk; Bundtmager Scharbou, Hattemager Brynn, Knapmager Freimann, Hattemagerne Bue og Bech, Bundtmager Steensgaard og flere. Hos Hattemager Brynn var en Svend, af Fødsel en Svenske, der saae godt ud, var af gode Sæder og en duelig Arbejder; han havde forelsket sig i en smuk Slægtning af Brynn, der var i hans Huus; hun heed Jomfru Øen. Svensken bemærkede med et, at baade Mesteren og Jomfruen behandlede ham med usædvanlig Ringeagt, og kom efter, at Aarsagen hertil var den, at en ny Svend, der var kommet der i Huset, havde fortalt om ham, at han i Sverige havde faaet Spø. (Denne infamerende Straf, der ofte tildeles for de ubetydeligste Forseelser eller Forsømmelser mod Overmænd, er endnu ikke afskaffet i Sverige, hvorvel dette er bleven foreslaaet. Da jeg reiste til Stockholm i Aaret 1819 i

Følge med Bloch, Busch, Kjelland og Anker, saae vi paa et Skiftested paa Veien en Karl, der græd og var som fortvivlet. Anker spurgte, hvad der feilede ham, og en Anden af vort Selskab svarede: De har jo i Skydsbogen anmeldt en Forsømmelse, denne Karl har gjort sig skyldig i, og han vil nu blive straffet med Spø. Gud bevare mig fra at være skyldig i saadant, raabte Anker og skyndte sig at udslette det, han havde skrevet i Skydsbogen om Karlen). Som jeg nu en Dag gik ud ad Ruseløkveien, mødte jeg en Skare, der havde en Bærebør, som var til-dækket med et Klæde, mellem sig; de bare den ind til Byen, og paa Baaren laae den stakkels Hattemagersvends Lig, han havde skudt sig for Panden. Udenfor Porten af Ruseløkken havde han givet en fattig Dreng nogle Smaapenge og bedet ham derfor at aflevere to Breve, som han leveerte ham. Det ene Brev var til Politimester Wulfsberg, det andet til Jomfru Øen. I Brevet til Politimesteren stod der, at han ikke kunde udholde at bære Livet, siden — her nævnte han Svendens Navn — havde gjort bekjendt den Skjendsel, han i sit Fødeland havde maattet lide. Saasnart Wulfsberg havde læst Brevet, ilede han hen til Ruseløkken, Svensken laae endnu udenfor Porten, men var allerede død. Da Wulfsberg havde føiet de fornødne Anstalter til at faae Liget bort, opsøgte han Svenden, som havde røbet Hemmeligheden. I sin store Nidkjerhed tiltalede han nu denne meget haardt, og bragte ham til en saadan Fortvivlelse, at han gik hen og kastede sig i Bjørvigen. Hans Hensigt var at drukne sig, men Klokken var fire om Eftermiddagen, det var lys Dag, og Flere, der saae ham, trak ham uskadt op.

Kongemaren.

Det er bekjendt, at Kronprinds Fredrik ønskede at gifte sin ældste Datter Caroline med Prinds Christian, den præsumptive Thronarving, og hvorledes denne Prinds paa en Reise i Tydskland havde forliebet sig i en Mechlenborgsk

Prindsesse, og at Fredrik opgav sit Ønske og lod ham ægte denne Prindsesse. Det er ogsaa almindelig bekjendt, hvorledes denne Prindsesses uforsigtige, eller uanstændige, Opførsel var Aarsag i, at hun blev skilt fra sin Gemal, og at Skuespilleren Dupuy blev forviist fra Danmark . . .

I Aaret 1810 havde Kongen sat sin Svoger, Prinds Fredrik af Hessen, til Statholder i Norge; nogen Tid derefter blev han i denne Post afløst af Prinds Christian. Denne Fyrste var dengang syvogtyve Aar, meget smuk og af et behageligt Væsen. Nogle sagde, at han var skjev, men det kunde jeg aldrig opdage, skjøndt jeg saae ham ofte og gav Agt paa ham; hans Fader Arveprindsen havde været skjev, og dette var formodentlig Anledning til Sagnet. Nok er det, han behagede enhver, og alle trængte sig om ham, saa ingen mere brød sig om Prinds Fredrik. Baronesse Liliencron sagde: De maae dog lade den gamle Sol gaae ned, førend de begynde at hylde den nye. Christian tog Deel i alle de Fornøielser, der tilbødes ham, han forsømte ingen Forestilling i det dramatiske Selskab og var Deeltager eller Gjæst i mange Privatselskaber. En Dag havde General Haxthausen givet sine Tjenestefolk Tilladelse til at indbyde deres Camerader til en Lystighed, og Prindsen gik med nogle andre Herrer at see Folkene dandse. Her saae han en Pige, som han sagde til sine Fortrolige paafaldende lignede hans fraskilte, endnu elskede Gemalinde. Han forlangte at see Pigen igjen. Hun heed Maren og tjente hos Kjøbmand Edsleff. Hun blev taget ud af Tjenesten og sat i Kost hos Madame Steensgaard, hun maatte komme til Prindsen hver Dag, og han sagde ofte, at hun lignede hans Gemalinde. Da Prindsen var bleven udraabt til Konge af Norge, kaldte man hende Kongemaren. Da Kongen var borte, var Kongemaren ret ulykkelig; hun var nedkommen med en Datter, og saa længe denne levede, fik hun en liden Pension, men da Barnet døde, mistede hun ogsaa den.

Hun havde adskillige Breve fra Kongen, som en nidkjer Embedsmand tog fra hende. Havde han Ret dertil?

Conferenceraad Lachmann og hans Døttre.

Jeg veed ikke med Vished, om det var ham, der har bygget Lakkegaarden og givet den, saavel som Gaden, sit Navn, eller om det maaskee har været hans Fader, der har gjort det; saalænge jeg kan erindre, boede Conferenceraaden i sin Eiendom, den saakaldte Kongens Mølle, ved Enden af Møllergaden. Han var en meget høi Mand, med et imponerende, aristokratisk Udvortes, og af en meget streng og stolt Charakter. Han havde fire Døttre, hvoraf den ældste lignede ham meget og var næsten ligesaa høi som han; hun var opdraget i Kjøbenhavn, i Madame Legrands Institut, hvor ogsaa Henriette Mathiesen (Fru Enevold Falsen) var bleven opdraget. Da Frøken Lachmann var kommen tilbage til sine Forældre, blev hun kort efter gift med Præsident Willemsen, en agtet, anset og velhavende Mand. Efter et Par Aars Forløb døde Willemsen og efterlod sin Hustrue en Datter og — som det heed i Intelligentsedlerne — en Ufød.

Lachmanns yngste Datter, Grethe, var den af hans Døttre, som han satte meest Priis paa; han gav hende selv Underviisning og tugtede hende med Ridepidsken, naar hun ikke anstregte sig nok i sine musikalske Øvelser. I sit attende Aar var hun en udlært Sangerinde, og jeg hørte Treschow sige en Aften, da han kom hjem fra en Concert, hvor hun havde ladet sig høre: »Hun træder frem, hun manierer sin Nodebog, hun synger, altsammen som en fuldendt Sangerinde. Hvorfra har hun alt dette?« — Kammerjunker Kaalund forlangte hende tilægtes af Faderen. — Hende faaer De ikke, svarede Lachmann, men vil De have Henriette, hendes ældre Søster, hende skal De faae, hun er den dummeste af mine Døttre. — Doctor Baumgarten friede til hende og fik ligeledes Afslag af Faderen — dog uden Anviisning til Henriette; men Baumgarten

gjorde Aftale med Datteren, at lade sig vie til ham uden Faderens Samtykke. Hans Ven, Lieutenant Hummel, var dem herved behjælpelig. Frøken Lachmann gik en Eftermiddag ud i Haven, hvor Hummel stod udenfor Havegjerdet, han løftede hende over Plankeværket og gik med hende til Kirken, hvor Baumgarten, Præsten og Vidnerne ventede dem. Da de nu hverken havde Huusholdning eller Tjenestefolk, saa spiste de til Middag og Aften hos Capitain Wiims, hvor jeg i den Tid flere Gange stødte paa dem.

Hummel var Lieutenant ved det ridende Artillerie, for hvilket Aamodt var Compagniechef; jeg saa derfor Hummel næsten daglig og lærte at kjende ham temmelig nøie, men saa interessant og singulier, som saadan Charaktervistnok er, saa række ikke mine Evner til at fremstille den fuldstændig; kun saameget herom. — Hans hele Individualitet var en Sammensætning af Yderligheder og Contraster, han var af det Stof, hvoraf der dannes Krigere og Martyrer; han kunde sige som Chevalier eller Mademoiselle d'Eon: «J'estime ma vie quatre sous, et ces quatre sous je les donne aux pauvres.» Han agtede legemlige Smerter for Ingenting og lode kun deraf. Han havde en Gevæxt i Panden, den skar han selv bort med en Ragekniv, og da den siden voxede til igjen, saa gjentog han Operationen flere Gange. Og dog kunde han græde af Medynk, naar han saa en Anden lide Smerte. Flere Gange havde han vovet sit Liv for at redde Andre; engang paa Isen faldt han selv i en Vaag, da han vilde trække en Anden op af den. Aamodt spurgte ham, hvad han tænkte paa i det Øieblik, da han gik tilbunds. Jeg tænkte, sagde han, at jeg vel nu maatte døe, og saa læste jeg et Fadervor.

Hummel var forlovet med en Jomfru Rynning paa Kongsvinger. Men ligesom Fru Willemsen var den største blandt Qvinderne i Christiania, saa var Hummel upaatvivlelig den største Mand, og paa Bal saa jeg de to ofte dandse sammen og hørte vel ogsaa noget hvidske om Fløimænd.

Samme Aar blev, som jeg har fortalt, Die Räuber opført i Grændsehaven; Hummel var Schweitzer, han spillede ikke, han var Schweitzer. Kort derefter hørte man, at Hummel og Fru Willemsen vare Kjerestefolk. Faderen, Lachmann, vilde bevæge Himmel og Jord for at bringe sin Datter fra at indgaae denne Forbindelse; han truede endog med at bringe Kongen til at forbyde den; det hjalp ikke, hun ægtede Hummel. Willemsen havde en Broder, der var Amtmand paa Bornholm, denne forlangte en af sin Broders Døtre til sig, og den anden Datter, som Moderen beholdt tilbage, døde nogen Tid derefter. Disse Børn havde hver et Par tusind Daler efter Faderen, og Fru Willemsen havde foruden en ikke ubetydelig Capital fire hundrede Rigsdaler i Enkepension.

Ved Hummels Bryllup vare Aamodt og Baumgarten Vidner eller Forlovere; hverken Brudens Forældre eller nogen af hendes Slægtninge, med Undtagelse af Fru Baumgarten, vare derved tilstede. . . . I det første Aar efter Brylluppet gik Fru Hummel ikke ud af Huset og modtog intet Besøg. Aaret efter kom hun i de Selskaber, som Bielefeldt, Chefen for Artilleriebrigaden, ofte gav, og hvortil han indbød alle Artillerieofficerer med deres Familier. — Hun, som ved Skjønhed, Aand, fint Væsen og høi Stand havde været en af de første Damer i Christiania, blev nu aldeles overseet, især af Damerne. Mig gik det rigtignok ikke bedre, men for mig var dette hverken uhyggeligt eller ydmygende; jeg vidste, hvor ubetydelig jeg var, og jeg havde aldeles ingen Fordring, ikke engang Attraae efter at blive bemærket. Ved saadanne Leiligheder foreslog Fru Hummel mig at gaae med hende ind til Demoiselle Cathier, de smaae Frøkener Bielefeldts franske Gouvernante, der lod os høre paa, hvorledes hun parlerede med Børnene, og lod dem oplæse deres franske Lectier for os.

Kongen gav Hummel Charakter af Capitain, og jeg hørte Damerne med Latter sige til hverandre: Fru Hummel er bleven Capitain. Men dette var kun en liden Deel af

den stakkels Fru Hummels Lidelseshistorie. De havde været gifte i omtrent tre Aar og havde to Børn, da forlangte en Pige at tale med Oberst Bielefeldt; hun sagde, at hun var i Tjeneste hos Hummel, og at hun for nogen Tid siden uforvarende var kommet ind i Stuen og havde seet Hummel slaae og mishandle sin Kone. Da han blev Pigen vaer, blev han forskrækket og gav hende fire Rigsdaler, for at hun ikke skulde sige til Nogen, hvad hun nu havde seet. Hun havde ogsaa tiet dermed, men nu blev Mishandlingen uden Sky saa ofte gjentaget, at hun vel maatte tale derom. Fru Hummel kom siden selv til Obersten og erklærede, at hun ikke længer kunde udholde at leve med Hummel.

Hummel var en munter og behagelig Selskabsbroder, en meget god Skuespiller, en vældig Jæger, en fortræffelig Billardspiller; han havde derfor mange Venner og Velyndere. Af Bernt Anker var han yndet for sit dramatiske Talent, af John Collett var han elsket som Sportsman, ligeledes af flere norske Engelskmænd, som dengang vare lidenskabelige Jægere. Der blev nu raadslaaet om, hvad der skulde gjøres ved Hummel, og Resultatet blev, at man sendte ham udenlands, jeg erindrer ikke, under hvilket Paaskud. Han blev sendt til Neapel og havde Permission paa to Aar. I denne Tid corresponderede han flittig med sine Venner i Christiania, især med John Collett, og de forsikkrede, at hans Opførsel var særdeles god. — Efter Permissionens Ende kom han tilbage til sin Familie, og nu varede det ikke længe, før det huuslige Uveir brød ud paa nyt. Formuen var aldeles borte, og det er sandsynligt, at hun ikke havde skaanet den mere end han. Bielefeldt blev Chef for hele Artilleriet og fik som saadan sin Post i Kjøbenhavn. Ogsaa Hummel blev ansat der, og Fru Hummel med Børnene blev tilbage i Christiania; hvorvidt der var sørget for hende, veed jeg ikke, men vist er det, at hun var i megen Trang.

I Kjøbenhavns Bombardement udmærkede Hummel sig saaledes ved Mod og Tapperhed, at Kongen blandt andre

Belønninger gav ham en Orden. Ved vilde og gale Streger forbrød han sig siden saaledes, at Kongen afskedigede ham og forlangte Ordenen tilbage. Hummel vilde ikke godvillig udlevere den, og Kongen sendte to Officerer hen til ham for at tage den fra ham med Magt. Hummel satte sig paa en Kuffert — det eneste Meubel i hans Værelse — med en ladt Pistol i Haanden og sagde, at hvad hans Konge havde givet ham, det skulde Ingen tage fra ham, saalænge der var Liv i ham, og lovede at skyde Pistolen af paa den, som nærmede sig ham i denne Hensigt. Ordenen bar han paa Brystet. Da Kongen hørte dette, sagde han leende: »Saa lad ham da beholde den.« Engang gik det Rygte, at Hummel var død; Fru Hummel skulde altsaa have sin Enkepension igjen; men Rygtet var falskt, og hun flyttede til Fredriksstad, hvor hun oprettede en Skole. Men her traf hende det haardeste af alle hendes haarde Skjebnes Slag. Hendes og Hummels Datter var nu omkring tyve Aar og havde forelsket sig i en ung Mand i Fredriksstad; da hun fik vide, at han havde forlovet sig med en Anden, tog hun Gift ind. Da Giften begyndte at virke, angrede hun det og fortroede sig til en gammel Pige, som var fulgt dem fra Christiania. Der blev nu anvendt alle mulige Midler for at redde hende, men den Portion, hun havde taget, var for stor, hun maatte ynkelig døe. I de senere Aar har jeg Intet hørt om Hummel eller Fru Hummel, kun engang i Aaret 1831 saae jeg i Christiania en høi, meget smuk ung Mand, der heed Hummel og udentvivl var deres Søn; han var Underofficeer.

Lachmanns fjerde Datter giftede sig ogsaa mod Forældrenes Villie med en Lieutenant Mørch; jeg veed Intet om hende, uden at hun var meget fattig og meget ulykkelig. Hun døde i Christiania og efterlod sig en Søn.

Fru Baumgarten var meget letsindig og fri i Opførsel og Tale, hun gav derfor Aaledning til megen Omtale; men de, som kjendte hende nøie, sagde om hende, at de maatte holde af hende, da hun med alle sine Feil

havde et saa godt Hjerte, og det er vist, at hun satte sin Glæde i at hjælpe og trøste, hvor hun kunde. I Musik og Sang var hun uforlignelig, og Slotspræst Sverdrup, der var en gammel streng Moralist og havde hørt adskilligt Ondt om Fru Baumgarten, sagde, da han havde seet og hørt hende som Lene i Dragedukken: Nu skulle alle hendes Synder være hende tilgivne. I Epilogen: De ni Muser, tildeelte Falsen¹⁹) hende Polyhymnias Rolle; at han samme Gang tildeelte mig Clios Partie, har maaskee bidraget til at give mig Lyst, om just ikke Evne, til at optegne de vistnok kun lidet mærkværdige Tildragelser, jeg har seet foregaae. — I Pipervigen boede en Mand, som man kaldte Kaasbøl; man kaldte ham ogsaa Kongen i Pipervigen, da han var en riig eller dog en velhavende Mand. Andre sagde, at hans Navn ikke var Kaasbøl, men at han havde været Tjener hos en Kaasbøl; han havde en Søn, der var en meget smuk ung Mand, havde etableret sig som Kjøbmand i Christiania og kaldte sig Holt. Han var en intim Ven af Baumgarten og kom daglig i hans Huus, og i Selskaber var han Fru Baumgartens opvartende Cavalleer. Imellem var han og Baumgarten paa Lysttoure, hvor hun ikke var med. Der gik mange høist urimelige Rygter om disse Personer; Rygterne vare saa usandsynlige, at de modsagde sig selv. Baumgarten, og Fruen endnu mere, vare Elskere af Hunde, Holt ligesaa. At Holts Hund fulgte Fru Baumgarten, ja endog opsøgte hende paa Theatret, saae jeg engang paa en Prøve, medens jeg stod ved Siden af hende paa Scenen; jeg vidste ikke andet, end at det var hendes egen Hund, da hun klappede den og sagde: Det er Holts Hund, den følger mig overalt. Dette er nu alt, hvad jeg har seet, der kunde tyde hen paa et intimt Forhold mellem dem. — En Dag tog Baumgarten, Holt og et Par andre unge Mænd ud paa Landet i et Jagtpartie; de havde samlet sig hos Baumgarten, tog Afsked med Fruen og gik afsted. Ud paa Dagen, da de vare gaaede ind i en Bondestue, gik Holt ubemærket fra dem. De gik ud

for at søge ham op, og da de vare gaaede et Stykke Vei, saae de Holt ligge paa en Bakke med Geværet ved Siden. See engang den dovne Holt, sagde Baumgarten, der har han lagt sig til at sove, vi ville vække ham med et dygtigt Dask. Da de kom hen til Bakken, saae de en Strøm af Blod: Holt havde skudt sig, han var allerede død. — Der blev nu fortalt mange Historier i den Anledning, Beretninger om Ting, som ingen Sjæl har seet. Holt havde skudt sig af Jalousie, man nævnede den unge Mand, som havde stukket ham ud, o. s. v. Hummels første Kjereste, Jomfru Rynning, blev gift med Professor Thaarup, hun saae lidende og ulykkelig ud, der blev sagt, at hun ikke kunde glemme Hummel; hun døde tidlig. Baumgartens havde to Døttre, der havde gode Anlæg og nøde en god Opdragelse. Han flyttede med sin Familie til Flensborg, og jeg har forgyeves søgt at faae nogen Efterretning fra eller om dem.

Fadderskab.

Vistnok staae vi i et vist aandeligt Slægtskab til alle vore Medmennesker, men mig synes dog, vi staae i et endnu nærmere Forhold til dem, ved hvis Daab vi have været Vidner, og i hvis Navn vi høitideligen have lovet at ville forsage det Onde og følge det Gode. Jeg har bemærket, at i Almindelighed, naar Præsten ved Daabshandlingen henvender Spørgsmaalene til Barnet, da besvarer Gudmoderen paa Barnets Vegne disse Spørgsmaal ved en Slags Compliment eller Neien; jeg har ved saadån Leilighed stedse besvaret disse Spørgsmaal paa Barnets Vegne med et tydeligt Ja, da dette syntes mig at være det Rigtigste. Den Første, jeg stod Fadder til (jeg var dengang i mit sextende Aar), var en Datter af Skrædder Bech. Hans Kone var en Datter af Madame Haller, Sted- og Ligkonen, som Du erindrer fra vor Faders Begravelse. Skrædderen havde ikke bedet mig til Fadder, men om Morgenen sendte Fru Treschow mig Bud om, at hun havde lovet Bech idag at staae Fadder hos ham, men at hun havde faaet

Forhindring, og at jeg nu maatte gaae i hendes Sted. Dette var gaaet saaledes til. Da Bech havde faaet Løfte af Fru Treschow om at staae Fadder til hans Barn, gik han til Fru Rosenstand, der lovede ham at gjøre det samme; da Fru Treschow fik dette at vide, søgte hun om en Stellvertreter. Det var ikke, fordi hun havde noget imod Fru Rosenstand; tvertimod, de vare Bekjendte, endog Veninder fra Kjøbenhavn af, men det var Skik, at den fornemste Dame skulde ved Fadderskab bære Barnet, og efter Rangforordningen maatte dette blive Fru Rosenstand, og dette kunde Fru Treschow ikke finde sig i; hun fandt mig særdeles beqvem til at træde i hendes Sted ved denne Leilighed, da jeg i ingen Henseende kunde rivalisere med Fru Rosenstand. Disse Bemærkninger ere faldne mig ind i den senere Tid, thi dengang var jeg for ny og uerfaren til at kunne læse mellem Linierne. Jeg havde hørt af Fru Rosenstand, at man i Kjøbenhavn, naar man stod Fadder, gav en Ducat paa Vuggen, og jeg bad Aamodt om at give mig en Ducat; han spurgte, om ikke to Dalersedler kunde udrette det samme, men da jeg holdt paa Ducaten, føiede han mig heri. Jeg traadte ind til Skrædder Bech, strax efter kom Fru Rosenstand, — hvor hun var straalende! jeg sank sammen i min egen Ubetydelighed. Jeg sagde i mit Hjerte som Béranger siden: Ah, qu'elle est belle! Vel lagde jeg ikke til som han: Et moi, je suis si laid, men jeg tænkte ved mig selv: giver da Ungdommen intet Fortrin? Hun havde sagt mig, at hun var to og tredive Aar, og jeg var sexten. Hvem de øvrige Faddere vare, veed jeg ikke; jeg saa ingen uden Fru Rosenstand.

Da min lille Guddatter voxede til, tog Madame Haller hende til sig; denne var en streng og en agtværdig Kone, saa Barnet var i gode Hænder; da Bedstemoderen var død, fik hun Tjeneste hos John Collett, og siden har jeg intet hørt om hende. — Den næste Gang, jeg stod Fadder, var hos en Artilleriesergeant Eriksen, hvis unge Kone var

kommen ned med Tvillinger. Heiliger var Oberstlieutenant ved Artilleriet, og Fru Heiliger bar den ene Tvilling til Daaben; Madame Skavland fra Trondhjem fulgte med hende. Aldrig saae jeg noget Deiligere end denne Mad. Skavland. Den fine, ranke og dog fyldige Figur i den himmelblaa Atlaskjole, en Hals, saa hvid som Alabast, beskygget af guldgule Lokker, et Par Øine, om hvilke Cathrine Devegge sagde, at det lønnede Umagen at reise til Trondhjem, blot for at faae dem at see. Det var Raphaels Madonna i levende Live. Hun var dengang atten Aar. Den anden Tvilling blev holdt over Daaben af Fru Haffner. — Herefter fulgte en Række af Fadderskaber hos Artillerister og Sergeanter, indtil jeg syntes, at jeg paadrog mig for stort Ansvar; hvis jeg skulde have Tilsyn med altfor mange Guddøtre eller Gudsønner, og da en Sergeant Morland kom at bede mig til Fadder, afslog jeg dette. Da Manden var gaaet, sagde vor Pige mig, at Morlands Kone var død, idet hun satte Barnet ind i Verden, og nu angrede jeg at have givet den stakkels Mand Afslag. Jeg stod Fadder til en Søn af Lieutenant Tscherning, der var gift med Amalie Behmann. Her var Bielefeldt Fadder, ogsaa Madame Collett og Ulrikke Haxthausen. Aamodt gjorde mig her opmærksom paa, at jeg ikke maatte paatage mig at bære Barnet, men overlade dette til Madame Collett. Jeg har fortalt om, hvorlunde jeg holdt Grauers Søn over Daaben. I de senere Aar har jeg holdt over Daaben min kjere Brodersøn Wilhelm Hansteen, min ikke mindre kjere Gudsøn Alfred Hansteen og min egen yngste Søn. I de fire og tyve Aar, jeg har tilbragt i Trondhjem, er jeg kun eengang bleven anmodet om at staae Fadder; dette var til en Datter af en Musikus Neumann, der var gift med Skuespillerinden Jomfru Fjeldsted, en Søster af den berømte Dandserinde. Den lille Pige, som jeg holdt over Daaben, blev kaldet Clara Caroline. Fru Kellermann, som var her ifjor Sommer paa sin Kunstreise, skal have sagt, at denne hendes Søster var død; om Barnet har jeg Intet faaet at vide. — Da jeg i Aaret 1831 kom herhid

til Trondhjem, erkyndigede jeg mig om Madame Skavland; der blev sagt mig, at hun for nogle Dage siden var død, men at jeg maatte have seet hende, da jeg for en fjorten Dages Tid siden havde siddet ved Siden af hende paa en Concert i Harmoniens Sal. Det kunde ikke have faldet mig ind at formode, hvorlunde den gamle Kone, der sad ved Siden af mig, kunde være den Samme, hvis Billede i fire og tredive Aar havde staaet saa levende og uudsletteligt i min Indbildningskraft. Havde jeg tænkt mig denne Mulighed, da havde jeg betragtet hende nøiere og maaskee kjendt hende igjen; thi det sande Skjønne er jo aldrig aldeles forgjængeligt.

En Solskinsdag.

Det var en deilig Sommerdag, og det var Søndag, og jeg var atten Aar. Der kom en Indbydelse til mig fra Jomfruerne Devegge, om at tilbringe Aftenen hos dem. De og deres Søster ved Valg (de tre kaldte sig les inséparables) vare saa begavede, saa vittige, saa talentfulde, at det var mig en Glæde og Ære at være yndet af dem. Det var hos Treschows, at jeg havde gjort deres Bekjendtskab. Selskabet hos Mama Devegge, som Treschow kaldte hende, bestod, foruden les inséparables, af Fru Tullin, Frøken Louise Kaltenborn (Fru Carl Falsen) og Letta Fleischer (Fru Hagbarth Falsen). Les inséparables vare flere Aar ældre end jeg, Fru Tullin og Frøken Kaltenborn vare af min Alder, og Letta Fleischer var kun ti Aar, men saa qvik, vittig og elskværdig, at hun ikke var den mindst interessante i det lille Selskab. Vi moerede os med uskyldigt Spøg, og Tiden gik som en Raket.

„Die Hore fliegt dahin im leichten Tanz
Und reicht uns fliehend ihren Blumenkranz.“

sagde Cathrine engang ved en lignende Leilighed. Marie Devegge moerede os ved mange vittige Indfald, og Sara

Boyesen fortalte en Historie, som jeg vil anføre, da den opvakte den meste Latter, men da den falder i det Burleske, saa maae jeg bede om Undskyldning, — man maae ikke troe, at alle vore Løier hørte til dette Genre. Tre Reisende, som havde taget feil af Veien, gik ind i et Huus, hvor de traf en syg Kone i Sengen, som bad dem være hende behjælpelig med at skrive hendes Testamente. De vare villige dertil, og Konen dicterede: Alt, hvad jeg eier, bestaaer i halvfjerde F. . . . (femme qui pète n'est pas morte, siger J. J. Rousseau), og deraf testamenterer jeg disse tre Herrer hver een. »Og hvem skulde have den halve?» raabte jeg. »Den halve,« svarede Sara, »skulde tilhøre den, som spurgte derefter.«

Da jeg kom hjem og sagde Aamodt, hvem der havde været, spurgte han mig, hvor da Tullin havde været den Aften. Jeg svarede, at jeg vidste det ikke (hvorvel jeg rigtignok havde hørt, at han var i Selskab hos Assessor Mathiesen). Det faldt mig nu først ind, at det ikke havde været rigtigt af mig at gaae i Selskab, medens han var alene hjemme.

Der gaves i min Tid i Christiania en Art Qvinder, og jeg haaber, de findes der endnu, som man i Almindelighed kaldte Velfærdsconer. Gram kaldte dem i sit Sprog Annemalener. Marmontel har i en af sine Contes moraux fremstillet en saadan Qvinde, som han har kaldet: La femme, comme il y en a peu; men det skjønneste Billede af en saadan Qvinde er det, som Salomon har givet os i sine Ordsprog. Dette læste jeg i mine tidlige Ungdoms-Dage saa ofte igjennem i den franske Oversættelse, at det har præget sig uudsletteligt i min Hukommelse, og jeg kan ikke bare mig for at fremsætte det her:

Da jeg igaar havde skrevet saa langt, lagde jeg Pennen ned; efter disse saa skjønne og sublime Ord syntes det mig en Profanation at tilføie nogle af mine. Idag har jeg taget Mod til mig og har tænkt, at da Kong Salomon saa

ofte er sat ved Siden af Jørgen Hattemager, saa kan jeg vel uden Forargelse nævne ham paa samme Blad med Lars Smith, velmeriteret Kjøbmand i Christiania, der boede paa Byens Torv og havde en Hustrue, som, efter alt hvad jeg hørte og saae af hende, paa noget lidet nær, lignede det af Kong Salomon fremsatte Ideal af en Qvinde.

Den første Gang, jeg hørte tale om Madame Smith, var i Aaret 1790, da Moder havde sat Broder Johannes ind i Verden og blev betjent af Jordemoderen Madame Abel, der i de samme Dage havde samme Function hos Madame Smith. Danske Fruentimmer i Almindelighed og Jordemødre i Særdeleshed ere oftest meget snaksomme; Madame Abel sad ofte hele Timer ved Moders Seng og snakkede i et væk, og jeg hørte til med Opmærksomhed. Jeg var dengang i mit tiende Aar, og jeg har allerede fortalt, hvorledes jeg hørte Lieutenant Hansteen fortælle Moder om hans Forlovelse med Jomfru Schnell, hans intenderede Frierie til Frøken Elieson, og hvorledes jeg hørte Carsten Tank fortælle Fader om sit mislykkede Frierie til Jomfru Juell paa Vestby. Jeg seer endnu, hvordan Tank lagde Haanden paa Hjertet, da han sagde: Af hvad jeg nu har sagt Dem, maae De selv dømme om, hvad jeg følte for Pigen. Faster Green fandt det upassende, at saadanne Materier bleve afhandlede i Børns Nærverelse, hun gjorde Fader og Moder opmærksom herpaa. Smaa Gryder har ogsaa Øren, sagde Faster Green. — Først fortalte nu Madame Abel sin egen Historie, hvorledes hun, næsten endnu et Barn, var bleven gift med Østergaard, som Aaret efter var død fra hende. Da hendes Søster, Jomfru Winther, havde gjort saa megen Lykke ved dansk Theater og vundet saa stor Berømmelse der, saa vilde nu Madame Østergaard forsøge at gaae samme Vei. Tre Gange havde hun debuteret, men med lidet Held, og blev ikke antaget. Hun giftede sig paanyt med en Friseur Abel, men dette Ægteskab var ulykkeligt, og de bleve adskilte. Hun havde en Søn efter Østergaard, denne vilde Jomfru Winther sørge for, forsynede

ham rigelig med Klæder og Linned — her fulgte en lang Liste paa alle de gode Ting, hun skjenkede ham —, men da hendes Hensigt var at sende ham til Søes, saa tog Moderen ham tilbage, hun havde nu sat ham i Latin-skolen i Christiania. — Siden begyndte hun at tale om Madame Smith, om den store Orden i hendes Huus, hvor alt vidnede om hendes utrættelige Flid, hvor alting gik som efter en Snor; om den store Ærbødighed, Tjenestefolkene havde for hende, og om den Godhed, hvormed hun behandlede alle dem, der kom hende nær. Et Træk heraf vil jeg anføre med Madame Abels egne Ord: »I forrige Uge var hendes Barn til Daaben; det blev bestemt, at jeg skulde kjøre med Barnet til Kirken, og Madamen spurgte mig, om jeg havde min Pynt istand til den Dag, og hvilke Klæder jeg agtede at tage paa. Jeg svarede hende, at jeg havde en Trøie og Skjørt af lyseblaat Silketoi, som jeg tænkte at iføre mig ved denne Leilighed. Det er godt nok, sagde hun, men dertil hører et Forklæde af hvid, klar Musselin. Jeg svarede, at jeg intet saadant eiede. — Jeg skal laane Dem mit, sagde hun og leverede mig et meget smukt Forklæde, garneret med kostbare Kniplinger. Paa Barsedaaabsdagen tog jeg Forklædet paa, men, tænk Dem min Skræk! da jeg kjørte hjem og steg af Vognen, havde jeg faaet en Rift i Forklædet. Jeg stoppede Riften, saa godt jeg formaaede, og leverede Forklædet tilbage, ikke uden Ængstelse. Dagen derpaa sagde Madamen til mig: Jeg havde havt isinde at forære Dem det Forklæde, De bar igaar, men nu har det faaet en større Værd, og jeg vil ikke miste det; De har stoppet en Rift deri med saa kunstig Haand, at jeg ofte vil betragte det som en Erindring af Dem og Deres Kunstfærdighed. Modtag istedet derfor dette! — Og nu leverede hun mig et endnu smukkere Forklæde med endnu bredere Kniplinger.«

I Aaret 1800 gjorde jeg ved Alette Tyrholm Fru Smiths Bekjendtskab og bestyrkedes derved i min Høiagtelse for hende. I Aaret 1814 bad hun mig om at give hendes

Datter Louise Underviisning i Fransk. Louise var det yngste af hendes Børn og, som jeg formoder, det kjereste. Det var en Fornøielse at undervise denne Pige, hun var opvakt, havde godt Hoved, og jeg maatte faae hende meget kjer. En Dag bad hun mig fra sin Moder, at jeg vilde komme til dem paa deres Landsted, Incognito, hvor de boede om Sommeren, og her bemærkede jeg, at den saa strenge Huusmoder var svag og eftergivende, naar det gjaldte Louise. Vi spadserede i Haven, og Moderen sagde: Min Louise, vil Du ikke plukke nogle Stikkelsbær til Fru Dunker? — men Louise svarede: Nei da, Moder, vil Du, at jeg skal stikke mine Fingre paa Tornene? Og Moderen sagde: Du har Ret; kald paa en af Pigerne, at hun plukker Stikkelsbær til os. — Da vi gik ind i Huset, sagde Moderen: Louise, gaae engang ud i Kjøkkenet og see til med Pigerne, at Maden bliver vel tillavet. Louise svarede: Men Moder, vil Du da, at jeg skal staae for Skorsteensilden og forbrænde mit Ansigt? — Og Moderen henvendte sig til den ældre Søster, Anne, som strax opfyldte Forlangendet.

Louise var engang paa et Bal, hvor der sad nogle adelige Frøkener sammen og converserede paa Fransk. Louise sad i Nærheden af dem, men da de troede, at hun ikke forstod Sproget, saa begyndte de ogsaa at tale om hende. Hun er styg, sagde den ene. Der er intet smukt paa hende uden Haaret, sagde den anden, og det er falskt (postiche). Nu kunde Louise ikke tie længer, hun forsikrede dem i samme Sprog, som de førte, at hendes Lokker vare: de son propre crû, — og her hørte Conversationen op.

Jubelfester.

Min Lærer i Fransk var en tydsk Student fra Elbingen, hans Navn var Ehlert; han begyndte at give mig

Underviisning, da jeg var syv Aar, og da jeg var elleve Aar gammel, hørte denne Underviisning op. Nogle Aar efter hørte jeg, at den gamle Mand var syg, og jeg sendte ham nogle Forfriskninger, men jeg har ofte angret, at jeg ikke bedre viste ham min Taknemmelighed, thi jeg skyldte ham meget. — Han havde levet sin meste Tid i Polen og fortalte os meget om de polske Herremænd. I Polen, sagde han, har man kun faae Penge, men den største Overflødighed paa Livets Nødvendigheder; naar man der kan levere en Herremand hundrede Rigsdaler i Contanter, kan man leve paa hans Gods sin Levetid, spise ved hans Bord og ikke behøve at sørge for noget. Han fortalte os om den polske Herremand Burlawsky, som var en Dverg, otte og tyve Tommer høi, og som han havde kjendt personlig. Ehlert havde ogsaa kjendt Grevinde Humieska, den polske Dame, der tog Burlawsky med sig paa sine Reiser Burlawsky var fød 1738, og i 1836 læste jeg i en tydsk Avis disse Ord: Burlawsky ist noch rüstig, und wird sein hundertens Jahr gewiss erleben. I Aaret 1838 læste jeg i en Avis, at Burlawsky var død paa sin Herregaard i Polen efter at have levet et heelt Seculum. Ehlert fortalte os ogsaa om et Aloetræ, han havde seet i Blomster, og om hvorledes dette Træ kun blomstrer hvert Hundredaar. Jeg hørte ogsaa tale om Jubelfester, der bleve høitideligholdte hvert Hundredaar. Jeg spurgte Moder, om hun havde oplevet nogen Jubelfest, og hun svarede, at hun havde oplevet en, men da hun dengang kun var fem Aar gammel, saa vidste hun intet at sige mig derom. Denne Jubelfest havde været i Aaret 1760 i Anledning af Souverainetets Indførelse i vore Lande. Jeg vilde nu til at beregne, om jeg vel kunde vente at opleve denne tredie Jubelfest, men Moder sagde, at det vel kunde være muligt, at jeg oplevede den Tid, men at hun troede, der i vore Lande ikke oftere vilde blive holdt nogen Jubelfest for Souveraineteten. Men naar vi skrive 1800, meente jeg,

da bliver der dog en Jubelfest, og da er jeg tyve Aar, det skal blive en Glæde! — Men da vi skrev 1800, opstod der en Discussion, om Festen skulde holdes 1ste Januar 1800 eller 1ste Januar 1801, og Følgen heraf var, at ingen Jubelfest blev holdt. — Mig synes, det var i November 1817, at der blev talt om en Jubelfest i Anledning af Reformationen, men jeg hverken saae eller hørte hverken Jubel eller Fest. — Men faae Aar derefter, mig synes, det var den 27de September 1824, oplevede jeg en virkelig Jubelfest; det var den Dag, da vor kjære, unge Bye, vort elskede Christiania, var to hundrede Aar gammel. Og to hundrede Aar er jo en ung Alder for en Bye, den er jo neppe kommen ud af sin Barndom. Paa denne Dag var almindelig Jubel i Christiania, Alle gave og modtog Lykønskninger. Byens Kirke var fuld af glade Mennesker, og Biskop Sørenssen holdt en Tale, der bragte Hjertet til at banke og Taarerne til at flyde. Og hans Maade at fremsige den paa var ligesaa skjøn og gribende som Talen selv. — Han taledede om Christian den fjerde, denne store, gode Konge, der elskede saa høit sit Norge og sine Nordmænd; denne ædle Konge, der ogsaa anlagde Christiania og gav Byen sit Navn. Han taledede om, hvorledes denne Fest engang tilforn, paa denne samme Dag og for hundrede Aar siden, i denne samme Kirke var bleven høitideligholdt, og om de Mennesker, som dengang fyldte Kirken, og hvoraf nu ingen mere var tilbage. Hvilken viid Mark for Indbildningskraften! Jeg vidste ikke, om jeg drømte eller var vaagen, men jeg saae ikke mere mine Samtidige, men Forfædrene fra et Aarhundrede tilbage. Om Aftenen var hele Byen illumineret, der gik mange Mennesker om paa Gaderne til Kl. henimod 12 med glade Ansigter, uden Støi, med en stille Glæde; det var som en Faders Fødselsdag, og alle Christianiensere vare hans Børn. — Og saaledes har jeg da oplevet en virkelig Jubelfest.

Et Ørefigen.

I Aaret 1806 boede der i Kirkegaden i Christiania en Krambodhandler, der heed Hagemann og var en Tydsker eller Holstener; denne Mand var tyk og feed, vranten og fortrædelig. Naar man seer et Menneske, der er maver og seer svag og lidende ud, at være vranten og suur, da undskylder man ham og har Medlidenhed med ham, men naar hans hele Udvortes vidner om Magelighed og Vellivnet, da er man kun lidet tilbøielig til at føle Medlidenhed med den Utilfredse. — Jeg gik imellem ind i Hagemanns Bod at købe nogle Smaating, han stod selv i Boden og havde noget senere som Medhjælper en Dreng, hvis Udseende var mig paafaldende, ikke just fordi han var smuk, men fordi der var noget — je ne sais quoi —, som syntes mig at forkynde, at han var for god til at være Hagemanns Kramboddreng. Jeg erkyndigede mig om, hvem denne Dreng var, og man sagde mig, at hans Navn var Fearnley, at han var fra Fredrikshald, og at han var Kramboddreng, fordi han intet andet Tilhold havde. En Dag, da jeg kom ind i Hagemanns Bod, stod han der alene og var vrantnere og surere end nogensinde. Jeg vovede dog at spørge ham om Drengen, og han svarede vrantent: Han er ikke længere hos mig. — Kort efter blev mig fortalt, at Hagemann havde givet Fearnley et Ørefigen, og at denne derpaa havde forlangt og taget Afsked med Hagemann og med Kramboden. — Mon jeg ikke skulde være duelig til at fortjene mit Brød paa en anden Maade? saa havde han tænkt; da faldt det ham ind, at han havde Lyst og maa-skee ogsaa Anlæg til Tegning og Malen. Hvilke Hjælpe-midler han fandt, veed jeg ikke, men nogle Aar derefter taltes her i Landet og i fremmede Lande, vidt og bredt, om den berømte Landskabsmaler Fearnley.

Og nu et Ord til

Slutning.

Alting faaer en Ende, siger en fransk Skribent, endog en Roman i tyve Bind, endog et Middagsmaaltid i Ostindien, hvorfor skulde da disse Blade være en Undtagelse fra en saa almindelig Regel? Vistnok blev jeg gjerne ved at skrive, hvis ikke mine Øine hartad forbøde mig dette. Altsaa modtag til Slutning, kjere, gode Ven og Broder, min Tak for dit venlige Bifald og din Overbærenhed og milde Bedømmelse. Og de gode Mennesker, som have villet læse disse Blade, og derved givet mig Mod til at fortsætte dem, modtage alle min venligste Hilsen; med Taksigelse rækker jeg eder min Haand over Dovre. Men fremfor Alle være Du, min elskede Broder, hilset, takket og velsignet af din

Conradine*).

*) I det oprindelige Manuscript har Forfatterinden herunder aftegnet sin fremrakte Haand.

Ildløs.

Moder fortalte, at da hun i Aaret 1772 var i Kjøbenhavn, var der en Nat Ildløs; Branden var ikke af megen Betydenhed, og Ilden blev snart slukket, men den satte den Mand, som skulde skrive Rapporten derom, i megen Forlegenhed. Denne Officeer, hvis Navn var Haffner, var en Tydsker og forstod ikke Dansk, skjøndt han muligens havde forglemt noget af sit Tydsk, og Rapporten skulde skrives paa Dansk. Han kaldte paa en Underofficeer, som gik forbi, og raabte til ham: Du, Du! wie heisst das Feuerlos? Underofficeren, der ogsaa var en Tydsker og forstod ligesaalidt Dansk som hans Foresatte, havde hørt Ordet »Øllebrød«, hvilket han confunderede med »Ildebrand«, og svarede: »Ellebrød«. Officeren skrev da i sin Rapport, at der om Natten havde været »Ellebrødløs«.

Den første Ildebrand, jeg kan erindre, var da Toldboden brændte; dette var formodentlig i 1785, da jeg var i mit femte Aar. Jeg saae intet af Branden, men jeg hørte hver Dag tale om, at Toldboden var brændt, og at Jørgen Pløens Gaard skulde tjene til Toldbod, saalænge til den nye var bleven opbygget. En Dag tog Fader os med til Pløens Gaard, jeg erindrer ikke, om Du var med, maaskee var Du for liden; vi sprang om paa Svalgangene inde i Gaarden, og siden sad vi paa Altanen, hvor Fader bragte os Kager og Frugt, og Moder fortalte om sin Bedstefader eller maaskee Oldefader Treschow⁷), der havde bygget denne Gaard, som havde kostet 40,000 Rdlr., og Gitteret

foran Altanen, sagde hun, havde kostet 600 Rdlr. Da den nye Toldbod var færdig, førte Fader os Børn ogsaa derhen. I Vestibulen stod en Fattigbøsse til Bedste for skibbrudne Søfolk, og over Bøssen hængte et Malerie, der forestillede en Sømand, der kom hjem, gaaende paa Krykker, da han havde mistet det ene Been i et Søslag. Vi betragtede nøie dette Malerie, og Fader roste Maleren, Jaspersen, for dette hans Arbeide; men da vi kom hen til det Værelse, som var bestemt til Fader, og han saae Inscriptionen over Døren, raabte han paa Maleren: »Jaspersen,« sagde han, »hvad er det for en Inscription, De der har smuurt hen? skammer De Dem ikke? Linien er skjev, og Bogstaverne ere neppe læselige.« »Nu nu,« sagde Jaspersen ganske rolig, »det skal læses, det skal jo ikke ædes.«

Den anden Ildebrand, jeg kan erindre, var nogle Aar efter, da Opslo Kirke og Hospital brændte af; jeg var dengang paa Latinskolen hos Treschow. Fru Treschow vilde gjerne have mig hos sig, saa at jeg ofte tilbragte hele Maaneder der i Huset, hvilket jeg gjerne gjorde, da hun var meget god imod mig. Hun bad mig om at lære Judithe Fransk, og jeg lærte Barnet adskillige Talemaader og Phraser af det Franske, hvormed Moderen var meget vel tilfreds. — Da Opslo Kirke brændte, kunde vi fra et Karnapvindue paa Latinskolen see noget af Ilden, og ved dette Syn udbrod Judithe i Graad og Skrigen; hendes Fader blev utaalmodig herover og truede hende med Riis; »saa skal den større Skræk,« sagde han, »forjage den mindre.« Jeg veed ikke, om Dolhuset ogsaa brændte af, ialfald blev alle de Gale, saavel som Hospitalslemmerne bragte i Sikkerhed. En Jomfru fra Hospitalet, hendes Navn var Sverdrup, lod sig ikke holde tilbage, hun vovede sig ind igjen i sit Værelse for at bjerge nogle Penge, som hun havde i sin Dragkistesuffe; men hun kom ikke tilbage, og der sagdes, at man siden havde fundet hendes Indvolde i Gruset. — Flere Aar før (1787) afbrændte den største Deel af Husene i Kirkegaden;

disse vare de smukkeste Huse i Byen og tilhørte de rigeste Kjøbmænd. Ingen vidste, hvorledes Ilden var opkommet, og enhver, som kom ind til Moder, kom frem med nye Formodninger derom. Jeg lagde ikke Mærke til nogen af dem, uden til een, som var Doctor Schminckes, i hvis Huus Ilden først var opkommet. Han meente, at en Kat var Aarsag i Ulykken. Jeg har en Huusholderske, sagde han, der er en stor Elsker af Katte, hun har stedse en Kat liggende ved Ilden i Skorstenen; dette Dyr har formodentlig antændt sit Skind, er rendt dermed op paa Høloftet og har stukket Ild i Høet. Et af de betydeligste Handelshuse i Christiania dengang var Walther et Remcke; Du erindrer den smukke Margrethe Walther og hendes ikke smukke Søster, maaskee erindrer Du ogsaa Peter Remcke. Walther boede i Christiania, men Compagnonen Remcke i Vestindien; Sønnen Peter Remcke blev sendt til Christiania, da han var syv Aar gammel. Da han steg iland, sneede det, og han raabte: »O, hvilket herligt Land! her regner Sukker!« Nogle Aar efter Branden flyttede Walther med sin Familie til Danmark, og jeg har fortalt, hvorledes jeg i Aaret 1807 traf den forhen saa rige og glimrende Madame Walther som Fattiglem i en »Armenanstalt« i Slesvig.

Kari Bondekone. Madame Rømer.

I Aaret 1790 boede der i Christiania en Kone, almindelig bekjendt under Navnet Kari Bondekone; hun var fød 1710, altsaa 80 Aar gammel, og Kjøbmand Ole Eger den ældre var hendes Sønneson. Hun drev en ikke ubetydelig Handel, der dengang blev bestyret af en ung Mand, Knud Berg. En smuk Sommerdag hørte man sige, at den firsindstyveaarige Kari Bondekone og den tyveaarige Knud Berg havde staaet for Alteret som Brud og Brudgom og vare blevne viede sammen af Præsten Thulesius. Om Brudgommen havde staaet ved Brudens høire eller venstre Side, er mig ikke bekjendt, men jeg veed, at flere unge

Mænd, der have indgaaet Ægteskab med ældre Matroner, ikke have villet følge den Skik, at Bruden skal staae ved Brudgommens venstre Side. Lieutenant Hummel, der dog neppe var yngre end sin Brud, erklærede for Præsten, at han ikke vilde følge denne Skik, og Lumholtz svarede: »Stil Dem ved høire eller venstre Side, Manden bliver dog altid Mand.«

Man siger, der gives kun tre Slags Ægteskaber, de, hvor Parret lever i aabenbar Krig med hinanden, de, hvor den ene eller begge Parter leve i hemmelig Misfornøielse, og endelig de saakaldte lykkelige Ægteskaber, hvor Ægteparret henlever Tiden i Enighed og Kjerlighed. Kari Bondekones og Knud Bergs Ægteskab kan neppe henføres til nogen af disse Kategorier. De levede ikke i aabenbar Krig, thi de trættedes aldrig; de levede ikke i hemmelig Misfornøielse, thi de beklagede sig aldrig; han passede sine Handelsforretninger og forøgede sin Formue hvert Aar, han sørgede for den Gamles Bekvemmelighed og Pleie, og hans Venner og Bekjendte, som ofte vare Gjester hos ham, forsikkrede mig endog, at han havde Godhed for den Gamle og ønskede, at hun endnu maatte leve i mange Aar. Hun sad hele Dagen i Kakkellovnskrogen eller ved Skorstenen og røgede sin Pibe og var vel tilmode. Dog vil det vel neppe falde nogen ind at kalde dette et lykkeligt Ægteskab. — Saaledes gik Tiden hen i tredive Aar, og først i Aaret 1820, da Kari Bondekone var 110 Aar, slukkedes hendes Livslys. Knud Berg, der nu var 50 Aar gammel, giftede sig med Enken Madame Jandrup, der var en Datter af Ole Eger og altsaa en Sønesøns Datter af Kari Bondekone.

Vore Forældre havde gjort Madame Rømers Bekjendtskab paa Fredrikshald, hvor hun havde levet med sin første Mand, hvis Navn jeg har glemt, men nu var hun Enke efter Guldsmed Rømer og boede i Christiania. Hun havde en Søn, Ernst Rømer, der var Guldsmed, og en Datterdatter eller Sønedatter, Ernestine, i Huset hos sig.

Denne Pige var nylig bleven confirmeret og blev holdt meget strengt af Bedstemoderen. Jeg saae hende staae til Confirmation med Sæt paa Hovedet, hvilket dengang ikke blev baaret af nogen uden af meget gamle Matroner. Madame Rømer var omtrent tredsindstyve Aar, da hun giftede sig for tredie Gang med en ganske ung Mand, en Guldsmed Bergersen. Nogle Dage efter Brylluppet gik Præsten Thulesius hen til hende for at lykønske hende, og sagde, at hun havde faaet en sædelig, agtværdig og brav Mand. Det er ganske vist, svarede hun, jeg frygter kun for, at jeg ikke beholder ham længe, hans Helbred er ikke den bedste. — Er I da reent gal, raabte Thulesius, troer I da aldrig, at I kan finde en Mand, som kan slide ud Er? — Siden jeg taler om Thulesius, maae jeg endnu fortælle et Træk af ham. Han pleiede efter hver Høitid at gaae om i de Huse, hvorfra han havde faaet Offer, for at takke derfor. Madame Hassing, Bogholder ved Brandkassen, pleiede ved hver Høitid at sende ham en Rigsdaler, det er fire Rigsort eller 96 Skilling; men da hun til en Høitid sendte ham en saakaldet slet Daler, der gjaldt sex Mark Dansk Courant eller 64 Skilling, da gik han ikke ind i Huset til hende, men raabte ind igjennem det aabne Vindue: Tak for den slette Daleren jeres, I!

Saadanne, næsten kunde jeg kalde dem unaturlige, Ægteskaber som de to nysnævnte have vel sjelden Sted i Byerne, oftere paa Landet, hvor Bonden ofte, saasnart Sønnen er confirmeret, stræber at faae ham gift med en gammel eller aldrende Enke, der eier en Gaard, Penge eller Penges Værd. At saadant afstedkommer megen huslig Ulykke, er upaatvivleligt, og det er ogsaa imellem Aarsag til grove Forbrydelser, som vore Kriminalprocesser noksom bevidne. Da vor Moder opholdt sig i Soløer, var hun i et Bondebryllup, hvor Brudgommen var sexten Aar gammel og Bruden ti Aar ældre. Drengen, thi saaledes maae man vel kalde ham, sad skamfuld og forlegen henne i en Krog og var ikke at formaae til at tage Deel i Dands

eller Lystighed. Da Moder bemærkede, at alle Konerne i Bygden vare ældre end deres Mænd, saa fik hun til Svar, at dette maatte være saaledes. I Byen, sagde Bønderkonerne, der maae Mandfolkene lære saa meget, inden de kunne gifte sig; men hos os, saasnart Gutten er confirmeret, saa er der intet iveien for ham, og han gifter sig. — Men, sagde Moder, hvorfor skal han da have en Kone, der er saa meget ældre end han? — Det maae saa være, sagde Bønderkonerne; dersom hun var ligesaa ung og uvittig som han, hvordan skulde det da gaae med Gaardsbruget?

Og dog maae jeg, for at blive Sandheden troe, tilføie, at jeg til forskjellige Tider i mit Liv har kjendt fire Ægteskaber, der med fuld Føie kunde regnes til de lykkelige, og hvor Konerne vare ti Aar, ja den ene endog femten Aar ældre end hendes Mand.

Fru Admiralinde Krog og hendes Kær.

Fru Admiralinde Krog boede i Kongens Gade, hvor hendes Huus laae skraas overfor vores. Hun havde samme Stol i Slotskirken som vi, og der saae jeg hende imellem; naar vi gik ud af Kirken, henvendte hun sig som oftest til Aamodt og gav sig i Snak med ham. Det var i 1796, og jeg var dengang i mit sextende Aar, medens Fru Krog var en Dame henimod de Treds; jeg vovede derfor ikke uopfordret at tiltale hende, men engang, da vi gik sammen ud af Kirken, henvendte hun sig til mig, og da vi havde samme Vei, fulgte hun mig til vores Port, medens hun fortalte mig en Deel af sit Levnetsløb. Hun havde været tre Gange gift, den første Gang med Capitain Vogelius, anden Gang med Kjøbmand Gustavus Blom i Holmsboe og tilsidst med Admiral Krog. Jeg har saaledes, sagde hun, været i alle Etater. Børn, blev hun ved, har jeg aldrig havt, men jeg har en Pleiesøn, som har gjort mig megen Glæde. Det er Neumann (siden Biskop), jeg har taget ham til mig, lige fra han kom til Verden. Der

gives Folk, som sige, at jeg har givet ham Die, men det kan De nok selv tænke, at det er en Fabel; jeg har klækket ham op med Komelk. En anden Gang, jeg gik fra Kirken, kom Fru Krog atter og talede til mig; denne gang var det om Fru Favin, som var kommen til Christiania fra Kjøbenhavn og opholdt sig hos Oberst Bielefeldt. Den hele Bye, sagde Fru Krog, taler nu om Fru Favin, om hendes Skjønhed og Elskværdighed; hun tager Deel i alle Fornøielser og dandser, hvorvel hun er over de halvhundrede Aar. Man forundrer sig over, at hun endnu kan være saa smuk i hendes Alder, og dette, synes mig dog, er intet Mirakel. Jeg er af samme Alder som hun, og jeg er dog tilvisse langt smukkere; men derom taler ingen!

Foruden Gaarden i Kongens Gade eiede Fru Krog Tyveholmen, og paa denne Eiendom holdt hun tre Køer; disse bleve hver Aften om Sommeren drevne ind til hendes Gaard for at malkes, og jeg forsømte aldrig at gaae til Vinduet, naar de blev drevne forbi. Det var i Sandhed et mærkværdigt Syn. Disse tre Køer vare Moder, Datter og Datterdatter. Moderen var en Hollænderinde, og hvorvel jeg siden i Hamborg og flere Steder udenlands har seet mærkværdig store Oxer og Køer, saae jeg dog aldrig denne Hollænderindes Mage. Datteren var noget mindre, og Datterdatteren den mindste af de tre, men dog betydeligt større end vore norske Køer. De gik stedse i samme Orden, den store Moder foran, derefter Datteren, og Datterdatteren tilsidst, og altid i samme Afstand fra hinanden. Jeg hørte sige, at Hollænderinden gav mellem tolv og fjorten Potter, Datteren mellem ti og tolv og Datterdatteren mellem otte og ti Potter Melk daglig.

Fattigkjerringen ved Klaveret.

I Aaret 1770 eller saa omtrent boede der nogle Mile fra Christiania en Capitain ved de Nationale, hvis Datter havde forelsket sig i en Fant, almindelig kaldet Ole Skrædder,

maaskee havde han fusket i denne Profession. Forældrene satte sig vel imod denne sørgelige Forbindelse, men for at forekomme videre Skandal, maatte de lade skeep, hvad de ikke kunde forhindre. Da hun med Brudgommen forlod Faderens Huus, sagde Søsteren til hende: »Naar Du kommer ud af din Faders Gaard, kan Du slaae din Haand lige ned i Skarnet, thi det vil herefter blive din Deel.« Forældrene havde medgivet hende nogle Penge og noget Huusgeraad tilligemed hendes Klaveer, som hun indstændig havde udbedet sig. Parret drog til Christiania, og oppe ved Sagene kjøbte de en liden Hytte, hvor de netop fandt Plads til Klaveret og det lidet Huusgeraad. Da de Penge, hun havde medbragt, vare fortærede, solgte hun Huusgeraadet; men Klaveret vilde hun aldrig skille sig ved. De fik Børn og levede i den yderste Elendighed. Saa snart Børnene bleve saa store, at de kunde gaae, bare de ældre de yngre ind til Byen, hvor de da gik om i Husene og betlede; man kaldte dem Skrædderungerne fra Sagene. Vor Fader, som ofte opsøgte Armodens Hytter for at række Nøden en hjælpsom Haand, gik heller ikke denne Hytte forbi, og han forsikkrede, at han kun havde seet en eneste Hytte (Mærraflaerhytten), hvor Elendigheden var større end her. *

Under Taget i vore Forældres Kjøkken hængte stedse en Kurv fyldt med Havrebrød, hvoraf der blev uddeelt Portioner til de Betlere, som kom, og det forstaaer sig, at Skrædderbørnene heller ikke gik tomhændede bort. Om Lørdagene lagde vor Moder en Spegesild til Brødet, og vore aflagte Klæder og Linned gav hun disse Børn til at bedække deres Nøgenhed. Hun yttrede imellem, at det vilde være en god Gjerning at tage et af disse Børn i Huset, og Fader havde intet derimod. Faster Green og Fru Münch raadede hende derfra. »Der bliver aldrig noget af de Børn, som voxe op i Betlerie,« sagde de, »de lære aldrig at foretage sig noget Nyttigt og lønne Velgjerninger med Utaknemmelighed.« Desuagtet tog Moder den ældste

af Skrædderbørnene til sig. Det var et Pigebarn, og hendes Navn var Kirstine. Baade Moder og Grethe gjorde sig al mulig Umag for at lære Kirstine nyttigt Arbeide; Grethe vilde lære hende at vadske og stryge, sye og spinde; ogsaa Marthe vilde lære hende at forrette Kokkepigetjeneste, men hun viste stor Ulyst til alt dette. Jeg veed ikke, hvorlænge hun var i vort Huus, men da hun var bleven stor, sagde hun til Moder, at hun var i altfor megen Tvang, og at hun nu kunde sørge for sig selv. Jeg erindrer, at hun fortalte de andre Piger, at hun havde været hos Justitsraad Hagerup og tilbudt sin Tjeneste som Jomfrupige, men at Fru Hagerup havde sagt, at hun var for ung, og raadet hende til at søge sig en Tjeneste som Barnepige.

Kirstine fik dog nok en saadan Tjeneste, hun flyttede fra os, og i mange Aar hørte vi intet om hende. Da jeg var bleven gift, kom hun til mig og bad mig om noget til Børnetøi, da hun var sin Nedkomst nær. Jeg gav hende det, hun bad om, og jeg hørte intet til hende førend Aaret efter, da hun kom paa samme Tid, i samme Forfatning og i samme Ærinde. Jeg erkyndigede mig nu hos Fæstekonen, Madame Haller, om Kirstine og hendes Familie, og fik høre, at Kirstine var uden Redning fortabt, forfalden til de groveste Udsvævelser, at Faderen var gaaet sin Vei saavel som Søskendene, og at Moderen sad endnu stedse i den faldefærdige Hytte og phantaserede paa Klaveret. Naar en Forbigaaende, forundret over at høre Musik i den elendige Hytte, traadte ind af Nysgjerrighed og saae den pjaltede, ynkværdige Skabning, som musicerede, rakte han hende vel en liden Gave. Ved Sagene kaldte man hende »Tiggerkjerringen ved Klaveret«.

. . . , Ritmester Bratt, Storfyrstinden af
Rusland og Thaulow.

Det var i Aaret 1802 eller saa omtrent, at den svenske Ritmester Bratt i Stockholm paa Paraden gav sin Major,

der var hans ældre Broder, et Ørefigen. Ritmesteren blev arresteret, men undveeg af Arresten og flygtede til Norge. Han var Eier af 12,000 Rd. Banco, hvorfor han købte en Gaard ikke langt fra Kongsvinger, der hedte Pramhuus. I Foged Høeghs Huus var dengang Eva Heltberg som Huusjomfru. Bratt begjerede hende tilægte, og hun fulgte ham som hans Kone til Pramhuus. I Aaret 1812 kom hun til mig i Christiania.

I Aaret 1819, da jeg kom tilbage fra Stockholm, ventede der efter mig, paa et Skifte nær ved Kongsvinger, et Bud fra Eva med Hest og Slæde og Bøn om at komme til hende. Da det kun var en halv Miil ud af Veien, saa tog jeg derhen. Ritmesteren var bortreist, men jeg traf Eva med sine tre Børn, Sønnen Johan og to mindre Døttre. Vor Moder var dengang i Nærheden paa Saaset hos vor Broder Johannes, og Eva fortalte mig, hvorledes hun ofte havde været hos Moder, og at hun haabede at faae sin Søn i Huset til Johannes for af ham at nyde nogen Underviisning. Jeg fik siden Brev fra Moder, hvoraf jeg saa, at Eva havde faaet sit Ønske opfyldt. Engang sendte Eva sin Søn til mig med en Ansøgning til Kongen, som dengang var i Christiania, om at Bratt maatte faae nogen Skadesløsholdelse for den Molest, han som Grændsebeboer havde lidt, medens Sverige og Norge vare i Krig. Jeg gik selv til Kongen med Ansøgningen, og Majestæten bevilgede Bratt en Indemnitet af sin egen Kasse. Da nu dette var gaaet saa godt, saa sendte hun mig atter en Ansøgning til Stortinget med lignende Begjering. Jeg sendte Ansøgningen til Deinboll, som dengang var Representant, men han sendte mig den tilbage med et meget høfligt Brev. Sagen, sagde han, var baade billig og retfærdig, men Ansøgningen var kommet for seent, alle Sager af den Art vare tilendbragte. Siden har jeg aldrig hørt noget fra vor stakkels Eva.

For at komme til Storfyrstinden maae jeg atter begynde paa Begyndelsen. Da jeg første Gang kom til

Slesvig, blev der næsten slet ikke talt om andet end Storfyrstinden af Rusland. Hun var, om jeg mindes ret, en sachsisk Prindsesse, som Catharina den anden havde formælet med Storfyrst Constantin, da denne var i sit syttende Aar. Lige fra den første Dag af havde Constantin aldrig viist hende nogen Godhed eller Venlighed, men skyet hendes Selskab. Hun gjorde nu, ligesom andre ulykkelige Prindsesser i lignende Omstændigheder have gjort, hun gik paa Reiser, og naar et Sted behagede hende, saa blev hun der, saalænge hun havde Lyst dertil. Hun havde nu en Tid opholdt sig i Slesvig, hvor man ønskede, at hun vilde blive længe. Hun modtog, sagde man, fra Rusland smaae Tønder fyldte med Guldpenge, og hun var ikke karrig med at uddele dem. Hun havde i sit Følge en Secreteer Wølner, der var en særdeles smuk ung Mand. Han og Landgrevens Secreteer Sleep vare begge Casselaner og Dunkers Ungdomsvenner. De besøgte os i Slesvig, saasart vi vare komne derhen. Storfyrstindens Secreteer var i fuld Hofdragt, hvide Silkestrømper og Skoe, pudret og friseret Haar.

To Aar derefter, da jeg anden Gang kom til Slesvig, var Storfyrstinden borte og glemt, og nu talede man ikke om andet end om Thaulow. Denne saa smukke unge Mand havde været Ballernes Pryd, Damernes Yndling. Han havde en Broder, der var gift og bosat i Slesvig. Den Begivenhed, hvorom nu alle talede, var følgende. Slesviger, som man veed, en Bye, der er deelt i tre lige Dele: Altstadt, Løllfuss og Friederichsberg; disse udgjøre kun en eneste Gade. Den unge Thaulow havde indgaaet et Veddemaal, at han i en Tid af, jeg erindrer ikke om det var tre eller fire Timer, skulde gaae syv Gange fra den ene Ende af Gaden til den anden. Der blev stillet Vagt ved hver Ende af Gaden, der leverede ham en Billet. Han havde ladet sig gjøre en egen Dragt til dette Veddemaal, og mange Slesvigere strømmede ud af deres Huse for at see ham gaae forbi. Til den bestemte Tid havde

han indhentet de syv Billetter. Samme Aften gik han paa Bal, dandsede hele Natten, gik hjem om Morgenen og lagde sig tilsengs. Da man syntes, at han sov noget længe, vilde man vække ham, men det befandtes, at han var død.

Om Amtmænd og Stiftamtmand samt om Eleonore Urbin.

Ved Aaret 1760 var Petersen Amtmand i Op-landene; senere blev han Stiftamtmand i Bergen. Han var gift med en Datterdatter af Anna Ramus, den berømte Præstekone paa Norderhaug. De havde to Sønner og tre Døttre. Den ældste Datter var gift med en Præst Grüner; hun døde tidligt og efterlod sig en Søn, Hans Fredrik Grüner, som var Eier af den saakaldte Kongens Mølle ved Christiania. Den anden Datter blev viet til Capitain Sundt, som døde en halv Time efter Vielsen. Den tredie Datter, der lignede sin Oldemoders Portrait, der hænger i Norderhaug Kirke, levede og døde ugift. Den ældste Søn blev Præsident for Magistraten i Kjøbenhavn, og den yngste, Kammerjunker Petersen, en elskværdig og talentfuld Mand, var Officeer ved Jægercorpset og gift med en Datter af Geheimeraad Scheel.

I Aaret 1780 var Kammerherre Levetzow Stiftamtmand i Christiania. Denne Mand var særdeles agtet og elsket, og jeg hørte ofte Fader og Moder omtale med Berømmelse ham og hans Hustrue. »Min Hustrue,« havde han sagt til Fader, »er alt, hvad jeg kunde ønske mig af hende, og havde hun været gift med en Skomager, saa vilde han have sagt det samme som jeg.« Da Moder fortalte mig om en saare behagelig Samtale, som hun havde havt med Levetzow engang, da han var kommen for at tale med Fader, og blev siddende hos hende for at oppebie hans Ankomst, fortrød jeg meget, at jeg ikke havde været tilstede derved. Moder loe og sagde, at jeg havde været tilstede, og at hun dengang havde havt mig paa Armen, da jeg kun var to Maaneder gammel.

I Aaret 1790 var Geheimeraad Scheel Stiftamtmand i Agershuus. Han havde tre Døttre, hvoraf den ældste blev gift med en Grev Rantzau, som kom til Christiania for at ægte hende. Den anden Datter blev gift med Kammerjunker Petersen, og den yngste, som var Hofdame hos Prindsesse Louise Augusta, Hertuginde af Augustenborg og Søster af Fredrik den sjette, blev gift med Prinds Emil af Augustenborg, den yngste af de tre Brødre. Denne Prinds Emil blev anset for sin Tids smukkeste Mand i begge de forenede Riger; hans to Brødre derimod, hvoraf den ene siden blev valgt til Kronprinds af Sverige, vare intet mindre end smukke. Hertuginde havde sat sig imod dette hendes Svogers Giftermaal med Frøken Scheel, men Fredrik den sjette, dengang Prindsregent, begunstigede det.

Om Geheimeraadinde Scheel hørte jeg ikke andet, end at hun var melancholsk og menneskesky; jeg har aldrig seet hende. Hendes Datter, Fru Petersen, var en Dag, kort efter at hun var bleven gift, ude at spadserere med sin Mand; paa engang stod hun stille, bedøvet af Skræk, thi hun saae sig selv at komme sig imøde; da Skikkelsen kom hende ganske nær, faldt hun til Jorden besvimet. Om denne Begivenhed blev der nu meget længe talt i Christiania. Nogle sagde: det har hun efter Moderen, denne har jo ogsaa Syner og Aabenbaringer; Andre meente, at det havde været et Luftbillede, et Fata Morgana, som hun havde seet; flere unge Damer vovede neppe at gaae ud af Frygt for at møde sig selv. Gertrud Preus (Fru Stabel) fortalte mig, at hun i de Dage havde været i et Besøg paa Landet, hvor hun forblev Natten over. Om Morgenen, da hun vaagnede og vilde staae op, saae hun sig selv ligeoverfor sig at gjøre en Bevægelse som for at komme hen til hende. Hun kastede sig næsegruus i Sengen og skreg. Vertinden kom op og spurgte, hvad der fattedes hende. Hun blev liggende og skreg: Jeg har seet mig selv! jeg har seet mig selv! Vertinden beroligede hende ved at gjøre hende opmærksom paa, at der i Døren af et

Skab, der stod ligeoverfor hendes Seng, var anbragt et Speil. — Jeg har ofte havt den Fornøielse at være i Selskab med Fru Petersen; hun var god, blid og venlig, men havde meget melancholske Ansigtstræk. Engang saae jeg hende i et Selskab hos Pløen, hvor hele Christiania beaunonde var forsamlet, og hvor jeg syntes, der var saa at sige en Himmel paa Jorden; der hørte jeg hende sige til Enevold Falsen: »Seer De ikke ligesom jeg, hvorledes Ennui'en kryber op og ned ad Væggene her?«

Da Geheimeraad Scheel kom til Christiania, havde han med sig Demoiselle Eleonore Urbin som Gouvernante, eller som man dengang kaldte det, Française for sine Døttre. Da Scheel forlod Christiania, blev Urbin tilbage som Française for Jess Ankers Datter, og nu var det, at jeg fik Anledning til at see og høre denne aandrige og agtværdige Dame. Treschow satte stor Priis paa hende, og jeg traf hende ofte der; vel erindrer jeg aldrig, at hun henvendte et Ord til mig, men jeg hørte hende og Treschow conversere og opsnappede med Begjerlighed hvert Udtryk af dem. Treschow elskede meget det Franske og talede gjerne dette Sprog, saa at deres Samtale stedse var paa Fransk. Jeg vil ikke gjentage alle de mærkelige Anecdoter om Datidens store Mænd, som jeg hørte, da man vistnok nu kan læse saadanne baade i ældre og nyere Skrifter. Naar Treschow havde et vittigt Indfald at fortælle os, da voldte dette ham megen Glæde, da loe han og gned sine Hænder, som han altid pleiede at gjøre, naar der var noget at glæde sig over. Engang spurgte Treschow mig, der dog ellers aldrig tog Deel i deres Samtale, hvad der meest havde rørt mig i La nouvelle Heloïse; jeg svarede, og det var Sandhed, at jeg havde grædt ved Julies Død og ved de Ord, hun henvender til Wolmar: Mon ami, je le sens, la mort me presse, il faut nous quitter. (Jeg var dengang tretten Aar, og Aaret før havde jeg seet min Fader døe).

Imellem talede de ogsaa om tyske Digtere, Haller, Hagedorn, Kleist, Bürger, Schiller, som Treschow elskede høiest af alle, ogsaa om Wieland, som han satte stor Priis paa, hans Abderiten, Musarion og især hans Oberon, hvoraf han imellem forelæste os noget. Jeg synes at høre ham endnu, naar han begyndte:

Noch einmal sattelt mir den Hippogryphen, ihr Musen,
Zum Ritt ins alte romantische Land!

og naar han kom til de Linier:

Vergebens knirscht des alten Sultans Zorn.
Vergebens dräut ein Wald von starren Lanzen:
Es tönt in lieblichem Ton das elfenbeinerne Horn,
Und, wie ein Wirbel, ergreift sie alle die Wuth zu tanzen;

da syntes jeg, vi alle maatte springe op og dandse med. Ogsaa om Goethe blev der vistnok talet, dog erindrer jeg ikke synderlig deraf. Engang bragte Urbin med et Bind af Gleims Digte, hvoraf hun udpegede et, som hun sagde passede paa Fru Jess Anker. Digtet var til en Dame og bestod kun af to Linier, hvorfor jeg erindrer det:

Minervens Geist erneuert sich in dir,
Du redest, schreibest, malst und stickst gleich ihr.

Man sagde om Fru Jess Anker, at hun malede og broderede særdeles skjönt, endog Landskaber og menneskelige Figurer tryllede hun frem med Naalen uden at tage Mosaiken til Hjelp. En Aften var Urbin hos Treschow, da Cathrine og Marie Devegge kom til samt Rosenstand Goiske. Denne Aften blev fornemmelig talt om engelske og danske Digtere. Samsøes Dyveke, som dengang nylig var udkommen, rostes af alle, kun Treschow tilføiede, at en Tragoedie i Prosa ikke var efter hans Smag, hvor skjøn den iøvrigt maatte være. Han fortalte os, at han i sine Studenteraar i Kjøbenhavn havde skrevet en Tragoedie, Hagen Adelsteen, hvoraf han fremsagde en Scene, som han kunde udenad; Versene klang smukt i mit Øre, men fæstede sig ikke i min Hukommelse.

Efter Jess Ankers Død tilbød Rosenkrantz Urbin at tage til ham som Opdragerinde for hans Datter. Han tilstod hende 400 Rd. aarlig, hvilken Pension hun skulde beholde, saalænge hun levede. Urbin naaede en høi Alder og lagde hvert Aar noget op af sin Pension; alt, hvad hun efterlod, testamenterede hun til Rosenkrantz's Datter, Fru Kaltenborn. Eleonore Urbin havde formodentlig aldrig været smuk, og hun var allerede meget sur le retour, da jeg saae hende første Gang; ikke desmindre betragtede jeg hende med en Ærbødighed og en Beundring, som jeg sjelden har følt for Nogen.

Kjød-Ingers Mømoirer³⁹.

(Fragment.)

Jeg, Inger Myhre, skriver min Biographie. »Hvor vil Du hen,« sagde min Svoger, som nu altid vil være klogere end andre Folk, »hvor vil Du hen med din Biographie? Du, som aldrig har været udenfor Trondhjem, hvad mærkværdigt kan Du vel have oplevet?« — Men jeg svarede ham: »Verden er Verden overalt, ligesaavel i Trondhjem som i Paris, og jeg er i Verden, og Verden er i mig. Og jeg skriver min Biographie, og vil Du int' læs'en, saa kan Du la' bli'.«

Jeg hørte engang en Franskmand, som sagde: »Je suis né avec le siècle.« Mor Gullusen forklarede mig, at han hermed vilde sige, at han var fød i Aaret 1800; det samme kan jeg ogsaa sige, for det var den 31te December, strax efter at Klokken havde slaaet tolv om Natten, at jeg stak mit Hoved ind i Verden og hilste Velkommen til det nye Aarhundrede, saa høit som min Stemme formaaede. Om min tidlige Alder veed jeg ikke synderlig mærkværdigt at berette; naar der var Bal i Stiftsgaarden eller i Harmonien eller i en af de andre Storgaarde, saa stod jeg udenfor Vinduerne og hørte paa Musiken og saae paa Lysene og paa de Dandsende; om Søndagen maatte jeg gaae med min Moder i Kirke og

sidde der ganske stille, og naar der var Brudevielse, gik jeg uopfordret i Kirken at see Bruden, og naar en af de Fornemme blev begravet, saa stod jeg med andre Børn udenfor Sørgehuset, indtil Kisten blev baaret ud, og saa fulgte vi efter Ligfølget til Kirkegaarden for at see til. Jeg gik i Skole og lærte at strikke og læse, jeg lærte Forklaring og Catechismus udenad, og Fader vilde, at jeg skulde lære at skrive; Moder hviskede noget til ham, som jeg ikke hørte, men han svarede: »Sniksnak! hun maae dog lære saa meget, at hun kan skrive en Regning.« — Og saaledes lærte jeg da, takket være min Fader! at skrive. — Da jeg var fjorten Aar, stod jeg til Confirmation og fik ny Kjole, baade Confirmationskjole og Andendagskjole, og Moder sagde: »Inger er ret en vakker Pige.« »Bare hun vilde voxe noget,« sagde min Fader; »hun er dog altfor liden og spinkel.« »Du skal see, jeg skal nok voxe,« sagde jeg, »for nu har jeg været under Præstehaand, nu bliver jeg nok stor.« Og jeg voxede virkelig i de følgende to eller tre Aar, jeg skjød i Veiret, saa alle, der saae mig, forundrede sig derover. — En Dag hørte jeg Farbro'er sige til Fader: »Inger er jo nu en voxen Pige og en vakker Pige, skulle vi ikke see til at faae hende gift?« »Kanskee Du har en Mand til hende?« sagde Fader. »Det kunde nok være det,« sagde Farbro'er; »der er nu Slagter Myhre, det er en peen Mand og en Mand, som har god Fortjeneste, og han vil gjerne gifte sig, bare han kunde finde en Kjerring, som han syntes om. Jeg nævnte Inger, og han sagde, at han vilde komme herind og see paa hende.« — Dagen efter kom han ogsaa; Far og Mor satte frem Mellemmad og Brændeviin, han spiste og drak, snakkede med Far, saae lidt paa mig, men talte ikke til mig. — »Der bli'er intet af,« sagde Farbro'er Dagen efter; »Myhre vil ikke have Inger, hun er ham for maver.« »Det er ikke sandt,« raabte Moder, »Inger er jo ikke maver.« »Det sagde jeg ogsaa,« svarede Farbro'er, »men saa blev han sindt og sagde: Jogu' er hun maver, det er jo ikke

andet end en Beenskrangel, som Hjerteslaget hænger i.«
 »Fy, det fæle Menneske!« raabte Moder, »taler han ikke om Inger, som om hun var et Slagtenød!«
 »Naa naa,« sagde Farbro'er, »han meente det ikke saa ilde, for han lagde til: Dersom hun vilde monne sig noget og lægge lidt Kjød paa sig, saa kunde der nok blive noget af endda. Det havde ingen Hast med Giftermaalet; han vilde bie et Par Aar for at samle mere Velstand, og naar saa Inger var bleven federe, saa skulde vi nok blive enige.« — Fra den Dag af fik jeg Lov at sove om Morgenen, saa længe jeg vilde, og ved Bordet lagde Moder de fedeste Stykker paa min Tallerken; jeg maatte ikke forrette noget tungt Arbeide, og da Aaret var omme, var jeg blevet saa fyldig og trivelig, at da Myhre saae mig igjen, sagde han, at jeg var den vakkreste Jente i hele Trondhjem, og spurgte mig, om jeg vilde blive hans Kjerring. — Og saaledes blev jeg da Slagterkone.

(Her er en stor Lacune, mange Blade ere udrevne og findes ikke mere.)

. Da jeg nu har beskrevet, hvorledes det gik til ved Kroningen her i Trondhjem, og hvormeget Gavn og Glæde min Mand og jeg havde heraf, holder jeg det for uforment at melde eller rettere gjentage Beskrivelserne over Høitidelighederne og Stadsen, da Kongen atter sexten Aar derefter indfandt sig i vor Bye. — Et Par Dage efter Majestætens Ankomst mødte jeg Snedkersvenden, Hans Larsen, paa Gaden. I erindrer jo nok, hvormeget min Mand og jeg havde tilovers for ham; han saae heel bedrøvet ud, og da jeg spurgte ham, hvad der fattedes ham, svarede han: I maae vide, Mor Inger, at jeg igaar har været oppe hos Kongen. — Det er dog vel ikke noget at være bedrøvet for, meente jeg. — Det gik saaledes til, sagde han, at de havde skaffet Kongen en Seng at ligge i (ja, det var en deilig Seng, den havde været salig Meinckes Brudeseng), men da Kongen havde ligget i den en Nat, sagde han, at den

var ham for kort, han vilde have gjort en liden Forandring ved den, og saa blev der da sendt Bud efter mig og Hans Peter. Kongen var selv tilstede ved Arbejdet og betydede os, hvad vi skulde gjøre, og da vi vare færdige dermed, gav han os to Spd. hver. Dette var jo nu godt nok; men da vi kom ud paa Gaden igjen, sagde Hans Peter til mig: Men have vi to nu ikke baaret os ad som de dummeste Æsler? kunde vi nu ikke, istedetfor at modtage de to Spd. hver, have bedet Kongen om Tilladelse til at festligholde syttende Mai? — Ja, det er et sandt Ord, men forseent er forspildt, vi kunde nyttet og glædet hele Landet, og saa lade vi os nøie med to Spd.! —

Kunde Du kun faae Kongen i Tale, tænkte jeg, saa kunde Du nok faae Sagen i Gang. Jeg foreslog mine Camerader, at vi Slagterkoner skulde i Corporation, som de jo kalde det, gaae hen at complimentere Kongen. De syntes godt om Forslaget, men kunde ikke blive enige om, hvem der skulde føre Ordet. Faldt det nu ikke af sig selv, at jeg, som, uden at rose mig selv, er den fornemste og rigeste Slagterkone her i Byen, og desuden har leveret Kjød til Kongens Kjøkken, baade Fleskeskinker og Kalvesteger og Oxebryster og Pølser og Kalvehoveder, at jeg maatte blive den, som førte Ordet? men saa kommer her en ung Tingest, som har været Slagterkone i et Aar, og som aldrig har leveret en Pille Kjød til Kongens Kjøkken, og vil med al Magt føre Ordet, fordi hun har tjent et Aarstid hos Madame Gullusen og har opsnappet nogle franske Ord, saa hun bilder sig ind, hun kan tale med Kongen uden Tolk. Nei, før skal der intet blive af det Hele, det svoer Inger og jeg, og saa blev der heller intet af. Saa gaaer det til i en Corporation, hvor der ingen Enighed er.

(Her er atter flere Blade udrevne; det er baade Synd og Skam, at man er saa skjødesløs med vigtige Papirer.)
 saa sendte Fru S. Bud til mig og lod mig sige, at jeg maatte komme til hende. Dersom Fruen

forlanger mere Kjød af mig, sagde jeg til Margrethe, saa siig hende kun, at hun intet faaer af mig, førend hun har betalt det, hun allerede har faaet. — Nei, jeg veed ganske vist, sagde Margrethe, at det ikke er Kjød, hun vil forlange. — Vil hun da betale mig det, jeg har tilgode? spurgte jeg. — Ja, det kan nok være, meente Margrethe, og saa gik jeg da derhen. — Fruen tog venligt imod mig; jeg maatte sidde ned hos hende, hun talte om mit gode Udseende, roste det Kjød, hun havde faaet fra mig, og forsikkrede, at jeg ikke skulde bie længe efter Betalingen. — Hun lod sætte Viin og Kage for mig og spurgte mig blandt andet, om jeg gjerne gik paa Comedie? — Jeg svarede, at jeg vel gik derhen en Gang iblandt, men vi have, sagde jeg, noget Vigtigere at bruge vore Penge til end til at købe Comediebilletter. — Men om De nu kom derhen, uden at det kostede Dem noget? sagde hun. — Ja, det var brav nok, sagde jeg, men hvordan skulde da det gaae til? — Min Mand og jeg, sagde Fruen, vi have nu Fribilletter; men jeg Stakket, som har en lam Fod, jeg har vanskeligt for at komme derhen; at leie Hest og Vogn er kostbart, og mit Forslag til Dem er derfor, at om De vil skaffe mig Befordring, saa skal De af og til faae min Theaterbillet. — Men, kjere Frue, svarede jeg, naar jeg skal betale Hest og Vogn, saa kan jeg jo ligesaa godt for disse Penge købe mig en Comediebillet. — Det var ikke saaledes meent, svarede Fruen, De skal befordre mig derhen i Deres egen Vogn. — Min egen Vogn! raabte jeg, jeg har saagu' ingen anden Vogn end Kjødvognen, som vi trække om i Byen med Kjød paa. — Det er just den, jeg mener, sagde Fruen; Comedien begynder Klokken syv, Klokken sex er det allerede mørkt, Klokken halv syv sender De mig Kjødvognen og lader Deres Karl eller Pige trække mig derhen, og til Gjengjeld faaer De ved næste Forestilling min Billet. — Jeg gik ind paa Forslaget, Fru S. blev trukket paa Kjødvognen til Comedie-

huset, og jeg fik Billet til Balconen, hvor jeg satte mig i Midten af den første Bæk, ved Siden af de fornemme Damer.

Feyer og Kynsberg.

Christian Feyer var sytten Aar gammel, da han blev sat i Kost og Logis hos vor Moder. Foruden ham havde Moder endnu en anden Kostgjænger i Ole Kynsberg; denne studerede Philologie med Liv og Sjæl, hvorfor han ogsaa siden blev Overlærer ved Cathedralskolen i Christiania. Feyer var muntre og mere conversabel end Kynsberg, hvorfor ogsaa Moder holdt noget mere af ham end af denne. Feyer kaldte Kynsberg en Læsehest, fordi han sad stedse over Bøgerne. De Penge, han fik fra sine Forældre, anvendte han for det meste til at anskaffe sig Bøger; især elskede han den franske Literatur, og da han vel maatte mærke, at jeg havde en Rem af den samme Hud, saa forærede han mig adskillige franske og nogle tyske Skrifter, hvoraf jeg endnu har bevaret nogle. Feyer blev, hvad man dengang kaldte «dansk Jurist», og fandt en Velynder i Overkrigscommissair Birch. Denne ædle Mand havde fattet en særdeles Godhed for Feyer, og da denne var atten Aar, havde Birch allerede skaffet ham et lidet Embede i Statens Tjeneste. Jeg hørte engang, hvorledes Birch spøgede med Feyer, betragtede ham nøie og sagde smilende: Jeg troer saamæn, at vor unge Embedsmand allerede begynder at faae en lille Smule Skjeg paa Hagen.

I Aaret 1810, da vor Moder havde solgt sit Huus til Skipper Hovelsrud og flyttede med mig og mine ind i Snedker Werners Gaard i Kirkegaden, hvor vi havde hele den øverste Etage og altsaa et stort Locale, flyttede Feyer og Kynsberg med os. Vi havde dengang en meget stor Huusholdning, thi foruden Moder, Moster Maren, den gamle Fru Aamodt, Feyer og Kynsberg, havde vi endnu en Jomfru Ueland fra Arendal og Jomfru Pharo i Logis og Kost.

Vor Broder Peter boede vel ikke hos os, men han spiste hver Middag hos os. Naar dertil regnes vore Børn, en Tjenestepige og en Dreng, saa vare vi hver Dag sytten Mennesker, og dette paa en Tid, da der hverken var Korn eller Brød at faae for Penge. Paa vore Skibe var lagt Embargo, og al Tilførsel saavel fra Udlandet som fra Danmark var spærret. De Handlende havde intet Korn mere, og man maatte tage sin Tilflugt til Magazinerne. Øvrigheden lod opskrive, hvor mange Mennesker der fandtes i hver Huusholdning, og hver Morgen blev fra Raadhuset udleveret et vist Quantum Brød, eftersom Huusholdningen var stor eller liden. Trængslen om Raadhuset var stor, og vor stakkels Anne kom en Morgen hjem med blodige Arme, en Vægter havde slaaet med Morgenstjernen mellem Mængden for at gjøre Plads. Det Brød, vi saaledes fik leveret, var saameget, som vi spiste til Frokost, og jeg gjenite endnu nogle faae Skiver til Middagsmaden; om Aftenen maatte vi lade os nøie med Kartoffler. En Aften sendte Broder Peter Bud til mig og lod mig sige, at han havde faaet en Gjest, og at jeg maatte skaffe ham et Stykke Brød til denne. Jeg havde endnu et halvt Brød, som jeg sendte ham, men det gjorde mig meget ondt, at Brødet var saa slet, at det vel neppe var spiseligt; thi det Brød, man saaledes fik udenom, var almindelig blandet med Klid, Mask eller vel endog værre Ingredientser. Paa Landet var Nøden endnu større, Bønderne flaaede Barken af Elmetræerne og malede den til Meel; min Svoger, Capitain Dunker paa Ringerige, havde kjøbt en Tønde med saadant Meel, det han blandede med Byg og lod bage Fladbrød af. Jeg smagte dette Brød og fandt det mindre ubehageligt, end jeg havde troet. Eva Bratt fortalte mig, at hun havde været inde hos en Bondekone, hvis Barn gik paa Gulvet og græd for Mad. Da Eva saae, at Konen havde suur Melk og Fladbrød, spurgte hun hende, hvorfor hun ikke gav Barnet heraf. Konen svarede: Kjere Frue, gjør mig den Tjeneste at smage paa dette Brød. Eva

smagte paa Brødet og fandt, at det var bittert og modbydeligt i høieste Grad. Det har formodentlig været lutter Bark, medens det, jeg smagte, var halv Bark og halv Korn. Eva vilde opmuntre dem, naar de klagede over Hunger, til at spise Kjød og Fisk, hvoraf de dog havde temmelig Forraad, men de svarede, at de kunde ikke leve af Kjød og Fisk, de maatte have Grø' eller Grø'en (det, som groer), som de kaldte det. Denne Kones Mand var gaaet ind til Kongsvinger og havde der solgt en stor, fed Buk for en Skjeppe Havre. Lektor Flor reiste omkring paa Landet for at lære Bønderne at benytte Syre, Karvekaal og islandsk Møse til Spise; de hørte paa ham, kaldte ham Mosepræsten, men vilde ikke følge hans Raad. Paa nogle Steder vilde de ikke engang benytte Kartoffler, og naar Flor sagde dem, at de jo kunde benytte dem til Brød ved at blande dem med Havremelet, saa svarede de: naar vi have Meel og tage Potetes til dette, saa spare vi derved en Bøtte Vand. Capitain Mariboe fik istand et Kornsel-skab, der fik indsmuglet Korn gjennem alle Vanskeligheder og Farer; vi toge to Actier i dette Selskab og fik herved nogle Tønder Byg og to Tønder Hvede; Rug saae man aldrig i den Tid.

Med den gamle Fru Aamodt vare vi i stor Forlegenhed; Arvingerne i Kjøbenhavn nægtede at udbetale hendes Pension længer. Vi talede ikke engang til hende derom, det vilde kun lidet have nyttet, hun havde dog ikke troet, at det var sandt; hun havde leveret Moder Gavebrevet, og Moder havde i mange Aar skrevet Kvittering i hendes Navn og modtaget Pensionen. Om den Gamle kunde skrive, veed jeg ikke, men jeg troer det ikke. Hun var ellers temmelig lettroende, og hvis vi havde sagt hende, at Maanen var faldet ned af Himmelen og bleven liggende i Bjørvigen, saa havde hun heller troet dette, end at den Pension, som i halvfemsindstyve Aar var bleven hende udbetalt, nu skulde fratages hende. Prinds Friederich zu Hessen, vor daværende Dronnings Broder, var dengang

Statholder i Norge, jeg traf ham nogle Gange i Selskaber eller ved Festiviteter; jeg taledede til ham om Fru Aamodt, han svarede, at Kongen maatte give hende et Gratiale, og paatog sig at gjøre ham denne Anmodning. Han holdt ogsaa sit Løfte, og vi fik i Gratiale en ikke ubetydelig Sum i Navneværdi; thi dengang vare vore Penge saa slette, at en Daler ikke gjaldt mere end to Skilling, saa at der vel blev givet undertiden hundrede Daler for en Ret Fisk. Men nu kan det vel være nok om denne Trængselstid, omendskjøndt den ikke var saa ond, som man skulde tænke; der var ingen Mangel paa muntre Selskaber, det dramatiske Selskab gav en Forestilling hver fjortende Dag med meget Held. Efter endt Forestilling dandsede vi paa Theatret. Vi opførte Figaros Giftermaal, Holbergs Stundesløse og flere Produkter af Vid og Smag, der blev drukket Champagne og sunget:

Ved Musers Gunst vi samlet bleve,
 De stedse om vort Selskab svæve
 Nu som i salig Vibes Tid!
 Held hver, som villig Bidrag yder,
 Hver Pensel, som vort Tempel pryder!

De følgende Linier har jeg glemt.

Da vor Broder Johannes var bleven ansat som residerende Capellan ved Hof i Soløer og var flyttet ind i Capellangaarden Saaset, flyttede vor Moder til ham. Kynsberg havde en Søster, der var en meget smuk Pige, han tog hende med paa et Besøg til vor Moder, og da han reiste derfra, lod han Søsteren blive tilbage
 Et Par Aar derefter blev hun gift med Lieutenant Haxthausen. Hun saavel som Broderen var af Naturen udrustet med dens skønneste Gaver, han med Aands og hun med Legems Skjønhed, men begge døde i deres bedste Alder. — Om Feyer har jeg i mange, mange Aar intet hørt, uden at han var Sorenskriver og gift med en Frøken Falk; da jeg aldrig har seet hans Navn i de

offentlige Blade, saa maae jeg troe, at han ikke har blandet sig i Statssager. Min Agtelse og Hengivenhed skal stedse følge ham.

Du spørger, kjere Broder, hvor vor Fader havde lært Fransk; jeg formoder, at han, ligesom vor Moder, havde lært det paa Fredrikshald af den franske Soldat Martin, hvorom jeg har talt i Begyndelsen af disse Erindringer. Vor Moder læste mange franske Bøger og tiltalede mig ofte i dette Sprog. Fader citerede ofte af det Franske, men hvorvidt han taledede eller forstod Sproget, kunde jeg ikke dømme om. Hans Fætter, Lieutenant Hansteen, Toldinspecteuren i Drøbak, kom imellem til os, og han tiltalede mig altid i dette Sprog. Et Par Dage, efterat vi vare blevne inoculerede Kopperne, kom han til os, han betragtede mig nøie, og jeg maae vel have set noget blegnæbbet ud, da han sagde: *qu'avez vous, Conradine?* Jeg svarede: *j'ai la vérole.* Og nu gjorde han mig opmærksom paa, at det rigtignok i vort danske Sprog var ligegyldigt, enten man sagde Kopper eller Smaakopper, men at dette ikke gik an i Fransk. Han vilde sagt mere herom, men Moder afbrød Samtalen ved at bringe en anden Materie paa Bane. Engang sad Fader og læste i »Magazin des adolescentes« en Feefortælling; han spurgte mig, hvad de Ord betydede: »*la fée se tut après avoir dit ces paroles*«, og jeg svarede friskvæk: »Feen dræbte sig efter at have sagt disse Ord.« Han lagde Bogen fra sig og gik ud, og i samme Øieblik vidste jeg, hvor taabeligt jeg havde svaret, og at jeg vel kjendte, hvad Forskjel der er mellem »*se taire*« og »*se tuer*«, og jeg skammede mig meget.

Af det Deichmanske og af det Ankerske Bibliothek bragte Ehlert mig en stor Mængde franske Bøger, hvilke glædede og morede Moder meget, især erindrer jeg, at dette var Tilfældet med Voltaires Mikromegas. Hun talte

til Fader derom, og de loe begge hjerteligt og moerede sig, saavel over Saturnianeren, som over Mikromegas, Indvaaneren af Sirius. Fader sagde i denne Anledning, at dersom han havde mødt Voltaire, da skulde han ikke have ladet sig nøie med at tage Hatten af for ham, men gjort som Ibsen og taget Paryken af med. Han fortalte nu, at Ibsen havde været en god, ærlig Jydeskipper, som uforvarende var kommet ind i et Selskab af Ubekjendte og sat sig ved Bordet ved Siden af dem. Ibsen havde Hatten paa Hovedet og Kridtpiben i Munden, men da han ved at see sig om blev vaer, at Selskabet bestod af Standspersoner, saa tog han Hatten af og smed den under Bordet. Siden hørte han paa deres Tale, at de vare dannede og kloge Mænd, og nu slængte han Kridtpiben efter; men dette var endnu ikke nok, han hørte videre, at deres Tale var idel Kløgt og Vid, og nu strøg han i al Stilhed ogsaa Paryken af Hovedet og satte sig paa den.

Den Bog, som interesserede mig allermeest, var Père du Haldes Reise i China. Denne Bog var af Deichmans Bibliothek, men jeg har siden forgjeves søgt at faae den laant derfra. Den indeholdt blandt andet en fransk Oversættelse af Confutsees Skrifter og af den chinesiske Tragedie, som Voltaire har omarbejdet efter Aristoteles's Regler: «L'orphelin de la Chine». I den chinesiske Original er der fem og tyve Aar mellem den første og sidste Act. Bogen indeholdt ogsaa en chinesisk Grammatik og en Ordbog, hvoraf jeg dog ikke erindrer mere, end at «jeg elsker» heder «ughan», og at en Kat heder «miao».

Du erindrer vor Faders Paryker, disse erindrer jeg vistnok ogsaa, men ikke med Velbehag. Jeg hadede disse Paryker, og naar jeg engang fik hans Hoved at see uden denne stygge Prydelse, da syntes han mig endnu en Gang saa elskværdig. Hans Haar var vel noget tyndt, men af en smuk lysebrun Farve, og han maatte imellem klippe

det, for at det ikke skulde stikke frem under Paryken. Jeg spurgte Moder, hvorfor han bar de hæslige Paryker. Hun svarede mig, at det i al hendes Tid havde været Skik og Brug, at Mændene bare Paryker, og lod mig see hen paa hendes Faders Portrait, som var malet i England, da han kun var sytten Aar og Elev i Etons Skole, og denne syttenaarige Albert Treschow var iført en hvid Paryk.

En Aften hørte jeg, at Fader og Moder spøgede sammen og discuterede om, hvo der var de smukkeste, enten Blondiner eller Brunetter; omsider bleve de enige, og Fader sagde, at hun roste de Blonde, fordi hans blonde Haar havde behaget hende, og at han roste Brunetter, fordi hendes ravnsorte Lokker havde indtaget ham. Og nu sang han:

Den kjelne Blonde er indtagende og sød,
Men Brunettens muntre Mine gi'er mit Hjerte Stød i Stød.

Vore Forældres Huus.

Kom, kjere Broder Christopher, ræk mig Din Haand, og lad os endnu engang vandre tilbage til vor Barndoms Dage, til vore Forældres Huus og til den ellefte Marts 1792; jeg var dengang elleve og et halvt Aar, og vor Broder Johannes, ti Aar yngre end jeg, var atten Maaneder gammel. Jeg har fortalt, hvorledes jeg denne Søndags Eftermiddag gik i Kirken, hvor jeg hørte Aftensangspræsten Hr. Nannestad opfordre sin Menighed til at bede for Inspecteur Hansteen; det var ellers Skik, at Præsten bad for et Guds Barn i Menigheden uden at nævne den Syges Navn, men Moder vidste ikke, hvad en saadan Forbeholdenhed skulde tjene til, og saaledes hørte jeg da vor Faders Navn fra Prædikestolen i Vor Frelzers Kirke. Jeg erindrer ikke, om jeg var gaaet alene til Kirken, eller om nogen af eder var fulgt med mig derhen, men da jeg kom hjem, vare vi samlede i Sengkammeret hos vor Moder,

som vred sine Hænder og hulkede høit. Fra Seng-kammeret gik, som Du nok erindrer, en Dør til Kjøkkenet og i den anden Ende af dette tilhøire en Dør til Barnekammeret; jeg gik derind og saae de tre Piger sidde tause og stille; Grethe havde den lille Johannes paa Skjødets, dæggede for ham og græd over ham; Birthe hviskede: saalænge der er Liv, er der Haab. Fra Barnekammeret gik en Dør ind til den røde Stue, hvor Fader laae, jeg gik derind og blev staaende en lang Stund foran hans Seng og betragtede ham; han laae stille, og kun hans Læber bevægede sig, men der kom ingen Lyd over dem; hans Øine vare aabne, men det lod ikke, som han kjendte mig eller saae mig. I den røde Stue var der tre Fag Vinduer til Gaden, for de to vare Rullegardinerne nedladte, under det tredie stod Faders Skrivebord, jeg satte mig derved og skrev paa en Strimmel Papiir disse to Linier:

Min Fader døer. — O, hvilken Smerte
Betager nu mit ømme Hjerte!

Dog, for ikke at dølge Sandheden og ikke fortie min Barndoms Letsindighed, saa vil jeg tilstaae, at jeg faae Minuter derefter tog og fortærede to Æbler, som jeg saae ligge paa Randen af Boghylden; efter Lægens Ordination spiste Fader hver Dag to Æbler; dette havde han gjort den forrige Dag og lagt disse to hen til den følgende. Dette Æbletyverie i et saadant Øieblik skammede jeg mig siden over.

Morgenen derefter slukkedes Faders Livslys, og ved Efterretningen herom kom Fru Treschow, Faster Greens Døttre og flere af Moders Slægt og Venner for at staae hende bi med Raad og Daad. Fru Münnich og Jomfru Bonsach blev hos hende den første Aften. Paa Faders Skrivebord laae en Optegnelse, skrevet af ham selv, over Begravelsen og alt, hvad dertil hørte, og hvad hver Artikel skulde koste. Madame Haller blev hentet og gjorde

sine Foranstaltninger; Justitsraad Smith kom at tilbyde sig som Moders Laugværge, hvilket Tilbud hun modtog med den største Taknemmelighed; men hun fik siden Aarsag til at fortryde den store Tillid, hvormed hun betroede denne Mand sin hele Capital af 3000 Rdl.; thi da han flere Aar derefter døde, havde han efterladt sig saa megen Gjæld, at hans Creditorer ikke fik mere end syv Procent af deres Tilgodehavende; mange Enker, hvem han havde tilbudt sig at være Laugværge for, tabte ved ham deres større eller mindre Formue, og Fru Münnich tabte ved ham en betydelig Capital. Da denne Mand var Eier af Ruseløkken, havde et meget indbringende Embede, kun et eneste Barn og levede meget sparsommeligt, saa holdt man ham for en rig Gnier. Man gjettede siden paa, at han maatte have spillet bort store Summer i Talloetteriet, hvilket den Tid havde ødelagt flere end een Embedsmand. Alle Mennesker fast uden Undtagelse hos os spillede dengang i Talloetteriet; der var mange Lotterieseddele i Christiania, og man kunde faae en Lotterieseddel for en Skilling. Fader spillede aldrig i Talloetteriet; vel havde han selv engang været Lotterieseddele, men han hadede denne Indretning og sagde, at Fanden havde sin Finger i den. Vi Børn hørte saa meget tale om Talloetteriet, saa Henrik fik Lyst til at spille deri. Han bad Moder om en Skilling, men da hun nægtede ham den, saa foreslog han mig, som var dengang Eierinde af en Skilling, at han vilde for den bringe mig en Lotterieseddel. Jeg gik ind paa Forslaget, valgte fem Nummere og gav ham min Skilling, hvorfor han i Bilzings Collection købte en Lotterieseddel til mig. Det varede ikke længe, førend Lotteriet blev trukket, og tænk engang! — et af mine Nummere var kommet ud; Henrik gik hen med Lotteriesedden og kom tilbage med femten Skilling, som han leverede mig. Dette var første og sidste Gang, at jeg har spillet i Talloetteriet.

Moder fik et Brev fra Toldcasserer Olsen i Skien, hvori han meldte hende, at der i en hollandsk Avis stod en Indkaldelse til Arvingerne efter Barthold Hansteen, som var død i Holland ugift og havde efterladt en ikke ubetydelig Formue. Som sine Arvinger havde han opgivet sin Broders Børn og blandt disse nævnet Louise Olsen i Skien og Engel Heltberg i Bergen, begge vor Faders Søstre. Om Olsen har gjort noget ved denne Sag, veed jeg ikke, men Moder forstod ikke at gribe den an. Da Begravelsen var over, og Moders Sind begyndte at komme lidt til Rolighed, foretog hun sig flere huuslige Reforme. Birthe fik sin Afsked, Eva blev betroet til Skipper Qvisling, som paatog sig at bringe hende tilbage til sin Stedmoder, Fru Heltberg paa Bernæstangen. Alt, hvad hun troede at kunne undvære, satte hun til Auction; hun havde havt isinde at sælge Gaarden i Byen og at flytte ud til det Huus i Gamlebyen, som Fader der havde ladet opføre; men hun opgav sit Forsæt, da hun betænkte, at Veien fra Gamlebyen gennem Leret og Grønland var paa visse Tider af Aaret saagodtsom ufremkommelig, og Drengbørnene maatte jo dog hver Dag i Skole. Hun solgte derfor Huset med Kjøkken- og Frugthave, Kjøberens Navn var Hjorth. Derpaa solgte Moder ogsaa Gaarden i Byen til Præsten Bødtker og købte igjen et lidet Huus i Nedre Slotsgade for 700 Rdl. og anvendte 400 Rdl. derpaa for at gjøre det nogenlunde beboeligt. Da hun nu var færdig dermed, og de Sager, vi havde beholdt, vare flyttede hen i det lille Huus, gik Moder med tre af sine Sønner og vor Pige Christine derhen; Grethe med Johannes og jeg dvælede endnu noget i det store, tomme Huus. Jeg gik om i alle Værelser, paa hvert et Loft, i hver en Vraa og tog Afsked med hver Plet i det kjere Huus; jeg havde dengang et meget langt og stærkt Haar; jeg klippede en stor Lok deraf og stak den ind i en Revne under en Væg, hvor jeg troede, at ingen kunde finde den; derpaa tog jeg min lille Broder ved Haanden for at føre ham hen til

Moder; men da jeg kom ud paa Gaarden med ham, standsede jeg ved at høre et høit Skrig; det var Grethe, der kom i en Fart ud af Kjøkkendøren og raabte til Johannes, idet hun slog sine Hænder sammen: O, Du stakkels Barn! maae Du da saa tidlig forlade Din Faders Huus! To Maaneder derefter laae Grethe i Graven.

Ti Aar derefter sagde en Dag Schandorff til mig: Min Svoger Delphin og jeg have nu kjøbt det Huus, som De elsker saa høit. Jeg blev meget glad ved denne Efterretning, da jeg tænkte, at naar mine gode Venner beboede Huset, saa vilde jeg ofte faae Anledning til at betræde det. Og saaledes var det; i mange Aar derefter besøgte jeg ofte mine kjere Venner i det kjere Huus. I de ti Aar, Præsten Bødtker havde beboet det, var aldeles ingen Forandring foretaget dermed; Delphin lod Gadedøren og Gadetrappen tage bort, Faster Greens Værelser bleve forvandlede til en stor, smukt decoreret Sal, som mange Aar derefter blev bortleiet til Studentersamfundet. Barnekammeret var blevet til et Stadsværelse, men de øvrige Forandringer vare kun ubetydelige. Da Delphin celebrerede sit Sølvbryllup, var jeg der, og vi dandsede i den store Sal. Siden gik jeg ind i de andre Værelser, satte mig ved Karnapet i den gule Stue og overlod mig til mine Erindringer. Da kom en ung Mand, som jeg aldrig havde seet før, og som jeg heller aldrig har seet siden, og satte sig ved Siden af mig; han gav sig tilkjende som en Ven og Bekjendt af vor Broder Johannes. Han fortalte mig, at hans Navn var Paul Winsnæs, at han var fra Drammen, at han var theologisk Candidat, to og tyve Aar gammel, at han var forlovet, og at hans Kjereste var otte og tyve Aar. Han fortalte mig, at Johannes havde spillet Vielgeschreis Rolle i »Den Stundesløse« paa det dramatiske Selskabs Theater i Drammen. Og min Kjereste, sagde han, var Pernille, og da hun takkede ham for Tøfferne, saa kyssede hun ham paa Haanden, hvilket nær havde bragt ham ud af Fatning.

Om Aftenen var ligesom i vor Faders Tid, naar der var Selskab, Spisebordet dækket i den røde Stue, der var aldeles uforandret. Den sidste Gang, jeg betraadte dette kjere Huus, var i Juli Maaned 1831, da jeg var der for at tage Afsked med Fru Delphin og hendes Familie for at følge med min Mand til Trondhjem. Jeg saae endnu i Sengkammeret det store Skab i Væggen med de dobbelte Døre, den hvælvede Karnis og de grønmalede Vinduesruder; jeg saae endog det lille Kighul med Skyver for, som Fader havde ladet anbringe paa Døren mellem Sengkammeret og Kjøkkenet, og den røde Stue var endnu uforandret. I de fem og tyve Aar, som ere forløbene siden den Tid, har Huset vistnok lidt mange Forandringer og vilde vel nu neppe være til at kjende igjen, men dog har jeg med Velbehag nylig seet af et Avertissement i et Ugeblad, at det endnu har sine to Karnaper. Saa er Du da til endnu, Du kjere Karnapvindue, foran hvilket jeg ofte om Søndagseftermiddagene sad paa Faders Knæ, medens han holdt en lang Kikkert foran mig, hvorigjennem jeg kunde see lige ned i Fru Sehesteds Have i Gamlebyen.

Saa har Du staaet fast
 Midt i den Skiften, alt er underkast!
 Vil altid Du i Middagshøiden prale
 Og aldrig, Aftensolen lig, neddale?
 Skal Du, Karnap, liig Agers Kirke, da
 Staae uforanderlig, urørt, urokket? — Ja!

Ogsaa ved Karnapet til den anden Gade hefter sig ikke mindre kjere Erindringer; her var Karnapværelset i anden Etage Faders Contor. Fra et af disse Vinduer var det, at han en Søndags Eftermiddag lod nedregne Rosiner og Mandler over sin glade og lykkelige Datters Hoved. Medens jeg sad paa Gadetrappen med Rosinerne og Mandlerne i Skjødets, kom vor Gjenbo, den tyske Skomager Lohrbauer forbi; han standsede et Øieblik, nikkede til mig og sagde: »Nu schal De faae Schuene.« Da

Lohrbauer var gaaet forbi, saae jeg atter op til Karnapet, Vinduet var lukket, men Fader stod indenfor og saae smilende ned til mig. Mindets Engel tilintetgjøre Tidens Krav og vaage ogsaa over dette Karnap!

Om Fredrikshald, om Anna Ramus⁴⁰⁾ og om Thor Hovland.

Min Moders Fader, Albert Treschow, var Toldinspecteur, eller, som man dengang kaldte det, Tolder paa Fredrikshald, og min Moder elskede høit dette sit Fødested. Jeg hørte hende ofte at syngte:

Du Troskabs Minde i vort Norden,
Urokkelige Fredrikshald!
Du trodsed' Carls gjentagne Torden
Og tændte Lynet til hans Fald.

Naar Moder kom til den Linie:

Da Borgerkjerligheden tændte
For Landets Vel sin Bye i Brand,

da blev hendes Foredrag mere og mere udtryksfuldt. Alle Fredrikshalds Borgere vare i hendes Ungdom i større og mindre Grad stolte af Forfædrenes Bedrifter. Hun fortalte, at en Dag, da der var et lidet Selskab hos hendes Fader, stod en Lieutenant Sommerschild længe ved et Vindue og stirrede ud for sig. »Hvad seer De efter, Hr. Lieutenant?« spurgte Albert Treschow. »Jeg seer paa min Jomfru,« var Svaret. »Paa Deres Jomfru?« »Ja, det er hun, og det skal hun forblive, og for at bevare hende som saadan vil jeg med Glæde give Liv og Blod.« Selskabet forstod nu, at hans Jomfru var Fredrikssteen, som han fra dette Vindue havde Udsigt til. Moder fortalte ogsaa ofte om de tappre Brødre Colbjørnsens modige Søster, Anna Ramus, Præstekonen, i Norderhaug. Jeg hører nu sige, at der for denne Fortælling ingen Hjemmel findes, at den skal være opdigtet, forsaavidt som der siges, at hun havde Deel i Begivenheden. Dette er vel muligt. Enhver har nu gjort Opdagelser og vil gjøre sig

vigtig dermed. For hundrede Aar siden skrev Ove Malling en Bog med Titel: »Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere«; i denne Bog omtaler han Anna Ramus og fortæller om hende det, som vi alle have hørt. Malling var en Historiograph, men han var tillige en Digter, og man kan maaskee antage, at hans Bog paa nogle uimodsigelige Facta nær er en Fiction. Hendes Portrait hænger i Norderhaugs Kirke, men dette er heller intet Beviis, maaskee var det Skik i den Tid, at Bønderne hængte deres Præsts og hans Hustrues Portraiter i deres Kirke. I Aaret 1794, da jeg var fjorten Aar gammel, var jeg med min Moder i Besøg hos Enkefru Sundt og hendes Søster, Frøken Petersen; disse Damers Moder var en Datterdatter af Anna Ramus, og efter Opfordring af Moder fortalte de os deres Oldemoders Historie, omtrent paa samme Maade, som Malling har fortalt den, vistnok med nogle smaae Biomstændigheder, som dog ikke egentlig vedkom Sagen. Fru Sundt, den ældste af Søstrene, var fød 1740, altsaa fireogtyve Aar efter Begivenheden, men hun havde hørt Fortællingen af sin Moder, som selv havde været tilstede ved Begivenheden. Her vover jeg ikke at sige: dette er intet Beviis; thi jeg er moralsk overtødet om, at disse Damers Moder havde talt Sandhed.

Sangen om Thor Hovland hørte jeg Moder saa ofte synge, at den har rodfæstet sig i min Hukommelse.

Flye langt fra fredsomt Folk i Nord,
 Blodstænkte Sværd!
 Glad, Norges Søn, pløi arvet Jord,
 Nyd gyldne Fred ved børnrigt Bord!
 Men tramper Voldsmand paa din Jord,
 Da uforfærd'
 Med Fædres Arme, Fædres Mod,
 Aftoe i Fiendens varme Blod
 Dit Sværd!

Exempler nok paa Fortids Mod
 Min Landsmand har.
 Ei sparsomt Norges bedste Blod
 Flød for en Fyrste, Landet god.

Det Bryst, som Værn for Odel stod,
 Som Klippen var;
 Min Sang nu priser Hovlands Thor,
 En Stridsmand, i vort kjække Nord
 Selv, rar.

Den kjække Annas Sendebud
 Kom mørke Nat
 Til Steen og meldte: Krigens Gud
 Soldaten bod at vove Hud
 Og træde rask i Marken ud
 Og vinde brat
 En Seierskrands. Hiin Høvding stod
 Og vilde spare saxisk Blod
 Den Nat.

Han meldte da en Hoben Ord,
 Og blandt dem var:
 At Sneen skjulte Vei og Spor,
 At let man vild om Natten foer;
 Men frem stod brat vor Hovlands Thor,
 Og tog til Svar:
 Jeg eder Veien vise bør,
 Jeg kjender hver en Steen og Stør,
 Den har.

Knud Sehested venligt til ham saae
 Og ham bifaldt,
 Og alle raabte: Vi er faae,
 Men vi har Mod og Kraft at slaae,
 I Hovlands Spor vi trygge gaae.
 Strax Thor blev valgt
 At vise Vei til Svenskens Hær.
 De følte først hans drøie Sværd.
 Og faldt.

Thor førte ei Commandostav;
 Kun Bondemand,
 Ham Hest og Vaaben Norge gav,
 Han ikkun som Dragon red af,
 Anførers Krands hans Arm ham gav.
 Ham Fødeland
 I Spidsen saae for Sønners Hær
 At høste Gother med sit Sværd,
 Som Mand.

Og derfor lever Thor i Sang,
Mens Norge staaer,
Blandt Oldtids Hælte nyder Rang;
Som Eivind før og Thjodolf sang,
Paa Helte Norge aldrig Trang
I Verden faaer.
Naar Landsmænd engang drage Sværd,
At Fædres Krands de blive værd,
Jeg spaaer.

Iøvrigt, hvad Anna Ramus angaaer, da lad kun hendes Navn udslettes af Historiens Aarbøger, — Mindet om hende vil aldrig forgaae. Clio er Historiens Musa, men hendes saavelsom alle Musers Moder er Mnemosyne.

Anmærkninger og Tillæg.

1) Brunow var ikke Byfoged paa Frederikshald; maaske har han været Raadmand.

2) Brochmanns Navn var ikke Bent, men Sten Daniel; hans Slægtskab til Biskop Brochmann er neppe rigtigt angivet efter Tiden at dømme; Forbindelsen mellem den Norske og Danske Familie af dette Navn er ikke for Tiden bekendt.

3) Albert Treschow var før 1776 Toldforpagtnings-Societetets Tolder og Consumptionsskriver.

4) Cecilie Birgitte Lodberg blev 1750 gift med Hans Ludvig Münch (eller Münnich), Generalauditeur og Chef for det Norske Krigs-Bureau, der var fød 1717 og døde 1772.

5) Carl Wilhelm Spärck blev 1783 Consumptions-Inspecteur i Christiansand og 1791 Told- og Consumptions-Kasserer sammesteds. Han blev gift 1785.

6) Til Fuldstændiggjørelse af Skildringen af Toldinspecteur Hansteen indtages følgende af Professor Hansteens Svar til Søsteren paa hendes første Brev: »Det elskværdige Billede, Du har skildret af vor Fader, er mig en dyrebar Acquisition. Jeg har alene en temmelig tydelig Forestilling af hans Udvortes: en lysegrøn Kjole og guulkravede Støvler og en Paryk, ugentlig oppudset og puddret af Parykmager Weyle; en fyldig, rundladen Mand af Middelhøide, og som havde megen Smag for Elegance. Jeg havde ogsaa Idee om, at han var en munter og spøgeful Mand, men endeel letsindig og Beundrer af qvindelig Skjønhed. Men hans indre Gemytbeskaffenhed var jeg formeget Barn til at kunne fatte. Ved Skildringen af hans ømme og elskværdige Forhold til Dig, hans vittige og lette Smaavers, som nærme sig til den Wesselske Maneer, hans Livlighed og Godmodighed er der nu pustet en skjøn Aand i disse tomme Contourer, som har vakt en

Kjærlighed til ham hos mig, som jeg ei kunde føle for det løse Omrids, og som glæder og vederqvæger mig. Jeg føler mig ordentlig nobiliteret ved at stamme fra en ædlere Rod, end jeg havde formodet. (Her følger den i Forordene indtagne Passus.)

Stedet paa Kirkegaarden, hvor vor Faders Grav er, erindrer jeg godt; jeg havde isinde at lade en Sten sætte ved den, efterat jeg var kommen tilbage til Fædrelandet; men kort efter fik Diriks det Indfald at gjøre Kirkegaarden til en Spadsereplads, og alle Grave ere raserede. Kundskaber ere nyttige som Penge; men begge kan enhver flittig Mand sammenskrabe. Heller Aand uden Kundskaber, end Kundskaber uden Aand! Det sidste er et Kobberstykke, som bærer Stempel af en Daler, det første en uformet Guldklump, som har en større valeur intrinsèque.»

7) Det her om Familien Treschow meddelte er ikke ganske rigtigt; saaledes var Admiralitetsraadens Navn Gerhard, medens en Broder af ham hed Peter; disse havde ingen Broder, der var Professor. Ikke heller er det rigtigt, at Albert Treschow var en Søn af Admiralitetsraaden, men den rette Sammenhæng kjendes ikke for Tiden. Stamtavlen i Giessings Jubellærere I, Fortalen, pag. XIX er ufuldstændig og neppe heller ganske rigtig. Professor Hansteen fortæller i et af Svarene til Søsteren, at Conferentsraad Treschow «ikke egentlig vilde vedkjende sig at være i Slægt med vor Niels Treschow, som jeg troer han foregav at nedstamme fra en uægte Søn af hans Bedstefader». Denne Paastand synes dog ogsaa at være urigtig.

8) Johanne Ernestine Colbjørnsen, der døde ugift 1781, 73 Aar gammel, var en Datter af Oberst Hans Colbjørnsen († 1754).

9) Niels Treschows Moder hed Anne Judithe Nielsdatter Hegdal (eller Boesen).

10) Det er netop 2det Vers af Vibes Vise, der er mest parodierende og odelæggende for en erotisk Stemning, men det kan paa Grund af sit grovkornede Indhold ikke anføres.

11) Knud Holm blev 1769 gift med Christine Birgitte Kjørboe.

12) Jens Hørbye, Sognepræst til Krogstad, blev 1784 gift med sit Næstsoskendebarn Christiane Johanne Green.

13) Enevold Falsen kan ikke have været Forfatter af den omtalte Epilog, da han først blev Medlem af det dramatiske Selskab i Marts 1803. Ikke heller kan den være skreven til en Sørgfest i Anledning af Samsøes Død, der indtraf 1796; formentlig er den givet ved en Mindefest i Anledning af hans »Dyvekes« første Opførelse i Christiania.

14) Gertrud Maren Juel blev 1791 gift med Generalveimester Lars Ingier, siden Eier af Lian.

15) Oberstlieutenant Peder Colbjørnsen døde først 1738.

16) Major André var en Engelsk Officier, der blev hængt som Spion af Amerikanerne 2den October 1781.

17) Justitsraad Christopher Reusch, Tolder i Christiania fra 1779 til 1788, da han tog Afsked.

18) Jon Gisleson, Landphysikus i Buskerud 1789—1803, da han tog Afsked. Han døde 13de Marts 1804 i Drammen. I Norske Intelligents-Sedler for et af de nærmest foregaaende Aar findes flere Avertissementer fra ham angaaende Forholdet til Hustruen.

19) Den angivne Tid og flere andre Omstændigheder passe ikke med Hesselbergs Embedstid og hans Børns Alder.

20) I Agershus Stift har der aldrig været nogen Biskop af Navnet Scavenius, men vel i Stavanger; dog kjendes ingen Son af denne ved Navn Morten.

21) Dette sigter til følgende Sted i et af Professor Hansteens Breve til Søsteren: (Professor) Welhaven har iblandt andet Makulatur, han fik hos Haslund (formodentlig casserede Consumptionsregnskaber fra Faders Haand eller Lotterie-Lister fra Lie) fundet en liden Seddel med Udskrift: Hr. Collecteur Lie! (formodentlig Mægleren), og indeni samme staaer: »Hei! Hei! Hr. Lie, en Lotterieseddel med Nummerne N N N.« Hansteen; skrevet med hans mig bekjendte, raske Haandskrift. Den bevares som en Helligdom af mine Døtre. Nummerne husker jeg ikke.

22) Johan Daniel Frederik Petersen døde 1816 som Generalmajor.

23) Marthe Bonsach blev 1798 gift med Herman Amberg, Femtelectiehører og 1799 Overlærer ved Christiania Kathedralskole, 1806 Rector i Christiansand († 1837).

24) Rousseaus Værker vare dengang meget udbredte og læste endog blandt de unge Damer i Christiania; Fru Dunker har selv til Beviis herpaa fortalt, at det var almindeligt, at de, naar de saae nogen af sine Veninder nedslagne, spurgte: »Hvad feiler Dig? Har nogen talt ilde om Rousseau?«

25) Jørgen Michelet, død paa Solberg 1818 som Generalmajor.

26) Manden døde af sit Saar, men skal have vægret sig ved at opgive Tyvens Navn, uagtet han havde kjendt ham.

27) Sidste Linie lyder: »Han maa have evigt Ruus.«

28) Generalmajor Carl Alexander v. Stricker (f. 1731, † 1820) var Ridder af den Russiske St. Georgs Orden, ikke af Ludvigs-

ordenen. Hans Hustru var Margrete Charlotte Rømeling, og deres Søn Jost Alexander v. S. (f. 1775) døde 1841 som Oberst og Branddirecteur. Generalmajor v. Strickers nedennævnte Broder Ezechias Heinrich v. S. døde 1814 som Generallieutenant og Commandant paa Kronborg.

29) En Berigtigelse af denne Fortælliug er af et Medlem af Familien Anker meddelt i L. Daaes »Bidrag til Christiania Byes Historie« i Morgenbladet for 1870.

30) Justitsraad og Zahlkasserer Jakob Juel, der for Kasse-mangel rømte til Sverige 1784.

31) I Bernt Ankers Gravskrift over Doctor Laurits Noring hedder det, at han var fød ved Skara i Sverige og døde i Norge 17de April 1797 (c. 40 Aar gammel), »fordi han af høimodig Drift, uanmodet, vilde anden Gang give en fortjent Kone Synet,« samt at han »gjorde utallige Blinde seende.«

32) Han blev nemlig siden en fortræffelig Skuespiller.

33) Generalauditeur Berghs her omtalte Stambog eies nu af Dattersønnen Cand. jur. O. Gr. Lundh, Assistent ved Rigsarchivet. De manglende Linier i Reins Digt, der er dateret Kjobenhavn 1ste Mai 1791, lyde:

Og med Forundring dig ansee
Med smukt forklaret Legeme. —

Frederik Schmidts Digt, der er af samme Datum, har følgende første Vers:

Vel Dig, min Bergh! Du snart skal nyde
Et sorgfrit Liv i Norges Skjød
Og gotte Dig med Flødegrød,
Og hvad det ellers kan frembyde.

Fayes Digt begynder saaledes:

Paa Lidskjalf sad engang den nordiske Gud
Og ærgred' sig sort over alting paa Kloden
Og fandt, at fra den Tid, han selv gik af Moden,
Saa hele Naturen bedrøvelig ud.
Selv Norges sødtblussende Piger gik ikke
Aldeles forskaanet for Gudens Kritikke.

Nu følge de af Fru Dunker citerede Vers og derpaa fortættes saaledes:

Her sad Du i Landsmænds fortrolige Kreds
Og sang ved dit Glas, saa hver Sorg maatte rømme;
Vi saae Dig uskrømtet dit Bæger at tømme

Og var med din Drik og din Vandel tilfreds;
Vi fandt, at dit Hjerte var ærligt og taalær
I Selskab med Nordmænd at prøves ved Skaaler.

Snart lægger din Snekke fra Sællandske Strand,
Og Norriges Klipper mod Vesten fremskyder,
Du aander dit Fødelands Luft, og Du nyder
En Glæde, som egner den nordiske Mand.
Blandt Venners og Frænders høitlydende Stemme
Du sorgende Brodre i Danmark glemme!

Snart slynger din Ungdoms oprigtige Ven
Igjen om din Hals den fortrolige Kjæde:
»Vi savned' Dig, Broder! og seer Dig med Glæde,
Velkommen tilbage til Norge igjen!
Bliv hos os og elsk os! — Du seer, hvad det nytter
At opsøge Lykken i Cimbrernes Hytter.»

Saa taler din Ven med et vennehuldt Smil,
Og vi, dine Venner, som gjerne gad lide
At henvandre Livet saa jævnt ved din Side,
Fornægte vort Hjerte og raabe Dig til.
Forstyrres din Ro ved vor evige Klage,
Saa vend Dig mod Norden og see ei tilbage!

Kjøbenhavn, den 15de May 1791.
Symbolum: Pes, aries, paries etc.

G. Faye,
Medlem af det Norske Sælskab.

I Berghs Stambog har Fru Dunker skrevet følgende:

La vertu, la simple innocence font des heureux à peu
de frais. Rousseau.

Den, Himlen gav en værdig Mage,
Tildeelte huuslig, varig Fryd,
Hvor blidt henglide ei hans Dage
Ved Virksomhed og stille Dyd.
Eiin skjønnø Lod blev Deres, Ven,
O, gid De aldrig savne den!

Conradine Aamodt.

Christiania den 18de Julii 1800.

Og Bergh skrev i hendes Stambog:

Havde Naturen skjenket mig Digtrevner, saa skulde jeg i denne Stambog besunget den frimodige Uskyld.

Bergh.

Christiania d: 26de October 1803.

34) Major og Krigscommissair Mogens Linde eiede den Gaard paa Hjørnet af Agers- og Prindsens Gade, som af hans Enke i 1810 solgtes til Major H. J. Huitfeldt og af dennes Son 1854 til Tomt for Storthingsbygningen.

35) Andre Beretninger nævne «Stiftsprovsten» og Klokker Cornisch som de to af de angjældende Parter i Sagen.

36) Herom se «Den Constitutionelle» for 4de Juni 1836.

37) Se Henrik Wergelands Samlede Skrifter VIII. S. 302—3.

38) Jfr. B. Moes Tidsskrift for den norske Personalhistorie 1ste Række, S. 131.

39) Kjød-Ingers Memoirer er Digt med Benyttelse af en Del fra Virkeligheden laante Træk, medens de ovenfor meddelte »Scener af Livet i Thronhjem« med Undtagelse af den egentlige dramatiske Knude helt igjennem hvile paa factiske Begivenheder.

40) Om Anna Kolbjørnsdatter, Jonas Ramus's bekjendte Hustru, se — foruden A. Fayes Norske Sagn og M. Birkelands Biographi i Berømte Nordmænd — endnu Stiftsprovst O. Holmboes Beretning, meddelt i Stamtavlen over Familien Holmboe, udg. af J. A. Holmboe, S. 59.

S. 367. Ved den her meddelte Beretning kan efter Meddelelse fra Familien bemærkes, at Begivenheden forefaldt i 1813 eller 1814, men at det skjebnesvangre Ørefigen meddeltes Fearnley af en ældre Krambodsvend, ikke af Onkelen, der — uagtet vranten og knarvoren — skal have vist Pleiesonnen megen Godhed.

Register

over de i Bogen omtalte Personer og Steder.

- Aamodt, Anne Karine, f. Rode. 131.
132. 138. 210.
- Charlotte Amalie, f. Holtzen.
40. 41. 132. 136. 389.
391; — jfr. Kølpin.
- Conradine Birgitte, f. Han-
steen, se Dunker.
- Elisabeth. 328.
- , Jomfru. 40. 131.
132. 136. 137.
- , Jomfru, se 1)
Grarud, 2) Grauer.
- Karen Coldewin, se Major
S. B. Hals.
- , Majorinde.
135.
- Niels Olsen, Major og Ca-
pitain-Vagtmester. 40. 131.
- Ole Christian, Major. 131.
- Petronelle C., se Leth.
- Thomas Nicolai Blix, Told-
Controlleur. 131—133.
- Ulrik Anton Nicolai Blix, Capt.
30. 81. 116. 132—141.
146. 149. 154. 168. 175.
176. 184. 191. 194. 195.
197. 201. 206. 207. 211.
231. 234. 236. 244. 257.
261. 264. 270. 271. 290.
328. 329. 331. 332. 341.
342. 352. 353. 358. 361.
374.
- Aars, Augusta, se Wagel.
- Jens, Sogneprest til Lier,
Hofpædikant. 56. 62. 289.
- Jonathan Julius, Overkrigs-
commissair. 56. 67.
- Karen Cudrio, f. Munch. 67.
- Niels, Højesterets - Asses-
sor. 56.
- Niels Frederik Julius, Sogne-
prest til østre Thoten.
129. 156.
- Sophie, f. Stabell. 129.
- Abel, Friseur. 362.
- Madame, f. Winther. Jorde-
moder. 14. 362. 363; —
jfr. Østergaard.
- Adeler, Marie Elisabeth, se Wa-
ckenitz.
- Ahlefeldt, Frederik, Greve 17.
- Anne Sophie Dorothea, se
Scheel.
- d'Albedyhl, Carl Gustav Eickstedt,
Baron. 239.
- Susanne Christiane, f. Sundt,
Baronesse. 64
- d'Alençon, Frederikka Louise, se
Hober.
- Alunværket ved Christiania. 104.

- Amberg, Herman, Rector ved Christianssands Latinskole. 69. 126. 407.
- Marthe, f. Bonsach. 118. 126. 127. 396. 407.
- Andersen, Bager. 57.
- Madame, f. Prom, 320; — jfr. Orning.
- Maria Susanna, se 1) Hiort, 2) Scheller.
- André, engelsk Major. 53. 407.
- Andresen, Engel Johanne Christiane, f. Reichborn. 221.
- Nicolai, Kjøbmand, Consul. 221.
- Angell, Karen, se Suhm.
- Lorentz, Elatsraad, Kjøbmand. 315. 316.
- Thomas, Kjøbmand. 315—17.
- Anker, Anna Elisabeth, f. Cold. 135.
- Annette Beate, f. v. Wacknitz. 137. 204—206. 234. 235. 237.
- Bernt, Conferentsraad, Grosserer. 43. 53. 116. 137. 145—148. 150. 154. 159. 161—168. 172. 180—183. 190—194. 198. 204. 211—212. 227. 235. 236. 252—256. 259. 278. 287. 290. 305. 318. 319. 342. 343. 354. 408.
- Bernt, Sogneprest til Sand. 162.
- Christian, Justitsraad, Kjøbmand. 162.
- Christian, Stud. juris. 183. 248.
- Elen Margrete. 234. 237.
- Elisabeth Sophie. 234. 237.
- Erik, Kjøbmand. 162.
- Jan, Grosserer. 281.
- Jefs, Grosserer. 52. 56. 162. 180. 206. 220. 252. 255. 256. 278. 382. 384.
- Anker, Karen (Iversdatter), f. Elieson. 181—183. 287.
- Karen (Mortensdatter), f. Elieson. 162. 163. 383.
- Karen Christiane Andrea, se Wedel-Jarlsberg.
- Karen Dorothea Martine. 382.
- Matthia, f. Collett. 42. 146. 147. 149. 150. 163—167. 169. 194. 198. 199. 253. 342; — jfr. Leuch.
- Morten, Grosserer. 52.
- Niels, Grosserer. 204. 237.
- Peder, Statsminister. 53. 104. 105. 135. 162. 237—239. 255.
- Peder Bernhard, Oberst og Commandant. 225. 237. 349.
- Regine Maria, f. v. Oldenburg. 281.
- Sophie Adelaide Rosalie, 234. 237.
- Anna Feodorowna (Juliane Henriette Ulrikke, Prindsesse af Sachsen-Koburg), Storfyrstinde af Rusland. 377—379.
- Jørgensdatter. 38. 39.
- Arbin, Elisabeth Marie, se 1) Schiøtt, 2) Krog.
- Nicolai Erik, Secretair. 106. 183. 250.
- Sophie Dorothea, se Rasmussen.
- Arbo, William, Sogneprest til Omlid. 246. 247.
- Arctander, Elisabeth Maria, se Hersleb.
- Arenfeldt, C. Ditlev Adolph, General-lieutenant. 191. 192. 197.

- Arenfeldt, Frøken. 191.
 — Pauline Charlotte Marie, f. Harbou. 191.
- Arne »Bravkarl«. 81.
- Arntzen & Hartier, Boghandlerfirma i Kjøbenhavn. 186.
- Aronsson, Beata Maria, se Lannerstjerna.
- d' Aryés, Marquis. 231. 235.
- Bader, Frederik, Dameskrædder. 63. 276. 277.
 — Iver Wilhelm, Districtschirurg. 277.
 — Jomfru, se Brügger.
 — Karen Margrete, f. Telling. 276.
 — Lærer ved Christiania Cathedralsskole. 276. 277.
- Bagge, Elisabeth Christine, f. Hegermann. 319.
 — Thomas, Agent. 319.
- Baggesen, Jens Immanuel, Digter. 249.
- Balle, Gartner. 54. 192.
- Barclay, Emerentze, se Munch.
- Barner, Amalia Tugendreich, se Rosenkranz.
- Baron, Michel, Skuespiller. 291. 292.
- Bastholm, Christian, Dr. theol., Confessionarius. 280. 281. 331.
 — Marie Clarette Benedicte, se Oldenburg.
- Bastian, Kammertjener. 160. 161.
- Baumann, August Christian, Bergmester. 148.
- Baumgarten, Berendt Godske, Dr. med., Stadsphysicus. 266. 318—320. 351—353. 356. 357.
 — Hedwig Margrete, f. Lachmann. 30. 266. 286. 319. 351—353. 355—357.
- Bay, Henrikka Christiana, f. Stilau. 125. 126.
 — Madame. 257.
- Bech, Hattemager. 348.
 — Jomfru. 357. 358.
 — Madame, f. Haller. 357.
 — Skrædder. 357. 358.
- Behagen, Eliza Alida Augusta, se v. Holten.
 — Jost Johan. 160.
 — Marie Agathe Augusta, f. Favin. 160.
- Behmann, Amalie, f. Egeberg. 112. 113.
 — Amalie Christiana, se Tscherning.
 — Frederikke. 244. 245.
 — Henrik, Told - Controlleur. 112—114.
- Behrends, Demoiselle, se Dunker.
- Beichmann, Inger Nicoline, f. Hoel. 72. 73.
 — Jørgen Christopher, Major. 73.
- Bendeke, Jomfru, se Hassing.
- Berg, Charlotte Louise Henriette Georgine, f. Schilling. 235. 236. 329.
 — Jens Christian, Stiftsoverrets-Justitiarius. 163.
 — Johanne Sophie Christine, se Nielsen.
 — Karen, f. Løvestad. 372; — jfr. Jandrup.
 — Kari. 371. 372; — jfr. Eger.
 — Knud, Kjøbmand. 371. 372.
 — Niels Jensen, Zahlcasserer. 54.
 — Gaard i Aas Sogn. 28.
- Berger, Bundtmager. 255.
 — Elisabeth. 138. 255; — jfr. Roth.
- Bergersen, Anne Frederikke, se Rein.
 — Guldsmid. 373.

- Bergersen, Madame. 373; — jfr. Romer.
- Bergh, Christopher Anker, General-auditeur. 61. 186—188. 201. 346. 408--410.
- Gerhard Gunnerus, Sogneprest til Ringsager. 273.
- Maren Antonette, se Mandahl.
- Marie, f. Schejthli. 201. 227. 409.
- Mathilde, f. v. Holsten. 273.
- Matthias, sachsisk Minister. 273.
- Bernstorff, Andreas Peter, Greve, Statsminister. 214.
- Bertelsen, Dorothea Kirstine, se Wium.
- Grosserer. 60. 271.
- Biehl, Charlotte Dorothea, Forfatterinde. 23.
- Bielefeldt, Carl, Husarofficer. 159. 160.
- Carl Frederik, Oberstlieutenant, Generaladjutant. 42. 116. 118. 135. 150. 158—161. 195. 204. 206. 207. 227. 234. 297. 305. 314. 321. 324. 341. 344. 353. 354. 359. 375.
- Ernst. 159.
- Frue, f. Gesenius. 116. 159. 160. 281. 334.
- Louise. 159.
- Margrete Charlotte Amalie, se Mechlenburg.
- Vilhelmine. 159.
- Bierregaard, Henrik Anker, Højesteretsassessor. 243. 246.
- Mads, Auctionsdirecteur, senere Sorenskriver. 27. 58. 64.
- Bille-Brahe, Bertha Sophie, se Moltke.
- Biltzing, Søren, Kjøbmand. 397.
- Biltzing, Zarine. 273.
- Birch, Hans Jørgen, Generalkrigscommissaire. 389.
- Hans Jørgen, Sogneprest til Glostrup. 107.
- Paul Hansen, Generalmajor. 237.
- la Blanchepful, Hofdame. 121.
- Blendermann, Gustav Frederik, Major. 161. 308.
- Blinderen, Halvor, Gaardbruger. 256.
- Blix, Helene, f. Nielsen. 31.
- Kirsten, f. Blix. 31.
- Bloch, Hans Glad, Statsraad. 237. 349.
- Blom, Anne Christiane, f. Krefling. 374; — jfr. ¹⁾ Vogelius, ²⁾ Krog.
- Bernt Anker, Oberstlieutenant. 82.
- Gustavus, Kjøbmand. 374.
- Jens, Toldbetjent. 127.
- Madame, f. Holte. 127.
- Blücher, Carl Wilhelm Gottlieb v., General. 253.
- Blytt, Matthias Numsen, Professor. 258.
- Boetius, Informator. 246. 265.
- Bogstad, Gaard i Bærum. 104. 105.
- Bohr, Anna Christine, f. Sandberg. 55.
- Anna Hedevid, se Olsen.
- Christian Frederik Gottfried, Overlærer. 55.
- Boisen, Biskop. 293.
- Boll, Anne Dorothea, se Fischer.
- Peter Gøorg, Justitsraad, Sorenskriver. 118. 242.
- Peter Iver, Søofficer. 241. 242. 244.
- Bonsach, Marthe, se Amberg.
- Borch, Christopher, Kjøbmand. 228—230.

- Borch, Jacob Krogh, residerende Kapellan til Ørkedalen. 49. 153. 170. 194. 226—232. 241. 258.
— Madame. 227—232. 241; — jfr. Falch.
- Borchgrevink, Henrik Christian, Sogneprest. 61.
— Magdalena, se Leuch.
— Fru, 61.
- Bornemann, Anker Wilhelm Frederik, Højesterets-Justitiarius. 138. 197. 199—202.
— Anne Karine, f. Svane. 200—202.
— Harriet, f. Parsons. 201. 202.
— Thalia. 200.
— Thalia, f. Storm. 200.
— Wilhelm, Major. 200.
— Wilhelm, Conferenceraad, Generalanditeur. 200.
- Borregaard, Gaard i Tune. 226.
- Borthig, Lydia, f. Hagerup. 165. 166. 253. 255.
- Borupske Selskab i Kjøbenhavn. 126.
- Boyesen, Sara. 96. 146. 201. 203. 220. 233. 249. 250. 261. 360. 361.
- Brandt, Falskmyntner. 278.
- Bratt, Elisa Maria Emerentia. 378.
— Eva Marie, f. Heltberg. 9. 10. 51. 53. 378. 390. 391. 398.
— Frederik Alexander, Ritmester. 10. 377. 378.
— Johan. 378.
— Louise Christine Frederikke Gevinne. 378.
— Niels Gabriel, Major. 378.
- Bremer, Barbara, se Lasson.
— Caroline Cathrine, se Juell.
— Daniel, Overauditeur og Postmester. 111.
- Bremer, Hedevig Magdalene, f. Storm. 111; — jfr. Brochmann.
- Brochmann, Barbara Margrete. 346. 347.
— Birgitte, f. Thome. 111.
— Birgitte Marie, se Treschow.
— Christen Wilhelm, Lieutenant. 346. 347.
— Christine Elisabeth, f. Schnitler. 111.
— Diderik Hegermann, Capitain. 346.
— Edel Marie, se Storm.
— Hedevig Magdalene, f. Storm. 111.
— Inger Marie, f. Winge. 4. 41. 42.
— Jens Jørgen, Lieutenant. 21.
— Jesper, Biskop. 4. 179. 405.
— Jomfru, se Brunow.
— Jomfru, se Larsen.
— Jørgen, Krigsassessor. 130.
— Jørgen Wilhelm, Højesteretsassessor. 111.
— Marie Elisabeth, se Ugglå.
— Sten Daniel. 4. 405.
— Wilhelm, Regimentsquarttermester. 21. 106. 110. 111.
- Brock, Bernt. 321.
— Elen Dorothea, f. Thulesius. 321. 322. 324.
— Henrik, Sogneprest til Norderhaug. 239. 321. 324.
— Peter Frederik, Major. 321. 322. 324.
- Brockdorff, Clarella Dorothea, se Liliencron.
- Brun, Johan Nordahl, Biskop. 24. 25. 179.
- Brunow, Frue, f. Brochmann. 4. 94.
— Raadmand (?) 4. 16. 405.

- Bruun, Peter. 284.
- Bruunsteen, Andreas, Skrædder. 21.
- Brügger, Madame, f. Bader. 276
277.
— Stadsmusicus. 276.
- Brynn, Hattemager. 348.
- Buck, Christopher, Kjøbmand. 304.
314. 315.
— Madame, f. Christensen. 315.
— Maren Cathrine, se Horne-
mann.
- Bue, Syver, Hattemager. 348.
- Bugge, Frederik Moltke, Rector.
108.
— Peter Olivarius, Biskop. 108.
- Bukier, Anna Catharina, se Wessel.
— Anna Hammer, f. Cudrio.
67; — jfr. Munch.
— Paul, Justitsraad, Slotsfoged.
53. 67. 192. 291.
- Bull, Andreas, Politimester. 141.
144. 145.
— Dorthé. 43. 202.
— Georg Jacob, Højesterets-
Justitiarius. 43. 202.
— Johan Lausen, Præsident.
275.
— Johan Randulf, Højesterets-
Justitiarius. 43. 97. 202.
262. 264.
— Johanne Magdalene, se Hei-
berg.
— Mette Johanne, f. Colbiørn-
sen. 202.
— Ole Bornemann, Apoteker.
264.
— Susanne, f. Dallas. 74. 75.
— Vincenz Stollenberg, Sogne-
prest til Vang. 75. 96.
344.
- Burlawsky, polsk Herremand. 365.
- Busch, Erik Christian (?), Capitain.
237. 349.
- Butenschön, Peter Henrik, General-
adjutant. 194.
- Bülow, Elisabeth, f. v. Koss. 75—78.
— Ritmester og Postmester. 78
- Bærøe, Jens Rummelhoff, Soren-
skriver. 188.
— Karen, f. Friederichsen. 188;
— jfr. Hiort.
- Bødtker, Anna Kirstine, f. Thule-
sius. 36.
— Job Dischington, Sogneprest
til Inderøen. 36. 398. 399.
- Bølling, Jacob Christian, Bager-
mester og Stadshaupt-
mand. 221. 240.
- Calmeyer, Matthias, Kjøbmand. 67.
- Carl XII, Konge af Sverige. 41. 42.
— XIII, Konge af Norge og
Sverige. 234.
— XIV Johan, Konge af Norge
og Sverige. 108. 234—239.
274. 291. 294. 329. 330.
378.
— Landgreve af Hessen. 212.
263. 267. 268.
- Carlsen, Magnus, Krigscommissair.
170.
- Caroline, Prindsesse af Danmark.
348. 349.
— Mathilde, Dronning af Dan-
mark og Norge. 25. 274.
- Catharina II, Kejserinde af Rus-
land. 160. 379.
- Cathier (ø: Carthier), Dorothée
Marie, Gouvernante. 116.
160. 353.
- Charlotte Frederikke, Prindsesse af
Danmark. 349. 350.
- Christensen, Jomfru, se Buck.
- Christian August, Prinds af Au-
gustenburg. 158. 159. 381.
— Frederik, Konge af Norge.
62. 63. 225. 279. 349. 350.

- Christiani, Institutbestyrer. 159.
- Christiania, Bakkehuset, Gaard i. 111. — Bibliotheker, offentlige, i. 393. 394. — Cathedralskole. 19. 127. — Concerter i. 52. — Corps de garde (Kortergaarden) i. 259. — Dramatiske Selskab i. 26. 30. 41. 42. 49. 52. 55. 57. 97. 117. 148. 162. 192—194. 202. 216. 219. 221. 223. 225. 227. 228. 235. 236. 258. 264. 266. 289. 291. 335. 343. 344. 346. 353. 392. 399. — Grændsehaven, se Dramatiske Selskab. — Halvdans Klub i. 107. 137. 142. — Ildebrande i. 369. 371. — Jubelfest 1824. 366. — Krigsskole i. 55. 278. — Lyceum, det musikalske, i. 222. — Mangelsens Gaard (Mangelsgaarden) i. 76. 159. 204. 291. — Pilestrædet (Rakkegaden) i. 111. — Theater, det dramatiske Selskabs, se d. O. — Theater, det Strøbergske. 221. — Toldbod. 369. — Waisenhuus. 207. 208. — Waisenhuus, det Ankerske. 164. 191.
- Christiansborg Slots Brand. 57.
- St. Claire, Skuespillerinde. 238.
- Claudius, Jomfru, se Kolster.
- Matthias, Digter. 224.
- Prest i Slesvig. 224.
- Rebekka. 224.
- Clausen, Eleonore, se Thulstrup.
- Inger Herstad(?), se Winge.
- Clausen, Jeronimus, Kjøbmand. 171. 194.
- Judithe Abigael, se Thrane.
- Kirsten. 51. 52. 54. 219.
- Lars, Kjøbmand. 142.
- Lars, Toldbetjent. 215.
- Louise, f. Thrane. 215.
- Madame. 215. 216.
- Madame, f. Parsons. 171. 172. 201.
- Mally, se Hjorth.
- Paul, Kjøbmand. 214. 220.
- Pauline Elisabeth, se Falbe.
- Petrine, se Thrane.
- Clementin, Severine Petronelle, se Hansteen.
- Cock, Philip, Student. 124.
- Colbiørnsen, Cathrine, f. Munch. 294. 296—298. 301—314.
- Christian, Højesterets-Justitiarius. 262.
- Hans, Oberst. 20. 401. 406.
- Herman, Conferenceraad, Laugmand. 62.
- Johanne, Ernestine. 20. 21. 406.
- Kjeld, Obersllieutenant og Provincial - Commissaire. 294. 296—313.
- Mette Johanne, se Bull.
- Peder, Oberstlieutenant. 20. 38. 42. 401. 407.
- Cold, Anna Elisabeth, se Anker.
- Collett, James. 344.
- James, Grosserer. 104. 342. 343.
- John, Grosserer. 31. 53. 116. 147. 149—153. 158. 167. 169. 173. 192. 194. 198. 223. 318. 342—344. 354. 358.
- Jonas, Statsraad. 158.
- Karen, f. Elieson. 31. 117.

199. 206. 342—344; —
jfr. Lindemann.
- Collett, Karen (Kaya) Christine, se
Steen.
- Maren Kirstine, f. Collett. 321.
- Marthine Christine Sophie,
f. Elieson. 31. 147—151.
153. 154. 158. 159. 167.
172. 173. 175. 194. 199.
204. 206. 253. 342. 359.
- Marthine Jeannette, f. Collett.
148. 158. 344. 345.
- Matthia, se 1) Leuch, 2) Anker.
- Otto, Krigscommissaire. 345.
- Peter, Grosserer. 31. 199.
342—344.
- Colling, Andreas, Kjøbmand. 109.
- Hedevig Sophie, se Edsleff.
- Mette Kirstine, se Oppen.
- Constantin, Storfyrste af Rusland.
379.
- Cornisch, Johannes, residerende
Capellan. 323.
- Cudrio, Anna Hammer, se 1) Munch,
2) Bukier.
- Karen, f. Hofgaard. 67.
- Kirsten, se Lumholtz.
- Dajon, Johan, Toldinspecteur. 26.
- Daldorf, Frue, f. Hagerup. 255.
- Dallas, Johanne Marie Elisabeth,
se Glad.
- Miss, se Lie.
- Susanna, se Bull.
- Underoficer. 200.
- Dalwig, Johanna v., se Dunker.
- Dampe, Jacob Jacobsen, Dr. phil.,
Literat. 341.
- Mette. 341—343. 345.
- Daschkow, Elisabeth, Fyrstinde. 160.
- Deden, Cæsarine Eleonore Christine
v., se Schilling.
- Degen, Henriette. 96. 97.
- Deichmann, Borgermester i Roden-
berg. 124.
- Deinboll, Peter Vogelius, Sogne-
prest til Molden. 378.
- Delphin, Jens Christopher, Far-
mester og Stadshaupt-
mand. 8. 36. 399.
- Maria, f. Schandorff. 166. 400.
- Devegge, Cathrine, se Treschow.
- Karen Sophie, f. Riis. 201.
248. 249. 278. 288. 360.
- Marie. 146. 185. 195. 197.
201. 208. 220. 227. 233.
248. 249. 261. 264. 265.
288. 289. 360. 383.
- Ole, Bogholder. 248. 249.
- Syvert, Sorenskriver. 248.
- Dichmann, Carl Frederik, Lærer
ved Sæcadet-Academiet i
Kjøbenhavn. 97. 260. 261
274.
- Diederichsen, Christiane, se Koren.
- Jess, Proprietær. 260.
- Madame. 260.
- Dirks, Christian Adolph, Stats-
raad. 406.
- Drakenberg, John. 70.
- Dubarry, Madame. 238.
- Ducis, Euphrosyne, f. Talma. 147—
149. 154.
- Portraitmaler. 149.
- Dunker (Duncker), Carl, Apothe-
ker. 339.
- Carl Christian Henrik Bern-
hard, Regjerings-Advocat.
32. 180. 191. 224.
- Carl Nicolai, Hauptmann.
224. 335—338. 341.
- Conradine Birgitte, f. Han-
steen. 1—4. 7—9. 11—18.
21. 25. 28—31. 35—37.
49—64. 68—74. 76. 82. 90.
91. 97. 106—108. 110—
121. 125. 130. 133—141.
146. 147. 149. 150. 153
—155. 161. 163. 166.

- 167—173. 176—181. 183
—186. 190. 191. 193—195.
197—199. 201. 204. 205.
207. 208. 210—213. 215—
218. 221. 223. 224. 227.
228. 231—247. 250. 252.
254. 257—266. 271—276.
279—283. 286—292. 307.
312—314. 325. 328. 329.
331—334. 338—341. 348.
349. 353. 356—369. 374.
377—379. 382—384. 389.
390. 392—402. 407. 409.
- Dunker, Elisabeth Charlotte, f. Lüt-
zow. 251. 336.
- Heinrich, Generaladjutant.
224. 336. 390.
- Henriette. 119. 121. 338—341.
- Johan Frederik Wilhelm,
Bergassessor. 119. 142.
224. 244. 255. 336. 337.
340. 341. 379.
- Johanne, f. v. Dalwig. 335.
338—340.
- Madame, f. Behrends. 339.
- Philippine, se Meine.
- Politidirecteur i Berlin. 341.
- Professor i Rinteln. 341.
- Reinhard. 336—340.
- Dupuy, Edouard, Skuespiller og
Componist. 238. 350.
- Døderlein, Christian, Lærer. 69.
- Dørker, Jomfru, se Thrane.
- Edsleff, Hedevig Sophie, f. Colling.
266.
- Jens, Kjøbmand. 266. 267.
350.
- Egeberg, Amalie, se Behmann.
- Westye, Kjøbmand. 112.
- Eger, Kari. 371; — jfr. Berg.
- Ole, Kjøbmand. 371. 372.
- Truels. 62.
- Ehlert, Lærer ved det millitaire
Academi i Christiania. 4.
50. 52. 55. 58. 118. 178.
179. 283. 364. 365. 393.
- Eliesen, Christian, Smed. 252.
- Dina. 252.
- Karen. 252.
- Elieson, Anne Cathrine, se Horster.
- Iver, Ritmester. 150. 268.
- Karen, se 1) Collett, 2) Linde-
mann.
- Karen (Iversdatter), se Anker.
- Karen (Mortensdatter), se Anker.
- Marthine Christine Sophie, se
Collett.
- Elisabeth, se 1) Roth, 2) Berger.
- Engebretsen, Ole, Høker. 259.
- Eriksen, Madame. 358. 359.
- Sergeant. 358.
- Essendrop, Kjøbmand. 277.
- Pascal Paoli, se Paoli.
- Ewald, Johannes, Digter. 127.
- Fabricius, Jens Schou, Admiral. 143.
- Falbe, Hans Hagerup, Statsraad.
55. 222. 236. 237.
- Pauline Elisabeth, f. Clau-
sen. 215.
- Frue. 168.
- Christiane Georgine Lovise.
168. 253. 254.
- Falck, Helene Ottilia, se Feyer.
- Lieutenant. 25. 26.
- Madame. 227; — jfr. Borch.
- Falkenskiold, Seneca Otto, Oberst.
82. 279.
- Falsen, Alette (Letta), f. Fleischer.
158. 360.
- Anna Birgitte, f. Munch. 67.
- Anna Henrikke (Henriette)
Petronelle, f. Mathiesen.
30. 53. 295. 296. 351.
- Carl Valentin, Stiftamtmand.
360.
- Christian Magnus, Højeste-
rets-Justitiarius. 67.
- Emilie. 107.

- Falsen, Enevold, Justitiarius. 30.
193. 221. 290. 295. 296.
351. 356. 382. 406.
- Hagbarth, Stiftamtsskriver.
236. 237. 296. 360.
- Louise Caroline, f. Kaltenborn. 30. 146. 360.
- Marthe Haagine. 295.
- Falster, Karen. 181.
- Kjøbmand. 181.
- Matthia. 181.
- Fasting, Claus, Digter. 3.44—48.262.
- Favin, Frue, f. Hooglant. 160. 161.
225. 234. 375.
- Marie Agathe Augusta, se Behagen.
- Oberst. 160.
- Faye, Gerhard, Amtmand. 187.
188. 408. 409.
- Fearnley, Thomas, Landskabsmaler.
367.
- Felling, Karen Margrete, se Bader.
- Ferrary, Harpespillerske, f. Köhler.
254. 255.
- Musikant. 254. 255.
- Feyer, Christian, Sorenskriver. 389.
392. 393.
- Helene Ottilia, f. Falck. 392.
- Fischer, Anne Dorothea, f. Boll. 119.
- Frederik Ferdinand, Oberst.
112—115. 118.
- Hans Christopher, Lieutenant.
118.
- Karen (Kaia) Petrine Elise,
f. Nilson. 118.
- Fjeldsted, Caroline Wilhelmine, se
Kellermann. 359.
- Skuespillerinde, se Neumann.
- Fladeby, Gaard i Enebak. 149—155.
169—176. 230. 320. 343.
- Fleischer, Alette (Letta), se Falsen.
- Balthazar Sechmann, Assessor.
202.
- Fleischer, Palle Rømer, Statsraad.
193. 194. 197.
- Flinck, Alette. 68.
- Christiane. 68.
- Ole, Oberst. 68.
- Flintenberg, Cantor. 70.
- Flinthoug, L., Maler. 43.
- Flock, Frederikke Louise, f. Schriver.
11.
- Floer, Hans Frederik. 62.
- Jens Lorentz. 62.
- Flor, Martin Richard, Lektor. 391.
- Foss, Henrik Herman, Statsraad. 330.
- Frederik V., Konge af Danmark og
Norge. 280.
- VI., Konge af Danmark og
Norge. 11. 12. 104. 105.
108. 135. 159. 212. 223—
225. 247. 248. 279. 293.
306. 348—50. 355. 381.
- Prinds af Hessen, Statholder
i Norge. 199. 222. 223.
225. 350. 391. 392.
- Carl Emil, Prinds af Augu-
stenborg. 117. 118. 158.
381.
- Freimann, Anne Dorothea. 251. 252.
- Johannes, Knapmager. 251.
348.
- Maren, se Hovelsrud.
- Friboe, Consumptions-
betjent. 16.
- Friederichsen, Karen, se 1) Bærøe,
2) Hiort.
- Frogner, Gaard ved Christiania. 159.
- Frost, Lieutenant. 221.
- Fuglberg, Annette, se Pløen.
- Henrik Herman, Capitain. 306.
- Fürstenstein, Greve. 120—122.
- Gabre, de, Privatlærer. 232—234.
- Gad, Caspar. 228. 229.
- Frederikke Louise, se Stock-
fleth.

- Gaffroni, Lieutenant, se de Rosambeau.
- Gartemberg (Sadagursky), Peter Nicolai. 8.
- Germann, Prokurator. 141.
- Gesenius, Doctor. 159. 204.
— Jomfru, se Bielefeldt.
— Jomfru, se Lous.
- Giedde, Elen Johanna, se 1) Mostue, 2) Lange.
- Gisleson, Jon, Landphysicus. 77. 78. 407.
— Madame, f. Moss. 76—78. 407.
- Gjested, Jens, Kjøbmand. 66.
- Gjør, Salomon, Rector. 190.
- Glad, Frederik. 200.
— Johanne Marie Elisabeth, f. Dallas. 200.
- Gouverné, Madame. 157. 158.
- Gram, Jens, Assessor. 192. 194. 201. 203. 204. 320. 321. 361.
- Grauer, Johan Reinhold, Proprietær. 131. 332—335. 359.
— Madame, f. Aamodt. 131. 332—335; — jfr. Grorud.
- Green, Anne Marie, se 1) Kjørboe, 2) Larsen.
— Cathrine Margrete, se 1) Jürgensen, 2) Holm.
— Christiane Johanne, se Hørbye.
— Johannes, Sogneprest til Ager. 17.
— Birgitte, f. Treschow. 17—19. 21. 26—28. 95. 106. 125. 212. 213. 216. 217. 362. 376. 399.
- Greve, Consumptionsbetjent. 70.
- Griffenfeldt, Peter, Greve. 82. 279.
- Grisilda, Taterkvinde. 82.
- Grorud, Elisabeth. 135. 334. 335.
- Grorud, Forvalter. 131.
— Madame, f. Aamodt. 131; — jfr. Grauer.
- Grosch, Heinrich August, Landskabsmaler. 235.
- Groth, Stadsmusikant. 217.
- Grüner, Anne Marie, f. Smith. 243.
— Hans Frederik. 241—243. 245. 380.
— Isak, Sogneprest til Romsdal. 242. 380.
— Mette Marie, f. Petersen. 380.
— Mette Marie Petersen, se Næser.
- Gustav III, Konge af Sverige. 238.
- Gyldenfeldt, Christian, Oberst. 182.
- Gyldenløve, Ulrik Christian. 17.
- Gössel, Major, Adjutant. 223.
- Haffner, Johan Frederik Wilhelm, Oberstlieutenant. 63. 148. 152. 154. 193. 197.
— Sara, f. Hagerup. 359.
— Wilhelmine Magdalene, se Hertel.
— tysk Officcer. 369.
- Hagemann, G. F., Kjøbmand. 367.
- Hagerup, Diderik. 243.
— Ingeborg Bolette, f. Jacobsen. 308. 377.
— Jomfru, se Daldorff.
— Jørgen Andreas, Sogneprest til Opdal. 165. 255.
— Lydia, se Borthy.
— Sara, se Haffner.
— Søren Christian, Justitsraad, Byfoged. 58. 377.
- Haller, Jomfru, se Bech.
— Madame. 357. 358. 377. 397.
- Hals, Johanne Christine Augusta, f. Harbou. 138. 139.
— Karen Coldewin, f. Aamodt. 131. 136.

- Hals, Niels Christian, Oberstlieutenant, Commandant. 138.
 — Søren Brun, Major. 131. 136.
- Halvorsen, Contoirst. 197.
- Hammer, Christen, Musikus. 55.
 — Jomfru. 55. 56.
 — Madame. 8.
 — Skrædder. 57.
 — Sogneprest til Frederikshald. 22.
- Hammersteen, Peder, Sadelmager. 129.
 — Vognfabrikant. 129.
- Hammond, Hans, Sogneprest til Rakkestad. 61.
- Hanck, Madame. 292. 293.
 — Student. 292.
- Hannemann, Dandselærer. 25. 65. 132.
- Hansen, Bernt Ankers Kammer tjener. 254.
 — Mauritz Christopher, Overlærer. 180.
- Hansteen, Adelheid, f. Prydtz. 41.
 — Agathe. 9.
 — Agathe Margrete, f. Jacobsen. 9. 11.
 — Alfred. 359.
 — Anne Cathrine, f. Treschow. 2—4. 6—16. 19—23. 28. 29. 34—37. 40. 49—53. 55. 57—61. 63. 64. 71. 76. 77. 92—94. 106—108. 110. 114—117. 126. 127. 130. 133—136. 139. 140. 142. 146. 155. 163. 164. 168. 177—179. 183. 185. 201. 214—216. 219. 220. 226. 241—243. 246. 251. 256. 257. 259. 273—276. 282. 283. 317. 325. 331. 362. 365. 369. 373. 374. 376—378. 380. 389—398. 401. 402.
- Hansteen, Bartholomæus, Købmand. 1. 398.
 — Bartholomæus, Toldinspector. 9. 11. 31. 32. 257. 362. 393.
 — Christopher. 9. 11.
 — Christopher. 1.
 — Christopher, Professor. 1. 8. 9—11. 14. 16. 18. 30. 31. 40. 49. 51. 58. 60. 61. 90. 97. 112. 116. 118. 134. 177. 190. 191. 198. 239. 240. 244—247. 258. 289. 368. 395. 405—407.
 — Christopher, Prest til Vordingborg. 1.
 — Conradine, f. Nyegaard.
 — Conradine, se Dunker.
 — Engel, se Heltberg.
 — Etatsraad. 8.
 — Henrik, Prest til Hallagerlille. 1. 2. 4.
 — Henrik Albert. 3. 7. 8. 9. 13—16. 28. 29. 51. 52. 54. 58. 59. 72. 74. 91. 113. 116. 155. 156. 177. 224. 226. 244. 245. 283. 397.
 — Jakob. 1.
 — Jakob, Student. 2.
 — Johannes Matthias, Consumptions-Inspecteur. 2—12. 14—18. 22. 32. 49—59. 70. 72. 76. 77. 92. 94. 105. 112. 114—118. 125—129. 155. 156. 162—164. 176—179. 212—219. 226. 277. 283. 284. 324—326. 369. 370. 376. 380. 393—396. 400. 401. 405—407.
 — Johannes Matthias, Sogneprest til Lauten. 2. 13.

14. 36. 58. 59. 108. 116.
117. 140. 142. 179. 218.
244. 246. 362. 378. 392.
396. 398. 399.
- Hansteen, Louise, se Olsen.
- Magdalene. 4.
 - Matthea. 9.
 - Niels Lyngge, Toldinspecteur. 9. 258.
 - Peter Nicolai, Prokurator. 8. 9. 14. 41. 58. 116. 127. 134. 168. 246. 390.
 - Severine Petronelle, f. Clementin. 258.
 - Sophie, se Nonnegaard.
 - Wilhelm, Højesterets-Assessor. 359.
- Hanstein, Samuel Ferdinand, Corpslæge. 237. 347.
- Harbou, Iver, Lieutenant. 346. 347.
- Johanne Christine Augusta, se Hals.
 - Pauline Charlotte Marie, se Arenfeldt.
- Harrestand, Hans, Gaardbruger. 28.
- Hartvig, Frue. 96. 192.
- Justitsraad, Tugthuus - Inspecteur. 96. 191. 192.
 - Skolediscipel. 245.
- Hasberg, Ingeborg (Bolla). 243.
- Haslund, Niels, Kjøbmand. 407.
- Hass, Joachim Bruun, Klokker. 284. 323. 324.
- Hassing, Elen Kirstine, f. Bendeke. 64—66.
- I. M. Madame, f. Hegelund, Bogholder ved Brandcassen. 65. 66. 373.
 - Niels, Studiosus. 65. 66.
- Haste, Peder Horrebow, Justitsraad, Consumptions-Inspecteur. 133. 137.
- Hauch, Frederik, Geheime-Conferenceraad, Generalpost-directeur. 5.
- Johan Carsten, Digter. 5.
 - Karen, f. Tank. 5.
- Haxthausen, Anne Christine, se Heltzen.
- Carl, Kammerjunker, Capitain. 225. 392.
 - Frederik Gottschalck, General. 280. 297. 305. 314. 350.
 - Frue, f. Kynsberg. 392.
 - Catharina, f. v. Oldenburg. 278. 280—282. 308. 321.
 - Ulrikke. 291. 359.
 - Ulrikke Christiane, se v. Oldenburg.
- Hedahl, Frue, f. Pedersen. 79.
- Hedemark, Ingeborg Marie, se Jolivet.
- Hegdal, Anne Judithe Nielsdatter, se Treschow.
- Hegelund, Jomfru, se Hassing.
- Hegermann, Elisabeth Christine, se Bagge.
- Heiberg, Johanne Magdalene, f. Bull. 264.
- Peter Andreas, Digter. 14. 212—214. 271. 272.
 - Peter Blix, Assessor. 264.
- Heiliger, Frue. 359.
- Oberstlieutenant. 359.
- Heltberg, Engel, f. Hansteen. 9. 398.
- Eva Maria, se Bratt.
- Heltzen, Anne Christine, f. Haxthausen. 280.
- Christian Ernst, Berghauptmand. 280.
 - Sophie Charlotte, se de Lilienskiold.
- Henny, Dandsemester. 66.
- Madame, f. Trondsen. 66.

- Herfordt, Karen, se Staffeldt.
- Hermann, Underofficer. 5.
- Herrnhuttere i Drammen. 23. 83—85.
- Hersleb, Elisabeth Maria, f. Arc-tander. 68.
- Jacob Peter, Mag., Rector. 68. 69.
- Hertel, Jørgen Lund, Prest til Bal-rup. 138.
- Wilhelmine Magdalene, f. Haßner. 137. 138.
- Hesselberg, Peder Nyborg, Aften-sangsprest i Strømsø. 83—86. 407.
- Louise. 83—86.
- Hiort, Anne Margrete, f. Werner. 267.
- Birgitte Kirstine, f. Werner. 267.
- Christian, Overretsprocura-tor. 320.
- Jørgen, Oberberghauptmand. 188.
- Karen, f. Friederichsen. 188; — jfr. Bærøe.
- Maria Susanna, f. Andersen. 320; — jfr. Schøller.
- Peter, Lieutenant. 267.
- Peter Andreas, General. 267.
- Commandant. 82.
- Hjorth, Mally, f. Clauson. 51. 52. 54. 219.
- Regimentsquartiermester, senere Sorenskriver. 398.
- Hjortsberg, Lars, Skuespiller. 238.
- Hirsch, Amalia Henriette Wilhel-mine Johanna, f. Schil-ling. 328.
- Christian, Krigsraad. 328.
- Lise, f. Schilling. 328.
- Hober (o: Haaber), Frederikka Louise, f. d'Alençon, Pen-sionsbestyrerinde. 78. 112. 258—260.
- Hober (o: Haaber), Frederikka Louise. 148. 259. 260.
- Jomfru, se Mezn.
- Hoel, Anne Dorothea, f. Smith. 72. 73.
- Halvor, Gaardbruger. 75.
- Inger Nicoline, se Beichmann.
- Marthe. 72. 73.
- Nicolai, se Smith.
- Hoff, Morten Simonsen, Kammer-raad, Forstander. 316.
- Hoffmann, Anne Marie, se Tscherning.
- Hofgaard, Peder Busch. 66. 67.
- Karen, se Cudrio.
- Holm, Auctionsholder. 27.
- Cathrine M., f. Green. 27. 217. 396; — jfr. Jür-gensen.
- Christine Birgitte, f. Kjør-boe. 26. 27. 406.
- Ener, Grosserer. 185.
- Knud. 4. 27. 406.
- Margarete, f. Rein. 185.
- Ole Rein, Grosserer, senere Skuespiller. 185. 186. 236. 408.
- Petronelle. 4.
- Holmberg, Madame, Værtshuus-holderske. 294. 297—301. 304. 309—314.
- Holmboe, Jess. 180.
- Otto, Stiftsprovst. 410.
- Holst, Johan Hübner v., Oberst. 206.
- Johanne Marie, f. de Kløcker. 206. 207.
- Holsten, Mathilde, se Bergh.
- Holt, C., Kjøbmand. 356. 357.
- Holte, Ingebrekt, Toldbetjent. 127.
- Jomfru, se Blom.
- Mariane, f. Widing. 126. 127.

- Holten, Carl Henrik v., Conference-
raad. 160. 225.
— Eliza Alida Augusta, f. Be-
hagen. 160. 225.
- Holter, Maren, f. Juel. 189; — jfr.
Wessel.
- Holtermann, Frue. 337.
— Professor i Rinteln. 337.
- Holtzen, Charlotte Amalie, se 1)
Kolpin, 2) Aamodt.
- Hooglant, Simon, Admiral. 160. 161.
— Frøken, se Favin.
- Hoppe, Marie. 222.
— Peter Iver. 222. 258.
- Horn, Elisabeth Betzy. 222. 223. 225.
— Erik, Cancelliraad, Soren-
skriver. 222.
- Hornemann, Christian, Højesterets-
Assessor. 130. 132.
— Lieutenant. 315.
— Maren Cathrine, f. Buck.
314. 315.
— Ole Jensen, Sogneprest til
Aamodt. 130.
— Parykmager. 130.
- Horrn, Ludvig Gottlieb, Gartner. 12.
- Horster, Anne Cathrine, f. Elieson.
11. 31. 32. 154. 169. 172.
257. 362.
— Søren, Kjøbmand. 32. 171.
- Hosenfeler, Portraitmaler. 34. 35.
- Hovelsrud, Maren, f. Freimann. 251.
— Skipper. 251. 389.
- Hovln, Gaard i Ager. 90.
- Hovland, Thor, Underofficer. 401—
404.
- Huilfeldt, Henrik Jørgen, Major. 410.
— Valentin Wilhelm Hartvig,
Fideicommisbesidder. 410.
- Humieska, Grevinde. 365.
- Hummel, Betzy. 355.
— Carl Eugenius, Major. 107.
193. 352—355. 357. 372.
- Hummel, Else Margrete, f. Lach-
mann. 353—355; — jfr.
Willemssen.
— Fritz, Underofficer. 355.
- Huth, Wilhelm, General. 341.
- Huvald, Ragna, se Marieboe.
- Hygen, Ole. 127.
- Häusinger, Prest i Nenndorf. 121—
123.
- Høeg, Anne Marie, se Kofoed.
- Høegh, Dines Guldberg, Foged. 378.
- Høier, Musikant. 254. 255.
- Hønem (o: Høne), Jomfru, se Torp.
— Madame. 36.
— Parykmager. 36.
- Hørbye, Christiane Johanne, f. Green.
27. 28. 138. 406.
— Andreas, Foged paa Ringe-
rige. 24.
— Frue. 24.
— Jens, Sogneprest til Krog-
stad (d. æ.). 28.
— Jens, Sogneprest til Krog-
stad. 28. 138. 406.
— Ragnhild, se Thurmman.
- Ibsen, Aline, f. Pihl. 221. 222.
— Lars Møller, Kjøbmand, senere
Musiklærer. 221. 222.
— Peder, Skipper. 394.
— Skuespiller. 222.
- Ingier, Gertrud Maren, f. Juel. 32.
362. 407.
— Lars, Generalveimester. 32. 407.
- Ingstad, Cathrine, f. Pløen. 30.
- Isachsen, Grosserer. 239.
- Jacobsen, Agathe Margrete, se Han-
steen.
— Ingeborg Bolette, se Hagerup.
— Madame. 87—90. 308.
— Madame, f. Jacobsen. 87—
89. 308.
- Jandrup, Karen, f. Løvestad. 372;
— jfr. Berg.

- Jeberg, Raadstueljener. 43.
 Jerome Napoleon, Konge af Westphalen. 119—125.
 Jespersen, Maler. 370.
 Jolivet, Ingeborg Marie, f. Hede-
 mark. 51. 110.
 — Skolebestyrerinde. 110.
 — Yve. 51. 109. 110.
 Juel (Juell), Caroline Cathrine, f.
 Bremer. 117. 220.
 — Christian, Capitain - Vagtl-
 mester. 139. 342.
 — Daniel Bremer, Biskop. 220.
 — Gertrud Maren, se Ingier.
 — Helle, Proprietair. 172.
 — Jacob, Zahlcasserer. 172. 408.
 — Jens, Portraitmaler. 236.
 — Maren, se 1) Holter, 2)
 Wessel, 3) Rosenkrantz.
 — Ole, Sorenskriver. 220.
 — Ritmester. 139.
 Juliane, Prindsesse af Danmark,
 Abbedisse. 223.
 Juritz, Madame. 234.
 Jürgensen, Cathrine M., f. Green.
 27; — jfr. Holm.
 Kaalund, Dorothea Amalie v., f. v.
 Stricker. 206.
 — Jacob Carl v., Kammer-
 junker, Oberst. 351.
 Kaas, Frederik Julius, Kammer-
 herre, Stiftamtmand. 115.
 136. 158. 305.
 — Frøken. 169. 172.
 — Kirsten, f. Nilson. 115. 136.
 Kaasbøl, Kjøbmand. 356.
 Kaltenborn, Carl Frederik Ferdi-
 nand Wilhelm Albrecht,
 Generaladjutant. 236. 237.
 — Karen, f. Rosenkrantz. 384.
 — Louise Caroline, se Falsen.
 Kellermann, Caroline Wilhelmine,
 f. Fjeldsted. 359.
 Keyser, Anne Rosine, se Preus.
 — Johan Michael, Biskop. 56.
 57. 259. 286. 346.
 — Kirsten, f. Wangenstein. 57.
 Kielland, Kammer-
 herre, Sø- . . . 237.
 349.
 Kierschow, Peter Christian Hersleb,
 Biskop. 252.
 Kinck, Madame. 4. 64.
 — Privatlærer. 3. 4. 64. 193.
 Kjørbo, Gaard i Bærum. 334. 335.
 Kjørboe, Anne Marie, f. Green. 26;
 — jfr. Larsen.
 — Christine Birgitte, se Holm.
 — Herman, Kjøbmand. 26.
 — Johan Herman. 26.
 — Peder. 26.
 Klingenberg, Etats-
 raad. 15. 60. 179.
 — Frue. 15.
 Kløcker, Anne Sophie Amalie de,
 f. Kofoed-Ancher. 207.
 — Hans Holst de, Justitsraad,
 Sorenskriver. 206. 207.
 — Johanne Marie de, se v.
 Holst.
 Knud, *Malice*. 81. 82.
 Knuth, Frederikke Louise, Baro-
 nesse, se Oldeland.
 — Sophie Hedevig, Comtesse,
 se Løvenskiold.
 Kock, Helene Bolette, se Schavland.
 Kofoed, Anne Marie, f. Høeg. 74.
 — Frederik Christian, For-
 valter. 74.
 — Jacobine. 74.
 — Anne Cathrine. 74.
 — Ancher, Anne Sophie Amalie,
 se de Kløcker.
 Kolster, Apotheker i Slesvig. 224.
 — Madame, f. Claudius. 224.
 329.

- Koren, Anne Marie Randulf. 275.
 — Caroline Mathilde. 275.
 — Christiane, f Diederichsen. 43. 96. 97. 141. 199. 249. 260—266. 268—270. 272—276.
 — Jess Diederichsen, Lensmand. 275.
 — Johan, Sorenskriver, senere Stiftsoverrets - Assessor. 260—262. 264. 265.
 — Sara. 275.
 — Wilhelm. 273. 275.
- Koss, Anna Maria Josepha. 76—78;
 — jfr. Moss.
 — Elisabeth, se Bülow.
 — Frederikke, f. Tønder. 75. 78; — jfr. Reusch.
 — Peter Falck, Major. 76.
 — Peter Tønder, Overhofrets-Justitiarius. 76.
- Krefting, Anne Christiane, se 1) Vogelius, 2) Blom, 3) Krog.
 — Cathrine Marie, se Vogelius.
- Kreiberg, Louise. 64.
- Krog, Anne Christiane, f. Krefting. 374. 375; — jfr. 1) Vogelius, 2) Blom.
 — Elisabeth Marie, f. Arbin. 30; — jfr. Schiøtt.
 — Frederik Wilhelm, Admiral. 374.
 — Nicolai Johan Lohmann, Statsraad. 225. 347.
- Krogh, Arnold Christian v., General. 331.
 — Caspar Herman v., General. 264. 267. 268.
 — Hedevig Augusta v. 268—270.
- Krohg, Anna, f. Meincke. 327.
 — Broder Lysholm, Ritmester. 326.
- Kruse, Madame. 259. 260.
- Krøyer, Comman-
 deur. 326.
 — Sara, f. Meincke. 326.
- Kynsberg, Jomfru, se Haxthausen.
 — Ole, Overlærer. 389. 392.
- Køhler, Jomfru, se Ferrary.
 — Musikant, senere Kjøbmand i Oldendorf. 254. 255.
- Kølpin, Lieutenant. 38—40.
 — Charlotte Amalie, f. Holtzen. 37—40; jfr. Aamodt.
- Lachmann, Else Margrete, se 1) Willemssen, 2) Hummel.
 — Hedevig Margrete, se Baumgarten.
 — Henriette. 351.
 — Henrik, Conferenceraad. 320. 351—353. 355.
 — Magdalene, f. Schnell. 320. 351.
 — Sophus, Major. 224.
 — Ulrikke Frederikke Jacobine, se Mørch.
- Lange, Elen Johanna, f. Giedde. 290; — jfr. Mostue.
 — Lorentz, Højesterets - Assessor. 290.
- Lannerstjerna, Beata Maria, f. Aronsson. 287.
 — Caroline Ulrikka. 287.
 — Johan Magnus, Capitain. 287.
 — Johanna Gustava. 287.
- Larsen, Anne Marie, f. Green. 27. 29. 217. 396; — jfr. Kjørboe.
 — Inger Marie, se Thombsen.
 — Jens, Kjøbmand. 26—29.
 — Madame, f. Brochmann. 5. 6. 95.
 — Nicolai. 27.
 — Peder. 27.

- Larsen, Skipper. 6. 95.
- Lasson, Barbara, f. Bremer. 112.
117. 220.
— Niels, Administrator. 117.
192. 216.
- Latocnaye, de, Forfatter. 155.
- Legrand, Institutbestyrerinde. 351.
- Lehne, Frøken, se Paoli.
— Mogens, Commandant. 279.
- Lein, Kjøbmand. 284.
- Lemmich, Petronelle Sørensdatter,
se Schmidt.
- Leth, Nicolai, Toldcasserer. 106.
111. 259.
— Andreas, Capitain. 131.
— Petronelle C., f. Aamodt.
131.
- Leuch, Magdalene, f. Borchgre-
vink. 61.
— Matthia, f. Collett. 163; —
jfr. Anker.
— Morten, Kjøbmand. 163.
— Niels, Toldcontroll. 61. 134.
- Lewetzau, Albrecht Philip, Stift-
amtmand. 380.
— Frue. 380.
- Lie, Andreas, Mægler. 74. 112. 407.
— Madame, f. Dallas. 74.
- Liebe, Glasmeister. 289
- Liliencron, Andreas Ernst Chri-
stian, Baron, Overkrigs-
commissaire. 222. 223.
— Clarella Dorothea, f. v.
Brockdorff, Baronesse.
222—225. 350.
— Louise Elisabeth Wilhel-
mine Ernestine, Baro-
nesse. 222. 223. 225.
- Lillenskiold, Juliane Marie de. 182.
— Mette Cathrine Elisabeth de,
se Maschmann.
— Sophie Charlotte de, f. Helt-
zen. 182.
- Lilleager, Gaard i Ager. 344.
- Linde, Frøken. 64.
— Mogens, Major, Krigscom-
missaire. 256. 257. 410.
- Lindemann, Henrika, se Rode.
— James. 345.
— Karen, f. Elieson. 154. 345;
— jfr. Collett.
— Major. 154.
193. 344. 345.
- Linstow, Hans Ditlev Frantz, Slots-
intendant. 236
- Lobetanz, Jomfru. 207.
- Lodberg, Cecilie Birgitte, se Munch.
- Lofthuus, Jens, Gaardbruger. 341.
342.
- Lohrbauer, Skomager. 12. 16. 51.
52. 240. 252. 400. 401.
- Londaix, Chevalier. 119.
- Louise Augusta, Hertuginde af
Augustenborg. 381.
— Caroline, Landgrevinde af
Hessen. 224.
- Lous, Andreas, Admiral. 159.
— Frue, f. Gesenius. 159.
- Lowzow, Ditlev Frederik, General-
major. 279.
- Ludvig XV, Konge af Frankrige. 238.
— XVI, Konge af Frankrige. 233.
— Philip I, Konge af Frankrige.
300. 301. 303—305. 309
—314.
- Lumholtz, Andreas, Grosserer. 67.
— Karen, se Platou.
— Karen, f. Solberg. 62. 184.
— Karine, f. Næskil. 60. 62;
— jfr. Sigwardt
— Kirsten, f. Cudrio. 67.
— Lieutenant. 61.
— Ludvig, Capitain. 228.
— Nicolai, Stiftsprovst, titulair
Biskop. 57. 60—63. 67.
133. 136. 149. 184. 197.

203. 276. 277. 284. 317. 372.
- Lumholtz, Peter, Grosserer. 67.
- Lund, Tinstøber. 192.
- Lunde, Capitain. 317.
- Lüttichau, Frederik Christian Tønne v., Dr. jur. Kammerh. 214.
- Lützow, Elisabeth Charlotte, se Dunker.
- Jasper, General. 336.
- Lysgaard, Madame. 161.
- Løvenfeld, Christian. 222. 223.
- Løvenskiold, Adam Christopher, Minister. 119.
- Margrete, se Moltke.
- Severin, Statholder. 119.
- Severin Henrik Ernst, Hofmarskalk. 119.
- Sophie Hedevig, f. Comtesse af Knuth. 119. 120.
- Wilhelmine, se von der Maas.
- Løvestad, Karen, se 1) Jandrup, 2) Berg.
- von der Maas, Johan Frederik, Commandant. 159.
- Wilhelmine, f. Løvenskiold. 305.
- Malling, Ove, Geheime-Conferenceraad. 213. 402.
- Mandahl, Frederik Grüner, Sogneprest til Sørum. 61.
- Johanne, f. Robsahm. 79. 80.
- Jomfru, se Borchgrevink.
- Maren Antonette, f. Bergh. 61.
- Mandt, Frue. 73.
- Mansbach, Isabella v., f. v. Oldenburg. 237. 281.
- Johan Frederik v., General, Commandant. 206. 263. 281. 305.
- Maren («Kongemaren»). 350. 351.
- Mariboe, Ludvig, Adjutant. 391.
- Mariboe, Ragna, f. Huvald. 237.
- Marie Antoinette, Dronning af Frankrige. 233.
- Sophie Frederikke, Dronning af Danmark og Norge. 212. 267.
- Marte, «Custos», Pedel ved Christiania Cathedralskole. 69.
- Jordemoder. 7.
- Martin, fransk Consul. 215.
- fransk Emigrant. 21. 22 393.
- Maschmann, Emilie. 175.
- Hans Henrik, Professor, Apotheker. 175. 182.
- Mette Cathrine Elisabeth, f. de Lilienskiold. 173. 175. 176. 182.
- «Massy i Kjeldereren.» 180.
- Mathiesen, Anna Henrikke (Henriette) Petronelle, se Falsen.
- Haagen, Assessor. 172. 361.
- Mechlenburg, Esechias Gustav, Generaladjutant, Commandant. 161.
- Margrete Charlotte Amalie, f. Bielefeldt. 161.
- Meincke, Anna, se Krohg.
- Christine, se Sehested.
- Henrik, Kjøbmand. 324.
- Hilmar, Kammerraad. 324. 325.
- Jomfru, se Wegener.
- Sara, se Krøyer.
- Meine, Doctor i Oldendorf. 339.
- Philippine, f. Dunker. 119. 121. 338—341.
- Wilhelm, Doctor i Marburg. 339.
- Messel, Anna Ovidia, f. Wangenstein. 57.
- John Andreas, Cancelliraad, Postmester. 57.
- Meyer, Frederikke Wilhelmine, f. Wexels. 210.

- Meyer, Frue, f. Moss. 76. 78. 260.
 — Knud Andreas, General. 110.
 — Ole Gjerløv, Laugmand. 141.
 — Peter Krog, Overlærer, senere Biskop. 48. 201. 210.
 — tydsk Jægerofficeer. 78.
 Meyn, Antonette, f. Rummelhoff. 308.
 — f. Schriver. 11.
 Meza, Dr. med. 259.
 — Frue, f. Hober. 259.
 Michelet, Jørgen, Generalmajor. 138. 139. 407.
 Modin, Jomfru. 297.
 Moldenhawer. 49—51.
 — Jomfru. 49—51.
 Moltke, Bertha Sophie, f. Bille-Brahe. 234.
 — Frederik, Stiftamtmand. 149. 153. 305. 306.
 — Gebhard, Stiftamtmand. 119. 233. 241.
 — Margrete, f. Løvenskiold. 161. 305. 306.
 Monrud, Søren, Rector. 69. 70. 129.
 Monsen, Mogens Larsen, Borgermester. 87.
 Montjoie. 314.
 Morgan, Lady. 158.
 Morland, Sergeant. 359.
 Moss, Anna Marie Josepha, f. Koss. 76; — jfr. Koss.
 — Henrik. 76.
 — Jomfru, se Gisleson.
 — Jomfru, se Meyer.
 — Joseph. 76. 77.
 Moss Glas- og Jernværk. 211. 212.
 — Theater. 167.
 Mostue, Elen Johanna, f. Giedde. 290; — jfr. Lange.
 — Kjeld. 290.
 Motzfeldt, Hans Bull, Sogneprest til Opdal. 241.
 Munch, Andreas, Digter. 271.
 — Anna Birgitta, se Falsen.
 — Anna Hammer, f. Cudrio 67; — jfr. Bukier.
 — Bartholomæus Fedder, Sørensriver. 67.
 — Cathrine, se Colbiørnsen.
 — Edvard, Toldinspecteur. 307.
 — Emerentze, f. Barclay. 56. 155.
 — Petronelle Helene, f. Krefling. 307.
 — Jacob, Capitain. 228. 235. 307.
 — Jomfru. 307.
 — Karen Cudrio, se Aars.
 — Ove. 67.
 — Stine. 307.
 — Søren, Sømand. 307.
 Munkholmen. 82.
 Munthe, Jacob Ludvig, Sogneprest til Ullensager. 264. 265.
 Müller, August. 318.
 — Carl Arnoldus, Rector. 312.
 — Frue. 120. 318.
 — Johannes, Dr. med. 140. 141. 318.
 Münch (Münnich), Cecilie Birgitte, f. Lodberg. 7. 8. 106. 126. 180. 181. 256. 376. 396. 397. 405.
 — Hans Ludvig, Generalauditeur. 405.
 Münchhausen, v., Frue. 125.
 Møller, Johannes, Professor. 146.
 — Frue. 146.
 — Alette. 308.
 — Birthe. 226. 244. 245.
 — Madame. 226.
 — Jacobæa. 244. 245.
 — Student, Privatlærer. 226.
 — Oberstlieutnant. 308.
 — Frue. 108.

- Mørch, Herman, Capitain. 355.
 — Ulrikke Frederikke Jacobine, f. Lachmann. 355.
- Nannestad, Lars Christian, resid. Capellan i Christiania. 395.
 — Frederik Sebastian, Sogneprest til Embak. 155.
- Napoleon I, de Franskes Kejser. 234.
- Neergaard, Jens Peter Bruun de, Kammerherre. 259.
- Neumann, Clara Caroline. 359.
 — Jacob, Biskop. 374. 375.
 — Madame, f. Fjeldsted. 359.
 — Musikus. 359.
- Nielsen, Jacob, Agent. 166.
 — Helene, se Blix.
 — Johanne Sophie Christine, f. Berg. 54.
 — Niels. 256.
- Nilson, Karen (Kaia) Petrine Elise, se Fischer.
 — Kirsten, se Kaas.
 — Peter Vogt, Generalmajor. 118.
- Nimmerzeich, Harpespiller. 255.
- Nonnegaard. 10.
 — Sophie, f. Hansteen. 10.
- Noring, Lauritz, Øienlæge. 182. 408.
- Nors, Hans. 56.
- Nyegaard, Conradine, se Hansteen.
 — Mette Margrete. 23.
 — Peter Nicolai Administrator. 22. 23. 282. 283.
 — Peter Nicolai, se Gartemberg.
- Nyrup, Margrete Sophie, 331. 332.
 — Sara Louise, se Smith.
- Næser, Mette Marie Petersen, f. Grüner. 242. 243.
- Næskil, Karine, se 1) Lumholtz, 2) Sigwardt.
- Næss, Johannes, Capitain. 218. 243.
 — Elisabeth Sophie, f. Thrane. 219.
- Næss, Ole Johannesen, Gaardbruger. 218.
- Oehlenschläger, Adam Gottlob, se Øhlenschläger.
- Ohme, Johan Andreas Cornelius, Generalmajor, Commandant. 308.
- Oldeland, Charlotte Amalie v., f. Comtesse v. Osten. 56.
 — Christiane Frederikke v., se Treschow.
 — Frederikke Louise v., f. Baronesse Knuth. 56.
 — Frue. 56.
 — Maximilian v., Generalkrigscommissaire. 56.
 — Octave v., Lieutenant. 56.
- Oldenburg, Adam Christopher v., General, Commandant. 280—282.
 — Frederik v., Kammerherre, Assessor. 280.
 — Isabella v., se v. Mansbach.
 — Katharine v., se Haxthausen.
 — Marie Clarette Benedicte v., f. Bastholm. 280.
 — Regine Marie v., se Anker.
- Ole Skrædder. 375—377.
- Olsen, Andreas, Byfoged. 55.
 — Anna Hedevig, f. Bohr. 55.
 — Axel, Fragtemand. 91.
 — Louise, f. Hansteen. 8. 398.
 — Rolf, Sorenskriver. 55.
 — Jens, Toldcasserer. 398.
- Oppen, Gottlob Orieus, Capitain. 333.
 — Gunner Andreas Colling, Lieutenant. 110.
 — Knud, Generalmajor. 109.
 — Maria Elisabeth Matthea, se Schmidt.
 — Mette Kirstine, f. Colling. 109. 110.

- Orning, Anna Lange v., se Thulesius.
 — Frue, f. Prom. 68. 320; —
 jfr. Andersen.
 — Ritmester. 68. 320.
- Orry, Mathurin René, Lector. 233.
 236. 237.
- Oscar I, Konge af Norge og Sve-
 rige. 235. 236. 294.
- Oslo Hospitals og Kirkes Brand. 370.
- Osten, Charlotte Amalle v., Com-
 tesse, se v. Oldeland.
- Paoli, Madame, f. Lehne. 279.
 — Pascal, Kjøbmand. 277—279.
 — Pascal, korsikansk General.
 277. 278.
- Parsons, Elisabeth. 171.
 — Harriet, se Hornemann.
 — Jomfru, se Clausen.
- Patterson, Elisabeth, Kong Jero-
 mes Hustru. 119.
- Pauli, fransk Consul. 52.
 — Jomfru, se Zahr.
 — Pensionsbestyrerinde. 52. 54.
- Pavels, Claus, Biskop. 133. 231.
- Petersen, Anna Cathrine, se Sundt.
 — Anna, f. Ramus. 380.
 — Christian, Stiftamtmand. 380.
 — Frederikke Sophie, se Wium.
 — Handelsreisende fra Flens-
 borg. 28—30.
 — Hans Christian, Statsraad.
 143.
 — Henriette Frederikke, f.
 Scheel. 117. 158. 381. 382.
 — Johan Daniel Frederik, Kam-
 merjunker, Generalmajor.
 117. 158. 193. 194. 380.
 381. 407.
 — Johanne Elisabeth. 63. 64.
 380. 402.
 — Jomfru, se Hedabl.
 — Jonas Ramus, Magistrats-
 præsident. 380.
- Petersen, Lieutenant. 263—265. 267.
 — Maler. 235. 236.
 — Mette Marie, se Grüner.
 — Søren, Toldinspecteur. 78. 79.
- Pharo, Jomfru. 389.
- Philipsthal, Prinds af. 122.
- Pihl, Aline, se Ibsen.
 — Ole, Professor, Grosserer.
 63. 222.
- Piro, Sophie Christine Schnitler,
 se Stabel.
- Platou, Karen, f. Lumholtz. 60. 67.
 277.
 — Ludvig Stoud, Statssecre-
 taire. 60. 67.
- Pløen, Annette, f. Fuglberg. 289. 306.
 — Cathrine, se Ingstad.
 — Jørgen, Grosserer. 19. 227.
 289. 306. 369. 382.
 — Louise, se Thygeson.
- Pohlmann, Madame. 36.
- Polignac, de, Madame. 233.
- Poppe, Jomfru. 57.
- Prahl, Bendix Djurhuus, Cancelli-
 raad, By- og Raadstue-
 skriver. 141—143.
 — Jomfru, se Stoltenberg.
- Pram, Christen Henriksen, Digter.
 141. 213.
- Pramhuus, Gaard ved Kongsvinger.
 378.
- Preus, Abraham, Stadsveier. 259.
 — Anne Rasine, f. Keyser. 57. 259.
 — Gertrud, se Stabel.
 — Madame. 259.
 — Paul, Overlærer. 57. 259.
- Probst, Madame. 313.
 — Martin. 313.
- Prom, Anne Sophie, f. Sem. 320;
 — jfr. Schminke.
 — Jomfru, se 1) Andersen, 2)
 Arning.
 — Samuel. 320.

- Prydtz, Adelheid, se Hansteen.
 — Peder Blankenborg, Chef for den mathematiske Skole i Christiania. 132.
- Quisling, Skipper. 9. 398.
- Rahbek, Jomfru, se Wandel.
 — Knud Lyne, Professor. 257. 262. 293.
- Ramus, Anna Colbjørnsdatter. 20. 64. 117. 242. 380. 401—404. 410.
 — Anna, se Petersen.
 — Jonas, Sogneprest til Norderhaug. 410.
- Randers, Jens. 62.
 — Ole Christian. 62.
- Rantzou, Hans Henrik August, Greve, Generalkrigscommissaire. 381.
 — Louise, Grevinde, f. Scheel. 381.
- Rasmussen, Sophie Dorothea, f. Arbin. 30.
 — Søren, Professor. 48. 49. 201. 210.
- Rathlew, Lieutenant. 192. 193.
- Rawert, Frue. 257.
 — Jørgen Henrik, Professor, Generalkrigscommissaire. 113. 257.
- Regentsen i Kjøbenhavn. 24.
- Reichborn, Engel Johanne Christiane, se Andresen.
- Rein, Anne Frederikke, f. Bergersen. 62. 184—186.
 — Jonas, Digter, Prest i Bergen. 44. 62. 183—190. 408.
 — Margarete, se Holm.
- Remcke, Lorentz Henrik, Grosserer. 371.
 — Peter. 371.
- Resch, Erasmus Sigismund, Sørenskriver. 245.
- Resch, Wolfgang Sigismund, Postmester. 245.
- Rested, Jomfru. 190.
- Reusch, Christopher, Justitsraad, Toldinspecteur. 75. 76. 78. 407.
 — Frederikke, f. Tønder. 75—78; — jfr. Koss.
- Rieck, Marie Magdalene, se Smit.
- Ries, G. Wilhelm Otto v., Adjutant. 249.
- Riis, Johan, Kjøbmand. 277.
 — Frue. 248,
 — Karen Sophie, se Devegge.
 — Mechanicus. 248.
 — Søren. 158.
- Ring, Niels, Kjøbmand. 153.
 — Ole, Kjøbmand. 70.
- Robsahm, Johanne, se Mandahl.
- Rode, Ernst, russisk Consul. 238. 239.
- Rohde, Alette Sophie, se Tyrholm.
 — Anne Karine, se Aamodt.
 — Henrika, f. Lindemann. 44—47. 210.
 — Ulrik Andreas, Rector. 45. 48. 49. 197. 201. 210—212.
- Roll, Noline, f. Selmer. 312.
 — Ophelia. 108.
- Rosambeau, de, (Gaffroni), Greve. 224. 225.
- Rosenkrantz, Amalia Tugendreich, f. Barner. 308.
 — Karen, se Kaltenborn.
 — Marcus Gjoe, Statsraad. 132. 136. 165. 172. 227. 230. 231. 241. 270. 286. 384.
 — Maren, f. Juel. 146. 172. 241.
- Rosenstand-Goiske, Peter, Laugmand. 145—147. 383.
 — Frøken. 145. 146.

- Rosenstand-Goiske, Frue
145. 358.
— Louise Henriette Benedicte.
145.
- Rosing, Michael, Skuespiller. 227.
229.
- Rosted, Jacob, Rector. 69. 139.
180. 188. 243. 261.
- Roth, Elisabeth. 138. 254. 255; —
jfr. Berger.
- Rothe. Tyge, Etatsraad, Amtmand.
213.
- Roverud, Anne M. 240.
— Lars, Musiklærer. 105. 240—
244.
— Peder, Gaardbruger. 104.
105. 240.
- Rummelhoff, Anton Jacob, Oberst.
307.
— Antonette, se Meyn.
— Caroline Louise, f. Røep-
storff. 307. 308. 313. 314.
— Elisabeth (Lise), se Thome.
- Ruus, Lars, Borgermester. 282.
- Ruuseløkken ved Christiania. 282.
397.
- Rynning, Christine Cold, se Thaa-
rup.
- Røepstorff, Caroline Louise, se
Rummelhoff.
- Rømeling, Margrete Charlotte, se
v. Stricker.
- Rømer, Ernst, Guldsmed. 372.
— Ernestine. 372. 373.
— Guldsmed (d. æ.) 372.
— Madame. 372. 373; — jfr.
Bergersen.
- Sadolin, Emanuel, General. 221.
- Samsøe, Ole Johan, Digter. 30.
383. 406.
- Sandberg, Anna Christine, se Bohr.
— Ole Rømer Aagaard, Sogne-
prest til Oslo. 279.
- Sang, Anne. 53. 54. 193. 247.
263.
- Sax, Skuespiller. 55. 192.
- Scavenius (?) Biskop. 97—100. 407.
— Morten. 97—104. 407.
- Schandorff, Jacob Christlieb, Bu-
reauchef. 172. 173. 176.
197. 248. 291. 399.
— Maria, se Delphin.
- Scharbou, Bundtmager. 348.
- Schavland, Helene Bolette, f. Kock.
359. 360.
- Scheel, Anne Sophie Dorothea, f.
Ahlefeldt. 381.
— Henriette Frederikke, se
Petersen.
— Jørgen Erik, Geheimeraad,
Stiftamtmand. 54. 117.
380—382.
— Louise, se Rantzou.
— Sophie Eleonore Frederikke,
Prindsesse af Augusten-
borg. 117. 118. 158. 381.
- Scheele, tysk Grevinde. 120. 121.
- Schejtli, Marie, se Bergh.
- Schenck, Barbeer. 14. 42.
— Madame, f. Schimmelmänn.
14. 42.
— Johan Gustav Ulrik, Com-
pagnifeltskær. 14. 42. 59.
140. 141.
— Karen Margrete, f. Rønning.
42. 43.
- Schilling, Amalia Henriette Wil-
helmine Johanna, se
Hirsch.
— Charlotte Louise Henriette
Georgine, se Berg.
— Cæsarine Eleonore Christine,
f. v. Deden. 87. 329.
— Fritz. 328.
— Gottlieb Christopher Adolph,
Ritmester. 328.

- Schilling, Jacob Frederik, Generalmajor. 328—330.
- Schimmelmann, Barbeer. 42.
— Barbeergesell. 42.
— Ernst Heinrich, Greve af, Statsminister. 14. 42.
— Jomfru, se Schenck.
- Schiøtt, Elisabeth Marie, f. Arbin. 30; — jfr. Krog.
— Niels, Oberst. 153. 169. 170. 193. 194.
- Schjelderup, Peter Wilhelm, Prest i Kragerø. 275.
- Schlanbusch (Schlangenbusch), Georg Theodor, Conferenceraad, Amtmand. 326.
— Margrete, f. Sehested. 326.
— Visiteur. 115.
- Schmahr, J. H., Kunsthandler. 252.
- Schmidt, Andreas, Stabschirurg. 106. 116. 117. 217. 317.
— Christen, Biskop. 95. 110. 249. 250.
— Frederik, Sogneprest til Himmelløv. 95. 96. 110. 133. 187. 189. 205. 206. 220. 249. 250. 333. 334. 408.
— Hans Jacob, Sogneprest til Lauten. 95. 133. 333.
— Maren Elisabeth Matthea, f. Oppen. 110. 249. 250. 276. 333—335.
— Petronelle Sørensdatter, f. Lemmich. 110.
- Schminke, Anne Sophie, f. Sem. 320; — jfr. Prom.
— Johan Christian, Doctor. 15. 317. 318. 320. 371.
- Schnell, Charlotte Amalie, se Schriver.
- Kjøbmand. 11. 362.
— Magdalene, se Lachmann.
- Schnitler, Christine Ellsabeth, se Brochmann.
- Frue. 130; — jfr. Thoresen.
— Lorentz Caspar, Krigsraad. 69. 72. 129. 130.
- Schou, Tracteur. 221.
- Schriver, Charlotte Amalie, f. Schnell. 11. 257.
— Frederikke Louise, se Flock.
— Jomfru se Meyn.
— Rasmus, Kjøbmand. 11.
- Schumann, Student. 128.
- Schytte, Niels. 127. 128.
- Schøller, Kjøbmand. 320.
— Maria Susanna, f. Andersen. 320. 321; — jfr. Hiort.
- Sehested, Christine, f. Meincke. 305. 307. 325—327.
— Frøken. 156.
— Frantz Wilhelm, General. 326.
— Knud Gyldenstjerne, Generalmajor. 403.
— Lars, Consumptionsbetjent. 326.
— Margrete, se Schlanbusch.
— Thomas, Secetaire. 326.
- Selmer, Noline, se Roll.
- Selskab, det Norske. 141. 143.
- Selskabsspil. 284—286.
- Sem, Anne Sophie, se ¹⁾ Prom, ²⁾ Schminke.
- Sesterfleth, Lisbeth. 127. 128.
— Lieutenant. 127.
- Sigwardt, Karine, f. Næskil. 63; — jfr. Lumholtz.
- Sindsen, Gaard i Ager. 68.
- Skjelderup, Catharina Stranger, se Wangensteen.
— Michael, Dr. med. Professor. 320.
- Skøien, Elen. 70.
— Johannes, Gaardbruger. 70.
— Jon. 71.

- Sleep, Christian Bernhard, Secre-
taire. 73. 224. 267. 268.
379.
- Smelling, Kok. 160. 206.
- Smit, Christian, Guldsmed. 42. 43.
— Marie Magdalene, f. Rieck.
136. 282.
— Paul Geelmuyden, Justits-
raad, Bureauchef. 58. 136.
137. 282. 397.
- Smith, Anne. 364.
— Aune Dorothea, se Hoel.
— Anne Marie, se Grüner.
— Johan Aagaard, Sogneprest
til Nannestad. 331.
— Lars, Kjøbmand. 362.
— Louise. 363. 364.
— Madame. 362—364.
— Nicolai (Hoel), Kjøbmand.
72. 73.
— Peder. 112. 115. 116. 118.
— Sara Louise, f. Nyrop. 331.
— Sidney, Sir, Admiral. 152.
- Solberg, Karen, se Lumbholtz.
- Sommerroe, Karen. 253—255.
- Sommerschild, Lieutenant. 401.
- Sophie Frederikke, Arveprindsesse
til Danmark og Norge.
220.
- Sparck, Castellan. 25. 139; — jfr.
Spærck, Spærk, Spærck.
- Spærck, Christian Ludvig, Assessor,
Foged. 164. 165.
— Carl Wilhelm, Toldcasserer.
11. 25. 315. 405.
— Fritz. 25.
— Henriette. 139. 140.
— Johan. 25. 140.
— Wilhelmine, f. Treschow. 7.
11. 22. 23. 25. 93. 106.
140. 283. 307. 315.
- Stabel (Stabell), Gertrud, f. Preus.
259. 381.
- Stabel (Stabell), Hans Jacob, Sogne-
prest til østre Tholen. 129.
— Johannes Brun, Sogneprest
til Onss. 129.
— Sophie, se Aars.
— Sophie Christine Schnitler,
f. Piro. 129.
- Staffeldt, Adolph Wilhelm Schack,
Amtmand. 25. 149.
— Bernhard Ditlev, General-
lieutenant. 149. 227. 290.
291.
— Karen, f. Herfordt. 291.
— Marie Dorothea Louise, se
Stockfleth.
- Steen, Even, Kjøbmand. 226. 227.
229.
— Iver, Veimester. 345.
— Karen (Kaya) Christine, f.
Collett. 344. 345.
- Steensgaard, Bundtmager. 348.
— Madame. 350.
- Steffens, Henrik, Professor. 81.
- Stenersen, Stener Johannes, Pro-
fessor. 277.
- Stilau, Georg Lorentz, Capitain.
125. 126.
— Henrikka Christiana, se Bay.
- Stinzinger, Provisor. 193.
- Stockfleth, Frederikke Louise, f.
Gad. 96.
— Marie Dorothea Louise, f
Staffeldt. 149.
— Niels Henrik, Toldinspecteur.
118. 148. 149.
— Thomas, Justitsraad, Soren-
skriver. 60. 149.
- Stoltenberg, Kjøbmand. 142. 143.
— Madame, f. Prahl. 141—143.
- Storm, EdelMarie, f. Brochmann. 111.
— Hedevig Magdalene, se
1) Brochmann. 2) Bremer.
— Thalia, se Bornemann.

- Stricker, Carl Alexander v., Generalmajor. 161. 162. 204. 205. 407. 408.
- Dorothea Amalie v., se Kaa-lund.
- Ezechias Heinrich v., Generallieutenant og Commandant. 207. 408.
- Just Alexander v., Oberst, 205. 408.
- Margrete Charlotte v., f. Rø-meling. 205. 206. 408.
- Struense, Johan Friederich, Greve. 16. 23. 82.
- Struve, Philip Gustav Christoph, Bureauchef. 236.
- Strøm, Hanna Olava, se Winsnæs.
- JensHenrik, Borgermester. 81.
- Strømberg, Johan Peter, Theater-directeur. 221.
- Subm, Karen, f. Angell. 316.
- Peter Frederik, Kammerherre. 213. 297. 316.
- Sundt, Anne Cathrine, f. Petersen. 63. 64. 242. 380. 402.
- Michael Andreas, Oberstlieutenant. 64.
- Michael Wilhelm, Capitain. 64. 380.
- Susanne Christiane, se d'Albedyl.
- Svane, Anne Karine, se Bornemann.
- Sverdrup, Bernt, Slotsprest. 356.
- Georg, Professor. 17. 48. 185. 201. 203. 210. 228. 286. 288. 289.
- Jomfru. 370.
- Petronelle, f. Treschow. 17.
- Sørensen, Skolebestyrerinde. 184.
- Sørenssen, Christian, Biskop. 366.
- Talma, Euphrosyne, se Ducis.
- François Joseph, Skuespiller. 147—149.
- Talma, Tandlæge. 147.
- Tank, Carsten, Statsraad. 5. 32. 362.
- Karen, se Hauch.
- Teilmann, Christian. 64.
- Andreas. 64.
- Telleqvist, Carl, Lieutenant. 247.
- Thaarup, Christine Cold, f. Rynning. 352. 357.
- Frederik, Professor, Amtmand. 357.
- Thaulow, 377. 379. 380.
- Thombsen, Anne Cathrine. 94. 95.
- Hartvig Huitfeldt, Capitain. 94. 95.
- Inger Marie, f. Larsen. 5. 6. 34. 94.
- Justine. 94. 95.
- Thome, Birgitte, se Brochmann.
- Elisabeth (Lise), f. Rummelhoff. 308.
- Johan Jacob, Generalmajor 193.
- Thoms, Christiane. 154. 193. 194.
- Tracteur. 49.
- Thonboe, Peter, Capellan. 273.
- Thorborg, Amme. 46. 47.
- Thoresen, Madame. 130; — jfr. Schnitler.
- Thrane, David, Administrator. 73. 219. 236.
- Elisabeth Sophie, se Næss.
- Johannes. 219.
- Juditha Abigaël, f. Clausen. 215. 220.
- Louise, se Clausen.
- Madame, f. Dørker. 219. 220.
- Paul, Justitsraad, Kjøbmand. 53. 54. 178. 192. 194. 215. 216. 218—223. 225. 226. 291.
- Petrine, f. Clausen. 215. 216.

- Thrane, Valdemar, Kjøbmand, senere Musiklærer. 220. 222.
- Thulesius, Anna Kirstine, se Bødtker.
- Anna Lange, f. v. Orning. 322. 323.
- Elen Dorothea, se Brock.
- Ole Andreas, Tredieprest. 115. 322—324. 371. 373.
- Thulstrup, Magnus Andreas, Dr. med., Professor. 97. 141. 162. 171. 172. 174. 176. 193. 194. 231. 236. 318. 319.
- Eleonora, f. Clausen. 30. 51. 52. 54. 97. 172. 193. 194. 219. 232. 236.
- Thurmann, Kjøbmand. 30.
- Ragnhild, f. Hørbye. 28—30.
- Thygeson, Louise, f. Pløen. 30. 146. 289—291.
- Tofte, Consumptionsbetjent. 132.
- Tordenskjold, Johan Christian, Lieutenant i Søetaten. 345—348.
- Peter, Admiral. 82. 345.
- Torp, Madame, f. Høne. 36.
- Parykmager. 36.
- Treschow, Albert, Toldinspecteur. 4—7. 17. 19—22. 34. 35. 91—93. 106. 107. 395. 401. 405. 406.
- Anne Cathrine, se Hansteen.
- Anne Judithe Nielsdatter, f. Hegdal (eller Boesen). 23. 406.
- Bent Winge. 19. 22.
- ↳ Birgitte Marie, f. Brochmann. 4. 5. 7. 19. 20. 33. 34. 36. 41. 59. 60. 92—94. 107. 179. 246.
- Cathrine, f. Devegge. 146. 185. 194. 195. 201. 202. 208. 218. 220. 227. 228. 233. 247—249. 261. 262. 264. 265. 279. 288. 289. 359. 360. 383.
- Treschow, Christiane Frederikke, f. v. Oldeland. 13. 56. 58. 60. 63. 68. 136. 146. 201. 220. 259. 260. 318. 343. 357. 358. 370. 396.
- Christine. 13. 201.
- Gerhard, Admiralitetsraad. 17—19. 369. 406.
- Jomfru, se Green.
- Judithe. 13. 70. 71. 136. 201. 208. 210. 259. 260. 370.
- Kirsten. 95.
- Maren Marie. 7. 59. 106—108. 389.
- Niels, Dr. philos., Statsraad. 13. 16. 23—25. 27. 44. 48. 49. 55—58. 68—70. 83. 93. 106. 116. 117. 136. 137. 139. 141. 145—147. 163. 179. 180. 183—185. 188. 189. 195. 197. 201—203. 208—211. 217. 232—234. 250. 256. 259—262. 283. 318. 324. 351. 360. 370. 382. 383. 406.
- Peter. 406.
- Peter, Kjøbmand. 23.
- Petronelle. 71. 201. 259.
- Petronelle, se Sverdrup.
- Wilhelmine, se Spærck.
- Trondsen, Jomfru, se Henny.
- Skomager. 66.
- Tscherning, Amalie Christiana, f. Behmann. 114. 244. 245. 271. 359.
- Anne Marie, f. Hoffmann. 271.
- Johan Frederik, Lieutenant. 271. 359.

- Tscherning, Johan Henrik William
Eilert, Forvalter. 359.
— William, Major. 270. 271.
- Tullin, Christian Braunmann, Dig-
ter. 163. 198.
— Claus, Kjøbmand. 153. 160.
161. 194. 216. 361
— Daniel, Hjulmager. 327. 328.
— Karen Henrikke, f. Wilster.
30. 146. 155. 193. 236.
360.
- Tyrholm, Alette Sophie, f. Rode.
30. 44—48. 105. 131.
211. 228. 262. 263. 363.
— Magdalene. 211.
— Magdalene, f. Israelsen. 45.
— Marie. 47.
— Thomas, Kjøbmand. 45—48.
212.
- Tyveholmen ved Christiania. 375.
- Tønder, Frederikke, se ¹⁾ Koss,
²⁾ Reusch.
- Tønsberg, Christian, Toldcasserer.
142.
- Ueland, Jomfru. 389.
- Ullhausen, Kjøbmand. 72. 73.
- Uggla, Carl. 111.
— Marie Elisabeth, f. Broch-
mann. 111.
- Urbini, Eleonore, Gouvernante. 117.
162. 256. 380. 382—384.
- Vaager, Olaus Matthias, Capitain.
264—266. 270. 287. 331.
— Frue. 264. 265.
- Valstad, Ole, Storthingsmand. 330.
- Vasmer, Frøken. 222. 223. 225.
- Veith, Fabrikmester. 192.
- Vibe, Johan, Digter. 24. 141. 392. 406.
- Vogelius, Anne Christiane, f. Kref-
ting. 374; — jfr. ¹⁾ Blom,
²⁾ Krog
— Capitain. 374.
— Cathrine Marie, f. Krefting.
333.
- Vogelius, Johan Christopher, Sogne-
prest til Asker. 333. 334.
- Voltaire, François Arouet. 157. 158.
- Vægger, Frederik. Gaardbruger.
139. 407.
- Wackenitz, Annette Beate v., se
Anker.
— August Frederik v., General-
lieutenant. 158. 204—206.
306.
— Marie Elisabeth, f. Adeler.
205.
- Wachsening, Caroline. 122. 123.
- Wagel, Augusta Theresia, f. Aars.
54.
- Wahl, Ole. 309.
- Wahr, Lærer. 69.
- Walther, Caroline, Skuespillerinde.
23.
— Kjøbmand. 73. 371.
— Margrete, se Weingarten.
- Wandel, Frue, f. Rahbek. 257.
— Niels, Statsphysicus. 257.
- Wangensteen, Anna Ovidia, se
Messel.
— Catharina Stranger, f. Skjel-
derup. 201.
— Jens Johan, Literat. 342.
— Kirsten, se Keyser.
- Wedel-Jarlsberg, Ferdinand, Gene-
ral. 110.
— Karen Christiane Andrea, f.
Anker. 135. 333.
- Wegener, Frue, f. Meincke. 326.
- Weidemann, Christopher. 56. 192.
193. 244. 245.
- Weile, Ida Margrete. 6—8. 13—16.
22. 32—37. 58. 71. 92.
93. 105. 107. 110. 134.
135. 180. 181. 218. 252.
283. 377. 396. 398. 399.
- Weile, Parykmager. 36. 37. 405.
- Weingarten, Margrete, f. Walther.
73. 283. 371.

- Welhaven, Johan Sebastian Cammermeyer, Professor. 112. 407.
- Werner, Anne Margrete, se Hiort.
— Birgitte Kirstine, se Hiort.
— Snedker. 389.
- Wessel, Anna Catharina, f. Bukier. 68.
— Johan Herman, Digter. 21. 68. 141. 189. 199.
— Maren, f. Juel. 189; — jfr. Holter.
— Ole Christopher, General-auditeur.
- Wettergreen, Frederik, Sogneprest til Ejdsberg. 128. 129. 241. 242. 244. 245.
- Wexels, Frederikke Wilhelmine, se Meyer.
— Hans, Kammerraad. 55. 137. 210.
— Maren. 55. 56.
— Louise. 55. 56.
- Widing, Herman, Oberstlieutenant. 126.
— Mariane, se Holte.
- Wiinholdt, Petra Elisabeth, se Wulfsberg.
- Wilhelm, Churfyrste af Hessen-Cassel. 337. 338. 340. 341.
- Willemsen, Amtmand. 353.
— Else Margrete, f. Lachmann. 351—353; — jfr. Hummel.
— Wilhelm Frederik Køllner, Præsident. 351.
- Wilse, Jacob Nicolai, Professor, Sogneprest til Ejdsberg. 96.
- Wilster, Karen Henrikke, se Tullin.
- Winge, Inger Marie, se Brochmann.
— Madame, f. Clausen. 215.
— Paul Clausen, Mægler. 143.
- Winsnæs, Hanna Olava, f. Strøm. 399.
— Paul, Sogneprest til Vang. 399.
- Winther, Birgitte, Skuespillerinde. 14. 362. 363.
— Jomfru, se ¹⁾ Østergaard, ²⁾ Abel.
- Witgenstein-Berleburg, Prinds af, Adjutant. 223.
- Wittrup, Azora. 258.
— Lorentz, Overlærer, senere Sanglærer. 232.
- Wlum, Dorothea Kirstine, f. Bertelsen. 60. 265. 271.
— Frederikke Sophie, f. Petersen. 79.
— Henrik, Enroulleringchef. 260. 265. 352.
- Wold, Niels Edvard Rudolph, Procurator. 58.
- Wolff, Lieutenant. 193.
- Wollstonecraft, Mary, Forfatterinde. 247.
- Wulfsberg, Jacob, Byfoged. 247. 254. 292. 345—347. 349.
— Niels, Tredieprest, senere Overtoldbetjent. 292—294.
— Petra Elisabeth, f. Wiinholdt. 293. 294.
- Wølner, Secretair. 379.
- Zachariassen (o: Israelsen), Magdalene, se Tyrholm.
- Zahr, Madame, f. Pauli. 52. 53. 55.
— Theaterdecorateur. 52.
- Zellitz, Jens, Digter. 188—190.
- Zuwan, Christian, Conditor. 113.
- Zwilmeyer, Carl Henrik, Lærer. 55.
- Øen, Jomfru. 348. 349.
- Øhlenschläger (Oehlenschläger), Adam Gottlob, Digter. 43. 97. 249. 262. 274. 275.
- Ørager, Gaard i Ager. 105.
- Ørsted, Hans Christian. 262.
- Østergaard, Madame, f. Winther. 362; — jfr. Abel.